COLECȚIONARUL DE ISTORIE

ELIZABETH KOSTOVA

COLECȚIONARUL DE ISTORIE

~ ~

ELIZABETH KOSTOVA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KOSTOVA, ELIZABETH
Colecționarul de istorie / Elizabeth Kostova; trad.:
Adriana Bădescu. – București: RAO International Publishing
Company, 2006

ISBN (10) 973-576-900-X ISBN (13) 978-973-576-900-0

I. Bădescu, Adriana (trad.)

94(100)

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

ELIZABETH KOSTOVA
The Historian
Copyright © 2005 by Elizabeth Kostova
This edition published by arrangement with
Little, Brown and Company (Inc.), New York, New York, USA.
All rights reserved

Designul copertei: Patti Ratchford
Director artistic: Mario J. Pulice
Coperta I: *Portret al unui tînăr român,* pictor necunoscut, cca 1757,
Bridgeman-Giraudon/ Art Resource, New York
Coperta IV: detaliu din *Vedere a Istanbulului* de Melchior Lorichs,
Leiden University Library, Olanda

© RAO International Publishing Company, 2005
pentru versiunea în limba română

Tiparul executat de
R.A. „Monitorul Oficial"
București, România

martie 2006

ISBN 973-576-900-X
ISBN 978-973-576-900-0

Tatălui meu,
de la care am auzit
pentru prima
oară aceste povești

Către cititor

Povestea ce urmează este una pe care n-am intenționat niciodată să o consemnez pe hîrtie. Recent însă, ceea ce aș putea numi un șoc m-a îndemnat să trec din nou în revistă unele dintre cele mai tulburătoare episoade din viața mea și deopotrivă din viețile unor persoane dragi mie. Aceasta este povestea mea, o tînără de șaisprezece ani plecată în căutarea tatălui ei și a trecutului său, povestea tatălui meu, pornit în căutarea iubitului său mentor și a trecutului acestuia, povestea modului în care ne-am regăsit cu toții într-unul dintre cele mai întunecate cotloane ale istoriei. Este povestea celor care au supraviețuit căutărilor, a celor care nu au supraviețuit și a motivelor acestui fapt. Ca istoric, am constatat că, în realitate, nu toți cei care se afundă în adîncurile istoriei îi pot supraviețui. Și nu doar această simplă afundare este cea care ne amenință; uneori istoria în sine întinde spre noi, inexorabil, o gheară sinistră.

În cei treizeci și șase de ani care s-au scurs de la aceste evenimente, viața mea a fost relativ liniștită. Mi-am dedicat timpul cercetărilor și călătoriilor de plăcere, prietenilor și studenților mei, am scris cîteva cărți cu subiect istoric impersonal și m-am implicat în activitatea universității, în care am ales, în cele din urmă, să mă retrag. Revăzîndu-mi trecutul, am avut norocul să dispun de majoritatea documentelor personale relevante, aflate de mulți ani în posesia mea. Acolo unde am considerat necesar, le-am asamblat pentru a țese un fir continuu al poveștii, ocazional completat de propriile amintiri. Deși am redat primele relatări ale tatălui meu așa cum mi-au fost ele istorisite prin

viu grai, m-am inspirat, de asemenea, în bună măsură din scrisorile lui, multe dintre ele reluînd aceleași subiecte.

Pe lîngă faptul că am reprodus aceste surse aproape în întregime, nu am ocolit nici o posibilitate de cercetare și de rememorare, revizitînd uneori cîte un loc pentru a-mi readuce mai pregnant faptele în amintire. O adevărată încîntare au constituit-o interviurile și, în unele cazuri, corespondența scrisă cu istoricii și cercetătorii implicați în evenimentele pe care le voi relata aici – de fapt, puținii care mai supraviețuiesc astăzi. Amintirile lor au completat în mod fericit celelalte surse pe care m-am bazat. De ajutor mi-au fost, de asemenea, consultările cu diverși specialiști mai tineri din alte domenii de activitate.

Și aș mai aminti o ultimă resursă la care am apelat atunci cînd a fost necesar – imaginația. Am folosit-o însă cu dreaptă precauție, imaginîndu-mi, în beneficiul cititorului, doar ceea ce știam deja că este cît se poate de verosimil și numai în situațiile în care aceste speculații întemeiate puteau recrea, pentru documentele citate, contextul corect. Acolo unde nu am putut explica evenimente, cauze sau motive, le-am lăsat ca atare, din respect pentru realitatea lor ascunsă. Am cercetat și am analizat cele mai îndepărtate evenimente istorice cu aceeași rigurozitate cu care abordez orice text academic; contextul conflictelor teritoriale și religioase dintre Occidentul iudeo-creștin și Orientul islamic îi este, desigur, familiar cititorului modern.

Mi-ar fi foarte dificil să mulțumesc cum se cuvine tuturor celor care m-au ajutat să duc acest proiect la bun sfîrșit, dar aș vrea să amintesc măcar cîteva nume. Doresc să-mi exprim profunda gratitudine față de următorii: dr. Radu Georgescu de la Muzeul de Arheologie al Universității din București, dr. Ivanka Lazarova de la Academia Bulgară de Științe, dr. Petar Stoicev de la Universitatea din Michigan, neobositul personal de la British Library, bibliotecarii de la Muzeul Literar Rutherford și de la Biblioteca din Philadelphia, părintele Vasil de la Mînăstirea Zografu, Muntele Athos și dr. Turgut Bora de la Universitatea din Istanbul.

Speranța mea de suflet, dînd publicității această poveste, este ca ea să întîlnească fie și un singur cititor care să o înțeleagă drept ceea ce este cu adevărat: *un cri du coeur*. Ție, cititorule receptiv, îți dedic această istorie.

Oxford, Anglia
15 ianuarie 2008

Partea întîi

Modul în care am ordonat aceste documente va deveni clar pe măsură ce le veți citi. Orice material inutil a fost eliminat, astfel încît o poveste aproape în contradicție cu tot ceea ce susțin credințele actuale să iasă în evidență ca fapt real. Nu există în acest text nici o descriere a evenimentelor trecute, bazată pe amintiri vagi, dat fiind că toate relatările sînt contemporane, făcute din punctul de vedere și din perspectiva cunoștințelor deținute de autorii lor.

Bram Stoker, *Dracula*, 1897

Capitolul 1

Aveam șaisprezece ani în 1972 – prea tînără, după părerea tatălui meu, pentru a-l însoți în misiunile sale diplomatice. Prefera să mă știe ascultînd atentă cursurile Școlii Internaționale din Amsterdam. Pe atunci, fundația sa își avea sediul în capitala olandeză – căminul meu de o vreme atît de îndelungată, încît aproape că uitasem anii petrecuți în Statele Unite. Mi se pare ciudat acum că am dat dovedă de așa o ascultare desăvîrșită în anii adolescenței, în vreme ce colegii mei de generație făceau cunoștință cu drogurile și protestau împotriva Războiului imperialist din Vietnam; dar am crescut într-o lume atît de ferită, încît viața mea adultă în mediul academic îmi pare, prin contrast, de-a dreptul aventuroasă. Pentru început, trebuie să spun că nu aveam mamă, iar grija pe care mi-a arătat-o tata a fost amplificată de un dublu simț al responsabilității, așa încît m-a protejat mai mult decît ar fi făcut-o, poate, în mod normal. Mama murise în primul meu an de viață, înainte ca tata să înființeze Centrul pentru Pace și Democrație. Tatăl meu nu vorbea niciodată despre ea și se retrăgea într-o tăcere fermă ori de cîte ori îl întrebam ceva. Am înțeles de foarte tînără că subiectul era prea dureros pentru el. În compensație parcă, a avut el însuși o excelentă grijă de mine și mi-a asigurat o serie întreagă de guvernante și

de menajere; banii nu constituiau niciodată o problemă cînd venea vorba despre educația mea, deși, în general, duceam o viață simplă.

Ultima din șirul de menajere a fost doamna Clay, care avea grijă de micuța noastră casă din secolul al XVII-lea de pe Raamgracht – un canal în inima orașului vechi. Ea mă întîmpina acasă în fiecare zi cînd veneam de la școală, fiind un fel de părinte-surogat atunci cînd tata era plecat în vreo călătorie – ceea ce se întîmpla destul de des. Era o englezoaică ceva mai în vîrstă decît ar fi fost mama, pricepută la gospodărie, dar mai puțin îndemînatică în relațiile cu adolescenții. Uneori, privindu-i chipul blînd și prelung de cealaltă parte a mesei din camera de zi, îmi închipuiam că se gîndește la mama și o uram pentru asta.

Cînd tata era plecat, casa părea goală. Nu era nimeni care să mă ajute la algebră, nimeni care să-mi admire noua rochie, care să-mi ceară o îmbrățișare sau să se mire cît de mult am crescut. Cînd se întorcea din vreun oraș al cărui nume îl recunoșteam pe harta ce atîrna pe unul dintre pereții sufrageriei, tata aducea cu el mirosul altor locuri și timpuri, un miros picant, de osteneală. Vacanțele ni le petreceam la Roma sau la Paris, studiind conștiincios obiectivele pe care tata considera că trebuie să le vizitez; mie-mi zburau însă gîndurile la celelalte locuri în care pleca el, la acele locuri ciudate în care eu nu fusesem niciodată.

În timpul absențelor lui, mă duceam la școală și reveneam acasă, trîntindu-mi cărțile cu zgomot pe masa lustruită din hol. Nici tata și nici doamna Clay nu-mi permiteau să ies seara în oraș – cu rare excepții, la cîte un film aprobat, împreună cu prieteni riguros verificați, iar eu – spre marea mea uimire, astăzi – nu le ieșeam niciodată din cuvînt. Oricum, preferam singurătatea; era mediul în care fusesem crescută și în care mă simțeam confortabil. Excelam la școală, dar nu și în viața socială. Fetele de vîrsta mea mă speriau, mai cu seamă cele din cercurile noastre diplomatice, cu vocabularul lor dur și țigările aprinse una după alta; în preajma lor aveam totdeauna impresia că rochia mea e prea lungă sau prea scurtă, ori complet nepotrivită. Băieții erau o necunoscută pentru mine, deși

visam vag la bărbați. De fapt, cel mai fericită mă simțeam cînd eram singură în biblioteca tatălui meu – o încăpere mare și elegantă, situată la primul etaj al casei.

Biblioteca fusese probabil, inițial, o cameră de zi, dar tata ședea acolo doar pentru a citi și era de părere că o bibliotecă încăpătoare este mai importantă decît o sufragerie mare. Cu mult timp înainte îmi dăduse acces liber la toate cărțile sale și, cîtă vreme lipsea de acasă, petreceam ore întregi la biroul lui de mahon, făcîndu-mi temele sau răsfoind cărțile de pe rafturile ce îmbrăcau pereții încăperii. Mai tîrziu mi-am dat seama că tata ori uitase ce anume se află pe unul dintre rafturile de sus, ori – mai degrabă – presupusese că nu voi putea ajunge acolo. Într-o seară, tîrziu, am luat de sus nu numai un exemplar în engleză din *Kama Sutra*, dar și un volum mult mai vechi, împreună cu un plic cu hîrtii îngălbenite de vreme.

Nu pot spune ce anume m-a determinat să le iau de pe raft, dar imaginea din mijlocul cărții, mirosul vechi ce se ridica din paginile ei, precum și descoperirea faptului că hîrtiile erau scrisori cu titlu personal mi-au atras în mod hotărît atenția. Știam că nu trebuie să citesc hîrtiile personale ale tatălui meu sau ale oricui altcuiva și mi-era teamă că doamna Clay va intra brusc în cameră pentru a șterge de praf biroul oricum imaculat, așa că am întors capul, privind spre ușă. Dar nu m-am putut stăpîni să nu citesc primul paragraf al celei dintîi scrisori, acolo, lîngă raftul cu cărți.

12 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul și nefericitul meu succesor,

Cu părere de rău mi te imaginez, oricine ai fi tu, citind relatarea pe care trebuie să o consemnez în continuare. Regretul este, în parte, pentru mine, fiindcă, în mod cert, dacă această scrisoare ajunge în mîinile tale înseamnă că eu sînt în pericol, poate mort ori chiar mai rău. Dar regretul este și pentru tine, necunoscutul meu prieten, fiindcă scrisoarea mea va fi citită doar de acela care trebuie să afle asemenea informații

respingătoare. Dacă nu ești succesorul meu într-un alt fel, îmi vei fi curînd moștenitor – și mă întristează să-i încredințez unei alte ființe omenești propria experiență, poate incredibilă, a răului. De ce am moștenit-o eu, la rîndul meu, nu știu, dar sper să descopăr acest lucru pînă la urmă, poate scriindu-ți ție sau poate în decursul evenimentelor ce vor urma.

Ajunsă în acest punct, sentimentul de vină, dar și altceva pe lîngă el, m-a determinat să pun repede scrisoarea înapoi în plicul ei; gîndurile mi-au zburat însă la ea mereu, pînă seara, și chiar în ziua următoare. Cînd tata s-a întors acasă, am căutat un prilej pentru a-l întreba despre scrisori și despre cartea aceea ciudată. Am așteptat un moment prielnic, în care să fim singuri, dar el era mereu ocupat în acele zile și, în plus, ceva din cele aflate mă făcea să ezit a deschide discuția. În cele din urmă l-am rugat să mă ia cu el în următoarea sa călătorie. Era pentru prima dată cînd păstram un secret față de el și, totodată, prima oară cînd insistam pentru ceva.

Fără tragere de inimă, a acceptat. A vorbit cu profesorii de la școală și cu doamna Clay, reamintindu-mi că voi avea suficient timp pentru a-mi face temele cît timp el urma să fie la întruniri. Nu aveam de ce să mă mir; copiii diplomaților au totdeauna de așteptat. Mi-am împachetat bagajele, luîndu-mi manualele și prea multe perechi de ciorapi. Și, astfel, în loc să plec spre școală într-o dimineață, am pornit alături de tatăl meu, bucuroasă și în tăcere, spre gară. Trenul ne-a dus pînă la Viena. Tata nu suporta avioanele, despre care spunea că distrug farmecul călătoriei. Am petrecut acolo o noapte scurtă într-o cameră de hotel, iar a doua zi, într-un alt tren, am traversat Alpii printre piscurile înălbite, cunoscute de pe harta noastră din sufragerie. Ajunși într-o gară prăfuită, ne-am urcat în mașina închiriată, iar eu am stat cu sufletul la gură pînă ce am sosit la porțile unui oraș pe care tata mi-l descrisese de atîtea ori, încît îl vedeam deja aievea în visurile mele.

Toamna se instalează devreme la poalele Alpilor sloveni. Chiar de la sfîrșitul lui august, recoltele bogate sînt urmate brusc de o

ploaie rece, care continuă zile de-a rîndul și îngălbenește frunzele copacilor de pe alei. Acum, trecută deja de jumătatea vieții, îmi place să refac același drum o dată la cîțiva ani, retrăind parcă primii mei pași pe pămîntul sloven. E un ținut vechi, pe care fiece toamnă îl mai îndulcește puțin, *in aeternum*, începînd cu aceleași trei culori: peisajul înverzit și două-trei frunze îngălbenite, căzînd lent pe fundalul cenușiu al după-amiezii. Cred că romanii, care au ridicat ziduri aici și uriașe amfiteatre pe coastă, spre vest, au fost martorii acelorași toamne, privite cu același fior. Cînd mașina condusă de tata a intrat pe porțile celui mai vechi dintre orașele ridicate de Cezar, mi-am strîns brațele la piept. Pentru prima dată m-am simțit cuprinsă de emoția călătorului care privește în față chipul subtil al istoriei.

Deoarece în acest oraș începe povestea mea, îl voi numi Emona, așa cum a fost botezat de romani, pentru a-l feri, pe cît posibil, de acel gen de turiști care caută avizi semnele inevitabilei ruini cu ghidurile de călătorie în mînă. Emona a fost construit pe ruinele unei așezări din epoca bronzului, de-a lungul văii unui rîu, astăzi mărginită de clădiri în stil Art Nouveau. În zilele ce au urmat m-am plimbat împreună cu tata printre case din secolul al XVII-lea, decorate cu flori de crin din argint, pe lîngă reședința primarului și pe lîngă dosul gălbui, solid, al unei clădiri comerciale ale cărei trepte coboară pînă la suprafața apei. De secole, mărfurile sînt aduse aici pe rîu, pentru a hrăni întregul oraș. Iar acolo unde altădată se înghesuiau cocioabe pe mal, cresc azi sicomori cu trunchiul gros, a căror scoarță, desprinsă în rotocoale, plutește dusă de ape.

În apropierea zonei comerciale, principala piață publică a orașului oglindește cerul cenușiu. Ca și surorile sale dinspre sud, Emona poartă urmele unui trecut schimbător: stilul vienez la orizont, bisericile încăpătoare, din cărămidă roșie, ale catolicilor renascentiști, vorbitori de slavă, capele medievale joase ce amintesc de Insulele Britanice... (Sfîntul Patrick a trimis misionari în această regiune, închizînd astfel cercul noii credințe, readucîndu-l la originile sale

mediteraneene, astfel că orașul se poate mîndri cu una dintre cele mai vechi istorii creștine din Europa.) Ici și colo cîte o reminiscență otomană se ițește în rama vreunei ferestre sau uși. Nu departe de piață, clopotele unei bisericuțe austriece își cheamă enoriașii la slujba de seară. Bărbați și femei înveșmîntați în salopete albastre se îndreaptă spre case la sfîrșitul unei noi zile de muncă în economia socialistă, apărați de umbrele. Pătrunzînd în inima Emonei, am traversat rîul pe un vechi pod, străjuit la capete de cîte un dragon din bronz cu trupul verde.

– Iată castelul, spuse tata, încetinind la marginea pieței și arătîndu-mi-l în zare prin perdeaua de ploaie. Sînt sigur că vei dori să-l vezi.

Voiam. M-am întins și m-am răsucit pînă ce am zărit castelul printre ramurile copacilor – turnuri brune, roase de vreme, pe o colină abruptă în mijlocul orașului.

– Secolul al XIV-lea. Sau al XIII-lea...? Nu mă pricep la ruinele astea medievale, adăugă tata, sau cel puțin nu pot aprecia exact secolul. Dar ne uităm în ghidul turistic.

– Putem urca acolo, pentru a-l vizita?

– Vom vedea mîine, după întrunirile mele. Turnurile acelea nu par suficient de solide pentru a susține nici măcar o pasăre, dar nu se știe niciodată.

A oprit mașina într-o parcare aproape de primărie și m-a ajutat să cobor, întinzîndu-mi galant o mînă osoasă în mănușa de piele.

– E cam devreme pentru a merge direct la hotel. Vrei să luăm un ceai cald? Sau o gustare la acea *gastronomia?* Plouă mai tare acum, adăugă el, privind cu îndoială jacheta și fusta mea din lînă.

Am scos rapid pelerina de ploaie cu glugă, pe care mi-o adusese el din Anglia cu un an în urmă. Drumul cu trenul de la Viena durase aproape o zi întreagă și, în ciuda prînzului din vagonul-restaurant, mi-era din nou foame.

Dar cea care ne-a atras nu a fost mica *gastronomia,* cu luminile sale albastre și roșii ce se întrezăreau în interior prin ferestrele ude, cu chelnerițele care purtau sandale cu talpă de lemn și cu tabloul posac

al tovarășului Tito. În vreme ce ne strecuram prin mulțimea zgribulită, tata a țîșnit deodată înainte.

– Aici!

L-am urmat în fugă, cu gluga căzîndu-mi pe ochi. Văzuse intrarea într-o ceainărie *art nouveau,* cu o vitrină mare, pictată cu cocori, și uși din bronz ce imitau mănunchiuri de tulpini de nufăr.

– E uimitor că un asemenea local a supraviețuit ultimilor treizeci de ani, mi-a șoptit tata, scoțîndu-și pardesiul englezesc. Socialismul nu e întotdeauna atît de amabil cu vechile comori pe care le posedă.

Așezați la o masă lîngă fereastră, am băut ceai fierbinte, cu lămîie, în cești groase, și am mîncat sardine pe pîine cu unt, alături de cîteva felii de *torta.*

– Ar trebui să ne oprim aici, spuse tata.

În ultima vreme începuse să-mi displacă modul în care sufla iar și iar în ceai pentru a-l răci și să mă tem de clipa inevitabilă în care avea să spună că ar trebui să ne oprim din mîncat, din tot ceea ce era plăcut, ca să lăsăm loc pentru cină. Privindu-l în haina de tweed bine croită, cu puloverul cu guler rulat pe dedesubt, am avut impresia că își refuzase orice aventură în viață – cu excepția diplomației, căreia îi dăruia totul. „Ar fi fost mai fericit dacă și-ar fi trăit puțin viața, mi-am spus; cu el, totul era atît de serios!"

Dar am păstrat tăcerea, știind că nu-mi putea suferi criticismul și fiindcă voiam să-l întreb ceva. Dar trebuia să-l las mai întîi să-și termine ceaiul, așa că m-am rezemat de spătarul scaunului, doar atît cît să nu-i dau ocazia să-mi spună să stau dreaptă. Prin fereastra cu cocori argintii zăream orașul umed, întunecat în orele înaintate ale după-amiezii, cu trecătorii grăbindu-se prin ploaia ce cădea aproape orizontal. Ceainăria, care ar fi trebuit să forfotească de doamne în rochii lungi de dantelă și de domni cu barbișon și cu jachete cu guler de catifea, era goală.

– Nu mi-am dat seama cît m-a istovit drumul, spuse tata punînd ceașca pe masă și adăugă, arătînd spre castelul abia vizibil prin ploaia deasă: Din direcția aceea am venit, din cealaltă parte a colinei. De pe vîrf vom putea vedea Alpii.

Mi-am amintit de munții ninși și am avut impresia că le simt răsuflarea asupra orașului. Eram singuri acum, eu și tata. Am ezitat. Am tras adînc aer în piept.

– Vrei să-mi spui o poveste?

Poveștile fuseseră una dintre alinările pe care tata le oferise totdeauna copilului său orfan de mamă; pe unele dintre ele le știa din copilăria sa fericită în Boston, pe altele, din călătoriile în locuri exotice. Uneori, le inventa pe loc, dar în ultima vreme mă plictisisem de acestea din urmă, pe care le găseam mai puțin uimitoare decît mi se păruseră înainte vreme.

– O poveste despre Alpi?

– Nu, am replicat, simțind un inexplicabil fior de teamă. Am găsit ceva despre care vreau să te întreb.

S-a întors și m-a privit blînd, cu sprîncenele cărunte înălțate deasupra ochilor cenușii.

– Era în bibliotecă, am continuat eu. Îmi pare rău, mă uitam prin rafturi și am găsit niște hîrtii și o carte. Nu am citit – prea mult – din hîrtii. Mi-am spus...

– O carte?

Era calm încă, în vreme ce mă asculta cu jumătate de ureche, sorbind ultima înghițitură de ceai.

– Păreau... Cartea e foarte veche, cu un dragon imprimat în mijloc.

S-a aplecat spre mine, foarte liniștit, apoi un tremur l-a scuturat brusc. Acest gest neașteptat m-a pus în alertă. Dacă urma să-mi povestească într-adevăr ceva, în mod cert nu avea să fie o poveste asemănătoare cu ceea ce auzisem de la el pînă atunci. M-a privit pe sub sprîncene și am observat, cu surprindere, cît de vlăguit și de trist părea.

– Te-am supărat?

Eu eram cea care privea acum în ceașca de ceai.

– Nu, draga mea.

A oftat adînc, aproape îndurerat. Micuța chelneriță blondă a venit pentru a ne umple din nou ceștile, și apoi ne-a lăsat iarăși singuri. Dar el tot nu reușea să-și înceapă povestea.

Capitolul 2

Deja știi – mi-a spus tata – că, înainte de a veni tu pe lume, am fost profesor la o universitate americană. Studiasem ani îndelungați pentru a ajunge acolo. La început, m-am gîndit să urmez literatura, dar apoi mi-am dat seama că îmi plac mai mult poveștile reale decît cele imaginare. Toate textele literare pe care le citisem m-au îmboldit către un fel de... explorare... a istoriei. Așa se face că, în cele din urmă, am pornit pe această cale. Și sînt foarte bucuros că istoria te interesează și pe tine.

Într-o seară de primăvară, pe cînd îmi pregăteam teza de doctorat, mă aflam la biblioteca universității, singur printre șiruri lungi de cărți. Ora era foarte tîrzie. Ridicîndu-mi ochii din tomul pe care îl citeam, mi-am dat brusc seama că, printre manualele mele, pe care le așezasem pe un raft deasupra mesei de lucru, cineva lăsase un volum al cărui cotor nu-l mai văzusem pînă atunci. Pe el se zărea un mic dragon, elegant schițat cu verde pe pielea în nuanțe palide a copertei.

Nu-mi aminteam să mai fi zărit această carte în bibliotecă sau oriunde altundeva, așa că am luat-o și am privit-o, cu gîndurile duse în altă parte. Era legată în piele moale, decolorată, iar filele păreau foarte vechi. S-a deschis cu ușurință drept la mijloc. Întinsă pe ambele pagini se afla o gravură ce reprezenta un dragon cu aripile desfăcute și cu coada lungă, încolăcită – o fiară dezlănțuită, cu ghearele întinse.

De ele atîrna o flamură pe care stătea scris un singur cuvînt, cu caractere gotice: DRACULYA.

Am recunoscut cuvîntul imediat și mintea mi-a zburat la romanul lui Bram Stoker, pe care încă nu-l citisem, și la serile petrecute în copilărie în sala de cinematograf de lîngă casă, în care Bela Lugosi[1] se întindea amenințător spre gîtul alb al vreunei starlete. Dar ortografia numelui era ciudată, iar cartea, în mod evident, era foarte veche. În plus, mă consideram om de știință, profund interesat de istoria europeană, așa că, după ce am privit cartea cîteva secunde, mi-am amintit ceva ce citisem mai demult.

Numele provenea, de fapt, din cuvîntul latin ce înseamnă *dragon*, *balaur* sau *diavol*, fiind totodată titlul „onorific" al lui Vlad Țepeș, domnitorul Valahiei, care obișnuia să-și ucidă prizonierii de război și supușii în chinuri de o cruzime incredibilă. Studiam pe atunci comerțul din Amsterdam în secolul al XVII-lea și nu am văzut nici un motiv pentru care o carte cu un asemenea subiect să ajungă printre manualele mele, așa că mi-am închipuit că o lăsase cineva din greșeală, o persoană care studia istoria Europei Centrale sau simbolistica feudală.

Am răsfoit restul paginilor; atunci cînd lucrezi de dimineața pînă seara printre cărți, orice volum nou este un prieten și o tentație. Spre marea mea surprindere, toate celelalte pagini – toate filele acelea îngălbenite de vreme – erau complet goale. Nu exista nici măcar o pagină de titlu și nici vreo informație care să spună unde și cînd fusese tipărită cartea, nici hărți sau alte ilustrații. Nu am văzut nici sigla bibliotecii, nici vreo fișă, ștampilă sau etichetă.

După ce am mai privit cartea cîteva minute, am pus-o pe masă și m-am dus la primul etaj, să caut în fișier. Am găsit într-adevăr o fișă pentru „Vlad al III-lea (Țepeș) al Valahiei, 1431–1476 – *vezi și Valahia, Transilvania și Dracula*". M-am gîndit să mă uit mai întîi pe o hartă și am descoperit rapid că Valahia și Transilvania erau două vechi provincii ale actualului stat România. Transilvania părea un

[1] Actor american de origine maghiară, faimos pentru rolul lui Dracula din filmul omonim (1931) (n.tr.)

ținut muntos, mărginit la sud-vest de Valahia. Am găsit în catalog și ceea ce părea a fi singura sursă primară a bibliotecii în privința acestui subiect – o bizară traducere în engleză, din anii 1890, a unor pamflete despre „Drakula". Originalele fuseseră tipărite la Nürnberg în anii 1470 și 1480. Menționarea orașului Nürnberg mi-a dat fiori; cu numai cîțiva ani înainte urmărisem cu atenție procesele foștilor lideri naziști, desfășurate acolo. Fusesem prea tînăr pentru a mă înrola și a lua parte la război, astfel că i-am studiat consecințele cu toată fervoarea unui exclus. Pe volumul de pamflete se zărea o gravură grosolană, reprezentînd bustul unui bărbat – un ins vînjos, cu ochi întunecați și adînciți în orbite, cu o mustață lungă și o cușmă împodobită cu o pană. Imaginea părea surprinzător de vie și de reală, ținînd seama de mijloacele primitive cu care fusese realizată.

Știam că ar trebui să-mi văd de treabă mai departe, dar nu m-am putut stăpîni să nu citesc primele rînduri ale unuia dintre pamflete. Era o listă a cîtorva dintre crimele lui Dracula împotriva propriului popor, dar și împotriva altora. Aș putea reda din memorie pasajele acelea, dar cred că n-o voi face, fiindcă mi s-au părut extrem de neplăcute. Am închis brusc micul volum și m-am reîntors la masa mea. Secolul al XVII-lea și comerțul său mi-au acaparat atenția pînă aproape de miezul nopții. Am lăsat cărțulia aceea bizară pe masă, închisă, sperînd că proprietarul său o va regăsi a doua zi, și apoi am plecat acasă.

În dimineața zilei următoare trebuia să iau parte la un seminar. Eram obosit, dar, după ore, am băut două cești de cafea și m-am întors la cercetările mele. Cartea era tot acolo, deschisă la paginile pe care se întindea dragonul. După somnul scurt și prînzul limitat la cafea, vederea ei mi-a dat fiori – cum se spunea odinioară în romane. Am privit cartea din nou, mai atent. Imaginea era în mod clar o gravură, poate medievală, un exemplu rafinat de artă tipografică. Mi-am spus că ar putea fi prețioasă din punct de vedere strict financiar și că, pentru un specialist, ar avea și o valoare personală, dat fiind că, în mod evident, nu era un volum din colecția bibliotecii.

Dar, în starea mea de atunci, nu-mi plăcea deloc cum arată. Am închis-o în grabă și, pînă la o oră tîrzie a după-amiezii, am continuat

să scriu despre ghildele negustorilor. Cînd am terminat, am trecut pe la recepție și am întins volumul unuia dintre bibliotecari, care a promis să-l așeze în dulapul cu obiecte pierdute.

A doua zi dimineața, la ora opt, cînd am revenit pentru a-mi continua lucrul, cartea se afla din nou pe masa mea, deschisă la unica sa ilustrație. Am început să mă enervez ușor; probabil că bibliotecarul înțelesese greșit ce-i spusesem cu o seară în urmă. Am azvîrlit volumul pe raft și toată ziua am lucrat silindu-mă să nu-i mai arunc nici măcar o privire. Spre seară aveam stabilită o întîlnire cu profesorul meu îndrumător și, cînd mi-am strîns în grabă lucrurile, am pus printre ele și cărțulia. A fost un simplu impuls; nu aveam de gînd s-o păstrez, dar profesorului Rossi îi plăceau misterele istorice și mi-am spus că i-aș putea face astfel o mică bucurie. Poate că va reuși să o identifice, date fiind vastele sale cunoștințe în domeniul istoriei europene.

Obișnuiam să mă întîlnesc cu Rossi după cursul său de după-amiază și-mi plăcea să mă strecor în sală înainte de încheierea orei, pentru a-l vedea la lucru. În acel semestru ținea un curs despre regiunea mediteraneană în Antichitate și prinsesem de cîteva ori ultimele minute ale prelegerilor, fiecare încărcată de un dramatism extraordinar, datorat măiestriei sale oratorice.

M-am așezat în spatele sălii, la timp pentru a-l auzi încheindu-și disertația asupra lui Sir Arthur Evans și a restaurării palatului minoic din Creta. Luminile erau palide în sală – o vastă aulă gotică în care puteau încăpea cinci sute de studenți. Liniștea ce domnea în interior amintea de o catedrală. Nimeni nu mișca; ochii tuturor erau ațintiți asupra siluetei elegante de la catedră.

Rossi era singur pe podiumul iluminat. Din cînd în cînd se plimba în sus și-n jos, analizîndu-și ideile cu voce tare, de parcă s-ar fi aflat în intimitatea propriului birou. Uneori se oprea brusc, fixîndu-și studenții cu o privire intensă, schițînd un gest elocvent sau făcînd o afirmație uimitoare. Ignora catedra, nu suferea microfoanele și nu folosea niciodată notițe, deși uneori prezenta diapozitive, bătînd în ecranul uriaș cu un indicator pentru a-și sublinia spusele. Cîteodată se înfierbînta atît de tare, încît ridica brațele și alerga de colo-colo pe podium.

Se spunea că o dată căzuse, prins în mrejele democrației elene, și că se cățărase înapoi pe podium fără a sări nici un cuvînt din discurs. Eu nu îndrăznisem niciodată să-l întreb dacă era adevărat.

În ziua aceea era într-o dispoziție meditativă, plimbîndu-se în sus și-n jos cu mîinile la spate.

– Vă rog să vă amintiți că Sir Arthur Evans a restaurat palatul regelui Minos de la Knossos parțial în conformitate cu ruinele descoperite acolo și parțial așa cum i-a dictat imaginația sa, ideile sale privind civilizația minoică. Apoi, privind în cupola sălii, adăugă: Dovezile istorice erau în număr mic, iar Sir Evans s-a confruntat în mare parte cu enigme. În loc să prefere o acuratețe limitată, el și-a folosit imaginația pentru a crea un palat cu totul nou... și a greșit. A fost un lucru rău că a procedat astfel?

Profesorul Rossi a făcut o pauză, privind aproape melancolic marea de capete ciufulite, pulovere lejere și chipuri tinere de băieți. (Amintește-ți că pe atunci numai băieții aveau acces la o astfel de universitate, deși tu, draga mea fiică, vei putea probabil să te înscrii la orice instituție dorești.) Cinci sute de perechi de ochi i-au întors privirea.

– Vă las să meditați la această chestiune, surîse Rossi, apoi se întoarse pe călcîie și ieși din conul de lumină.

Zumzetul izbucni în sală; studenții începură să vorbească și să rîdă, strîngîndu-și lucrurile. Ca de obicei, după curs, profesorul s-a așezat pe marginea podiumului, iar cîțiva dintre cei mai conștiincioși studenți s-au apropiat în grabă pentru a-i pune diverse întrebări. Rossi le răspunse pe rînd, cu seriozitate și bună dispoziție, pînă ce și ultimul student se retrase. Atunci m-am apropiat și eu pentru a-l saluta.

– Paul, prietene! Hai să ne relaxăm puțin și să vorbim despre olandezi!

M-a bătut amical pe umăr și am plecat împreună.

Totdeauna mă amuzam la vederea biroului său, deoarece contrazicea ideea convențională a bîrlogului unui savant trăsnit: cărțile erau cuminte orînduite pe rafturi, o cît se poate de modernă cafetieră era pregătită pe pervazul ferestrei pentru a-i alimenta obișnuințele

culinare, cîteva plante în ghiveci, ce nu duceau niciodată lipsă de apă, îi ornamentau masa de lucru, iar el însuși era îngrijit îmbrăcat, în pantaloni de tweed, cu cravată și cămașă de un alb imaculat. Avea trăsăturile bine conturate, tipic englezești, cu ochii de un albastru intens; mi-a spus odată că de la tatăl său, de origine din Toscana și imigrant în Sussex, moștenise doar dragostea pentru mîncarea bună. A-l privi pe Rossi în față însemna să vezi o lume la fel de ordonată și de bine structurată precum gărzile de la Palatul Buckingham.

Cu mintea sa era însă o cu totul altă poveste. Chiar și după patruzeci de ani de strictă educație de sine, era încă frămîntată de rămășițele trecutului, asaltată de chestiuni încă nesoluționate. Lucrările sale de factură enciclopedică îi aduseseră de mult elogiile unei lumi publicistice care depășea cu mult granițele presei academice. Îndată ce își încheia o lucrare, se îndrepta spre alta, adesea cu o schimbare totală de direcție. Drept rezultat, studenți ai unor discipline dintre cele mai variate se înghesuiau în jurul lui, astfel că eu eram considerat norocos pentru că devenise îndrumătorul meu de doctorat. În același timp îmi era cel mai bun și mai apropiat prieten pe care-l avusesem vreodată.

– Ei bine, spuse el punînd cafetiera în funcțiune și făcîndu-mi semn spre un scaun. Cum merge lucrarea?

L-am pus la curent cu ceea ce făcusem în ultimele săptămîni și am început o scurtă dispută pe tema comerțului dintre Utrecht și Amsterdam la începutul secolului al XVII-lea. Apoi a turnat cafeaua în cești de porțelan și amîndoi ne-am relaxat, el așezîndu-se la biroul său masiv. Încăperea era scăldată în lumina plăcută ce pătrundea încă de afară, mereu mai tîrzie în fiecare seară, acum că primăvara se instalase deja. Apoi mi-am adus aminte de micul meu dar.

– Ți-am adus o curiozitate, Ross. Cineva a lăsat din greșeală, pe masa mea de la bibliotecă, un obiect cam morbid și, după două zile, mi-am spus că n-ar fi rău să-l iau cu împrumut, ca să-l vezi și tu.

– Dă-mi-l. A lăsat din mînă ceașca delicată și s-a întins să ia cartea. Frumos legată! Pielea ar putea fi un fel de pergament greu. Și cotorul în relief!

Ceva în privința cotorului aduse o ușoară încruntare pe chipul lui, îndeobște senin.

– Deschide-o, am sugerat eu.

Nu puteam înțelege tremurul care mă cuprinsese în vreme ce așteptam ca el să treacă prin aceeași experiență prin care trecusem și eu, văzînd cartea aproape goală. În mîinile lui, volumul s-a deschis exact la mijloc. Nu puteam zări ceea ce vedea el, de cealaltă parte a biroului, dar mi-am dat seama că văzuse ceva. Figura lui a devenit dintr-odată gravă – un chip imobil și pe care nu-l cunoșteam. A răsfoit celelalte pagini, înainte și înapoi – așa cum făcusem și eu, de altfel –, dar seriozitatea nu i s-a transformat în surprindere.

– Da, goală, spuse el așezînd cartea deschisă pe birou. Nici un cuvînt.

– Nu ți se pare că e ciudată?

Cafeaua se răcea între palmele mele.

– Și foarte veche. Dar nu e goală fiindcă a rămas neterminată. E doar complet lipsită de conținut, pentru a pune în evidență ilustrația din mijloc.

– Da, da, ca și cum creatura din centru a înghițit tot ce se afla în jurul ei, am început eu pe un ton avîntat, dar mi-am încheiat fraza lent.

Rossi părea incapabil să-și desprindă privirile de pe imaginea aceea din fața lui. Într-un sfîrșit, închise cartea și amestecă în cafea, fără să bea din ea.

– De unde ai chestia asta?

– Păi, așa cum am spus, cineva a lăsat-o din greșeală pe masa mea din boxa de la bibliotecă, în urmă cu două zile. Cred că ar fi trebuit s-o duc imediat la Departamentul pentru cărți rare, dar am crezut sincer că e a cuiva, așa că am renunțat.

– Oh, este, spuse Rossi privind spre mine printre gene. Este proprietatea personală a cuiva.

– Așadar știi a cui?

– Da. E a ta.

– Ba nu, eu doar am găsit-o pe... Expresia de pe chipul lui m-a determinat să mă opresc. Părea cu zece ani mai bătrîn, poate din pricina jocului de lumini filtrate prin fereastră. Cum adică e a mea?

Rossi s-a ridicat încet și s-a dus într-un colț al încăperii, în spatele biroului, unde a urcat cele două trepte ale unei scări, pentru a lua de pe raft un mic volum închis la culoare. A rămas astfel, privindu-l un minut, ca și cum n-ar fi vrut să mi-l dea. Apoi mi l-a întins.

– Ce părere ai despre asta?

Cartea era mică, învelită în catifea brună cu aspect învechit, ca un volum de rugăciuni de demult. Nimic, pe copertă sau pe cotor, nu sugera ceva despre identitatea ei. Avea o mică încuietoare de culoarea bronzului, care se desfăcu la o ușoară apăsare. Cartea se deschise de la sine la mijloc. Acolo, întins pe două pagini, se afla dragonul meu, de această dată revărsîndu-se peste marginile filelor, cu ghearele întinse, cu clonțul căscat ce-i scotea la iveală colții, cu aceeași flamură și același cuvînt scris cu caractere gotice.

– Desigur, l-am auzit pe Rossi spunînd, eu am avut timpul necesar și am identificat-o. Este o lucrare central-europeană, tipărită cam prin 1512, așa că ar fi putut fi foarte bine realizată pe o tiparniță cu litere mobile, dacă ar fi avut ceva text în ea.

Am răsfoit încet filele delicate. Nici un titlu pe primele pagini – dar asta știam deja.

– Ce coincidență stranie!

– Are o pată de apă sărată pe spate, poate din vreo călătorie pe Marea Neagră. Nici măcar cei de la Smithsonian nu mi-au putut spune ce a văzut cartea asta în peregrinările ei. Vezi tu, am mers chiar pînă la a o analiza chimic. M-a costat trei sute de dolari și am aflat că a stat la un moment dat într-un mediu cu o mare concentrație de praf de piatră, probabil înainte de 1700. De asemenea, m-am dus pînă la Istanbul pentru a încerca să aflu mai multe despre originile ei. Dar cel mai bizar este modul în care am intrat în posesia cărții.

A întins mîna și i-am înapoiat bucuros volumul vechi și fragil.

– Ai cumpărat-o de undeva?

– Am găsit-o pe masa mea, pe cînd mă documentam pentru teza de doctorat.

Un tremur m-a cuprins brusc.

– Pe masa ta?

– Pe masa din boxa mea de la bibliotecă. Da, aveam și pe atunci așa ceva. Știi, boxele de studiu datează din secolul al VII-lea, din mînăstirile acelor vremuri.

– Și unde ai... De unde ai primit-o? A fost un cadou?

– Poate. Pe chipul lui Rossi apăru un surîs ciudat; părea să-și controleze cu greu o emoție dificilă. Mai vrei o ceașcă?

– Păi, cred că da, am răspuns cu gîtul uscat.

– Eforturile mele de a-l găsi pe proprietarul cărții n-au dus la nici un rezultat, iar biblioteca nu a putut-o identifica. Nici chiar cei de la British Museum Library n-o mai văzuseră vreodată și mi-au oferit o sumă substanțială pentru ea.

– Dar n-ai vrut s-o vinzi.

– Nu. Îmi plac enigmele, după cum bine știi. Ca, de altfel, oricărui om de știință care-și merită numele. Asta e răsplata muncii în domeniul ăsta, să privești istoria în ochi și să-i spui: „Știu cine ești. Nu mă poți păcăli".

– Bun, și atunci despre ce e vorba? Crezi că exemplarul acesta mai mare a fost realizat de același tipograf, în aceeași epocă?

Începu să bată darabana cu degetele pe pervaz.

– Nu m-am mai gîndit la asta de ani buni sau, mai bine, zis am încercat să nu mă mai gîndesc, deși, într-un fel, am simțit-o întotdeauna acolo, undeva în spate, răspunse Rossi, arătînd cu mîna spre golul întunecat rămas printre celelalte cărți. Pe raftul acela de sus sînt toate neîmplinirile mele. Și alte lucruri la care prefer să nu mă mai gîndesc.

– Ei bine, acum, că i-am găsit perechea, poate că reușești să descîlcești mai bine ițele. Sînt sigur că au legătură una cu cealaltă.

– În mod cert au legătură una cu cealaltă.

Părea un ecou înghețat, chiar dacă răsunase prin aburul cald al cafelei. Nerăbdarea și o ușoară senzație febrilă pe care o aveam în zilele acelea, din cauza somnului insuficient și a suprasolicitării mentale, m-au împins să insist:

– Dar cercetările tale? Vreau să spun, nu doar analiza chimică. Ai spus că ai încercat să afli mai multe...

– Am încercat să aflu mai multe. S-a așezat din nou și a cuprins ceașca în palmele mici și îngrijite. Mi-e teamă că îți sînt dator cu mai mult decît o simplă poveste, reluă el cu o voce joasă. Poate că-ți datorez chiar scuze – vei vedea de ce –, cu toate că niciodată nu i-aș fi lăsat, în mod conștient, o asemenea moștenire vreunui student de-al meu. Sau, cel puțin, nu majorității studenților mei.

Surîse afectuos, însă trist, după cum mi s-a părut mie, apoi reluă:

– Ai auzit de Vlad Țepeș?

– Da, Dracula. Un domnitor din Carpați, în epoca medievală, cunoscut și sub numele de Bela Lugosi.

– Ăsta-i omul – sau cel puțin unul dintre ei. Familia avea deja o istorie străveche atunci cînd cel mai cumplit membru al ei a venit la putere. Ai căutat informații despre el înainte de a pleca de la bibliotecă? Da? Semn rău! Cînd cartea mea a apărut în modul acela atît de straniu, am căutat și eu date despre nume, în aceeași după-amiază – despre nume, dar și despre Transilvania, Valahia, Carpați... Obsesie instantanee.

M-am întrebat dacă acesta voia să fie un compliment voalat, dat fiind că lui Rossi îi plăcea ca studenții lui să lucreze în ritm susținut și alert, dar n-am insistat, de teamă să nu-i întrerup povestirea cu vreun comentariu neesențial.

– Despre Carpați, deci. Pentru istorici, regiunea a fost dintotdeauna una misterioasă. Unul dintre elevii lui Occam a călătorit într-acolo, călare pe un măgar, bănuiesc, și în urma experiențelor trăite a scris o broșurică simpatică, intitulată *Filosofia grozăveniei*. Desigur, povestea lui Dracula a fost întoarsă deja pe toate părțile și nu mai are nimic nou de dezvăluit. Un domnitor valah din secolul al XV-lea, detestat atît de Imperiul Otoman, cît și de propriii supuși – unul dintre cei mai cumpliți tirani ai lumii medievale. Se estimează că insul a măcelărit cel puțin douăzeci de mii de locuitori ai Valahiei și Transilvaniei în decursul anilor. Dracula înseamnă „fiul Dracului“ – adică, aproximativ, fiul dragonului. Tatăl lui fusese numit de împăratul Sigismund membru al Ordinului Dragonului – un organism creat pentru apărarea Sfîntului Imperiu Roman de Națiune Germană împotriva turcilor otomani. Există, de fapt, dovezi conform

cărora tatăl și-a trimis fiul, copil încă, la turci ca ostatic, și că acolo și-a format micul Dracula gustul pentru cruzime, urmărind metodele de tortură folosite de otomani.

Rossi clătină din cap și apoi continuă:

– Oricum, Vlad a fost ucis într-o luptă împotriva turcilor, sau poate accidental de către propriii soldați, și a fost îngropat într-o mînăstire de pe Lacul Snagov, azi pe teritoriul României socialiste prietene. Amintirea sa a devenit cu timpul legendă printre localnicii superstițioși, transmisă din generație în generație. La sfîrșitul secolului al XIX-lea, un scriitor melodramatic și ușor nebun, Abraham Stoker, preia numele Dracula și îl aplică unei creaturi născute din imaginația sa, un vampir. Vlad Țepeș a fost cumplit de crud, însă n-a fost vampir, desigur. Iar în cartea lui Stoker nu vei găsi nici o referire la domnitorul valah, deși Dracula al său amintește în carte despre trecutul glorios al familiei sale de luptători împotriva turcilor. Stoker a închegat astfel o poveste pe baza cîtorva legende despre vampiri și despre Transilvania, deși omul nu a călătorit niciodată acolo, iar Vlad Dracul a fost domnitorul Valahiei, nu al Transilvaniei. În secolul XX, povestea e preluată de Hollywood și mitul renaște. Și aici ia sfîrșit, apropo, frivolitatea mea.

Rossi își așează ceașca pe birou, încrucișîndu-și mîinile, parcă incapabil, pentru o clipă, să continue. Apoi spuse:

– Pot glumi în legătură cu legenda, care a fost exploatată și comercializată pînă aproape de epuizare, dar nu și cu privire la ceea ce au scos la iveală cercetările mele. De fapt, nu am putut publica nimic, în parte din cauza legendei; m-am gîndit că subiectul în sine nu ar fi luat în serios. Dar am mai avut și un alt motiv.

Cuvintele lui m-au încremenit. Rossi nu lăsa nimic nepublicat; așa îi dicta geniul său productiv și așa își îndemna în mod ferm studenții, pentru ca nimic să nu se piardă.

– Ceea ce am aflat în Istanbul era prea grav pentru a nu fi luat în serios. Poate că am greșit hotărînd să păstrez pentru mine aceste informații – le pot numi pe bună dreptate așa –, dar fiecare individ își are propriile superstiții. Eu am superstiții de istoric. Mi-a fost teamă.

M-am uitat lung la el și Rossi a oftat, parcă nedorind să continue.

– Vezi tu, Vlad Dracul a fost dintotdeauna intens studiat în Europa Centrală și de Est, adică în regiunea sa de baștină. Dar el și-a început cariera ca luptător împotriva turcilor, iar eu am constatat că nimeni nu a cercetat vreodată lumea otomană, în căutarea informațiilor referitoare la legenda lui Dracula. De aceea am plecat la Istanbul – un ocol secret pe care l-am făcut în cadrul studiilor mele asupra situației economice a Greciei timpurii. Ei, dar am publicat întregul material despre Grecia, cu un sentiment de răzbunare!

Pentru o clipă Rossi a rămas tăcut, îndreptîndu-și privirile spre fereastră.

– Și cred că ar trebui să-ți spun, în mod direct, ce am descoperit în arhivele din Istanbul – lucrul la care am încercat după aceea să nu mă mai gîndesc vreodată. La urma urmei, ai moștenit și tu una dintre cărțuliile acestea drăguțe, adăugă el, așezîndu-și palma peste cele două volume. Dacă nu ți-aș povesti eu totul, probabil că ai porni și tu pe același drum pe care l-am parcurs eu, poate chiar cu un risc suplimentar. Oricum te-aș putea scuti măcar de completat formulare pentru burse.

Simțeam cum un chicot sec îmi gîdilă gîtul. Unde naiba voia să ajungă? Mi-a trecut prin minte gîndul că îi subestimasem, probabil, un bizar simț al umorului; poate că asta era un soi de farsă elaborată: avusese în biblioteca sa două exemplare ale acelei cărțulii vechi și „plantase“ una în boxa mea, știind că, în cele din urmă, voi ajunge la el – ceea ce și făcusem, ca un fraier. Dar în lumina obișnuită a lămpii de birou, chipul lui se arătă deodată cenușiu, neras, cu ochii încercănați și privirea lipsită de viață. M-am aplecat spre el.

– Nu înțeleg ce încerci să-mi spui.

– Dracula... Făcu o pauză, apoi reluă: Dracula – Vlad Țepeș – e încă viu.

– Oh, Doamne! exclamă tata brusc, privindu-și ceasul. De ce nu mi-ai spus? E aproape șapte!

Mi-am afundat mîinile înghețate în buzunarele jachetei.

– Nu mi-am dat seama. Dar, te rog, continuă-ți povestea! Nu te opri acum!

Pentru o clipă mi s-a părut că figura tatălui meu are un aer ireal. Niciodată nu-mi trecuse prin minte pînă acum posibilitatea ca el să fie... cum să spun? Dezechilibrat mental? Își pierduse oare uzul rațiunii pentru cîteva minute, în vreme ce-mi spunea toate astea?

– E tîrziu pentru o poveste atît de lungă.

Luă ceașca de pe masă, dar o așeză imediat la loc. Am observat că mîinile îi tremurau.

– Te rog, continuă, l-am îndemnat.

Dar nu mă luă în seamă.

– Oricum, nu știu dacă te-am speriat sau doar te-am plictisit. Probabil că ai fi preferat o simplă poveste cu balauri.

– Dar era un balaur, am replicat, vrînd să cred că inventase totul. De fapt, doi balauri. Cel puțin, îmi vei povesti restul mîine?

Își frecă mîinile una de cealaltă, ca pentru a le încălzi, și mi-am dat seama că, deocamdată, refuza cu îndărătnicie să mai vorbească despre acest lucru. Chipul îi era întunecat, crispat.

– Hai să mîncăm ceva. Putem lăsa întîi bagajele la Hotel Turist.

– Bine.

– Oricum, dacă nu plecăm în cîteva minute, ne vor da ei afară.

Chelnerița cea blondă aștepta rezemată de bar; nu părea să-i pese dacă mai stăm sau nu. Tata a scos portmoneul, a netezit cîteva bancnote mari și mototolite, cu inevitabilul agricultor sau miner surîzînd eroic pe revers, și le-a așezat pe masă. Ne-am strecurat printre scaunele din fier forjat și am ieșit pe ușa cu geam aburit.

Seara se lăsase întunecată – o seară rece, cețoasă, est-europeană –, iar strada era aproape pustie.

– Lasă-ți gluga pe cap, mi-a spus, așa cum făcea de fiecare dată. Înainte de a trece pe sub sicomorii scăldați de ploaie s-a oprit brusc, m-a tras înapoi protector, în spatele brațului său întins, ca și cînd o mașină ar fi trecut în viteză prin fața noastră. Dar nu trecea nici o mașină, iar strada era tăcută și rustică în lumina gălbuie. Tata s-a uitat atent în stînga și-n dreapta. Eu n-am văzut pe nimeni, deși gluga largă îmi limita oarecum cîmpul vizual. A stat o clipă ascultînd, cu privirile concentrate și trupul neclintit.

Apoi a răsuflat adînc și am plecat mai departe, vorbind despre ceea ce vom mînca la Turist cînd vom ajunge acolo.

N-am mai discutat despre Dracula în acea călătorie. Am învățat curînd să recunosc tiparul pe care îl urmau temerile tatălui meu: nu-mi putea relata povestea decît în izbucniri scurte, fragmentînd-o nu atît de dragul efectului dramatic, cît pentru a-și conserva el ceva anume. Puterile? Sănătatea mentală?

Capitolul 3

Ajunși înapoi, acasă, tata s-a dovedit neobișnuit de tăcut și de ocupat, iar eu așteptam neliniștită o ocazie pentru a-l întreba despre profesorul Rossi. Doamna Clay mînca împreună cu noi în fiecare seară, în sufrageria cu lambriuri întunecate, servindu-ne de pe bufet, dar așezîndu-se apoi și ea la masă, ca un membru al familiei, și știam instinctiv că tata nu ar accepta să-și continue povestea în prezența ei. Dacă îl urmam în bibliotecă, mă întreba pe scurt ce am făcut în ziua respectivă sau îmi cerea să-i arăt temele. La scurt timp după revenirea noastră de la Emona, am cercetat pe furiș rafturile bibliotecii, dar atît cartea, cît și hîrtiile care o însoțeau dispăruseră deja, și n-aveam idee unde le-ar fi putut pune.

În serile libere ale doamnei Clay, îmi sugera să mergem la un film împreună sau mă invita la o cafea și fursecuri în aglomeratul local de dincolo de canal. Aș fi putut spune că mă evită, însă uneori, cînd ședeam lîngă el, citind și așteptînd o ocazie de a-i pune iar întrebări, întindea mîna și-mi mîngîia părul, cu o tristețe abstractă în ochi. În acele clipe, eu eram cea care nu putea aduce în discuție subiectul.

Cînd a plecat din nou în călătorie, m-a luat iarăși cu el. Urma să aibă o singură întîlnire, una neoficială, care aproape că nu merita acea lungă deplasare, dar tata a spus că dorea ca eu să văd peisajul. De data aceasta am mers cu trenul mult mai departe de Emona și

apoi am luat un autobuz pînă la destinație. Tata prefera să folosească transportul local, ori de cîte ori putea. Acum, cînd călătoresc la rîndul meu, îmi amintesc adesea de el și renunț la mașinile închiriate în favoarea metroului.

– Vei vedea, în Ragusa mașinile nu au ce căuta, mi-a spus în autobuz, în vreme ce ne țineam amîndoi de bara metalică din spatele șoferului. Totdeauna să stai în față, ca să nu riști să ai rău de mașină.

Am strîns degetele pe bară pînă ce mi s-au albit încheieturile; părea că plutim printre mormanele înalte de rocă cenușie, care serveau, în această regiune, drept munți.

– Doamne-Dumnezeule! exclamă tata după un viraj în viteză într-o curbă strînsă ca un ac de păr. Ceilalți pasageri păreau cît se poate de liniștiți. De cealaltă parte a culoarului de trecere, o bătrînă în negru croșeta, cu figura placidă încadrată de marginile șalului cu care se îmbrobodise și care tremura la fiecare zguduitură a autobuzului.

– Fii atentă, mi-a spus tata, vei vedea una dintre cele mai frumoase priveliști de pe acest țărm.

Am privit conștiincioasă pe fereastră, dorindu-mi să nu mai considere necesar să-mi dea atîtea instrucțiuni, dar urmărind îndeaproape munții golași și satele de pe culmile lor. Chiar înainte de asfințit, atenția mi-a fost răsplătită de o femeie care ședea la marginea drumului, așteptînd poate autobuzul în direcție opusă. Era înaltă, îmbrăcată într-o fustă lungă, greoaie și o jachetă strîmtă, iar pe cap avea o beretă extraordinară, ca un fluture de organdi. Stătea singură printre stînci, aureolată de lumina tîrzie a soarelui, cu un coș așezat pe jos, la picioarele ei. Aș fi zis că e o statuie, dacă nu și-ar fi întors capul cînd am trecut noi. Figura ei era ovală și palidă, prea departe pentru a-i putea identifica expresia. Cînd i-am descris-o, tata mi-a spus că purta, probabil, costumul popular din această regiune a Dalmației.

– O bonetă mare, cu falduri pe ambele laturi? Am văzut așa ceva în fotografii. Aș putea zice că e un fel de stafie a trecutului... probabil locuiește într-un sătuc foarte mic. Cred că acum cei mai mulți tineri de aici poartă blugi.

Am rămas cu ochii ațintiți pe fereastră. N-a mai apărut nici o stafie, însă n-am ratat nimic din miracolul care s-a desfășurat în fața ochilor mei: Ragusa – mult sub noi, un oraș de culoarea alabastrului, cu acoperișuri mai roșii decît cerul la asfințit, încadrat de un magnific zid de apărare medieval și de valurile mării irizate de soare. Orașul era clădit pe o peninsulă mare, rotunjită, iar zidurile sale păreau de netrecut, atît pentru mare, cît și pentru invadatori – o fortăreață impunătoare dincolo de țărmul Adriaticii. Văzut însă de la înălțimea șoselei, orașul avea un aspect miniatural, ca și cum cineva l-ar fi cioplit manual și l-ar fi așezat, mititel, la poalele munților.

Două ore mai tîrziu eram deja în Ragusa. Strada principală era pavată cu marmură lustruită timp de secole de încălțările trecătorilor – un pavaj în care se reflectau petice de lumină de la magazinele și palatele din jur, astfel că lucea aidoma unei oglinzi de apă. La capătul dinspre port al străzii, ajunși în inima orașului vechi, ne-am prăbușit pe scaunele unei cafenele, iar eu mi-am ridicat fața spre vîntul ce mirosea a mare și – ciudat la această vreme tîrzie a anului – a portocale coapte. Marea și cerul erau deja aproape negre. Bărcile pescărești dansau pe suprafața apelor agitate, în largul portului; vîntul aducea pînă la noi sunetele mării, mirosurile ei și o atmosferă blajină.

– Ah, sudul! exclamă tata cu satisfacție și scoase un pahar de whisky și un platou de sardine cu pîine prăjită. Să zicem că dai barca la apă și ai norocul de o noapte senină. Te poți orienta după stele, astfel încît să ajungi direct la Veneția sau pe coasta Albaniei, ori în Marea Egee.

– Cît timp ar dura drumul pînă la Veneția?

Mi-am amestecat ceaiul, iar briza mării i-a purtat aburul deasupra valurilor.

– Oh, o săptămînă sau mai mult, cred, într-o ambarcațiune medievală. Mi-a surîs, relaxat pentru o clipă. Marco Polo s-a născut pe acest țărm, pe care venețienii îl invadau frecvent. Ne aflăm acum în fața unei veritabile porți deschise spre lume, am putea spune.

– Cînd ai mai venit aici?

Abia acum începeam să cred că tata avusese o viață, o altă existență, înainte de a mă naște eu.

– Am fost aici de cîteva ori. Poate de patru sau de cinci ori. Prima dată a fost cu ani în urmă, pe cînd eram student. Profesorul meu mi-a recomandat să vizitez Ragusa, venind din Italia, doar pentru a vedea minunăția aceasta, în timpul studiilor. Ți-am spus că într-o vară am învățat italiana în Florența.

– Te referi la profesorul Rossi?

– Da, a replicat tata aruncîndu-mi o privire ascuțită și apoi întorcîndu-și ochii spre paharul lui cu whisky.

A urmat o clipă de tăcere, întreruptă de tenda cafenelei, ce flutura deasupra noastră în bătaia brizei neobișnuit de calde pentru acea vreme a anului. Din bar și din restaurant răsunau un amalgam de voci, zăngănit de veselă, tonuri de saxofon și de pian. De departe se auzea clipocitul bărcilor în portul întunecat. Într-un tîrziu, tata începu:

– Ar trebui să-ți spun mai multe despre el.

Nu mă privea, dar în vocea lui am sesizat un vag tremur.

– Mi-ar plăcea, am răspuns cu precauție.

A luat o înghițitură din pahar.

– Ești încăpățînată cînd vine vorba despre povești, nu-i așa?

„Tu ești cel încăpățînat", aș fi vrut să-i spun, dar m-am abținut; preferam să aud povestea decît să ne certăm. Tata a suspinat.

– Bine. Îți voi spune mai multe despre el mîine, la lumina zilei, cînd nu voi mai fi obosit și vom avea timp să ne plimbăm puțin în jurul zidurilor. Arătă cu paharul spre meterezele acelea de un cenușiu-deschis, ce se zăreau deasupra hotelului. Mîine va fi o vreme mai potrivită pentru povești. Mai cu seamă pentru acea poveste.

A doua zi dimineața ne aflam la 300 de metri deasupra valurilor ce se spărgeau albe și înspumate la poalele cetății. Cerul de noiembrie era limpede și strălucitor, ca într-o zi de vară. Tata și-a pus ochelarii de soare, și-a privit ceasul, a împăturit broșura turistică și a așteptat pînă ce grupul de turiști germani care trecea pe lîngă noi s-a îndepărtat. Am privit spre mare, dincolo de o insuliță împădurită, spre orizontul ce se pierdea în zare. Dintr-acolo veneau corăbiile

venețiene, pentru a face negoț sau război, cu pavilioanele lor roșu cu auriu fluturînd sub același cer albastru. Așteptînd ca tata să-și înceapă povestea, am simțit un fior de teamă, cîtuși de puțin academic. Poate că acele corăbii pe care mi le imaginasem în depărtare nu făceau doar parte dintr-un spectacol de gală. De ce îi era tatei atît de greu să vorbească?

Capitolul 4

– Așa cum ți-am spus deja – a început tata, tușind o dată sau de două ori pentru a-și drege glasul –, profesorul Rossi era un erudit și un prieten adevărat. Nu aș vrea să crezi altceva despre el. Îmi dau seama că, din păcate, tot ce ți-am spus mai devreme despre el îți poate lăsa impresia că ar fi fost... dezaxat. Îți amintești că mi-a povestit ceva extrem de greu de crezut. Eram profund șocat și începusem să am îndoieli în privința lui, deși remarcasem sinceritatea ce i se oglindea în ochi. Cînd a sfîrșit ce avea de spus, și-a îndreptat spre mine privirea ageră.

– Ce naiba vrei să zici? am bîiguit.

– Repet, spuse Rossi apăsat, am descoperit, în Istanbul, că Dracula trăiește și azi printre noi. Sau, cel puțin, trăia atunci.

M-am holbat la el.

– Știu că-ți spui probabil că am înnebunit, replică el pe un ton evident mai potolit. Și sînt de acord că toți cei care studiază istoria suficient de mult riscă să-și scrîntească mințile. Există în Istanbul o colecție de documente puțin cunoscută, fondată de sultanul Mahomed al II-lea, cel care a cucerit Constantinopolul în 1453. În aceste arhive se găsesc în principal diverse materiale disparate, adunate ulterior de turci, pe măsură ce granițele imperiului lor s-au restrîns. Dar colecția cuprinde și documente de la sfîrșitul secolului al XV-lea, iar printre

ele am găsit unele hărți ce pretindeau a indica drumul spre Nelegiuitul Mormînt al unui ucigaș de turci, despre care mi-am spus că ar putea fi Vlad Dracula. Erau, de fapt, trei hărți care, la scară din ce în ce mai mică, înfățișau aceeași regiune. N-am putut recunoaște nimic care să-mi sugereze sau să-mi amintească măcar ceva despre vreo regiune cît de cît cunoscută. Notațiile de pe ele erau în principal în arabă, și hărțile datau de la sfîrșitul secolului al XV-lea, dacă e să-i credem pe administratorii arhivei.

Rossi a bătut ușor cu degetul în cărțulia despre care ți-am spus că semăna atît de bine cu a mea, apoi a reluat:

– Informațiile din centrul celei de-a treia hărți erau scrise într-un foarte vechi dialect slav. Numai un cărturar cu vaste cunoștințe lingvistice le-ar fi putut descifra. Eu mi-am dat toată silința, dar nu puteam fi sigur de corectitudinea rezultatului.

Ajuns aici, Rossi a clătinat din cap, regretîndu-și parcă limitele.

– Eforturile pe care le-am dedicat acestei descoperiri m-au îndepărtat nepermis de mult de cercetările mele oficiale, dacă pot spune așa, asupra comerțului în Creta antică. Dar nu mai puteam asculta vocea rațiunii atunci cînd mă aflam în încăperile acelea fierbinți și înăbușitoare ale arhivei din Istanbul. Îmi amintesc că zăream prin ferestrele încețoșate minaretele de la Hagia Sofia. Așa că am rămas să lucrez acolo, avînd în față acele documente ce atestau opiniile otomanilor asupra domniei lui Vlad, răsfoind dicționare, luînd notițe detaliate și copiind hărțile cu creionul pe hîrtie.

Și – ca să nu mai lungesc povestea – iată-mă într-o după-amiază concentrîndu-mă asupra locului bine marcat al Nelegiuitului Mormînt pe cea de-a treia hartă, cea mai enigmatică dintre toate. Îți amintești ce se știe în prezent: că Vlad Țepeș ar fi înmormîntat în mănăstirea construită pe o insuliță de pe lacul Snagov, în România. Dar nici pe harta aceasta și nici pe celelalte două nu se vedea vreun lac cu o insulă pe el, deși era reprezentat un rîu ce străbătea zona, lărgindu-se ușor la mijloc. Tradusesem toate textele de pe margini deja, cu ajutorul unui profesor de limbă arabă, specializat în perioada otomană, de la Universitatea din Istanbul. Erau pilde criptice

despre natura răului, multe dintre ele extrase din Coran. Ici și colo pe hartă, cuibărite printre munții grosolan schițați, erau cîteva texte ce la prima vedere păreau a fi nume de locuri într-un dialect slav, dar care erau, de fapt, un fel de cimilituri, probabil coduri ale locațiilor reale: Valea celor Opt Stejari, Satul Porcului Furat și așa mai departe – nume stranii ce nu aveau pentru mine nici o semnificație.

Ei bine, în centrul hărții, deasupra locului în care era marcat Nelegiuitul Mormînt – oriunde-o fi el amplasat de fapt –, se afla desenat un dragon ce purta pe cap, ca un fel de coroană, un castel. Dragonul nu semăna deloc cu cel din cartea mea – sau din cărțile noastre –, dar am presupus că turcii trebuie să-l fi preluat odată cu legenda lui Dracula. Dedesubtul dragonului cineva scrijelise minuscul cîteva cuvinte, despre care inițial am crezut că sînt în arabă, la fel ca pildele de pe marginile hărții. Privindu-le cu o lupă însă, mi-am dat brusc seama că erau de fapt în greacă și, înainte de a mă gîndi la respectul față de ceilalți cititori – cu toate că sala era aproape goală, cu excepția mea și a unui bibliotecar plictisit care mai venea cîteodată pentru a se asigura probabil că n-am de gînd să fur ceva –, înainte deci de a mă gîndi la altceva, le-am tradus pe loc, cu voce tare. În acea clipă, eram complet singur. Literele minuscule dansau parcă în fața ochilor mei, în vreme ce le rosteam: „În acest loc, el sălășluiește în rău. Cititorule, dezgroapă-l cu un cuvînt".

În acel moment, am auzit o ușă trîntindu-se în holul de jos. Pași grei urcau scara. Mintea mea era însă prinsă într-o revelație de o clipă: lupa îmi demonstrase că această hartă, spre deosebire de celelalte două, mai puțin detaliate, fusese adnotată de trei persoane diferite, în trei limbi diferite. Nici scrisul de mînă în cele trei cazuri nu semăna, și nici culorile cernelurilor folosite – foarte, foarte vechi. Atunci am avut brusc o viziune – știi tu, intuiția aceea pe care un cărturar se poate baza aproape în întregime, atunci cînd este susținută de săptămîni întregi de studiu intens.

Mi-a venit ideea că, inițial, harta nu conținea decît schița aceasta centrală cu munții din jurul ei și cu textul în greacă din mijloc. Probabil că abia mai tîrziu fusese adnotată în dialectul slav, pentru a

desemna, codificat cel puțin, locurile la care se referea. După aceea căzuse în mîinile otomanilor, care adăugaseră pe marginile ei versete din Coran, parcă pentru a încarcera în interiorul lor amenințătorul mesaj din centru sau pentru a-l înconjura cu talismane împotriva forțelor întunecate. Iar dacă acest lucru era adevărat, cine era cel care, în greacă, scrisese primele cuvinte pe hartă, ba poate o și desenase? Știam că erudiții bizantini din vremea lui Dracula foloseau limba greacă, spre deosebire de cei din lumea otomană.

Înainte de a-mi putea nota pe hîrtie cîte ceva din această teorie, care ar fi putut necesita verificări ce mie nu-mi stăteau în puteri, ușa de la celălalt capăt al rafturilor s-a deschis și în sală a intrat un bărbat înalt, masiv, care a înaintat rapid printre cărți și s-a oprit în fața mesei la care lucram. Avea aerul unui intrus și eram sigur că nu făcea parte din personalul arhivelor. De asemenea, nu știu din ce motiv, am simțit că trebuie să mă ridic în picioare, dar un oarecare sentiment de orgoliu m-a împiedicat s-o fac; ar fi fost un act de deferență, pe cînd intrarea lui intempestivă fusese mai degrabă nepoliticoasă.

Ne-am privit o clipă în ochi, eu mai uimit ca niciodată. Omul nu-și avea, evident, locul în acest decor ezoteric; era arătos, cu un aspect îngrijit, tenul oacheș și un aer balcanic, cu o mustață groasă, pe oală, și haine închise la culoare, croite în stil occidental. Ochii lui m-au privit direct, cu o scînteiere beligerantă, genele lor lungi părînd oarecum dezgustătoare pe chipul acela imobil. Pielea îi era lividă, dar perfect netedă și imaculată, iar buzele, foarte roșii.

– Domnule, spuse pe un ton scăzut, ostil, aproape un mîrîit, într-o engleză cu accent turcesc, nu cred că aveți permisiunea necesară pentru aceasta.

Orgoliul meu academic s-a simțit imediat lezat.

– Pentru ce?

– Pentru această activitate de cercetare. Ați accesat materiale pe care guvernul turc le consideră ca făcînd parte dintr-o arhivă particulară. Pot să vă văd acreditările, vă rog?

– Cine sînteți dumneavoastră? am replicat cu o răceală egală cu a lui. Pot să vă văd *eu* acreditările?

Scoase un portvizit din buzunarul interior al hainei, îl trînti deschis pe masa din fața mea și îl închise rapid, dintr-o mișcare. Abia am avut timp să zăresc o cartelă gălbuie cu ceva scris în turcă pe ea. Mîna bărbatului avea un aspect respingător, de ceară, cu unghii lungi și o dîră de păr întunecat pe dosul palmei.

– Ministerul Resurselor Culturale, răspunse pe un ton înghețat. Înțeleg că nu dețineți acceptul guvernului turc pentru a examina aceste materiale. Este adevărat?

– În nici un caz.

I-am arătat o scrisoare de la Biblioteca Națională, în care se menționa că am dreptul de a efectua cercetări în oricare dintre filialele sale din Istanbul.

– Nu e suficient, spuse, și azvîrli scrisoarea pe notițele mele. Cred că va trebui să veniți cu mine.

– Unde?

M-am ridicat, simțindu-mă ceva mai sigur pe picioarele mele și sperînd ca individul să nu ia acest gest drept o dovadă de supunere.

– La poliție, dacă va fi necesar.

– Dar e nemaipomenit! am exclamat. Învățasem deja că, atunci cînd ai dubii în probleme birocratice, e bine să ridici glasul. Sînt doctorand la Universitatea Oxford și cetățean al Marii Britanii. M-am înregistrat la universitatea de aici în ziua în care am sosit în țară și am primit această scrisoare ca dovadă a statutului meu. Nu accept să fiu chestionat de poliție... sau de dumneavoastră!

– Înțeleg.

Zîmbi într-un fel care îmi dădu fiori. Citisem cîte ceva despre închisorile din Turcia și despre soarta prizonierilor occidentali care nimereau cîteodată în ele, iar situația în care mă aflam mi se părea de-a dreptul precară, deși nu înțelegeam în ce fel de necaz aș fi putut intra. Speram ca unul dintre bibliotecarii aceia plictisiți să mă fi auzit și să vină pentru a ne cere să facem liniște. Apoi mi-am dat seama că ei trebuie să-i fi permis personajului cu legitimație amenințătoare să intre peste mine în sală. Poate că era totuși cineva important. Insul se întinse spre mine.

– Permiteți-mi să văd ce faceți aici. Dați-vă la o parte, vă rog.

Am păşit în lateral, fără tragere de inimă, şi l-am privit cum se apleacă asupra notițelor mele, cum îmi închide dicționarele pentru a le citi titlurile, cu acelaşi surîs deconcertant pe chip. Era o prezență masivă, şi am remarcat că avea un miros straniu, de parcă folosise fără prea mult succes o apă de colonie pentru a acoperi un iz neplăcut. În cele din urmă luă harta la care lucram, mînuind-o cu gesturi delicate, aproape tandre. O privi ca şi cum nu avea nevoie s-o examineze prea mult pentru a-şi da seama ce este, deşi eu mi-am spus că probabil blufează.

– Acesta este materialul extras din arhivă, da?

– Da, am răspuns furios.

– Aceasta este o foarte prețioasă proprietate a statului turc. Nu cred că veți avea nevoie de ea pentru scopurile dumneavoastră. Şi această hîrtie, această mică hartă, v-a adus de la universitatea dumneavoastră din Anglia tocmai la Istanbul?

Mi-a trecut prin minte să-i spun că mai aveam şi alte domenii de activitate, să-i arunc în față trecutul meu academic, dar mi-am dat imediat seama că astfel n-aş face decît să deschid calea altor întrebări.

– Pe scurt, da.

– Pe scurt?! replică el, de data aceasta mai blînd. Ei bine, veți constata că acest document este temporar confiscat. Ce păcat pentru un cercetător străin!

Fierbeam văzîndu-mă acolo, atît de aproape de soluția dorită, şi m-am felicitat pentru că nu luasem cu mine, dimineață, vreuna dintre copiile făcute după vechi hărți ale Carpaților, pe care voiam să le compar a doua zi cu harta de aici; erau încuiate în valiza mea de la hotel.

– Nu aveți nici un drept să confiscați un material asupra căruia am primit deja permisiunea să lucrez, am spus scrîşnind din dinți. Voi discuta imediat acest lucru cu oficialitățile Bibliotecii Naționale. Şi cu ambasada britanică. Oricum, ce obiecții puteți avea dumneavoastră la intenția mea de a studia aceste documente? Sînt nişte texte obscure de istorie medievală. Nu au nimic de-a face cu interesele guvernului turc, sînt convins de acest lucru.

Personajul rămase o clipă nemișcat, privind pe fereastră, de parcă minaretele de la Hagia Sofia i se înfățișau într-o perspectivă cu totul nouă și interesantă, pe care nu mai avusese ocazia s-o observe pînă atunci.

– Este pentru binele dumneavoastră, răspunse el pe un ton moale. E recomandabil să lăsați pe altcineva să lucreze la această temă. Altă dată.

Stătea în continuare nemișcat, cu fața întoarsă spre fereastră, ca și cum ar fi vrut să-i urmez și eu direcția privirii. Aveam copilăreasca senzație că nu trebuie să fac acest lucru, fiindcă e doar un truc, așa că mi-am fixat ochii asupra lui, răbdător. Apoi am văzut, de parcă insul ar fi așteptat ca lumina palidă a zilei să cadă asupra lui, i-am văzut, deasupra gulerului cămășii sale scumpe, gîtul. Într-o parte, în carnea gîtului aceluia musculos, erau două punctișoare maronii, două înțepături cu coaja deja formată, nu proaspete, dar incomplet cicatrizate, de parcă se înțepase în doi spini sau fusese împuns cu vîrful cuțitului.

Am făcut un pas înapoi, depărtîndu-mă de masă și spunîndu-mi că risc să-mi pierd mințile cu atîtea lecturi morbide, că deja se scrîntise ceva în mine. Dar lumina zilei era una obișnuită, iar bărbatul în costum închis la culoare era cît se poate de real, inclusiv mirosul amestecat de nespălat, transpirație și încă ceva sub colonia aceea. Nimic n-a dispărut și nu s-a transformat brusc. Nu-mi puteam desprinde privirea de la cele două mici cicatrici. După cîteva secunde, insul întoarse capul de la priveliștea care-l absorbise atît, mulțumit parcă de ceea ce văzuse – sau de ceea ce văzusem eu –, și surîse din nou.

– Pentru binele dumneavoastră, domnule profesor.

Am rămas locului, incapabil să mai spun ceva, în vreme ce el părăsi încăperea cu harta în mînă, și i-am ascultat pașii coborînd pe scară. Cîteva minute mai tîrziu, în sală intră unul dintre bibliotecarii mai vîrstnici, un om cu un ciuf de păr cărunt, aducînd două volume vechi, pe care le așeză pe un raft de jos.

– Scuzați-mă, am spus abia regăsindu-mi glasul, dar acest lucru este de neconceput!

Omul s-a uitat la mine, nedumerit.

– Cine era omul acela, agentul guvernamental? am continuat.

– Agentul guvernamental?! bîigui bibliotecarul.

– Trebuie să-mi dați neîntîrziat un document oficial cu privire la drepturile mele de a lucra în această arhivă.

– Dar aveți tot dreptul să lucrați aici, spuse el pe un ton liniștitor. Chiar eu v-am semnat înregistrarea.

– Știu, știu. De aceea, trebuie să vă duceți după el și să-l obligați să înapoieze harta.

– Să mă duc după cine?

– După omul de la Ministerul... Cel care tocmai a fost aici. Dumneavoastră l-ați lăsat să intre?

Bătrînul mă privi curios pe sub ciuful lui cărunt.

– A fost cineva aici, acum? Dar n-a intrat nimeni în instituție în ultimele trei ore! Eu însumi am stat la intrare; din păcate, puțini oameni vin la noi pentru a se documenta.

– Dar omul..., am început și m-am oprit brusc, văzîndu-mă ca într-o oglindă: un străin smintit, care dă din mîini. Mi-a luat harta, am adăugat. Adică a luat harta din arhivă.

– Harta, *Herr Professor?*

– Lucram cu o hartă. Am înregistrat-o azi-dimineață, la recepție.

– Nu e oare harta aceasta? întrebă el, arătînd spre masa mea de lucru.

În mijlocul ei trona o banală hartă rutieră a Balcanilor, pe care n-o mai văzusem niciodată în viața mea. În nici un caz nu fusese acolo cu cinci minute înainte. Bibliotecarul așeza acum pe raft cel de-al doilea volum.

– Nu mai contează!

Mi-am strîns lucrurile cît de repede am putut și am plecat. În aglomerația și traficul intens din stradă nu se zărea nici urmă de agent guvernamental, deși pe lîngă mine au trecut în grabă cîțiva bărbați de înălțimea lui, îmbrăcați în costume asemănătoare și ducînd în mînă o servietă. Cînd am ajuns la hotel, am constatat că lucrurile îmi fuseseră mutate în altă cameră, din cauza unor probleme de ordin practic. Primele mele schițe ale hărților vechi și notițele complete pe care nu

le avusesem cu mine la arhive dispăruseră. Valiza îmi fusese împachetată perfect, iar personalul hotelului declară că nu știe nimic despre hărți și notițe. Am stat treaz toată noaptea, cu urechile ciulite la orice sunet de afară. A doua zi dimineață, mi-am strîns toate hainele și dicționarele și am luat vaporul spre Grecia.

Profesorul Rossi și-a încrucișat mîinile din nou și m-a privit de parcă aștepta, răbdător, să-mi exprim incredulitatea. Eu însă mă simțeam copleșit nu de îndoieli, ci de convingere.

– Te-ai întors în Grecia?

– Da, și am petrecut acolo restul verii, ignorînd amintirea aventurii din Istanbul, deși n-am putut face la fel cu implicațiile ei.

– Ai plecat fiindcă ți-era... frică?

– Groază.

– Dar mai tîrziu ai făcut toate acele cercetări cu privire la cărțulia cea stranie.

– Da, în principal analiza chimică la Smithsonian. Dar cînd aceasta s-a dovedit neconcludentă – și, de asemenea, din alte motive –, am renunțat la tot și am pus cartea în raft. Acolo, sus, adăugă el, arătînd cu bărbia spre cel mai înalt colțișor al bibliotecii sale. E ciudat, mă gîndesc uneori la acele evenimente și cîteodată mi le amintesc foarte clar, iar alteori, doar în scurte fragmente. Cred că obișnuința erodează totuși chiar și cele mai cumplite amintiri. Și există în mod cert unele perioade – ani de-a rîndul – cînd nu vreau să mă gîndesc nici o clipă la acele lucruri.

– Dar crezi cu adevărat... că omul acela, că înțepăturile pe gît...

– Tu ce-ai fi crezut, dacă ar fi stat în fața ta și te-ai fi știut sănătos la minte?

Ședea rezemat de rafturile cu cărți și, pentru o clipă, din glasul lui răzbătu un ton aspru, pătimaș. Am luat o ultimă înghițitură de cafea, cu zaț; foarte amară.

– Și n-ai mai încercat niciodată să afli la ce anume se referea harta sau de unde provenea?

– Niciodată. Nu, adăugă el după o scurtă pauză. E una dintre cercetările pe care sînt convins că nu le voi finaliza vreodată. Am însă o

teorie care spune că, la fel ca multe altele mai puțin teribile, acest domeniu de studiu e unul în care o persoană înregistrează progrese minore, apoi îl preia altul, la fel, și fiecare înaintează cîte puțin la rîndul său. Poate că trei asemenea oameni, în secolele trecute, au făcut exact acest lucru, trasînd acele hărți și adăugînd cîte ceva la ele, deși recunosc că extrasele din Coran nu oferă probabil nici un indiciu cu privire la mormîntul real al lui Vlad Țepeș. Și, desigur, este la fel de posibil ca totul să fie o aiureală. Poate că Vlad e îngropat în mănăstirea aceea de pe insulă, așa cum susține tradiția românească, și că odihnește acolo în pace ca un suflet pios – ceea ce n-a fost.

– Dar tu nu crezi asta.

Din nou, ezită.

– Cercetările trebuie să continue. Oricum ar fi, spre bine sau spre rău, dar trebuie s-o facă, inevitabil, în orice domeniu.

– Te-ai dus cumva vreodată la Snagov, ca să vezi cu ochii tăi?

– Nu. Am renunțat la cercetări.

Mi-am pus ceașca de cafea, acum rece, pe masă și l-am privit drept în față.

– Dar ai mai păstrat ceva informații, am presupus, lungind silabele.

Întinse mîna spre cărțile de pe ultimul raft și trase jos un plic maroniu mare, sigilat.

– Firește. Cine distruge complet rezultatele unui studiu?! Am reprodus din memorie ce-am putut din cele trei hărți și mi-am păstrat celelalte notițe, cele pe care le-am avut cu mine în ziua aceea, la arhivă.

Puse plicul nedesfăcut între noi, pe birou, și îl mîngîie cu o tandrețe care mie nu mi s-a părut în ton cu conținutul lui terifiant. Poate că această nepotrivire – sau cerul întunecat al serii de primăvară – mi-a stîrnit și mai mult nervozitatea.

– Și nu crezi că toate astea sînt un fel de moștenire cam periculoasă?

– Mi-aș dori din tot sufletul să pot spune „nu". Dar poate că e periculoasă doar în sens psihologic. Viața e mai bună și mai frumoasă atunci cînd nu te cufunzi inutil în orori. Așa cum știi, istoria omenirii e plină de fapte cumplite, și poate că ar trebui să ne gîndim la ele cu lacrimi în ochi, nu cu fascinație. Au trecut atît de mulți ani, încît

nici măcar nu mai sînt foarte sigur pe amintirile mele din Istanbul, și niciodată nu m-am întors acolo. În plus, am senzația că am luat cu mine tot ce trebuia să știu.

– Pentru a merge mai departe?

– Da.

– Dar tot nu știi cine ar fi putut desena o hartă care să indice unde se află mormîntul. Sau unde se afla.

– Nu.

Am întins mîna spre plicul maroniu.

– Crezi că am nevoie de un crucifix pe lîngă ăsta sau de vreun talisman?

– Sînt sigur că ești bine apărat de simțul tău moral, de etica ta, sau cum vrei să-i spui; oricum, cei mai mulți dintre noi sînt astfel, cred eu. Și nu, eu unul nu aș umbla cu usturoi în buzunar.

– Dar cu un antidot mental puternic, da.

– Da. Am încercat, adăugă Rossi cu o expresie tristă, aproape îndurerată. Poate că am greșit ignorînd toate acele vechi superstiții, dar sînt un tip rațional și îmi place să rămîn așa.

Am pus mîna pe plic.

– Iată-ți cartea. Este o broșură interesantă și îți urez succes în încercarea de a-i identifica proveniența.

Mi-a întins volumul legat în piele, iar eu mi-am spus că tristețea din ochii lui era contrazisă de lejeritatea tonului și a acestor din urmă cuvinte. Apoi a adăugat:

– Vino peste două săptămîni și ne vom întoarce la negoțul nostru din Utrecht.

Probabil că am tresărit; chiar și teza mea de doctorat îmi părea ireală acum.

– Da, bine.

Rossi a spălat cești le de cafea, iar eu mi-am strîns lucrurile, cu degete înțepenite.

– Încă un lucru, îmi spuse el pe un ton grav.

– Da?

– Nu vom mai discuta altă dată despre asta.

– Dar nu vrei să știi cum mă descurc?

M-am simțit copleșit, părăsit.

– Poți spune și așa. Nu vreau să știu. Desigur, cu excepția cazului în care ai probleme, adăugă el și-mi luă mîna, strîngîndu-mi-o cu aceeași afecțiune cu care eram deja obișnuit. Pe chipul lui persista un aer de durere, nou pentru mine, dar apoi se strădui să surîdă.

– În regulă, am spus.

– Peste două săptămîni, mi-a reamintit, aproape cu veselie în glas, cînd am ieșit. Să vii cu un capitol întreg, că altfel...

Tata rămase tăcut. Spre surprinderea mea jenată, am văzut că avea lacrimi în ochi. Licărul acela de emoție m-ar fi determinat să-mi înghit cuvintele, chiar dacă el n-ar fi reînceput să vorbească, de această dată pe un ton ușor.

– Vezi tu, scrierea unei disertații e cu adevărat un lucru neplăcut. Oricum, probabil că n-ar fi trebuit să intrăm în atîtea amănunte. E o poveste veche și atît de complicată, dar în mod evident totul a decurs bine, fiindcă, iată-mă, nu mai sînt o fantomă de profesor și, în plus, te am și pe tine. Clipi ușor, semn că-și revenea, apoi încheie: Un sfîrșit fericit.

– Dar poate că pînă la sfîrșit s-au mai întîmplat și altele, am bîiguit eu.

Soarele reușea să-mi încălzească doar pielea, nu și oasele, în care pătrunsese răcoarea brizei ce sufla dinspre mare. Ne-am ridicat și am mers de colo-colo, admirînd orașul de jos. Un ultim grup de turiști trecuse de noi, pe lîngă zid, și se retrăsese într-o nișă îndepărtată, arătînd spre insule sau făcînd poze cu conștiinciozitate. L-am privit pe tata, dar ochii lui erau ațintiți spre mare. În spatele celorlalți turiști și mult în fața noastră am zărit un bărbat pe care nu-l observasem mai devreme; mergea lent, dar cu pași fermi, îndepărtîndu-se de noi în mod inexorabil. Era înalt, cu umeri largi, într-un costum negru din lînă. Mai văzusem în oraș și alți bărbați înalți în costume închise la culoare, dar, pentru un motiv oarecare, nu m-am putut stăpîni să nu mă uit după el.

Capitolul 5

Fiindcă mă simțeam atît de îngrădită alături de tatăl meu, am hotărît să pornesc singură într-o mică explorare, așa că într-o zi, după școală, m-am dus la biblioteca universității. Olandeza mea era acceptabilă, franceza și germana le studiam deja de cîțiva ani, iar universitatea avea numeroase lucrări în engleză. Bibliotecarii au fost amabili; o scurtă conversație timidă mi-a fost suficientă pentru a găsi materialul de care aveam nevoie: textul pamfletelor de la Nürnberg despre Dracula, pe care le menționase tata. Un exemplar original nu exista în arhivă – erau foarte rare, mi-a explicat bibliotecarul de la secția de texte medievale –, dar textul era reprodus într-o culegere de documente germane din epocă, traduse în engleză.

– Asta e ceea ce-ți trebuie, drăguța mea? întrebă el, surîzînd.

Omul avea unul dintre acele chipuri cu tenul foarte deschis la culoare, pe care le zărești uneori printre olandezi, cu priviri albastre, directe și păr ce pare a se decolora cu trecerea anilor, în loc să încărunțească. Părinții tatălui meu, în Boston, muriseră cînd aveam cîțiva ani și cred că mi-ar fi plăcut să am un bunic ca bătrînelul acesta.

– Numele meu este Johan Binnerts, spuse el. Mă poți chema oricînd ai nevoie de ajutor.

Am răspuns că era exact ceea ce îmi trebuia, *dank u*, iar înainte de a pleca, bibliotecarul m-a bătut ușurel pe umăr. În sala goală am citit din nou primul paragraf din culegere:

> În anul de la facerea lumii 1456, Drakula a făcut multe lucruri teribile și ciudate. Cînd a fost numit domn în Valahia, a pus să fie arși toți tinerii care veniseră în țara lui pentru a-i învăța limba, patru sute la număr. A tras în țeapă o familie numeroasă, iar pe mulți dintre supuși i-a îngropat goi, pînă la buric, și a tras în ei. Pe unii i-a prăjit, apoi i-a jupuit.

În josul primei pagini era și o notă de subsol. Literele erau atît de mici, încît aproape că nu am observat-o. Privind mai de aproape, am remarcat că era un comentariu referitor la sintagma „a trage în țeapă". Vlad Țepeș, scria acolo, a deprins acest tip de tortură de la otomani. Metoda practicată de el presupunea străpungerea trupului cu un par de lemn ascuțit, de obicei prin anus sau prin organele genitale în sus, astfel că țeapa ieșea uneori prin gură sau prin cap.

Am încercat, timp de un minut, să ignor aceste cuvinte; apoi, alte cîteva minute, m-am străduit să le uit, cu cartea închisă.

Gîndul ce refuza să-mi dea pace însă, cînd mi-am strîns lucrurile și m-am îmbrăcat pentru a pleca acasă, nu a fost cel legat de imaginea fantomatică a lui Dracula sau la descrierea metodei de tortură, ci ideea că aceste lucruri chiar se întîmplaseră, după toate aparențele. „Dacă aș asculta foarte atent, mi-am spus, aș putea auzi urletele tinerilor, ale «familiei numeroase» pe moarte." Cu toată atenția acordată educației mele, tata neglijase să-mi spună un lucru: că momentele cumplite ale istoriei fuseseră reale. Acum, decenii mai tîrziu, îmi dau seama că nu mi-ar fi putut spune niciodată acest lucru. Numai istoria însăși ne poate convinge de astfel de adevăruri. Și, odată ce ai văzut acel adevăr – odată ce l-ai văzut cu adevărat –, nu-ți mai poți întoarce privirile de la el.

Cînd am ajuns acasă în seara aceea, am simțit în mine un fel de putere drăcească și mi-am abordat tatăl. Citea în bibliotecă, în vreme ce doamna Clay pregătea cina în bucătărie. Am intrat, am închis ușa în urma mea și m-am postat în fața lui. Citea unul dintre iubitele lui volume de Henry James – un semn sigur de stres. Am rămas acolo fără a scoate un cuvînt, pînă ce și-a ridicat ochii spre mine.

– Ei, bună seara! exclamă, căutîndu-și semnul de carte cu un surîs. Tema la algebră?

Ochii îi erau deja neliniștiți.

– Vreau să-mi termini povestea.

N-a răspuns nimic, mulțumindu-se să răpăie cu degetele pe brațul fotoliului.

– De ce nu vrei să-mi spui mai multe?

Era pentru prima dată cînd simțeam că sînt o amenințare la adresa lui. S-a uitat la cartea pe care tocmai o închisese. Știam că sînt crudă cu el, într-un mod pe care nu-l puteam înțelege, dar îmi începusem hăituiala asupra lui și trebuia s-o termin.

– Nu vrei ca eu să aflu unele lucruri, am adăugat.

În sfîrșit, a ridicat privirea spre mine. Pe chipul său plutea o tristețe inscrutabilă, iar cutele de pe frunte îi erau adînci în lumina lămpii de pe birou.

– Nu, nu vreau.

– Știu mai multe decît îți închipui tu, am replicat, deși mi s-a părut că e o răutate copilărească; la urma urmei, n-aș fi vrut să-i spun ce știam dacă m-ar fi întrebat.

Își încrucișă degetele sub bărbie.

– Mi-am dat seama. Și, fiindcă știi deja ceva, va trebui să-ți spun totul.

L-am privit fix, surprinsă.

– Atunci spune-mi! am replicat dur.

Își coborî din nou ochii.

– Îți voi spune, și o voi face cît de curînd voi putea. Dar nu totul deodată. Nu pot suporta să povestesc totul odată! izbucni el pe neașteptate. Ai răbdare cu mine!

Dar privirea pe care mi-o aruncă era rugătoare, nu acuzatoare. M-am apropiat și mi-am trecut brațul pe după gîtul lui plecat.

În martie, vremea e rece și vîntoasă în Toscana, dar tata s-a gîndit că o scurtă excursie era bine-venită după patru zile de discuții – pentru mine, ocupația lui se reducea totdeauna la „discuții“ – în Milano. De data aceasta n-a mai fost nevoie să-l rog să mă ia cu el.

– Florența e splendidă, mai cu seamă în afara sezonului turistic, îmi zise tata într-o dimineață, în vreme ce ne depărtam de Milano, mergînd spre sud. Aș vrea s-o vezi și tu zilele astea. Va trebui să înveți mai întîi cîte ceva despre istoria și despre arta sa, pentru a o înțelege mai bine. Dar peisajul rural din Toscana este adevărata tratație; îți odihnește ochii și îi bucură în același timp, vei vedea.

Am încuviințat, așezîndu-mă mai bine pe bancheta Fiatului închiriat. Dragostea de libertate a tatălui meu era contagioasă și îmi plăcea felul în care își lărgea cravata și gulerul cămășii ori de cîte ori ne îndreptam spre un loc nou, încă nevizitat. Fiatul torcea lin pe autostrada nordică.

– Oricum, le-am promis de ani de zile lui Massimo și Giuliei că venim. Nu m-ar ierta niciodată că am ajuns atît de aproape de ei și nu le-am făcut o vizită. Tata se lăsă pe spate în scaun și își întinse picioarele, apoi adăugă: Sînt puțintel ciudați – *excentrici* cred că este cel mai potrivit cuvînt –, dar sînt foarte drăguți. Ești de acord?

– Ți-am spus deja că da.

Preferam să stau cu tata și nu să merg în vizită la străini, a căror prezență îmi accentua timiditatea naturală, dar el părea nerăbdător să-și revadă vechii prieteni. În orice caz, vibrațiile Fiatului mă îndemnau la somn; eram obosită după drumul cu trenul. Un fel de vrajă mă cuprinsese dimineață: era alarmant de întîrziata sîngerare cu privire la sosirea căreia medicul meu își făcuse totdeauna griji și pentru care doamna Clay îmi îndesase în valiză o grămadă de tampoane de bumbac. În toaleta din tren, primul semn al acestei schimbări mi-a adus lacrimi de surpriză în ochi, ca și cum cineva mă rănise; mica pată sîngerie de pe lenjeria de corp părea amprenta unui criminal. Nu i-am spus nimic tatălui meu.

Văile și dealurile din depărtare zburau în viteză pe lîngă fereastra mașinii, devenind tot mai încețoșate. Mi-era încă somn la prînz, cînd am mîncat într-un oraș alcătuit parcă numai din cafenele și baruri întunecate, printre pisici ce se întindeau alene în pragurile ușilor.

Dar cînd, odată cu asfințitul, ne-am apropiat de unul dintre orașele înălțate pe cîte o coastă de deal, ce se adunau parcă în jurul nostru

aidoma personajelor dintr-o frescă, m-am trezit de-a binelea. Printre norii bătuți de vînt de pe cer se zăreau ultimele licăriri ale apusului – spre Mediterana, mi-a spus tata, spre Gibraltar și spre alte locuri în care poate că vom merge vreodată. Deasupra noastră se întindea un oraș clădit pe lespezi de piatră, cu străzile aproape verticale și aleile terasate, în trepte înguste de piatră. Micul Fiat le străbătea șerpuit, trecînd la un moment dat prin fața unei trattoria ce arunca o rază de lumină pe pietrele umede ale pavajului, apoi a coborît încet de cealaltă parte a dealului.

– Pe aici e, dacă-mi amintesc eu bine, spuse tata, cotind pe o alee străjuită de chiparoși întunecați. Villa Montefollinoco, în Monteperduto. Monteperduto e orașul. Îți amintești?

Îmi aminteam. Ne uitasem pe hartă la micul dejun, tata trasînd drumul cu degetul, pe lîngă ceașca de cafea.

– Siena, aici. Într-acolo trebuie să ne îndreptăm. În Toscana. Apoi vom trece în Umbria. Uite și Montepulciano, o localitate veche și celebră, iar pe colina următoare e orașul nostru, Monteperduto.

Numele se amestecau în mintea mea, dar știam că *monte* înseamnă munte, iar noi ne aflam acum printre niște munți demni de o casă de păpuși – delușoare pitorești ca niște pui de Alpi –, pe care îi străbătusem deja de două ori.

În înserarea ce se adîncea, vila părea micuță – o casă țărănească joasă, din piatră de rîu, cu un pîlc de măslini și chiparoși lîngă acoperișul roșcat și două lespezi de piatră ce marcau aleea de intrare. Lumina strălucea în ferestrele de la etajul întîi și dintr-odată am simțit că mi-e foame, sînt obosită și sîcîită de o iritare pe care va trebui s-o ascund în fața gazdelor noastre. Tata a luat bagajele din portbagajul mașinii, iar eu l-am urmat pe alee.

– Chiar și clopoțelul e același, spuse el satisfăcut, trăgînd de un cordon scurt de lîngă ușă și netezindu-și părul cu mîna.

Cel care ne-a deschis a năvălit ca o furtună, îmbrățișîndu-l pe tata, bătîndu-l zdravăn pe spate, sărutîndu-l sonor pe ambii obraji și aplecîndu-se puțin cam prea mult pentru a-mi strînge mie mîna. Palma lui enormă și caldă m-a apăsat ușor pe umăr pentru a mă

conduce înăuntru. În holul de la intrare, o încăpere cu plafonul jos și gemînd de mobilier vechi, insul mugi:

– Giulia! Giulia! Repede! Marea sosire! Vino încoace!

Engleza lui era feroce, iar vocea–răsunătoare, puternică și sigură pe ea.

Femeia înaltă și surîzătoare care a apărut mi-a plăcut imediat. Avea părul cărunt, cu reflexe argintii, strîns la spate pentru a revela chipul prelung. Mi-a zîmbit de la bun început și nu s-a aplecat spre mine. Mîna ei era la fel de caldă ca a soțului. Pe tata l-a sărutat pe ambii obraji, clătinînd din cap și revărsînd un val de cuvinte în italiană.

– Iar tu, mi-a spus mie în engleză, trebuie să ai o cameră numai pentru tine, una plăcută, nu-i așa?

– Bine, am încuviințat încîntată, sperînd că va fi suficient de aproape de a tatălui meu și că ferestrele ei vor da spre valea din jur, dinspre care urcasem atît de abrupt.

După cina servită în sufragerie, cei mari s-au relaxat în scaunele lor și au oftat.

– Giulia, a început tata, pe an ce trece gătești tot mai bine! Cine mai e ca tine în Italia?!

– Aiureli, Paolo! Mereu vorbești prostii!

Engleza ei amintea de Oxford și de Cambridge.

– Poate că de vină e sticla de Chianti. Lasă-mă să văd eticheta.

– Mai bine dă-mi voie să-ți umplu paharul din nou, interveni Massimo. Iar tu, drăguță domnișoară, ce studiezi?

– Toate materiile de la școală, am replicat cu afectare.

– Cred că îi place istoria, le explică tata. Și se pricepe, de asemenea, la obiectivele turistice.

Massimo umplu din nou paharul Giuliei, apoi pe al său, cu un vin de culoarea granatelor sau a sîngelui întunecat.

– Istoria? Seamănă cu tine și cu mine, Paolo. Noi l-am botezat astfel pe tatăl tău, îmi explică el mie, fiindcă nu pot suferi plictisitoarele voastre nume englezești. Regret, dar nu pot. Paolo, prietene, să știi că era să mi se oprească inima în piept cînd am aflat că ai renunțat la cariera ta academică pentru a „parlamenta“ prin lumea

întreagă. Prin urmare – mi-am spus atunci –, îi place mai degrabă să vorbească decît să citească. Lumea a pierdut astfel un mare savant, draga mea.

Massimo mi-a întins și mie un pahar umplut pe jumătate cu vin, fără a-l întreba mai întîi pe tata, și a turnat deasupra puțină apă din carafa de pe masă. Deja începuse să-mi placă de el.

– Acum tu vorbești prostii, replică tata satisfăcut. Îmi place să călătoresc, asta-i tot.

Massimo clătină din cap.

– Ah! Și ziceai la un moment dat, signor profesor, că vei fi cel mai grozav dintre toți. Da, da, fundația ta e un real succes, știu.

– Avem nevoie de pace și de progrese diplomatice, nu de noi cercetări asupra unor chestiuni mărunte, de care nimănui nu-i pasă, răspunse tata zîmbind.

Giulia aprinse un mic felinar de pe masa de servit, stinse lumina electrică, puse felinarul pe masă și începu să taie o *torta* la care mă străduisem pînă acum să nu privesc pofticios. Sub lama cuțitului, suprafața îi lucea asemenea obsidianului.

– În istorie nu există chestiuni mărunte, clipi Massimo spre mine. Și, în plus, chiar și marele Rossi spunea că ai fost cel mai bun student al lui, pe cînd noi, ceilalți, cu greu îi puteam intra în grații.

– Rossi!

Numele mi-a scăpat înainte de a mă putea opri. Tata îmi aruncă o privire stînjenită pe deasupra feliei sale de prăjitură.

– Prin urmare, cunoști trecutul succeselor academice ale tatălui tău, tînără domnișoară? exclamă Massimo, îndesîndu-și în gură o bucată uriașă de ciocolată.

Tata m-a privit din nou și a răspuns în locul meu:

– I-am povestit cîte ceva despre vremurile acelea.

Am sesizat tonul de avertizare din glasul lui. O clipă mai tîrziu însă, mi-am spus că acesta fusese adresat mai degrabă lui Massimo decît mie, fiindcă replica următoare a italianului mi-a trimis un fior pe șira spinării, înainte ca tata s-o înăbușe cu o abilă schimbare a subiectului.

– Bietul Rossi, spuse Massimo. Tragic! Nici nu-ți vine să crezi că o persoană pe care ai cunoscut-o personal poate pur și simplu să dispară așa – puf, și gata.

A doua zi dimineața ne aflam în plin soare, în piațeta orașului, cu jachetele închise pînă la gît și cu broșurile turistice în mînă, privind doi băieți care, la fel ca mine, ar fi trebuit să fie la școală. Strigau și pasau mingea de fotbal de la unul la altul în fața bisericii, iar eu așteptam răbdătoare. Așteptasem toată dimineața, cît durase turul micilor capele întunecate, „cu elemente din arta lui Brunelleschi", dacă era să mă iau după textul vag și plictisit al broșurii, și apoi vizita la Palazzo Pubblico, unde admirasem sala de recepții care, timp de secole, funcționase ca depozit de grîne al orașului. Tata oftă și îmi întinse una din cele două sticle de Orangina.

– Ai de gînd să mă întrebi ceva, îmi spuse oarecum posac.

– Nu, vreau doar să știu despre profesorul Rossi.

– Mi-am închipuit. Massimo a dat dovadă de lipsă de tact pomenindu-l.

Mă temeam de răspuns, dar nu am putut să nu întreb:

– A murit? La asta s-a referit Massimo cînd a spus că a dispărut?

Tata a privit de-a latul piațetei, spre cafenelele și prăvăliile aflate vizavi.

– Da. Ba nu. Mă rog, a fost un lucru foarte trist. Chiar vrei să afli despre așa ceva?

Am încuviințat. Tata a aruncat în jur o privire rapidă. Ședeam pe o bancă de piatră, lîngă zidul unuia dintre vechile și elegantele *palazzi*, singuri, dacă nu-i puneam la socoteală pe băiețandrii din piață.

– Bine, spuse tata în cele din urmă.

Capitolul 6

– Vezi tu, spuse tatăl meu, în seara aceea, cînd Rossi mi-a dat plicul cu hîrtii, l-am lăsat surîzînd în pragul uşii de la birou şi, cînd am dat să plec, am avut brusc sentimentul că ar trebui să-l mai reţin, să mă întorc şi să mai vorbesc cu el încă puţin. Ştiam însă că senzaţia este doar efectul discuţiei ciudate pe care o avusesem cu el, cea mai ciudată din viaţa mea, aşa că mi-am înăbuşit-o pe loc. Alţi doi doctoranzi de la catedra noastră şi-au făcut apariţia, vorbind între ei, şi l-au salutat în treacăt pe Rossi înainte ca acesta să închidă uşa, apoi au coborît rapid scările în faţa mea. Conversaţia lor animată m-a convins că viaţa merge înainte în mod firesc, şi totuşi mă simţeam încă neliniştit. Cartea ornamentată cu acel dragon era o prezenţă arzătoare în servieta mea, iar la ea Rossi adăugase acum şi plicul cu notiţele sale. M-am întrebat dacă ar trebui să mă uit peste ele în seara aceea, singur la birou în apartamentul meu înghesuit, însă eram extenuat şi n-aş fi avut puterea să le citesc, indiferent de conţinutul lor.

În plus, îmi închipuiam că dimineaţa, la lumina zilei, voi da dovadă de mai multă încredere şi raţiune. Poate cînd mă voi trezi nici nu voi mai crede în povestea lui Rossi, deşi eram sigur că mă va bîntui, indiferent dacă o consideram veridică sau nu. Şi cum, m-am întrebat – deja afară acum, trecînd pe sub fereastra profesorului şi privind involuntar spre raza de lumină a lămpii –, cum să nu-l cred

pe dascălul meu într-o problemă ce ținea de specialitatea lui? N-ar însemna astfel să pun la îndoială tot ce realizasem împreună? M-am gîndit la primele capitole ale disertației mele – un teanc de file atent dactilografiate, așezate pe biroul meu de acasă – și m-am cutremurat. Dacă nu i-aș crede povestea, aș mai putea lucra oare cu el? Ar trebui oare să consider că și-a pierdut mințile?

Poate fiindcă mă gîndeam la el, în vreme ce treceam pe sub fereastra biroului său, am devenit intens conștient de lampa încă aprinsă acolo. Lumina ei desena pete pe asfaltul pe care pășeam, cînd – brusc – acestea au dispărut chiar de sub tălpile mele. S-a întîmplat într-o fracțiune de secundă, dar un fior de teroare m-a cuprins instantaneu, din cap pînă-n picioare. Cu o clipă înainte eram pierdut în gînduri, cu picioarele scăldate în lumina aruncată prin fereastră de lampa lui Rossi, iar în clipa următoare am încremenit locului. Aproape simultan, am realizat două lucruri. Mai întîi, că niciodată nu mai văzusem lumina din biroul lui acolo, pe pavajul dintre clădirile gotice ale universității, deși trecusem pe strada aceea poate de mii de ori. Acum fusese vizibilă fiindcă luminile stradale se stinseseră. Eram singur pe alee, ecoul pașilor mei fiind singurul sunet în împrejurimi. Și, cu excepția peticelor acelora de lumină provenind din biroul în care fusesem cu nici zece minute înainte, strada era întunecată.

Cel de-al doilea lucru de care mi-am dat seama – *dacă* a fost cu adevărat al doilea – m-a năpădit în momentul în care m-am oprit. Spun „năpădit“ deoarece așa s-a întîmplat, așa mi-a venit în fața ochilor, nu în minte sau în gînd. În acea clipă, cînd am înghețat locului, lumina din fereastra mentorului meu s-a stins. Poate ți se va părea ceva obișnuit: programul de lucru s-a încheiat și ultimul profesor rămas în clădire stinge lumina în biroul său, cufundînd în beznă strada pe care iluminatul public nu funcționează momentan. Dar efectul a fost cu totul altul. Nu am avut cîtuși de puțin senzația unei lămpi obișnuite, stinse într-un birou; a fost mai degrabă ca și cum ceva a trecut în viteză peste fereastra din spatele meu, blocînd sursa de lumină. Și în clipa următoare strada era învăluită în întunericul cel mai adînc.

Pentru un moment, mi s-a tăiat răsuflarea. Îngrozit și stîngaci, m-am întors, am văzut fereastra întunecată, aproape invizibilă deasupra străzii cufundate în beznă, și am luat-o la fugă spre ea. Ușa pe care ieșisem cu puțin timp înainte era încuiată. Nici o lumină nu se zărea pe fațada clădirii. La ora aceasta, ușa probabil că se închidea automat în urma oricui ieșea, ceea ce era un lucru cît se poate de normal. Așa că stăteam acolo ezitînd, gata să mă reped la celelalte uși, cînd luminile de pe stradă s-au aprins și m-am simțit brusc rușinat. Nu se zărea nici urmă de cei doi doctoranzi care ieșiseră înaintea mea; probabil că plecaseră în altă direcție.

Acum însă, un alt grup de studenți trecu pe lîngă mine, rîzînd; strada nu mai era pustie. Dacă Rossi va ieși într-o clipă – așa cum ar fi normal, de altfel, după ce stinsese lumina și încuiase ușa –, dacă va ieși deci și mă va găsi acolo? Spusese deja că nu vrea să mai vorbim despre cele discutate în seara aceea. Cum i-aș putea explica temerile irațională care mă cuprinseseră acolo, în pragul ușii lui, cînd el trăsese cortina peste acel subiect, poate chiar peste toate subiectele morbide? Jenat, m-am întors înainte ca el să aibă ocazia să mă prindă din urmă și am plecat în grabă spre casă. Cînd am ajuns, am lăsat plicul în servietă, nedeschis, și am dormit pînă dimineață un somn agitat.

Următoarele două zile au fost foarte pline și nu mi-am permis să mă uit pe hîrtiile lui Rossi; de fapt, mi-am alungat din minte cu hotărîre toate subiectele ezoterice. Așa se face că am rămas surprins cînd, în după-amiaza celei de-a doua zile, la bibliotecă fiind, am fost oprit de unul dintre colegii mei de la catedră.

– Ai auzit ce s-a întîmplat cu Rossi? m-a întrebat el apucîndu-mă de braț și oprindu-mă din drum. Paolo, așteaptă!

Ai ghicit, era Massimo – la fel de mare și de zgomotos chiar și pe vremea studenției, poate chiar mai zgomotos decît acum. L-am prins de umăr.

– Rossi? Ce e? Ce-i cu el?

– Nu mai e. A dispărut. Poliția îi percheziționează biroul.

Am alergat tot drumul pînă acolo; clădirea arăta acum cît se poate de obișnuit, ușor pîcloasă în lumina soarelui de după-amiază și

forfotind de studenți. La etajul al doilea, în fața biroului lui Rossi, un polițist discuta cu șeful de catedră și cu alți cîțiva bărbați pe care nu-i mai văzusem niciodată. Cînd am ajuns eu, doi indivizi în haine închise la culoare ieșeau din biroul profesorului, închizînd ușa bine în urma lor și îndreptîndu-se apoi spre scări și spre sălile de curs. Mi-am făcut loc printre ei și l-am întrebat pe omul legii:

– Unde e profesorul Rossi? Ce s-a întîmplat cu el?

– Îl cunoașteți? m-a întrebat polițistul la rîndul lui, ridicîndu-și ochii din carnetul de notițe.

– Sînt doctorandul său. Am fost aici acum două seri. Cine spune că a dispărut?

Șeful de catedră a făcut un pas înainte și mi-a strîns mîna.

– Știți ceva despre asta? Menajera sa a telefonat la amiază și a spus că profesorul nu a venit acasă nici aseară și nici cu o seară în urmă – și nu a sunat pentru a i se aduce micul dejun sau cina. Femeia spune că nu a mai procedat niciodată așa. A lipsit de la o ședință de catedră în cadrul departamentului în această după-amiază, fără a anunța telefonic – ceea ce iarăși nu a mai făcut niciodată. Un student a trecut pe la mine spunîndu-mi că ușa biroului său este încuiată, deși stabiliseră anterior o întrevedere la care Rossi nu a apărut. Nu a venit nici la cursul de astăzi, așa că în cele din urmă am dispus să se deschidă ușa biroului său.

– Și el era înăuntru?

– Nu.

M-am întors înghețat și am pornit spre biroul lui Rossi, dar polițistul m-a prins de braț.

– Nu atît de repede, exclamă el. Spuneți că ați fost aici cu două seri în urmă?

– Da.

– Cînd l-ați văzut ultima dată?

– Pe la ora opt și jumătate.

– Ați mai văzut și pe altcineva aici?

M-am gîndit o clipă.

– Da, erau doi studenți de la catedra noastră, Bertrand și Elias, cred, care ieșeau atunci. Au plecat odată cu mine.

– Bine. Verifică informația, i se adresă polițistul unuia dintre cei care îl însoțeau, apoi se întoarse spre mine. Ați observat ceva neobișnuit în comportamentul profesorului Rossi?

Ce-aș fi putut să-i spun? Păi, da, mi-a zis că vampirii există, că Dracula se plimbă printre noi, că am moștenit un blestem sub forma studiilor sale și că pe urmă am văzut lumina din biroul său dispărînd de parcă ar fi fost acoperită de un enorm...

– Nu, am răspuns. Am discutat despre teza mea pînă pe la ora opt și jumătate.

– Ați plecat împreună?

– Nu. Eu am plecat primul. M-a condus pînă la ușă, apoi s-a întors în birou.

– Ați văzut ceva sau pe cineva suspect în jurul clădirii, cînd ați plecat? Ați auzit ceva?

Am ezitat din nou.

– Nu, nimic. Adică, pentru scurt timp s-au stins luminile din stradă. Iluminatul public.

– Da, asta ni s-a spus. Dar n-ați auzit și n-ați observat nimic ieșit din comun?

– Nu.

– Deocamdată, sînteți ultima persoană care l-a văzut pe profesorul Rossi, insistă polițistul. Gîndiți-vă bine. Cînd erați împreună, a spus sau a făcut ceva neobișnuit? A adus vorba despre deprimare, sinucidere sau ceva asemănător? Ori despre intenția de a pleca, de a face o călătorie, spre exemplu?

– Nu, nimic de felul acesta, am răspuns cu sinceritate.

Omul legii mi-a aruncat o privire dură.

– Am nevoie de numele și de adresa dumneavoastră.

După ce le-a notat în carnețel, s-a întors către președinte.

– Garantați dumneavoastră pentru acest tînăr?

– Este în mod cert cine v-a spus că este.

– Bine, replică polițistul, revenind spre mine. Vreau să veniți cu mine și să-mi spuneți dacă remarcați ceva neobișnuit. În primul rînd, ceva ce arată altfel decît acum două seri. Nu atingeți nimic. Sincer să fiu, majoritatea cazurilor de acest fel se dovedesc pînă la urmă a fi ceva banal, o urgență în familie sau o simplă cedare nervoasă; dispărutul se întoarce în general într-o zi sau două. Am mai văzut asta de o mie de ori. Dar, ținînd cont de sîngele de pe birou, nu vrem să lăsăm nimic la voia întîmplării.

Sînge pe birou? Am simțit cum picioarele mă lasă, dar m-am forțat să merg liniștit în urma polițistului. Încăperea arăta ca de fiecare dată cînd o văzusem la lumina zilei: curată și ordonată, plăcută, cu mobilierul dispus ospitalier, cu cărțile și dosarele așezate în teancuri bine orînduite. M-am apropiat. Pe birou, pe foaia de sugativă se lățea o pată întunecată, de mult uscată. Polițistul puse o mînă liniștitoare pe umărul meu.

– Nu e o cantitate de sînge atît de mare încît să poate fi cauza în sine a decesului. Poate că i-a curs mai mult sînge din nas sau poate că a avut un alt tip de hemoragie. A sîngerat vreodată profesorul pe nas, cînd ați fost împreună? Părea cumva bolnav în seara aceea?

– Nu. Nu l-am văzut niciodată... sîngerînd și niciodată nu a discutat cu mine despre starea sa de sănătate.

Brusc, cu o claritate cutremurătoare, mi-am dat seama că vorbisem despre conversațiile noastre la trecut, ca și cum s-ar fi sfîrșit pentru totdeauna. M-am simțit sugrumat de emoție cînd mi l-am amintit pe Rossi stînd vesel în ușa biroului și spunîndu-mi „la revedere". Oare se tăiase după aceea, intenționat poate, într-un moment de instabilitate, și apoi ieșise în grabă din birou, încuind ușa în urma lui? Am încercat să mi-l imaginez rătăcind printr-un parc, înghețat și flămînd, poate, sau urcîndu-se într-un autobuz spre o destinație aleasă la întîmplare. Nimic nu părea însă veridic. Rossi era un tip cu capul pe umeri, mai calm și mai stăpîn pe sine decît oricine altcineva.

– Priviți în jur cu atenție.

Polițistul își luă mîna de pe umărul meu, fără a mă slăbi însă din ochi. În spate, în pragul ușii, simțeam privirile șefului de catedră și

pe ale celorlalți bărbați. Mi-a trecut prin minte că, pînă ce se va dovedi contrariul, și dacă Rossi fusese asasinat, mă aflam pe lista suspecților. Dar Bertrand și Elias ar depune mărturie în favoarea mea, așa cum aș face și eu pentru ei. M-am uitat la toate obiectele din încăpere, încercînd să pătrund dincolo de ele, dar n-am reușit altceva decît să-mi accentuez frustrarea; totul era real, normal, concret, iar Rossi dispăruse cu desăvîrșire din cadru.

– Nu, am spus în cele din urmă. Nu văd nimic diferit.

– Bine. Atunci, priviți în sus, îmi ceru polițistul, făcîndu-mi semn să mă uit spre fereastră.

Pe plafonul alb, înalt, în dreptul biroului, deasupra capetelor noastre, o pată alungită, de vreo doisprezece centimetri, se întindea într-o parte, ca și cum ar fi vrut să indice spre ceva de afară.

– Și acolo pare a fi tot sînge. Nu vă îngrijorați; poate să nu fie sîngele profesorului Rossi. Plafonul e prea sus pentru ca o persoană să poată ajunge la el cu ușurință, chiar dacă ar folosi un taburet. Vom analiza totul. Acum, gîndiți-vă bine: a pomenit profesorul în seara aceea ceva despre vreo pasăre care i-a intrat în birou? Sau ați auzit vreun zgomot cînd ați plecat, ca și cum ceva a pătruns înăuntru? Vă amintiți dacă fereastra era deschisă?

– Nu. Nu a pomenit despre așa ceva. Iar fereastra era închisă, sînt sigur.

Nu-mi puteam desprinde privirea de pe pata aceea: aveam senzația că, dacă o studiez suficient de atent, voi putea descifra ceva în conturul ei hieroglific și oribil.

– Am avut de cîteva ori păsări în clădire, interveni șeful catedrei, din prag. Porumbei. Intră prin luminator din cînd în cînd.

– E și asta o posibilitate, replică polițistul. Deși n-am găsit excremente de pasăre, e totuși o posibilitate.

– Sau lilieci, adăugă președintele. Ce părere aveți despre lilieci? În clădirile astea vechi există probabil tot soiul de viețuitoare.

– Ei bine, și asta e posibil, mai cu seamă dacă Rossi a încercat să lovească vreun animal cu o mătură sau cu umbrela și a reușit să-l rănească, sugeră un alt profesor din cadrul ușii.

– Ați văzut vreodată aici ceva care să semene cu un liliac? Sau cu o pasăre? m-a întrebat din nou omul legii.

Am avut nevoie de cîteva secunde pentru a formula cuvîntul în minte și a reuși să-l rostesc.

– Nu, am răspuns, deși abia înțelesesem rostul întrebării.

Zărisem în sfîrșit de unde pornea pata aceea întunecată și de ce părea a se depărta. Pe raftul de sus al bibliotecii lui Rossi, din șirul de „neîmpliniri", așa cum le numise el, lipsea o carte. Acolo unde, cu două seri înainte, reașezase cărțulia aceea enigmatică, printre cotoarele celorlalte cărți, se căsca acum un gol îngust și negru.

Colegii mei mă conduceau deja spre ieșire, bătîndu-mă ușurel pe spate și spunîndu-mi să nu-mi fac griji; probabil că eram alb la față ca hîrtia. M-am întors spre polițist, care încuia ușa în urma noastră.

– Există posibilitatea ca profesorul Rossi să se afle în vreun spital, dacă s-a tăiat sau dacă l-a rănit cineva?

Omul clătină din cap.

– Am telefonat la spitale și am făcut o verificare preliminară. Nu e pe nicăieri. De ce? Credeți că s-ar fi putut răni singur? Parcă ați spus că nu părea deprimat sau înclinat spre sinucidere.

– Nu, nu era deloc!

Am tras adînc aer în piept și am început să mă simt mai sigur pe picioarele mele. Plafonul era prea înalt pentru a fi putut ajunge cu mîna la el, oricum, dar asta era o slabă consolare.

– Hai, băieți, să mergem și noi! exclamă polițistul, apoi se apropie de șeful de catedră și plecară împreună, discutînd cu voce scăzută.

Mulțimea din jur începuse să se disperseze, iar eu am luat-o la pas, înainte. Mai presus de orice, aveam nevoie de un loc retras, în care să mă așez.

Banca mea preferată din sala vechii biblioteci universitare era încă învăluită în ultimele raze ale după-amiezii de primăvară. În jurul meu, trei sau patru studenți citeau sau vorbeau în șoaptă și, treptat, calmul familiar al locului mă cuprinse și pe mine. Vasta sală a bibliotecii avea ferestre din sticlă colorată, unele dînd spre sălile de lectură și spre coridoarele și curțile interioare austere, astfel că

puteam vedea studenții intrînd și ieșind sau studiind la mesele mari din stejar. Era sfîrșitul unei zile obișnuite; curînd, soarele avea să se retragă de pe lespezile de piatră ale podelelor, învăluind lumea în crepuscul și marcînd scurgerea a exact patruzeci și opt de ore de cînd discutasem cu mentorul meu. Acum însă, activitatea științifică era în toi aici, refuzînd să se lase amenințată de căderea întunericului.

Ar trebui să-ți spun că pe vremea aceea, îmi plăcea să fiu singur cînd învățam, nederanjat, într-o tăcere monastică. Ți-am povestit deja despre boxele de studiu în care lucram de obicei, la etajele superioare ale bibliotecii, unde aveam propria nișă și unde am găsit cartea aceea ciudată care mi-a schimbat viața aproape peste noapte. Cu două zile în urmă, la aceeași oră, învățam acolo, preocupat și fără griji, gata să-mi strîng cărțile despre Olanda și să mă îndrept spre o plăcută întîlnire cu mentorul meu. Nu mă gîndeam la nimic altceva decît la cele scrise cu un an în urmă de Heller și Herbert cu privire la istoria economică a orașului Utrecht și la modul în care îi voi combate ideile într-un articol, poate unul extras chiar din teza mea de doctorat.

De fapt, dacă gîndul îmi zbura la trecut, se îndrepta numai asupra acelor nevinovați și ușor hrăpăreți olandezi care se ciorovăiau cu privire la mărunțele lor probleme comerciale sau ședeau în pragul ușii, pe marginea canalelor, urmărind cum este descărcat un nou transport de marfă pe podeaua casei lor, ce ținea totodată loc de depozit. Dacă avusesem cîndva vreo viziune a trecutului, nu văzusem cu ochii minții decît chipurile lor rozalii, bătute de briza mării, sprîncenele groase și mîinile abile, nu auzisem decît trosnetul corăbiilor, nu simțisem decît mirosul de smoală și de mirodenii, combinat cu cel al lemnului ud al debarcaderului, și nu mă minunasem decît de ingeniozitatea și priceperea lor comercială.

Dar se pare că istoria poate fi cu totul altfel – o izbucnire sîngerîndă, al cărei ecou nu piere peste noapte sau peste secole. Iar acum studiile mele aveau să se îndrepte într-o cu totul altă direcție, una nouă pentru mine, dar nu și pentru Rossi sau pentru mulți dintre cei care își croiseră drum prin același hățiș întunecat. Voiam să încep

acest nou domeniu de cercetare pe fondul forfotei vesele a sălii principale, nu în nișele tăcute, marcate arar de sunetul pașilor pe scările îndepărtate. Voiam să încep următoarea etapă a vieții mele de istoric acolo, sub privirile inocente ale tinerilor antropologi, ale arhivarilor încărunțiți, ale studenților de optsprezece ani pe care gîndul îi ducea la jocul de tenis sau la noii pantofi albi cumpărați, ale învățăceilor surîzători și ale profesorilor distrați – în mijlocul agitației specifice serilor universitare. Am mai privit o dată în jurul sălii aglomerate, la peticele de lumină desenate de ultimele licăriri ale soarelui, la balansul agitat al ușilor de la intrarea principală. Apoi mi-am luat servieta jerpelită, am deschis-o și am scos din interior plicul gros, maroniu, pe care Rossi scrisese de mînă cîteva cuvinte: „PĂSTREAZĂ PENTRU URMĂTORUL".

Pentru următorul? Nu dădusem atenție mesajului cu două zile înainte. La ce se referise oare? Voise să păstreze informațiile din interior pentru următorul moment în care va relua acest proiect, această necunoscută? Sau eu eram „următorul"? Să fie asta cumva o dovadă a nebuniei lui?

Am deschis plicul și am văzut un teanc de hîrtii de diverse mărimi și grosimi, multe îngălbenite și fragilizate de vreme, altele doar simple foițe acoperite cu rînduri dese de litere dactilografiate. Multe materiale. Va trebui să le întind pe toate undeva, mi-am spus, așa că m-am așezat la cea mai apropiată masă, lîngă fișier. Era încă multă lume în jur – necunoscuți prietenoși –, dar, înainte de a scoate din plic documentele, am aruncat, superstițios, o privire peste umăr.

Lucrasem cu o serie de manuscrise ale lui Thomas Morus cu doi ani înainte și, de asemenea, cu cîteva dintre scrisorile expediate de Albrecht din Amsterdam, iar mai recent contribuisem la catalogarea unui set de conturi flamande din 1680. Știam, în calitate de istoric, că ordinea documentelor în orice arhivă are o importanță aparte. Așa că am scos o coală de hîrtie și un creion și am alcătuit o listă a materialelor, pe măsură ce le scoteam din plic. Primele documente din teanc s-au dovedit a fi cele pe foiță. Erau pline de sus pînă jos de rînduri ordonat dactilografiate, mai mult sau mai puțin sub forma

unor scrisori. Le-am așezat pe toate laolaltă, forțîndu-mă să nu le studiez mai îndeaproape.

Următorul material era o hartă desenată de mînă cu linii stîngace, dar clare. Hîrtia era deja îngălbenită, iar notațiile și numele locurilor se distingeau cu greu pe fila groasă, evident ruptă din vreun carnețel vechi. Alte două hărți similare veneau după ea, urmate de trei pagini pe care se vedeau notițe ici și colo, scrise de asemenea de mînă, cu cerneală, ușor lizibile la prima vedere. În continuare am scos din plic o broșură tipărită în limba engleză, care invita turiștii în „Romantica Românie"; înfloriturile în stil Art Deco sugerau anii 1920 sau 1930. Urmau două chitanțe de la un hotel și de la restaurantul acestuia. Din Istanbul. Am găsit apoi o hartă mare și veche a Balcanilor, tipărită neglijent, în două culori. Ultimul material era un plic de mici dimensiuni, alb-gălbui, sigilat și fără nume sau adresă. L-am pus și pe el deoparte, eroic, fără a încerca să-l deschid.

Asta era tot. Am întors plicul mare cu susul în jos și l-am scuturat, pentru ca nici măcar o musculiță moartă să nu-mi scape neobservată. În timp ce-l țineam în mîini, brusc (și pentru prima dată) am avut o senzație pe care urma s-o resimt apoi pe tot parcursul cercetărilor: am simțit prezența lui Rossi, am simțit mîndria lui la gîndul meticulozității mele, de parcă spiritul său viu îmi vorbea și acum prin intermediul metodelor sistematice pe care el însuși mă învățase să le utilizez. Știam că lucra repede, fără a trece însă nimic cu vederea – nici un document, nici o arhivă, oricît de departe ar fi fost aceasta situată și oricare ar fi fost opiniile contrare ale colegilor lui. Dispariția sa și faptul că – mi-am spus eu cu pasiune – avea nevoie de mine ne așezaseră dintr-odată pe poziții aproape de egalitate. Și mai aveam impresia că Rossi îmi rezervase dintotdeauna această poziție, așteptînd ca eu să mă arăt demn de ea.

Acum, toate documentele erau întinse pe masă, în fața mea. Am început cu scrisorile, epistolele acelea lungi, cu rînduri dese, dactilografiate pe foiță subțire, cu puține greșeli și puține corecturi. Toate erau în cîte un singur exemplar și păreau deja aranjate în ordine cronologică. Fiecare era atent datată, începînd cu decembrie 1930, mai

bine de douăzeci de ani în urmă. Fiecare începea cu mențiunea: „COLEGIUL TRINITY, OXFORD", și atît. Am parcurs cu privirea prima scrisoare. În ea, autorul relata povestea descoperirii acelei cărțulii misterioase și a cercetărilor inițiale de la Oxford. Scrisoarea era semnată: „Al dumneavoastră cu mîhnire, Bartholomew Rossi". Și începea – am ținut foița cu grijă, chiar și atunci cînd mîinile au început să-mi tremure –, începea cu un apelativ afectuos: „Dragul și nefericitul meu succesor..."

Tata a tăcut brusc, iar vocea lui tremurîndă m-a obligat să dau dovadă de tact și să întorc capul înainte ca el să se simtă obligat să mai spună ceva. Ca printr-un acord tacit, ne-am luat jachetele și am traversat piațeta, prefăcîndu-ne încă interesați de fațada bisericii de vizavi.

Capitolul 7

Tata a rămas apoi în Amsterdam cîteva săptămîni și, în acest răstimp, am avut senzația că mă protejează într-un fel nou. Într-o zi, cînd am venit de la școală puțin mai tîrziu decît de obicei, am găsit-o pe doamna Clay vorbind cu el la telefon. Imediat mi-a întins receptorul.

– Unde ai fost? m-a chestionat tata; suna din biroul lui de la Centrul pentru Pace și Democrație. Am telefonat de două ori, și doamna Clay nu știa unde ești. S-a enervat rău din cauza ta.

El era cel nervos, se vedea clar, deși păstra un ton scăzut al vocii.

– Am stat să citesc ceva la o cafenea nou deschisă lîngă școală.

– Bine. Dar altă dată să-mi telefonezi mie sau doamnei Clay dacă ai de gînd să întîrzii, bine?

Nu-mi plăcea să accept, dar am spus că voi telefona. Tata a venit acasă devreme în seara aceea și mi-a citit cu glas tare din *Marile speranțe*. Apoi a luat cîteva dintre albumele foto și ne-am uitat împreună la poze: Paris, Londra, Boston, primele mele role, serbarea de după clasa a treia, Paris, Londra, Roma. De fiecare dată în fotografii eram doar eu, stînd în fața Panteonului sau la porțile cimitirului Père Lachaise, fiindcă tata era totdeauna cel care făcea pozele, și altcineva în afară de noi doi nu mai era. La ora nouă a verificat ușile și ferestrele, iar pe mine m-a trimis la culcare.

A doua oară cînd am știut că voi întîrzia, i-am telefonat doamnei Clay și i-am explicat că mă duc la niște colegi să ne facem temele împreună la un ceai. „Bine", a spus ea. Am închis și am plecat singură la biblioteca universității. Johan Binnerts, responsabilul colecției medievale, se obișnuise deja să mă vadă; cel puțin îmi surîdea cu gravitate ori de cîte ori veneam la el cu o nouă întrebare și întotdeauna mă întreba cum mă descurc cu lucrările la istorie. Domnul Binnerts mi-a găsit un fragment dintr-un text din secolul al XIX-lea care mi-a făcut mare plăcere, astfel că am petrecut ceva timp luînd notițe pe marginea lui. Acum, în biroul meu de la Oxford, am un exemplar al acelei cărți; am găsit volumul – *Istoria Europei Centrale* de lordul Gelling – într-o librărie, acum cîțiva ani. Ținși astăzi la ea, după atîta timp, deși ori de cîte ori o deschid retrăiesc o senzație sumbră. Îmi amintesc foarte bine imaginea mîinii mele, mică și cu pielea netedă, copiind pasaje din ea în caietul meu de notițe:

> Pe lîngă cruzimea deosebită, Vlad Dracula dădea dovadă de o vitejie extraordinară. Îndrăzneala sa era atît de mare, încît, în anul 1462, a traversat Dunărea și, în noapte, a făcut o incursiune, călare, chiar în tabăra sultanului Mahomed al II-lea, care își reunise armatele acolo pentru a ataca Valahia. În cursul acestui raid, Vlad a ucis mai mulți oșteni turci, iar sultanul însuși abia a scăpat cu viață, înainte ca apărătorii otomani să-i forțeze pe valahi să se retragă.
>
> Un număr similar de documente poate fi identificat în privința oricărui nume de seamă al Europei din epoca feudală, mai mare în unele cazuri și mult mai mare în doar cîteva. Ceea ce este extraordinar în informațiile disponibile despre Dracula este longevitatea lor – altfel spus, refuzul său de a pieri ca personalitate istorică, persistența legendei sale. Cele cîteva surse existente în Anglia amintesc în mod direct sau implicit de altele, a căror diversitate poate stîrni curiozitatea oricărui istoric. Vlad Dracula pare să fi fost renumit în Europa chiar în timpul vieții sale – fapt rar într-o perioadă în care continentul constituia, comparativ cu standardele actuale, o lume vastă și fragmentată în care comunicarea se făcea prin intermediul mesagerilor călare și al transportului fluvial, o perioadă în care cruzimea cutremurătoare era o trăsătură obișnuită în rîndul nobilimii. Notorietatea lui

Dracula nu a luat sfîrșit odată cu decesul său misterios și cu înmormîntarea stranie din 1476, ci pare să fi rămas aproape la fel de vie pînă ce a fost atenuată de strălucirea Iluminismului în Occident.

Articolul despre Dracula se încheia aici. Aveam suficient material istoric pe care să-l analizez în ziua respectivă, dar am intrat și la Departamentul de literatură engleză, unde am constatat cu bucurie că biblioteca deținea un exemplar din romanul *Dracula* al lui Bram Stoker. Mi-am dat seama că voi avea nevoie de cîteva vizite la bibliotecă pentru a-l citi. Nu știam dacă pot lua cărți cu împrumut și, chiar dacă aș fi putut, nu aș fi vrut să iau romanul acasă, fiindcă ar fi însemnat ori să-l ascund, ori să-l las undeva la vedere. Așa că am început să-l citesc, așezată pe un scaun lîngă fereastră. Dacă priveam afară, puteam vedea unul dintre canalele mele preferate, Singel, cu piața de flori și oamenii care se înghesuiau să cumpere sendvișuri cu hering de la o mică tonetă. Era un loc fermecător de izolat, unde partea din spate a unui raft cu cărți mă despărțea de ceilalți cititori din sală.

Acolo, în acel scaun, m-am lăsat absorbită de alternanța dintre ororile gotice și delicata poveste de dragoste țesută de Stoker. Nu știam bine ce anume așteptam de la cartea aceea; după spusele tatălui meu, profesorul Rossi o considera inutilă ca sursă de informații referitoare la realul Dracula. Curtenitorul și totuși respingătorul conte Dracula din roman era un personaj convingător, chiar dacă nu avea mai nimic în comun cu Vlad Țepeș. Dar Rossi credea cu sinceritate că Dracula devenise un mort viu în decursul istoriei. M-am întrebat dacă o carte are cu adevărat puterea să transforme ceva atît de bizar într-o realitate palpabilă; la urma urmei, Rossi făcuse descoperirea respectivă la mult timp după publicarea romanului. Vlad Dracula, pe de altă parte, fusese o forță a răului cu aproape patru sute de ani înainte de nașterea lui Stoker. Totul era de neînțeles. Și nu spusese oare profesorul Rossi că Stoker descoperise o sumedenie de informații veridice despre legenda vampirilor? Eu nu văzusem niciodată un film cu vampiri – tata nu agrea ororile, indiferent de tipul acestora –, iar elementele clasice ale subiectului îmi erau necunoscute. După spusele lui Stoker, vampirul își poate ataca victimele doar între

apusul și răsăritul soarelui; poate trăi la infinit, hrănindu-se cu sîngele muritorilor și aducîndu-i astfel și pe ei în starea lui de mort viu; poate lua forma unui liliac, a unui lup sau chiar a unui val de ceață; poate fi respins prin utilizarea funiilor de usturoi sau a crucifixelor; poate fi distrus înfigîndu-i un par în inimă și umplîndu-i gura cu usturoi în vreme ce doarme în sicriul său, pe timp de zi; un glonț de argint tras direct în inimă îl poate, de asemenea, distruge.

Nimic din toate astea nu m-ar fi înspăimîntat în sine; păreau doar niște superstiții, fantasmagorii dintr-un timp îndepărtat. Dar exista un aspect al poveștii care mă frămînta de fiecare dată cînd închideam cartea și o așezam la locul ei pe raft, notînd cu grijă numărul paginii la care rămăsesem. Era un gînd care mă urmărea pe treptele bibliotecii și pe podurile ce traversau canalele, pînă cînd ajungeam acasă. Dracula al lui Stoker avea un tip preferat de victime: femeile tinere.

Tata tînjea mai mult ca niciodată – spunea el – după sud primăvara; totodată, voia ca eu să văd frumusețea acelor locuri. Vacanța avea să vină în curînd, iar întrevederile lui din Paris nu-i ocupau decît cîteva zile. Învățasem să nu-l presez, nici pentru călătorii, nici pentru povești; cînd era el gata, următorul episod sosea, dar niciodată, niciodată cînd eram acasă. Cred că nu voia să aducă prezența aceea întunecată în căminul nostru.

Am luat trenul spre Paris și apoi o mașină spre sud, spre munții Cévennes. Dimineața lucram la două-trei eseuri în franceza mea tot mai limpede, pe care urma să le expediez apoi la școală. Încă mai am unul dintre ele; chiar și acum, decenii mai tîrziu, cînd îl despăturesc, mă cuprinde acel sentiment inefabil al Franței în mai, mirosul ierbii care acolo nu e iarbă, ci *l'herbe*, proaspătă și fragedă, ca și cum întreaga vegetație a acestei țări ar avea fantastice proprietăți culinare, ca ingredientele unei salate sau ceva ce poate fi încorporat în brînză.

Cîteodată opream la gospodăriile de pe marginea drumului și luam de acolo gustări mai bune decît orice ne-ar fi putut oferi un restaurant: cutiuțe cu căpșune ce luceau roșii în soare și păreau că nici nu trebuie spălate; suluri de brînză de capră grele ca niște gantere și acoperite cu un pufușor cenușiu de mucegai, de parcă ar fi fost rostogolite pe

podeaua unei pivnițe. Tata bea vin rubiniu, din sticle fără etichetă, ce costau doar cîteva centime, pe care le astupa din nou după fiecare masă și le punea laolaltă cu un mic pahar înfășurat cu grijă într-un șervețel. La desert dădeam gata pîinici întregi calde încă, în care îndesam pătrățele de ciocolată amăruie. Stomacul mi se lăfăia de plăcere, iar tata a spus la un moment dat, rușinat, că va trebui să țină iarăși regim de slăbire cînd vom reveni la viața obișnuită.

Drumul ne ducea către sud-est și mai tîrziu, după o zi sau două, a început să urce pe coastele răcoroase ale munților.

– *Les Pyrénées-Orientales*, mi-a spus tata, desfășurînd harta rutieră în timpul unuia dintre picnicuri. De ani întregi aștept să revin aici.

Am refăcut drumul parcurs urmîndu-l cu degetul pe hartă și am constatat că ajunsesem surprinzător de aproape de Spania. Această realizare, alături de incitantul cuvînt *Orientales*, m-a scos din amorțeală. Ne apropiam de marginile lumii cunoscute mie și pentru prima dată mi-am dat seama că, la un moment dat, aveam să depășesc cu mult limitele ei. Tata voia să vizităm o mănăstire anume.

– Cred că putem ajunge pînă diseară în orașul de la poalele ei, ca să urcăm mîine la ea.

– E foarte sus?

– Cam la jumătatea înălțimii pînă în vîrf, fapt care a apărat-o de diverșii invadatori. A fost construită exact în anul 1000. Incredibil: un mic sălaș săpat în stînca muntelui, dificil de atins chiar și pentru cei mai entuziaști pelerini. Dar îți va plăcea la fel de mult și orașul de jos; e o veche stațiune balneară, cu adevărat fermecătoare.

Surîdea cînd spunea aceste cuvinte, însă era agitat, împăturind harta cam prea repede. Aveam senzația că în curînd îmi va spune o altă poveste; poate că de data aceasta nu va mai trebui să-l rog eu s-o facă.

Într-adevăr, mi-a plăcut orășelul Les Bains cînd am ajuns la el, după-amiază. Era ca un sat mai mare cu case din piatră, de culoarea nisipului, întins pe o culme joasă de munte. Pirineii se înălțau deasupra lui umbrindu-l aproape în întregime, cu excepția străzilor mai largi de jos, care coborau spre văile și gospodăriile țărănești de la poale. Platanii colbuiți ce înconjurau cîteva piațete, colbuite și ele,

nu aruncau nici o umbră peste trecători și peste măsuțele la care bătrînele orașului vindeau fețe de masă croșetate și sticle cu extract de lavandă. De acolo puteam vedea, sus, obișnuita biserică de piatră săgetată de rîndunele în zbor, cu turnul clopotniței învăluit în umbra aruncată de munți – o lungă dîră întunecată, ce avea să coboare, la asfințit, și în această parte a orașului, înghițind stradă cu stradă.

Am mîncat cu poftă un fel de supă groasă de legume și apoi cotlete de vițel, la restaurantul de la etajul întîi al unui hotel din secolul al XIX-lea. Șeful de sală și-a pus lejer un picior pe marginea de alamă a barului, în dreptul mesei noastre, și ne-a întrebat politicos despre destinația noastră. Era un bărbat plăcut, într-un costum de un negru imaculat, cu fața îngustă și tenul măsliniu. Vorbea o franceză ritmată, agrementată de un accent pe care nu-l mai auzisem pînă atunci, și înțelegeam mult mai puține cuvinte decît tata, care s-a văzut nevoit să-mi traducă.

– Ah, desigur, mănăstirea noastră, a exclamat șeful de sală ca răspuns la întrebarea lui. Știați că Saint-Matthieu atrage în fiecare vară opt mii de vizitatori? Da, așa este. Dar toți sînt atît de drăguți și de liniștiți – o sumedenie de străini credincioși care urcă pe jos pînă acolo, ca într-un pelerinaj real. Își fac singuri patul dimineața și abia dacă îi știm cînd vin și pleacă. Desigur, mulți alții vin pentru *les bains*. Veți merge și dumneavoastră la băi, nu-i așa?

Tata i-a spus că va trebui să pornim spre nord după numai două nopți petrecute aici și că aveam de gînd să ne petrecem toată ziua de mîine vizitînd mănăstirea.

– Știți, probabil, că există o sumedenie de legende aici, unele cu adevărat remarcabile și toate reale, răspunse șeful de sală surîzînd – un surîs care i-a înfrumusețat chipul pe dată. Tînăra domnișoară înțelege ce vorbim? Poate o va interesa să le cunoască.

– *Je comprends, merçi*, am replicat politicos.

– *Bon*. Atunci să vă povestesc una. Dar, vă rog, nu uitați de cotlete. Sînt foarte bune fiebinți.

În acea clipă ușa restaurantului se deschise și doi bătrînei, cu siguranță clienți ai hotelului, intrară zîmbind și se așezară la o masă.

– *Bon soir, buenas tardes*, rosti șeful de sală dintr-o suflare.

M-am uitat întrebător la tata, iar el a izbucnit în rîs.

– Da, sîntem cam amestecați aici, explică șeful, rîzînd la rîndul lui. Sîntem o veritabilă *salade*, compusă din culturi diferite. Bunicul meu vorbea o spaniolă fără cusur, perfectă, și a luptat în Războiul Civil din Spania la o vîrstă deja înaintată. Nouă ne plac toate limbile vorbite aici. N-avem bombe și nici teroriști, precum bascii. *Noi* nu sîntem criminali!

Și omul privi indignat în jur, ca și cum cineva tocmai l-ar fi contrazis.

– Îți explic eu mai tîrziu, mi-a șoptit tata.

– Prin urmare, să vă povestesc o legendă. Sînt mîndru să vă spun că oamenii de aici mă consideră istoricul orașului. Mîncați, vă rog! Mănăstirea noastră a fost fondată în anul 1000, dar deja știți asta. De fapt, era anul 999, deoarece călugării care au ales acest loc se pregăteau pentru sfîrșitul lumii, apocalipsa ce urma să vină – cum altfel?! – la pragul dintre milenii. Călugării străbăteau munții de aici în căutarea unui loc pentru biserica lor și, într-o noapte, unul dintre ei a visat că Sfîntul Matei a coborît din rai pentru a așeza un trandafir alb pe culmea la poalele căreia se opriseră. A doua zi au urcat pînă aici și au sfințit muntele prin rugăciuni. E frumos, sînt sigur că o să vă placă. Dar nu asta e legenda interesantă; asta e doar întemeierea bisericii. Deci, la doar un secol după construirea mănăstirii, unul dintre cei mai pioși călugări, dascălul celor tineri, a murit în chip misterios în floarea vîrstei. Numele lui era Miguel de Cuxa. L-au plîns cu lacrimi amare și l-au îngropat în cripta bisericii. Știți dumneavoastră, cripta aceea pentru care localitatea noastră este celebră, fiindcă e cel mai vechi exemplu de arhitectură romanică din Europa. Da! întări el, bătînd în tejgheaua barului cu degetele sale lungi, cu unghii pătrate. Unii susțin că această onoare aparține Mănăstirii Saint-Pierre, de lîngă Perpignan, dar asta e doar propagandă mincinoasă, pentru a atrage turiștii. În orice caz, acest învățat a fost îngropat în criptă și la scurt timp după aceea un blestem s-a abătut asupra mănăstirii. Mai mulți călugări au murit uciși de o boală misterioasă. Au fost găsiți,

unul cîte unul, morți în chiliile lor – chiliile sînt splendide, vă veți îndrăgosti de ele. Sînt cele mai frumoase din întreaga Europă. Așadar, călugării au fost găsiți morți, albi ca niște stafii, de parcă n-ar mai fi avut pic de sînge în vene. Toată lumea a bănuit că au fost otrăviți. În cele din urmă, un călugăr tînăr – elevul favorit al celui care se stinsese primul – a coborît în criptă și și-a dezgropat dascălul, se pare împotriva voinței abatelui, care era foarte speriat. Și l-au găsit pe dascăl în viață, dar nu tocmai viu, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Un mort viu. Se ridica noaptea din mormînt pentru a-i răpune pe ceilalți călugări. Pentru a trimite sufletul bietului om pe tărîmul odihnei veșnice, frații au adus apă sfințită de la un altar din munți și au luat un par foarte ascuțit...

Șeful de sală schiță un gest în aer, ca eu să înțeleg mai bine cît de ascuțit fusese parul. Eram numai ochi și urechi la el și la franceza sa ciudată, concentrîndu-mă din răsputeri să reținc cît mai multe din povestea lui. Tata renunțase să-mi mai traducă și în clipa aceea furculița îi căzu din mînă, izbindu-se cu zgomot de farfurie. Cînd am ridicat ochii spre el, am observat că era la fel de alb ca fața de masă, cu privirile ațintite asupra noului nostru prieten.

– Am putea oare... Își drese glasul și își șterse buzele tamponîndu-le de cîteva ori cu șervetul. Puteți să ne aduceți niște cafea?

– Dar n-ați luat încă *la salade!* exclamă șeful de sală cu mîhnire. Este excepțională! Și apoi avem *poires belles-Hélène*, plus niște brînză delicioasă și *gâteau* pentru domnișoara.

– Desigur, desigur, se grăbi tata să spună. Le luăm și pe acestea.

*

Cînd am ieșit din restaurant, una dintre piațetele aflate mai jos pe coastă răsuna de muzica revărsată din difuzoare; un spectacol local era în plină desfășurare, cu zece sau doisprezece copii îmbrăcați în costume ce-mi aminteau de *Carmen*. Fetițele săltau pe loc, foșnindu-și fustele de tafta galbenă lungi pînă la glezne și legănîndu-și grațios capul acoperit de cîte o mică *mantilla* din dantelă. Băieții tropăiau și îngenuncheau, rotindu-se semeți în jurul lor. Fiecare purta o mică vestă neagră, pantaloni strîmți și o pălărioară de catifea. Muzica se

auzea cînd și cînd mai puternic, însoțită de un zgomot ca șfichiuitul unui bici, ce răsuna tot mai tare pe măsură ce ne apropiam. Cîțiva turiști se opriseră să admire dansatorii, iar cîțiva părinți și bunici ședeau pe scăunele pliante lîngă arteziana secată, aplaudînd ori de cîte ori muzica sau tropăitul băieților atingea un crescendo.

Am rămas acolo doar cîteva minute și apoi am luat-o pe drumul care urca în mod vizibil spre biserica înălțată deasupra piațetei. Tata n-a spus nimic despre soarele ce cobora în grabă spre orizont, dar era clar că ritmul în care mergeam era dictat de stingerea iminentă a zilei, și n-am fost deloc surprinsă atunci cînd lumina ce învăluia ținutul acela sălbatic a dispărut aproape cu bruschețe. Culmile negre-albăstrui ale Pirineilor se conturau clar pe cer, apoi, pe măsură ce urcam, au început să se confunde cu cerul de asemenea negru-albăstrui. Priveliștea ce se deschidea de la poalele zidului ce înconjura biserica era extraordinară – nu ametitoare, ca perspectiva pe care o avusesem în orașele acelea italiene la care mai visam și acum, ci vastă: cîmpii și coline rostogolindu-se unele în altele, dealuri ce se preschimbau în piscuri întunecate, în spatele cărora bănuiam o lume îndepărtată. La picioarele noastre, luminile din oraș se aprindeau, oamenii se plimbau pe străzi și pe alei, vorbind și rîzînd, iar din grădinile împrejmuite se ridica un vag parfum de garoafe. Rîndunele zburau în jurul clopotniței, rotindu-se de parcă ar fi înveșmîntat ceva invizibil în fire diafane de aer. Am observat una ce plana ametită printre celelalte, greoaie și stîngace, în loc să fie ușoară și iute, și mi-am dat seama că era de fapt un liliac, abia vizibil în lumina crepusculară.

Tata a oftat, rezemat de zid, sprijinindu-și piciorul pe o lespede de piatră – o bornă oare, sau poate un suport pentru a urca pe un catîr? S-a întrebat și el același lucru, cu glas tare. Orice ar fi fost, piatra aceea admira de secole priveliștea ce se deschidea acum în fața noastră, nenumărate alte apusuri asemănătoare, fiind martoră la relativ recenta trecere de la licărul palid al lumînărilor la luminile electrice care străluceau pe străzi și în cafenele. Tata părea din nou relaxat, după o masă bună și o plimbare în aerul pur, neclintit, însă mie mi se părea că relaxarea aceea era forțată. Nu îndrăznisem să-l

întreb despre reacția sa bizară la povestea șefului de sală, dar mi-am dat atunci seama că, probabil, tata știa lucruri mult mai cumplite decît cele pe care începuse să mi le spună. De data aceasta, n-a mai fost nevoie să-l rog eu să continue; era ca și cum ar fi preferat el însuși s-o facă, ferindu-se astfel de ceva mai rău.

Capitolul 8

13 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul și nefericitul meu succesor,

Mă simt mai liniștit știind că ziua de astăzi este dedicată, în calendarul bisericesc, Sfintei Lucia, sfîntă a luminii, figură sacră adusă la noi din sudul Italiei de vikingi. Cine ar putea oferi o protecție mai bună împotriva forțelor întunericului – întuneric interior, exterior, etern – decît lumina și căldura, pe măsură ce ne apropiem de cea mai scurtă și mai rece zi a anului? Iar eu sînt încă aici, după o altă noapte nedormită. Ai fi mai puțin nedumerit dacă ți-aș spune că acum mă culc cu o funie de usturoi sub pernă și că port la gîtul meu de ateist un mic crucifix de aur pe un lănțișor? Nu fac asta, desigur, dar te las să-ți imaginezi aceste forme de protecție, dacă vrei; au un echivalent intelectual, psihologic. De acesta mă agăț zi și noapte.

Pentru a rezuma situația cercetărilor mele: da, mi-am schimbat planurile de călătorie vara trecută, pentru a include și Istanbulul, și le-am schimbat sub influența unei mici bucăți de pergament. Examinasem toate sursele pe care le-am putut găsi la Oxford și în Londra cu privire la Drakulya *din misterioasa cărțulie goală. Luasem o sumedenie de notițe*

pe marginea acestui subiect, notițe pe care tu, neobosit cititor, le vei găsi laolaltă cu aceste scrisori. De atunci le-am mai extins puțin, așa cum vei afla mai tîrziu, și sper că te vor proteja și te vor îndruma în egală măsură.

Am vrut cu adevărat să renunț la această cercetare inutilă, la această vînătoare după un indiciu întîmplător găsit într-o carte descoperită întîmplător în ajunul plecării mele spre Grecia. Știu foarte bine că am considerat-o o provocare adresată mie de destin – un destin în care, de altfel, nu credeam – și că acum urmăream în adîncul istoriei evazivul și maleficul cuvînt Drakulya *dintr-un fel de bravadă intelectuală, pentru a-mi dovedi că pot lua urma oricărui fragment de istorie. De fapt, mă lăsasem cuprins de o stare mentală atît de calmă, împachetîndu-mi cămășile curate și vechea mea pălărie de soare, încît în acea după-amiază aproape că uitasem întreaga afacere.*

Dar, ca de obicei, mă pregătisem prea conștiincios pentru călătorie, eram gata prea devreme și îmi rămăsese puțin timp înainte de ultimul somn acasă și de trenul de dimineață. Ori mă puteam duce la Lupul Auriu să comand o halbă de bere neagră și să văd dacă bunul meu prieten Hedges era acolo, ori – și aici am făcut o alegere nefericită, deși cu inima oarecum îndoită – mă mai puteam abate încă o dată pe la Sala Cărților Rare, deschisă pînă la ora nouă. Mai era acolo un fir pe care aveam de gînd să-l urmez (deși mă îndoiam că va duce la ceva nou), o fișă la subiectul „Otoman", care mi se păruse că se referea exact la perioada în care a trăit Vlad Dracula, din moment ce documentele amintite în ea datau în principal de la mijlocul secolului al XV-lea.

Desigur, mi-am spus în sinea mea, nu puteam studia absolut toate sursele din epoca aceea din Europa întreagă și din Asia; mi-ar fi trebuit ani – o viață de om –, și prevedeam că nu voi scoate nici măcar un articol din blestemata asta de vînare de vînt. Dar am lăsat cîrciuma în urmă – o greșeală ce a dus la decăderea multor bieți savanți – și am pornit spre bibliotecă.

Dosarul, pe care l-am găsit cu ușurință, conținea patru sau cinci scurte pergamente de origine otomană, parte a unei donații făcute universității în secolul al XVIII-lea. Fiecare pergament era acoperit cu rînduri caligrafiate în arabă. Descrierea în engleză de pe coperta dosarului

mi-a dovedit că, în ceea ce mă privea, nu găsisem cine știe ce comoară. (Am citit imediat rezumatul în engleză, fiindcă noțiunile mele de arabă sînt deprimat de rudimentare, așa cum mi-e teamă că vor rămîne, de fapt. Într-o viață de om nu e timp decît pentru a studia cîteva dintre limbile de seamă – cu excepția celor care își dedică timpul în întregime lingvisticii.) Trei dintre pergamente erau inventare ale taxelor percepute de sultanul Mahomed al II-lea de la populația din Anatolia. Ultimul enumera impozitele strînse din orașele Sarajevo și Skopje – ceva mai aproape de casă, dacă acum pentru mine casa însemna bîrlogul lui Dracula din Valahia, însă o regiune îndepărtată a imperiului, după standardele acelor vremuri apuse. Am strîns pergamentele laolaltă și m-am gîndit că aș mai avea încă timp pentru o scurtă, dar mulțumitoare vizită la Lupul Auriu. Pe cînd mă pregăteam să le așez la loc în dosar, atenția mi-a fost atrasă de un mic fragment scris pe spatele ultimului pergament.

Era o listă scurtă, o veche mîzgălitură neglijentă pe dosul situației oficiale cu impozitele colectate din Sarajevo și Skopje, și am citit-o curios. Părea să fie o listă de cheltuieli: obiectele achiziționate fuseseră notate în stînga, iar sumele plătite, într-o monedă neprecizată, erau înșirate în dreapta. „Cinci tineri lei de munte pentru Luminăția Sa Sultanul, 45", am citit cu interes. „Două cingători de aur cu pietre prețioase pentru Sultan, 290. Două sute de piei de oaie pentru Sultan, 89." Și apoi ultimul rînd, care mi-a ridicat părul în cap: „Hărți și documente militare aparținînd Ordinului Dragonului, 12".

Cum, te-ai putea întreba, cum am putut citi toate astea dintr-o privire, cînd cunoștințele mele de arabă sînt atît de firave, așa cum am menționat deja? Perspicacele meu cititor, cît de aproape îmi urmezi elucubrațiile, rămînînd treaz la ceas de noapte pentru mine – și te binecuvîntez pentru asta. Aceste adăugiri, acest mic memorandum medieval era scris în latină. Iar dedesubt, data scrijelită cu litere subțiri mi-a rămas vie în minte: 1490.

În 1490, îmi amintesc, Ordinul Dragonului era pe cale de pieire, distrus de puterea otomană; Vlad Dracula era mort de paisprezece ani și îngropat, conform legendei, în mănăstirea de pe lacul Snagov. Hărțile,

documentele și secretele sale – orice s-ar fi ascuns îndărătul acestui cuvînt – fuseseră cumpărate foarte, foarte ieftin, comparativ cu cingătoarea și lîna de oaie. Poate că fuseseră azvîrlite printre mărfurile negustorului în ultima clipă, ca o curiozitate, o pildă a cuceririlor otomane, pentru a-l măguli și a-l amuza pe sultanul ai cărui înaintași nutriseră o admirație pizmuitoare pentru Ordinul ce-i hărțuise la marginile imperiului. Să fi fost negustorul acela un călător balcanic, cunoscător al limbii latine și vorbitor poate de slavă ori de vreun dialect romanic? În mod sigur avea o educație înaltă, dat fiind că știa să scrie; era poate un negustător evreu care stăpînea trei sau chiar patru limbi. Oricine ar fi fost, binecuvîntat fie sufletul lui pentru că a notat acele cheltuieli. Dacă a reușit să trimită cu bine lotul de marfă, dacă acesta a ajuns în siguranță la sultan și dacă – mai puțin probabil – supraviețuise în tezaurul Luminăției Sale, printre giuvaiere, piese de aramă, sticlărie bizantină, relicve barbare, poeme persane, cărți cabalistice, atlase, hărți astronomice...

M-am dus la recepție, unde bibliotecarul căuta ceva într-un sertar.

– Scuzați-mă. Aveți cumva o listă a arhivelor istorice ordonată pe țări? A arhivelor din... Turcia, spre exemplu?

– Știu ce căutați dumneavoastră, domnule. Există o astfel de listă pentru universități și muzee, dar e departe de a fi completă. N-o avem aici; mergeți la oficiul central al bibliotecii. Deschide mîine-dimineață la ora nouă.

Trenul meu spre Londra pleca abia la 10.14, și nu aș fi avut nevoie decît de zece minute ca să mă uit peste materiale. Iar dacă numele sultanului Mahomed al II-lea sau ale succesorilor săi imediați apăreau printre ele... ei bine, nici nu țineam chiar atît de mult să ajung în Rhodos.

Al tău cu adîncă mîhnire, Bartholomew Rossi

Timpul părea să se fi oprit în loc în marea sală a bibliotecii, în ciuda activității intense din jurul meu. Citisem o singură scrisoare, dar mai erau cel puțin patru în teancul de dedesubt. Ridicînd ochii, am observat dîra de un albastru-întunecat ce apăruse în spatele ferestrelor: asfințitul. Va trebui să mă duc acasă singur, pe întuneric,

mi-am spus ca un copil speriat. Din nou am simțit impulsul de a alerga la ușa lui Rossi și de a bate insistent în ea. Cu siguranță l-aș găsi acolo, citind vreun manuscris vechi în lumina gălbuie a lămpii de birou. Dar perplexitatea m-a cuprins iarăși, așa cum se întîmplă după moartea unui prieten bun, atrasă de caracterul ireal al situației, de aura ei de imposibil. De fapt, eram pe atît de nedumerit, pe cît de speriat, iar stupefacția nu făcea decît să-mi sporească teama, fiindcă în acea stare nu mă mai puteam recunoaște pe mine însumi.

În vreme ce-mi treceau astfel de gînduri prin minte, am privit teancurile de documente de pe masă; împreună, ocupau mare parte din suprafața ei și de aceea, probabil, nu se așezase nimeni în fața mea sau pe scaunele din jurul tăbliei. Tocmai mă întrebam dacă n-ar trebui să strîng toate hîrtiile și să plec acasă, pentru a continua să lucrez la ele mai tîrziu, cînd o tînără s-a apropiat și s-a așezat la celălalt capăt al mesei. Am aruncat o privire în jur și am văzut că toate celelalte mese erau ocupate pînă la refuz cu diverse cărți, rezumate, fișe din catalog și caiete de notițe. Fata nu avea unde să se așeze în altă parte, dar am simțit dintr-odată o pornire protectoare față de documentele lui Rossi; nu voiam ca un străin să surprindă, involuntar, ceva din ele. Erau oare în mod vizibil nebunești? Sau eu eram așa?

Eram pe punctul de a strînge hîrtiile cu grijă, respectînd ordinea lor inițială, cu acele mișcări cumpănite și politicoase prin care încerci de obicei să-l asiguri pe cel care abia s-a așezat timid la masa ta că tocmai plecai, oricum, cînd am remarcat brusc cartea pe care tînăra o așezase în fața ei. Deja îi răsfoia paginile din mijloc, avînd pregătite alături un pix și un carnețel. Uluit, mi-am plimbat privirile de la titlul cărții la figura ei, apoi la cealaltă carte de pe masă și din nou la chipul ei.

Era un chip tînăr, deja marcat însă vag și plăcut de maturitate, cu acea ușoară încrețire a pielii pe care o observam și în jurul ochilor mei dimineața, în oglindă, o oboseală abia ascunsă ce sugera că lucrează probabil pentru doctorat. Era o figură elegantă, alungită, care și-ar fi găsit bine locul într-o pictură medievală de altar, o față ce ar fi părut ascuțită dacă pomeții nu s-ar fi lățit în mod delicat. Tenul era

palid, dar probabil ar fi devenit măsliniu după o săptămînă la soare. Genele îi erau coborîte spre carte, iar gura bine conturată și sprîncenele prelungi păreau deja atrase de ceea ce ochii citeau în paginile acelea. Părul întunecat, aproape ca tăciunele, se avînta spre spate, ridicîndu-se de pe frunte cu o vigoare neobișnuită în vremea aceea. Titlul cărții, printre atîtea altele din această bibliotecă – m-am uitat din nou și încă o dată, uluit – era *Carpații*. Iar alături pe masă, lîngă cotul femeii, se afla romanul lui Bram Stoker, *Dracula*.

În acea clipă, tînăra și-a ridicat ochii din carte și i-a întîlnit pe ai mei. Mi-am dat seama că o fixam probabil direct, nepoliticos și ofensiv. Dar privirea întunecată și intensă pe care mi-a întors-o – deși ochii ei aveau o licărire ciudată, chihlimbarie, în adîncul lor, ca de miere – era extrem de ostilă. Nu mă simțisem niciodată foarte în largul meu în prezența femeilor, eram mai degrabă retras, dar știam destule despre ele pentru a mă simți acum rușinat, și m-am grăbit să mă explic.

– Scuzați-mă, am spus repede. N-am putut să nu remarc cărțile dumneavoastră... Vreau să spun, ce citiți acum.

Tînăra continua să mă fixeze sever, ținînd cartea deschisă în față și arcuindu-și sprîncenele brune.

– Vedeți dumneavoastră, eu studiez exact același subiect, am insistat.

Sprîncenele i se ridicară mai mult, dar am arătat spre hîrtiile din fața mea.

– Vorbesc serios. Tocmai citeam despre...

Am privit hîrtiile lui Rossi și m-am oprit la mijlocul frazei. Nuanța de dispreț din ochii ei mi-a încins obrajii.

– Dracula? replică ea sarcastic. Da, ce aveți acolo, în față, par a fi surse primare.

Avea un accent pe care nu-l puteam localiza, iar vocea îi era catifelată, însă de o catifelare impusă de circumstanțe, ca și cum, dacă i-ar fi dat drumul, ar fi putut deveni răsunătoare și puternică. Am încercat o tactică diferită.

– Citiți cărțile acelea de plăcere? Ca să vă distrați, adică? Sau studiați ceva?

– Să mă distrez?

Ținea cartea încă deschisă, poate pentru a mă descuraja cu fiece armă de care dispunea.

– Păi, e o temă neobișnuită și, dacă ați împrumutat și o lucrare despre Carpați, probabil că sinteți foarte interesată de subiect. Nu mai vorbisem atît de repede de la examenul oral de masterat. Tocmai voiam să iau și eu cartea aceea. De fapt, pe amîndouă.

– Serios?! Și pentru ce?

– Păi, m-am hazardat eu, am niște scrisori de la... dintr-o sursă istorică neobișnuită... în care este menționat Dracula. Scrisorile se referă la Dracula.

O vagă nuanță de interes licări în privirile ei, ca și cum lumina aceea chihlimbarie se aprinsese mai tare, ațintită asupra mea. Tînăra se lăsă pe spate în scaunul ei, relaxîndu-se cu un fel de lejeritate masculină, fără a-și lua însă mîinile de pe carte. Mi-a trecut prin minte că era un gest pe care-l mai văzusem de sute de ori înainte – această detensionare ce însoțea nașterea unui gînd, această deschidere către o conversație. Oare unde îl mai văzusem?

– Ce e cu acele scrisori mai exact? întrebă ea cu o voce moale, cu sonorități străine.

Mi-am spus cu părere de rău că trebuia să mă fi prezentat, pe mine și titlurile mele, înainte de a intra în această discuție. Din cine știe ce motiv am simțit că nu pot face acel început acum; nu puteam pur și simplu să dau mîna cu ea, să-i spun la ce catedră eram și așa mai departe. M-am gîndit, de asemenea, că n-o mai văzusem niciodată înainte, deci nu putea fi și ea la Istorie – poate doar dacă era nouă, transferată recent de la o altă universitate. Și oare ar trebui să mint pentru a-l proteja pe Rossi? Am decis, la întîmplare, să n-o fac. Pur și simplu n-am pomenit de numele lui.

– Lucrez cu cineva care... are niște probleme... și care a scris scrisorile astea cu douăzeci de ani în urmă. Mi le-a dat crezînd că-l voi

putea ajuta în... situația lui actuală... care are legătură cu... studiile lui... Vreau să spun că studia...

– Înțeleg, replică ea cu o politețe înghețată.

Se ridică și începu să-și strîngă lucrurile, deliberat și fără grabă. Pusese deja mîna pe servietă. În picioare părea atît de înaltă pe cît mi-o imaginasem, relativ musculoasă, cu umeri largi.

– De ce te interesează Dracula? am întrebat cu disperare.

– Ei bine, trebuie să-ți spun că nu e treaba dumitale, răspunse ea scurt în vreme ce se întoarse pe călcîie, dar plănuiesc o călătorie în viitor, deși nu știu cînd o voi face.

– În Carpați?

– Nu. Îmi aruncase ultimul cuvînt cu un aer de dispreț, dar apoi, ca și cînd nu s-ar fi putut abține, adăugă cu atîta răceală, că n-am mai avut îndrăzneala să spun nimic: La Istanbul.

– Oh, Doamne! exclamă tata cu ochii spre cerul întunecat. Ultimele rîndunele se adunau deasupra noastră, iar luminile orașului licăreau vag în vale. N-ar fi trebuit să fim aici la ora asta, cînd mîine avem o asemenea drumeție de făcut. Pelerinii trebuie să se culce devreme, sînt sigur. La lăsarea întunericului, sau cam pe atunci.

Mi-am întins picioarele; unul din ele îmi amorțise sub mine și lespezile de piatră ale bisericii păreau deodată ascuțite, extrem de inconfortabile, mai cu seamă cînd mă gîndeam la patul de la hotel. Probabil că tot drumul pînă jos avea să mă furnice. Și, în plus, începuse să mă cuprindă o iritare clocotindă, mult mai supărătoare decît înțepăturile din picior. Tata se întrerupsese, din nou, prea devreme.

– Uite, spuse el arătînd cu mîna în zare. Cred că acolo trebuie să fie Saint-Matthieu.

I-am urmărit gestul spre masa întunecată a munților și am zărit, cam la jumătatea înălțimii, o lumină slabă, neclintită. Nici o alta nu mai licărea în apropierea ei; nici o așezare umană nu părea să se mai afle în jur. Era o unică scînteiere pe o vastă întindere neagră, sus, dar nu în apropierea celor mai înalte piscuri; părea că atîrnă undeva între oraș și cerul înnoptat.

– Da, acolo cred că trebuie să fie mănăstirea, repetă tata. Și vom avea destul de urcat mîine, chiar dacă mergem pe șosea.

În vreme ce străbăteam străzile întunecate, m-am simțit cuprinsă de tristețea ce te învăluie cînd cobori de undeva de sus, părăsind înălțimile pure. Înainte de a coti pe lîngă vechea clopotniță, am mai privit o dată înapoi, pentru a-mi imprima în memorie luminița aceea singuratică. Iat-o din nou, strălucind deasupra unei case îmbrăcate într-o tufă deasă de bougainvillea. Oprindu-mă în loc pentru o clipă, m-am uitat bine la ea. Și atunci, o singură dată, lumina a clipit.

Capitolul 9

14 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul și nefericitul meu succesor,

Îmi voi relua povestea cît de repede posibil, ca tu să extragi din ea informațiile vitale pentru ca amîndoi să... oh, să supraviețuim măcar, și s-o facem cu bine și în îndurare. Există supraviețuiri și supraviețuiri – istoricii învață lucrul acesta cu durere. Cele mai cumplite porniri ale omenirii pot supraviețui timp de generații, de secole și chiar milenii. Iar cele mai aprige eforturi ale noastre pot pieri odată cu noi, la finele unei singure vieți.

Dar să continui: călătoria din Anglia spre Grecia a fost una dintre cele mai ușoare și mai plăcute pe care le-am făcut vreodată. Directorul muzeului din Creta mă aștepta în port pentru a-mi ura bun venit și m-a invitat să revin mai tîrziu în vara aceea, pentru a asista la deschiderea unui mormînt minoic. În plus, doi elenișți americani, pe care de ani îmi doream să-i cunosc, erau cazați la aceeași pensiune cu mine. Amîndoi m-au îndemnat să solicit un post ce tocmai devenise liber la universitatea lor – cum nu se putea mai potrivit pentru pregătirea mea – și mi-au lăudat din plin activitatea. Am avut acces foarte ușor la toate

colecțiile dorite, inclusiv la unele particulare. După-amiaza, cînd muzeul era închis și tot orașul dormita, ședeam pe terasa îmbrăcată în iederă și-mi răsfoiam notițele, reținînd cîteva idei pentru alte subiecte de cercetare în viitor. În aceste circumstanțe idilice, mă gîndeam să renunț cu desăvîrșire la ceea ce acum nu mi se pare decît o fantasmagorie morbidă: cuvîntul acela bizar, Drakulya, *și ceea ce se ascundea în spatele său. Luasem cartea aceea veche cu mine, fiindcă nu voiam să mă despart de ea, dar n-o mai deschisesem de o săptămînă. Una peste alta, mă simțeam liber de vraja ei. Dar ceva – pasiunea pentru meticulozitate a istoricului sau poate pura plăcere a vînătorii unui indiciu – mă îndemna să-mi urmez planurile și să plec la Istanbul pentru cîteva zile. Și acum trebuie să-ți povestesc despre singura mea aventură într-o arhivă de acolo. Probabil că va fi primul dintr-o serie de evenimente pe care le voi povesti și pe care îți va fi greu să le crezi. Dar citește pînă la sfîrșit, te implor.*

Ascultîndu-i rugămintea – spuse tata –, am citit fiece cuvînt. Scrisoarea reda încă o dată sumbra experiență trăită de Rossi printre documentele din colecția lui Mahomed al II-lea: harta aceea cu notații în trei limbi, ce părea să indice localizarea mormîntului lui Vlad Țepeș, apariția funcționarului sinistru care i-o confiscase și cele două răni minuscule de pe gîtul acestuia.

Redînd aceste fapte, stilul lui Rossi devenise ceva mai dezlînat decît în primele două scrisori, subțiat și tremurat, presărat cu mici greșeli, de parcă ar fi fost cuprins de o puternică agitație. Și, în ciuda propriei tulburări (fiindcă era deja noapte, mă întorsesem în apartamentul meu și citeam singur, cu ușa încuiată și draperiile trase bine peste ferestre, superstițios), am remarcat exprimarea pe care o utiliza; era identică, aproape, cu aceea pe care o folosise cînd îmi istorisise totul cu două seri înainte – de parcă întreaga poveste i se întipărise adînc în memorie, cu aproape un sfert de secol în urmă, iar acum nu mai trebuia decît recitată celui care voia să asculte.

Mai erau încă trei scrisori, și am parcurs-o pe următoarea cu nerăbdare.

15 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul și nefericitul meu succesor,

Din clipa în care hidosul funcționar mi-a confiscat harta, norocul m-a părăsit. Cînd m-am întors la hotel, am constatat că directorul îmi mutase lucrurile într-o cameră mai mică și mai murdară, fiindcă acolo unde stătusem inițial căzuse tencuiala într-un colț al tavanului. În timpul mutării, mi-au dispărut o serie de hîrtii și o pereche de butoni de aur, la care țineam foarte mult.

Și astfel, în camera cea nouă și înghesuită, am încercat să-mi refac din memorie notițele cu privire la istoria lui Vlad Dracula și hărțile pe care le văzusem în arhivă. După aceea am plecat imediat înapoi în Grecia, unde am încercat să-mi reiau cercetările în Creta, dat fiind că aveam suficient timp la dispoziție. Drumul pînă la insulă a fost cumplit, pe o mare agitată, cu valuri imense. Un vînt nebun, fierbinte, precum teribilul mistral din Franța, mătura insula fără încetare. Cele două camere în care stătusem înainte erau ocupate, așa că am mai găsit doar o încăpere jalnică, întunecoasă și umedă. Colegii mei americani plecaseră. Amabilul director al muzeului se îmbolnăvise și nimeni nu părea să-și mai aducă aminte că fusesem și eu invitat la deschiderea mormîntului minoic. Am încercat să-mi continui lucrarea despre Creta, dar, oricît aș fi recitit notițele anterioare, inspirația refuza să se apropie de mine. Nervozitatea mea nu era cîtuși de puțin atenuată de superstițiile primitive ale localnicilor, pe care nu le remarcasem în călătoriile anterioare, deși sînt atît de răspîndite în Grecia, încît nu se putea să nu le fi întîlnit pînă atunci. În tradiția greacă, și nu numai, originea vampirilor, vrykolakas, *este un cadavru îngropat neglijent sau care se descompune lent, pentru a nu mai menționa o persoană îngropată din greșeală de vie. Bătrînii din tavernele Cretei erau mult mai dispuși să-mi relateze sutele lor de povești cu vampiri decît să-mi spună unde aș mai putea găsi alte fragmente de ceramică precum cel pe care îl aveam sau ce epave antice găsiseră și prădaseră străbunii lor. Într-o seară, i-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o specialitate locală numită, straniu, amnezia, iar rezultatul a fost că a doua zi m-am simțit rău de dimineața pînă seara.*

De fapt, nimic nu mi-a mers bine decît abia după ce am ajuns în Anglia, pe un vînt teribil, din cauza căruia m-a chinuit cel mai cumplit rău de mare din cîte am suportat vreodată.

Menționez toate aceste detalii în eventualitatea că au o oarecare relevanță pentru alte aspecte ale situației mele. Cel puțin astfel vei putea înțelege în ce stare de spirit eram cînd am ajuns la Oxford: extenuat, abătut, înspăimîntat. Mă vedeam în oglindă, palid și slab. Ori de cîte ori mă tăiam la bărbierit – ceea ce se întîmpla destul de des –, tresăream, amintindu-mi de cele două mici punctișoare abia ascunse de pe gîtul funcționarului turc și îndoindu-mă tot mai mult de veridicitatea amintirilor respective. Uneori aveam senzația unui țel neîmplinit, a unei intenții pe care nu mi-o puteam formula clar în minte – senzație ce mă bîntuia pînă aproape de nebunie. Mă simțeam singur și fără alinare. Într-un cuvînt, nervii mei erau într-o stare pe care n-o cunoscusem niciodată.

Desigur, am încercat să-mi continui viața ca de obicei, fără a vorbi cu cineva despre acest subiect și pregătindu-mă pentru următorul semestru cu grija obișnuită. Le-am scris eleniștilor americani pe care îi întîlnisem în Grecia, lăsînd să se înțeleagă că aș fi interesat de o slujbă în Statele Unite, fie ea și foarte scurtă, dacă ei mă puteau ajuta. Teza mea era aproape pe sfîrșite și simțeam tot mai mult nevoia unui nou început, spunîndu-mi că o schimbare mi-ar face bine. Am finalizat, de asemenea, două scurte articole pe tema dovezilor literare și arheologice în studiul ceramicii cretane. Cu greutate, mi-am impus autodisciplina mea firească în fiecare zi, reușind să mă liniștesc treptat.

În prima lună după întoarcerea în Anglia, am încercat nu numai să-mi înăbuș orice amintiri ale neplăcutei mele călătorii, ci și să evit orice interes față de strania cărțulie pe care o purtasem cu mine în bagaj. Dar, odată ce încrederea mi-a revenit și curiozitatea a început din nou să mă îmboldească, pervers, am luat într-o seară volumul și mi-am pus în ordine notițele din Anglia și Istanbul. Consecința – și de atunci înainte am perceput-o mereu ca pe o consecință – a fost imediată, terifiantă și tragică.

Trebuie să mă opresc aici, brav cititor; nu mai pot îndura să scriu în continuare, deocamdată. Te implor să nu renunți la aceste lecturi, ci să le reiei pe mai departe, așa cum voi încerca și eu să fac, mîine.

Al tău cu adîncă mîhnire, Bartholomew Rossi

Capitolul 10

Ca adult, am cunoscut adesea moștenirea aceea ciudată pe care i-o lasă timpul călătorului: dorința de a mai vedea un loc și a doua oară, de a regăsi priveliști pe care le-a mai zărit o dată, de a resimți fiorul descoperirii. Uneori căutăm din nou chiar și un loc ce nu ne-a impresionat prin nimic, însă o facem doar fiindcă ne amintim de el. Iar dacă ajungem, desigur, totul pare altfel decît înainte. Ușa aceea sculptată se află tot acolo, însă e mult mai mică acum: cerul e noros și nu mai strălucește; e primăvară, și nu toamnă; și sîntem singuri, nu împreună cu trei prieteni. Sau, mai rău, sîntem cu trei prieteni, nu singuri.

Călătorul începător nu cunoaște acest fenomen, dar, înainte de a-l conștientiza în mine însămi, l-am văzut la tata, la Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales. Am intuit în el – nu pot spune că am sesizat clar – misterul revenirii, știind deja că mai fusese acolo cu ani în urmă. Și, ciudat, acest loc îl făcea mai neatent decît oricare altul pe care îl vizitasem pînă atunci. Mai fusese o dată în regiunea Emonei, înainte de călătoria noastră, iar la Ragusa venise de cîteva ori. Mai trecuse pe la vila lui Massimo și a Giuliei, la alte prînzuri fericite, în alți ani. Dar la Saint-Matthieu mi-am dat seama că-i fusese dor de acest loc, la care se gîndise iar și iar, dintr-un motiv pe care eu una nu-l puteam desluși, visînd la el fără a spune nimănui. Nu mi-a spus nici mie acum, dar mi-a arătat că recunoaște cotul făcut de șosea înainte

de a începe să urce paralel cu zidul mănăstirii și și-a amintit mai tîrziu ce ușă se deschide la intrarea în curte, în biserică și, în cele din urmă, în criptă. Această memorie a detaliilor îmi era bine cunoscută; îl văzusem intrînd pe ușa cea bună în diverse alte biserici celebre, alegînd drumul corect pînă la un vechi refectoriu sau oprindu-se pentru a lua bilete de la ghișeul potrivit, pe aleea potrivită, ori reamintindu-și chiar unde băuse înainte cea mai aromată ceașcă de cafea.

La Saint-Matthieu era însă altceva, o deosebire în vioiciune, o trecere în revistă aproape superficială a zidurilor și a aleilor mărginite de chilii. În loc să-și spună în sinea sa: „Ah, iată acel splendid timpan de deasupra ușii; parcă îmi aminteam că era pe partea cealaltă", tata părea acum să verifice din nou existența unor elemente pe care le-ar fi putut descrie și cu ochii închiși. Mi-am dat seama însă treptat, chiar înainte de a fi ajuns la capătul aleii în pantă, mărginite de chiparoși, ce ducea la intrarea principală, că de fapt aici nu-și reamintea detalii arhitecturale, ci evenimente.

Un călugăr într-o rasă lungă și maronie stătea lîngă ușile de lemn, înmînînd broșuri turiștilor.

– Așa cum ți-am spus, mănăstirea încă funcționează, îmi aminti tata în șoaptă. Își pusese ochelarii de soare, deși zidul mănăstirii arunca asupra noastră o umbră adîncă. Pentru a nu fi deranjați, au doar cîteva ore de vizitare pe zi.

Îi surîse călugărului cînd ne apropiarăm și întinse mîna pentru o broșură.

– *Merçi beaucoup*, luăm una singură, spuse în franceza sa plăcută.

De data aceasta însă, cu acuratețea intuitivă cu care copiii își descifrează părinții, mi-am dat seama că nu fusese aici înainte doar ca simplu turist, cu aparatul de fotografiat în mînă. Nu „bifase" obiectivul și atîta tot, chiar dacă citise conștiincios totul despre arta și istoria lăcașului. Aici, eram sigură, i se întîmplase ceva.

Cea de-a doua impresie a fost la fel de fugară ca prima, dar mai intensă. Cînd a deschis broșura și a pus un picior pe pragul de piatră, plecîndu-și capul ca din întîmplare spre cuvintele tipărite, în loc să-l ridice spre basorelieful de deasupra (care în mod normal i-ar fi atras privirile), am înțeles că încă mai persista în sufletul lui o cine știe ce

veche emoție stîrnită de sanctuarul în care ne pregăteam să intrăm. Acea emoție, mi-am dat seama instantaneu, era ori mîhnire, ori frică, ori un teribil amestec între acestea două.

Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales se află la altitudinea de 1 200 de metri deasupra nivelului mării, iar marea nu este atît de depărtată de acest ținut străjuit de vulturi pe cît s-ar putea crede. Cu acoperișul său roșu, cocoțată precar pe un vîrf de munte, mănăstirea pare a fi crescut direct dintr-un stei de piatră – lucru adevărat, de fapt, dat fiind că primul lăcaș de aici a fost săpat chiar în stînca muntelui în anul 1000. Principala intrare este o construcție în stilul romanic tîrziu, cu influențe din arta musulmanilor, care au încercat secole de-a rîndul să cucerească vîrful: un portal pătrat din piatră, cu chenare geometrice, specific islamice, și doi monștri schimonosiți în basorelief, creaturi adăugate de creștini, ce ar putea fi la fel de bine lei, urși, lilieci sau grifoni – animale imposibile, dintr-o specie incertă.

În interiorul zidurilor se înalță micuța biserică a Sfîntului Matei și delicatul său schit îmbrăcat în tufe de trandafiri, în ciuda altitudinii, și înconjurat de coloane din marmură roșie, în torsadă, atît de fragile în aparență, încît ai zice că au fost astfel răsucite de un Samson cu veleități artistice. Lumina soarelui brăzda dalele de piatră ale curții, iar cerul albastru se boltea deasupra.

Dar ceea ce mi-a atras atenția de cum am intrat a fost susurul apei, neașteptat și minunat în acel loc înalt, și totuși la fel de natural ca freamătul unui pîrîu de munte. Venea de la fîntîna schitului, în jurul căreia călugării obișnuiau odinioară să mediteze: un bazin hexagonal din marmură roșie, decorat la exterior cu un basorelief dăltuit ce înfățișa o mănăstire în miniatură, o copie a celei reale din jurul nostru. Bazinul era sprijinit pe șase coloane de asemenea din marmură roșie (plus un suport central, prin care bănuiam că urcă apa). În jurul lui, șase guri revărsau jeturi de apă într-un alt bazin. Susurul era încîntător.

Cînd am ieșit dincolo de chilii și m-am așezat pe un mic zid de piatră, am văzut în vale, mai jos cu cîteva sute de metri, pădurea albăstrie vîrstată de firave cascade de munte. În jurul nostru se înălțau piscurile stîncoase, inabordabile, ale Pirineilor Orientali. Văzute de

aici, cascadele se prăvăleau la vale tăcute sau păreau doar niște fuioare de ceață, în vreme ce fîntîna din spate clipocea continuu.

– Viața în sihăstrie, murmură tata așezîndu-se alături de mine, pe zidul de piatră. În ochi i se citea o expresie stranie, dar ridică un braț și-mi cuprinse umerii cu el, un lucru pe care-l făcea arareori. Pare pașnică și liniștită, dar e foarte grea. Și tăcăloasă, uneori.

Am rămas astfel privind deschiderea de sub noi, atît de adîncă, încît lumina dimineții încă nu pătrunsese pînă în hăul de jos. Ceva părea a pluti și a licări în aer, dedesubt, și, înainte ca tata să-mi arate, mi-am dat seama ce este: o pasăre de pradă, planînd lent în jurul steiurilor de piatră, suspendată în aer aidoma unui fulg arămiu.

– Clădită mai sus decît vulturii, șopti tata. Știi, vulturul este un simbol creștin foarte vechi, reprezentîndu-l pe Sfîntul Ioan. Matei – Saint Matthieu – este simbolizat de un înger, Luca – de un bivol, iar Sfîntul Marcu, firește, de leul înaripat. Poți vedea leul acesta pretutindeni în jurul Adriaticii, fiindcă Marcu e sfîntul patron al Veneției. În gheare ține o carte; dacă este deschisă înseamnă că statuia sau basorelieful a fost sculptat într-o perioadă de pace pentru Veneția. Dacă e închisă, Serenisima Republică era în război. L-am văzut astfel la Ragusa, îți amintești? Cu cartea închisă, deasupra uneia dintre porți. Iar acum iată și vulturul, străjuind acest lăcaș. Ei bine, are nevoie de străjeri.

Și cu aceste cuvinte, încruntat, se ridică și se întoarse cu spatele spre mine. Mi-am dat seama brusc că regreta, aproape pînă la lacrimi, vizita noastră aici.

– Facem un tur?

Abia cînd am început să coborîm treptele spre criptă am sesizat iarăși acel aer indescriptibil de frică la tata. Parcursesem deja conștiincioși chiliile, capelele, nava centrală și anexele bătute de vreme. Cripta era ultima oprire în turul nostru – desertul celor morbizi, cum spunea tata în unele biserici. În capătul de sus al scării a luat-o înainte puțin cam prea deliberat, ținîndu-mă în spatele lui chiar fără a ridica brațul în timp ce coboram în inima lăcașului de piatră. O pală

de aer înghețat s-a ridicat spre noi din beznă. Ceilalți turiști plecaseră, bifaseră și acest obiectiv, lăsîndu-ne singuri înăuntru.

– Aceasta a fost nava primei biserici, îmi explică tata din nou, inutil, cu glas cît se poate de obișnuit. Cînd abația s-a consolidat și călugării au putut continua lucrările, au spart pur și simplu plafonul vechiului lăcaș și au clădit o biserică nouă deasupra celei vechi.

Din mici scobituri în pilaștrii masivi, licărul lumînărilor întrerupea pe alocuri întunericul. O cruce fusese săpată în zidul absidei; părea să plutească, aidoma unei umbre, deasupra altarului de piatră sau a sarcofagului – era greu de spus ce este – aflat în capătul absidei. Pe lateralele criptei se aliniau alte două sau trei sarcofage, mici și primitive, fără nimic marcat pe ele. Tata trase adînc aer în piept, privind de jur împrejurul cavernei.

– Locul de odihnă veșnică al abatelui fondator și al altora care i-au urmat. Și cu asta, gata turul nostru. Bun! Hai să mîncăm ceva.

M-am oprit pentru o clipă înainte de a ieși. Nevoia de a-l întreba ce știa despre Saint-Matthieu, ce-și amintea m-a năpădit dintr-odată, aproape panicîndu-mă. Dar spatele său, lat în jacheta neagră, mi-a răspuns fără a mai avea nevoie de cuvinte: „Așteaptă. Toate la timpul lor". Am aruncat o privire fugară spre sarcofagul aflat în capătul îndepărtat al vechii bazilici. Avea o formă grosolană, apatică în lumina ternă. Orice ar fi fost înăuntrul său aparținea trecutului și nici o presupunere n-avea să-l dezgroape.

Și mai știam ceva, fără a fi nevoită să presupun. Povestea pe care aveam s-o aud la prînz pe terasa monastică, la o distanță respectuoasă de chiliile călugărilor, probabil că va avea de-a face cu un loc aflat departe de acesta, dar, ca și vizita noastră aici, va constitui un nou pas spre înțelegerea temerii pe care începusem s-o recunosc în tatăl meu. De ce refuzase să-mi spună despre dispariția lui Rossi, pînă la gafa lui Massimo? De ce se înecase aproape, alb ca varul, cînd șeful de sală ne povestise legenda mortului viu? Oricare ar fi fost spectrul ce-i bîntuia amintirile, fusese resuscitat de locul acesta, un loc ce ar fi trebuit să fie mai degrabă sacru decît teribil, și care totuși pentru el era teribil – atît de teribil, încît își adusese umerii în față, ca pentru a se apăra. Va trebui deci să mă străduiesc, la fel ca Rossi, și să-mi adun singură indiciile. Iată că deveneam mai înțeleaptă în privința poveștii.

Capitolul 11

În cursul următoarei mele vizite la biblioteca din Amsterdam, am constatat că domnul Binnerts căutase cîteva materiale pentru mine, cît timp lipsisem eu. Cînd am intrat în sala de lectură venind direct de la școală, cu rucsacul de cărți în spate, m-a privit cu un surîs.

– A, dumneata ești, spuse el într-o engleză plăcută. Tînărul meu istoric! Am ceva pentru dumneata, pentru proiectul la care lucrezi.

L-am urmat spre biroul său, de pe care a luat o carte.

– Nu este un volum foarte vechi, dar conține cîteva povești de demult. Nu sînt niște lecturi plăcute, draga mea, dar poate că-ți vor fi de folos la lucrare.

Domnul Binnerts mă conduse la o masă și apoi se retrase. I-am aruncat o privire plină de recunoștință; mă impresionase faptul că îmi încredința ceva atît de terifiant.

Cartea se numea *Povești din Carpați* – un volum prăfuit din secolul al XIX-lea, publicat de un colecționar pe nume Robert Digby. În prefață, acesta își relata peregrinările prin munți sălbatici și culturi pe măsură, deși apelase și la unele surse germane sau ruse pentru lucrările sale. Poveștile lui aveau și ele un aer sălbatic, iar proza era romantică, dar, la o examinare mult mai tîrzie, mi-am dat seama că versiunile lui erau preferabile în comparație cu cele ale altor colecționari și traducători. Erau două povești despre „prințul Dracula“,

pe care le-am citit la repezeală. Prima relata cum îi plăcea lui Dracula să se ospăteze afară, printre cadavrele celor trași în țeapă. Într-o zi – am citit – un servitor s-a plîns în fața lui de mirosul cumplit; Dracula le-a ordonat oamenilor lui să-l tragă și pe el în țeapă, dar deasupra celorlalți, astfel încît mirosul să nu mai supere nasul servitorului muribund. Digby prezenta și o altă versiune a aceleiași întîmplări, în care Dracula cerea o țeapă de trei ori mai lungă decît celelalte.

Cea de-a doua poveste era la fel de sinistră: sultanul Mahomed al II-lea trimisese odată doi ambasadori la curtea lui Dracula. Cînd au ajuns în fața lui, aceștia au refuzat să-și scoată turbanele. Domnitorul i-a întrebat de ce nu-l onorează cum se cuvine, iar ei au răspuns că procedează pur și simplu în conformitate cu obiceiul turcesc. „Atunci am să vă ajut eu să vă întăriți obiceiul", a replicat Dracula și a poruncit ca turbanele să le fie bătute în cuie pe cap.

Am copiat în carnetul meu cele două povestiri ale lui Digby. Cînd domnul Binnerts a trecut pe la masa mea pentru a vedea cum mă descurc, l-am întrebat dacă ar putea căuta ceva surse despre Dracula, contemporane cu el.

– Desigur, a încuviințat.

Trebuia să meargă puțin la birou, dar, imediat ce va avea timp, va căuta. Apoi, clătinînd din cap și surîzînd, adăugă că după aceea voi găsi poate un subiect mai plăcut, arhitectura medievală, spre exemplu. I-am promis, zîmbind la rîndul meu, că mă voi gîndi la sugestia sa.

Nu există în lumea întreagă un loc mai exuberant decît Veneția într-o zi caldă și senină. Gondolele se leagănă pe apele lagunei, gata parcă să pornească, de unele singure, într-o aventură; fațadele bogat ornamentate strălucesc în lumina soarelui; și, într-o astfel de zi, marea are un parfum proaspăt. Întregul oraș palpită ca o pînză în bătaia vîntului, ca o barcă dansînd liberă pe valuri, gata de-a pleca în larg. Clipocitul apei în Piața San Marco devine foșnet aspru în siajul ambarcațiunilor cu motor, creînd o muzică festivă, dar stridentă, precum zăngănitul talgerelor. Pe o asemenea vreme, Amsterdamul, Veneția nordului, ar fi strălucit animat de o nouă viață. Aici, seninul nu făcea decît să dezvăluie micile neajunsuri ale perfecțiunii – o fîntînă

sufocată de buruieni într-o piațetă dosnică, de exemplu, a cărei apă, în loc să țîșnească semeață, se scurgea firav peste marginea bazinului. Caii de pe bazilica San Marco se cabrau neclintiți în lumina vie, iar coloanele Palatului Dogilor păreau nu tocmai curate.

Am remarcat cu glas tare acest aer de sărbătoare decăzută, iar tata a izbucnit în rîs.

– Ai un ochi format pentru atmosferă! Veneția e celebră pentru spectacolul pe care îl reprezintă, și nu-i pasă dacă e puțin trecută, atîta vreme cît lumea se înghesuie la sînul ei pentru a o adora. Făcu un semn cu mîna spre cafeneaua în aer liber la care ședeam – preferata noastră după Florian's[1] – spre turiștii transpirați, spre pălăriile și tricourile lor ce fluturau în briza mării, și adăugă: Ai răbdare pînă diseară și nu vei fi dezamăgită. Un decor de scenă are nevoie de o lumină mai blîndă decît aceasta. Vei fi surprinsă de transformare.

Deocamdată însă, cu o oranjadă în față, mă simțeam prea bine pentru a mă mișca, așa că așteptarea unei surprize era exact ceea ce-mi trebuia. Era ultima răbufnire a verii, înainte ca toamna să se instaleze. Iar odată cu toamna începea școala și, dacă aveam noroc, o nouă perioadă de studiu în deplasare împreună cu tata în timp ce el își continua negocierile și compromisurile. Urma să plece din nou în Europa de Est, iar eu îmi începusem deja munca de convingere pentru a merge cu el.

Acum, tata luă ultima înghițitură de bere și răsfoi o broșură turistică.

– Da! izbucni el brusc. Aici e San Marco. Știi, timp de secole, Veneția a fost o rivală a Imperiului Bizantin și totodată o mare putere maritimă. De fapt, Serenisima Republică a furat cîteva obiecte remarcabile de la vechiul Bizanț, printre care și bidiviii de colo.

Mi-am ridicat privirea pe sub copertina cafenelei spre bazilica San Marco, unde caii arămii păreau să tragă după ei întreaga greutate a cupolelor. Clădirea părea să se lichefieze în lumina aceasta – țipător de strălucitoare și de fierbinte, un infern prețios.

[1] Cafenea celebră în Piața San Marco (n.red.)

– Oricum, adăugă tata, San Marco a fost construită parțial ca o imitație a Sfintei Sofia din Istanbul.

– Istanbul? am întrebat cu glasul înghețat. Vrei să spui că seamănă cu Hagia Sofia?

– Ei, desigur că Hagia Sofia a intrat în stăpînirea Imperiului Otoman, așa că în exterior poți vedea azi minarete, iar înăuntru sînt niște panouri uriașe cu texte sfinte musulmane. Acolo se *vede* clar ciocnirea dintre Orient și Occident. Dar nu uita de vastele cupole, în mod evident creștine și bizantine, ca acelea de aici.

– Și seamănă cu acestea?

– Da, seamănă bine, dar sînt mai mari. Dimensiunile acolo sînt copleșitoare, îți taie răsuflarea.

– Oh! am exclamat. Mai putem lua o răcoritoare, te rog?

Tata mă privi imediat cu mînie, dar era prea tîrziu. Acum știam că fusese și el la Istanbul.

Capitolul 12

16 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul și nefericitul meu succesor,

În acest punct, istoria aproape că m-a prins din urmă – sau poate că eu am prins-o pe ea –, și trebuie să-ți fac cunoscute acele evenimente care îmi vor aduce povestea în prezent. Și apoi, sper, mă voi opri, deoarece abia de mai suport gîndul că viitorul mi-ar mai putea rezerva alte asemenea orori.

Așa cum am amintit deja, în cele din urmă am luat din nou cartea aceea ciudată, mînat parcă de o nevoie irepresibilă. Îmi spuneam că viața mi-a revenit la normal, că experiența trăită în Istanbul a fost stranie, dar în mod cert, explicabilă, și că luase proporții exagerate doar în mintea mea obosită din cauza călătoriei. Așa că am pus din nou mîna pe carte și cred că trebuie să-ți povestesc despre acel moment în cei mai exacți termeni posibili.

Era o seară ploioasă de octombrie, cu numai două luni în urmă. Semestrul începuse, iar eu ședeam într-o plăcută solitudine în apartamentul meu, așteptînd să treacă vremea după cină. Îl așteptam pe prietenul meu, Hedges, un profesor cu numai zece ani mai în vîrstă decît mine, la care țineam foarte mult. Era un om eminamente jovial și stîngaci, cu o

mimică împăciuitoare și un surîs timid, ce ascundeau îndărătul lor o isteție atît de ascuțită, încît adesea mă simțeam recunoscător pentru faptul că își alegea ca țintă literatura secolului al XVIII-lea, și nu pe bieții lui colegi. Lăsînd la o parte timiditatea, s-ar fi simțit ca acasă printre Addison, Swift și Pope, strînși laolaltă într-o cafenea londoneză. Avea puțini prieteni, aproape că nu îndrăznea niciodată să ridice ochii spre o femeie care nu-i era rudă, iar visurile lui nu mergeau mai departe de satele de lîngă Oxford, prin care îi plăcea să se plimbe, să se rezeme uneori de cîte un gard și să privească vacile păscînd. Delicatețea lui era vizibilă pînă și în forma voluminoasă a capului, în mîinile grăsune și ochii blînzi, căprui, ce-i dădeau chiar și lui un aer bovin – pînă cînd ieșea brusc la iveală acel ager sarcasm. Îmi plăcea să-mi povestească despre munca lui, și o făcea pe un ton modest, dar entuziast, neezitînd niciodată să mă îmboldească și pe mine. În realitate îl chema... dar îi poți găsi numele în orice bibliotecă, dacă știi unde să cauți, fiindcă el este cel care a readus în atenția cititorilor obișnuiți o serie de genii literare ale Angliei. Eu îi voi spune însă Hedges, un nom de guerre *născocit de mine, pentru a-i păstra și în aceste relatări intimitatea pe care o agrea în viață.*

În această seară, Hedges urma să treacă pe la mine cu ciornele a două articole pe care izbutisem să le scriu după călătoria în Creta. La rugămintea mea, le citise și le corectase; deși nu putea comenta nimic pe marginea acurateții informațiilor pe care le prezentam cu privire la comerțul antic în Mediterana, Hedges scria ca un înger – ca un înger a cărui precizie i-ar fi permis să danseze chiar pe vîrful unui ac – și adesea îmi lustruia puțin stilul. Acum anticipam o jumătate de oră de critici amicale, apoi cîte un pahar de sherry și acea clipă delicioasă în care un prieten bun își întinde relaxat picioarele în fața focului din șemineul tău și te întreabă cum îți mai merge. Nu-i voi spune adevărul despre nervii mei întinși, încă netămăduiți, firește, dar vom putea discuta despre orice altceva.

În vreme ce așteptam, am ațîțat puțin focul, am mai adăugat un buștean, am pregătit două pahare și mi-am mai controlat o dată biroul. Camera de lucru îmi era totodată sufragerie și aveam grijă s-o păstrez cît de ordonată și de confortabilă impunea soliditatea mobilierului de

secol XIX. Lucrasem mult în după-amiaza aceea, mîncasem la ora șase și apoi finalizasem ultimele documente. Întunericul se așternea deja devreme și, odată cu el, în seara aceasta venise o burniță măruntă și deasă. Pentru mine, o seară de toamnă mai interesantă ca aceasta nu există, fiindcă nu mi se pare posomorîtă, așa că n-am simțit decît un vag fior premonitoriu cînd mîna mea, în căutarea unei lecturi de zece minute, a atins din întîmplare vechea cărțulie pe care o evitam de atîta vreme. O lăsasem printre alte volume obișnuite, pe un raft deasupra biroului. Acum m-am așezat cu ea în mînă, simțind cu ascunsă plăcere vechea copertă catifelată mîngîindu-mi palma, și am deschis-o.

Imediat am devenit conștient de ceva straniu. Din paginile sale s-a înălțat un miros – nu delicatul parfum al hîrtiei îmbătrînite și al pergamentului vechi. Era un iz de putreziciune, grețos, oribil, un miros de carne stricată, stătută. Nu-l mai remarcasem niciodată înainte, și m-am aplecat spre volum, mirosindu-l incredul. Apoi l-am închis. L-am redeschis după o clipă și din nou duhoarea aceea dezgustătoare s-a ridicat dintre file. Micul opuscul părea viu în mîinile mele și totuși duhnea a moarte.

Mirosul acesta mi-a readus în minte toate temerile din timpul întoarcerii în Anglia și doar cu eforturi considerabile am reușit să mă liniștesc. Toate cărțile vechi mucegăiesc, într-adevăr, iar aceasta trecuse prin ploi și prin furtuni; fără îndoială că mirosul putea fi explicat astfel. Poate că o voi duce din nou la Secția de cărți rare, ca să aflu cum ar trebui curățată, dezinfectată și așa mai departe.

Dacă nu mi-aș fi evitat în mod insistent reacția în fața acestei prezențe neplăcute, aș fi aruncat-o cît colo și aș fi lăsat-o iarăși în părăsire. Dar acum, pentru prima dată după multe săptămîni, mi-am impus să revin la imaginea aceea extraordinară din mijloc – la dragonul cu aripile întinse și la flamura pe care o ținea în gheare. Dintr-odată, cu o stridentă acuratețe, am văzut ceva cu alți ochi și l-am înțeles în mod real pentru întîia oară. Niciodată nu dovedisem o ascuțime deosebită a percepției vizuale asupra lumii, dar o sclipire de moment mi-a atras atenția asupra conturului dragonului, de la aripile întinse pînă la coada îmbîrligată. Într-un impuls de curiozitate, am răsfoit teancul de notițe pe care le adusesem de la Istanbul și care zăcuseră neatinse în sertarul biroului. Cu

mîini tremurînde, am găsit fila care îmi trebuia; ruptă din carnețelul meu, cuprindea o schiță pe care o realizasem în arhiva din Istanbul, o copie a primei hărți găsite acolo.

Îți amintești, probabil, că erau trei hărți, la scară din ce în ce mai mică, înfățișînd aceeași regiune din ce în ce mai detaliat. Regiunea aceea, necunoscută, avea – chiar și schițată de mîna mea nepriceputǎ – o formă caracteristică. Semăna cît se poate de clar cu un soi de fiară cu aripile întinse în mod simetric. Un rîu lung și șerpuit cobora spre sud-vest, încovrigîndu-se aidoma cozii dragonului. Am studiat gravura, în vreme ce inima îmi tremura ciudat. Coada dragonului se termina într-un fel de săgeată ce arăta – și aici aproape am icnit sonor, uitînd instantaneu de săptămînile în care încercasem să-mi revin din acea obsesie –, arăta spre locul ce corespundea, pe hartă, Nelegiuitului Mormînt.

Asemănarea vizuală dintre cele două imagini era prea izbitoare pentru a fi o simplă coincidență. Cum de nu observasem acolo, în arhivă, că regiunea reprezentată pe hărți avea exact aceeași formă sumbră, lătăreață, ca a dragonului meu, a cărui umbră se întindea parcă asupra ei?! Gravura care-mi dăduse atîtea bătăi de cap înainte de călătorie trebuia să poarte în ea o semnificație concretă, un mesaj; era menită să amenințe și să intimideze, să sugereze forța. Dar, pentru cei perspicace, putea fi totodată un indiciu; coada îndreptată spre mormînt era un semn la fel de clar ca degetul care arată spre sine: ăsta sînt eu. Și cine era acolo, în acel punct central, în Nelegiuitul Mormînt? Dragonul ținea răspunsul în ghearele sale ascuțite: DRAKULYA.

Undeva în fundul gîtului am simțit o apăsare acidă, a propriului sînge parcă. Știam că nu trebuie să mă pripesc cu aceste concluzii – întreaga mea pregătire academică mă învățase asta –, însă convingerea pe care o resimțeam era mai puternică decît orice rațiune. Pe nici una dintre hărți nu apărea lacul Snagov, unde se presupune că ar fi fost îngropat Vlad Țepeș. În mod cert asta însemna că Țepeș – Dracula – odihnea undeva în altă parte, într-un loc pe care nici măcar legendele nu-l reținuseră. Și atunci, unde să fie oare mormîntul său? Fără să vreau, am rostit întrebarea cu glas tare. Și de ce era oare păstrat secret?

În vreme ce încercam să pun toate aceste ițe cap la cap, am auzit sunetul familiar al pașilor pe culoar – mersul ușor tîrșîit al lui Hedges – și mi-am spus, pe jumătate absent, că ar trebui să ascund aceste hîrtii, să mă duc la ușă, să umplu paharele cu sherry și să mă pregătesc pentru o seară plăcută. Mă ridicasem deja pe jumătate, strîngînd foile, cînd, dintr-odată, n-am mai auzit decît liniștea. Era ca o greșeală într-o partitură muzicală, o notă întîrziată o măsură prea mult, surprinzînd ascultătorul așa cum nici o alta n-ar reuși. Pașii familiari, plăcuți auzului, se opriseră dincolo de ușă, dar obișnuitul ciocănit în tăblia ei n-a răsunat. Inima mea a reprodus acea notă muzicală lipsă. Peste foșnetul hîrtiilor și răpăitul ploii în fereastra deja întunecată, am sesizat un zumzet – sunetul sîngelui meu vîjîindu-mi în urechi. Am lăsat cartea din mînă, am alergat la ușă, am descuiat-o și am deschis-o.

Hedges era acolo, dar zăcea întins pe dalele podelei, cu capul dat pe spate și corpul răsucit, ca și cum o forță uriașă l-ar fi azvîrlit acolo. Cu un fior care mi-a adus stomacul în gît, mi-am dat seama că nu-l auzisem strigînd sau căzînd. Avea ochii larg deschiși, privind fix undeva dincolo de mine. Pentru o clipă nesfîrșită, am crezut că era mort, dar apoi a mișcat ușor capul și a scos un geamăt. Am îngenuncheat lîngă el.

– Hedges!

Un alt geamăt, după care a clipit rapid de cîteva ori.

– Mă auzi? am întrebat, aproape izbucnind în lacrimi de ușurare văzînd că e viu.

În acea clipă, capul lui s-a răsucit convulsiv, dînd la iveală o tăietură sîngerîndă într-o parte a gîtului. Nu era mare, dar părea adîncă, de parcă un cîine s-ar fi repezit și și-ar fi înfipt colții în carnea lui; sîngele se scurgea din abundență pe cămașă și pe podea.

– Ajutor! am urlat.

Mă îndoiesc că liniștea acelui culoar lambrisat mai fusese vreodată astfel spartă, în multele sale secole de existență. Și măcar de-ar fi fost cu folos; în seara aceea, majoritatea colegilor mei luau cina împreună cu directorul colegiului. O ușă se deschise la capătul coridorului și valetul profesorului Jeremy Porester se apropie în fugă; era un tip simpatic pe nume Ronald Egg, care între timp a plecat din cămin. Păru să înregistreze

întreaga scenă dintr-o privire, cu ochii aproape ieșindu-i din cap, apoi îngenunche și începu să lege rana lui Hedges cu o batistă.

– Așa, spuse. Trebuie să-l ridicăm în capul oaselor, domnule, ca tăietura aceasta să fie mai sus, dacă nu mai are și alte răni.

Pipăi cu atenție trupul rigid al lui Hedges din cap pînă-n picioare și, cînd prietenul meu nu protestă, îl ridică și îl propti de perete. L-am sprijinit cu umărul meu și el se rezemă de mine, greu, cu ochii închiși.

– Mă duc după un medic, strigă Ronald și dispăru pe culoar.

Țineam între degete încheietura lui Hedges, verificîndu-i pulsul; capul îi căzu pe brațul meu, dar inima părea să-i bată în mod regulat. Nu m-am putut stăpîni să nu-l readuc în simțiri.

– Ce s-a întîmplat, Hedges? Te-a lovit cineva? Mă auzi? Hedges!

Deschise ochii și mă privi. Își ridică puțin capul, și obrazul întors spre mine era vlăguit, vinețiu, dar izbuti să rostească inteligibil:

– A zis să-ți spun...

– Ce? Cine?

– A zis să-ți spun că nu va îngădui nici o încălcare.

Capul îi căzu din nou, capul acela masiv și frumos, în care funcționa una dintre cele mai strălucite minți ale Angliei. L-am susținut, simțind cum mi se ridică părul pe brațe.

– Cine, Hedges? Cine a zis asta? El te-a rănit? L-ai văzut?

Un fir de salivă îi apăru în colțul gurii și mîinile i se zbătură.

– Nu îngăduie încălcări, bolborosi.

– Stai liniștit acum. Nu mai vorbi. Medicul va sosi în cîteva minute. Încearcă să te relaxezi și să respiri.

– Oh, Doamne, murmură el. Alexander Pope și aliterația. Dulce nimfă... Ca argument.

L-am privit și stomacul mi s-a strîns.

– Hedges?

– Răpirea buclei[1], *spuse Hedges politicos. Fără nici o îndoială.*

Medicul universității care l-a internat în spital mi-a spus că suferise un atac cerebral odată cu rana de la gît.

[1] *The Rape of the Lock*, celebru poem de Alexander Pope (n.red.)

– Din cauza șocului, precizează el după ce am ieșit amîndoi din salon. Știi, rana aceea de la gît. Pare să fi fost făcută de ceva ascuțit, mai degrabă de dinții ascuțiți ai unui animal. Aveți cumva un cîine?

– Sigur că nu! Nici nu sînt permiși în interiorul colegiului.

Medicul clătină din cap.

– Foarte ciudat! Cred că a fost atacat de un animal în timp ce venea spre dumneavoastră, iar șocul i-a cauzat atacul cerebral, care oricum ar fi avut loc mai devreme sau mai tîrziu. Acum are mintea dusă bine, deși poate forma fraze coerente. Va urma o anchetă, probabil, din cauza rănii, dar eu unul cred că, în cele din urmă, se va dovedi că a fost cîinele cuiva. Gîndiți-vă pe unde ar fi putut s-o ia pentru a ajunge la dumneavoastră.

Investigația nu a dezvăluit nimic satisfăcător, iar eu am fost complet scos din cauză, dat fiind că nu a putut fi găsit nici un motiv plauzibil și nici o dovadă că eu l-aș fi rănit pe Hedges. N-a putut depune mărturie, și poliția a clasat în final cazul ca „autovătămare", verdict care mi s-a părut o lovitură gratuită adusă prestigiului său. Într-o zi, în cursul unei vizite în salonul său, l-am rugat să se gîndească la cuvintele: „Nu voi îngădui nici o încălcare".

Și-a întors spre mine ochii terni, pipăindu-și cu degete moi cicatricea roșie de pe gît.

– Dacă așa zici tu, Boswell[1], spuse pe un ton plăcut, aproape vesel. Dacă nu, te du!

Cîteva zile mai tîrziu se sfîrșea, în urma unui al doilea atac cerebral suferit în timpul nopții. Cei de la spital n-au menționat nici o rană vizibilă pe corp. Cînd directorul colegiului a venit pentru a-mi da vestea, mi-am jurat că nu voi avea liniște pînă ce nu voi răzbuna moartea lui – cu condiția să știu cum.

Nu am puterea de a descrie în amănunt dureroasa slujbă ținută în amintirea lui la capela colegiului, hohotele înfundate ale bătrînului său tată cînd corul a început să intoneze psalmii, mînia pe care am resimțit-o la vederea inutilei împărtășanii. Hedges a fost îngropat în satul său natal din Dorset, iar eu am trecut pe la mormîntul lui, singur, într-o zi

[1] Scriitor englez al secolului al XVIII-lea, cunoscut mai ales ca biograf al lui Samuel Johnson; simbol al companionului intelectual (n.red.)

călduță de noiembrie. Pe piatra de căpătîi fuseseră gravate cuvintele: „REQUIESCAT IN PACE", pe care le-aș fi ales și eu, dacă aș fi avut posibilitatea. Spre nespusa mea ușurare, am constatat că era una dintre cele mai liniștite parohii rurale, iar pastorul a vorbit despre înmormîntarea lui cu aceeași delicatețe cu care ar fi amintit despre funeraliile oricărei personalități locale. La cîrciuma de pe strada mare n-am auzit nici o poveste cu vrykolakas, *nici chiar atunci cînd am adus vorba despre asta în cel mai clar și mai direct mod posibil. La urma urmei, Hedges a fost atacat o singură dată, iar Stoker menționează că sînt necesare mai multe pentru a infecta pe cineva cu „microbul" mortului viu. Cred că prietenul meu a fost sacrificat doar ca un avertisment la adresa mea. Și poate că deopotrivă a ta, nefericitul meu cititor.*

Al tău cu adîncă mîhnire, Bartholomew Rossi

Tata a amestecat cuburile de gheață din pahar, ca pentru a-și potoli tremurul mîinilor și a-și găsi ceva de făcut. După-amiaza lăsa treptat loc unei liniștite seri venețiene, în care umbrele turiștilor și ale clădirilor se alungeau pe caldarîmul pieței. Un stol de porumbei se ridică în zbor, speriat de ceva, și începu să se rotească deasupra, uriaș. Cineva rîse în depărtare, iar peste fîlfîitul de aripi al porumbeilor răsunau strigătele pescărușilor. În vreme ce ședeam la masă, un tînăr în blugi și cămașă albă s-a apropiat pentru a vorbi cu noi. Pe un umăr îi atîrna un sac de pînză, iar cămașa îi era pătată cu diverse culori.

– Cumpărați un tablou, *signore?* îl întrebă pe tata, surîzînd. Dumneavoastră și *signorina* sînteți vedetele tabloului meu de astăzi.

– Nu, nu, *grazie*, replică tata automat.

Piețele și aleile erau pline de acești studenți la artă. Era al treilea peisaj venețian care ne fusese oferit azi, și tata abia dacă aruncase o privire picturii. Tînărul, încă zîmbind și probabil nevoind să plece fără a primi măcar un compliment la adresa talentului său, îndreptă tabloul spre mine, ca să-l văd, iar eu am dat din cap aprobator. O clipă mai tîrziu, pictorul se îndepărta deja, în căutarea altor turiști, iar eu am rămas locului încremenită, privind în urma lui.

Lucrarea pe care mi-o arătase era o acuarelă în nuanțe bogate. Înfățișa cafeneaua la care ședeam acum și o parte din mesele de la

Florian's – un instantaneu viu și inofensiv al acelei după-amiezi. Artistul trebuie să fi stat undeva în spatele meu, mi-am spus, însă foarte aproape de cafenea; prinsese o pată de culoare pe care am recunoscut-o ca fiind calota pălăriei mele roșii, cu tata, bronzat și într-un albastru înceţoșat, în fundal. Era o lucrare delicată, o imagine a unei zile de vară molatice, pe care orice turist și-ar dori s-o aibă ca amintire a vacanței pe malul Adriaticii. Dar scurta privire pe care am aruncat-o asupra ei mi-a atras atenția asupra unei siluete singuratice care ședea în spatele tatălui meu, un ins cu umeri largi și haine întunecate, care se detașa clar pe fondul multicolor al meselor și al copertinei. Masa aceea, îmi aminteam foarte clar, fusese neocupată întreaga după-amiază.

Capitolul 13

Următoarea călătorie ne-a adus din nou în est, dincolo de Alpii sloveni. Micul orășel Kostanjevica, „locul castanului", era într-adevăr plin de castane în această perioadă a anului, unele deja căzute, așa încît, dacă nu pășeai atent pe aleile pietruite, riscai să aluneci pe cîte o coajă ghimpată. În fața primăriei, construită inițial ca reședință a unui înalt funcționat austro-ungar, învelișurile asemenea unor buzdugane în miniatură zăceau pretutindeni, ca o mică armată de porci țepoși.

Mergeam alături de tata încet, bucurîndu-ne de ultimele ore ale unei plăcute zile de toamnă – în tradiția locală, era vara țiganilor, ne spusese o femeie într-un magazin –, și mă gîndeam la deosebirile dintre lumea occidentală, aflată la numai cîteva sute de kilometri distanță, și tărîmul acesta oriental, aflat puțin mai la sud de Emona. Aici, toate mărfurile din magazine păreau la fel, iar vînzătorii, și ei, erau parcă identici în halatele lor albastre, cu eșarfe sau fulare înflorate și cu cîte un dinte auriu sclipind la noi de dincolo de tejghea. Cumpărasem o tabletă de ciocolată uriașă, pentru a ne suplimenta gustarea cu salam feliat, pîine neagră și brînză, iar tata adusese cu el sticle de Naranèa, băutura mea de portocale preferată, ce-mi amintea deja de Ragusa, Emona și Veneția.

Ultima întîlnire pe care o avusese la Zagreb se încheiase cu o zi înainte, cînd și eu pusesem punct temei la istorie. Tata voia ca acum să învăț și germana, iar eu eram nerăbdătoare să încep, nu din cauza insistențelor sale, ci în ciuda lor; urma să mă pun pe treabă a doua zi, citind dintr-o carte pe care o cumpărasem de la o librărie de profil din Amsterdam. Purtam o rochie nouă, scurtă și verde, plus ciorapi trei sferturi galbeni; tata surîdea în sinea sa, amintindu-și un schimb de replici ininteligibil ce avusese loc în acea dimineață între doi diplomați, iar sticlele de Naranèa zornăiau ușor în plasă. În față se întindea, scund, un pod de piatră ce traversa rîul Kostan. Am alergat să-l văd mai de aproape, fiindcă voiam să mă bucur de priveliște singură, fără tata lîngă mine.

Rîul făcea un cot și dispărea din raza mea vizuală în apropiere de pod, iar acea curbură îmbrățișa un castel miniatural, un palat slav de dimensiunile unei vile, cu lebede plutind pe apă sub zidurile sale și legănîndu-se agale pe mal. În vreme ce priveam, o femeie într-o haină albastră a deschis o fereastră la etaj, prinzînd o rază de soare în ochiurile de sticlă, și a scuturat un pămătuf de praf. Sub pod, cîțiva puieți de salcie creșteau laolaltă, iar rîndunelele dădeau ocol în zbor malurilor nămoloase. În parcul castelului se zărea o bancă de piatră (nu prea aproape de lebede, de care, chiar la vîrsta mea, mi-era încă frică); era străjuită de castani ce-și aplecau crengile deasupra ei, iar zidul castelului o învăluia într-o umbră plăcută. Costumul curat al tatei avea să fie în siguranță, așa că putea zăbovi acolo mai mult decît intenționa și, în plus, îmi putea povesti mai departe.

În tot timpul cît am citit acele scrisori în apartamentul meu – începu tata, ștergîndu-și urmele de salam cu o batistă –, mi-a stăruit într-un colț al minții un lucru care nu avea legătură directă cu tragica dispariție a lui Rossi. Cînd am lăsat din mînă scrisoarea în care povestea teribilul accident al prietenului său, m-a cuprins o senzație de rău atît de puternică, încît pentru cîteva clipe nici n-am putut gîndi clar. Aveam impresia că nimerisem într-o lume bolnavă, un „dincolo“ al familiarului domeniu academic pe care îl cunoșteam de ani întregi, un fel de subtext al discursului narativ obișnuit al istoriei, pe

care totdeauna îl considerasem de la sine înțeles. În experiența mea de istoric, morții rămîneau morți, Evul Mediu fusese un timp al ororilor reale, nu al unora supranaturale, Dracula era un pitoresc personaj de legendă readus în actualitate de filmele copilăriei mele, iar 1930 era cu trei ani mai înainte ca Hitler să dobîndească puteri dictatoriale asupra Germaniei – o teroare care, în mod cert, le-a întrecut pe toate celelalte.

Așa că preț de o secundă m-am simțit îngrețoșat și furios pe recent dispărutul meu mentor fiindcă îmi lăsase mie această moștenire oribilă. Dar apoi tonul blînd și îndurerat al scrisorilor lui mi-a revenit în minte, și am început să regret lipsa-mi de loialitate față de el. Rossi nu mă avea decît pe mine, pe nimeni altcineva; dacă refuzam să-mi alung neîncrederea din cauza cine știe cărui principiu pedant, în mod cert nu aveam să-l mai revăd vreodată.

Și mai era ceva ce nu-mi dădea pace. Cînd mintea mi s-a mai limpezit, mi-am dat seama că acest ceva era amintirea tinerei de la bibliotecă, pe care o întîlnisem cu numai cîteva ore înainte, deși mi se părea deja că trecuseră de atunci zile întregi. Mi-au revenit în minte lumina extraordinară din ochii ei, în vreme ce-mi asculta explicațiile cu privire la scrisorile lui Rossi, și încruntarea oarecum masculină a sprîncenelor ei, cînd se concentra. De ce citea tînăra aceea despre Dracula, tocmai la masa la care mă așezasem eu, tocmai în seara aceea, chiar lîngă mine? De ce pomenise despre Istanbul? Fusesem suficient de zdruncinat de ceea ce aflasem din scrisorile lui Rossi pentru a renunța la orice neîncredere și a respinge ideea de coincidență. Și de ce nu? Dacă acceptasem o întîmplare supranaturală, cum să nu le accept și pe celelalte? Era logic s-o fac.

Am oftat și am luat ultima scrisoare a lui Rossi. După ce o voi citi, nu va mai trebui decît să revăd celelalte materiale din acel plic aparent banal și apoi, gata, eram pe cont propriu. Indiferent de semnificația pe care o avea înfățișarea fetei – și probabil că nu era nimic ieșit din comun –, nu aveam timp să aflu cine e sau de ce era și ea interesată de chestiuni oculte. Mie unul mi se părea ciudat să mă consider o

persoană interesată de ocultism; dacă stăteam să mă gîndesc bine, nici nu eram, de fapt. Tot ceea ce voiam era să-l găsesc pe Rossi.

Spre deosebire de celelalte, ultima scrisoare era scrisă de mînă pe o coală de hîrtie liniată, de caiet, cu cerneală închisă la culoare. Am despăturit-o.

19 august 1931

Dragul și nefericitul meu succesor,

Ei bine, nu pot pretinde că nu te afli încă acolo, undeva, în căutarea mea, așteptînd să mă salvezi în cazul în care, într-o zi, viața mea va fi distrusă. Și, fiindcă mai am încă o informație pe care s-o adaug la ceea ce ai citit (probabil) deja, cred că a venit vremea să umplu acest pahar amar pînă la buză. „Puțina învățătură e un lucru periculos"[1], ar fi spus prietenul meu, Hedges. Dar el nu mai există și, în mod cert, vinovat pentru acest lucru sînt eu, la fel de vinovat ca și cînd aș fi deschis ușa biroului și i-aș fi dat cu mîna mea lovitura fatală, strigînd apoi după ajutor. Nu am făcut așa ceva, firește. Dacă ai citit deja ce am scris pînă acum, sînt sigur că nu te îndoiești de cuvîntul meu.

Dar în cele din urmă, acum cîteva luni, am ajuns să nu mă mai încred în propria rezistență, din motive ce au legătură cu sfîrșitul teribil al lui Hedges. De la mormîntul lui am fugit în America – am fugit aproape literalmente; numirea mea era certă, și deja îmi împachetasem lucrurile cînd mi-am luat o zi liberă pentru a mă duce în Dorset, la locul său de odihnă veșnică. Am plecat deci peste ocean, dezamăgind cîțiva colegi de la Oxford și întristîndu-mi peste poate părinții, și am ajuns într-o lume nouă și strălucitoare, o lume în care semestrul (numirea mea era pentru trei, dar aveam să mă străduiesc să rămîn mai mult) începe mai devreme, iar studenții au o atitudine deschisă și pragmatică, necunoscută la Oxford. Dar nici chiar după această schimbare n-am reușit să mă conving să renunț în întregime la „relația" mea cu lumea mortului viu. Și, ca urmare – aparent –, nici aceasta nu a putut renunța la relația cu mine.

[1] Citat din Alexander Pope (n.red.)

Îți amintești probabil că, în seara în care a fost atacat Hedges, am descoperit pe neașteptate semnificația gravurii centrale din cartea aceea sinistră și mi-am confirmat bănuiala că Nelegiuitul Mormînt marcat pe hărțile din Istanbul trebuie să fie locul de îngropăciune al lui Vlad Dracula. Mi-am rostit atunci cu glas tare întrebarea logică – unde era, în acest caz, mormîntul lui? – așa cum mi-a scăpat cu glas tare și remarca aceea în arhivele din Istanbul. Și astfel am atras, pentru a doua oară, o prezență teribilă, care și-a insinuat amenințarea la adresa mea sacrificînd viața dragului meu prieten. Poate că numai un ins de un egotism exacerbat ar intra singur în conflict cu forțele firii – nefirești de această dată –, dar îți jur că această pedeapsă m-a încrîncenat pentru o vreme dincolo de orice spaimă și m-a determinat să-mi făgăduiesc mie însumi că voi dezlega și ultimele indicii, dacă mă vor ține puterile, pentru a-l hăitui pe hăituitorul meu pînă în bîrlogul său. Acest gînd bizar mi s-a părut la fel de firesc ca dorința de a-mi publica ultimul articol scris sau de a obține un post permanent la noua și prietenoasa universitate către care tînjea inima mea frîntă.

După ce mi-am intrat în rutina activităților academice și am pus la punct o scurtă revenire în Anglia la sfîrșitul semestrului, pentru a-mi revedea părinții și a încredința teza mea de doctorat tiparului londonez, am pornit încă o dată pe urmele lui Vlad Dracula, personajul istoric sau cel supranatural – oricare dintre cele două se va dovedi a fi în realitate. Eram convins că următorul pas era acela de a afla mai multe despre bizara cărțulie: de unde provenea, cine o realizase, cît de veche era, și (fără tragere de inimă, recunosc) am încredințat-o laboratoarelor de la Smithsonian. Cei de acolo au clătinat din cap îndoielnic în fața întrebărilor mele și mi-au dat de înțeles că va trebui să apelez la resurse aflate dincolo de posibilitățile lor și că acest lucru mă va costa. Dar sînt un om încăpățînat și nu mi se părea firesc să cheltuiesc pe haine, pe mîncare sau pe distracții ceva din moștenirea primită de la bunicul sau din firavele economii pe care le făcusem la Oxford, cînd Hedges zăcea nerăzbunat (dar, slavă Domnului, odihnindu-se în pace) într-un cimitir în care sicriul său n-ar fi trebuit să-și aibă locul încă cincizeci de ani de acum înainte. Deja nu-mi mai era teamă de consecințe, din moment ce trăisem pe

pielea mea cele mai cumplite lucruri pe care mi le-aș fi putut imagina; din punctul ăsta de vedere, cel puțin, forțele întunericului se înșelaseră.

Dar nu grozăvia celor întîmplate în continuare a fost cea care m-a determinat să renunț și mi-a arătat adevărata măsură a terorii, ci desăvîrșirea lor.

Cartea mea a fost analizată la Smithsonian de un ins cu înclinații bibliofile pe nume Howard Martin, un tip taciturn care s-a dedicat cauzei mele cu atîta îndîrjire, de parcă mi-ar fi cunoscut întreaga poveste. (De fapt, cred mai degrabă că, dacă mi-ar fi cunoscut povestea, mi-ar fi arătat ușa din clipa în care am intrat în laboratorul lui.) Probabil însă că mi-a intuit pasiunea pentru istorie, m-a simpatizat și a făcut tot ce i-a stat în puteri pentru a mă ajuta. Și i-au stat multe, bine și atent făcute, căci a integrat rezultatele trimise de laboratoare cu o meticulozitate ce ar fi făcut cinste mai degrabă Oxfordului decît acelor departamente birocratizate ale muzeului washingtonian. Am fost impresionat și de activitatea sa, dar și de cunoștințele pe care le deținea în domeniul bibliologiei europene din secolele de dinainte și de după Gutenberg.

Cînd a fost gata cu tot ce a putut realiza pentru mine, mi-a scris că pot veni să iau rezultatele și că dorește să-mi înmîneze cartea mie, în persoană, așa cum i-am încredințat-o eu lui – dacă nu cumva voiam să mi-o expedieze. Am luat trenul a doua zi dimineață, bucurîndu-mă astfel și de o excursie, și am ajuns la ușa lui cu zece minute înainte de ora stabilită. Inima îmi bubuia în piept, iar gura mi se uscase; ardeam de nerăbdare să pun iarăși mîna pe carte și să aflu ce descoperise cercetătorul despre originile ei.

Domnul Martin a deschis ușa și m-a invitat înăuntru cu un mic surîs.

– Îmi pare foarte bine că ați putut veni pînă aici, spuse cu acel accent american care devenise pentru mine cea mai dulce limbă din lume.

Cînd ne-am așezat față în față, printre teancurile de manuscrise ce-i umpleau biroul, am fost șocat văzînd cît de mult se schimbase. Îl văzusem pe fugă cu cîteva luni în urmă și-mi aminteam figura lui, iar în corespondența sa clară și profesională cu mine nimic nu mă lăsase să înțeleg că ar fi bolnav. Acum era slab și palid, tras la față într-un fel aparte, astfel că pielea îi părea galbenă-cenușie, iar buzele erau de un roșu-aprins. Pierduse

mult în greutate, iar costumul atîrna vizibil pe umerii săi slabi. Stătea ușor aplecat în față, ca și cum o durere sau o slăbiciune nu-i permitea să-și țină spatele drept. Părea că viața se scurge din el.

Am încercat să-mi spun că fusesem grăbit în cursul primei mele vizite și că de această dată, fiindcă îl cunoscusem mai bine grație colaborării noastre, eram mai atent la înfățișarea lui sau poate doar puțin mai impresionat; însă nu-mi puteam alunga senzația că omul se șubrezise considerabil într-un răstimp atît de scurt. Am încercat să mă conving că avea probabil cine știe ce boală degenerativă sau un cancer cu evoluție foarte rapidă. Desigur, politețea m-a împiedicat să aduc în discuție starea lui de sănătate.

– Așa deci, dr. Rossi, începu el. Cred că nu vă dați seama ce document prețios aveți în posesia dumneavoastră.

– Prețios?

În nici un caz nu putea ști cît de prețios este pentru mine, oricîte analize i-ar fi făcut; era, la urma urmei, cheia răzbunării mele.

– Este un exemplu rar de tipăritură medievală central-europeană, un obiect foarte neobișnuit și extrem de interesant și sînt aproape sigur că a fost realizată în jurul anului 1512, în Buda sau poate în Valahia. Această datare ar plasa-o în mod cert după Sfîntul Luca *al lui Matei Corvin, dar înainte de* Noul Testament *maghiar din 1520, care ar fi avut probabil o influență asupra acestei lucrări dacă ar fi fost tipărit deja. Este chiar posibil – continuă el așezîndu-se mai bine în scaun – ca gravura din cartea dumneavoastră să fi exercitat o influență asupra* Noului Testament *din 1520, care conținea o ilustrație similară, un Satan înaripat. Dar nu avem cum să dovedim acest lucru. Oricum, ar fi o influență ciudată, nu-i așa? Adică, să vezi o parte a Bibliei decorată cu o ilustrație diabolică de-a dreptul, ca aceasta...*

– Diabolică? am întrebat, savurînd nuanța acuzatoare din glasul unei alte persoane decît mine.

– Desigur. Mi-ați povestit despre legenda lui Dracula, dar credeți că m-am mulțumit cu atît?

Tonul domnului Martin era atît de egal și de vioi, atît de american, încît am avut nevoie de un moment pentru a reacționa. Nu mai auzisem

niciodată un ecou atît de sinistru într-o voce mai mult decît banală. L-am privit fix, nedumerit, dar ecoul acela pierise, iar pe figură nu i se citea nimic acum. Căuta ceva într-o serie de hîrtii pe care le scosese dintr-un dosar.

– Iată rezultatele testelor. V-am făcut copii după ele și am adăugat notițele mele; cred că le veți găsi interesante. Nu conțin mult mai multe informații decît cele pe care vi le-am comunicat, dar... există două lucruri suplimentare, interesante. Analiza chimică sugerează că volumul a fost păstrat, probabil timp îndelungat, într-un loc cu o ridicată concentrație de praf de piatră, cîndva înainte de anul 1700. Partea din spate a cărții a fost pătată la un moment dat cu apă sărată, poate în cursul unei călătorii pe mare. Bănuiesc că a fost vorba despre Marea Neagră, dacă avem dreptate în legătură cu regiunea din care provine cartea, dar există, desigur, și alte posibilități. Mi-e teamă că doar cu atît v-am putut ajuta în studiile dumneavoastră – spuneați că scrieți o istorie a Europei medievale, nu-i așa?

A ridicat ochii spre mine cu un surîs plăcut, banal, ce părea însă bizar pe figura aceea istovită și, în aceeași clipă, am sesizat două lucruri care mi-au înghețat măduva în oase.

În primul rînd, eu unul nu-i spusesem nimic despre faptul că aș scrie o istorie a Europei medievale; precizasem că doresc informații despre carte pentru a completa o bibliografie referitoare la viața lui Vlad Țepeș, cunoscut în legende sub numele Dracula. Howard Martin era, în arhivistică, un ins de o precizie similară exactității mele științifice; în nici un caz omul nu ar fi comis o asemenea eroare pur și simplu. Fusesem uimit anterior de memoria sa aproape fotografică în privința detaliilor – o calitate pe care o recunosc și o apreciez ori de cîte ori o întîlnesc la alte persoane.

Cel de-al doilea lucru de care mi-am dat seama în clipa aceea, poate ca urmare a bolii de care suferea domnul Martin – aproape că-mi venea să exclam în sinea mea „bietul om!" –, a fost faptul că buzele lui căpătau un aspect ofilit, flasc cînd zîmbea, iar caninii de sus îi ieșeau oarecum în afară, conferind întregii sale figuri un aspect neplăcut. Mi-am amintit clar de funcționarul din Istanbul, deși gîtul lui Howard Martin nu avea

nimic deosebit, din cîte puteam vedea. Dar mi-am înăbușit tremurul interior cînd am luat cartea și notițele din mîna lui.

– Harta, pe de altă parte, este remarcabilă.

Am înghețat.

– Harta?

O singură hartă din cîte știam – trei, de fapt, la o scară din ce în ce mai mică – avea legătură cu intențiile mele actuale, și eram sigur că nu pomenisem niciodată despre ea de față cu individul acesta.

– Dumneavoastră ați desenat-o? Nu este veche, evident, dar nu v-aș fi crezut un artist. Și în nici un caz nu unul morbid, dacă îmi permiteți să folosesc acest termen.

M-am holbat la el, incapabil să-i înțeleg cuvintele și temîndu-mă să nu mă dau de gol dacă aș întreba ce voia să spună. Să fi lăsat oare în carte una dintre schițele pe care le făcusem? Ce prostesc din partea mea, dacă făcusem asta! Dar eram sigur că verificasem atent volumul, să nu existe pagini desprinse, înainte de a i-l încredința.

– Am pus-o înapoi în carte, continuă Martin liniștitor, așa că e acolo. Și acum, dr. Rossi, vă pot conduce la departamentul de contabilitate dacă doriți sau pot aranja să vă fie trimisă factura acasă.

Îmi deschise ușa și afișă iar zîmbetul acela profesional. Am avut prezența de spirit să nu controlez cartea acolo, de față cu el, iar în lumina de pe coridor mi-am dat seama că trebuie să-mi fi imaginat surîsul bizar al lui Martin și poate chiar boala lui; aici pielea lui avea o culoare normală, iar omul în sine era doar puțin gheboșat, ca urmare a muncii printre relicvele trecutului, dar nimic mai mult. Ședea în pragul ușii, cu o mînă întinsă spre mine în stilul acela deschis al washingtonienilor, iar eu i-am strîns-o, bîiguind că aș dori ca factura să fie expediată pe adresa mea de la universitate.

M-am îndepărtat de ușă, am ieșit de pe culoar și apoi din castelul acela roșcat ce găzduia laboratoarele lui și pe cele ale colegilor săi. Trăgînd în piept aerul proaspăt al străzii, am traversat peluza de un verde-crud pînă la o bancă, pe care m-am așezat, străduindu-mă să par și să mă simt lipsit de griji.

Cartea s-a deschis în mîinile mele cu aceeași „amabilitate" sinistră de totdeauna, și am căutat în van o foaie de hîrtie despre care să nu fi știut că se afla acolo. Abia cînd am răsfoit paginile înapoi am găsit-o: o schiță în linii foarte subțiri, pe o filă de indigo, ca și cînd cineva ar fi avut la dispoziție cea de-a treia hartă a mea și i-ar fi copiat, pentru mine, desenul misterios. Numele locurilor, în dialectul acela slav, erau exact cele pe care le știam de pe harta mea – Satul Porcului Furat și Valea celor Opt Stejari. De fapt, schița aceasta mi se părea nefamiliară dintr-un singur punct de vedere. Sub numele Nelegiuitului Mormînt se vedea un mic text cu litere latine, scris cu o cerneală asemănătoare cu a celorlalte nume și titluri. Deasupra locației mormîntului, arcuite peste el pentru a demonstra parcă asocierea lor absolută cu locul respectiv, se aflau două cuvinte: „BARTOLOMEO ROSSI".

Cititorule, consideră-mă laș dacă vrei, dar din clipa aceea am renunțat. Sînt un profesor tînăr și locuiesc în Cambridge, Massachusetts, unde predau, ies în oraș cu prietenii și le scriu bătrînilor mei părinți în fiecare săptămînă. Nu port la mine usturoi sau crucifixe și nu-mi fac cruce de fiecare dată cînd aud pași dincolo de ușă. Am o protecție mai bună decît asta: am încetat să mai scormonesc la acea răspîntie a istoriei. Acel ceva probabil că e mulțumit de renunțarea mea, fiindcă de atunci n-am mai fost afectat de alte nenorociri.

Dacă tu însuți ar fi trebuit să alegi între a-ți păstra mintea întreagă, ba chiar viața așa cum o știai dinainte, și instabilitatea neîndoielnică, tu – ca om de știință – ce ai fi ales? Sînt sigur că Hedges nu și-ar fi dorit să vadă că mă azvîrl cu capul înainte într-un hău întunecat. Și totuși, dacă tu citești acum aceste cuvinte înseamnă că răul a pus în cele din urmă stăpînire pe mine. Așa că acum trebuie să alegi și tu. Eu ți-am oferit toate informațiile de care dispun, în privința acestor orori. Cunoscîndu-mi povestea, îmi poți refuza ajutorul?

Al tău cu adîncă mîhnire, Bartholomew Rossi

Umbrele de sub copaci deveniseră prelungi, iar tata lovi cu pantoful său elegant într-o teacă de castană. Am avut atunci senzația că, dacă ar fi fost un om ceva mai vulgar, ar fi scuipat în clipa aceea pe

jos, pentru a scăpa de un gust fetid. În loc de asta, păru să-și înghită cu greu un nod din gît și se forță să zîmbească.

– Dumnezeule! Despre ce vorbim noi aici? Cît de sumbră pare a fi seara aceasta!

Încercă din nou să surîdă, dar în același timp îmi aruncă o privire îngrijorată, ca și cum cine știe ce umbră s-ar fi putut coborî asupra mea – asupra mea în particular –, făcîndu-mă brusc să dispar din peisaj.

Mi-am desprins degetele înghețate de pe marginea băncii și m-am străduit și eu, la rîndul meu, să redevin senină. De cînd oare trebuia să mă străduiesc pentru asta? – m-am întrebat, dar era deja prea tîrziu. O făceam pentru el, pentru a-i distrage atenția, așa cum încercase și el odată să facă pentru mine. Așa că m-am ascuns sub o ușoară iritare – ușoară, fiindcă altfel i-aș fi dat de bănuit.

– Vreau să-ți spun că mi-e foame iar și vreau să mănînc ceva ca lumea.

Zîmbi ceva mai natural și tropăi ușor în vreme ce-mi întinse mîna galant, ajutîndu-mă să mă ridic de pe bancă, apoi puse în plasă sticlele goale de Naranèa, laolaltă cu resturile picnicului. Mi-am strîns și eu lucrurile cu un sentiment de ușurare: gestul lui însemna că, în loc să ne întoarcem și să mai zăbovim pentru a studia fațada castelului, vom coborî spre oraș. Eu mă întorsesem o dată, spre sfîrșitul povestirii, și privisem din nou fereastra aceea de sus, unde în locul menajerei se vedea acum o siluetă impozantă întunecată. Am început să vorbesc rapid despre tot ce-mi trecea prin minte. Atîta vreme cît tata nu se uita și el, nu aveam de ce să mă tem, și amîndoi eram în siguranță.

Capitolul 14

O vreme nu m-am mai apropiat de biblioteca universitară, în parte fiindcă mă cuprinsese o ciudată nervozitate în legătură cu studiile pe care le făcusem acolo și în parte pentru că sesizasem anumite suspiciuni ale doamnei Clay cu privire la absențele mele de la școală. Îi telefonam de fiecare dată, așa cum promisesem, dar un ton tot mai reținut în glasul ei îmi sugera existența unor discuții incomode între ea și tata. Nu-mi puteam imagina că știe suficient de multe pentru a bănui ceva concret, dar tata ar fi putut avea propriile suspiciuni – droguri, băieți... cine știe? Uneori îmi arunca priviri atît de îngrijorate, încît nu voiam să-l neliniștesc și mai rău.

Dar, pînă la urmă, ispita s-a dovedit prea puternică și, în ciuda temerilor mele, am hotărît să trec din nou pe la bibliotecă. De data asta, am pretextat că mă duc la un film cu o colegă plicticoasă – știam că Johan Binnerts lucra miercurea după-amiaza la Departamentul de lucrări medievale, iar tata plecase la o întrunire la Centru –, așa că mi-am pus haina cea nouă și am ieșit înainte ca doamna Clay să apuce să spună ceva.

Mi se părea ciudat să mă duc la bibliotecă seara, dar holul central era la fel de plin ca oricînd, ticstit de studenți cu priviri obosite. Sala de lectură a secției medievale era însă pustie. M-am apropiat în liniște de biroul domnului Binnerts și l-am găsit aranjînd un teanc de

cărți noi – nimic interesant pentru mine, îmi spuse el, din moment ce îmi plăceau doar lucrurile oribile. Dar pusese deoparte un volum pentru mine; de ce nu mai venisem de atîta vreme? M-am scuzat cu jumătate de glas, iar el a zîmbit.

– Mi-a fost teamă că ți s-a întîmplat ceva sau că mi-ai urmat sfatul și ai găsit un subiect mai drăguț și mai potrivit pentru o tînără domnișoară. Dar mi-ai stîrnit și mie interesul, așa că am găsit asta pentru dumneata.

Am luat cartea cu un gest recunoscător, iar domnul Binnerts a adăugat că are puțină treabă în atelier, dar va reveni în scurt timp pentru a vedea dacă mai am nevoie de ceva. Îmi arătase odată atelierul; era o cămăruță cu ferestre la capătul sălii de lectură, în care bibliotecarii restaurau cărțile vechi și completau fișe pentru cele nou-venite. Sala de lectură păru mai tăcută ca niciodată după ce el ieșise, astfel că am deschis cu nerăbdare volumul pe care mi-l dăduse.

Văzîndu-l, mi-am spus că e o descoperire extraordinară, deși acum știu că este o sursă de informații de prim ordin cu privire la istoria bizantină a secolului al XV-lea – o traducere a *Istoriei turco-bizantine* a lui Mihail Ducas. Autorul amintea pe larg despre conflictul dintre Vlad Dracula și sultanul Mahomed al II-lea; la masa aceea din sala de lectură am citit pentru prima dată celebra descriere a priveliștii care i s-a înfățișat otomanului în 1462, cînd a invadat Valahia și a înaintat spre Tîrgoviște, capitala părăsită a lui Dracula. Înainte de a ajunge la porțile orașului – preciza Ducas –, Mahomed a fost întîmpinat de „mii și mii de pari ce purtau în vîrf cadavre, ca niște poame pe vrej". În mijlocul acestei grădini a morții se afla piesa de rezistență a lui Dracula: generalul preferat al sultanului, Hamza, tras în țeapă în rînd cu ceilalți, „în veșmîntul său de purpură".

Mi-am amintit de arhiva lui Mahomed al II-lea, cea pe care o studiase Rossi în Istanbul. Domnitorul Valahiei fusese un ghimpe în coasta sultanului – asta era limpede. Mi-am spus că ar fi o idee bună să citesc ceva despre Mahomed; poate existau unele surse ce explicau relația sa cu Dracula. Nu știam de unde să încep, însă domnul Binnerts îmi spusese că va reveni curînd pentru a mă ajuta la nevoie.

M-am răsucit în scaun nerăbdătoare, cu gîndul să mă duc să-l caut, cînd am auzit un zgomot în capătul sălii. Fusese un fel de bufnet, mai degrabă o vibrație prin podea decît un sunet propriu-zis, ca atunci cînd o pasăre în zbor lovește o fereastră deschisă. Ceva m-a îndemnat să mă apropii de locul acelui zgomot, și am luat-o la fugă spre atelierul din spate. Nu l-am putut vedea pe domnul Binnerts prin geam, lucru care m-a liniștit momentan, dar, cînd am deschis ușa de lemn, am văzut un picior pe podea, un picior într-un pantalon cenușiu, aparținînd unui trup prăbușit, cu puloverul albastru strîmb pe pieptul contorsionat, cu părul grizonat mînjit de sînge, cu fața – slavă Domnului, pe jumătate ascunsă – strivită și cu urme de carne pe colțul biroului. Alături, prăbușită ca și el, zăcea o carte care probabil îi căzuse din mînă. Pe zid, deasupra biroului, era o pată de sînge în mijlocul căreia se lățea urma unei palme. Am încercat din răsputeri să nu scot vreun sunet, astfel că țipătul meu, cînd a răsunat, mi-a dat impresia că aparținea altcuiva.

Am petrecut două nopți în spital; tata insistase, iar medicul de salon îi era prieten. Tata avea un aer blînd și grav, șezînd cînd pe marginea patului, cînd în picioare, lîngă fereastră, cu brațele încrucișate la piept, în vreme ce ofițerul de poliție mă chestiona pentru a treia oară. Nu văzusem pe nimeni intrînd în sala de lectură. Citisem liniștită la masa mea. Nu-l cunoșteam personal pe bibliotecar, dar mă atașasem de el. Ofițerul îl asigură pe tata că nu eram în nici un caz suspectă, ci se bazau pe mine în lipsa unui alt martor. Eu însă nu văzusem nimic, nimeni nu intrase în sală – eram sigură în privința asta –, iar domnul Binnerts nu strigase. Nu existau alte răni pe corpul lui; cineva îi zdrobise pur și simplu capul de colțul biroului. Iar pentru asta fusese nevoie de o forță considerabilă.

Polițistul clătină din cap, perplex. Amprenta de pe perete nu aparținea bibliotecarului; pe mîinile lui nu fusese găsit sînge. În plus, urma nici nu se potrivea cu palma lui; era ciudată, cu încheieturile degetelor neobișnuite. Ar fi fost ușor de identificat – spuse ofițerul cu chef de vorbă – dacă ar fi existat în arhivele poliției ceva asemănător. Era un caz dificil. Amsterdam nu mai era același oraș de

odinioară, acum lumea azvîrlea biciclete în canale, iar dacă ne gîndim și la incidentul acela teribil de anul trecut, cu prostituata care... Tata îl amuți cu o privire.

Cînd polițistul ieși, așezat din nou pe marginea patului, tata mă întrebă pentru prima dată ce căutam la bibliotecă. I-am explicat că învățam, că îmi plăcea să mă duc acolo după școală pentru a-mi face temele, fiindcă în sala de lectură era liniște și plăcut. Mi-era teamă că mă va întreba de ce alesesem Departamentul de literatură medievală, dar – spre ușurarea mea – nu mai spuse nimic.

Nu i-am mărturisit că, în agitația care se stîrnise în sală după țipătul meu, îndesasem în rucsac, cu un gest instinctiv, volumul găsit lîngă cadavrul domnului Binnerts. Poliția îmi percheziționase bagajele, firește, dar nimeni nu spusese nimic despre carte – și de ce ar fi făcut-o? Nu era sînge pe ea. Era un volum francez din secolul al XIX-lea despre bisericile românești și se deschisese la o pagină ce înfățișa mănăstirea de pe lacul Snagov, înzestrată din belșug de Vlad al III-lea al Valahiei. Conform unui scurt text de sub planul absidei, acolo se afla mormîntul acestuia. Autorul menționa însă că sătenii de lîngă Snagov aveau propriile povești în legătură cu acest subiect. Ce povești? m-am întrebat, dar nu mai scria nimic altceva despre biserica respectivă. Nici schița absidei nu revela ceva deosebit.

Așezat cu precauție pe marginea patului meu, tata a clătinat din cap.

– De acum înainte aș vrea să înveți acasă.

Aș fi preferat să nu spună asta; oricum n-aș mai fi pus niciodată piciorul în biblioteca aceea!

– Doamna Clay poate dormi cu tine în cameră pentru o vreme, dacă te simți speriată, și putem vorbi din nou cu medicul oricînd vrei. Nu trebuie decît să-mi spui.

Am încuviințat, deși aș fi preferat să rămîn singură cu cartea aceea despre biserica din Snagov decît să stau cu doamna Clay. Îmi trecuse prin minte să arunc volumul la canal – așa cum pățiseră bicicletele acelea despre care pomenise polițistul –, dar știam că voi dori, în cele din urmă, să mă uit din nou în ea la lumina zilei și să recitesc articolul. Poate că voi vrea să fac acest lucru nu doar pentru

mine, ci și pentru blajinul domn Binnerts, care acum zăcea undeva la morga orașului.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, tata spuse că-mi va face bine o călătorie, dar eu știam ce înseamnă asta – că preferă să nu mă lase singură acasă. Francezii – îmi explicase el – vor să discute cu reprezentanții fundației înainte de a începe convorbirile în Europa de Est, iar aceasta va fi ultima întîlnire cu ei. În plus, aceasta era cea mai plăcută perioadă pentru a vizita litoralul Mediteranei, după ce hoardele de turiști s-au retras, dar înainte ca iarna să pustiască peisajul. Am studiat harta cu atenție, bucuroși că francezii renunțaseră la locul lor obișnuit de întrevederi, în Paris, alegînd în loc o stațiune retrasă, nu departe de granița cu Spania, în apropiere de bijuteria aceea de Colioure – jubilă tata –, și poate chiar asemănătoare cu ea. În aceeași zonă, dar mai în interiorul țării, se aflau Les Bains și Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales, am observat eu, dar chipul tatei s-a înnegurat vizibil cînd am spus asta, și imediat a început să caute pe hartă alte localități interesante.

Micul dejun pe terasa hotelului Le Corbeau, unde ședeam, fusese atît de delicios în aerul proaspăt al dimineții, încît am mai zăbovit la masă cînd tata s-a alăturat celorlalți bărbați în costume sobre, în sala de conferințe; fără tragere de inimă, mi-am luat cărțile, dar privirea îmi zbura mai degrabă spre marea albastră aflată la cîteva sute de metri distanță. Eram deja la a doua ceașcă de *chocolat* continentală, îmblînzindu-i gustul amărui cu un cub de zahăr și cîteva cornuri proaspete. Soarele ce îmbăia fațadele caselor părea să dăinuiască totdeauna în climatul mediteranean uscat, cu lumina sa limpede, lăsîndu-ți impresia că nici o furtună n-a îndrăznit vreodată se se apropie de acest tărîm. De unde stăteam puteam vedea două bărci cu pînze undeva la orizont, pe marea aceea în nuanțe magnifice, și cîțiva copii cu mama lor îndreptîndu-se spre plajă în neobișnuitele (pentru mine) costume de baie. Golfulețul se curba ușor spre dreapta, urmărind conturul dealurilor. Pe culmea unuia dintre acestea se zărea o veche fortăreață în ruine, de culoarea pietrei, către care păreau să încerce să

urce ierburi ofilite și pîlcuri de măslini, străjuite deasupra de cerul albastru al dimineții.

M-am simțit dintr-odată dezrădăcinată, exclusă, invidioasă pe acei copii nepăsători și fericiți, alături de mama lor. Eu nu aveam mamă și nici o viață normală – nici măcar nu știam bine ce este o viață normală –, dar, în timp ce răsfoiam manualul de biologie, căutînd începutul celui de-al treilea capitol, mi-a trecut vag prin minte că asta ar însemna să trăiesc mereu în același loc, împreună cu o mamă și un tată care să fie acasă în fiecare zi la masa de seară, o familie în care a călători înseamnă a pleca din cînd în cînd în vacanță la mare – nicidecum o existență nomadă zi de zi. Eram sigură, privindu-i pe copiii aceia jucîndu-se cu lopățelele în nisip, că ei n-au fost niciodată amenințați de ororile istoriei.

Apoi mi-am dat seama că, de fapt, erau și ei amenințați; doar că nu-și dădeau seama de acest lucru. Toți sîntem vulnerabili.

M-a scuturat un fior și m-am uitat la ceas. Peste patru ore, eu și tata vom mînca de prînz pe această terasă. Apoi voi învăța din nou și, după ora cinci, vom face o plimbare spre fortăreața în ruine ce se zărea la orizont și de la care, spusese tata, puteai zări mica bisericuță de pe țărmul mării, pe cealaltă parte a dealului, în Collioure. Pînă seara, voi fi învățat puțină algebră, cîteva verbe în limba germană, voi fi citit un capitol despre Războiul Rozelor și apoi... apoi ce? Sus, pe faleză, voi asculta o altă poveste, pe care tata mi-o va spune fără tragere de inimă, privind în jos, la pămîntul nisipos sau bătînd darabana pe piatra excavată cu secole în urmă, rătăcit în propriile spaime. Iar eu voi fi cea care va pune apoi totul cap la cap. Unul dintre copii țipă jos, pe plajă, și, tresărind, mi-am vărsat cana de cacao.

Capitolul 15

– Cînd am sfîrșit de citit ultima dintre scrisorile lui Rossi – spuse tata –, am simțit un nou sentiment de dezolare, ca și cum prietenul meu ar fi dispărut pentru a doua oară. Dar acum eram deja convins că dispariția lui nu avea nimic de-a face cu vreo călătorie la Hartford sau cu o rudă bolnavă în Florida (ori Londra), așa cum sugerase poliția. Mi-am alungat din minte aceste gînduri și am decis să mă uit peste celelalte hîrtii din plicul cafeniu. Mai întîi să citesc, să asimilez totul; apoi voi alcătui o cronologie și voi începe, fără grabă, să trag concluziile. M-am întrebat dacă Rossi o fi bănuit că, pregătindu-mă pe mine, și-a asigurat astfel propria supraviețuire. Situația era aidoma unui sinistru examen final – deși speram din tot sufletul să nu fie final pentru nici unul din noi. Nu-mi voi schița un plan pînă ce nu voi fi citit totul – mi-am spus –, dar aveam deja o idee cu privire la ceea ce va trebui să fac. Am deschis din nou plicul.

Următoarele trei articole erau hărți, toate desenate de mînă; nici una dintre ele nu era mai veche decît scrisorile. Desigur, acestea erau copiile pe care le făcuse el, din memorie, după cele găsite în arhiva din Istanbul. Prima înfățișa o regiune muntoasă, în care piscurile erau desenate sub forma unor V-uri inversate. Munții formau două lanțuri lungi, de la est la vest, și se adunau într-un grup dens în partea vestică. Un rîu larg șerpuia de-a lungul marginii de nord a hărții.

Nu se vedea nici un oraș, deși cele trei sau patru X-uri din zona vestică a munților ar fi putut marca localități. Pe această hartă nu apăreau nume de așezări, dar Rossi – mi-am dat seama după caligrafie – scrisese pe marginile ei: „Cei care nu cred și mor necredincioși, asupra lor cade blestemul lui Allah, al îngerilor și al oamenilor (Coranul)". Mai erau și alte pasaje asemănătoare. M-am întrebat dacă rîul desenat acolo ar putea fi cel despre care spunea el că seamănă cu coada dragonului din cartea sa. Dar nu; probabil că se referise la harta reprezentată la cea mai mică scară. Am blestemat circumstanțele – pe toate – din cauza cărora nu puteam vedea și eu originalele; în ciuda memoriei strălucite a lui Rossi și a preciziei sale la desen, în mod cert existau anumite omisiuni sau deosebiri față de original.

Următoarea hartă părea să ilustreze mai îndeaproape regiunea muntoasă din vest. Și aici apăreau ici și colo cîteva X-uri, în poziții relativ similare cu cele de pe prima hartă. Un rîu mai mic își croia drum printre munți. Nici de această dată nu erau nume de locuri. În partea de sus a hărții, Rossi notase: „Aceleași pasaje din Coran, repetate". Într-adevăr, profesorul nu-și dezmințise nici acum exactitatea sa obișnuită. Dar aceste hărți erau prea simple, prea generale pentru a indica o regiune pe care eu s-o fi văzut sau studiat vreodată. Frustrarea se acumula în sufletul meu, și m-am străduit s-o potolesc, în încercarea de a mă concentra.

Cea de-a treia hartă era mai sugestivă, deși deocamdată nu știam sigur ce anume mi-ar putea dezvălui. Conturul semăna într-adevăr cu silueta feroce din cartea mea – și din cea a lui Rossi –, deși, dacă nu aș fi știut acest lucru de la el, poate că nu mi-aș fi dat seama imediat de asemănare. Și pe această hartă se vedeau aceiași munți triunghiulari, care acum erau foarte înalți, formînd creste masive pe direcția nord-sud, fiind străbătuți de un rîu ce se vărsa într-un fel de bazin. De ce n-ar putea fi acesta lacul Snagov din România, așa cum susțin legendele despre Dracula? Dar, după cum remarcase și Rossi, nu se zărea nici o insulă în partea mai lățită a cursului de apă, iar bazinul acela nu semăna cu un lac. Marcajele în formă de X apăreau și

aici, dar acum, alături de ele, se zăreau minuscule texte cu caractere chirilice; am presupus că erau satele menționate de Rossi.

Printre numele acestea am văzut un pătrat, alături de care profesorul scrisese: „Nelegiuitul Mormînt al Celui Care Ucide Turci". Deasupra pătratului era desenat un mic dragon ce purta pe cap un castel, iar sub el se distingea un text în greacă, tradus de Rossi în engleză: „În acest loc el sălășluiește în rău. Cititorule, dezgroapă-l cu un cuvînt". Cuvintele aveau un ton incredibil de puternic și de captivant, ca o incantație, și deschisesem gura pentru a le rosti cu glas tare, dar m-am oprit brusc și mi-am încleștat dinții. Cuvintele au continuat să danseze însă într-un ritm infernal în mintea mea încă o vreme după aceea.

Am pus deoparte cele trei hărți. Mi se părea terifiant să le văd acolo, exact așa cum le descrisese Rossi, și totuși era ciudat să nu văd originalele, ci doar copiile realizate de mîna lui. Și care era oare rolul lor – acela de a-mi demonstra, fără umbră de îndoială, că nu inventase totul și că nu le desenase doar pentru a-mi juca o farsă? La urma urmei, cu excepția scrisorilor, nu aveam nici o sursă de informații cu privire la toată această chestiune. Pentru un moment, am răpăit cu degetele în tăblia biroului. Nu mîncasem de cîteva ore, iar picioarele îmi amorțiseră, însă nu mă puteam opri acum. Am aruncat o privire fugară spre harta rutieră a Balcanilor, dar n-am văzut nimic neobișnuit la ea – nimic scris de mînă, de pildă. Nici broșura despre România nu avea nimic deosebit, cu excepția englezei bizare în care fusese scrisă: „Atrageți-vă în ținuturile noastre bogate și pitorești", spre exemplu. Unicele articole care mai rămăseseră de examinat erau notițele lui Rossi și micul plic sigilat pe care-l remarcasem la început. Voiam să-l las la urmă fiindcă era închis, dar n-am mai avut răbdare. Am scormonit pe birou după un coupe-papier, am desfăcut cu grijă sigiliul și am scos din plic o coală de hîrtie.

Era din nou cea de-a treia hartă, cu aceeași formă de dragon, cu rîul șerpuit și piscurile caricaturale ale munților. Fusese desenată cu cerneală neagră, ca și versiunea lui Rossi, dar se vedea că este o altă mînă – era o copie bună, dar cam înghesuită, arhaică, oarecum

ornată, dacă o priveai îndeaproape. Trebuia să fi fost pregătit de scrisorile lui Rossi pentru a da ochii cu acea singură diferență față de prima versiune a hărții, și cu toate acestea, ea m-a izbit cu o forță aproape fizică: peste pătratul care desemna locul mormîntului, alături de dragonul care îl străjuia, se arcuiau cuvintele: „BARTOLOMEO ROSSI".

Am încercat să-mi alung temerile, bănuielile și concluziile pripite și m-am forțat să las harta din mînă și să citesc notițele profesorului. Primele două fuseseră scrise, aparent, în arhivele de la Oxford și de la British Museum și nu revelau nimic nou: o scurtă descriere a vieții și a faptelor lui Dracula, plus cîteva documente literare și istorice în care numele său era menționat. Urma o pagină din perioada călătoriei la Istanbul. „Reconstituite din memorie", scrisese Rossi deasupra, și mi-am dat seama că trebuie să fie notițele refăcute după experiența de la arhivă, cînd schițase hărțile din amintire înainte de a pleca spre Grecia.

Pe această pagină notase documentele din vremea sultanului Mahomed al II-lea, existente în biblioteca din Istanbul – sau ceea ce considerase Rossi că este relevant pentru cercetările sale: cele trei hărți, relatări din timpul luptelor dintre valahi și otomani și registrele de mărfuri tranzacționate de negustorii otomani în acea regiune. Nimic din toate astea nu mi se părea sugestiv; m-am întrebat în ce punct fusese Rossi întrerupt de apariția funcționarului cu înfățișare fioroasă. Ar fi oare posibil ca relatările și registrele comerciale menționate în notițe să conțină ceva indicii cu privire la moartea și îngroparea lui Vlad Țepeș? Oare apucase Rossi să se uite prin ele sau avusese măcar timpul necesar pentru a nota tot ce putea oferi arhiva respectivă?

Pe lista aceea mai era un ultim element, care m-a luat prin surprindere, și am rămas cîteva minute cu privirea la el. „Bibliografie, Ordinul Dragonului (manuscris parțial)." Ceea ce m-a uimit a fost faptul că nu oferea nici o informație. De obicei notițele lui Rossi erau detaliate, cuprinzătoare și complete; acesta și era rostul unor notițe, obișnuia el să spună. Să fie oare această bibliografie, menționată de el în treacăt, doar o listă alcătuită de responsabilii bibliotecii, cu toate

materialele referitoare la Ordinul Dragonului existente în arhivă? Dar dacă da, de ce era sub forma unui „manuscris parțial“? Trebuie să fie totuși ceva foarte vechi – poate un document din vremea ordinului respectiv. Însă de ce nu oferise Rossi alte explicații pe această pagină aproape goală? Să se fi dovedit bibliografia aceea irelevantă pentru cercetările sale?

Lectura aceasta despre o arhivă îndepărtată, pe care Rossi o studiase cu mult timp în urmă, nu părea a fi cîtuși de puțin o cale directă către elucidarea dispariției sale, așa că am aruncat filele dezgustat, obosit dintr-odată de atîtea amănunte inutile. Voiam răspunsuri. Cu excepția informațiilor din relatări, registre și din acea veche bibliografie, Rossi fusese surprinzător de detaliat cu privire la descoperirile sale. Dar el era un tip concis; în plus, avusese și luxul – dacă poate fi numit astfel – de a-și putea explica atitudinea în numeroase pagini de scrisoare. Și totuși, aflasem puține lucruri; știam însă ce ar trebui să fac în continuare. Plicul era acum deprimant de gol, iar din hîrtiile pe care le adăpostise nu aflasem mult mai multe decît știam deja din scrisori. Mi-am dat seama totodată că trebuia să acționez cît mai rapid posibil. Mai stătusem și altă dată treaz toată noaptea, iar acum poate că aveam să reușesc să pun cap la cap tot ce-mi spusese Rossi despre anterioarele amenințări la adresa vieții sale – așa cum le percepuse el.

M-am ridicat, auzind cum îmi trosnesc încheieturile, și m-am dus în meschina mea bucătărie pentru a fierbe niște supă. Cînd am luat o oală curată, mi-am dat seama că pisica mea nu venise la masa de seară, pe care o savuram totdeauna împreună. Era un motan vagabond și bănuiam că „menajul“ nostru nu era tocmai monogam. Dar la ora cinei venea de fiecare dată la fereastră, privind înăuntru de pe scara de incendiu pentru a-mi da de știre că avea poftă de o conservă de ton sau, cînd mă simțeam generos, de cutia cu sardine. Începusem să îndrăgesc momentul în care își făcea apariția în tăcutul meu apartament, întinzîndu-se și mieunînd pentru a-și demonstra afecțiunea. Adesea mai zăbovea puțin după masă, dormitînd pe un capăt al canapelei sau privindu-mă cum îmi calc cămășile. Uneori mi se părea că zăresc o expresie de tandrețe în ochii lui perfect rotunzi și galbeni,

deși e posibil să fi fost doar milă. Era un animal vînjos, cu blana moale, în alb și negru. Îl botezasem Rembrandt.

Amintindu-mi de el, am ridicat un colț al jaluzelei, am săltat fereastra și l-am strigat, așteptînd să aud zdupăitul catifelat al lăbuțelor sale pe pervaz. Dar nu se auzea decît zgomotul îndepărtat al traficului în centrul orașului. Am scos capul pe fereastră și am privit afară.

Trupul lui umplea întregul pervaz, ca și cînd s-ar fi rostogolit acolo în joacă și apoi ar fi încremenit așa. L-am tras în bucătărie cu mîini moi, tremurînde, conștient imediat că avea spinarea frîntă, iar capul îi atîrna în mod ciudat. Ochii îi erau deschiși, mai mari decît îi văzusem vreodată, iar botul i se căscase într-un rînjet de spaimă; ghearele îi ieșiseră din pernițe, răschirate. Mi-am dat seama imediat că nu putea să fi căzut acolo pur și simplu, pe pervazul îngust al ferestrei. Știam, de asemenea, că fusese nevoie de o forță considerabilă pentru a ucide un astfel de animal – i-am mîngîiat blana moale, cu un amestec de furie și frică –, și făptașul fusese zgîriat și, probabil, mușcat cu ferocitate. Dar prietenul meu era neîndoielnic mort. L-am așezat ușor pe podea și am simțit cum pieptul mi se umple de o ură turbată. Apoi am realizat că trupul lui era cald încă.

M-am răsucit dintr-o mișcare, am închis fereastra și am pus ivărul, încercînd să-mi dau seama ce trebuie să fac în continuare. Cum aș putea să mă apăr? Toate ferestrele erau încuiate, ca și ușa de la intrare. Dar ce știam eu despre monștrii veniți din trecut? Oare se insinuau în încăperi aidoma unui abur, pe sub ușă? Sau făceau ferestrele țăndări și năvăleau pur și simplu în cameră? M-am uitat în jur, în căutarea unei arme. Nu aveam pistol în casă, deși în filmele cu vampiri pistoalele nu izbuteau niciodată să-i vină de hac lui Bela Lugosi, dacă nu erau echipate cu un glonț special din argint. Ce spusese Rossi? „Nu, eu unul n-aș umbla cu usturoi în buzunare." Și: „Sînt sigur că ești bine apărat de simțul tău moral, de etica ta, sau cum vrei să-i spui; oricum, cei mai mulți dintre noi sînt astfel, cred eu".

Am găsit un prosop curat într-unul dintre sertare și am învelit în el trupul prietenului meu, apoi l-am așezat în hol. Va trebui să-l îngrop mîine, dacă ziua de mîine va mai veni ca de obicei. Îl voi pune

în pămînt în curtea din spatele blocului, suficient de adînc încît cîinii să nu poată ajunge la el. Îmi era greu să mă gîndesc la mîncare acum, dar mi-am preparat o farfurie de supă și am tăiat alături de ea o felie de pîine.

După aceea m-am întors la birou și am pus înapoi în plic toate hîrtiile lui Rossi. Deasupra am așezat cărțulia cu dragon, avînd grijă să nu rămînă deschisă la mijloc. Peste ele am pus exemplarul meu din *Vîrsta de Aur a Amsterdamului* de Hermann – una dintre cărțile mele preferate. Am deschis carnetul cu notițe pentru teza de doctorat și o broșură despre ghildele negustorilor din Utrecht, o reproducere împrumutată de la bibliotecă. Am pus alături de ele ceasul și am remarcat cu un fior superstițios că mai era un sfert de oră pînă la miezul nopții. A doua zi, mi-am spus, mă voi duce la bibliotecă și voi citi în grabă tot ce-mi va cădea în mînă și-mi va putea fi de ajutor în zilele ce vor urma. Nu strica să aflu ceva mai multe despre pari din argint, flori de usturoi și crucifixe, dacă acestea erau remediile tradiționale, „băbești", împotriva morților vii. Deocamdată aveam la dispoziție doar sfatul lui Rossi, iar el nu mă dezamăgise niciodată dacă îi stătuse în puteri să mă ajute. Am luat pixul și m-am aplecat asupra broșurii.

Niciodată parcă nu mi-a fost atît de greu să mă concentrez. Fiece fibră din trupul meu părea să pîndească prezența aceea de afară – dacă exista vreo prezență –, ca și cum mintea mai degrabă decît urechile mele ar fi putut s-o audă fîlfîind pe la fereastră. Făcînd un efort, m-am cufundat în Amsterdamul anului 1690. Am scris o frază, apoi alta. Patru minute pînă la miezul nopții. „Să caut ceva relatări anecdotice despre viețile marinarilor olandezi", mi-am notat în carnet. M-am gîndit la negustorii care se adunau laolaltă în deja străvechile lor ghilde, pentru a beneficia la maximum de viața și de munca lor, mînați zi de zi de simplul simț al datoriei și folosind o parte din profiturile obținute pentru a construi spitale în folosul săracilor. Două minute pînă la miezul nopții. Am notatat numele celui care scrisese broșura, pentru o ulterioară referință. „Verifică importanța tiparnițelor pentru neguțători", am adăugat.

Minutarul făcu un salt brusc, iar inima mea sări odată cu el. Era miezul nopții. Tiparnițele ar fi putut fi extrem de importante – mi-am dat seama, forțîndu-mă să nu privesc în spate –, mai cu seamă dacă ghildele aveau cîteva sub controlul lor. Ar fi putut ele să-și asigure acest lucru contra cost, să le aibă în proprietate? Cum se împacă ideea libertății presei printre intelectualii olandezi cu proprietatea asupra tiparnițelor? Pentru o clipă subiectul m-a prins, fără să vreau, și am încercat să-mi amintesc ce citisem despre începuturile presei în Amsterdam și Utrecht. Dintr-odată am sesizat o ciudată nemișcare în atmosferă, urmată de o bruscă eliberare a tensiunii. M-am uitat la ceas. Trei minute după miezul nopții. Respiram normal acum, iar pixul îmi alerga liber pe hîrtie.

Creatura care mă pîndea nu era chiar atît de inteligentă cum mă temusem, mi-am spus, străduindu-mă să nu-mi întrerup munca. Se părea că mortul viu se lăsase înșelat de aparențe, iar eu lăsasem impresia că am luat în serios avertismentul lui Rembrandt și că îmi reluasem activitatea obișnuită. Sigur că nu voi izbuti să-mi ascund adevăratele intenții mult timp, dar în seara aceasta aparențele constituiau singura metodă de apărare de care dispuneam. Mi-am tras lampa mai aproape și m-am adîncit în secolul al XVII-lea timp de încă o oră, pentru a întări impresia că nu fac decît să lucrez. În vreme ce mă prefăceam că scriu, mintea îmi funcționa. Ultima amenințare la adresa lui Rossi, atunci, în 1931, fusese propriul nume scris pe hartă, pe locul mormîntului lui Țepeș. Dar Rossi nu fusese găsit mort la biroul său, așa cum aș risca eu acum, dacă n-aș avea grijă. Nu fusese descoperit pe un coridor, rănit la gît precum Hedges. Fusese răpit. Desigur, era posibil să zacă mort pe undeva, dar, pînă ce nu aveam să știu acest lucru în mod categoric, trebuia să sper că este încă în viață. Iar începînd de mîine, va trebui să încerc să găsesc singur mormîntul.

La poalele vechii fortărețe franceze tata privea în gol spre mare, așa cum privise spre munți la Saint-Matthieu, urmărind zborul vulturului.

– Să ne întoarcem la hotel, spuse în cele din urmă. Zilele devin deja mai scurte, ai observat? Nu vreau să mă prindă înserarea aici, sus.

În nerăbdarea mea, am riscat o întrebare directă:

– Să te prindă?

Întoarse spre mine o privire serioasă, cîntărind parcă riscurile relative ale posibilelor răspunsuri.

– Poteca este abruptă, spuse într-un tîrziu. N-aș vrea să bîjbîi printre copacii aceia în întuneric. Tu ai vrea?

Deci și el putea fi ironic!

Am privit spre pîlcul de măslini, deja învăluiți într-o lumină cenușie. Copacii aveau trunchiuri diforme, răsucite în încercarea lor de a se înălța spre ruinele fortăreței ce îi apărase odinioară – pe ei sau pe strămoșii lor – de torțele sarazinilor.

– Nu, am răspuns, nici eu n-aș vrea.

Capitolul 16

La începutul lui decembrie eram din nou pe drum, iar letargia excursiilor din vară, la Mediterana, rămăsese departe în urma noastră. Briza Adriaticii îmi pieptăna părul din nou și-mi plăcea să simt senzația aceea de asprime; era ca și cum o fiară cu labe masive agita totul în port, fluturînd steagurile din fața hotelului și aplecînd crengile platanilor de pe alei.

– Ce zici? am strigat.

Tata spusese ceva ininteligibil, arătînd spre ultimul etaj al palatului. Amîndoi ne-am lăsat capul pe spate pentru a privi.

Fortăreața lui Dioclețian se înălța în fața noastră scăldată în soarele dimineții și, încercînd să-i văd partea de sus, m-am împiedicat și aproape că am căzut. Multe spații dintre splendidele sale coloane fuseseră umplute – adesea de cei care compartimentaseră palatul pentru a obține apartamente, îmi explică tata mai tîrziu –, astfel încît întreaga fațadă părea bizar peticită cu piatră, în cea mai mare parte frînturi de marmură desprinse din alte clădiri. Ici și colo, apa sau cutremurele lăsaseră fisuri adînci în zidărie. Mici plăntuțe tenace, chiar și pomișori pe alocuri, își înfipseseră rădăcinile în crăpături. Vîntul scutura gulerele late ale marinarilor care se plimbau pe chei în grupuri de cîte doi sau trei, fețele lor bronzate contrastînd cu albul uniformei și cu părul tuns milităreşte, ca o perie. L-am însoțit pe tata în

jurul clădirii, printre nucile căzute din pomi și mîțișorii sicomorilor, spre piațeta din spate, care mirosea a urină. Chiar în fața noastră se înălța un turn fantastic, bătut de vînturi și decorat ca o prăjitură glazurată, ca un tort de nuntă înalt și subțire. Aici era mai liniște și nu mai trebuia să strigăm unul la altul pentru a ne auzi.

– Dintotdeauna mi-am dorit să văd asta, spus tata. Vrei să urcăm pînă în vîrf?

Am pornit eu înainte, abordînd energic treptele de metal. În piața de mărfuri de lîngă chei, pe care o zăream cînd și cînd prin cîte o deschidere în zidul de marmură, copacii erau învăluiți într-o lumină brună-aurie, așa încît chiparoșii de pe țărm păreau, pe fundalul lor, mai degrabă negri decît verzi. Pe măsură ce urcam, apele portului deveneau mai albastre dedesubt, iar siluetele marinarilor în permisie se distingeau clar printre cafenelele în aer liber. În depărtare, dincolo de hotelul nostru, o limbă de pămînt se curba și părea să indice aidoma unei săgeți spre zona de interior a acestei lumi vorbitoare de slavă, în a cărei destindere politică urma să fie prins curînd și tata.

Cînd am ajuns sus, ne-am oprit să ne tragem răsuflarea. Doar acea platformă de metal se interpunea între noi și pămîntul aflat mult dedesubt; de acolo puteam vedea pînă departe prin pînza de păianjen metalică a scărilor pe care urcasem. Lumea din jur se întindea mult dincolo de ferestruicile turnului, toate amplasate suficient de jos pentru ca un turist neatent să riște să se prăvălească nouă etaje pînă pe pavaj. De aceea, am preferat să ne așezăm pe o bancă în mijloc, cu fața spre mare, și am rămas cîteva clipe atît de liniștiți, încît o rîndunică a venit în zbor, fluturîndu-și aripile împotriva vîntului, și a dispărut sub cornișă. Avea ceva strălucitor în cioc, ceva în care s-a reflectat o rază de soare.

– M-am trezit devreme – și-a început tata povestea – în dimineața de după ce am sfîrșit de citit hîrtiile lui Rossi. Niciodată nu fusesem mai fericit să văd răsăritul ca în ziua aceea. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l îngrop pe Rembrandt. Nu mi-a fost greu apoi să ajung la bibliotecă chiar la ora deschiderii. Voiam ca toată ziua să mă pregătesc pentru noaptea care avea să vină, pentru următorul asalt al

întunericului. Timp de mulți ani, nopțile au fost prietenoase cu mine, un cocon de liniște în care citeam și scriam. Acum deveniseră o amenințare, un pericol inevitabil aflat la doar cîteva ore depărtare. De asemenea, era posibil să plec curînd într-o călătorie, și deci aveam pregătiri de făcut. Ar fi însă ceva mai ușor, mi-am spus jenat, dacă aș ști încotro mă voi îndrepta.

Sala cea mare a bibliotecii era încă foarte tăcută, cu excepția ecoului stîrnit de pașii bibliotecarilor care-și vedeau de treabă; puțini studenți veniseră la această oră matinală, astfel că urma să am parte de liniște cel puțin o jumătate de oră. M-am dus la catalogul de fișe, mi-am deschis carnetul de notițe și am început să deschid sertarele de care aveam nevoie. Erau mai multe lucrări despre Carpați și una care trata folclorul transilvănean. Iată și o carte despre vampiri, legende egiptene. Oare vampirii egipteni semănau cu cei est-europeni? Era un studiu destinat arheologilor, dar am notat și cota cărții despre tradițiile egiptene.

Apoi am căutat la Dracula. În catalog subiectele și titlurile erau listate la un loc; între „Drab-Ali cel Mare“ și „Dragoni, Asia“, trebuia să fie măcar o singură fișă: cea pentru romanul *Dracula* al lui Bram Stoker, pe care o citea ieri tînăra cu părul negru. Poate că existau în bibliotecă două exemplare ale acestei lucrări clasice. Oricum, îmi trebuia unul neapărat; Rossi spusese că este o sinteză a cercetărilor lui Stoker în domeniul vampirilor și putea cuprinde sugestii de protecție utile pentru mine. Am căutat la D, și înainte, și înapoi. Nu era nimic cu titlul Dracula, absolut nimic, nici o fișă. Nu mă așteptam ca această legendă să constituie un subiect major de cercetare științifică, dar în mod cert cartea aceea trebuia să fie menționată undeva.

Apoi am observat ce se afla de fapt între „Drab-Ali“ și „Dragoni“. O bucățică de hîrtie mototolită pe fundul sertarului demonstra că existase acolo cel puțin o fișă, ce fusese la un moment dat smulsă. M-am dus imediat la sertarul cu „St“. Nici un „Stoker“ nu apărea aici; doar urme ale unui vandalism similar. M-am prăbușit pe cel mai apropiat taburet. Straniu! De ce ar fi rupt cineva tocmai aceste fișe?

Fata cu părul negru citise ultima carte a lui Stoker, știam asta. Voise oare să îndepărteze orice urme care indicau ce lucrare consultase? Dar, dacă ar fi intenționat să fure sau să ascundă cartea, de ce o citise în văzul tuturor, în mijlocul bibliotecii? Înseamnă că altcineva smulsese fișele, cineva care – nu înțelegeam de ce – voia ca nimeni altul să nu mai citească acea carte. Oricine ar fi fost însă vinovatul o făcuse în grabă, lăsînd în urmă dovezile infracțiunii. Am mai analizat situația încă o dată. Catalogul de fișe era sfînt într-o bibliotecă; orice student care lăsa fie și un sertar pe masă, neașezat la locul lui, și era prins, primea un perdaf serios. Așa că furtul trebuise săvîrșit pe fugă, într-un moment în care nimeni nu era în preajmă sau nu se uita în direcția aceea. Dacă nu tînăra brunetă era vinovata, poate că nici nu avea habar că există cineva care nu vrea ca lucrarea respectivă să fie consultată. Și poate că volumul se afla încă la ea. M-am năpustit spre biroul de la recepție.

Biblioteca, o clădire construită în cel mai evident stil gotic revivalist cam în perioada în care Rossi își încheia studiile la Oxford, mi se păruse întotdeauna atît splendidă, cît și comică. Pentru a ajunge la recepție, a trebuit să străbat o întreagă navă de catedrală. Biroul se afla în locul în care s-ar fi înălțat altarul într-o catedrală reală, sub o frescă reprezentînd o Madonă – a Cunoașterii, probabil – învești mîntată în albastru, cu brațele pline de tomuri cerești. Căutarea unei cărți acolo avea aceeași încărcătură sacră ca împărtășania. Astăzi însă, această idee mi s-a părut de un cinism extrem, așa că am ignorat chipul stern al Madonei și m-am adresat bibliotecarei, încercînd să par calm:

– Caut o carte care nu e la raft momentan și aș vrea să știu dacă este împrumutată sau a fost deja returnată.

Bibliotecara, o femeie scundă și serioasă de vreo șaizeci de ani, a ridicat ochii spre mine.

– Titlul, vă rog!

– *Dracula* de Bram Stoker.

– Așteptați un minut, să verific dacă a intrat. Începu să caute într-o cutie, cu figura lipsită de orice expresie. Îmi pare rău, răspunse în cele din urmă. Este împrumutată.

– Oh, ce păcat! Și cînd va fi returnată?

– Peste trei săptămîni. A fost luată ieri.

– Mi-e teamă că nu pot aștepta atît de mult. Vedeți dumneavoastră, *eu predau un curs*...

Acestea erau de obicei cuvintele magice.

– Aveți posibilitatea să vă treceți pe lista de așteptare, dacă doriți, replică femeia pe un ton rece, apoi își întoarse coafura în altă parte, pentru a-mi arăta că dorește să revină la treburile sale.

– Poate că a împrumutat-o unul dintre studenții mei, pentru a o citi înainte de curs. Dacă-mi spuneți numele lui, voi putea vorbi direct cu el.

Bibliotecara îmi aruncă o privire pătrunzătoare.

– Nu obișnuim să facem așa ceva.

– Nici aceasta nu este o situație obișnuită, am mărturisit eu. Voi fi sincer cu dumneavoastră. Îmi trebuie cu adevărat o parte a cărții pentru a pregăti subiectele de examen și... ei bine, am împrumutat exemplarul meu unui student, iar acesta l-a rătăcit. Greșeala a fost a mea, dar știți cum sînt studenții. Ar fi trebuit să fiu mai atent.

Trăsăturile femeii se mai îmblînziră și îmi aruncă o privire aproape compătimitoare.

– E teribil, nu-i așa? răspunse clătinînd din cap. Și noi pierdem o sumedenie de cărți în fiecare semestru, sînt sigură. Păi, să văd dacă pot afla numele pentru dumneavoastră, dar nu mai spuneți nimănui, bine?

Se întoarse cu spatele pentru a căuta într-un dulap, iar eu am rămas lîngă birou, reflectînd la duplicitatea pe care o descoperisem dintr-odată în firea mea. Cînd învățasem oare să mint atît de bine? Faptul îmi dădea un soi de plăcere stranie. În clipa aceea am remarcat că un alt bibliotecar din spatele biroului se apropiase și mă urmărea. Era un bărbat subțire, de vîrstă mijlocie, pe care îl văzusem adesea acolo, puțin mai înalt decît colega lui și îmbrăcat neîngrijit, într-un sacou de tweed, cu o cravată pătată. Poate fiindcă îl observasem și mai înainte, am fost izbit acum de schimbarea survenită în înfățișarea sa. Figura lui părea ofilită și palidă, cu un aer bolnav.

– Vă pot ajuta cu ceva? mă întrebă brusc, de parcă i-ar fi fost teamă că voi fura ceva dacă nu stătea cu ochii pe mine.

– Nu, mulțumesc. Am vorbit deja cu colega dumneavoastră.

– Înțeleg.

Făcu un pas în lateral în timp ce femeia reveni cu o foaie de hîrtie, pe care o așeză în fața mea. În primul moment, n-am știut unde să mă uit; hîrtia părea că plutește sub ochii mei. Fiindcă, în vreme ce se întoarse, cel de al doilea bibliotecar se aplecă să cerceteze cîteva cărți recent returnate. Și, cînd se întinse pentru a citi titlurile de aproape, i-am zărit pentru o clipă gîtul dincolo de gulerul destrămat al cămășii: două mici răni prinseseră deja coajă, iar sub ele se întindea un firișor uscat de sînge. Apoi omul își îndreptă spatele și se întoarse, luînd cărțile cu el.

– Asta doreați, nu-i așa? mă întrebă bibliotecara. Am privit cartonașul pe care mi-l întindea. Este fișa cărții lui Bram Stoker, *Dracula*. Nu avem decît un singur exemplar.

Bărbatul slăbuț scăpă deodată o carte din mînă, bufnetul ei reverberîndu-se în sala înaltă. Omul se răsuci și mă fixă cu privirea – o privire cum n-am mai văzut niciodată, sau nu mai văzusem pînă atunci, plină de o ură feroce și de obidă.

– Asta e ceea ce doreați, da? întrebă din nou bibliotecara.

– Oh, nu, am replicat încercînd să-mi vin în fire. Probabil că m-ați înțeles greșit. Eu caut *Declinul și prăbușirea Imperiului Roman* de Gibbon. V-am spus, predau un curs și am nevoie de mai multe exemplare ale cărții.

Femeia se încruntă.

– Dar credeam că...

Mi-a părut rău să-i joc un asemenea renghi, mai cu seamă că făcuse un asemenea efort pentru mine.

– Nu-i nimic, am spus. Poate n-am căutat eu cu suficientă atenție. Mă duc să verific încă o dată în catalog.

Imediat ce am rostit cuvîntul „catalog“, mi-am dat seama că mă dădusem de gol. Ochii bărbatului se ațintiră mai intens asupra mea, iar capul i se mișcă precum țeasta unui animal pornit în urmărirea prăzii.

– Mulțumesc foarte mult, am murmurat politicos și am plecat, simțind privirea aceea străpungîndu-mă pînă ce am ajuns la capătul sălii. M-am prefăcut că verific ceva în catalog, apoi mi-am închis servieta și am ieșit intenționat pe ușa din față, printre studenții care începuseră deja să sosească pentru lectura de dimineață. Afară, am găsit o bancă în plin soare și m-am așezat cu spatele spre zidul clădirii, astfel încît să-i pot vedea pe toți cei care se apropiau sau treceau pe acolo. Aveam nevoie de cîteva minute de gîndire; atunci cînd e necesară, susținuse întotdeauna Rossi, reflecția nu înseamnă niciodată pierdere de vreme.

Totuși, se întîmplaseră prea multe pentru a le putea asimila cu repeziciune. În frîntura aceea de secundă nu zărisem doar rana de pe gîtul bibliotecarului, ci și numele persoanei la care se afla acum *Dracula*. Era Helen Rossi.

Vîntul sufla rece și din ce în ce mai tare. Tata se întrerupse și scoase din borsetă două jachete impermeabile, una pentru el și alta pentru mine. Fuseseră rulate strîns, pentru a încăpea la un loc cu aparatul foto, pălăria de soare și o mică trusă de prim ajutor. Fără a rosti un cuvînt, ne-am îmbrăcat, iar el a continuat.

Șezînd acolo, în lumina soarelui de primăvară, și privind agitația unui nou început de zi la universitate, m-am simțit brusc invidios pe toți acei studenți și profesori cu înfățișări obișnuite, trecînd care încotro. Ei au impresia că examenul de a doua zi e o mare problemă ori că politica departamentului e importantă, mi-am spus amar. Nici unul dintre ei nu mi-ar fi înțeles suferința și nu m-ar fi putut ajuta. Și deodată m-a cuprins un sentiment de singurătate, de izolare față de facultate, față de universul meu, aidoma unei albine alungate din stupul ei. Iar această stare de lucruri, mi-am dat seama cu surprindere, se instalase în nici patruzeci și opt de ore.

Trebuia să gîndesc limpede acum, și repede. În primul rînd, observasem ceea ce și Rossi remarcase: o persoană din afara anturajului său imediat – iar în cazul meu era vorba despre bibliotecarul acela jerpelit – fusese mușcată de gît. Să presupunem, am rațional în

continuare, izbucnind aproape în rîs la enormitatea ideilor în care începeam să cred, să presupunem că bibliotecarul a fost mușcat relativ recent de un vampir. Rossi fusese răpit din biroul lui – și rănit, să nu uităm – doar cu două nopți în urmă. Dracula, dacă despre el era vorba, părea a avea predilecție nu doar pentru cele mai rafinate minți ale lumii academice (și aici mi l-am amintit pe bietul Hedges), ci și pentru bibliotecari și arhiviști. Nu – m-am ridicat brusc, recunoscînd dintr-odată tiparul general –, avea predilecție pentru cei care mînuiau documente aflate într-o oarecare legătură cu legenda lui. Mai întîi fusese funcționarul care îi luase lui Rossi harta în arhivele din Istanbul. Apoi cercetătorul de la Smithsonian, mi-am spus, amintindu-mi de ultima scrisoare a prietenului meu. Și, desigur, mereu amenințat fusese Rossi însuși, care avea un exemplar din „cărțulia aceea simpatică" și care examinase alte documente potențial relevante. Urmase apoi bibliotecarul de azi, deși încă nu aveam nici o dovadă că omul lucrase cu ceva documente despre Dracula. Și în cele din urmă... eu?

Mi-am luat servieta și am dat fuga la cabina telefonică de lîngă căminele studenților.

– Biroul de informații al universității, vă rog!

Din cîte îmi puteam da seama, nu mă urmărise nimeni pînă aici, dar am închis ușa și am continuat să urmăresc trecătorii cu priviri atente.

– Aveți numărul de telefon al domnișoarei Helen Rossi? Da, doctorand, am adăugat, deși nu știam sigur.

Operatoarea nu era prea vorbăreață; o auzeam foșnind lent niște hîrtii.

– Avem o H. Rossi în căminul de fete pentru doctoranzi, răspunse în cele din urmă.

– Ea e. Mulțumesc mult.

Am notat numărul și l-am format imediat. Răspunse o supraveghetoare, pe un ton ascuțit și protector.

– Cu domnișoara Rossi? Cine sînteți, vă rog?

Of, Doamne! La asta nu mă gîndisem.

– Fratele ei, am replicat la repezeală. Mi-a spus că o pot găsi la acest număr.

Am auzit zgomotul pașilor îndepărtîndu-se, alți pași mai apăsați revenind și sunetul mîinii pe receptor.

– Mulțumesc, doamnă Lewis, rosti o voce distantă, sugerîndu-i celeilalte că dorește să fie lăsată singură. Apoi glasul vorbi în receptor și am recunoscut tonul acela jos pe care mi-l aminteam de la bibliotecă.

– Eu n-am nici un frate, îmi spuse. Cuvintele sunaseră mai degrabă a amenințare decît a simplă afirmație. Cine sînteți?

Tata își frecă mîinile, apărîndu-le de vîntul rece, iar mînecile jachetei lui foșniră ca hîrtia creponată. „Helen", mi-am spus în sinea mea, neîndrăznind să repet numele cu voce tare. Întotdeauna îmi plăcuse numele acesta, care-mi sugera ceva frumos și temerar, așa cum era Elena din Troia în imaginile în stil prerafaelit din *Iliada pentru copii*, o cărticică pe care o avusesem acasă, în Statele Unite. Și, mai presus de toate, așa o chemase pe mama, iar ea constituia un subiect despre care tata nu vorbea niciodată.

I-am aruncat o privire ascuțită, însă el mi-o luă înainte și vorbi:

– Un ceai fierbite într-una dintre cafenelele acelea de jos. Asta îmi trebuie mie acum. Tu ce zici?

Am observat atunci pentru prima dată că fața lui – figura aceea frumoasă și reținută de diplomat – era marcată de umbre adînci, care îi încercănau ochii și îi subțiau parcă rădăcina nasului, ca și cum n-ar fi dormit suficient. Se ridică și se întinse, apoi am mai privit încă o dată prin toate ferestruicile turnului. Tata întinse un braț și mă trase ușor înapoi, temîndu-se parcă să nu cad.

Capitolul 17

În Atena, tata era nervos și obosit; se vedea clar după numai o zi acolo. Mie una orașul mi se părea extraordinar; îmi plăcea amestecul de vitalitate și decrepitudine, traficul infernal, extrem de poluant, din jurul piețelor și al parcurilor, monumentele antice în ruine, Grădina Botanică în mijlocul căreia trona un leu în cușcă, Acropola înaltă, la poalele căreia restaurantele își întindeau terasele cu aspect frivol. Tata îmi promisese că vom urca pe colină imediat ce va avea timp. Era luna februarie a anului 1974, prima dată în aproape trei luni cînd plecase undeva și mă luase cu el cu inima îndoită, fiindcă nu-i plăcea prezența militară de pe străzi. Eu însă aveam de gînd să profit la maximum de fiece moment.

Între timp, învățam sîrguincioasă în camera de hotel, cu un ochi la fereastră, la templul de pe culme, de parcă și-ar fi putut lua zborul de acolo după două mii cinci sute de ani, înainte ca eu să am ocazia de a-l explora. Vedeam de la geam aleile și potecile ce urcau șerpuit pînă la Partenon. Avea să fie un drum lent și lung – eram iarăși într-o țară caldă, în care vara începea devreme –, printre taverne și case văruite, printre piețe vechi și temple în ruine, pătrunzînd apoi din nou printre case cu olane pe acoperiș. Puteam zări o parte a acestui labirint de la fereastra hotelului. Vom trece de la un obiectiv turistic la altul, privind ceea ce locuitorii zonei vedeau din casele lor

în fiecare zi. Îmi puteam imagina deja priveliștea punctată de ruine, masive clădiri municipale, parcuri semitropicale, străduțe cotite și biserici cu cupolele aurite sau roșcate ce se profilau pe cerul înserării aidoma unor pietricele colorate pe o plajă cenușie.

Mai departe în zare aveam să vedem șiruri de blocuri de locuit, hoteluri mai noi decît acesta în care stăteam și suburbiile pe care le străbătusem ieri cu trenul. Iar dincolo de acestea, nu reușeam nici măcar să ghicesc ce mai putea fi. Tata își va șterge fața cu batista, iar eu voi ști, aruncîndu-i o singură privire, că, odată ajunși pe vîrf, îmi va arăta nu doar anticele ruine, ci și alte imagini din propriul trecut.

Bistroul pe care-l alesesem – spuse tata – era suficient de departe de campus pentru a mă simți la adăpost de bibliotecarul slinos (care în mod cert trebuia să rămînă în continuare la serviciu, dar probabil ieșea și el în pauza de prînz undeva), dar în același timp rezonabil de aproape, nicidecum un loc izolat, așa cum poate ar alege un psihopat la prima sa întîlnire cu o femeie pe care abia dacă o cunoștea. Cred că pe undeva mă așteptasem să întîrzie, nesigură cu privire la intențiile mele, dar Helen ajunsese înaintea mea, astfel că, în clipa în care am intrat în local, am văzut-o într-un colț scoțîndu-și eșarfa albastră și mănușile albe – amintește-ți că eram într-o perioadă în care moda zilei impunea chiar și celor mai dure femei din mediul universitar accesorii încîntătoare, însă total nepractice. Avea părul pieptănat pe spate, neted și atît de bine tras înapoi, încît atunci cînd s-a întors să mă privească, am avut senzația că mă fixează chiar mai intens decît deunăzi la bibliotecă.

– Bună dimineața, mă întîmpină cu o voce glacială. V-am comandat o cafea, dat fiind că aveați o voce atît de obosită la telefon.

Ce impertinență, mi-am spus în sinea mea; cum îmi putea deosebi ea vocea obosită de cea normală? Și dacă mi se răcise deja cafeaua? M-am prezentat, de această dată rostindu-mi numele, am dat mîna cu ea și am încercat să-mi ascund stînjeneala. Am vrut s-o întreb imediat despre numele ei de familie, dar m-am gîndit că e mai bine să aștept momentul potrivit. Mîna îi era netedă și uscată, rece în palma mea, ca și cum ar mai fi purtat încă mănușile. Mi-am tras un

scaun în fața ei și m-am așezat, regretînd că nu mi-am luat o cămașă curată, chiar și pentru o vînătoare de vampiri. Bluza ei albă, sobră și severă sub jacheta neagră, părea imaculată.

– Oare de ce mă așteptam să aud de dumneata din nou? exclamă ea pe un ton ce friza insulta.

Mi-am îndreptat spatele în scaun și am încercat s-o privesc direct în ochi, neștiind dacă voi avea timp s-o întreb tot ceea ce voiam, înainte de a se ridica și a pleca din nou.

– Știu că ți se pare ciudat. Îmi pare rău. Nu e o farsă și nu vreau să te deranjez sau să mă amestec în ceea ce lucrezi.

A înclinat ușor din cap, acceptîndu-mi scuzele. Privind-o, mi-a trecut prin minte gîndul că înfățișarea ei generală – și în mod cert vocea – era deopotrivă urîtă și elegantă, iar acest lucru m-a încurajat, ca și cum îi conferea un caracter uman.

– Am descoperit ceva ciudat în dimineața asta, am început plin de o nouă încredere. De aceea ți-am telefonat așa, din senin. Mai ai încă exemplarul acela din *Dracula, î*mprumutat de la bibliotecă?

A fost pe față, dar eu am fost și mai rapid, dat fiind că așteptam tresărirea aceea și brusca paloare a chipului ei oricum alb.

– Da, a replicat prudent. Cine ce treabă are cu ce împrumut eu de la bibliotecă?

Am ignorat momeala.

– Dumneata ai rupt toate fișele de catalog care fac trimitere la această carte?

De data aceasta, reacția ei a fost autentică și nedisimulată.

– Ce-am făcut?

– Astăzi de dimineață am vrut să caut în catalog niște informații cu privire la... la subiectul pe care se pare că îl studiem amîndoi și am constatat că toate fișele ce trimiteau la Dracula și la Stoker au fost smulse din sertar.

Continua să mă fixeze, cu maxilarele încleștate și ochii prea aprinși, astfel că urîțenia ei ieșea și mai mult în evidență. Dar în clipa aceea, pentru prima dată de cînd îmi spusese Massimo că Rossi a dispărut, am simțit o infinitezimală ușurare a poverii, o ușoară atenuare

a singurătății. N-a rîs de agitația mea melodramatică – așa cum ar fi putut s-o considere – și nici nu s-a încruntat nedumerită. Și, mai mult decît atît, n-am zărit în privirea ei nimic, nici o umbră de perfidie care să-mi sugereze că am în față un dușman. Figura ei nu a reflectat decît o singură emoție: o frică vagă, abia vizibilă.

– Fișele erau acolo ieri-dimineață, spuse încet, ca un combatant care-și lasă arma jos, dispus să înceapă discuțiile. Am căutat întîi la *Dracula* și am găsit o singură fișă, pentru un singur exemplar. Apoi m-am întrebat dacă biblioteca mai are și alte cărți de Stoker și am căutat la numele lui. Erau fișe pentru cîteva lucrări, printre care și pentru *Dracula*.

O chelneriță cu priviri indiferente puse cafeaua pe masă, iar Helen își trase ceașca aproape cu un gest automat. Mi-am amintit cu o durere bruscă de Rossi, preparînd o cafea mult mai savuroasă doar pentru mine și pentru el, cu desăvîrșita sa ospitalitate. Ah, dar mai aveam și alte întrebări pentru tînăra aceasta bizară.

– Este evident că există cineva care nu vrea ca dumneata... sau eu... sau oricine altcineva să consulte acea carte.

Rostisem cuvintele cu voce joasă, privind-o intens tot timpul.

– Ăsta e cel mai ridicol lucru pe care l-am auzit vreodată! ripostă ea, punînd zahăr în cafea și amestecînd cu linguriță.

Dar nici măcar ea nu părea convinsă de ceea ce spusese, așa că am insistat.

– Mai ai cartea la dumneata?

– Da. E aici.

Privi în jos și atunci am observat alături de masă servieta pe care o avusese și cu o zi înainte.

– Domnișoară Rossi, te rog să mă ierți dacă ți se va părea că vorbești cu un maniac, dar cred cu adevărat că ai putea fi în pericol deținînd cartea aceea, pe care cineva dorește în mod evident să n-o consulți.

– Ce te face să crezi una ca asta? pară ea, de această dată ocolindu-mi privirea. Cine crezi că e persoana respectivă?

O ușoară roșeață se întinsese din nou pe obrajii ei, și Helen își plecă ochii spre cafea, cu un aer vinovat. Nu știu cum l-aș putea descrie altfel decît vinovat. M-am întrebat, oripilat, dacă nu cumva face și ea parte din „liga" vampirilor. Mireasa lui Dracula, mi-am spus în sinea mea, reamintindu-mi într-o străfulgerare de matineele de la cinematograful de cartier. Părul acela ca smoala se potrivea, ca și accentul ei greu de identificat, buzele ca două pete vișinii pe pielea palidă sau hainele în alb și negru; era fantastic, într-adevăr, dar concorda cu starea mea de spirit.

– Știi pe cineva care n-ar vrea să citești cartea aceea?

– De fapt, da. Însă nu e în nici un caz treaba dumitale. Îmi aruncă o privire încruntată și apoi se întoarse la cafeaua ei. Dumneata de ce căutai cartea? Și dacă voiai să afli numărul meu de telefon, de ce nu mi l-ai cerut pur și simplu, în loc să apelezi la toată poliloghia asta?

De data aceasta am simțit eu că roșesc. Discuția cu femeia asta era ca o ședință de luat palme, administrate aritmic, astfel încît nu știai cînd să te aștepți la următoarea.

– Nu am avut intenția de a-ți cere numărul pînă cînd nu am observat fișele rupte din catalog, cînd mi-am spus că ai putea ști ceva despre asta, am replicat înțepat. Voiam și eu cartea, foarte mult, și m-am dus la bibliotecă să văd dacă nu cumva mai au și un alt exemplar.

– Și nu au, interveni ea cu înverșunare, astfel că ai avut o scuză perfectă pentru a mă căuta. Dacă voiai cartea mea, de ce nu te-ai trecut pe lista de așteptare?

– Fiindcă am nevoie de ea acum.

Tonul ei începuse să mă exaspereze. Poate că eram amîndoi într-un pericol serios, iar ea perora despre discuția asta ca și cum m-aș fi milogit eu de ea ca să ne întîlnim. Mi-am reamintit însă că Helen nu știa în ce situație mă aflu. Apoi mi-a trecut prin minte că, dacă i-aș relata întreaga poveste, poate că nu m-ar crede chiar nesănătos. Dar ar însemna s-o pun și pe ea într-un mare pericol. Am oftat prelung, fără a-mi da seama.

– Încerci să mă intimidezi, astfel încît să-ți cedez cartea împrumutată? mă întrebă ea cu o nuanță ceva mai blîndă în glas și cu o sclipire de amuzament care îi încreți colțul gurii. Eu așa cred.

– Nu, nu asta încerc. Dar aș vrea să știu cine crezi dumneata că e persoana care nu dorește să consulți cartea aceea.

Mi-am așezat ceașca pe masă și am privit-o în față. Sub jacheta de lînă, umerii ei se mișcară neliniștiți. Un fir de păr i se odihnea pe rever, negru, cu luciri arămii însă, pe fondul țesăturii în nuanța antracitului. Helen părea că-și adună forțele pentru a spune ceva.

– Cine ești? mă întrebă deodată.

Am luat întrebarea la valoarea ei nominală și am răspuns ca atare:

– Sînt doctorand în istorie la această universitate.

– În istorie?

– Îmi scriu teza de doctorat în comerțul olandez din secolul al XVII-lea.

– Oh! exclamă ea și, după o pauză, reluă: Eu sînt antropolog. Dar mă interesează foarte mult și istoria. Studiez tradițiile și obiceiurile din Balcani și Europa Centrală, îndeosebi din țara mea... – vocea ei scăzu cu un ton, devenind însă mai tristă, nu mai tăcută – ... din țara mea natală, România.

A fost rîndul meu să tresar. Într-adevăr, totul era din ce în ce mai bizar.

– Și de asta ai vrut să citești *Dracula?* am întrebat.

Surîsul ei m-a surprins: alb, egal, cu dinții puțin cam prea mici pentru figura aceea puternică, cu ochii licărind. Apoi buzele i se subțiară din nou.

– Da, cred că s-ar putea spune și așa.

– Dar nu mi-ai răspuns la întrebare.

– Și de ce ar trebui s-o fac? ridică ea din umeri. Nu te cunosc și n-am de gînd să-ți cedez cartea împrumutată.

– Domnișoară Rossi, s-ar putea să fii în pericol. Nu încerc să te amenințe, dar vorbesc cît se poate de serios.

Ochii ei se îngustară, privindu-mă intens.

– Și dumneata îmi ascunzi ceva. O să-ți spun dacă îmi spui și dumneata mie.

Niciodată nu mai văzusem, nu mai întîlnisem și nu mai discutasem cu o femeie ca aceasta. Era combativă și absolut deloc cochetă. Am avut senzația că vorbele ei sînt un bazin cu apă rece, în care am plonjat fără a mă gîndi la consecințe.

– Bine. Îmi răspunzi dumneata mai întîi. Cine crezi că e cel care nu vrea să ai cartea?

– Profesorul Bartholomew Rossi, replică cu o voce aspră, sarcastică. Zici că ești la istorie. Poate că ai auzit de el.

Am rămas năuc.

– Profesorul Rossi?! Dar ce... cum adică?

– Ți-am răspuns la întrebare, spuse ea îndreptîndu-și spatele, aranjîndu-și jacheta și așezîndu-și mănușile una peste alta, ca și cînd și-ar fi terminat treaba.

M-am întrebat pentru o clipă dacă nu cumva îi făcea plăcere efectul vorbelor ei asupra mea.

– Acum e rîndul dumitale să-mi spui ce e cu aiureala asta despre pericolul adus de o carte.

– Miss Rossi, te rog! Am să-ți spun. Atît cît am să pot. Dar, mai înainte, aș vrea să-mi explici ce relație ai cu profesorul Bartholomew Rossi.

Se aplecă, deschise servieta și scoase o casetă din piele.

– Te deranjează dacă fumez?

Pentru a doua oară observam la ea acea lejeritate masculină, ce părea să iasă la suprafață odată ce renunța la gestica feminină defensivă.

– Vrei și dumneata una? adăugă.

Am clătinat din cap; nu puteam suferi țigările, deși aproape că aș fi acceptat una din mîna aceea subțire. Trase fumul în piept, fără ezitări și înfloriturі.

– Nu știu de ce îi povestesc asta unui simplu străin, spuse ea gînditoare. Cred că singurătatea locului în care ne aflăm mă afectează. De două luni aproape că n-am mai vorbit cu nimeni altcineva decît despre muncă. Și nici dumneata nu-mi pari un tip bîrfitor, deși

Dumnezeu știe că întregul departament e plin de de-alde ăștia. Dar – adăugă ea rostind cuvintele cu un fel de ranchiună –, dacă ai să-ți ții promisiunea... Figura i se înăspri din nou și țigara păru să-i atîrne sfidătoare în mînă cînd continuă: Relația mea cu faimosul profesor Rossi este una foarte simplă. Sau ar trebui să fie. Fiindcă e tatăl meu. A întîlnit-o pe mama cînd a călătorit în România, în căutarea lui Dracula.

Am scăpat ceașca din mînă și cafeaua s-a vărsat pe masă, pe pantalonii mei, pe pieptul cămășii, care oricum nu era foarte curată, și i-a stropit și ei bărbia. Privindu-mă fix, se șterse cu o mînă.

– Dumnezeule mare, îmi pare rău! Îmi pare rău!

Am încercat să șterg balta de cafea, folosind ambele șervete de pe masă.

– Deci vestea chiar te șochează, replică Helen fără a se clinti. Înseamnă că-l cunoști.

– Îl cunosc. Este îndrumătorul meu de doctorat. Dar nu mi-a povestit niciodată despre România și... și nu mi-a spus că ar avea o familie.

– Nu are. Răceala din vocea ei era palpabilă. Nu l-am întîlnit niciodată, deși acum cred că nu mai e decît o problemă de timp. Se lăsă pe spate în scaun și își aduse umerii în față, ca pentru a mă sfida să mă apropii mai mult de ea. Apoi adăugă: L-am văzut o singură dată, de la distanță, în timpul unei conferințe. Închipuie-ți, să-ți vezi tatăl pentru prima dată de la o asemenea depărtare!

Am strîns șervetele îmbibate în cafea și am dat la o parte totul din fața mea – cîrpe, ceașcă, linguriță.

– De ce?

– E o poveste foarte ciudată. Făcu o pauză și mă privi, dar nu pentru a-și aduna gîndurile, ci parcă pentru a-mi urmări reacțiile. Uite ce e, reluă. A fost o poveste de genul „iubește și fugi". Și poate că nici nu e chiar atît de ciudată. A întîlnit-o pe mama în satul ei, i-a făcut plăcere prezența ei pentru o vreme și, după cîteva săptămîni, a plecat, lăsîndu-i o adresă de undeva din Anglia. După plecarea lui, mama și-a dat seama că e însărcinată, iar sora ei, care locuia în Ungaria, a ajutat-o să fugă la Budapesta înainte de a veni eu pe lume.

– Nu mi-a spus niciodată că a fost în România, am bîiguit.

– Nu mă surprinde. Mama i-a scris din Ungaria la adresa pe care i-o lăsase și i-a spus că va avea un copil. Rossi i-a răspuns că habar n-are cine e ea și cum a aflat numele lui, fiindcă el n-a fost niciodată în România. Îți poți imagina ceva mai crud de atît?

Ochii ei mă străpungeau parcă, uriași și negri ca smoala acum.

– În ce an te-ai născut?

Nu mi-a trecut prin minte să-mi cer scuze înainte de a-i pune unei doamne o asemenea întrebare; în fond, nu semăna cu nici una dintre femeile pe care le cunoșteam, așa că regulile obișnuite poate că nu i se aplicau și ei.

– În 1931. Mama m-a dus în România o dată, timp de cîteva zile, înainte de a afla eu ceva despre Dracula, dar nici atunci n-a vrut să se mai întoarcă în Transilvania.

– Dumnezeule! am exclamat adresîndu-mă blatului de lemn al mesei. Doamne, am crezut că mi-a spus totul, dar el mi-a ascuns una ca asta!

– Că ți-a spus... ce? întrebă ea rapid.

– Cum de nu l-ai întîlnit niciodată? Știe că ești aici?

Mă privi într-un fel ciudat, dar răspunse imediat:

– E un joc, aș putea spune. O fantezie de-a mea. Nu mă descurcam deloc rău la universitatea din Budapesta. Ba chiar mă considerau acolo un geniu.

Spusese asta pe un ton aproape modest. Engleza ei era extraordinar de bună. Supranatural de bună, dacă stăteam să mă gîndesc bine. Poate că era, într-adevăr, un geniu.

– Mama n-a terminat nici școala generală, dacă poți crede una ca asta, deși a mai învățat cîte ceva mai tîrziu. Eu însă am intrat la facultate la șaisprezece ani. Desigur, mama mi-a spus despre genele mele paterne și chiar acolo, în fundătura Estului socialist, sînt cunoscute remarcabilele lucrări ale profesorului Rossi – despre civilizația minoică, epoca lui Rembrandt și cultele religioase din regiunea Mediteranei. Fiindcă a scris relativ pozitiv despre socialismul britanic, guvernul nostru a permis publicarea cărților sale. Am învățat

engleza la liceu – și știi de ce? Ca să pot citi în original lucrările excepționalului domn Rossi. N-a fost tocmai greu să aflu unde-l puteam găsi; obișnuiam să rămîn cu privirea ațintită asupra numelui universității sale pe copertele cărților și să-mi jur că voi ajunge acolo într-o zi. Am pus la punct toate formalitățile necesare, din punct de vedere politic: am pretins că vreau să studiez glorioasa revoluție proletară în Anglia. Și, cînd a venit vremea, am avut de unde alege pentru o bursă. În vremea aceea ne bucuram de o oarecare libertate în Ungaria, deși toată lumea se întreba cît o vor mai tolera sovieticii – apropo de tras în țeapă! Oricum, am plecat mai întîi la Londra, pentru șase luni, și apoi, acum patru luni, am obținut o bursă prin care am venit aici.

Suflă un rotocol de fum cenușiu, dusă pe gînduri, dar ochii ei nu mă slăbiră nici o clipă. Mi-a trecut prin minte că Helen Rossi risca să fie persecutată mai degrabă de regimurile comuniste despre care vorbea cu atîta cinism, decît de Dracula. Poate că în realitate fugise în Occident. Mi-am spus să nu uit s-o întreb asta mai tîrziu. Mai tîrziu? Da, și despre ce s-a întîmplat cu mama ei. Și dacă nu cumva inventase toată chestia asta acolo, în Ungaria, pentru a-și asocia numele cu al unui celebru profesor din Vest.

Ea însă părea să-și urmeze propriul fir al gîndurilor.

– Nu e o imagine frumoasă? Fiica de mult pierdută se dovedește a fi o fată de valoare, își găsește tatăl, și ce reîntîlnire fericită! Amărăciunea din zîmbetul ei îmi strînse stomacul. Dar eu am avut în minte cu totul altceva, reluă ea. Am venit aici pentru a-l lăsa să afle accidental despre existența mea, prin articolele mele publicate, prin conferințele susținute. Vom vedea atunci dacă își mai poate ascunde trecutul, ignorîndu-mă și pe mine așa cum a făcut cu mama. Și, în legătura cu chestia asta, cu Dracula... Își îndreptă țigara spre mine. Mama, binecuvîntat fie sufletul ei de femeie simplă, mi-a spus ceva despre asta.

– Ce ți-a spus? am întrebat cu voce slabă.

– Mi-a povestit despre cercetările lui Rossi. Eu nu știusem nimic despre ele; am aflat abia vara trecută, chiar înainte de a pleca spre

Londra. Așa s-au întîlnit: el întreba peste tot în sat despre tradițiile privind vampirii, iar ea auzise ceva despre asta de la tatăl ei și de la amicii lui. Dar să nu crezi că în societatea aceea un bărbat se putea adresa singur, în public, unei tinere fete. El însă probabil că nu știa asta. Era istoric, vezi tu, nu antropolog! Venise în România căutînd informații despre Vlad Țepeș, dragul nostru Dracula. Și nu crezi că e ciudat – Helen se aplecă brusc, apropiindu-și fața de mine mai mult decît o făcuse vreodată pînă atunci, cu o expresie feroce însă, nicidecum atrăgătoare –, nu crezi că e de-a dreptul straniu că n-a publicat absolut nimic pe tema asta? Nici un cuvînt, după cum bine știi. De ce? m-am întrebat. De ce acest faimos explorator al istoriei – și al femeilor, probabil, fiindcă cine știe cîte alte fiice sclipitor de inteligente o mai fi avînd –, de ce n-a publicat nimic din aceste cercetări atît de neobișnuite?

– De ce? am întrebat fără a mă clinti din loc.

– Să-ți spun eu! Fiindcă păstrează totul pentru marele final. Ăsta e secretul lui, pasiunea lui. Din ce alt motiv ar rămîne tăcut un om de știință? Dar nu știe că-l așteaptă o surpriză! exclamă ea, de această dată cu un rînjet în loc de surîs. N-ai crede cît de mult am progresat într-un an, de cînd am aflat de interesul lui pentru problema asta. Nu am luat încă legătura cu profesorul Rossi, dar am avut grijă să-mi fac cunoscută experiența în cadrul departamentului. Ce lovitură pentru el, cînd altcineva o să publice înaintea lui lucrarea decisivă în domeniu – cineva care are același nume ca el! E grozav! Înțelegi, odată ce am ajuns aici, i-am luat și numele – un pseudonim academic, să zicem așa. În plus, nouă, celor din Blocul Răsăritean, nu ne place să vină alții, să ne fure legendele și să comenteze pe seama lor; de obicei, nici măcar nu le înțeleg.

Probabil că mi-a scăpat un oftat sonor, căci se întrerupse și mă privi încruntată.

– Înainte de sfîrșitul verii, voi ști despre legenda lui Dracula mai multe decît oricine altcineva în lumea asta. Iar dumneata îți poți lua cartea, dacă vrei. Deschise servieta și azvîrli volumul pe masă, între noi, cu un gest vizibil. N-am făcut decît să verific ieri ceva în ea și

n-am avut vreme să mă duc acasă după exemplarul meu. Nici măcar n-am nevoie de ea. E doar literatură, iar eu cunosc toată povestea asta amărîtă aproape pe dinafară.

Tata privi în jur ca un om trezit brusc dintr-un vis. Ședeam pe colina Acropolei în tăcere, de un sfert de oră deja, avînd la picioarele noastre acea culme a civilizației antice. Eram uluită de coloanele masive și surprinsă văzînd că, departe în zare, se profilau munții – șiruri lungi și aride ce se înălțau întunecate deasupra orașului, la această oră înaintată. Dar cînd am început să coborîm și tata și-a revenit din reverie, întrebîndu-mă dacă mi-a plăcut priveliștea, mi-a trebuit un minut să mă adun și să răspund, fiindcă mă gîndeam la noaptea trecută.

Intrasem în camera lui ceva mai tîrziu decît de obicei, ca să-mi verifice tema la algebră, și îl găsisem scriind, revizuindu-și munca din ziua respectivă, așa cum făcea adesea pe înserat. Ședea nemișcat, cu fruntea aplecată spre birou, absorbit de niște documente, nu drept și răsfoind filele în graba obișnuită. Din pragul ușii nu-mi dădusem seama dacă recitește atent ceea ce tocmai scrisese sau pur și simplu se străduia să nu ațipească. Corpul său arunca o umbră întinsă pe zidul alb al camerei de hotel – silueta unui om căzută pe o alta, mai întunecată: biroul. Dacă nu aș fi știut cît este de obosit și dacă nu aș fi fost familiarizată cu umerii lui aplecați mereu asupra hîrtiilor, aș fi putut crede, pentru o secundă, că e mort.

Capitolul 18

Vremea excelentă, glorioasă, și zilele strălucitoare precum seninul profund al cerului de munte ne-au urmat, odată cu primăvara, în Slovenia. Cînd am întrebat dacă vom avea timp să vizităm din nou Emona – deja în mintea mea legam orașul de o etapă anterioară a vieții mele, cu o cu totul altă savoare, de un nou început, și, așa cum am mai spus, totdeauna ai dorința de a revedea asemenea locuri –, tata mi-a răspuns în grabă că vom fi mult prea ocupați cu ședereа pe malul lacului aflat la nord de Emona, pentru conferința lui, și apoi ne vom întoarce imediat la Amsterdam, ca să nu rămîn în urmă cu școala. Asta nu se întîmpla niciodată, dar pe el riscul îl îngrijora.

Cînd am ajuns, lacul Bled nu m-a dezamăgit cîtuși de puțin. Se acumulase într-o vale alpină într-una dintre erele glaciare și le oferise nomazilor de acolo un loc de popas, în care să-și ridice casele lor acoperite cu paie. Acum se afunda ca un safir în căușul palmei Alpilor, creste înzăpezite oglindindu-se pe suprafața lui în briza înserării. Pe un mal abrupt se înălța o faleză mai semeață decît celelalte, și pe culmea ei trona unul dintre castelele Sloveniei, renovat de biroul de turism cu un gust neobișnuit. Meterezele sale priveau în jos spre o insulă, unde o biserică din aceea cu țigle roșii, de inspirație austriacă, părea să plutească aidoma unei rațe, urmărind ambarcațiunile ce acostau pe insulă la fiecare cîteva ore. Hotelul, ca de obicei, era un

amestec de stlică și oțel – modelul numărul cinci al turismului socialist; am fugit de el a doua zi pentru o plimbare în jurul părții mai joase a lacului. I-am spus tatei că nu mai puteam aștepta încă douăzeci și patru de ore pentru a vizita castelul ce-mi atrăgea privirile de fiecare dată cînd ședeam la masă, iar el a rîs.

– Ei, dacă trebuie neapărat, atunci vom merge, spuse în cele din urmă.

Noua destindere politică era chiar mai promițătoare decît se așteptase echipa sa, astfel că unele riduri de pe frunte începuseră să i se mai relaxeze odată cu sosirea noastră aici.

Așa se face că în dimineața celei de-a treia zile, renunțînd la rediscutarea subiectelor diplomatice abordate și cu o zi înainte, am luat un autobuz ce ne-a dus în jurul lacului, aproape pînă la nivelul castelului, de unde am pornit pe jos spre culme. Castelul era construit din lespezi de piatră maronie, ca niște oase decolorate, reasamblate recent după o lungă perioadă de ruină. Cînd am trecut de prima arcadă și am intrat în ceea ce mi-am spus eu că trebuie să fie o sală de recepție, am rămas înmărmurită: printr-o fereastră, oglinda lacului se întindea la trei sute de metri mai jos, licărind în lumina soarelui. Castelul părea să atîrne pe buza prăpastiei, doar cu degetele înfipte în roca falezei. Biserica în galben și roșu de pe insulă, vasul pitoresc ce ancora chiar atunci printre petice de flori multicolore, cerul adînc și albastru, toate păreau a fi acolo pentru a bucura legiunile de turiști.

Dar castelul, cu lespezile sale tocite de vreme din secolul al XII-lea, cu panopliile de sulițe, toporiști și securi ce se ițeau la fiece colț, amenințînd să cadă la cea mai mică atingere – castelul era esența lacului. Acei locuitori de demult ai zonei, încercînd să lase în urmă șubredele lor colibe de lut și paie, au ales în cele din urmă să se alăture aici vulturilor, conduși fiind de seniorul lor feudal. Chiar așa, restaurat, locul respira un aer antic. M-am întors de la fereastră spre încăperea următoare și am văzut, într-un sicriu de lemn și sticlă, scheletul micuț al unei femei trecute în lumea drepților cu mult înaintea erei creștine; o fibulă de bronz i se odihnea între coaste, iar de pe oasele degetelor păreau că-i alunecă inele înverzite de vreme.

Cînd m-am aplecat pentru a o privi, mi-a zîmbit dintr-odată din gă-vanele ochilor adînci ca niște puțuri întunecate.

Pe terasă, ceaiul ne-a fost oferit în ceainice de porțelan – o conce-sie elegantă făcută turismului. Era tare și aromat, iar hîrtia în care erau învelite cubulețele de zahăr avea, de această dată, un miros proaspăt. Tata își încleștase mîinile pe marginea mesei; încheieturile degetelor i se albiseră. Eu am mai privit o vreme lacul, apoi i-am um-plut încă o dată ceașca.

– Mulțumesc, îmi spuse, cu o durere vagă în ochi.

Am remarcat încă o dată cît de slab și de îmbătrînit părea de la o vreme; n-ar trebui oare să consulte un doctor?

– Draga mea, începu el, trăgîndu-se ușor într-o parte, astfel încît îi puteam vedea acum doar profilul dăltuit pe fondul falezei și al lacului argintiu. Draga mea... te gîndești cumva să le consemnezi în scris?

– Poveștile?

Inima mi s-a strîns în piept și a început să bată accelerat.

– Da. De ce? am întrebat într-un tîrziu.

Fusese o întrebare matură, fără urmă de tertip copilăresc. Mă privi, și mi-am spus că, dincolo de oboseala aceea, în ochii lui nu se zărea decît bunătate și mîhnire.

– Fiindcă, dacă n-o faci tu, probabil că va trebui să le scriu eu.

Spunînd asta, se întoarse din nou spre ceaiul lui, și am înțeles că nu va mai vorbi altă dată despre acest lucru.

În seara aceea, în cămăruța de hotel învecinată cu a lui, am înce-put să scriu tot ce-mi povestise. Totdeauna tata fusese de părere că am o memorie excelentă – „o ținere de minte prea bună", așa prefera uneori să spună.

La micul dejun, a doua zi, îmi declară că ar vrea să stăm liniștiți vreo două sau trei zile. Îmi era greu să mi-l imaginez stînd liniștit, dar, văzînd cearcănele ce-i subliniau ochii, mi-am zis că puțină odihnă îi va prinde bine. Nu puteam să nu mă gîndesc că i se întîm-plase ceva, că o nouă neliniște mută îl împovăra acum. Dar n-a vrut să-mi spună altceva decît că îi era dor din nou de plajele de la

Adriatica. Am luat un tren expres și am străbătut gări cu numele scrise cu litere latine și chirilice deopotrivă, apoi altele ce renunțaseră la cele latine. Tata mă învățase alfabetul chirilic și mă amuzam încercînd să descifrez numele gărilor, fiecare părîndu-mi un cod capabil să deschidă cine știe ce uși secrete.

Am spus asta, și tata a surîs ușor, așezîndu-se mai bine pe banchetă, cu o carte sprijinită de servieta pusă pe genunchi. Privirea îi rătăcea adesea de la carte pe fereastră, atrasă de peisaj: bărbați tineri manevrînd tractoare cu pluguri atașate în spate, cai trăgînd cîte o căruță încărcată, femei aplecate peste răsaduri în grădinile din spatele caselor. Ne îndreptam spre sud, astfel că terenul se îmblînzea, căpătînd nuanțe de verde și auriu, dar apoi, pe măsură ce trenul înainta, începea să-și înalțe din nou piscurile stîncoase, pentru a lăsa loc în cele din urmă, în stînga noastră, mării albastre. Tata a suspinat adînc, de mulțumire de această dată, altceva decît oftatul acela sugrumat pe care-l auzeam la el din ce în ce mai des în ultima vreme.

Într-un orășel aglomerat am coborît, și tata a închiriat o mașină, în care am urmat sinuoasa linie a coastei. Amîndoi ne aplecam cînd spre dreapta, pentru a vedea marea ce se întindea pînă la orizont învăluită în pîcla înserării, cînd spre stînga, spre ruinele scheletice ale fortărețelor otomane ce se avîntau abrupt spre cer.

– Turcii au stăpînit mult, foarte mult timp aceste pămînturi, îmi explică tata. Invaziile lor erau însoțite de cele mai variate cruzimi, dar stăpînirea lor a fost una tolerantă – comparativ cu altele – și eficientă deopotrivă, timp de sute de ani. Terenul e în mare parte arid, însă le oferea controlul asupra mării; aveau nevoie de golfurile și de limanurile acestea.

Orașul în care ne-am oprit era clădit parcă pe mare; portul micuț era mărginit de o sumedenie de bărci pescărești ce se loveau ușor unele de altele, agitate de valuri. Tata voia să stăm pe o insulă din apropiere, și pentru asta făcu semn unui barcagiu, un bătrînel cu o beretă neagră cocoțată în vîrful capului. Aerul era cald, chiar la această oră înaintată, iar stropii de apă ce-mi ajungeau pe degete erau

răcoroși și plăcuți. M-am aplecat peste bord, dar tata m-a prins cu o mînă de spatele jachetei, cerîndu-mi să fiu atentă.

Barcagiul ne-a condus în portul insulei, un oraș străvechi, cu o elegantă biserică din piatră. Bătrînul aruncă o frînghie în jurul unui pilon de pe chei și-mi întinse o mînă pentru a mă ajuta să cobor. Tata îi întinse cîteva bancnote socialiste, iar omul duse mîna la beretă în semn de salut. În vreme ce se așeza din nou la vîsle, strigă în urma noastră, în engleză:

– E fata dumitale? Fiica?

– Da, răspunse tata, surprins.

– Binecuvîntată să fie, replică omul cu simplitate și schiță în aer semnul crucii, spre mine.

Ne-am instalat în camere ce dădeau spre uscat și am mîncat de seară la un restaurant în aer liber, aproape de port. Înserarea se apropia și, deasupra mării, se zăreau deja primele stele. O adiere mai rece decît în orele amiezii aducea pînă la noi miresme pe care începusem să le iubesc: chiparos și levănțică, rozmarin și lămîiță.

– De ce mirosurile plăcute devin mai puternice cînd se lasă întunericul? am întrebat.

Chiar eram curioasă, dar întrebarea ne ajuta de asemenea să amînăm orice alte discuții. Trebuia să ajungem mai înainte undeva unde să fie lumină și oameni în jur, aveam nevoie să pot privi în altă parte decît spre tremurul acela bătrînicios al mîinilor lui.

– Devin mai puternice? întrebă el absent.

I-am luat mîna într-a mea, pentru a-i opri tremurul, iar el mi-o strînse în degetele lui, încă absent. Era prea tînăr pentru a îmbătrîni. Pe continent, siluetele munților păreau că dansează deasupra apei, deasupra plajelor și parcă deasupra insulei noastre. Douăzeci de ani mai tîrziu, pe culmile acelea avea să izbucnească războiul civil, iar eu aveam să-mi amintesc ziua aceasta cu uluire; n-aș fi crezut că aici trăiau suficienți oameni pentru a duce un război. Atunci cînd am văzut prima dată culmile, păreau primitive, neatinse și intangibile, găzduind nimic altceva decît ruine goale și biserica de pe mare.

Capitolul 19

Cînd Helen Rossi a azvîrlit pe masă, între noi, volumul *Dracula* – obiectul disputei noastre, după părerea ei –, am crezut că lumea din jur se va ridica și se va năpusti afară sau că se va repezi cineva la noi, gata să ne facă de petrecanie. Firește că nu s-a întîmplat nici una, nici alta, iar Helen a rămas locului, privindu-mă cu aceeași expresie de încîntare amară. Ar fi oare posibil, m-am întrebat, ca această femeie, cu resentimentele și cu vendeta ei academică împotriva lui Rossi, ar fi posibil ca ea să-l fi atacat, provocîndu-i dispariția?

– Domnioară Rossi, am spus cît de calm am putut, luînd cartea de pe masă și așezînd-o cu fața în jos lîngă servieta mea, povestea dumitale este extraordinară și recunosc că voi avea nevoie de ceva timp pentru a asimila tot ce mi-ai dezvăluit. Dar trebuie să-ți spun și eu ceva foarte important. Am tras adînc aer în piept, și încă o dată, apoi am continuat: Îl cunosc bine pe profesorul Rossi. De doi ani este îndrumătorul meu și am petrecut mult timp împreună, lucrînd și discutînd. Sînt sigur că îl vei întîlni... atunci cînd îl vei întîlni... vei vedea că este o persoană mult mai bună și mai plăcută decît îți închipui acum. Helen schiță o mișcare, ca și cum ar fi vrut să intervină, însă nu i-am dat ocazia. Adevărul este... adevărul este că... și înțeleg din modul în care ai vorbit despre el că încă nu știi... că profesorul Rossi... tatăl tău... a dispărut.

Rămase cu ochii ațintiți la mine, și n-am deslușit nimic ascuns pe chipul ei, doar confuzie. Așadar, vestea era o noutate pentru ea. Durerea din inimă mi se mai ostoi puțin.

– Ce vrei să spui?

– Cu trei seri în urmă vorbeam cu el ca de obicei, iar a doua zi dispăruse. Poliția îl caută încă. Se pare că ar fi dispărut din cabinetul lui, și poate că a fost rănit acolo, fiindcă s-a găsit sînge pe birou.

I-am relatat pe scurt ce se întîmplase în seara aceea, începînd cu cărțulia pe care o adusesem să i-o arăt, dar n-am pomenit nimic despre ceea ce-mi povestise Rossi. Helen mă privea perplexă.

– Asta e cumva un fel de glumă?

– Nu, în nici un caz. Sincer. Abia am mai putut să dorm sau să mănînc de cînd s-au întîmplat toate astea.

– Și poliția nu are idee unde ar putea fi?

– Nu, din cîte știu.

Dintr-odată, chipul ei luă un aer pătrunzător.

– Și cîte știi?

Am ezitat.

– S-ar putea să știu cîte ceva. E o poveste lungă și se pare că pe zi ce trece devine tot mai lungă.

– Stai puțin, mă întrerupse ea cu o privire ascuțită. Ieri, cînd citeai scrisorile acelea la bibliotecă, ai spus că aveau de-a face cu o problemă a unui profesor. Te refereai la Rossi?

– Da.

– Și ce problemă avea el? Ce problemă are?

– N-aș vrea să te implic în ceva neplăcut sau periculos, povestindu-ți puținul pe care-l știu.

– Ai promis să-mi răspunzi la întrebări după ce voi fi răspuns și eu.

Dacă ochii ei nu ar fi fost negri, ci albaștri, figura ei ar fi putut fi considerată în acea clipă o copie fidelă a lui Rossi. Mi-am închipuit că recunosc o asemănare, o nedisimulată transpunere a aerului britanic al lui Rossi pe fondul acela românesc, solid și brun, deși poate că mă influențase doar afirmația ei că erau tată și fiică. Dar cum ar putea fi ea copilul lui, dacă Rossi negase cu hotărîre că ar fi vizitat vreodată

România? Mie îmi spusese, cel puțin, că nu fusese niciodată la Snagov. Pe de altă parte însă, găsisem printre hîrtiile lui broșura despre România. Iar acum Helen se încrunta la mine – un lucru pe care Rossi nu-l făcuse niciodată.

– E prea tîrziu să-mi spui că n-ar trebui să-ți pun întrebări. Ce legătură au scrisorile acelea cu dispariția lui?

– Încă nu sînt sigur. Dar probabil că voi avea nevoie de ajutorul unui specialist. Nu știu ce ai descoperit dumneata în cursul cercetărilor pe care le-ai făcut... M-am întrerupt pentru o clipă sub șocul privirilor ei, din nou ferite și intense, dar am reluat: Sînt convins că, înainte de a dispărea, Rossi credea că îl pîndește un pericol.

Părea să încerce să asimileze totul dintr-odată, toate aceste informații despre un tată pe care atît de mult timp îl considerase doar o provocare în viața ei.

– Un pericol? Ce fel de pericol?

Am hotărît să fac pasul cel mare. Rossi mă rugase să nu împărtășesc povestea lui vreunuia dintre colegi. Nu făcusem așa ceva, dar acum, în mod neașteptat, mi se oferise ocazia de a fi ajutat de un specialist. Poate că femeia aceasta știa deja ceea ce mie mi-ar lua luni de zile pentru a afla; poate avea chiar dreptate crezînd că știe mai multe decît Rossi însuși. El subliniase totdeauna importanța ajutorului specializat, iar eu exact asta aveam de gînd să fac. Iertat să fiu – m-am rugat forțelor binelui – dacă acest lucru o va pune pe ea în pericol. Și, în plus, ideea avea o oarecare logică: dacă Helen era fiica lui, probabil că avea în primul rînd dreptul să-i cunoască povestea în întregime.

– Ce înseamnă Dracula pentru dumneata? am întrebat-o.

– Ce înseamnă? Ca idee, vrei să spui? Răzbunare, cred. Amărăciune eternă.

– Da, înțeleg asta. Dar mai înseamnă oare și altceva?

– Cum adică?

Nu-mi dădeam seama dacă era evazivă sau pur și simplu sinceră, dar am răspuns, încă ezitînd:

– Rossi, tatăl dumitale, era... este convins că Dracula încă există în lume. Ce zici de asta? am întrebat, văzînd că mă privea fix. Ți se pare o nebunie?

Mă așteptam să izbucnească în rîs sau să se ridice de la masă și să plece, așa cum făcuse la bibliotecă.

– E ciudat, răspunse în cele din urmă, fără grabă. În mod normal, aș spune că asta e o legendă populară, o superstiție născută din amintirile despre un tiran sîngeros. Dar bizar e faptul că mama este absolut convinsă de același lucru.

– Mama ta?

– Da. Ți-am spus, s-a născut la țară, așa că are dreptul să fie superstițioasă, deși probabil că, în comparație cu părinții ei, crede mai puțin în asemenea legende. Dar un eminent profesor din Occident?!

În ciuda drumului pe care pornise, Helen era de fapt antropolog, așa că m-a uimit capacitatea cu care inteligența ei ascuțită s-a putut detașa de ceea ce însemna pentru ea în acel moment interesul personal.

– Domnișoară Rossi, am intervenit eu, brusc hotărît. Sînt convins că vei dori să examinezi singură întreaga situație. De ce să nu citești scrisorile lui Rossi? Dar te avertizez, cu cea mai deplină sinceritate, că toți cei care au avut de-a face cu documentele lui în această privință s-au văzut supuși unei amenințări oarecare. Dacă nu ți-e teamă, citește-le. Vom economisi astfel timp, și eu voi fi scutit de încercarea de a te convinge că povestea pe care ți-am spus-o e adevărată.

– Vom economisi timp? Dar ce planuri ai dumneata pentru timpul meu?!

Eram prea disperat pentru a mă mai simți ofensat.

– În orice caz, vei citi aceste scrisori cu un ochi mai avizat decît al meu.

Păru să cumpănească propunerea mea, cu bărbia sprijinită în pumn.

– Bine, replică în cele din urmă. M-ai atins la punctul sensibil. Firește că nu rezist tentației de a afla mai multe despre tata Rossi, mai cu seamă dacă asta-mi dă un avantaj față de el. Dar dacă, după ce voi citi, mi se va părea că e pur și simplu scrîntit, te previn că nu voi avea gînduri prea plăcute la adresa dumitale. Înseamnă că așa mi-a

fost norocul, să-l văd închis într-un spital de nebuni înainte de a avea prilejul să-l chinuiesc și eu puțin.

Și îmi aruncă un surîs ce semăna a cu totul altceva. I-am ignorat însă grimasa și ultima remarcă, forțîndu-mă să nu-i privesc caninii, deși vedeam deja cît se poate de clar că nu erau mai lungi decît ceilalți dinți. Înainte de a încheia însă discuția, trebuia să mai abordez o problemă.

– Îmi pare rău, dar nu am scrisorile la mine. Mi-a fost teamă să le iau de acasă astăzi.

În realitate, îmi fusese frică să le las în apartament, așa că le aveam în servietă, dar naiba să mă ia – literal, poate – dacă aveam de gînd să le scot aici, în mijlocul localului. Mai știi dacă nu putea fi cineva prin apropiere, pîndind – amici de-ai bibliotecarului slinos, de pildă? Și mai aveam un motiv, pe care trebuia să-l testez, chiar dacă inima mi se strîngea gîndindu-mă la el. Trebuia să mă asigur că Helen Rossi, oricine ar fi fost ea, nu se afla de aceeași parte a baricadei cu... Ei bine, nu era oare posibil ca dușmanul dușmanului ei să-i fie deja prieten?

– Trebuie să mă duc acasă și să le iau, am adăugat. Și am să te rog să le citești în prezența mea; sînt fragile și neprețuite pentru mine.

– Bine, replică ea rece. Ne putem întîlni mîine după-amiază?

– E prea tîrziu. Aș vrea să le vezi imediat. Regret, știu că sună ciudat, dar, odată ce le vei citi, vei înțelege de ce mă grăbesc așa.

Helen ridică din umeri.

– Dacă n-o să dureze prea mult...

– N-o să dureze. Ne putem întîlni... la biserica Saint Mary?

Testul ăsta, cel puțin, aveam să-l pun în aplicare cu o meticulozitate de care Rossi ar fi fost mîndru. Helen continua să mă privească neclintită, fără nici o tresărire, fără ca nimic să se schimbe în expresia ei dură și ironică.

– E pe Elm Street, am adăugat, la două blocuri de...

– Știu unde este, mă întrerupse ea, luîndu-și mănușile de pe masă și punîndu-și-le cu gesturi studiate. Apoi își înnodă eșarfa albastră, ca un șirag de lapislazuli la gîtul ei. La ce oră?

– Dă-mi treizeci de minute pentru a ajunge acasă, și ne vom întîlni acolo.

– La biserică. Bine. O să mă opresc întîi la bibliotecă, pentru un articol de care am nevoie. Te rog să nu întîrzii; am multe de făcut.

Și își întoarse spre mine spatele zvelt și puternic, în haina neagră, îndreptîndu-se spre ușă. Abia atunci mi-am dat seama că, nu știu cum, plătise ea și cafeaua mea.

Capitolul 20

Biserica Saint Mary era un delicat și plăcut exemplu al arhitecturii victoriene, aflat la marginea celui mai vechi sector al campusului. Am trecut de sute de ori pe lîngă ea fără a intra, dar acum mi se părea că o bisericuță catolică este cum nu se poate mai potrivită pentru toate acele orori. Nu avea oare catolicismul de-a face zi de zi cu trupul și sîngele înviate din morți? Nu era el un veritabil expert în superstiții? Într-un fel, mă îndoiam că micile lăcașe protestante existente la tot pasul în campus îmi puteau fi de vreun folos; nu păreau tocmai potrivite pentru a lupta cu morții vii. Eram, de fapt, sigur că bisericile acelea mari, pătrățoase, ale puritanilor ar fi complet neajutorate în fața unui vampir european. Prăjirea pe rug a vrăjitoarelor părea ceva mai adecvat pentru ele – ceva mărunt, limitat la împrejurimile apropiate. Desigur, eu aveam să ajung la Saint Mary cu mult înaintea invitatei mele. Oare va veni totuși? Asta era, de fapt, prima jumătate a testului.

Biserica era deschisă, din fericire, iar interiorul său întunecat mirosea a ceară și a praf. Două doamne în vîrstă, cu pălării ornate cu flori artificiale, aranjau cîteva fire de flori – de data aceasta naturale –, în fața altarului sculptat. Am intrat, simțindu-mă oarecum nelalocul meu, și m-am așezat pe un scaun în spate, astfel încît să pot vedea ușile fără a fi însă zărit imediat de cei care intră. Am avut mult de

așteptat, dar liniștea înconjurătoare și conversația în șoaptă a celor două doamne m-au alinat puțin. Pentru prima dată după acea noapte nedormită, am început să mă simt obosit. În cele din urmă ușa se deschise. Helen Rossi se opri o clipă în prag, aruncă întîi o privire înapoi și intră.

Razele soarelui filtrate prin ferestrele laterale aruncau pete mov și turcoaz pe hainele ei. Am văzut-o privind în jurul intrării și, pentru că nu zări pe nimeni, înaintînd cîțiva pași. Am pîndit orice semn de reticență, de încrîncenare sau de paloare vizibilă pe chipul ei – orice care să arate o cît de mică alergie la eternul inamic al lui Dracula, biserica. Dar poate că o biată relicvă victoriană nu avea puterea să respingă forțele întunericului, mi-am spus încă neconvins. Lăcașul părea a exercita însă un anume efect asupra ei, fiindcă, după o clipă, Helen se apropie, urmată de culorile vitraliilor, de micul bazin cu apă sfințită. Cu un vag sentiment de rușine, am văzut-o scoțîndu-și mănușile, cufundînd o mînă în bazin și apoi atingîndu-și fruntea. Fusese un gest calm, lejer, iar figura ei – de unde o zăream eu – avea un aer grav. Ei bine, o făcusem pentru Rossi! Iar acum puteam fi absolut sigur că Helen nu era o *vrykolakas*, oricît de sinistră și de dură putea fi uneori înfățișarea ei.

Înaintă pe culoar și apoi se trase ușor înapoi, văzîndu-mă că mă ridic.

– Ai adus scrisorile? îmi șopti cu o expresie acuzatoare. Trebuie să mă întorc la departament la ora unu.

Privi din nou în jur.

– Ce s-a întîmplat? am întrebat imediat, cuprins iar de nervozitate; în ultimele două zile se părea că-mi dezvoltasem un soi de al șaselea simț morbid. Ți-e teamă de ceva?

– Nu, răspunse tot în șoaptă, strîngîndu-și mănușile în mînă. Dar mă întrebam... a mai intrat cineva în biserică acum?

Am aruncat și eu o privire în jur. Lăcașul era pustiu, cu excepția celor două doamne de la altar.

– Nu.

– M-a urmărit cineva.

Pe chipul ei, încadrat de părul negru, se citea o expresie stranie, de suspiciune amestecată cu bravadă. Pentru prima dată, m-am întrebat cu ce preț își plătise curajul pe care-l afișa.

– Cred că m-a urmărit. Un ins mic și slab, într-un costum ponosit – haină de tweed și cravată verde.

– Ești sigură? Unde l-ai văzut?

– În sala catalogului, la bibliotecă. M-am dus să verific ce-ai spus dumneata în legătură cu fișele dispărute. Pur și simplu nu puteam să cred – îmi explică ea, fără urmă de scuze în glas. L-am văzut acolo, și pe urmă mi-am dat seama că mă urmărește, de la distanță, pe Elm Street. Îl cunoști?

– Da. E bibliotecar.

– Bibliotecar?

Părea că așteaptă și alte explicații, dar nu m-am putut hotărî să-i povestesc despre rana pe care o văzusem la gîtul omului. Era prea greu de crezut, prea bizar; auzind așa ceva, în mod cert m-ar fi considerat sărit de pe fix. Așa că am spus doar:

– Se pare că-mi urmărește mie mișcările. Trebuie neapărat să te ferești din calea lui. Îți voi povesti mai multe despre el mai tîrziu. Vino și așază-te. Uite scrisorile.

I-am făcut loc pe unul dintre scaunele cu pernițe și am deschis servieta. Helen a luat pachetul și a deschis scrisorile aproape cu aceeași grijă pioasă ca mine cu o zi înainte. Nu puteam să nu mă întreb oare ce simte văzînd pe unele dintre ele scrisul de mînă al tatălui ei, care fusese pentru ea, pînă acum, doar o sursă de frustrare. Am privit peste umărul ei. Da, era un scris ferm, plăcut și drept. Poate că deja căpătase un aer uman în ochii fiicei lui. Apoi mi-am spus că nu ar trebui să mă mai uit și m-am ridicat.

– O să mă plimb puțin pe aici, ca să te las să citești în liniște. Dacă vrei să-ți explic sau să te ajut cu ceva...

Încuviință cu o mișcare absentă a capului, fără a-și lua ochii de pe prima scrisoare, așa că m-am depărtat. Era clar că va avea grijă de prețioasele mele hîrtii și că deja citea cuvintele lui Rossi cu repeziciune.

Timp de o jumătate de oră am studiat altarul sculptat, picturile din capelă, ornamentele amvonului și statuia din marmură înfățișînd o Madonă ostenită cu pruncul său neastîmpărat. Una dintre picturi mai cu seamă mi-a atras atenția: un macabru Lazăr prerafaelit ieșind din mormînt spre brațele întinse ale surorilor lui, cu gleznele de un verde-cenușiu și cu lințoliul îngălbenit. Chipul lui, decolorat după un secol de fum de lumînare și tămîie, părea plictisit și iritat, ca și cum recunoștința ar fi fost ultimul lucru pe care-l simțea acolo, în pragul mormîntului deschis. La intrarea în cavou, cu o mînă ridicată, Isus avea în ochi o sclipire rea și arzătoare. M-am cutremurat și am întors spatele tabloului. Lipsa de somn îmi otrăvea, în mod evident, gîndurile.

– Am terminat, spuse Helen Rossi lîngă mine. Vorbea tot în șoaptă și arăta palidă și obosită. Ai avut dreptate. Nu menționează nimic despre relația cu mama și nici măcar despre călătoria în România. Mi-ai spus adevărul în privința asta. Dar nu pot să înțeleg. Trebuie să fi fost în aceeași perioadă, în cadrul aceleiași deplasări pe continent, fiindcă eu am venit pe lume nouă luni mai tîrziu.

Expresia ei nu invita la compasiune, dar asta simțeam.

– Îmi pare rău. Aș vrea să te pot ajuta cu ceva, dar vezi și tu cum e. Nici eu nu-mi pot explica.

– Acum cel puțin avem încredere unul în celălalt, nu-i așa? mă întrebă privindu-mă deschis.

Eram surprins să constat că, în mijlocul unor evenimente atît de triste și de frustrante, putem simți totuși puțină bucurie.

– Avem?

– Da. Nu știu dacă există ceva care se cheamă Dracula, și nici ce poate fi, dar acum cred că Rossi – tatăl meu – se simțea în pericol. În mod cert simțea același lucru cu ani în urmă, așa că mi se pare plauzibil ca vederea cărțuliei dumitale să-i fi redeșteptat temerile – o coincidență neplăcută și o renaștere a trecutului.

– Și ce crezi despre dispariția lui?

Clătină din cap.

– Ar putea fi vorba despre o depresie, desigur. Dar acum înțeleg ce vrei să spui. Scrisorile lui au un aer... un ton logic și cumpătat, exact ca toate celelalte lucrări ale sale. În plus, poți înțelege multe din ceea ce scrie un istoric; îi știu bine cărțile. Sînt rezultatul unei gîndiri stabile și limpezi.

Ne-am întors la servieta mea și la scrisori; mi-era teamă să le las singure chiar și timp de cîteva minute. Helen pusese toate hîrtiile înapoi în plic, în ordinea inițială, neîndoielnic. Ne-am așezat amîndoi în strană, aproape amical.

– Să presupunem că în dispariția lui ar fi implicată o forță supranaturală, m-am aventurat. Nici mie nu-mi vine să cred ce spun, dar hai să presupunem, de dragul discuției. Ce consideri că ar trebui să facem în continuare?

Profilul ei, ferm și gînditor, se contura clar în lumina slabă, aproape de mine.

– Nu văd cum ar putea ajuta asta într-o investigație modernă a problemei, dar, dacă ar fi să ne luăm după preceptele tradiției, ar trebui să presupunem că Rossi a fost atacat și răpit de un vampir, care ori l-a ucis, ori – mai degrabă – l-a contaminat cu blestemul morților vii. Trei atacuri în care sîngele tău intră în contact cu sîngele lui Dracula sau al unuia dintre discipolii lui te transformă în vampir pe vecie. Dacă a fost deja mușcat o dată, va trebui să-l găsești cît mai rapid posibil.

– Dar de ce ar fi apărut Dracula tocmai aici? Și de ce să-l răpească pe Rossi? De ce să nu se mulțumească doar să-l atace și să-l contamineze, astfel ca nimeni să nu-și dea seama ce s-a întîmplat?

– Nu știu. În conformitate cu legenda, este un comportament neobișnuit. Înseamnă că Rossi prezintă – dacă asta este o situație supranaturală – un interes deosebit pentru Vlad Dracula. Poate este chiar o amenințare pentru el.

– Și faptul că eu am găsit cartea aceea și am adus-o la el crezi că a avut vreo legătură cu dispariția lui?

– Logica îmi spune că e o idee absurdă. Dar, ezită ea și își împături cu grijă mănușile în poală, mă întreb dacă nu există cumva o altă sursă de informații pe care o trecem cu vederea.

În tăcere, i-am mulțumit pentru pluralul subînțeles.

– Care anume?

Oftă și își despături din nou mănușile.

– Mama.

– Mama ta? Dar ce-ar putea să știe ea despre...

Abia începusem întrebarea, cînd o schimbare a luminozității și un ușor curent de aer m-au determinat să mă întorc. De unde stăteam, puteam vedea ușa bisericii fără a fi zărit de cei care intrau, fiind în același punct de observație pe care-l alesesem pentru sosirea lui Helen. Acum am observat o mînă strecurată printre cele două uși, urmată de o figură ascuțită, osoasă. Bibliotecarul ciudat privea în biserică.

Nu pot descrie senzația pe care am avut-o acolo, în biserica aceea tăcută, cînd chipul individului a apărut în ușă; am văzut brusc imaginea unui animal cu botul ascuțit, care amușină și pîndește – un șobolan sau o nevăstuică. Alături de mine, Helen încremeni, cu ochii ațintiți spre intrare. Într-o clipă, insul avea să ne prindă urma. Dar mi-am dat seama că aveam o secundă sau două la dispoziție, așa că, fără zgomot, am luat într-o mînă servieta și teancul de hîrtii, cu cealaltă am apucat-o pe Helen de braț – nu mai era cazul să-i cer permisiunea – și am tras-o din marginea rîndului de scaune spre zidul lateral. Acolo era o ușă deschisă, ce dădea într-o cămăruță. Am intrat și am închis ușa în liniște. Cu spaimă am observat că nu se putea încuia pe dinăuntru, deși exista o broască metalică.

În cameră era mai întuneric decît în biserică. În mijloc se afla un vas de botez, iar vreo două bănci tapițate mărgineau pereții. Tăcuți, ne-am privit în ochi. Nu puteam descifra nimic pe chipul ei, cu excepția faptului că părea pe cît de atentă și de sfidătoare, pe atît de speriată. Fără cuvinte sau gesturi inutile, am trecut în spatele vasului de botez, iar Helen puse o mînă pe el pentru a se sprijini. După un minut, deja nu mai puteam sta locului; i-am dat ei hîrtiile și m-am apropiat de gaura cheii. Privind prin ea, l-am văzut pe bibliotecar

lîngă o coloană. Chiar semăna cu o nevăstuică, privind printre șirurile de scaune cu nasul ridicat în aer. Brusc se întoarse în direcția mea, și am făcut un pas înapoi. Apoi un pulover liliachiu se interpuse între el și gaura cheii. Era una dintre doamnele de la altar; îi puteam auzi vocea joasă și amabilă.

– Vă pot ajuta cu ceva?

– Caut pe cineva, răspunse bibliotecarul cu o voce ascuțită, șuierătoare, prea sonoră pentru un lăcaș de rugăciune. Am... ați văzut cumva intrînd aici o tînără într-un costum de culoare neagră? Brunetă?

– Da, într-adevăr. Amabilă, femeia privi și ea în jur și adăugă: A fost aici o persoană care semăna cu cea descrisă de dumneavoastră. Era împreună cu un tînăr și ședeau pe un rînd din spate. Dar acum în mod evident nu mai sînt aici.

Nevăstuica se răsucea de colo-colo.

– Nu s-ar putea ascunde într-una dintre cămărușele acelea?

– Să se ascundă? Doamna în liliachiu se întoarse și ea spre noi. Sînt sigură că nu se ascunde nimeni în biserica noastră. Nu vreți să chem preotul? Aveți nevoie de ajutor?

Bibliotecarul dădu înapoi.

– Oh, nu, nu. Probabil că am făcut o greșeală.

– Doriți ceva broșuri de-ale noastre?

– Oh, nu, răspunse el, trăgîndu-se înapoi. Nu, mulțumesc.

L-am văzut privind din nou în jur, apoi dispăru din raza mea vizuală, după care se auzi un bufnet sec – ușa închizîndu-se în urma lui. Am schițat un semn din cap către Helen, iar ea răsuflă ușurată, dar am mai așteptat cîteva minute acolo, uitîndu-ne unul la altul peste vasul de botez. Helen își plecă ochii prima, încruntată. Știam că se întreba cum naiba intrase într-o asemenea situație și ce însemna toată afacerea asta. Creștetul ei era negru și lucios ca abanosul; astăzi nu purta pălărie.

– Pe tine te caută, am spus cu o voce joasă.

– Poate că te caută pe tine, replică ea, arătînd plicul din mîna mea.

– Am o idee stranie. Poate că știe unde e Rossi.

Helen se încruntă din nou.

– Nimic nu pare logic în chestia asta, așa că, de ce nu?

– Nu te pot lăsa să te întorci la bibliotecă. Sau la cămin. Te va căuta și într-un loc, și-n celălalt.

– Să mă lași?!

– Miss Rossi, te rog! Vrei să fii următoarea persoană dispărută?

Urmă o clipă de tăcere, după care mă întrebă:

– Și cum ai de gînd să mă protejezi?

În vocea ei se distingea o notă de batjocură, și m-am gîndit la copilăria ei, la fuga în Ungaria, încă în pîntecele mamei ei, și la cunoștințele care i-au permis să călătorească pînă la celălalt capăt al lumii pentru o răzbunare academică. Dacă povestea pe care mi-o spusese era adevărată, firește.

– Am o idee. Știu că ți se va părea... înjositor, dar m-aș simți mai bine dacă ai vrea să-mi faci pe plac în privința asta. Am putea lua de aici, de la biserică, niște... talismane. Am văzut-o ridicînd din sprîncene, dar am continuat: Vom găsi noi ceva, lumînări, crucifixe sau altele, și o să cumpărăm niște usturoi în drum spre casă... spre apartamentul meu, vreau să spun... Sprîncenele i se ridicară și mai mult. Adică, dacă accepți să mă însoțești... și așa ar trebui să faci... eu s-ar putea să plec într-o călătorie mîine, dar dumneata ai putea...

– Să dorm pe canapea?

Își pusese din nou mănușile și își încrucișă brațele la piept. Am simțit că roșesc.

– Nu te pot lăsa să te întorci la cămin știind că ai putea fi urmărită. Sau la bibliotecă, desigur. Și mai avem multe de discutat, cred. Aș vrea să știu de ce ai spus că mama dumitale...

– Putem vorbi acum și aici, replică ea pe un ton rece. Cît despre bibliotecar, mă îndoiesc că mă va putea urmări pînă la cămin. Doar dacă...

Privind-o, m-am întrebat dacă avea cumva o gropiță într-o parte a bărbiei sau era doar o urmă de sarcasm. Dar, înainte de a găsi răspunsul, Helen a continuat:

– Doar dacă nu se transformă într-un liliac. Vezi tu, supraveghetoarea nu acceptă vampiri în camerele noastre. Sau bărbați, fiindcă tot a venit vorba. În plus, sper că mă va urmări pînă la bibliotecă.

– Speri?

– Știu că n-ar vorbi cu noi aici, în biserică. Probabil că ne așteaptă afară. Eu am o mică răfuială cu el – da, Helen avea o engleză extraordinară! –, fiindcă încearcă să-mi limiteze drepturile de consultare a cărților, iar dumneata crezi că ar putea deține informații despre ta... despre profesorul Rossi. Și atunci, de ce să nu-l lăsăm să ne urmărească? Putem discuta despre mama pe drum.

Probabil că aveam o expresie mai mult decît îndoielnică, fiindcă izbucni deodată în rîs, arătîndu-și dinții albi și egali.

– N-o să sară la tine ziua-n amiaza mare, Paul!

Capitolul 21

Afară, lîngă biserică, nu se zărea nici urmă de bibliotecar. Am plecat spre bibliotecă – inima îmi bătea puternic în piept, dar Helen părea calmă și detașată –, avînd în buzunar două crucifixe din vestibulul bisericii („Luați unul, lăsați 25 de cenți!"). Spre dezamăgirea mea, Helen n-a mai pomenit de mama ei. Aveam impresia că accepta să coopereze temporar cu nebunia mea și că va dispărea odată ce vom ajunge la bibliotecă, dar încă o dată m-a surprins.

– E în spatele nostru, mi-a spus cu voce joasă, la vreo două străzi de biserică. L-am văzut cînd am dat colțul. Nu te uita în urmă!

Mi-am înăbușit o exclamație și am mers mai departe.

– Eu am să mă duc la rafturile de sus. Ce părere ai despre etajul șapte? Acolo e cu adevărat liniște. Să nu urci și tu cu mine. Probabil că preferă să mă urmărească pe mine, dacă sînt singură; tu ești mai puternic.

– În nici un caz n-ai să faci așa ceva! am replicat. Aflarea unor noi informații despre Rossi este problema mea.

– Aflarea unor noi informații despre Rossi este exact problema mea, ripostă ea. Te rog să nu-ți închipui că-ți fac o favoare, domnule Comerț Olandez.

Am privit-o pieziș. Începeam să mă obișnuiesc cu umorul ei aspru, și ceva din curbura obrazului în apropierea nasului aceluia lung și drept îmi părea aproape jucăuș.

– Bine. Dar o să fiu imediat în spatele lui, așa că, dacă dai de necaz, voi fi acolo într-o fracțiune de secundă pentru a-ți sări în ajutor.

La intrarea în bibliotecă ne-am despărțit cu o evidentă cordialitate.

– Succes în cercetările tale, domnule Olandez, spuse Helen strîngîndu-mi mîna în palma ei înmănușată.

– Succes și ție, domnișoară...

– Sst! făcu ea și se depărtă.

M-am retras în dreptul catalogului și am tras un sertar la întîmplare, pentru a părea ocupat: de la Ben Hur la Benedictin. Cu fruntea plecată spre fișe, puteam vedea încă biroul de recepție; Helen ceruse un permis de intrare la rafturi și aștepta, cu spatele înalt și zvelt întors ferm spre marea deschidere a sălii. Apoi l-am văzut pe bibliotecar strecurîndu-se la celălalt capăt al încăperii, pe lîngă cea de-a doua secțiune a catalogului. Ajunsese deja la litera H, cînd Helen deschise ușa ce dădea spre rafturi. Cunoșteam ușa aceea pe de rost, intram și ieșeam pe ea aproape în fiecare zi, dar niciodată nu mi se păruse atît de amenințătoare ca astăzi. În timpul zilei stătea deschisă, dar, alături, un supraveghetor verifica permisele de intrare. Într-o clipă, silueta întunecată a lui Helen dispăru pe scările de metal. Bibliotecarul zăbovi un minut la litera G, apoi căută ceva în buzunarul hainei – probabil că avea un permis de liberă trecere –, arătă supraveghetorului un cartonaș și se făcu la rîndul lui nevăzut, ieșind pe ușă.

Am dat fuga la biroul de recepție.

– Aș vrea să intru la rafturi, vă rog, i-am spus femeii de serviciu.

N-o mai văzusem niciodată pînă atunci – era extrem de lentă, și mi s-a părut că a trecut o veșnicie pînă ce mîinile ei grăsuțe au bîjbîit printre formularele galbene, înainte de a-mi înmîna unul. În sfîrșit, am trecut și eu de ușă și, precaut, am pus piciorul pe prima treaptă, privind în sus. De la fiecare etaj se vedea doar următorul, printre barele metalice ale scării, dar nimic mai mult. Nici urmă de bibliotecar deasupra mea și nici un sunet.

M-am strecurat pînă la etajul al doilea, pe lîngă secțiunile de economie și sociologie. Nici la al treilea n-am văzut nimic, cu excepția

unei perechi de studenți. La patru am început să mă îngrijorez cu adevărat. Era prea liniște. N-ar fi trebuit s-o las pe Helen să se ofere ca momeală. Brusc, mi-am amintit ce-mi povestise Rossi în legătură cu prietenul său, Hedges, și am grăbit imediat pasul. La etajul cinci – arheologie și antropologie – erau o sumedenie de studenți, probabil un fel de grup de studiu, căci își comparau în șoaptă notițele. Prezența lor m-a mai liniștit puțin; nimic înspăimîntător nu s-ar putea petrece la doar două etaje mai sus. La șase am auzit pași deasupra, iar la șapte – cel de istorie – m-am oprit, neștiind cum să intru printre rafturi fără a fi observat.

Bine măcar că etajul îmi era bine cunoscut; era domeniul meu și puteam spune cu ochii închiși unde se afla fiecare scaun și fiecare nișă, fiece șir de cărți. La început și aici părea să domnească liniștea de la celelalte etaje, dar, după o clipă, am prins o frîntură de conversație înăbușită ce se auzea dintr-un colț. M-am apropiat, trecînd de Babilon și Asiria, pășind cît mai ușor. Apoi am sesizat vocea lui Helen, urmată de o alta, iritantă, care trebuie să fi fost a bibliotecarului. Inima mi s-a strîns. Se aflau la secțiunea medievală – acum eram sigur de asta –, și m-am apropiat pentru a auzi ce vorbeau, deși nu puteam risca să mă las observat. Păreau să se afle în dreapta mea, de cealaltă parte a rafturilor.

– Am dreptate? întrebă Helen pe un ton ostil.

Vocea șuierată răsună din nou:

– Nu ai nici un drept să scormonești prin acele cărți, tînără domnișoară.

– Acele cărți? Proprietatea universității? Cine sînteți dumneavoastră, pentru a-mi interzice mie accesul la niște cărți ce aparțin universității?

Vocea individului se auzi furioasă și dulceagă în același timp:

– Nu trebuie să-ți bagi nasul în asemenea cărți. Nu sînt cărți pe care să le citească o tînără domnișoară. Predă-le acum și vom uita întregul incident.

– De ce le vrei atît de tare? răsună glasul limpede și ferm al lui Helen. Au poate ceva de-a face cu profesorul Rossi?

Ghemuit în spatele feudalismului englez, nu știam dacă să mă chircesc de spaimă sau să izbucnesc în urale. Indiferent ce credea despre toate astea, Helen era cel puțin intrigată de situație. Se părea că nu mă consideră chiar smintit. În plus, era dispusă să mă ajute, fie și numai pentru a obține informații despre Rossi în propriul beneficiu.

– Cu profesorul... care? Nu știu ce vrei să spui, ripostă bibliotecarul.

– Dar știi unde e?

– Tînără domnișoară, n-am idee despre ce vorbești. Dar îți cer să înapoiezi aceste cărți, pentru care biblioteca are alte planuri; altfel, cariera dumitale academică va avea de suferit.

– Cariera mea?! În nici un caz nu pot înapoia acum aceste cărți. Am o lucrare importantă pe care trebuie s-o scriu pe baza lor.

– Atunci va trebui să te oblig să le înapoiezi. Unde sînt?

Am auzit pași, ca și cum Helen s-ar fi îndepărtat. Eram pe punctul de a mă repezi pe la capătul raftului, să-l pocnesc pe individ cu un tom al abațiilor cisterciene, cînd Helen jucă, brusc, o carte nouă.

– Uite ce-i, am auzit-o rostind. Dacă tu îmi spui ceva despre profesorul Rossi, poate că-ți voi dezvălui și eu un mic amănunt. O hartă pe care am văzut-o de curînd.

Stomacul mi s-a prăbușit parcă de la înălțimea celor șapte etaje. Harta?! Ce era în mintea lui Helen?! De ce dădea la iveală o informație atît de importantă? Harta ar putea fi cel mai periculos document de care dispunem, dacă Rossi i-a intuit clar semnificația. De care dispun, m-am corectat singur. Oare Helen juca pe două fronturi? Dintr-odată însă am înțeles: voia să folosească harta pentru a ajunge la Rossi, pentru a-și finaliza cercetările, pentru a afla de la mine tot ce-mi dezvăluise el, și apoi să-și publice lucrarea. Toate aceste idei mi-au venit deodată în minte, într-o fracțiune de secundă, fiindcă în următoarea l-am auzit pe bibliotecar mugind:

– Harta! Ai harta lui Rossi! Am să te ucid pentru ea!

A urmat un icnet de surpriză al lui Helen, apoi un țipăt și un bufnet.

– Lasă aia jos! urlă bibliotecarul.

Picioarele mele parcă nici n-au atins solul cînd m-am năpustit asupra lui. Căpățîna lui îngustă izbi podeaua cu un pocnet care îmi zgudui și mie creierii în cap. Helen se ghemui lîngă mine. Ținea în mînă crucifixul de douăzeci și cinci de cenți luat de la biserică și-l îndreptă spre el în vreme ce insul se zbătea sub mine și spumega. Bibliotecarul era slab, și, timp de cîteva minute, am izbutit să-l țin la podea – un veritabil noroc pentru mine, dat fiind că în ultimii trei ani îmi petrecusem timpul răsfoind documente olandeze, nu ridicînd greutăți. Aproape că îmi scăpa din strînsoare, așa că mi-am proptit un genunchi în picioarele lui.

– Rossi! zbieră el. Nu e drept! Eu trebuia să mă duc în locul lui, era rîndul meu! Dă-mi harta! Am așteptat atît de mult! Douăzeci de ani de cercetări pentru asta!

Și începu să hohotească, un plîns urît, jalnic. În vreme ce capul i se bălăngănea înainte și-napoi, am văzut cele două mici răni de lîngă gulerul cămășii, două puncte deja cicatrizate. Mi-am ținut mîinile cît mai departe de ele.

– Unde-i Rossi? am strigat. Spune-mi imediat unde e! I-ai făcut vreun rău?

Helen apropie și mai mult crucifixul, iar el își întoarse fața, zvîrcolindu-se sub genunchii mei. Mi s-a părut uluitor, chiar și în aceste momente, efectul pe care-l avea acel simbol asupra creaturii. Să fi fost rodul filmelor hollywoodiene, al superstiției sau al istoriei? M-am întrebat cum de intrase în biserică; e drept totuși că stătuse departe de altar și de capele și se ferise chiar și de femeia care aranja florile.

– Nu m-am atins de el! Nu știu nimic despre asta!

– Oh, ba da, știi! exclamă Helen, apropiindu-se mai mult.

Expresia de pe chipul ei era aprigă, dar se albise la față, și am observat că își ținea mîna liberă în jurul gîtului.

– Helen!

Nu mi-am dat seama cînd i-am strigat numele, dar îmi făcu semn că nu-i nimic, ochii ei continuînd să-l țintuiască pe bibliotecar.

– Unde e Rossi? Ce anume ai așteptat atîția ani? Am să-ți lipesc crucea asta de față, amenință ea, văzînd cum individul se trage și mai înapoi.

– Nu! urlă el. O să-ți spun. Rossi n-a vrut să plece. Eu voiam să mă duc. Nu e drept! L-a luat pe Rossi în locul meu! L-a luat cu forța. Eu m-aș fi dus de bunăvoie să-l ajut, să-l servesc, să clasific...

Dar tăcu brusc.

– Ce? I-am mai izbit o dată capul de podea, ca să știm cum stăm, și mi-am reluat tirul întrebărilor: Cine l-a luat pe Rossi? Îl ții prizonier undeva?

Helen împinse crucea pînă sub nasul lui, și bibliotecarul începu din nou să hohotească.

– Stăpînul meu.

Alături de mine, Helen sughiță și se lăsă brusc pe călcîie, ferindu-se parcă involuntar de impactul cuvintelor auzite.

– Cine e stăpînul tău? Unde l-a dus pe Rossi?

Ochii lui ardeau frenetic. Era o priveliște incredibilă – chipul acela schimonosit, ascunzînd un înțeles teribil.

– Acolo unde eu ar fi trebuit să pot ajunge! La mormînt!

Poate că strînsoarea mea a slăbit sau poate că mărturisirea i-a sporit puterile – din cauza terorii, mi-am dat seama ceva mai tîrziu –, dar, indiferent de cauză, a izbutit deodată să-și elibereze o mînă, s-a rostogolit aidoma unui scorpion și mi-a răsucit încheietura cu care-i pironisem umărul. Durerea a fost insuportabilă, și mi-am tras brațul înapoi cu un zvîcnet. Înainte de a-mi da seama ce se întîmplă, era deja departe, și am luat-o la fugă după el pe scări, pe lîngă grupul de studenți, în jos. Dar viteza mi-era redusă de servieta pe care o strîngeam încă în mînă. Chiar din primele momente mi-am dat seama că nu voiam să-i dau drumul. Sau să i-o arunc lui Helen. Îi spusese individului despre hartă. Era o trădătoare. Iar el o mușcase. Oare nu era și ea contaminată acum?

Pentru prima și ultima dată, am străbătut sala cea mare a bibliotecii în fugă, abia zărind figurile uimite care mă petreceau cu privirile. Însă nu se vedea nici urmă de bibliotecar. Probabil că se ascunsese

undeva în culise, în cine știe ce încăpere sau nișă rezervată exclusiv personalului. Am împins ușa grea, una dintre cele două uși în stil gotic ce nu erau niciodată deschise complet. Și m-am oprit brusc în prag. Lumina vie a după-amiezii m-a orbit, de parcă trăisem pînă atunci într-o lume subterană, pe un tărîm al liliecilor sau al șobolanilor. Pe stradă, cîteva mașini se opriseră. Traficul era întrerupt și o fată în uniformă de chelneriță începuse să țipe, arătînd spre ceva. Alți oameni strigau, și doi bărbați au îngenuncheat lîngă roata din față a uneia dintre mașinile oprite. De sub caroseria acesteia se vedeau ieșind picioarele bibliotecarului, răsucite într-un unghi imposibil. Un braț îi era azvîrlit peste cap. Zăcea cu fața în jos pe pavaj într-o mică baltă de sînge, adormit pentru vecie.

Capitolul 22

Tata n-ar fi vrut să mă ia cu el la Oxford. Avea să stea acolo șase zile, mi-a spus, și nu trebuia să lipsesc de la școală atît de mult. Pe mine m-a surprins faptul că era dispus să mă lase acasă: nu mai făcuse așa ceva de cînd descoperisem cartea aceea cu dragonul în mijloc. Oare avea de gînd să-și ia precauții deosebite de această dată? I-am atras atenția că excursia pe țărmul iugoslav durase aproape două săptămîni, iar pregătirea mea școlară nu avusese deloc de suferit. El a replicat însă că întotdeauna educația trebuie să se afle pe primul loc. La rîndul meu, am argumentat că el îmi spusese de fiecare dată că una dintre cele mai bune forme de educație este călătoria și că luna mai era cea mai plăcută pentru deplasări. I-am arătat ultimele note obținute, toate excelente, și o lucrare la istorie pe care profesorul scrisese: „Dovedești o extraordinară putere de pătrundere în natura studiilor istorice, mai cu seamă ținînd cont de vîrsta ta" – un comentariu pe care l-am memorat și îl repetam adesea înainte de a adormi, ca pe o mantră.

Tata ezită în mod vizibil, așezîndu-și cuțitul și furculița în farfurie într-un mod care sugera nu sfîrșitul felului întîi, ci o scurtă pauză în cadrul cinei. Mi-a spus că îndatoririle pe care le avea îl vor împiedica de această dată să-mi arate împrejurimile pe îndelete și că nu voia să-mi strice primele impresii despre Oxford ținîndu-mă închisă

într-o cameră de hotel. I-am explicat că preferam să stau închisă undeva la Oxford decît în casă cu doamna Clay. Ajunși în acest punct al discuției, amîndoi am coborît glasurile, deși era seara ei liberă. În plus, am adăugat, eram destul de mare pentru a mă plimba și singură. Tata a replicat că nu era totuși o idee foarte bună să merg, fiindcă discuțiile se anunțau destul de tensionate. Și pe lîngă asta, s-ar putea să nu... Dar aici s-a oprit, iar eu am știut de ce. Așa cum eu nu-i puteam spune fățiș pentru ce voiam să merg la Oxford, nici el nu-și putea dezvălui motivul pentru care ținea să mă convingă să n-o fac. Nu puteam recunoaște în fața lui că nu suportam să-l scap din ochi acum, cînd îl vedeam atît de obosit și de împovărat, cu cearcăne vinețiii. Iar el nu putea recunoaște că era posibil să nu fie în siguranță la Oxford și că, în consecință, probabil nici eu nu voi fi. Urmă o tăcere scurtă, după care mă întrebă cu duioșie în glas ce avem la desert, iar eu am adus la masă budinca de orez cu stafide a doamnei Clay, pe care ne-o pregătea de fiecare dată, ca o compensație pentru faptul că se ducea la Centrul Britanic să vadă filme fără noi.

Îmi imaginasem Oxfordul tăcut și înverzit, un fel de catedrală în aer liber, în care învățați în veșminte medievale se preumblau alene, avînd alături cîte un singur student, cu care discutau despre istorie, literatură sau teologie. Realitatea mi s-a părut șocant de vie și de agitată: motociclete zgomotoase, mașini în viteză, ratînd la centimetru studenții în traversare, grupuri numeroase de turiști fotografiind troița ridicată pe trotuar, acolo unde doi episcopi fuseseră arși pe rug cu patru sute de ani în urmă, cu mult înainte de a exista trotuarele. Învățații și învățăceii deopotrivă purtau veșminte dezamăgitor de moderne, majoritatea pulovere de lînă și pantaloni din flanel în cazul profesorilor, blugi în cazul studenților. Mi-am spus cu regret că, în vremea lui Rossi, cu patruzeci de ani înainte de sosirea noastră aici, lumea de la Oxford probabil că se îmbrăca măcar cu ceva mai multă demnitate.

Apoi am zărit primul colegiu care mi-a ieșit în cale, înălțîndu-se în lumina dimineții dincolo de zidurile care îl înconjurau, și alături de el forma aproape perfectă a Sălii Radcliffe, pe care am confundat-o

inițial cu un mic observator astronomic. Dincolo de el se ridicau turnurile unei biserici masive, iar strada era mărginită de un zid ce părea atît de vechi, încît și lichenii crescuți pe suprafața lui aveau un aer antic. Mă întrebam ce impresie am fi făcut noi dacă am fi apărut în fața celor care viețuiseră aici în zilele de glorie ale acelui zid – eu în rochia scurtă, roșie, cu ciorapi albi croșetați, cu sacul meu de cărți, iar tata în jacheta albastră și pantalonii cenușii, cu puloverul negru pe gît și bereta de tweed, amîndoi ducînd în mînă cîte o valiză.

– Am ajuns, spuse tata și, spre încîntarea mea, se opri în fața unei porți în zid.

Era încuiată, dar am așteptat pînă ce un student a venit și, ținînd-o deschisă, ne-a permis să intrăm.

Tata urma să vorbească în cadrul unei conferințe pe tema relațiilor politice dintre Statele Unite și Europa de Est, în plin dezgheț la momentul respectiv. Evenimentul fiind găzduit de universitate, am fost invitați să stăm în locuința unuia dintre directorii colegiilor. Directorii, mi-a explicat tata, erau un fel de dictatori mărinimoși care aveau grijă de studenții fiecărui colegiu. În vreme ce treceam pe sub arcada joasă, întunecoasă, intrînd în curtea scăldată în lumină a universității, mi-am dat seama pentru prima dată că nu peste mult timp voi merge și eu la un colegiu; mi-am încrucișat două degete pe cureaua sacului cu cărți și mi-am dorit în gînd să ajung într-unul asemănător cu acesta.

La picioarele noastre se întindea o mare de dale din piatră ușor tocite, întrerupte ici și colo de copaci umbroși – arbori bătrîni, melancolici și serioși, uneori veghind o bancă. La poalele clădirii principale a colegiului se desenau un mic dreptunghi perfect de iarbă și un bazinaș îngust cu apă. Era unul dintre cele mai vechi colegii de la Oxford, înzestrat de regele Edward al III-lea în anii 1200 și completat mai tîrziu de arhitecții elisabetani. Chiar și peticul acela de gazon îngrijit tuns părea venerabil; cert este că n-am văzut pe nimeni călcînd pe el.

Am ocolit iarba și apa, am ajuns la cabina portarului și de acolo la un șir de camere lipite de locuința directorului. Camerele făceau

probabil parte din structura originală a colegiului, deși era greu de spus la ce serviseră inițial: erau joase, cu lambriuri închise la culoare și ferestruici minuscule. Dormitorul în care fusese găzduit tata avea draperii albastre; al meu – spre infinita mea satisfacție – avea un pat înalt cu baldachin.

Am despachetat, ne-am împrospătat puțin fețele în chiuveta galben-deschis din baia comună și am plecat să-l întîlnim pe master James, directorul care ne aștepta în biroul său, la celălalt capăt al clădirii. Era un om plăcut, amabil, cu păr cărunt și o cicatrice pe unul dintre pomeți. Mi-a plăcut strîngerea lui de mînă și expresia din ochii mari și ușor bulbucați. Părea să nu considere deloc neobișnuit faptul că-l însoțeam pe tata la conferință și chiar a sugerat să fac un tur al colegiului în după-amiaza aceea, împreună cu asistentul său. Acesta, a precizat el, este un tînăr gentleman bine pregătit și foarte îndatoritor. Tata a fost de acord; el avea să fie ocupat cu întrevederile, așa că, de ce să nu fac eu cunoștință cu frumusețile locului, dacă tot mă aflam aici?

La ora trei fix m-am prezentat la întîlnire, cu bereta într-o mînă și un carnețel în cealaltă, fiindcă tata sugerase să iau notițe pentru o eventuală lucrare școlară. Ghidul meu era un student deșirat, cu părul de culoarea paiului, pe care master James mi l-a prezentat numindu-l Stephen Barley. Mi-au plăcut mîinile lui subțiri, cu vene albastre, și puloverul gros, de lînă, cu care era îmbrăcat. Faptul că am străbătut curtea alături de el mi-a dat sentimentul că sînt acceptată temporar în acea comunitate de elită. Mi-a stîrnit totodată primul vag fior sexual, impresia fugară că, dacă mi-aș strecura mîna în palma lui, o ușă s-ar deschide undeva în lungul zid al realității cunoscute mie, fără putința de a mai fi închisă vreodată. I-am explicat că dusesem o viață foarte ferită – atît de ferită, încît îmi dau seama acum că nici la aproape optsprezece ani, cîți aveam atunci, nu-i conștientizam limitele extrem de strînse. Micul val de rebeliune pe care l-am simțit mergînd alături de un arătos student la Oxford mi s-a părut o frîntură de melodie venită dintr-o civilizație necunoscută. Dar am strîns în mînă carnetul de notițe, m-am agățat ferm de copilăria mea și l-am

întrebat de ce curtea era acoperită în mare parte cu dale din piatră în loc de iarbă. Stephen Barley a surîs privind în jos spre mine.

– Ei bine, nu știu. Nimeni n-a mai întrebat asta pînă acum.

M-a condus apoi în sala de mese, o încăpere înaltă, în stil Tudor, plină de mese din lemn, și mi-a arătat locul în care tînărul conte de Rochester crestase ceva obraznic în lemnul unei bănci, în timp ce mînca acolo. Sala era mărginită de ferestre plumbuite, fiecare avînd în centru cîte o străveche scenă de binefacere: Thomas Becket îngenunchind lîngă un muribund, un preot în veșmîntul lui lung, miluind cu supă un șir de săraci, un doctor medieval bandajînd piciorul unui bolnav. Deasupra băncii Rochester era o scenă pe care n-am reușit s-o descifrez, un bărbat cu o cruce la gît și un băț într-o mînă, aplecîndu-se peste ceea ce părea a fi o grămadă de zdrențe negre.

– Da, asta este într-adevăr o curiozitate, îmi spuse Barley. Și sîntem foarte mîndri de ea. Vezi tu, bărbatul acesta este un dascăl din primii ani de existență a colegiului, și în scena aceasta înfige o țepușă din argint în inima unui vampir.

Pentru o clipă am rămas fără grai, privindu-l fix.

– Erau vampiri la Oxford pe atunci? am întrebat în cele din urmă.

– N-aș putea să-ți spun, răspunse el zîmbind. Dar tradiția menționează că primii învățați ai colegiului au contribuit la apărarea teritoriilor din jur împotriva vampirilor. De fapt, au consemnat o serie de informații referitoare la vampiri – chestii bizare pe care le poți vedea și astăzi în Sala Radcliffe, de vizavi. Legenda spune că primii profesori nu acceptau în incinta colegiului nici o carte pe teme oculte, astfel că acestea au fost depozitate în diverse alte locuri, sfîrșind în cele din urmă aici.

Brusc, mi-am amintit de Rossi și m-am întrebat dacă el văzuse scrierile respective.

– Există vreo posibilitate de a afla numele studenților care au învățat aici în trecut... să zicem cu cincizeci de ani în urmă? Și al doctoranzilor?

– Desigur. Stephen Barley se uită nedumerit la mine, dar adăugă: Îl pot întreba eu pe director, dacă vrei.

Am simțit că roșesc – un veritabil blestem al tinereții mele.

– Oh, nu. Nu e nimic important. Dar aș vrea... Pot să văd datele despre vampiri?

– Așa deci, îți plac lucrurile înspăimîntătoare! Adevărul e că n-ai prea multe de văzut – cîteva volume vechi și o sumedenie de cărți cu coperte din piele. Dar, cum vrei. Acum mergem să vizităm biblioteca colegiului – în nici un caz n-o poți rata –, și apoi te voi conduce spre Sala Radcliffe.

Biblioteca era, firește, una dintre comorile universității. De atunci, din acea zi a tinereții mele, am văzut majoritatea colegiilor, cunoscîndu-le pe unele dintre ele cît se poate de bine, am rătăcit prin capelele și bibliotecile lor, am susținut cursuri în sălile de clasă și am băut ceai în saloanele lor. Pot spune însă cu mîna pe inimă că nimic nu egalează acea primă bibliotecă pe care am vizitat-o, exceptînd poate capela Colegiului Magdalen, cu decorațiile sale divine. Am intrat mai întîi într-o sală de lectură înconjurată de vitralii, ca un imens terariu, în care studenții – plante rare, prizoniere – ședeau în jurul unor mese aproape la fel de vechi ca însuși colegiul. Lămpi stranii atîrnau din plafon, iar în colțuri, înălțate pe piedestaluri, se aflau globuri enorme din vremea lui Henric al VIII-lea. Stephen Barley mi-a arătat numeroasele volume ale primului *Oxford English Dictionary*, înșirate de-a lungul unui perete; pe celelalte rafturi se zăreau atlase datînd din veacuri variate, arhondologii și lucrări de istorie a Angliei, cărți în greacă și latină din toate perioadele de viață a colegiului. În centrul sălii, pe un podium sculptat în stil baroc, trona o uriașă enciclopedie, iar aproape de intrarea în sala următoare se afla o vitrină din sticlă în care am văzut un volum foarte vechi și masiv, despre care Stephen mi-a spus că era o Biblie Gutenberg. Deasupra, o lucarnă circulară ca un oculus dintr-o biserică bizantină lăsa să pătrundă pînă la noi, în dîre prelungi, razele soarelui. Stoluri de porumbei zburau dincolo de ea. Lumina prăfoasă încălzea studenții care citeau la mese, învăluindu-le tricourile groase și fețele concentrate. Era un paradis al educației, și m-am rugat să ajung și eu cîndva aici.

Încăperea următoare era o sală vastă, cu logii, scări în spirală și un vechi luminator din sticlă. Toți pereții erau îmbrăcați în cărți, de sus pînă jos, de la podeaua din piatră pînă la plafonul boltit. Am văzut acolo hectare întregi de cărți legate elegant în piele, sumedenie de mape, mii de mici volume din secolul al XIX-lea, de un roșu-întunecat. Oare ce scrie în toate aceste cărți? – m-am întrebat. Aș înțelege eu ceva din ele? Mă mîncau palmele să iau cîteva de pe rafturi, dar nu îndrăzneam să ating asemenea opere de artă. Nici nu eram sigură dacă mă aflam într-o bibliotecă sau într-un muzeu. Probabil că emoția mi se citea pe față, fiindcă deodată l-am văzut pe însoțitorul meu zîmbind amuzat.

– Nu-i rău, așa-i? Înseamnă că ești și tu un șoarece de bibliotecă. Dar, să mergem! Ai văzut ce-a fost mai important. Acum să ne îndreptăm spre Sala Radcliffe.

Lumina aspră a zilei și șuierul mașinilor trecînd în viteză, după liniștea din bibliotecă, mi se părură mai stridente ca niciodată. Totuși, a trebuit să le fiu recunoscătoare pentru un dar neașteptat: traversînd grăbiți prin traficul intens, Stephen mi-a luat mîna, trăgîndu-mă după el. Îl puteam considera un frate mai mare, protector și autoritar, dar ceva din atingerea palmei sale calde stîrni în mine un tremur care persistă chiar și după ce îmi dădu drumul. Eram sigură, privindu-i profilul vesel, aparent neschimbat, că mesajul fusese trimis într-o singură direcție; dar pentru mine era suficient faptul că îl primisem.

Sala Radcliffe, așa cum știe orice anglofil, este una dintre bijuteriile arhitecturii engleze, splendidă și ciudată, un uriaș depozit de cărți. Deși o latură a clădirii coboară pînă aproape în stradă, celelalte trei sînt înconjurate de o peluză vastă. Am intrat în liniște, deși în mijlocul sălii circulare un grup de vizitatori părea cuprins de febra discuțiilor. Stephen mi-a arătat pe rînd diversele elemente ale structurii, studiate la orice curs de arhitectură britanică și menționate în toate ghidurile turistice. Era un loc minunat și emoționant; privind în jurul meu fără a mă sătura, m-am gîndit cît de ciudat e faptul că o asemenea clădire a fost aleasă pentru a găzdui o colecție dedicată răului. În cele din urmă, Stephen m-a condus spre o scară și am urcat la balcon.

– Vino aici, mi-a spus el și mi-a făcut semn către o arcadă decupată parcă direct în peretele de cărți. Dincolo e o mică sală de lectură. Eu am fost înăuntru o singură dată, dar cred că acolo este păstrată colecția despre vampiri.

Încăperea slab luminată era într-adevăr mică și tăcută, ferită de vocile turiștilor de jos. Volume elegante se înghesuiau pe rafturi, cu coperte în culoarea caramelului și fragile precum osul vechi. Printre ele, un craniu uman într-o casetă de sticlă și alamă atesta natura morbidă a colecției. Sala era de fapt atît de mică, încît în mijlocul ei nu era loc decît pentru o singură masă de lectură, de care aproape că ne-am împiedicat cînd am intrat, pomenindu-ne nas în nas cu cel care stătea așezat la ea, citind dintr-un volum și luînd notițe în grabă pe un teanc de foi. Era un bărbat palid și uscățiv, cu ochii înfundați în cap, speriați și surprinși, dar totodată arzători și concentrați. Era tata.

Capitolul 23

În iureșul de ambulanțe, mașini ale poliției și spectatori adunați să privească ridicarea trupului mort al bibliotecarului – începu tata să povestească –, am rămas încremenit cîteva clipe. Era oribil, de neimaginat ca viața unui om – oricît de neplăcut sau demn de dispreț ar fi fost el – să sfîrșească atît de brusc, acolo în stradă, dar prima mea grijă a fost pentru Helen. Mulțimea se strîngea repede, iar eu am început să alerg de colo-colo, căutînd-o. Am răsuflat ușurat cînd m-a găsit ea, bătîndu-mă ușor pe umăr cu mîna ei înmănușată. Era palidă, dar stăpînă pe sine. Își înfășurase strîns eșarfa în jurul gîtului, și vederea ei m-a cutremurat.

– Am așteptat cîteva minute și pe urmă am coborît și eu scările, îmi spuse la adăpostul tumultului stradal. Vreau să-ți mulțumesc că mi-ai venit în ajutor. Omul acela era o brută. Ai fost cu adevărat curajos.

Am fost surprins văzînd cît de blîndă putea deveni expresia ei la o adică.

– De fapt, tu ai fost cea curajoasă. Și te-a rănit, am răspuns cu voce joasă, încercînd să nu gesticulez evident spre gîtul ei. Oare te-a...?

– Da.

Instinctiv, ne-am tras mai aproape unul de celălalt, pentru a nu putea fi auziți de alții.

– Cînd s-a aruncat asupra mea, m-a mușcat de gît. Pentru o clipă, buzele i-au tremurat, ca și cînd ar fi fost gata să izbucnească în plîns. Dar nu a supt mult sînge. N-a avut timp. Și nu mă doare decît foarte puțin.

– Dar... am bîiguit, stupefiat.

– Nu cred că se va infecta. A sîngerat nesemnificativ și am închis rana cît de bine am putut.

– N-ar trebui să mergem la spital? am propus, dar am regretat imediat, văzînd privirea pe care mi-a aruncat-o. Sau putem trata noi mușcătura în vreun fel?

Cred că mă gîndeam la îndepărtarea veninului, așa cum se procedează în cazul mușcăturilor de șerpi. Durerea de pe chipul ei mi-a strîns deodată inima în piept. Apoi mi-am amintit că trădase secretul hărții.

– Dar de ce ai...

– Știu că te miră faptul, mă întrerupse ea în grabă. Dar nu mi-a venit în minte altă momeală, și voiam să văd reacția creaturii. Nu i-aș fi dat nici harta, nici alte informații. Serios.

Am studiat-o suspicios. Figura ei era serioasă, colțurile gurii fiind îndreptate în jos, într-o linie strînsă.

– Nu?

– Pe cuvîntul meu. Și, în plus – aici surîsul ei sarcastic corectă acea linie dură a buzelor –, nu obișnuiesc să dau altora ceea ce pot folosi eu însămi, nu-i așa?

Trebuia să mă declar mulțumit cu atît, însă ceva în expresia ei mi-a domolit temerile.

– Reacția lui a fost una extrem de interesantă, nu crezi?

Helen încuviință.

– A spus că lui ar fi trebuit să i se permită să meargă la mormînt și că Rossi a fost dus acolo de cineva. E teribil de ciudat, dar părea să știe într-adevăr ceva despre situația ta... îndrumătorului tău. Eu una nu pot crede în chestia asta cu Drakulya, dar e posibil ca vreo grupare ocultă bizară să-l fi răpit pe profesorul Rossi.

A fost rîndul meu să încuviințez, deși eu eram mai încrezător decît ea.

– Și acum, ce vei face? m-a întrebat Helen cu o detașare ce mi s-a părut curioasă.

Răspunsul mi-a ieșit de pe buze înainte de a apuca să mă gîndesc la el.

– Mă duc la Istanbul. Sînt convins că există acolo cel puțin un document pe care Rossi n-a avut prilejul să-l cerceteze și care ar putea conține informații despre mormînt, poate chiar despre mormîntul lui Dracula de pe lacul Snagov.

Ea începu să rîdă.

– Dar de ce să nu faci o plăcută excursie în țara mea natală, România? Te-ai putea duce la castelul lui Dracula cu un par de argint în buzunar sau chiar să-l vizitezi pe el, la Snagov! Am auzit că e un loc drăguț pentru un picnic.

– Uite ce-i, am replicat iritat. Știu că toate astea sînt ciudate, dar trebuie neapărat să urmez orice pistă care ar putea elucida dispariția lui Rossi. Și știi foarte bine că un cetățean american nu poate trece pur și simplu dincolo de Cortina de Fier pentru a căuta pe cineva. Loialitatea mea probabil că a mișcat-o și i-a stîrnit un sentiment de jenă, fiindcă n-a spus nimic, așa că am continuat: Aș vrea să te rog ceva. Cînd am plecat de la biserică, ai spus că mama ta ar putea avea unele informații despre cercetările lui Rossi în privința lui Dracula. La ce te-ai referit?

– Simplu: atunci cînd s-au întîlnit, el i-a zis că a venit în România pentru a studia legenda lui Dracula; în plus, mama credea în această legendă. Poate că știe despre cercetările lui ceva mai mult decît mi-a spus mie pînă acum, dar nu sînt sigură. Nu vorbește cu plăcere despre subiectul ăsta, iar eu am urmat firul acestei pasiuni a bunului nostru *pater familias* pe căi științifice, nu în sînul familiei. Poate că ar fi trebuit s-o întreb mai multe despre zilele acelea.

– O ciudată omisiune pentru un antropolog, am ripostat țîfnos.

Acum, convins din nou că era de partea mea, mă simțeam cuprins de toată iritarea ce însoțește sentimentul de ușurare. Ochii ei au scînteiat, amuzați.

– *Touché,* Sherlock! O voi întreba cu prima ocazie cînd o voi vedea.

– Și cînd va fi asta?

– Peste vreo doi ani, cred. Prețioasa mea viză nu-mi permite să mă fîțîi mereu dus-întors între Est și Vest.

– Dar nu-i telefonezi niciodată, sau nu-i scrii?

Helen holbă ochii la mine.

– Oh, Occidentul e un tărîm atît de inocent! Crezi că mama are telefon? Îți închipui că scrisorile mele scapă nedeschise și necitite măcar o dată?

Am rămas tăcut, rușinat.

– Și ce document ești atît de nerăbdător să cauți, Sherlock? reluă ea. Este vorba despre bibliografia aceea, despre Ordinul Dragonului? Am văzut-o pe ultima listă din documentele lui Rossi. E unicul articol pe care nu l-a descris în detaliu. Asta vrei să găsești?

Avea dreptate, firește. Începeam să înțeleg cu un oarecare inconfort amploarea capacităților ei intelectuale, și mintea mi-a zburat visătoare la conversațiile pe care le-am fi putut avea în circumstanțe mai fericite. Pe de altă parte, perspicacitatea ei nu-mi făcea totuși o plăcere deosebită.

– De ce vrei să știi? am contraatacat. Pentru cercetările tale?

– Desigur. Vei lua legătura cu mine la întoarcere?

Dintr-odată, m-am simțit foarte obosit.

– La întoarcere? N-am idee nici măcar în ce voi intra, dar să mai știu și ce voi face cînd mă voi întoarce! Poate că mă va doborî și pe mine vampirul atunci cînd voi ajunge acolo unde am de gînd să ajung.

Voisem să am un ton ironic spunînd aceste cuvinte, dar caracterul ireal al întregii situații m-a izbit îndată ce le-am rostit. Iată-mă aici, pe trotuarul din fața bibliotecii, un loc în care am mai fost de sute de ori înainte, doar că de această dată discutam despre vampiri – ca și cum aș fi crezut în ei – cu un antropolog român, și amîndoi priveam cum polițiștii și echipajele de ambulanță se înghesuie la locul unei morți în care fusesem și eu implicat, cel puțin indirect. Încercam să nu dau atenție activității lor sinistre. Mi-a trecut prin minte faptul că ar trebui să plec de acolo mai repede, însă fără o grabă vizibilă. Nu-mi puteam permite să fiu reținut de poliție, nici măcar

pentru cîteva ore de interogatoriu. Aveam multe de făcut, în cel mai scurt timp: voi avea nevoie de o viză pentru Turcia, pe care probabil o voi obține în New York, de un bilet de avion, și va trebui să las acasă, în siguranță, o copie a materialelor de care dispuneam deja. Nu aveam ore de susținut în cursul acestui trimestru, slavă Domnului, dar trebuia să prezint un motiv oarecare celor de la catedră și să le dau părinților mei o explicație, ca să nu se îngrijoreze. M-am întors spre Helen.

– Domnișoară Rossi, dacă nu vei mai spune nimănui despre toate acestea, promit să iau legătura cu tine imediat ce mă voi întoarce. Pînă atunci, îmi mai poți spune și altceva? Crezi că există o modalitate de a lua legătura cu mama ta înainte de a pleca?

– Nu pot, decît prin intermediul scrisorilor. Și, în plus, mama nu știe engleza. Cînd mă voi întoarce acasă, peste doi ani, o voi întreba eu însămi.

Am oftat. Doi ani era mult, inimaginabil de mult. Deja simțeam un fel de anxietate la gîndul că mă voi despărți de acest partener de cîteva zile – de cîteva ore, de fapt –, singura persoană care, în afară de mine, știa ceva despre natura dispariției lui Rossi. Odată ce ne vom despărți, voi fi singur, pe cont propriu, într-o țară la care pînă acum aproape că nici nu mă gîndisem vreodată.

– Domnișoară Rossi, îți mulțumesc pentru că te-ai coborît, cîteva zile, la mintea unui lunatic. Dacă mă voi întoarce cu bine, în mod cert îți voi da de știre. Adică... poate... dacă îl voi aduce și pe tatăl tău în siguranță...

Helen a schițat un gest vag cu palma înmănușată, ca și cum întoarcerea lui Rossi nu era un subiect de interes pentru ea, dar apoi a întins-o spre mine și ne-am strîns mîinile cordial. Am avut atunci senzația că acela era ultimul meu contact cu lumea, așa cum o cunoșteam eu.

– La revedere, mi-a spus. Îți doresc numai succes în cercetările tale.

Și se întoarse, dispărînd în mulțime. Șoferul ambulanței închidea acum ușile. M-am întors și eu și am pornit pe trepte în jos. La nici

cincizeci de metri de bibliotecă, m-am oprit și am privit înapoi, sperînd să-i zăresc silueta în jachetă neagră printre spectatori și trecători. Spre surprinderea mea, am văzut-o grăbindu-se spre mine; obrajii îi străluceau într-o nuanță rubinie, iar în ochi avea o expresie imperioasă.

– M-am mai gîndit, îmi spuse și apoi se opri, trăgînd adînc aer în piept. Lucrurile astea mă privesc pe mine, mai mult decît orice altceva. Privirea ei o susținu pe a mea direct, provocator. Încă nu știu cum am să procedez, dar cred că voi veni cu tine.

Capitolul 24

Tata a găsit niște scuze interesante pentru faptul că, în loc să se afle la întrevederea sa, cerceta colecția despre vampiri de la Oxford. Întrunirea fusese anulată, mi-a spus, strîngîndu-i mîna lui Stephen Barley. Apoi adăugă că venise aici într-o mai veche vînătoare... Dar se opri, mușcîndu-și buzele, și încercă o altă explicație: căutase un loc liniștit și ferit (asta o puteam crede). Satisfacția lui pentru prezența lui Stephen, pentru vitalitatea lui caldă, sănătoasă și cît se poate de materială era aproape palpabilă. La urma urmei, ce mi-ar fi putut spune, dacă l-aș fi surprins aici singură? Cum mi-ar fi putut explica de ce studia volumul aflat în mîinile lui? Sau cum l-ar fi putut închide cu un gest simplu, ca din întîmplare, ca să nu-l văd? Încercă să-l închidă acum, dar era prea tîrziu; remarcasem deja titlul unui capitol pe una dintre paginile acelea groase și îngălbenite de vreme: *Vampires de Provence et des Pyrénées*.

N-am dormit bine în noaptea aceea, în patul cu baldachin din locuința directorului, trezindu-mă adesea din vise stranii. La un moment dat am zărit un fir de lumină pe sub ușa băii ce făcea legătura între camera mea și cea a tatălui meu și m-am simțit mai liniștită. Alteori însă, faptul că el nu dormea, că era treaz dincolo de ușa aceea îmi alunga și mie somnul. Spre dimineață, cînd cerul de dincolo de

ferestre a început să capete o nuanță cenușie, m-am trezit din nou și n-am mai adormit.

De data aceasta, liniștea fusese cea care îmi alungase somnul. Totul în jur era mult prea tăcut: conturul vag al copacilor în curte (m-am uitat printre perdele), dulapul uriaș de lîngă pat și, în primul rînd, camera de alături, a tatălui meu. Nu m-aș fi așteptat să fie deja treaz la ora aceea; probabil că dormea, poate sforăind puțin, dacă stătea cu fața în sus, încercînd să alunge astfel problemele zilei precedente și să le amîne în același timp pe cele ale discuțiilor și seminariilor ce urmau să se desfășoare azi. De obicei, în cursul călătoriilor împreună, îmi ciocănea ușor la ușă după ce mă trezeam – o invitație la o scurtă plimbare în doi înainte de micul dejun.

În această dimineață însă, liniștea mi s-a părut copleșitoare fără un motiv aparent, așa că am coborît din patul înalt, m-am îmbrăcat și mi-am aruncat un prosop pe umăr. Voiam să mă spăl în chiuveta de la baie și să ascult între timp răsuflarea egală a tatălui meu. Am ciocănit ușor la ușă, să mă asigur că nu era înăuntru. Liniștea mi s-a părut și mai adîncă odată ce m-am văzut în fața oglinzii. Mi-am lipit urechea de ușa lui. În mod cert, dormea dus. Știam că ar fi fost o răutate din partea mea să-i întrerup odihna cu greu dobîndită, însă un fior de panică începuse deja să mi se strecoare în suflet. Nu se auzea nimic de dincolo de ușă. Ani de zile, intimitatea fiecăruia dintre noi fusese sfîntă pentru celălalt, dar acum, în lumina cenușie a dimineții, am apăsat ușor pe clanță.

Draperiile grele din dormitorul lui erau trase, așa că am avut nevoie de cîteva secunde de acomodare pentru a identifica în întuneric conturul mobilelor și al tablourilor de pe pereți. Liniștea îmi ridicase ușor părul pe ceafă. Am făcut un pas spre pat și l-am strigat. Dar lîngă mine așternuturile erau netede, neatinse, întunecate în noapte. Dormitorul era gol. Am dat drumul cu zgomot aerului pe care-l reținusem în piept. Tata ieșise și acum se plimba probabil singur, dorind puțină singurătate și timp de reflecție. Dar ceva m-a îndemnat să aprind veioza de lîngă pat și să privesc în jur cu atenție. În cercul de lumină creat, am văzut un bilet adresat mie, iar pe el două obiecte

care m-au luat prin surprindere: un mic crucifix din argint pe un lanț solid și o căpățînă de usturoi. Realitatea lor brută mi-a strîns stomacul ca un pumn înainte de a apuca să citesc cuvintele mesajului.

Draga mea fiică,

Regret nespus această situație neașteptată, dar trebuie să plec pentru o nouă problemă care s-a ivit și n-am vrut să te trezesc în cursul nopții. Sper că voi lipsi doar cîteva zile. Am aranjat cu master James să ajungi cu bine acasă în compania tînărului tău prieten, Stephen Barley. I se va permite să lipsească de la cursuri timp de două zile și te va conduce la Amsterdam în această seară. Aș fi vrut ca doamna Clay să vină să te ia, dar sora ei s-a îmbolnăvit, așa că a fost nevoită să plece din nou la Liverpool. Va încerca să ajungă și ea acasă diseară. În orice caz, va avea cine să aibă grijă de tine, și am încredere că și tu vei face același lucru. Nu-ți face griji în privința absenței mele. Este o problemă confidențială, dar mă voi întoarce acasă cît pot de repede și îți voi explica atunci. Între timp, te rog din suflet să porți tot timpul crucifixul și să pui cîte puțin usturoi în fiecare buzunar. Știi că niciodată nu am vrut să-ți impun anumite superstiții sau idei religioase, și rămîn același ferm sceptic în ambele domenii. Dar în privința răului trebuie să luptăm pe cît posibil cu mijloacele lui, iar tu cunoști deja bine în ce constau ele. Te implor din sufletul meu de tată să nu-mi ignori aceste dorințe.

Biletul era semnat cu dragoste, dar mi-am dat seama că fusese scris în grabă. Inima îmi bătea nebunește. Mi-am pus repede la gît lanțul cu crucifixul și am împărțit usturoiul în buzunarele rochiei. Tipic pentru tata, mi-am spus privind în jur dormitorul gol, să-și strîngă patul cu grijă chiar și dacă se grăbise atît de tare să plece pe nesimțite. Dar de ce această grabă? Nu putea fi vorba despre o simplă misiune diplomatică; mi-ar fi spus dacă așa ar fi stat lucrurile. Știam că era adesea nevoit să răspundă unor urgențe profesionale; plecase și alteori pe neașteptate, chemat de o criză în celălalt capăt al continentului, dar de fiecare dată îmi spusese unde se duce. De această dată însă, era clar că nu fusese solicitat în interes de serviciu. În plus, săptămîna aceasta trebuia să fie aici, la Oxford, susținînd

conferințe și participînd la întruniri, iar tata nu era omul care să nu-și respecte obligațiile.

Nu, plecarea lui avea în mod cert legătură cu oboseala aceea vizibilă la el în ultima vreme, și mi-am dat seama că în tot acest timp mă temusem de un asemenea deznodămînt. Apoi să nu uităm de scena de ieri, din Sala Radcliffe, cînd l-am găsit cufundat în... Dar ce citea, de fapt? Și unde, unde plecase? Fără mine! Pentru prima dată de cînd îmi puteam aminti, în toți acești ani în care tata mă ferise de singurătatea unei vieți fără mamă, fără frați sau surori, fără o casă stabilă, în toți acești ani în care îmi fusese deopotrivă tată și mamă – pentru prima dată mă simțeam acum ca o orfană.

*

Directorul s-a arătat foarte amabil cînd am apărut la ușa lui cu bagajele strînse și pelerina de ploaie pe braț. I-am explicat că eram perfect capabilă să călătoresc singură, că-i eram recunoscătoare pentru oferta de a-mi recomanda pe cineva care să mă conducă pînă acasă, peste Canalul Mînecii, și că nu-i voi uita niciodată amabilitatea. Spunînd aceste lucruri, am simțit deodată o mică înțepătură, un fior slab, dar distinct, de dezamăgire, gîndindu-mă cît de plăcut ar fi fost să călătoresc o zi întreagă alături de Stephen Barley, să-l văd surîzîndu-mi în vagonul de tren de pe bancheta din față. Dar trebuia să refuz. Am repetat că voi fi acasă în siguranță în doar cîteva ore, alungîndu-mi imaginea apărută brusc în minte a bazinașului de marmură roșie în care susura apa, temîndu-mă că omul acesta drăguț și surîzător mi-ar putea citi gîndurile. Voi ajunge acasă repede și îi voi telefona, pentru a-l asigura că am călătorit cu bine. Și pe urmă – am adăugat cu o și mai mare fățărnicie –, tata va veni și el în numai cîteva zile.

Master James era sigur că pot călători foarte bine singură; păream o fată independentă, firește. Însă – adăugă el cu un zîmbet chiar mai amabil – nu-și putea nesocoti promisiunea făcută unui vechi prieten. Știa că sînt cea mai de preț comoară a tatălui meu, și nu mă putea „expedia“ fără o protecție corespunzătoare. Trebuia să înțeleg că n-o făcea atît pentru mine, cît pentru tata, așa că mă ruga să-l înțeleg.

Stephen Barley și-a făcut apariția înainte de a mai avea timp să spun ceva și, în orice caz, înainte de a realiza implicațiile cîtorva dintre cuvintele auzite – și anume că directorul și tata erau vechi prieteni, cînd eu crezusem că se cunoscuseră abia cu două zile în urmă. Dar n-am mai avut timp pentru astfel de reflecții; Stephen era acolo, părîndu-mi un vechi prieten, cu o geantă de drum în mînă și cu haina pe braț. Nu puteam spune că eram nemulțumită văzîndu-l. Îmi părea rău pentru ocolul pe care voi fi nevoită să-l fac, însă nu din cale-afară. La urma urmei, cum să nu mă încălzească surîsul lui larg și exclamația: „Uite-așa m-ai scutit de două zile de muncă!"

Master James s-a dovedit ceva mai sobru.

– Băiete, nu uita că ești încă la muncă! Vreau să-mi telefonezi din Amsterdam îndată ce ajungeți și, de asemenea, vreau să vorbesc cu menajera. Uite niște bani pentru biletele de tren și pentru ceva de mîncare, și să-mi aduci chitanțele, adăugă cu o sclipire jucăușă în ochi. Asta nu înseamnă că nu poți să-ți iei și tu o ciocolată olandeză din gară. Să-mi aduci și mie una! Nu e la fel de bună ca aceea din Belgia, dar merge. Gata, plecați acum și aveți grijă.

Cu asta, îmi strînse mîna călduros și îmi întinse o carte de vizită.

– La revedere, draga mea. Să treci pe la noi atunci cînd va veni vremea să te gîndești la o universitate.

Ieșind din biroul lui, Stephen puse mîna pe bagajul meu.

– Să mergem! Avem bilete la trenul de zece și treizeci, dar n-ar fi rău să plecăm din vreme.

Directorul și tata se ocupaseră de fiece detaliu, și m-am întrebat ce alte probe va trebui să mai trec acasă. Acum aveam însă altele de făcut.

– Stephen...

– Oh, spune-mi Barley. Toată lumea îmi zice așa, rîse el, și m-am obișnuit într-atît, încît mă ia cu fiori cînd îmi aud numele mic.

Surîsul lui era și azi la fel de contagios ca ieri.

– Bine. Barley, aș... aș putea să te rog ceva înainte de a pleca? Îmi făcu semn din cap că da și am continuat: Aș vrea să mai merg o dată în Sala Radcliffe. Era atît de frumos acolo și... și mi-ar plăcea să văd colecția despre vampiri. N-am apucat să mă uit deloc la ea.

– Hm, văd că-ți plac chestiile sinistre. Moștenire de familie, probabil.

Am simțit că roșesc.

– Știu.

– Bine. Hai să dăm o fugă, dar pe urmă va trebui să ne grăbim. Dacă pierdem trenul, master James îmi va bate *mie* un par în inimă!

De această dată, în Sala Radcliffe era liniște și foarte puțini vizitatori. Am urcat în viteză scara și am intrat în cămăruța în care-l găsisem ieri pe tata. Cînd am pășit pragul, mi-am înghițit cîteva lacrimi ce-mi urcaseră în gît; cu numai cîteva ore în urmă, tata stătuse aici cu acea privire stranie în ochi, iar acum nici măcar nu știam unde e.

Mi-am amintit unde așezase cartea la loc în raft: sub caseta cu craniul, spre stînga. Am trecut cu degetul peste marginea raftului. Barley ședea alături de mine (ar fi fost imposibil să nu stăm aproape unul de celălalt în spațiul acela înghesuit, dar aș fi preferat să iasă puțin în balcon) și privea cu o nedisimulată curiozitate. Acolo unde ar fi trebuit să se afle cartea, se ițea o gaură, ca un dinte lipsă. Am înghețat: în nici un caz, sub nici un motiv, tata nu ar fi furat o carte; și atunci, cine ar fi putut s-o ia? O clipă mai tîrziu însă, mi-am dat seama că volumul era puțin mai departe. Cineva îi mutase locul de cînd fusesem eu aici. Se întorsese oare tata pentru a o mai citi o dată? Sau o luase altcineva de pe raft? Am privit cu suspiciune craniul din caseta de sticlă, care mi-a întors însă o uitătură goală, anatomică. Apoi am luat cartea cu grijă; da, iată-i coperta de culoarea osului, cu o panglică de mătase neagră la partea superioară. Am pus-o pe masă și am deschis la pagina de titlu: *Vampires du Moyen Âge*, Baron de Hejduke, Bucarest, 1886.

– Ce faci tu cu aiureala asta morbidă? m-a întrebat Barley privind peste umărul meu.

– Tema pentru școală.

Așa cum îmi aminteam, existau mai multe capitole: *Vampires de la Toscane, Vampires de la Normandie* și așa mai departe. Cel care îmi trebuia era ultimul: *Vampires de la Provence et des Pyrénées*. Oh, Doamne, va fi oare franceza mea suficient de bună? Barley începuse

să arunce priviri insistente ceasului. Am urmărit în grabă textul cu degetul, atentă să nu ating fila de culoarea fildeșului sau tiparul excelent. *Vampires dans les villages de Provence*... Oare ce căutase tata aici? Era absorbit de prima pagină a capitolului cînd l-am surprins eu. „*Il y a aussi une legende...*" M-am aplecat mai atentă asupra textului.

De atunci am resimțit de multe ori în decursul timpului acea senzație pe care am încercat-o acolo, în Sala Radcliffe. Pînă în ziua aceea, incursiunile mele pe tărîmul limbii franceze fuseseră pur mecanice, ca rezolvarea unui set de exerciții matematice. Atunci cînd deslușeam o expresie nouă era ca și cînd treceam puntea spre un nou exercițiu. Niciodată înainte nu mai experimentasem brusca iluminare stîrnită de mesajul care circulă de la cuvînt la creier și apoi la inimă, nu mai simțisem cum o limbă nouă prinde viață chiar sub ochii mei, nu mai trăisem acea deschidere pe care ți-o dă înțelegerea, neașteptata elucidare a sensului cuvintelor citite. De atunci, am mai împărtășit asemenea momente de revelație împreună cu alți tovarăși: germana, rusa, latina, greaca și – doar pentru o oră – sanscrita.

Dar acea dintîi clipă conținea în ea sîmburele tuturor celorlalte care aveau să urmeze.

– *Il y a aussi une legende*, am șoptit, și Barley s-a aplecat pentru a citi și el.

Cînd a tradus în engleză, cu glas tare, pasajul ce urma, eu asimilasem deja semnificația cuvintelor, cu un icnet mental de surprindere.

– „Există și o legendă ce spune că Dracula, cel mai nobil și mai periculos dintre vampiri, și-a dobîndit puterile nu în Valahia, ci prin intermediul unei erezii în cadrul Mănăstirii Saint-Matthieu-des-Pyrénées Oriéntales, un lăcaș benedictin fondat în anul de la facerea lumii 1000." Ce mai e și asta? întrebă Barley.

– Temă pentru școală, am repetat, dar ochii ni s-au întîlnit deasupra cărții, și am observat că mă privea ca și cînd atunci m-ar fi zărit pentru prima dată. Știi bine franceza?

– Firește. Surîse, își aplecă din nou privirea spre carte și citi în continuare: „Se spune că Dracula vizitează mănăstirea la fiecare

șaisprezece ani, pentru a-și cinsti originile și pentru a reînnoi acea dominație ce i-a permis să trăiască dincolo de moarte".

– Mai departe, te rog!

– Bine. „Calculele efectuate de fratele Pierre de Provence la începutul secolului al XVII-lea sugerează că Dracula vine la Saint-Matthieu în luna mai, la primul pătrar."

– În ce fază e luna acum? am întrebat dintr-o suflare, dar Barley nu știa.

În restul articolului nu mai apărea nici o mențiune a Mănăstirii Saint-Matthieu; pe celelalte pagini era rezumat un document provenit de la o biserică din Perpignan care consemna tulburările stîrnite în 1428 printre oile și caprele din regiune; nu se înțelegea dacă autorul considera că vinovați pentru tulburări erau vampirii sau hoții de oi.

– Ciudată chestie, comentă Barley. Asta citește familia ta în timpul liber? Vrei cumva să afli și despre vampirii din Cipru?

Nimic altceva în carte nu mai părea relevant pentru obiectivul meu și, cînd Barley și-a privit din nou ceasul, m-am depărtat cu tristețe de ispititorul raft cu volume.

– Ei bine, a fost vesel, spuse în vreme ce coboram scara. Ești o fată neobișnuită, nu-i așa?

Nu eram sigură ce voia să spună prin asta, dar speram că era un compliment.

În tren, Barley mi-a povestit despre colegii lui – o mînă de trăsniți și aiuriți –, apoi mi-a luat bagajul și m-a însoțit pe feribot, peste apele cenușii ale Canalului. Era o zi senină, însă rece, și ne-am găsit loc pe scaunele de plastic din interior, la adăpost de vînt.

– N-apuc să dorm prea mult în timpul școlii, mă înștiință Barley și ațipi prompt, cu umărul sprijinit de jacheta făcută sul.

Faptul că el dormită timp de două ore nu m-a deranjat, fiindcă aveam multe lucruri la care să mă gîndesc, unele de natură practică, altele intelectuale. Cea mai stringentă nu era însă una de esență istorică, ci foarte pragmatică: doamna Clay. Avea să mă aștepte neîndoielnic în holul casei din Amsterdam, plină de îngrijorare pentru mine și pentru tata. Prezența ei mă va obliga să rămîn în casă cel

puțin pe timpul nopții, iar a doua zi, dacă nu aveam să-mi fac apariția imediat după ore, îmi va lua urma ca o haită întreagă de lupi, probabil cu jumătate din poliția orașului drept companie. Și, în plus, mai era și Barley. I-am privit fața adormită pe bancheta de vizavi; sforăia ușor, cu nasul în jachetă. Mîine-dimineață, cînd eu voi pleca spre școală, el se va îmbarca înapoi pe feribot și va trebui să fiu cu ochii în patru ca să nu mă întîlnesc cu el pe drum.

Doamna Clay era într-adevăr acasă cînd am ajuns noi. Barley rămase alături de mine în prag, pînă ce mi-am găsit cheile, privind și admirînd canalele și vechile clădiri comerciale, cu exclamații de genul: „Excelent! Toate aceste chipuri rembrandtiene în jurul nostru, pe stradă!“ Cînd doamna Clay deschise brusc ușa și mă trase înăuntru, Barley aproape că nu reuși să intre după mine, și am fost ușurată văzînd că bunele lui maniere ies imediat la iveală. În vreme ce au dispărut amîndoi în bucătărie pentru a-l suna pe master James, am luat-o la fugă pe scări, spunînd că vreau să mă spăl pe față. De fapt – și gîndul mi-a accelerat bătăile inimii –, intenționam să pătrund fără întîrziere în fortăreața tatei. Aveam să mă gîndesc mai tîrziu la ce le voi spune doamnei Clay și lui Barley; acum trebuia să găsesc ceea ce eram convinsă că se afla ascuns acolo.

Casa în care locuiam, construită în 1620, avea trei dormitoare la etaj, încăperi cu lambriuri întunecate pe care tata le îndrăgea nespus fiindcă – susținea el – i se părea că îi găzduiesc încă pe acei primi locatari, oameni simpli și muncitori. Camera lui era cea mai mare, decorată cu un admirabil mobilier tipic olandez. Acestuia, tata îi adăugase un covor turcesc și cuverturi de aceeași proveniență, o schiță de van Gogh și douăsprezece platouri din aramă de la o gospodărie agricolă din Franța, în care se reflectau licăririle canalului de sub fereastră. Mi-am dat seama acum ce încăpere deosebită era aceasta, nu atît prin etalarea de gusturi eclectice, cît mai degrabă prin simplitatea sa monastică. Nu se afla aici nici măcar o carte; toate aparțineau domeniului bibliotecii, de la parter. Nici un obiect vestimentar nu atîrna vreodată pe spătarul scaunului de secol XVII; nici un ziar nu profana tăblia imaculată a biroului. Nu exista telefon și

nici măcar un ceas; tata se trezea de la sine la primele ore ale dimineții. Era pur și simplu un spațiu destinat vieții banale, o cameră în care să dormi, să te trezești și poate să rostești uneori o rugăciune, așa cum fusese inițial, pentru primii ei locatari – deși nu știam dacă acum mai răsunau între zidurile ei cuvintele vreunei rugăciuni. Îmi plăcea această încăpere, dar intram rareori în ea.

Acum m-am strecurat înăuntru pe furiș, ca un hoț, am închis ușa și am deschis biroul. Mă simțeam îngrozitor, de parcă aș fi profanat un mormînt, dar am continuat să scotocesc, căutînd în fiece ungher, scormonind în fiece sertar, avînd grijă să așez totul la loc – scrisori de la prietenii lui, stilouri elegante, carnețelul cu monogramă. În sfîrșit, am dat peste un pachețel sigilat. L-am desfăcut fără rușine și am găsit înăuntru cîteva rînduri destinate mie, care mă atenționau să citesc scrisorile incluse doar în cazul unei dispariții neașteptate sau de lungă durată a tatălui meu. Deci asta îl văzusem scriind seară de seară și acoperind cu brațul cînd mă apropiam! Am înșfăcat pachetul, am închis biroul și am plecat cu comoara în camera mea, atentă să aud pașii doamnei Clay, dacă ar fi urcat scările.

Pachetul conținea o serie de scrisori, fiecare împăturită și închisă într-un plic pe care era scris numele meu și adresa noastră de acasă, pregătite parcă pentru a fi expediate una cîte una, pe rînd, de undeva din alt oraș. Avînd grijă să nu le schimb ordinea – da, învățam repede –, am deschis-o pe prima. Era datată cu șase luni în urmă și începea cu ceea ce mi s-a părut a fi un strigăt din inimă. „Draga mea fiică“ – literele scrise de mînă îmi tremurau în fața ochilor – „Dacă citești aceste rînduri, iartă-mă. Am plecat în căutarea mamei tale.“

Partea a doua

În ce loc ajunsesem, și printre ce fel de oameni? În ce aventură sinistră mă aruncasem?... Mi-am frecat ochii și m-am ciupit, pentru a mă convinge că sînt treaz. Totul părea un coșmar oribil și mă așteptam să mă trezesc deodată și să mă pomenesc acasă, învăluit în lumina zorilor pătrunsă prin fereastră, așa cum se întîmpla cînd și cînd, după o zi de muncă îndîrjită. Dar carnea îmi răspunse la test și ochii nu s-au lăsat înșelați. Eram într-adevăr treaz, în mijlocul Carpaților. Tot ce mai puteam face acum era să aștept răbdător sosirea zorilor.

Bram Stoker, *Dracula*, 1897

Capitolul 25

Gara din Amsterdam era pentru mine o destinație familiară, dat fiind că trecusem pe acolo de zeci de ori – însă niciodată singură. De fapt, nu călătorisem nicăieri singură, și, în vreme ce stăteam pe o bancă așteptînd expresul de Paris, am simțit un tremur în inimă, care nu era cauzat în întregime de îngrijorarea pentru tata; fremătam mai degrabă la gîndul primei clipe de veritabilă libertate din viața mea. Rămasă acasă cu treburile gospodărești, doamna Clay era convinsă că am plecat spre școală. Barley, aflat deja în drum spre port, credea la fel. Îmi părea rău că sînt nevoită s-o mint pe buna și plicticoasa doamnă Clay și regretam chiar mai mult faptul că mă despărțisem de Barley, care îmi sărutase mîna la plecare cu o neașteptată galanterie și îmi dăduse una dintre ciocolatele lui, deși i-am amintit că îmi puteam cumpăra dulciuri olandeze oricînd voiam. M-am gîndit să-i scriu o scrisoare mai tîrziu, cînd toate aceste necazuri se vor fi sfîrșit; dar cînd va veni acel moment, nu știam.

Deocamdată, aerul dimineții dansa și fremăta în jurul meu. Chiar și astăzi mi s-a părut reconfortant să merg pe malul canalelor, de acasă pînă la gară, însoțită de aroma pîinii proaspăt coapte și de mirosul apei. La gară, pe bancă, mi-am trecut din nou în revistă conținutul bagajelor: haine de schimb, scrisorile tatălui meu, o pîine și puțină brînză, plus cîteva cutii de suc. Dădusem iama și în pușculița

din bucătărie – la urma urmei, dacă făcusem un lucru rău, puteam să mai fac și alte douăzeci – pentru a-mi suplimenta rezervele financiare din geantă. Asta însemna să mă dau de gol în fața doamnei Clay mult prea repede, însă nu avusesem de ales; nu puteam să aștept ora de deschidere a băncii pentru a retrage ceva bani din contul meu de economii. Aveam un pulover călduros și o jachetă de ploaie, pașaportul, o carte pentru lungul drum cu trenul și dicționarul de buzunar englez-francez.

Și mai furasem ceva. Luasem din salon micul stilet din argint ce ședea în vitrină printre celelalte suvenire aduse de tata din primele lui misiuni diplomatice, pe cînd punea bazele fundației sale. Pe atunci eram prea mică pentru a-l însoți, și obișnuia să mă lase în Statele Unite, în grija diverselor rude. Stiletul avea mînerul ornat și lama teribil de ascuțită, adăpostită într-o teacă, și ea decorată. Era singura armă pe care o văzusem vreodată în casa noastră; lui tata nu-i plăceau revolverele, iar gusturile sale de colecționar nu includeau săbiile sau toporiștile. Nu aveam idee cum anume m-ar putea apăra pumnalul acela micuț, dar mă simțeam mai în siguranță știindu-l în geantă.

Gara se aglomerase deja cînd trenul trase la peron. Mi-am dat seama atunci că nu există bucurie mai mare decît sosirea unui tren în gară, oricît de tulbure ar fi situația de moment – în special a unui tren european, și mai cu seamă a unuia care merge spre sud. În acea perioadă din viața mea, în ultimul sfert al secolului XX, am auzit șuierul unora dintre ultimele locomotive cu aburi ce străbăteau Alpii. M-am urcat în tren strîngîndu-mi în mînă sacul de școală și aproape zîmbind. Mă așteptau cîteva ore tihnite pe drum și aveam nevoie de ele, nu pentru a citi cartea pe care o luasem de acasă, ci pentru a răsfoi încă o dată prețioasele scrisori de la tata. Eram convinsă că-mi alesesem corect destinația, dar trebuia să înțeleg de ce anume era cea corectă.

Am găsit un compartiment gol și am tras perdeaua dinspre culoar, sperînd să nu mai intre nimeni. După cîteva clipe, își făcu apariția o femeie de vîrstă mijlocie, cu pălărie și cu o haină albastră, dar se așeză surîzînd și pregătindu-și alături un teanc de reviste olandeze. În colțul meu confortabil, privind vechiul oraș și apoi suburbiile defilînd prin fața ferestrei, am despăturit din nou prima dintre scrisori.

Deja îi știam începutul pe dinafară, ecoul șocant al cuvintelor, locul și data surprinzătoare, scrisul de mînă ferm și apăsat.

„Draga mea fiică,

Dacă citești aceste rînduri, iartă-mă. Am plecat în căutarea mamei tale. Timp de mulți ani am crezut-o moartă, însă acum nu mai sînt sigur. Această incertitudine este aproape mai rea decît durerea, așa cum probabil vei înțelege și tu într-o zi; îmi chinuie inima zi și noapte. Nu ți-am spus niciodată multe despre ea, și aceasta a fost o slăbiciune din partea mea, recunosc, însă povestea noastră era prea dureroasă pentru a ți-o relata cu ușurință. Întotdeauna am avut intenția de a-ți spune mai multe pe măsură ce crești, astfel încît s-o poți înțelege mai bine fără să te înspăimînte – deși pe mine m-a înspăimîntat atît de tare, atît de profund, încît scuza este una dintre cele mai jalnice pe care le puteam găsi.

În aceste ultime cîteva luni m-am străduit să-mi compensez slăbiciunea spunîndu-ți, puțin cîte puțin, ceea ce puteam despre trecutul meu, și aveam de gînd să fac loc treptat în poveste și mamei tale, deși intrarea ei în viața mea a fost mai degrabă bruscă. Acum mi-e teamă că nu voi reuși să-ți spun tot ce trebuie să știi înainte de a-mi fi închisă gura – devenind efectiv incapabil să-ți povestesc eu însumi – sau înainte de a cădea din nou pradă muțeniei mele.

Ți-am spus deja cîte ceva despre viața mea dinainte de a veni tu pe lume și despre circumstanțele stranii ale dispariției îndrumătorului meu. Ți-am spus de asemenea cum am întîlnit-o pe Helen, o tînără la fel de interesată ca mine în găsirea profesorului Rossi – dacă nu chiar mai mult. Cu fiecare prilej pe care l-am avut am încercat să-ți povestesc mai multe, dar acum cred că a venit momentul să scriu restul, să-l încredințez hîrtiei. Dacă ești nevoită acum să-l citești, în loc să-l auzi de pe buzele mele, pe vreo faleză înaltă ori în vreo piațetă liniștită, într-un port tihnit sau la masa unei cafenele, vina îmi aparține, fiindcă nu ți-am povestit totul mai devreme.

În vreme ce-ți scriu, privesc pe fereastră luminile unui vechi port, iar tu dormi liniștită și neștiutoare în camera învecinată. Sînt obosit după o zi de muncă și istovit la gîndul acestei îndelungi istorisiri – o

îndatorire tristă și totodată o nefericită precauție. Cred că voi avea la dispoziție cîteva săptămîni, poate chiar luni, în care-ți voi putea depăna eu însumi această poveste, așa încît nu voi mai repeta ceea ce ți-am dezvăluit deja în cursul călătoriilor noastre de pînă acum. Dincolo de acest interval – de săptămîni sau luni – nu știu ce va mai fi. Scrisorile pe care ți le las sînt gajul meu împotriva singurătății tale. În cazul cel mai rău, vei moșteni casa, banii, mobilierul și cărțile mele, dar sînt convins că vei prețui mai mult documentele acestea, fiindcă în ele se află povestea ta, istoria vieții tale.

De ce nu ți-am dezvăluit dintr-odată, dintr-o lovitură, toate țițele acestei istorii, pentru a-i pune în sfîrșit punct și pentru ca tu să afli totul? Răspunsul constă și de această dată în slăbiciunea mea, dar și în faptul că o versiune abreviată a evenimentelor ar fi fost exact asta: o lovitură. Și nu pot să-ți provoc cu nici un chip o asemenea durere, chiar dacă ar fi doar o fracțiune din cea pe care o simt eu. Și, în plus, dacă ți-aș fi dezvăluit totul dintr-odată, probabil că nu ai fi crezut, așa cum eu însumi nu am crezut pe deplin în povestea pe care mi-a spus-o profesorul meu, Rossi, fără a reface și eu drumul parcurs de el. Și, la urma urmei, care poveste poate fi redusă la datele ei esențiale și seci? De aceea, îți voi relata istoria mea pas cu pas. Trebuie să mă hazardez însă la a aprecia cît de mult îți voi fi spus deja prin viu grai atunci cînd – și dacă – vei citi aceste scrisori."

Am constatat că tata nu apreciase în mod corect și că reluase povestea de puțin mai departe de unde o lăsase ultima dată. Probabil că nu voi afla niciodată – m-am gîndit cu tristețe – cum a reacționat la neașteptata hotărîre a lui Helen de a-l însoți și nici detaliile interesante ale călătoriei lor din New England pînă la Istanbul. Cum izbutiseră oare să împlinească toate acele formalități necesare, să treacă peste barierele politice și să obțină vizele? Ce le spusese oare tata părinților lui, cuminți și rezonabili bostonieni, despre brusca sa hotărîre de a călători? Plecaseră, el și Helen, la New York imediat, așa cum plănuiseră? Dormiseră oare în aceeași cameră de hotel? Mintea mea fragedă nu putea găsi răspunsul la această întrebare, dar nici nu putea evita să se gîndească la ea. Însă a trebuit să mă mulțumesc în

cele din urmă cu imaginea lor aidoma personajelor dintr-un film vechi: Helen, întinsă confortabil sub cuvertura patului dublu, tata, adormit ca vai de el într-un scaun, fără pantofi în picioare – dar cu toate celelalte haine la locul lor –, și luminile din Times Square clipind ademenitor sub fereastră.

„La șase zile după dispariția lui Rossi, într-o seară cețoasă, am plecat spre Istanbul de pe aeroportul Idlewild, schimbînd avionul la Frankfurt. Am ajuns la destinație a doua zi dimineață și ne-am amestecat printre ceilalți turiști. Mai fusesem în Europa occidentală de două ori pînă atunci, dar acele călătorii mi se păreau acum a fi fost excursii pe o planetă cu totul diferită de cea pe care aterizasem: Turcia, care în 1954 părea, cu atît mai mult decît azi, o lume cu totul aparte. Iată-mă în clipa asta șezînd în scaunul inconfortabil din avion, ștergîndu-mi fața cu un șervet fierbinte, pentru ca în clipa următoare să mă pomenesc afară, pe pista la fel de fierbinte, învăluit în mirosuri necunoscute și în praf, cu eșarfa unui arab fluturînd în fața mea și încăpățînîndu-se parcă să-mi intre în gură. Helen rîdea alături de mine, amuzată de stînjeneala mea. Se pieptănase și își dăduse cu ruj pe buze înainte de a coborî, astfel că, după o noapte chinuită în avion, arăta proaspătă și înviorată. La gît purta încă acea mică eșarfă; nu reușisem să văd ce se ascunde sub ea și nu aveam curaj s-o rog să-mi arate.

– Bine ai venit în lumea largă, yankeule, îmi spuse surîzătoare.

De data aceasta fusese un zîmbet real, nu obișnuita ei grimasă.

Sentimentul meu de surprindere s-a accentuat în timpul călătoriei cu taxiul spre oraș. Nu știu cum mă așteptam să arate Istanbulul – în nici un fel, probabil, din moment ce am avut atît de puțin timp pentru a mă gîndi la el înainte de plecare –, dar frumusețea pe care am descoperit-o mi-a tăiat răsuflarea. Domnea între zidurile lui o atmosferă de *O mie și una de nopți*, pe care nici hărmălaia traficului auto și nici graba trecătorilor în veșminte occidentale n-o putea estompa. Primul oraș ridicat pe aceste locuri, Constantinopolul, capitala Imperiului Bizantin și cea dintîi inimă a creștinătății, trebuie să fi fost magnific – o îmbinare de opulență romană și misticism creștin timpuriu. Cînd am ajuns în fine la un hotel din vechiul cartier Sultanahmet,

mintea îmi fremăta deja de imaginile zecilor de moschei și minarete zărite în drum, de zumzetul bazarelor și de un fugar instantaneu al multiplelor cupole ale Sfintei Sofia.

Nici Helen nu mai fusese în Turcia, și studia acum totul cu o tăcută concentrare, întorcîndu-se spre mine o singură dată în timpul drumului cu taxiul, pentru a-mi spune cît de straniu i se pare să se afle la izvoarele – cred că acesta a fost cuvîntul folosit de ea – la izvoarele Imperiului Otoman, cel care lăsase o amprentă atît de puternică asupra țării ei natale. Acesta avea să devină un fel de refren al zilelor noastre petrecute acolo – comentariile ei scurte și caustice cu privire la tot ce-i era deja familiar: numele turcești, o salată cu castraveți pe care am mîncat-o la un restaurant în aer liber, arcada ascuțită a unei ferestre. Observațiile ei aveau un efect ciudat asupra mea, dublîndu-mi într-un anume fel trăirile, ca și cum aș fi putut vedea Istanbulul și România în același timp; pe măsură ce între noi se ridica tot mai concretă întrebarea dacă va trebui să ajungem în cele din urmă în România, aveam senzația că sînt condus într-acolo de urmele trecutului, văzute prin ochii lui Helen. Dar mă abat de la subiect; acesta va fi un episod ulterior al povestirii mele.

Salonul pensiunii la care am tras era răcoros după praful și soarele arzător al străzilor. M-am afundat satisfăcut într-un scaun, la intrare, și am lăsat-o pe Helen să rezerve două camere în franceza ei excelentă, cu accent bizar însă. Proprietăreasa, o femeie originară din Armenia, care iubea turiștii și se pare că le învățase cîte puțin și limba, nu auzise de numele hotelului la care stătuse Rossi; poate că de ani buni nici nu mai exista.

Helen agrea să se ocupe ea de tot, mi-am spus, așa că de ce să nu-i fac pe plac? Ajunsesem amîndoi la un acord tacit, dar ferm: că eu voi achita nota de plată. Îmi retrăsesem de la bancă, înainte de a pleca de acasă, toate firavele economii; Rossi merita orice efort pe care-l puteam face, chiar de-ar fi fost să dau greș pînă la final. Nu mă deranja să mă întorc acasă falit, dacă la asta se ajungea în cele din urmă. Știam că Helen, provenind dintr-o țară străină, avea probabil foarte puțini bani la dispoziție. Remarcasem deja că părea să nu aibă decît două taioare, pe care le combina cu o serie de bluze cu croială severă.

– Da, vom lua cele două camere alăturate, îi spuse proprietăresei, o femeie între două vîrste, cu trăsături plăcute. Fratele meu – *mon frère – ronfle terriblement*.

– *Ronfle?* am întrebat din hol.

– Sforăie, mi-a tradus ea scurt. Și să știi că sforăi. În New York n-am reușit nici măcar să alipesc din cauza asta.

– Să ațipești, am corectat-o.

– Mă rog! Ai grijă să-ți ții ușa bine închisă, *s'il te plaît!*

Cu sau fără sforăială, trebuia să dormim pentru a ne reface după oboseala drumului, înainte de a purcede la treabă. Helen voia să mergem imediat la arhivă, dar am insistat pentru odihnă și o masă bună mai întîi. Așa se face că abia după-amiază am pornit la drum pe străduțele întortocheate, printre curți și grădini pitorești.

Rossi nu specificase în scrisori numele arhivei, iar în discuția cu mine o numise doar «o restrînsă colecție de materiale, fondată de sultanul Mahomed al II-lea». În scrisoarea în care menționa cercetările sale în Istanbul adăuga că ține de o moschee din secolul al XVII-lea. În plus, mai știam că de la una dintre ferestre se zărea Hagia Sofia, că arhiva avea cel puțin două etaje și că la parter exista o ușă ce dădea direct în stradă. Încercasem să găsesc date despre o asemenea arhivă la biblioteca universității, înainte de a pleca, dar fără succes. M-am întrebat de ce Rossi nu-i menționase numele în scrisori; nu-i stătea în fire să omită un asemenea detaliu, dar mi-am spus că probabil voise să și-l șteargă din minte. Aveam cu mine, în servietă, toate hîrtiile lui, inclusiv lista documentelor pe care le-a găsit acolo, cu acel ultim rînd incomplet: «Bibliografie, Ordinul Dragonului». Mi-am spus că încercarea de a căuta într-un oraș întreg, într-un veritabil labirint de minarete și moschei, sursa acelor cuvinte criptice din manuscrisul lui Rossi constituie o provocare uriașă, cel puțin.

Singurul lucru pe care-l puteam face era să ne îndreptăm spre unul dintre jaloanele de care dispuneam: Hagia Sofia, inițial marea biserică bizantină a Sfintei Sofia. Și, odată ce am ajuns în preajma ei, nu ne-am putut stăpîni să nu intrăm. Porțile erau deschise și uriașul lăcaș ne-a atras în măruntaiele sale odată cu ceilalți turiști. De o mie patru sute de ani, mi-am spus, pelerinii îi calcă pragul, la fel ca noi

acum. Înăuntru, m-am îndreptat încet spre centru și mi-am dat capul pe spate pentru a admira golul imens de deasupra, cu celebrele sale cupole și arcade scăldate în lumina celestă de afară, cu panelurile decorate cu inscripții arabe în colțurile de sus – moschee clădită pe zidurile bisericii, biserică ridicată pe ruinele lumii antice. Cupola se boltea mult, mult deasupra noastră, aidoma cosmosului bizantin. Abia dacă puteam crede că mă aflam acolo. Eram uluit.

Amintindu-mi acum acele clipe, îmi dau seama că trăisem atît de mult printre cărți, în mediul acela universitar limitat, încît devenisem și eu mărginit interior. Dintr-odată, acolo, în inima Bizanțului – una dintre minunile istoriei –, spiritul meu s-a descătușat. Am știut atunci, în acea clipă, că, orice s-ar întîmpla, nu m-aș putea reîntoarce niciodată între vechile mele limite. Voiam să urmez viața în ascensiunea ei, să mă extind odată cu ea, aidoma lăcașului acestuia imens. Inima îmi creștea parcă odată cu el, așa cum nu mi se întîmplase niciodată printre negustorii olandezi și comerțul lor de secol XVII.

Am privit spre Helen și am văzut că era la fel de emoționată, cu capul lăsat pe spate la fel ca mine, astfel încît buclele negre îi acopereau gulerul bluzei, și cu expresia ei reținută și cinică iradiind o palidă transcendență. Am întins brațul, într-un impuls, și i-am luat mîna. Își încleștă degetele pe ale mele puternic, cu acea strînsoare fermă pe care i-o cunoșteam deja. La o altă femeie, acest răspuns ar fi putut fi luat drept cochetărie sau supunere de tip romantic; la ea era însă un simplu gest, la fel de limpede ca privirea sau ca atitudinea ei semeață. După cîteva secunde, păru să-și vină în fire; dădu drumul mîinii mele la fel de firesc, și am început amîndoi să rătăcim prin biserică, admirînd marmura bizantină și amvonul elegant. Am avut nevoie de un intens efort de voință pentru a-mi aminti că puteam reveni oricînd la Hagia Sofia și că principala noastră misiune în Istanbul era găsirea acelei arhive. Probabil că și Helen avusese același gînd, fiindcă s-a apropiat de ieșire odată cu mine, prin mulțime.

– Este posibil ca arhiva să fie undeva departe, remarcă ea. Hagia Sofia este atît de mare, încît poate fi văzută aproape de oriunde în această zonă a orașului, și probabil chiar de pe celălalt mal al Bosforului.

– Știu. Trebuie să găsim un alt indiciu. În scrisoare Rossi menționa că arhiva este lipită de o mică moschee din secolul al XVII-lea.

– Orașul e plin de moschei.

– Adevărat. Răsfoind ghidul turistic cumpărat în grabă, am adăugat: Să începem cu aceasta: Marea Moschee a Sultanilor. Poate că Mahomed al II-lea și curtea lui s-au rugat aici uneori. A fost construită în ultima parte a secolului al XV-lea și mi se pare o locație potrivită pentru colecția de documente a sultanului, nu crezi?

Helen era de părere că merită să încercăm, și am pornit spre moschee pe jos. În drum, am deschis din nou ghidul.

– Uite ce scrie aici: *Istanbul* este un cuvînt bizantin, care înseamnă «orașul». Vezi, nici chiar otomanii n-au putut distruge Constantinopolul; doar l-au rebotezat, dîndu-i totuși un nume bizantin. Și mai scrie că Imperiul Bizantin a fost fondat în anul 333 și distrus în 1452. Imaginează-ți ce domnie lungă!

Helen încuviință.

– Regiunea aceasta a lumii nici nu poate fi concepută fără Bizanț. Și, știi, în România poți vedea pretutindeni reminiscențele sale, în fiece biserică, în fresce, mănăstiri și chiar pe chipurile oamenilor, cred. Din unele puncte de vedere, Bizanțul e mai vizibil acolo decît aici, cu tot acest... sediment otoman deasupra sa. Cucerirea Constantinopolului în 1453 de către oștile lui Mahomed al II-lea a fost una dintre cele mai cumplite tragedii ale istoriei. Au doborît zidurile orașului, și apoi sultanul și-a trimis armatele să jefuiască și să ucidă timp de trei zile. Otomanii au siluit fetițe și băieți pe altarele bisericilor, chiar și acolo, în Hagia Sofia. Au furat icoanele și toate celelalte odoare, au topit aurul și au aruncat relicvele sfinților în stradă, să le mănînce cîinii. Înainte era cel mai frumos oraș din lume.

Helen își duse mîna la șold, strîngînd pumnul. N-am putut spune nimic. Orașul era frumos și acum, cu nuanțele sale bogate și delicate, cu elegantele cupole și minarete, indiferent față de atrocitățile comise cu sute de ani în urmă. Începeam să înțeleg de ce momentele acelea teribile de acum cinci sute de ani erau încă atît de reale pentru ea, dar nu vedeam ce legătură au cu viața noastră de astăzi. Și, dintr-odată, m-a izbit gîndul că poate bătusem atîta cale degeaba, că

venisem în locul acesta magic împreună cu o femeie atît de complicată, pentru a căuta urmele unui englez care se afla poate într-un autobuz, îndreptîndu-se spre New York. Mi-am înăbușit însă gîndul și am încercat s-o tachinez puțin.

– Cum de știi atît de multe despre istorie? Parcă erai antropolog!

– Sînt, îmi răspunse ea grav. Dar nu poți studia culturile umane, dacă nu le cunoști istoria.

– Și atunci de ce nu ai devenit pur și simplu istoric? Cred că și așa ai fi putut studia cultura și civilizația.

Helen îmi evita acum privirea și își reluase expresia distantă.

– Poate. Dar am vrut să pătrund într-un domeniu în care tata nu se înstăpînise.

Marea Moschee era încă deschisă în lumina înserării, atît pentru credincioși, cît și pentru turiști. Mi-am încercat slabele cunoștințe de germană în fața paznicului de la ușă, un băiat cîrlionțat cu pielea măslinie – cum arătau oare bizantinii aceia? –, dar el mi-a spus că nu exista nici o bibliotecă înăuntru, nici o arhivă și nimic asemănător; în plus, nici nu auzise despre așa ceva prin apropiere. L-am întrebat apoi dacă are idee unde să căutăm, iar el ne-a sugerat să încercăm la universitate. Cît despre moschei mai mici, erau cu sutele în Istanbul.

– E prea tîrziu să mai trecem astăzi pe la universitate, spuse Helen, care citea ceva în ghidul turistic. Putem să mergem mîine acolo și să întrebăm pe cineva despre arhivele din vremea lui Mahomed al II-lea. Cred că așa e cel mai bine să procedăm. Acum, hai să vedem vechile ziduri ale Constantinopolului. Putem ajunge de aici.

M-am lăsat condus de ea pe străzi, în vreme ce hotăra drumul ținînd ghidul turistic în mînă și poșeta neagră atîrnată pe braț. Pe lîngă noi treceau biciclete, robe turcești se amestecau printre costumele occidentale, căruțele trase de cai se intersectau cu autoturisme. Oriunde mă uitam, vedeam bărbați cu veste închise la culoare și fesuri croșetate, femei în bluzoane cu imprimeuri colorate și șalvari pe dedesubt, cu capetele acoperite. În mîini duceau sacoșe și coșuri, boccele, pîine, găini sau flori. Străzile fremătau de viață, la fel ca acum o mie șase sute de ani. Pe aceste străzi trecuseră primii împărați creștini, flancați de preoți, în drumul lor de la palat la biserică,

pentru Sfînta Împărtășanie. Fuseseră conducători puternici, mari patroni ai artelor, tehnicieni sau teologi. Iar unii dintre ei se dovediseră de asemenea mîrșavi și cruzi, gata să-și ucidă supușii sau chiar membrii propriei familii, în buna tradiție romană. Aici se născuse și se impusese adevărata politică bizantină; poate că totuși nu era un loc chiar atît de nepotrivit pentru un vampir sau doi.

Helen se opri în fața unui perete din piatră, înalt și măcinat de vreme. La baza lui se înghesuiau prăvălii, iar în coastele sale cîțiva smochini își înfipseseră rădăcinile; deasupra, cerul lipsit de nori începuse să capete o nuanță arămie.

– Iată ce a mai rămas din zidul ce înconjura Constantinopolul, șopti Helen. Îți poți da seama cît era de mare în zilele lui de glorie. În ghid scrie că marea ajungea pe atunci pînă la poalele sale, astfel că împăratul se putea îmbarca direct de aici. Și acolo, ruinele acelea erau o parte a hipodromului.

Am rămas admirînd priveliștea pînă ce mi-am dat din nou seama că uitasem de Rossi pentru zece minute.

– Hai să mîncăm ceva, am spus brusc. E deja trecut de șapte și va trebui să ne retragem devreme în seara asta. Sînt hotărît ca mîine să găsim arhiva.

Helen încuviință, și am pornit amîndoi spre inima vechiului oraș. Nu departe de pensiune am descoperit un restaurant decorat în interior cu vase de alamă și o ceramică delicată; ne-am așezat la o masă lîngă geam, de unde puteam privi trecătorii în stradă. În timp ce așteptam să ne fie adusă cina, am fost izbit pentru prima dată de un fenomen al lumii orientale care pînă atunci scăpase atenției mele: toți cei care păreau a se grăbi care încotro nu se grăbeau de fapt, ci mergeau pur și simplu. Ceea ce aici părea a fi ritm alert, pe trotuarele din New York sau Washington ar fi fost o pură preumblare. I-am spus acest lucru lui Helen, și ea a rîs cinic.

– Cînd nu există perspectiva vreunui cîștig substanțial, nimeni nu are de ce să se grăbească.

Chelnerul ne aduse felii de pîine, un bol cu iaurt cremos și felii de castraveți, plus un ceai puternic aromat în căni de sticlă. Am mîncat cu poftă după oboseala acelei zile, și trecusem deja la frigăruile de

pui, cînd în local își făcu apariția un bărbat cu o cușmă de păr cărunt și o mustață argintie, îmbrăcat într-un costum cenușiu bine croit. După ce privi scurt în jur, se așeză la o masă alături de noi și puse o carte lîngă farfurie. Comandă ceva în turcă, pe un ton scăzut, apoi păru că remarcă pofta cu care mîncam, și se aplecă spre noi cu un zîmbet prietenos.

– Văd că vă place mîncarea noastră tradițională, spuse într-o engleză cu accent, dar altfel excelentă.

Surprins, am răspuns:

– În mod categoric ne place. Este extraordinară.

– Ia să vedem, continuă omul, întorcîndu-și spre mine fața cu trăsături frumoase. Nu sînteți din Anglia. America?

– Da.

Helen era tăcută, mîncîndu-și puiul și aruncîndu-i celuilalt priviri precaute.

– Ah! Ce interesant! Și vizitați minunatul nostru oraș?

– Într-adevăr, am replicat, dorindu-mi ca Helen să se arate mai prietenoasă – ostilitatea ei putea stîrni suspiciuni.

– Bine ați venit în Istanbul, ne ură bărbatul, ridicînd paharul în cinstea noastră.

I-am răspuns adecvat și am primit înapoi un surîs larg.

– Iertați întrebarea unui necunoscut, dar ce anume v-a impresionat cel mai mult aici?

Îmi plăcea omul; îmi era imposibil să nu fiu sincer cu el, așa că am replicat:

– Ei bine, îmi este greu să mă hotărăsc. Cred că sînt impresionat în primul rînd de senzația pe care mi-o dă îmbinarea Orientului cu Occidentul într-un singur oraș.

– O remarcă inteligentă, tinere! exclamă el cu seriozitate, tamponîndu-și mustața cu un șervet alb. Acest amestec este pentru noi deopotrivă o avere și un blestem. Am colegi care au petrecut o viață întreagă studiind Istanbulul și care susțin că nu vor avea niciodată timpul necesar pentru a-l explora în întregime, deși au trăit aici dintotdeauna. E un loc uimitor.

– În ce domeniu lucrați? am întrebat curios, deși tăcerea lui Helen îmi sugera că peste un minut sau două mă va călca pe picior pe sub masă.

– Sînt profesor la Universitatea din Istanbul.

– Oh, ce noroc extraordinar! Noi sîntem... În clipa aceea piciorul lui Helen se lăsă peste al meu; purta escarpeni, ca toate femeile în vremea aceea, și tocul ei îmi strivi degetele. Sîntem bucuroși să vă întîlnim, mi-am terminat eu ideea. Ce anume predați?

– Specializarea mea este opera lui Shakespeare. Predau literatura engleză absolvenților care se pregătesc pentru doctorat. Sînt tineri studioși, vă rog să mă credeți.

– Ce minunat! am bîiguit. Sînt și eu doctorand, dar în istorie, în Statele Unite.

– Un domeniu fascinant. Veți găsi în Istanbul multe lucruri interesante. La ce universitate studiați?

I-am spus, în vreme ce Helen își mînca în tăcere frigăruia.

– O instituție excelentă! Am auzit despre ea. Profesorul sorbi din paharul său, apoi bătu cu palma în cartea de lîngă farfurie. Am o idee, exclamă în cele din urmă. Ce-ar fi să veniți și să ne vizitați universitatea, cîtă vreme sînteți în Istanbul? Este, de asemenea, o instituție venerabilă și mi-ar face plăcere să v-o prezint dumneavoastră și încîntătoarei dumneavoastră soții.

Am sesizat un ușor pufnet din partea lui Helen și m-am grăbit să explic:

– E sora mea... Sora mea.

– Oh, vă rog să mă scuzați! Profesorul se aplecă spre ea, pe deasupra mesei: Sînt doctor Turgut Bora, la dispoziția dumneavoastră.

Ne-am prezentat și noi – mai bine zis eu am făcut prezentările, fiindcă Helen se încăpățîna să tacă. Era clar: nu-i plăcuse că-mi spusesem numele adevărat, așa că am adăugat că pe ea o cheamă Smith – o lipsă de inspirație care îi adînci cuta de încruntare de pe frunte. Ne-am strîns mîinile și nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să-l invităm pe profesor la masa noastră.

Acesta protestă politicos, dar în clipa următoare se așeză alături de noi, luîndu-și totodată salata și paharul, pe care îl ridică imediat.

– În sănătatea voastră și bine ați venit în frumosul nostru oraș! Noroc!

Chiar și Helen surîse vag, deși tot nu spuse nimic.

– Trebuie să-mi iertați lipsa de discreție, se aplecă Turgut spre ea cu un ton de scuză în voce, ca și cum i-ar fi sesizat reținerea. Foarte rar mi se oferă ocazia de a-mi exersa engleza cu vorbitori nativi ai acestei limbi.

Încă nu observase că ea nu e o vorbitoare nativă de engleză, și poate că n-avea să sesizeze niciodată acest lucru, dacă Helen se încăpățîna să nu rostească o vorbă.

– Cum de v-ați specializat în Shakespeare? am întrebat în vreme ce ne apucarăm din nou să mîncăm.

– Ah! Iată o poveste ciudată! Mama era o femeie cu totul neobișnuită – extraordinară –, o mare iubitoare a limbilor străine și totodată un destins inginer – *distins* probabil că voise să spună –, și studiase la Universitatea din Roma, unde îl întîlnise pe tata. El, un om plăcut, studia Renașterea italiană, avînd o înclinație deosebită pentru...

Ajuns în acest punct foarte interesant al discuției, oaspetele nostru a fost brusc întrerupt de apariția unei tinere care privea spre noi de dincolo de arcada ce dădea în stradă. Deși nu văzusem membri ai acestei etnii decît în fotografii, mi-am spus că este o țigancă; avea pielea închisă la culoare și trăsături bine definite, hainele îi erau viu colorate și părul negru îi acoperea fruntea în dezordinea deasupra ochilor arzători, de asemenea negri. Ar fi putut avea la fel de bine cincisprezece ani sau patruzeci; era imposibil să-i citești vîrsta pe fața slabă. Ținea în brațe cîteva buchete de flori galbene și roșii, pe care probabil voia să i le cumpărăm noi. Îmi întinse unul peste masă și începu să turuie cu glas ascuțit ceva ce n-am înțeles. Helen părea dezgustată, iar Turgut, stînjenit, dar femeia era insistentă. Tocmai îmi scoteam portmoneul, cu intenția de a-i dărui lui Helen – în glumă, desigur – un buchet turcesc, cînd țiganca se răsuci brusc spre ea, arătînd-o cu degetul, bolborosind și șuierînd. Turgut rămase cu ochii ațintiți la ea, iar Helen, de obicei neînfricată, se trase înapoi.

Această mișcare a ei păru să-l readucă pe profesor la viață. Se ridică și, cu o privire indignată, începu să se răstească la țigancă. Nu

era dificil să citim dincolo de gesturile și de intonația lui: îi cerea, în mod indubitabil, să-și ia tălpășița. Femeia ne azvîrli o uitătură aprigă și se retrase la fel de brusc precum apăruse, pierzîndu-se printre ceilalți trecători. Turgut se așeză pe scaun, privind-o pe Helen cu ochi mari, iar după o clipă duse o mînă la buzunar, scotoci după ceva și scoase un obiect mic, pe care-l așeză pe masă, lîngă farfuria ei. Era un fel de piatră albastră, lungă de aproape trei centimetri, ce avea în interior zone albe și de un albastru mai palid, ce-i dădeau aspectul unui ochi. Helen se albi cînd o văzu și, instinctiv, întinse arătătorul pentru a o atinge.

– Ce naiba se întîmplă aici? am întrebat, resimțind frustrarea celui exclus cultural.

Pentru prima dată, Helen deschise gura, adresîndu-i-se lui Turgut:

– Ce-a spus femeia? Vorbea în turcă sau în țigănească? N-am putut înțelege.

Noul nostru prieten ezită o clipă, ca și cum n-ar fi vrut să repete cuvintele țigăncii.

– În turcă, murmură apoi. Poate că ar fi mai bine să nu-ți spun. A fost ceva foarte grosolan. Și ciudat. Privea spre Helen cu interes, dar și cu un fel de licăr de teamă în ochii săi blînzi. A folosit un cuvînt pe care nu-l voi traduce, începu el să explice. Și apoi a spus: «Pleacă de aici, românco fiică a lupilor! Tu și prietenul tău aduceți blestemul vampirilor asupra orașului nostru!»

Helen se albise toată, și m-am simțit îndemnat să-i iau mîna în palmele mele.

– E o coincidență, am șoptit, iar ea se încruntă la mine; dezvăluiam prea multe în fața profesorului.

Turgut se uita cînd la mine, cînd la ea. În cele din urmă, exclamă:

– Toate astea sînt foarte bizare, într-adevăr, dragi prieteni. Cred că trebuie să ne continuăm discuția, fără întîrziere.“

Aproape că ațipisem pe banchetă, în tren, deși povestea tatălui meu mi se părea interesantă în cel mai înalt grad. Cînd o citisem prima dată, acasă, în timpul nopții, nu mai izbutisem apoi să dorm, iar acum eram obosită. O senzație de ireal se înstăpînise asupra mea

în compartimentul scăldat în soare, și am întors capul pentru a privi pe fereastră, la parcelele ordonate ale fermelor olandeze. În timp ce ne apropiam sau ne îndepărtam de cîte un oraș, treceam cu trenul pe lîngă mici grădini de legume, de un verde-crud sub cerul înnorat, pe lîngă curțile olandezilor care-și vedeau liniștiți de treburile lor, în casele construite cu spatele spre calea ferată. Cîmpul avea o splendidă nuanță de verde, verdele acela care apare în Olanda la începutul primăverii și durează pînă aproape de prima ninsoare, alimentat de umiditatea din aer și de ochiurile de apă ce se văd oriîncotro te-ai uita. Lăsasem deja în urmă o zonă înțesată de canale și poduri, iar acum, de la fereastră, se zăreau cirezi de vaci ce pășteau pe pășunile clar delimitate. Doi bătrînei pe biciclete se iviră pe drumul ce rula paralel cu noi, pentru a lăsa loc apoi altor pășuni. Curînd am trecut în Belgia – țară despre care știam din experiență că poate fi ratată cu ușurință dacă aținești puțin.

Mi-am strîns degetele pe scrisorile din poală, dar pleoapele îmi erau din ce în ce mai grele. Doamna de pe bancheta de vizavi moțăia deja, cu o revistă în mînă. Ochii mi se închiseseră abia de cîteva secunde, cînd ușa compartimentului se deschise brusc. Un glas exasperat începu să vorbească și o siluetă înaltă îmi alungă pe deplin somnul.

– Ei bine, asta-i prea de tot! Mi-am închipuit eu! Am scotocit fiecare vagon în căutarea ta.

Era Barley, ștergîndu-și fruntea asudată și încruntîndu-se la mine.

Capitolul 26

Barley era furios. Nu-l puteam învinovăți, dar pentru mine era o situație foarte neplăcută și, la rîndul meu, eram puțintel supărată. Însă mai rău mă irita faptul că, după primul val de enervare, m-a cuprins un tainic fior de ușurare; pînă în clipa aceea nu-mi dădusem seama cît de singură mă simțeam acolo, în tren, în vreme ce mă îndreptam spre necunoscut și, probabil, spre o singurătate și mai mare: aceea de a nu izbuti să-l găsesc pe tata sau – cumplit – de a-l pierde pentru totdeauna. Cu numai cîteva zile în urmă, Barley era un necunoscut, dar acum figura lui reprezenta pentru mine familiarul.

În acest moment însă, era un familiar furibund.

– Unde mama naibii îți închipui că te duci? M-ai făcut să alerg ca un... Și, oricum, ce-ai de gînd?

Am ocolit deocamdată ultima întrebare.

– N-am vrut să te sperii, Barley. Am crezut că te-ai îmbarcat pe feribot și că nu vei afla nimic.

– Da, să mă întorc la master James, să-i spun că ești bine mersi în Amsterdam, iar pe urmă să afle că ai dispărut! Oh, ce bine mi-ar fi mers atunci!

Se trînti pe banchetă lîngă mine, își încrucișă brațele la piept și își puse un picior peste celălalt. Avea la el valiza aceea mică, iar părul i se ridicase drept în cap.

– Ce te-a apucat? mă întrebă în cele din urmă.

– Dar tu de ce m-ai spionat?

– Feribotul urma să plece cu întîrziere, fiindcă avea nevoie de reparații, îmi explică, înăbușindu-și cu greu acum un surîs. Mi-era o foame de lup, așa că m-am dus cîteva străduțe mai sus, să-mi cumpăr niște cornuri și un ceai, și mi s-a părut că te văd mergînd în cealaltă direcție, undeva în față, dar n-am fost sigur. Mi-am zis că mi se năzare, așa că mi-am văzut de treabă și am rămas să-mi iau ceva de mîncare. Însă conștiința nu mi-a dat pace, fiindcă, dacă erai într-adevăr tu, însemna că am încurcat-o. Așa că am luat-o la fugă încoace, am văzut gara, te-am zărit urcînd în tren și am crezut că fac atac de cord. Mi-ai dat de furcă frumos în dimineața asta. A trebuit să alerg să-mi cumpăr bilet – mai că n-am avut cu ce – și să te caut prin tot trenul. Iar acum am ajuns atît de departe, încît nu putem coborî chiar în clipa asta.

Ochii lui înguști începură să rătăcească pe fereastră și apoi se ațintiră asupra scrisorilor de pe genunchii mei.

– Ai putea să-mi explici ce cauți în expresul de Paris în loc să fii la școală? Ce puteam face?

– Îmi pare rău, Barley! N-am avut nici un moment intenția să te implic în toată situația asta. Am crezut că ai plecat deja și că te poți întoarce la master James cu conștiința curată. N-am vrut să-ți fac necazuri.

– Serios? Era clar că așteaptă mai multe lămuriri. Deci voiai să te plimbi puțin prin Paris în loc să stai la ora de istorie!

– Păi, am bîiguit încercînd să cîștig ceva timp, tata mi-a trimis o telegramă spunîndu-mi că e bine și să vin și eu pentru cîteva zile.

Barley rămase tăcut cîteva clipe.

– Regret, dar asta nu explică totul. Dacă ai fi primit o telegramă, ar fi venit probabil aseară și aș fi auzit și eu despre ea. Și se punea cumva problema ca tatăl tău să nu fie „bine"? Parcă plecase în călătorie de afaceri. Ce citești acolo?

– E o poveste lungă, am replicat moale, și știu că deja îți zici că sînt ciudată...

– Ești tare ciudată! Dar mai bine mi-ai spune ce ai de gînd. Avem suficient timp pînă ce ajungem în Bruxelles, ca să luăm trenul înapoi spre Amsterdam.

– Nu!

Nu intenționasem să strig chiar atît de tare. Doamna de vizavi tresări în somn, așa că am continuat, vorbind mai încet:

– Trebuie să merg la Paris. Sînt foarte bine. Tu poți coborî acolo, dacă vrei, și să te întorci la Londra pînă diseară.

– Să cobor acolo, zici? Asta înseamnă că tu n-ai să cobori acolo? Unde merge trenul ăsta?

– Se oprește în Paris, dar...

Barley își încrucișase din nou brațele și aștepta. Era chiar mai rău decît tata. Poate mai rău chiar decît fusese profesorul Rossi. Mi-a trecut în fugă prin minte imaginea lui stînd la catedră, cu brațele la piept, măsurîndu-și bieții elevi cu priviri încruntate și strigînd: „Și ce anume l-a dus pe Milton la teribila sa concluzie privind căderea lui Satan? Sau n-a citit *nimeni* lucrarea?!“ Am înghițit cu greu nodul din gît și am răspuns din nou, mai umil:

– E o poveste lungă.

– Avem timp destul.

„Eu, Helen și Turgut ne-am privit în tăcere și am conștientizat atunci între noi o conexiune, ca o senzație de înrudire. Poate pentru a trage puțin de timp, Helen luă obiectul albastru pe care-l pusese profesorul pe masă, lîngă ea, și mi-l întinse.

– Este un simbol străvechi, îmi spuse. Un talisman împotriva deochiului.

L-am luat, i-am simțit conturul neted, cald de la palma ei, și l-am lăsat din nou jos. Turgut nu s-a lăsat însă distras.

– Doamnă, sînteți româncă?

Nici un răspuns.

– Dacă așa stau lucrurile, reluă el cu o voce puțin mai joasă, trebuie să aveți grijă aici. Poliția s-ar putea arăta interesată. Țara noastră nu are relații tocmai prietenești cu România.

– Știu.

– Dar cum de și-a dat țiganca seama de acest lucru? se miră Turgut. Nu i-ați spus nimic!

– N-am idee.

– Unii oameni susțin că țiganii au un anumit talent vizionar. Eu n-am crezut niciodată așa ceva, dar... Și ce ciudat că a pomenit despre vampiri!

– Da? replică Helen. Probabil că era sărită. Toți țiganii sînt nebuni.

– Se poate, se poate. Oricum, mi se pare straniu ce a spus și cum a spus – fiindcă aceasta este o altă specializare a mea.

– Țiganii? am întrebat.

– Nu, domnul meu, vampirii!

Eu și Helen am rămas cu ochii ațintiți la el, cu grijă să nu ne încrucișăm privirile. Turgut reluă:

– Shakespeare e munca mea de o viață, însă legendele despre vampiri sînt pasiunea mea. Aici, în Turcia, avem o veche tradiție în acest sens.

– Este o... o tradiție turcă? am întrebat uluit.

– O, legendele datează din Egiptul antic, dragii mei colegi. Dar aici, în Istanbul... ei bine, se spune că unii dintre cei mai sîngeroși împărați bizantini erau vampiri, că pentru ei împărtășania creștină era de fapt o invitație de a bea sîngele muritorilor. Dar eu nu cred așa ceva. Cred că poveștile acestea au apărut mai tîrziu.

– A, păi... Nu voiam să mă arăt foarte interesat, mai mult de teamă ca Helen să nu-mi strivească iar piciorul pe sub masă decît din temerea că Turgut ar fi putut fi un aliat al forțelor întunericului, dar am văzut că și ea îl privea uimită, așa că am continuat: Dar ce părere aveți despre legenda lui Dracula? Ați auzit de ea?

– Dacă am auzit de ea?! Ochii lui întunecați sclipiră, și turcul își strînse șervetul în pumn. Știați că Dracula a fost un om în carne și oase, un personaj istoric? Un compatriot al dumneavoastră, doamnă. Era un domnitor, un *voivoda* din secolul al XV-lea, în Carpați. O persoană nu tocmai admirabilă, însă.

Atît eu, cît și Helen am încuviințat, fără a ne putea stăpîni. Eu unul nu m-am putut stăpîni în orice caz, iar ea părea prea absorbită de cuvintele profesorului pentru a se mai controla. Se aplecase spre

el, ascultînd, ochii strălucindu-i la fel de întunecați ca ai lui. Paloarea ei obișnuită fusese înlocuită acum de o roșeață slabă. Era unul dintre acele momente în care frumusețea răzbătea la suprafața chipului ei reținut și dur, iluminînd-o din interior. Turgut se lăsase prins de subiectul discuției.

– Nu vreau să vă plictisesc, dar am o teorie care susține că Dracula este un personaj foarte important în istoria Istanbulului. Se știe că, în copilărie, a fost ostaticul sultanului Mahomed al II-lea, în Gallipoli, și mai tîrziu undeva în Anatolia; tatăl lui îl dăduse sultanului Murad al II-lea, tatăl lui Mahomed, ca gaj pentru respectarea unui tratat. Copilul a rămas acolo timp de șase ani, între 1442 și 1448. După cum vedeți, nici părintele lui nu era tocmai un domn! Soldații care îl păzeau erau maeștri ai tehnicilor de tortură, și probabil că băiatul a învățat multe privindu-i. Dar, bunii mei domni – turcul părea că, prins de patima discursului, uitase pe moment că Helen era femeie –, eu mi-am formulat propria teorie, susținînd că și el și-a lăsat amprenta asupra soldaților.

– Ce vreți să spuneți?

– Cam din epoca aceea s-au înregistrat în Istanbul cazuri de vampirism. Eu consider – nu mi-am publicat încă ideile și, din păcate, nu am dovezi în sprijinul lor – că primele sale victime au fost din rîndul otomanilor, poate chiar dintre paznicii cu care s-a împrietenit. Astfel, imperiul nostru a fost contaminat și morbul a fost dus apoi la Constantinopol, odată cu Mahomed Cuceritorul.

Am continuat să-l privim, fără a scoate un cuvînt. Mi-a trecut prin minte că, în conformitate cu legenda, numai morții deveneau vampiri. Asta însemna oare că Vlad Dracul fusese ucis în Asia Mică și se transformase de pe atunci într-un mort viu, încă din tinerețe, sau că pur și simplu avea gusturi nu tocmai creștinești de la o vîrstă fragedă și că le transmisese și altora? Mi-am notat în minte să-l întreb acest lucru pe Turgut mai tîrziu, în cazul în care aveam să-l cunosc mai bine. Între timp, el își reluase zîmbetul prietenos.

– Ei, asta e marota mea excentrică, atîta tot. Să mă iertați că m-am înfierbîntat așa. Soția îmi spune că sînt insuportabil. Ridică din nou paharul spre noi cu un gest curtenitor, înainte de a sorbi din

el, și adăugă: Dar, pe legea mea, o dovadă totuși am! Și anume că sultanii se temeau de el, considerîndu-l vampir.

– Dovada? am bîiguit.

– Da, am descoperit-o acum cîțiva ani. Sultanul era atît de interesat de Dracula, încît, după moartea acestuia, în Valahia, a reunit aici o serie de documente și obiecte care i-au aparținut. Dracula a ucis mulți turci în țara lui, și sultanul îl ura din cauza asta, dar altul a fost motivul pentru care a fondat arhiva despre care vă spuneam. Da! Sultanul chiar i-a trimis o scrisoare pașei din Valahia, în 1478, cerîndu-i să adune toate scrierile existente despre Vlad Dracula. De ce? Fiindcă – spunea el – voia să înființeze o arhivă menită să distrugă răul ce se răspîndise în acest oraș după moartea valahului. Înțelegeți dumneavoastră – de ce s-ar fi temut încă sultanul de el, după moartea lui, dacă nu ar fi crezut că Dracula se poate întoarce? Am găsit o copie a scrisorii de răspuns a pașalei! declară Turgut izbind cu pumnul în masă și zîmbind. Am găsit chiar arhiva pe care a fondat-o pentru a lupta împotriva răului!

Nici eu, nici Helen nu ne-am clintit. Coincidența era incredibil de bizară. În cele din urmă, am riscat o întrebare:

– Domnule profesor, colecția de documente la care vă referiți a fost creată cumva de sultanul Mahomed al II-lea?

De data asta, era rîndul lui să ne privească mut.

– Pe onoarea mea, sînteți un istoric desăvîrșit, într-adevăr! Vă interesează această perioadă a istoriei noastre?

– Da, foarte mult. Și am fi... aș fi teribil de interesat să văd și eu această arhivă pe care ați descoperit-o dumneavoastră.

– Desigur! Cu mare plăcere. Am să v-o arăt. Soția mea va fi uluită de faptul că există cineva care vrea s-o vadă. Dar, din păcate, splendida clădire în care era odată adăpostită a fost demolată pentru a se construi un nou sediu al Ministerului Lucrărilor Publice, cam... acum opt ani. Era o clădire mică și deosebită, lîngă Moscheea Albastră. Păcat!

Am simțit cum sîngele mi se retrage în inimă. Deci de aceea nu izbuteam să localizăm arhiva despre care vorbise Rossi!

– Dar documentele...

– Nu vă faceți griji, dragă domnule. Am avut eu grijă să intre în colecția Bibliotecii Naționale. Chiar dacă nimeni nu le mai apreciază așa ca mine, tot trebuie păstrate. O umbră întunecată se abătu pe figura lui, pentru prima dată de la admonestarea țigăncii, cînd adăugă: Răul există încă în orașul nostru, ca pretutindeni, de altfel. Dacă vă plac curioizitățile – și aici privirea îi oscilă de la mine la Helen și înapoi –, îmi va face o deosebită plăcere să vă însoțesc acolo mîine. Îl cunosc pe bibliotecar, și vă va permite să răsfoiți colecția aceea.

– Vă mulțumim foarte mult, am răspuns, neîndrăznind să întorc ochii spre Helen. Și cum... cum ați devenit interesat de un subiect atît de neobișnuit?

– Oh, povestea e lungă! Nu vă pot plictisi chiar atît de mult!

– Nu ne plictisiți deloc.

– Sînteți foarte amabil.

Profesorul rămase tăcut timp de cîteva minute, jucîndu-se cu furculița. Afară, pe străzile aglomerate, mașinile claxonau în urma bicicliștilor, iar trecătorii se perindau aidoma personajelor pe o scenă – femeile în rochii largi, cu eșarfe și cercei lungi, de aur, bărbații în costume occidentale cu cravată și cămașă albă. O adiere lejeră, marină ajunse pînă la noi, aducîndu-mi în minte imaginea corăbiilor ce-și aduceau încărcăturile bogate pînă în inima imperiului – un imperiu mai întîi creștin, apoi musulman –, trăgînd la ancoră sub zidurile orașului, ce coborau pînă la malul mării. Fortăreața împădurită a lui Dracula, cu ritualurile sale barbare, părea mult departe de această lume străveche și cosmopolită. Nu e de mirare că i-a urît pe turci și că ei l-au detestat la rîndul lor, mi-am spus. Și totuși, turcii din Istanbul, cu aurul, arama și cu mătăsurile lor, cu bazarele, anticariatele și miile de moschei și geamii, trebuie să fi avut mult mai multe în comun cu bizantinii pe care i-au cucerit decît avea Vlad. Privit din perspectiva acestui centru cultural, Dracula părea o sălbăticiune din codru, un căpcăun provincial, un barbar medieval. Mi-am amintit totuși imaginea lui, pe care o văzusem într-o enciclopedie, acasă – gravura aceea care înfățișa o figură distinsă, cu mustață îngrijită și o cușmă elegantă. Mi s-a părut un paradox.

Eram pierdut în această reverie cînd vocea lui Turgut răsună din nou:

– Spuneți-mi, prieteni, de ce vă interesează acest subiect, al lui Dracula?

Ne pasase mingea cu un surîs afabil... sau poate suspicios. Am privit spre Helen.

– Păi, eu studiez secolul al XV-lea în Europa, ca parte a disertației pe care o pregătesc, am răspuns și am fost imediat pedepsit pentru lipsa mea de sinceritate prin senzația că această minciună s-ar putea dovedi totuși în curînd un adevăr. Dumnezeu știe cînd voi mai ajunge să lucrez din nou la teza mea, așa că ultimul lucru de care aveam nevoie era un subiect mai amplu. Dar dumneavoastră – am insistat – cum ați trecut de la Shakespeare la vampiri?

Turgut surîse – cam trist, mi s-a părut mie –, și sinceritatea sa tacită mi-a sporit sentimentul de rușine.

– Ah, e o poveste veche și foarte ciudată. Lucram la cea de-a doua carte a mea despre Shakespeare – tragediile sale. Mă retrăgeam în fiecare zi într-o mică... oare cum îi spuneți dumneavoastră în engleză?... într-o nișă în sala de lectură a universității. Și într-o zi am găsit o carte pe care n-o mai văzusem acolo niciodată. Turgut se întoarse spre mine, din nou cu același surîs trist. Eu înghețasem deja. Cartea aceasta – continuă el – nu semăna cu nici o alta; era foarte veche și complet goală, cu excepția unui dragon în mijloc și a cuvîntului DRAKULYA. Nu mai auzisem pînă atunci despre Dracula, dar imaginea era foarte ciudată și pregnantă. Și atunci mi-am spus că trebuie să înțeleg ce înseamnă asta. Așa că am încercat să aflu tot.

Helen stătuse neclintită lîngă mine, dar acum se mișcă în scaunul ei, cu nerăbdare parcă.

– Totul? întrebă ea șoptit."

Trenul aproape că ajunsese la Bruxelles. Mi-a luat mult timp – deși mi s-a părut că abia trecuseră cîteva minute – pînă ce i-am explicat lui Barley, în cuvinte cît mai simple și mai limpezi, ce-mi povestise tata despre evenimentele din tinerețea lui. Acum privea absent pe fereastră, la casele și grădinile belgiene ce aveau un aer trist sub

cerul înnorat. Pe măsură ce ne apropiam de Bruxelles, cîte o rază slabă de soare începea să aureoleze turnul unei biserici sau coșul vreunei fabrici. Femeia de pe bancheta de vizavi sforăia încetișor, cu revista căzută pe podeaua compartimentului.

Eram gata să-i povestesc despre recentul neastîmpăr al tatălui meu, despre paloarea și despre comportamentul său neobișnuit, cînd Barley se întoarse brusc și mă privi în ochi.

– E foarte straniu ce-mi spui. Nu știu de ce aș avea încredere în ce mi-ai povestit, dar am. Sau, cel puțin, vreau să am.

Mi-a trecut prin minte gîndul că nu-l văzusem niciodată serios pînă atunci – doar vesel și, pentru scurt timp, enervat. Ochii lui, albaștri ca două petice de cer, se îngustară și mai mult.

– Partea interesantă e că toate astea îmi amintesc de ceva.

– De ce anume? am întrebat, răsuflînd ușurată fiindcă-mi acceptase povestea.

– Păi, tocmai asta-i partea interesantă, că nu-mi dau seama de ce. Știu doar că are legătură cu master James. Dar ce e – habar n-am!

Capitolul 27

În compartimentul de tren, Barley ședea cu bărbia în pumn, străduindu-se în zadar să-și aducă aminte, de ceva în legătură cu master James. În cele din urmă ridică ochii spre mine și m-am simțit colpeșită de frumusețea chipului său prelung cînd era serios. În lipsa voioșiei aceleia sîcîitoare, l-ai fi putut lua drept chipul unui înger, sau poate al unui pustnic dintr-o abație nordică. Pe atunci însă aceste comparații mi se conturau doar vag în minte; abia mai tîrziu am devenit conștientă de ele.

– Ei bine, spuse el în cele din urmă, după cum văd eu situația, există două posibilități. Ori ești dusă cu pluta, caz în care trebuie să rămîn lîngă tine și să te duc acasă în siguranță, ori nu ești dusă, și de asemenea trebuie să rămîn lîngă tine, fiindcă te așteaptă probleme serioase. Ar trebui să fiu la școală mîine, dar o să văd ce pot face în privința asta. Oftă și mă privi, rezemat din nou de spătarul banchetei: Am bănuiala că Parisul nu e destinația finală a călătoriei tale. Ai putea să mă luminezi puțin și să-mi spui încotro ai de gînd să te îndrepți?

„Dacă profesorul Bora ne-ar fi tras cîte o palmă peste față, acolo în restaurantul acela din Istanbul, tot nu ne-ar fi uluit atît de tare ca dezvăluirea pe care tocmai o făcuse despre «marota» lui excentrică. Fusese totuși o palmă salutară: ne trezisem acum de-a binelea. Oboseala îmi

pierise și, odată cu ea, neîncrederea că vom găsi noi informații despre mormîntul lui Dracula. Venisem deci la locul potrivit. Poate – și aici inima îmi tresări, însă nu doar cu speranță –, poate că mormîntul se afla chiar aici, în Turcia. Nu-mi trecuse niciodată prin minte o asemenea eventualitate, dar acum îmi dădeam seama că nu ar fi deloc imposibil. La urma urmei, Rossi fusese admonestat sever aici de unul dintre acoliții lui Dracula. Ar fi oare posibil ca mortul viu să fi păzit nu doar arhiva, ci și un mormînt? S-ar fi putut ca prezența insistentă a vampirilor, la care se referise Turgut, să fie de fapt o consecință a prezenței continue a lui Dracula aici? Am revăzut rapid în minte ceea ce știam deja despre viața și legenda lui Vlad Țepeș. Dacă fusese întemnițat aici în tinerețe, n-ar fi oare posibil să se fi întors după moarte în locurile în care își făcuse ucenicia în ale torturii? Poate că îl anima o anume nostalgie, ca a celor care se retrag la un moment dat în orașul în care au copilărit. Iar dacă romanul lui Stoker nu greșea în privința obiceiurilor vampirilor, creatura se putea muta foarte bine dintr-un loc în altul, săpîndu-și mormîntul acolo unde dorea; la urma urmei, în poveste călătorise în sicriul său pînă în Anglia. De ce n-ar fi putut veni într-un mod oarecare aici, în Istanbul, deplasîndu-se în noapte în însăși inima imperiului ale cărui armate îi aduseseră pieirea? În fond, ar fi fost o răzbunare pe măsură.

Dar încă nu-i puteam adresa lui Turgut aceste întrebări. Abia îl cunoscusem și încă nu știam dacă puteam avea încredere în el. Părea sincer, și totuși faptul că se așezase tocmai la masa noastră și ne povestise despre «marota» lui părea o coincidență mult prea bizară pentru a fi credibilă. Acum i se adresa lui Helen și, în sfîrșit, ea îi vorbea.

– Nu, dragă doamnă, nu știu «totul» despre povestea lui Dracula. De fapt, cunoștințele mele nu sînt nici pe departe uimitoare. Dar bănuiesc că personajul a exercitat o influență considerabilă asupra orașului nostru, o influență malefică, iar acest fapt mă îndeamnă să continui. Dar voi, prieteni? întrebă el privind cînd spre mine, cînd spre Helen. Păreți și voi interesați oarecum de acest domeniu. La ce se referă mai exact disertația dumitale, tinere?

– La comerțul olandez în secolul al XVII-lea, am răspuns moale.

Mie unul mi s-a părut un răspuns ezitant, și începusem deja să mă întreb dacă nu cumva era și fusese dintotdeauna un proiect înșelător; la urma urmei, negustorii olandezi nu bîntuiau eternitatea atacînd oamenii și furîndu-le sufletele nemuritoare.

– A! exclamă Turgut cu o privire nedumerită. Dacă vă interesează însă și istoria Istanbulului, puteți veni cu mine mîine-dimineață pentru a vedea colecția sultanului Mahomed. A fost un conducător remarcabil; pe lîngă documentele mele preferate, a colecționat o sumedenie de alte lucruri interesante. Acum trebuie să mă duc acasă, la soție; am întîrziat nepermis de mult și probabil că e deja în culmea exasperării. Zîmbi, ca și cum starea soției i s-ar fi părut mai degrabă mulțumitoare, și adăugă: Va dori în mod cert să cinați împreună cu noi mîine, așa cum de altfel vreau și eu.

Am stat o clipă în cumpănă; consoartele turcilor erau încă, probabil, la fel de supuse ca femeile din haremurile de odinioară. Sau poate că Turgut nu voise să spună decît că soția lui era la fel de primitoare ca el. Am așteptat să aud pufnetul dezaprobator al lui Helen, însă ea s-a mulțumit doar să privească pe rînd la amîndoi.

– Așa deci, prieteni – Turgut se ridicase, pregătindu-se de plecare. Scoase cîteva bancnote și le strecură sub marginea farfuriei, apoi ridică pentru ultima dată paharul în cinstea noastră și sorbi restul de ceai. Pe mîine!

– Unde ne vom întîlni?

– Oh, voi veni aici pentru a vă lua. Să spunem... exact la zece, mîine-dimineață? Bun! Vă doresc o seară plăcută.

Înclină capul în semn de salut și plecă. După cîteva clipe mi-am dat seama că abia se atinsese de mîncarea din farfurie, plătise și cina noastră și, în plus, ne lăsase talismanul împotriva deochiului, care se afla și acum pe masă.

Am dormit în noaptea aceea dus, după oboseala drumului și turul prin Istanbul. Cînd zgomotul orașului m-a trezit, era deja șase și jumătate. În cameră era semiîntuneric. Cînd am deschis ochii, am privit în jur, la pereții văruiți, la mobilierul simplu, cu un aer străin, la luciul oglinzii de deasupra chiuvetei, și m-am simțit oarecum confuz. M-am gîndit la șederea lui Rossi aici, în Istanbul, la pensiunea la

care trăsese el – unde anume, nu știam – și în care îi fuseseră mutate bagajele și pierdute însemnările, și am avut impresia că o văd cu ochii minții, de parcă aș fi fost eu însumi acolo sau aș fi retrăit acum întreaga scenă. După cîteva clipe am realizat că totul era liniștit și în ordine în camera mea; servieta cu prețiosul ei conținut ședea neatinsă lîngă pat, unde era suficient să întind doar o mînă pentru a o atinge. Chiar și în somn fusesem într-un fel conștient de cartea aceea veche din interiorul ei.

O auzeam pe Helen în baia de pe culoar, mișcîndu-se și dînd drumul la apă. După un moment, mi-am dat seama că trăgeam cu urechea și, pentru a scăpa de sentimentul de jenă, m-am ridicat din pat și m-am dus la chiuvetă să-mi dau cu puțină apă pe față și pe mîini. În oglindă, figura mea – și ce tînăr îmi păream pînă și mie, atunci – era aceeași dintotdeauna. După oboseala călătoriei, ochii îmi erau puțin încețoșați, dar aveam privirea alertă. Mi-am pus în păr un strop din atotprezenta briantină a acelei epoci, l-am pieptănat pe spate, neted și lucios, mi-am îmbrăcat pantalonii și un sacou, la care am adăugat o cămașă curată, dar boțită și o cravată. În vreme ce mă aranjam, am auzit cum zgomotele din baie încetează și, după cîteva clipe, mi-am scos trusa de bărbierit și am ciocănit în ușă. N-a răspuns nimeni, așa că am intrat. Parfumul lui Helen, o colonie aspră, cu iz mai degrabă ieftin – poate una pe care o adusese de acasă –, persista în cămăruța de baie. Aproape că începuse să-mi placă.

La micul dejun am avut cafea tare – foarte tare –, servită într-un ibric de aramă cu mînerul lung, alături de pîine, brînză sărată și măsline, plus un ziar pe care nu-l puteam citi. Helen mîncă în tăcere, iar eu am imitat-o, gîndindu-mă învăluit în fumul de țigară ce plutea spre noi din colțul în care aștepta chelnerul. Restaurantul era pustiu în această dimineață – cu excepția razelor de soare ce pătrundeau prin fereastra în arcadă –, dar forfota traficului de afară îl umplea cu un amalgam de sunete plăcute și imagini ale trecătorilor înarmați cu serviete sau cu plase de cumpărături. Instinctiv, căutasem o masă cît mai departe de fereastră.

– Profesorul va sosi abia peste două ore, îmi spuse Helen, punîndu-și zahăr în a doua ceașcă de cafea și amestecînd viguros. Ce facem pînă atunci?

– Mă gîndeam că am putea merge din nou la Hagia Sofia. Aș vrea să mai văd o dată locul.

– De ce nu? Nu mă deranjează să fiu și turist aici.

Părea odihnită, și am remarcat că-și pusese pe sub taiorul negru o bluză curată, albastru-deschis – prima pată de culoare pe care o observam la ea, o excepție de la obișnuita ținută în alb și negru. Ca și pînă acum, la gît purta eșarfa ce-i ascundea locul în care o mușcase bibliotecarul. Avea o expresie ironică și ostenită, dar am avut senzația – nesusținută de nimic concret – că se obișnuise deja cu prezența mea pînă într-acolo, încît mai slăbise ceva din ferocitatea ei uzuală.

Străzile gemeau deja de pietoni și de mașini cînd am ieșit din restaurant și am pornit spre inima vechiului oraș, oprindu-ne la un bazar. Fiecare alee era un furnicar de cumpărători: bătrîne în negru pipăind un veritabil curcubeu de țesături fine, tinere în veșminte bogat colorate, cu capul acoperit, tîrguindu-se pentru fructe total necunoscute mie sau examinînd vitrinele cu bijuterii din aur, bătrîni cu fesuri croșetate citind ziarele sau aplecîndu-se pentru a cerceta variate sortimente de narghilele din lemn. Unii dintre ei aveau în mîini șiraguri de mătănii. Oriunde mă uitam, vedeam figuri cu trăsături plăcute, ferme, cu tenul măsliniu, mîini care se agitau și gesticulau, degete întinse și zîmbete fugare ce revelau cînd și cînd cîte un dinte de aur. De jur împrejur, aerul zumzăia de glasuri afectate, hotărîte, sonore și ocazional de rîsete.

Helen avea același zîmbet amuzat, ironic, privind la necunoscuții din jur ca și cum i-ar fi făcut plăcere să-i vadă, dar totodată de parcă ar fi fost convinsă că-i înțelege mult prea bine. Și pentru mine scena era încîntătoare, dar la mine se combina cu o senzație de reținere, pe care o recunoșteam în sufletul meu de o săptămînă încoace și care se manifesta în toate locurile publice. Era ceva ce mă îndemna să cercetez mulțimea din jur, să privesc mereu peste umăr, să analizez expresiile de pe figurile întîlnite – și aveam senzația că sînt eu însumi urmărit și privit. Era o senzație neplăcută, o notă stridentă pe fondul

conversațiilor lejere din jurul nostru, și m-am întrebat – nu pentru prima dată – dacă nu mă molipsisem cumva de atitudinea aceea cinică pe care o avea Helen față de întreaga specie umană. Totodată, eram curios dacă această atitudine a ei era intrinsecă sau apăruse doar ca o consecință a vieții duse într-un stat polițienesc.

Oricare ar fi fost cauzele ei, îmi resimțeam această nouă paranoia ca un afront la adresa eului meu anterior. Cu o săptămînă în urmă eram un tînăr american normal, resemnat cu lipsa mea de satisfacții profesionale, mîndru în fond de prosperitatea și de simțul moral superior al culturii în care trăiam, chiar și atunci cînd mă prefăceam că le contest. Acum Războiul Rece devenise o realitate pentru mine, prin intermediul lui Helen și al aerului ei deziluzionat, în vreme ce un alt război rece, mai vechi, se făcea simțit treptat în sîngele meu. M-am gîndit la Rossi, la zilele în care bătuse și el aceste străzi în vara lui 1930, înainte ca evenimentele petrecute în arhivă să-l alunge din Istanbul, și l-am simțit foarte real – nu doar pe Rossi cel pe care-l cunoscusem, ci și pe Rossi cel tînăr, din scrisorile sale.

La un moment dat, Helen mă bătu ușor pe braț și-mi făcu un semn discret către doi bătrînei care ședeau la o masă de lemn, lîngă o prăvălie.

– Uită-te aici, îmi spuse, teoria tihnei personificată. E ora nouă dimineața, și ei joacă deja șah. E de mirare că nu fac o partidă de table, jocul preferat în această parte a lumii. Dar cred că aceștia de aici joacă șah.

Cei doi bărbați își așezau piesele pe tabla de lemn veche și uzată, negrul împotriva albului, cai și ture stînd de strajă, pioni dispuși pe linia de bătaie – același aranjament dintotdeauna al oricărui război, mi-am spus, oprindu-mă să privesc.

– Știi ceva șah? mă întrebă Helen.

– Desigur, am replicat indignat. Obișnuiam să joc cu tata!

– Ah!

Exclamația a fost amară, și mi-am amintit prea tîrziu că ea nu avusese parte de asemenea lecții în copilărie și că jucase un șah aparte cu tatăl ei – sau cu imaginea pe care și-o formase despre el, în orice caz.

– Știi, nu e ceva occidental, continuă ea. E un joc străvechi, din India; se numea *șahmat* în persană. *Șah* înseamnă «rege». Prin urmare, e o luptă a regilor.

I-am privit pe cei doi începîndu-și partida, alegînd cu degete chircite primele piese. Între ei era un schimb continuu de glume și replici vesele; probabil că se cunoșteau de mult. Aș fi putut sta acolo toată ziua, urmărindu-le jocul, dar Helen porni înainte nerăbdătoare, și am urmat-o. Cînd ne-am îndepărtat, cei doi bărbați au părut că ne observă în sfîrșit, ridicîndu-și pentru o clipă ochii, nedumeriți. Probabil că arătam ca niște străini aici, deși figura lui Helen se armoniza plăcut cu ceea ce vedeam în jur. M-am întrebat cît timp va dura partida celor doi – toată dimineața, probabil – și care dintre ei va cîștiga de data aceasta.

Prăvălia de lîngă ei tocmai deschidea. Era mai degrabă o baracă, înghesuită între trunchiul unui smochin și marginea bazarului. Un tînăr în pantaloni negri și cămașă albă trăgea cu putere de uși și obloane, așezînd mesele în față și întinzîndu-și mărfurile pe ele: cărți – grămezi pe taraba de lemn, în lăzile de pe podea și pe rafturile din interior.

M-am apropiat grăbit, iar tînărul proprietar schiță din cap un salut și zîmbi, ca și cum ar fi recunoscut un bibliofil indiferent de limba vorbită. Helen veni și ea ceva mai lent și am început amîndoi să răsfoim un volum după altul, în cele mai diverse limbi. Multe dintre ele erau în arabă sau în limba turcă modernă; unele erau scrise în alfabetul chirilic sau grec, altele în engleză, franceză, germană, italiană. Am găsit un tom în ebraică și un raft întreg de lucrări clasice în latină. Majoritatea fuseseră tipărite în condiții precare și legate pe măsură, avînd deja colțurile îndoite și crăpate. Erau și cîteva cărți de dată recentă, cu scene sumbre pe copertă, plus unele ce păreau foarte vechi, mai cu seamă cele în arabă.

– Bizantinii iubeau cărțile, murmură Helen răsfoind ceea ce părea a fi un volum de poezie germană. Poate cumpărau unele chiar din locul acesta.

Tînărul terminase pregătirile pentru ziua respectivă și veni să ne salute.

– Vorbiți germană? Engleză?

– Engleză, am spus repede, văzînd că Helen nu răspunde.

– Am cărți în engleză, mă înștiință proprietarul, surîzînd. Avea ochi verzui, nasul lung și trăsături expresive pe chipul îngust. Nu-i problemă. Și ziare de la Londra, New York...

I-am mulțumit și l-am întrebat dacă vindea și cărți vechi.

– Da, foarte vechi.

Mi-a întins o ediție de secol XIX din *Mult zgomot pentru nimic* – ieftină, legată în pînză deja decolorată. M-am întrebat din ce bibliotecă „fugise" și cum călătorise – din Manchester, de pildă – pînă la această răspîntie a lumii vechi. Am răsfoit-o, pentru a mă arăta politicos, și am înapoiat-o.

– Nu e destul de veche? mă întrebă proprietarul zîmbind iar.

Helen privise peste umărul meu și acum se uită demonstrativ la ceas. La urma urmei, nici nu mai ajunsesem la Hagia Sofia.

– Da, e vremea să mergem, am spus.

Tînărul negustor schiță o plecăciune, cu volumul în mînă. Am zăbovit cu ochii asupra lui o clipă, sîcîit de ceva, o vagă amintire, dar în clipa următoare omul se întoarse cu spatele, pentru a întîmpina un nou client – un bătrîn care ar fi putut chibița la jocul celor doi de mai înainte. Helen mă trase de braț. Am ieșit din prăvălie, am mers cu pași repezi spre capătul bazarului și am plecat spre pensiune.

Micul restaurant era gol cînd am intrat, dar cîteva minute mai tîrziu își făcu și Turgut apariția, surîzînd și întrebîndu-ne cum am dormit. Purta un costum din lînă oliv, în ciuda arșiței din miezul zilei, și părea că debordează de un entuziasm abia reținut. Părul lui ondulat era pieptănat pe spate, pantofii îi luceau proaspăt lustruiți și se apropie repede pentru a ne conduce afară din restaurant. Am remarcat din nou că era un tip energic și m-am simțit mulțumit că aveam un astfel de ghid. Un val de entuziasm începuse să crească și în mine. Documentele lui Rossi erau la adăpost în servieta mea, și poate că orele următoare aveau să mă aducă mai aproape măcar cu un pas de locul în care se afla el. În scurt timp, cel puțin, voi avea posibilitatea de a compara copiile realizate de el cu originalele pe care le studiase cu atîția ani în urmă.

În stradă, Turgut ne-a explicat că arhiva sultanului Mahomed nu era găzduită de clădirea principală a Bibliotecii Naționale, cu toate că se afla sub protecție guvernamentală. Locul ei era acum într-o anexă a bibliotecii, în care funcționase inițial o *medresă*, o școală islamică tradițională. În demersul său de laicizare a țării, Atatürk închisese aceste școli, astfel că astăzi clădirea respectivă adăpostea lucrări vechi și rare pe teme de istorie a Imperiului Otoman. Acolo urma să găsim și colecția sultanului Mahomed al II-lea.

Anexa bibliotecii se dovedi a fi o clădire micuță, dar splendidă, cu porți din lemn și alamă. Ferestrele erau îmbrăcate într-o dantelărie din marmură; lumina filtrată prin ele decora podeaua cu forme geometrice fin desenate, stele căzătoare și octogoane. Turgut ne-a arătat unde să semnăm în registrul de intrări; Helen a mîzgălit ceva ilizibil, iar el și-a scris numele cu înfloriturі.

Apoi am intrat în unica sală a colecției, o încăpere largă, cu plafonul boltit decorat cu un mozaic în alb și verde. De la un capăt la celălalt erau așezate mese lustruite, la care lucrau deja trei sau patru oameni studioși. Pereții erau mărginiți nu numai de rafturi, ci și de casete și sertare din lemn, iar din plafon atîrnau lămpi delicate din alamă. Arhivarul, un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu un șirag de mărgele la încheietura mîinii, se ridică de la birou și veni spre noi, strîngînd ambele mîini ale lui Turgut în palmele sale. Discutară ceva timp de un minut – am prins în cuvintele profesorului numele universității noastre –, și apoi arhivarul ni se adresă în turcă, surîzînd și plecîndu-se în fața noastră.

– Acesta este domnul Erozan care vă urează bun venit, ni-l prezentă Turgut cu un zîmbet de satisfacție. Îi va face plăcere să vă poată fi ucis.

Fără să vreau am făcut ochii mari, iar pe Helen am auzit-o pufnind: „util“ voise să spună, firește.

– Va aduce imediat pentru dumneavoastră, continuă el imperturbabil, documentele sultanului Mahomed cu privire la Ordinul Dragonului, dar pînă atunci noi va trebui să-l așteptăm aici liniștiți.

Ne-am așezat la una dintre mese, la o distanță convenabilă de ceilalți cititori, care ne aruncară în treacăt o privire și apoi reveniră la

studiile lor. După cîteva clipe, domnul Erozan se întoarse ținînd în mîini o casetă mare din lemn, cu o încuietoare în față și o inscripție în arabă gravată pe capac.

– Ce scrie acolo? l-am întrebat pe profesor.

– Ah! exclamă el, atingînd capacul cu vîrfurile degetelor. Scrie: „Aici este răul... hm... aici este răul conținut... găzduit. Încuie-l cu cheile Sfîntului Coran".

Inima îmi tresări. Cuvintele semănau izbitor cu cele pe care spusese Rossi că le citise pe marginile hărții și apoi le rostise cu glas tare în sala arhivelor. În scrisori nu menționase nimic despre această casetă, dar poate că nici n-o văzuse, dacă bibliotecarul îi adusese doar documentele. Sau poate că acestea fuseseră închise în casetă cîndva după plecarea lui Rossi de aici.

– Cît de veche este caseta? l-am întrebat pe Turgut.

– Nu știu. Și nici prietenul meu n-are idee. Fiind din lemn, nu cred că datează din epoca sultanului Mahomed. Domnul Erozan – profesorul înclină din cap în direcția lui, și arhivarul îi imită gestul, curtenitor – mi-a spus la un moment dat că documentele au fost închise în această casetă în 1930, pentru a fi păstrate în siguranță. Știe acest lucru de la bibliotecarul care a lucrat aici înaintea lui. Prietenul meu este un om foarte meticulos.

– În 1930!

Am aruncat o privire spre Helen. Probabil că la data la care concepuse Rossi scrisorile, decembrie 1930, documentele pe care le examinase fuseseră deja amplasate în casetă. Un container obișnuit din lemn le putea apăra de rozătoare și de umiditate; ce-l determinase însă pe arhivarul de atunci să închidă documentele despre Ordinul Dragonului într-o cutie ornamentată cu acea inscripție de avertizare?

Prietenul lui Turgut aduse un rînd de chei și potrivi una dintre ele în încuietoare. Mi-a venit să rîd gîndindu-mă la catalogul nostru modern de la universitatea de acasă și la liberul acces al oricui la miile de cărți rare păstrate acolo. Niciodată nu-mi închipuisem că voi ajunge să studiez documente păstrate sub o cheie veche. Arcul încuietorii se destinse.

– Așa deci! murmură Turgut cînd arhivarul se retrase.

Apoi privi pe rînd la amîndoi – un zîmbet trist, mi s-a părut – și deschise capacul."

În tren, Barley sfîrșise de citit primele două scrisori. Mă durea să le văd deschise în mîinile lui, dar știam că, în vreme ce povestea mea poate că nu-l convinsese, glasul autoritar al tatălui meu – prin intermediul cuvîntului scris – va avea un cu totul alt efect asupra lui.

– Ai mai fost la Paris pînă acum? l-am întrebat, în parte pentru a-mi ascunde emoția.

– Cred și eu! replică el vexat. Am învățat acolo timp de un an înainte de a mă înscrie la universitate. Mama voia să-mi perfecționez cunoștințele de franceză.

Mi-ar fi plăcut să-l întreb de ce dorise mama lui o asemenea desăvîrșire pentru el și cum era să ai o mamă, dar Barley se adîncise din nou în lectură.

– Probabil că tatăl tău ține prelegeri minunate, spuse fără a-și ridica ochii din scrisoare. Ce citesc aici e mult mai interesant decît ce ni se predă nouă la Oxford.

Cuvintele lui deschiseră un nou domeniu de meditație pentru mine. Oare cursurile la Oxford erau plictisitoare? Era posibil așa ceva? Barley știa o sumedenie de lucruri despre care voiam și eu să aflu și aparținea unei lumi atît de vaste, încît abia dacă îndrăzneam să mi-o imaginez. N-am mai apucat să-l întreb însă, întreruptă fiind de glasul conductorului care se apropia de compartimentul nostru.

– Bruxelles!

Trenul încetinea deja, și cîteva minute mai tîrziu opri la peron, de unde urcară ofițerii vamali. Afară, călătorii se îmbulzeau spre vagoane, iar un stol de porumbei fîlfîia din aripi în căutarea resturilor de mîncare.

Poate fiindcă îmi plăceau porumbeii, mă uitam cu atenție în mulțime, cînd am remarcat o siluetă care stătea nemișcată. Era o femeie înaltă, îmbrăcată într-o haină lungă și neagră. O eșarfă neagră îi încadra fața albă. Era cam departe pentru a-i distinge clar trăsăturile, dar i-am observat ochii negri scînteietori și gura nefiresc de roșie – probabil un ruj prea aprins. Era ceva ce mi s-a părut ciudat în aspectul

veșmintelor ei; printre fustele mini și pantofii cu hidoasele tocuri pătrate ce erau la ordinea zilei, ea purta escarpeni fini, negri și înguști.

Dar ceea ce mi-a îndreptat atenția spre ea în primul rînd și mi-a reținut-o pînă ce trenul s-a pus din nou în mișcare a fost atitudinea ei alertă. Necunoscuta cerceta din ochi trenul nostru, vagon cu vagon. Instinctiv, m-am tras de la fereastră, iar Barley mă privi întrebător. Femeia părea că nu m-a văzut, deși făcu un pas ezitant în direcția noastră. Apoi se răzgîndi și se întoarse pentru a cerceta un alt tren, care tocmai trăgea la un peron îndepărtat. Ceva în silueta ei rigidă, cu spatele drept, mă îndemnă să n-o scap din ochi pînă ce trenul ieși din gară și femeia se pierdu în depărtare, printre ceilalți călători, ca și cînd nici n-ar fi existat vreodată.

Capitolul 28

De data aceasta n-a mai ațipit Barley, ci eu. M-am trezit înghesuită în el, cu capul rezemat de umărul lui, pe puloverul albastru. Privea pe fereastră, cu scrisorile tatălui meu așezate înapoi în plicuri, cu picioarele încrucișate și cu fața – nu departe de a mea – întoarsă spre peisajul ce alerga afară pe lîngă tren; probabil că ajunsesem deja în Franța. Am deschis ochii și am dat de bărbia lui osoasă. Cînd am privit în jos, i-am văzut mîinile lejer împreunate deasupra scrisorilor. Am remarcat atunci pentru prima dată că obișnuia să-și roadă unghiile, așa cum făceam și eu. Am închis din nou ochii, prefăcîndu-mă că dorm, fiindcă umărul lui cald era atît de plăcut sub obrazul meu. Dar apoi mi-a trecut prin minte gîndul că poate nu-i plăcea să mă rezem de el sau că, adormită fiind, am salivat pe puloverul lui, și m-am ridicat imediat. Barley s-a întors spre mine, cu privirea plină de gînduri îndepărtate, sau poate doar de peisajul de dincolo de fereastră – o zonă rurală deluroasă. După o clipă, surîse.

„Cînd Turgut a ridicat capacul casetei cu documente, un miros deja cunoscut mie s-a ridicat din interiorul ei. Era parfumul hîrtiilor vechi, al pergamentului, al prafului și al secolelor, al unor pagini de mult intrate în declin. Totodată însă, era și izul cărțuliei cu dragonul în mijloc, al cărții mele. N-am îndrăznit niciodată s-o duc la nas, așa

cum făcusem cu unele dintre volumele vechi ce-mi trecuseră prin mînă; mi-era teamă, probabil, că în parfumul ei ar putea exista și ceva respingător sau, mai rău, ceva puternic, un drog malefic pe care nu voiam să-l inhalez.

Turgut scotea cu grijă documentele din casetă, fiecare învelit într-o foiță deja îngălbenită de vreme. Hîrtiile aveau forme și dimensiuni variate.

– Vă voi arăta toate documentele, explică el, întinzîndu-le cu grijă pe masă, în fața noastră, și vă voi spune tot ce știu despre ele. După aceea poate veți dori să le studiați puțin și singuri, ce ziceți?

Am încuviințat, și Turgut a desfăcut cu mișcări atente primul document. Erau foi de pergament prinse în niște mici țepușe din lemn, cu totul diferite de paginile late și registrele legate cu care eram obișnuit în lumea olandeză a secolului al XVII-lea. Marginile pergamentului erau decorate cu o bordură de tipare geometrice colorate – argintiu, albastru-intens și roșu-aprins. Textul scris de mînă era, spre dezamăgirea mea, în arabă. Nici nu știu la ce mă așteptasem, de fapt; documentul provenea din inima unui imperiu ce vorbea limba turcă și folosea grafia arabă, recurgînd la greacă doar în relațiile de intimidare cu bizantinii, și la limba latină pentru a bate la porțile Vienei.

Turgut și-a dat seama și s-a grăbit să explice:

– Acesta, prieteni, este un registru al cheltuielilor din războiul cu Ordinul Dragonului. A fost scris într-un oraș de la sud de Dunăre, de către funcționarul care cheltuia acolo finanțele sultanului; altfel spus, este o dare de seamă economică. Vedeți voi, Vlad Dracul, tatăl lui Dracula, a fost tare costisitor pentru Imperiul Otoman. Acest funcționar a comandat platoșe și... cum se spune... iatagane pentru trei sute de oameni detașați în partea de vest a Carpaților, pentru a-i împiedica pe locuitorii de acolo să se revolte; în plus, le-a cumpărat și cai. Aici – Turgut arătă cu degetul un rînd din partea de jos a pergamentului – scrie că Vlad Dracul era prea costisitor, o... o pacoste, și că îi costa mai mulți bani decît ar fi fost pașa dispus să cheltuiască. Pașei îi pare foarte rău și e mult întristat, urîndu-i viață îndelungată Celui Fără Egal, în numele lui Allah.

Eu și Helen am schimbat o privire și mi s-a părut că citesc în ochii ei ceva din incitarea pe care o resimțeam eu. Acest ungher al istoriei era la fel de real ca podeaua pe care pășeam sau ca masa de lemn din fața noastră. Oamenii despre care se pomenea acolo trăiseră cu adevărat, în carne și oase, simțiseră, gîndiseră, și apoi se stinseseră, așa cum vom face și noi la un moment dat. Mi-am întors ochii de la ea, incapabil să suport acel licăr de emoție ce-i lumina trăsăturile aspre.

Turgut strînsese pergamentul și desfăcea acum un al doilea pachet, în care se aflau alte două suluri.

– Aici este o scrisoare de la pașa din Valahia, în care acesta promite să-i trimită sultanului Mahomed toate documentele pe care le găsește privitor la Ordinul Dragonului. Iar aceasta este o înregistrare a tranzacțiilor comerciale de-a lungul Dunării în 1461, nu departe de regiunile controlate de Ordinul Dragonului. Limitele acestei zone nu erau bătute în cuie, ci se schimbau mereu. Aici sînt enumerate mătăsurile, mirodeniile și caii pe care pașa vrea să le ofere pentru a primi în schimb lînă de la ciobanii de aici.

Următoarele două documente aveau un conținut similar. Apoi Turgut desfăcu un sul mai mic: o schiță sumară pe un pergament.

– O hartă, spuse el.

Mîna mi-a zvîcnit involuntar spre servietă, unde se aflau notițele și schițele lui Rossi, dar Helen a clătinat imediat din cap, aproape imperceptibil. Am înțeles ce voia să spună: încă nu-l cunoșteam pe Turgut suficient de bine pentru a-i expune toate secretele noastre; la urma urmei, cine ne garanta că el ne dezvăluise toate resursele de care dispunea?

– Niciodată n-am putut să înțeleg ce este cu această hartă, spuse el cu părere de rău, mîngîindu-și mustața stufoasă.

Am privit pergamentul îndeaproape și am constatat, cu un fior, că era o versiune limpede, cu toate că puțin decolorată, a primei hărți pe care o copiase Rossi; am recunoscut șirul lung de creste montane și rîul ce șerpuia în nordul lor.

– Nu seamănă cu nici una dintre regiunile pe care le-am studiat și nu am reușit să identific... cum se spune în engleză?... scara la care a

fost desenată. Și iată aici o altă hartă, adăugă el, lăsînd-o la o parte și luînd celălalt pergament. Pare a fi o vedere mai de aproape a regiunii reprezentate în prima.

Eu unul știam ce este, fiindcă o mai văzusem înainte – de fapt o copie a ei –, și entuziasmul a început să nu-mi dea pace. Turgut continuă:

– Cred că aceștia sînt munții schițați în partea de vest a primei hărți, nu-i așa? Dar nu mai există alte informații și vedeți că nici nu scrie nimic, în afară de cîteva versete din Coran și acest motto straniu care spune ceva de genul: «Aici este el găzduit cu răul. Cititorule, prin cuvintele tale, dezgroapă-l».

Am întins în grabă un braț pentru a-l opri, dar Turgut a fost mai rapid decît mine.

– Nu! am strigat, dar era deja prea tîrziu, și turcul mi-a aruncat o privire nedumerită.

Helen ne privea cînd pe unul, cînd pe celălalt, iar domnul Erozan și-a ridicat privirea din lucrarea sa, în celălalt capăt al sălii, ațintind-o asupra mea.

– Scuzați-mă, am șoptit. Sînt foarte emoționat văzînd aceste documente. Sînt atît de... interesante!

– Oh, îmi pare bine că vi se par interesante. Iar aceste cuvinte chiar au un răsunet bizar; îți dau așa, o senzație... incitantă.

În acea clipă în sală răsună zgomotul unor pași. Am privit în jur speriat, așteptîndu-mă pe undeva să-l văd apărînd pe însuși Dracula, dar era doar un omuleț cu o tichie albă și o barbă căruntă, neîngrijită. Domnul Erozan se apropie de ușă pentru a-l saluta, iar noi am revenit la documente. Turgut scoase din casetă un alt pergament.

– Acesta este ultimul. N-am reușit niciodată să-mi dau seama ce este. În catalogul bibliotecii este menționat ca o bibliografie a Ordinului Dragonului.

Inima mi-a tresărit și am văzut cum obrajii lui Helen prind culoare.

– O bibliografie?

– Da, prietene.

Turgut întinse documentul pe masă cu mișcări delicate. Părea foarte vechi și fragil, scris în greacă, într-o caligrafie elegantă. Partea de sus era zdrențuită, ca și cînd ar fi fost de fapt un fragment dintr-un

document mai mare, iar marginea de jos fusese în mod evident ruptă. Nu existau nici un fel de ornamentații, doar cuvintele înșirate în rînduri succesive. Am oftat. Nu studiasem niciodată greaca, dar mă îndoiam oricum că documentul putea fi descifrat de cineva care nu stăpînea la perfecție limba elenă.

Ca și cum mi-ar fi înțeles dezamăgirea, Turgut scoase un notes din servietă.

– Am rugat un specialist de la noi, de la universitate, să traducă aceste rînduri; omul este perfect familiarizat cu limba și documentele bizantine. Este o listă a unor lucrări literare, deși pe unele dintre ele nu le-am mai găsit menționate nicăieri altundeva.

Deschise notesul și îl împinse spre noi. Pagina era acoperită cu un scris mărunt în turcă. De data aceasta oftă Helen.

– Oh, mii de scuze, exclamă Turgut plesnindu-se peste frunte. Vă traduc eu în engleză, bine? Iată: Herodot, *Tratamentul prizonierilor de război.* Pheseus, *Despre rațiune și tortură.* Origene, *Tratat asupra primelor principii*. Euthimius cel Bătrîn, *Soarta damnaților*. Gubent din Gent, *Tratat despre natură*. Sf. Toma d'Aquino, *Sisif*. Vedeți, e o înșiruire ciudată, iar unele dintre aceste cărți sînt foarte rare. Prietenul meu de la universitate mi-a spus, de exemplu, că ar fi o adevărată minune dacă ar exista o versiune anterior necunoscută a acestui tratat al lui Origene; majoritatea lucrărilor sale au fost distruse ca urmare a acuzațiilor de erezie.

– Ce erezie? întrebă Helen. Sînt sigură că am citit undeva despre el.

– A fost acuzat că, în acest tratat, a susținut că problema mîntuirii și a învierii lui Satan ar fi o chestiune de logică creștină. Să continui cu lista?

– Dacă nu te deranjează, am intervenit, poți scrie titlurile în engleză, pe măsură ce le traduci?

– Cu plăcere.

– Ce părere ai despre asta? am întrebat-o pe Helen, deși expresia ei era mai elocventă decît orice cuvinte: «Am venit tot drumul pînă aici doar pentru o listă de cărți?» Știu că deocamdată nu pare a avea sens, i-am spus cu voce joasă, dar să vedem unde duce mai departe.

– Așa deci, prieteni, să vă citesc următoarele titluri. Aproape toate au legătură cu tortura, cu asasinatele sau cu altceva la fel de neplăcut. Erasm, *Reușitele unui asasin.* Henricus Curtius, *Canibalii.* Giorgio din Padova, *Damnatul.*

– Nu sînt menționate și datele acestor lucrări? am întrebat, aplecîndu-mă asupra pergamentului.

– Nu. Pentru unele dintre titluri nu am izbutit să găsesc alte referințe, iar pentru celelalte nu există nimic scris după anul 1600.

– Și totuși, asta înseamnă mai tîrziu decît epoca în care a trăit Vlad Dracula, comentă Helen.

Am privit-o, surprins; nu mă gîndisem la asta. Era un amănunt simplu, dar real și tulburător.

– Da, dragă doamnă. Cele mai recente dintre aceste lucrări au fost scrise la peste o sută de ani după moartea lui și deopotrivă după decesul sultanului. Din păcate, nu am găsit nici un fel de informații despre modul în care bibliografia aceasta a ajuns printre documentele lui Mahomed. Cineva a adăugat-o probabil mai tîrziu, poate la mult timp după aducerea colecției în Istanbul.

– Dar înainte de 1930.

Turgut îmi aruncă o privire ascuțită.

– Acesta este anul în care colecția a fost pusă deoparte și încuiată. Ce te face să afirmi asta, domnule profesor?

Am simțit cum mă înroșesc, atît pentru că spusesem prea multe – iar Helen schița deja un gest de disperare stîrnit de prostia mea –, cît și fiindcă nu eram încă profesor. Am rămas tăcut cîteva secunde; nu mi-a plăcut niciodată să mint, și încerc pe cît posibil să n-o fac atunci cînd pot evita acest lucru. Turgut mă studia atent, și mi-am dat seama – cu neplăcere – că nu sesizasem pînă acum pe deplin finețea și ascuțimea privirii sale întunecate. Am tras adînc aer în piept. Cu Helen aveam să mă descurc eu mai tîrziu. Aveam încredere în Turgut și simțeam că, dacă i-am dezvălui mai multe, ne-ar putea ajuta mai substanțial. Pentru a mai trage puțin de timp, am privit încă o dată lista documentelor în turcă și titlurile pe care le traducea el pentru noi; încă nu-i puteam întîlni privirile. Oare cît de mult ar trebui să-i povestesc? Dacă i-aș dezvălui tot ce știm despre 'aventurile' lui

Rossi în Istanbul, nu ne-ar pune cumva la îndoială seriozitatea sau chiar sănătatea mentală? Și astfel, stînd cu ochii plecați și încercînd să mă hotărăsc, am observat ceva straniu. Mîna mi-a zburat spre documentul original, bibliografia în limba greacă a Ordinului Dragonului. De fapt, nu tot textul era în greacă. Numele din partea de jos a listei era perfect lizibil pentru mine: Bartolomeo Rossi. După el urma o frază în latină.

– Dumnezeule mare!

Exclamația mea i-a luat prin surprindere pe cititorii de la celelalte mese. Domnul Erozan, care încă discuta cu mărunțelul cu barbă și tichie, s-a întors întrebător spre noi. Helen s-a aplecat spre mine, iar Turgut a întins mîna spre document.

– Ce s-a întîmplat?

Eu încă nu-mi puteam lua privirile de la documentul original, iar profesorului nu i-a fost greu să-și dea seama ce anume mi-a atras atenția. În clipa următoare sări brusc în picioare, cuprins de o agitație geamănă cu a mea, atît de evidentă încît mi-a oferit o ciudată alinare pe fondul acestei situații în întregime ciudate.

– Oh, Doamne! Profesorul Rossi!

Toți trei am schimbat priviri siderate și, timp de o clipă, nimeni n-a rostit vreun cuvînt. În cele din urmă am încercat eu, adresîndu-mă lui Turgut:

– Îți este cunoscut numele acesta?

El continuă să privească un moment cînd la mine, cînd la Helen.

– Dar vouă?“

Zîmbetul lui Barley avea o nuanță plăcută.

– Probabil că ești foarte obosită, altfel n-ai fi dormit atît de adînc. Și eu am obosit, doar gîndindu-mă la zăpăceala în care ai intrat. Ce ar spune cineva – oricine – dacă i-ai povesti toată chestiile astea? Doamna de colo, de pildă, adăugă el arătînd cu bărbia spre femeia de vizavi, care nu coborîse la Bruxelles, avînd probabil de gînd să doarmă tot drumul pînă la Paris. Sau un polițist? Toată lumea și-ar spune că te-ai țicnit cu desăvîrșire. Și chiar aveai de gînd să mergi singură pînă în sudul Franței? Aș vrea să-mi spui destinația exactă, în

loc să mă lași pe mine s-o ghicesc, ca să-i pot telegrafia imediat doamnei Clay și să te bag într-un bucluc cum n-ai mai văzut.

Era rîndul meu să surîd. Mai discutasem despre asta și înainte.

– Ești teribil de încăpățînată. Niciodată nu mi-aș fi închipuit că o fetiță ca tine poate fi o pacoste atît de mare – pacostea care ar cădea pe capul meu dacă master James ar afla că te-am lăsat singură undeva în mijlocul Franței.

Cuvintele lui aproape că mi-au adus lacrimi de necaz în ochi, dar supărarea mi-a trecut repede cînd l-am auzit continuînd:

– Cel puțin vom avea timp să mîncăm ceva de prînz înainte de a prinde următorul tren. În Gare du Nord se găsesc unele dintre cele mai delicioase sendvișuri, și în felul acesta îmi voi putea cheltui francii pe care-i am la mine.

Pluralul folosit a fost cel care mi-a încălzit inima.

Capitolul 29

A coborî chiar și dintr-un tren modern în acea arenă vastă a călătoriilor care este Gare du Nord, cu structura sa din oțel și sticlă de o frumusețe luminoasă, înseamnă a păși direct în inima Parisului. Alături de Barley, am pus piciorul pe peron și am rămas o clipă nemișcată, încercînd să absorb dintr-odată atmosfera pariziană, deși mai fusesem aici de trei ori, în cursul călătoriilor împreună cu tata. Gara fremăta de scrîșnet de frîne, fragmente de conversație, zgomot grăbit de pași, fluierături, aripi fluturate de porumbei și clinchet de monede. Un bătrîn cu o beretă pe cap trecu braț la braț cu o tînără. Avea părul roșcat, splendid coafat, și ruj roz pe buze. Pentru o clipă, m-am imaginat în locul ei. Oh, ce extraordinar trebuie să fie să arăți așa ca ea, să locuiești în Paris, să ai pantofi cu toc înalt și sîni adevărați și să mergi alături de un artist elegant, trecut de prima tinerețe! Apoi mi-a trecut prin minte că bătrînelul ar putea fi tatăl ei, și m-am simțit dintr-odată foarte singură.

M-am întors spre Barley, care părea că cercetează mai degrabă parfumul locului, decît aspectul lui.

– Doamne, ce foame mi-e! Dacă tot am ajuns aici, hai să mîncăm măcar ceva bun!

Și porni în grabă spre un colț al sălii, ca și cînd cunoștea gara pe dinafară. Am constatat curînd că într-adevăr știa nu doar gara, ci și

sortimentele de șuncă și de muștar disponibile, astfel că, peste cîteva clipe, mîncam cîte un sendviș mare împachetat în hîrtie albă, el necatadicsind nici măcar să se așeze pe banca pe care o găsisem.

Și mie mi-era foame, dar în primul rînd eram îngrijorată de ceea ce aveam de făcut în continuare. Acum, că nu ne mai aflam în tren, Barley se putea duce la orice telefon și s-o sune pe doamna Clay, pe master James ori poate o divizie întreagă de jandarmi ca să mă ducă înapoi la Amsterdam cu cătușe la mîini. L-am privit neliniștită, dar fața îi era aproape în întregime ascunsă în dosul sendvișului uriaș. Cînd îl lăsă jos, să bea puțin suc, i-am spus:

– Barley, aș vrea să-mi faci o favoare.

– Ce anume?

– Te rog să nu dai nici un telefon. Adică, te rog, Barley, să nu mă dai de gol. Orice ar fi, eu tot mă duc spre sud. Înțelegi că nu mă pot întoarce acasă fără a ști unde e tata și ce s-a întîmplat cu el, nu-i așa?

– Înțeleg.

– Te rog, Barley!

– Dar drept cine mă iei?

– Nu știu, am replicat nedumerită. Credeam că încă ești supărat fiindcă am fugit și că vrei să mă pîrăști.

– Ia gîndește-te puțin! Dacă aș fi fost cu adevărat inflexibil, probabil că acum m-aș fi îndreptat deja spre Oxford, pentru cursurile de mîine – și spre o mustruluială serioasă din partea lui master James –, cu tine în lesă, firește. În loc de asta însă, iată-mă aici, îndemnat de firea mea curtenitoare, dar și de curiozitate, să însoțesc o doamnă pînă în sudul Franței, așa, pe nepusă masă. Crezi că aș rata o asemenea ocazie?

– Nu știu, am repetat, de această dată însă cu mai multă recunoștință în glas.

– Mai bine am merge să întrebăm cînd este următorul tren spre Perpignan.

– Dar... de unde ai știut? am întrebat perplexă.

Barley mă privi din nou exasperat.

– Oh, te crezi tare misterioasă! Nu ți-am tradus eu toate chestiile acelea din colecția despre vampiri? Unde te-ai putea duce dacă nu la

mănăstirea aceea din Pirineii Orientali? Crezi că eu nu știu cum arată o hartă a Franței? Haide, nu te bosumfla acum! Nu-ți stă bine deloc.

Așa că am pornit amîndoi, braț la braț, spre *le bureau de change*.

„Cînd Turgut a rostit numele lui Rossi pe acel ton evident de familiaritate, am avut brusc senzația că lumea se clatină, că amestecul de imagini și culori ia brusc forma unei viziuni de o absurditate extremă. Era ca și cînd aș fi urmărit un film pe care-l mai văzusem de nenumărate ori și, dintr-odată, un personaj complet străin de el ar fi apărut brusc pe ecran, integrîndu-se perfect în acțiune, fără nici o explicație.

– Îl cunoașteți pe profesorul Rossi? repetă Turgut pe același ton.

Eu încă nu-mi găseam cuvintele, dar Helen părea că s-a hotărît.

– Profesorul Rossi este îndrumătorul lui Paul, la Catedra de istorie a universității noastre.

– Dar e incredibil!

– Îl cunoșteai? am izbutit eu să-l întreb.

– Nu l-am întîlnit niciodată, dar am auzit despre el în cel mai neobișnuit mod cu putință. Vă rog, asta e o poveste pe care trebuie s-o auziți! Stați jos, dragii mei.

Și schiță un gest ospitalier, în ciuda uimirii sale nedisimulate. Atît eu, cît și Helen sărisem în picioare mai devreme, dar acum ne-am așezat alături de el.

– E ceva cu totul extraordinar în asta... Turgut se întrerupse pentru o clipă, dar își adună apoi forțele pentru a continua. Cu ani în urmă, cînd m-am îndrăgostit de această arhivă, l-am rugat pe bibliotecar să-mi spună tot ce poate despre ea. Și mi-a explicat că, din cîte își amintea, n-o mai examinase nimeni, niciodată, dar că predecesorul lui în acest post știa ceva în plus. Așa că m-am dus să discut cu fostul bibliotecar.

– Mai trăiește încă?

– Nu, nu, îmi pare rău. Era foarte bătrîn de pe atunci și cred că a murit la un an după ce am vorbit cu el. Dar avea o memorie excelentă și mi-a spus că hotărîse să păstreze colecția sub cheie fiindcă avusese un sentiment neplăcut în privința ei. A adăugat că un profesor din străinătate o consultase odată și că devenise brusc... cum

spuneți voi în engleză?... tulburat și aproape nebun, ieșind brusc în fugă din clădire. Bătrînul bibliotecar mi-a mai spus că, la cîteva zile după această întîmplare, în vreme ce ședea singur în arhivă și lucra, a observat, ridicîndu-și ochii din hîrtiile sale, un bărbat masiv studiind documentele care-l tulburaseră pe profesorul străin. Nimeni nu intrase în clădire, ușa ce dădea spre stradă fiind încuiată, deoarece era deja seară și programul bibliotecii se încheiase. Așa că n-a putut înțelege cum intrase omul acela. S-a gîndit că poate totuși nu încuiase ușa și nu-l auzise pe bărbat urcînd scările, ceea ce i s-a părut greu de crezut, oricum. Apoi mi-a spus – Turgut se aplecă spre noi și coborî mai mult tonul –, mi-a spus că, atunci cînd s-a apropiat pentru a-l întreba ce face acolo, bărbatul s-a întors spre el și... și din colțul buzelor i se scurgea un firișor de sînge.

Am simțit un fior de repulsie, iar Helen își ridică brusc umerii, încercînd parcă să-și oprească un tremur.

– La început, continuă Turgut, bătrînul bibliotecar n-a vrut să-mi povestească toate astea; îi era teamă probabil să nu-l cred nebun. Dar a adăugat că imaginea aceea l-a făcut aproape să-și piardă echilibrul și, cînd a ridicat din nou privirea, bărbatul dispăruse. Dar documentele erau încă împrăștiate pe masă, iar a doua zi bibliotecarul a cumpărat de la un anticariat caseta aceasta și a închis documentele în ea. Le-a ținut mereu încuiate și mi-a spus că, de atunci, cît timp a mai lucrat aici, nu l-a mai deranjat nimic. Nu l-a revăzut niciodată pe bărbatul acela.

– Și ce-i cu Rossi? am întrebat.

– Păi, vedeți voi, eram hotărît să urmăresc această poveste pînă în pînzele albe, așa că l-am rugat să-mi spună numele profesorului străin, dar nu și-a putut aminti decît că părea un nume italian. M-a îndemnat să mă uit în registrul din 1930, și domnul Erozan, prietenul meu, mi-a permis s-o fac. Am găsit numele profesorului Rossi, am făcut cîteva cercetări și am descoperit că venise de la Oxford, din Anglia. Și i-am scris pe adresa respectivă.

– A răspuns? întrebă Helen fulgerîndu-l din priviri.

– Da, dar plecase de la Oxford. Se mutase la o universitate din Statele Unite, aceeași de la care veniți și voi doi, însă la început nu

mi-am dat seama de legătură. Așa se face că scrisoarea mea i-a parvenit tîrziu. Mi-a scris că regretă, dar nu știe nimic despre arhiva la care m-am referit și deci nu mă putea ajuta. Vă voi arăta scrisoarea cînd veți veni la mine, la cină. Am primit-o cu puțin înainte de izbucnirea războiului.

– Toată chestia asta e foarte ciudată, am murmurat. Nu pot nicicum să înțeleg.

– Ei bine, există ceva chiar și mai ciudat.

Turgut se întoarse spre pergamentul de pe masă, cel cu bibliografia, și puse degetul pe numele lui Rossi, de pe ultimul rînd. Privindu-l, am remarcat din nou cuvintele de lîngă el. Erau în latină, eram sigur, deși cunoștințele mele în domeniu, care datau din primii doi ani de colegiu, nu fuseseră niciodată impresionante, iar cu trecerea timpului se subțiaseră considerabil.

– Ce scrie acolo? Știi latină?

Spre ușurarea mea, Turgut încuviință.

– Scrie: «Bartolomeo Rossi, Spiritul – Duhul – din Amforă».

– Dar cunosc expresia asta! Cred... de fapt sînt sigur că este titlul unui articol la care lucrează în primăvara aceasta... La care lucra. Mi l-a arătat acum o lună. Este despre tragedia greacă și despre obiectele de decor folosite în unele teatre grecești. Este... sînt sigur că la asta lucra în prezent.

– Ceea ce este foarte, foarte ciudat, continuă Turgut și de data aceasta am sesizat clar nuanța de spaimă din vocea lui, e faptul că am studiat lista asta de foarte multe ori, dar niciodată nu am văzut acest ultim rînd. Cineva a adăugat numele lui Rossi.

– Află cine a fost, am șoptit. Trebuie să aflăm cine a mai umblat cu aceste documente. Cînd ai fost ultima dată aici?

– Cu aproximativ trei săptămîni în urmă. Așteptați, vă rog. Mă duc mai întîi să-l întreb pe domnul Erozan. Rămîneți aici.

Dar cînd se ridică în picioare, arhivarul îl observă și se apropie de masa noastră. Cei doi schimbară în grabă cîteva cuvinte.

– Ce spune? am întrebat, curios.

– Oare de ce nu mi-a povestit asta mai devreme? bombăni Turgut. A venit ieri un bărbat care a răsfoit documentele din casetă.

Urmă un nou schimb de replici între ei, iar domnul Erozan arătă spre ușă.

– Era bărbatul acela, traduse Turgut, arătînd și el cu mîna. Prietenul meu spune că era omul care a fost aici, cel cu care vorbea acum cîteva clipe.

Ne-am întors cu toții spre ușă, iar bibliotecarul gesticulă din nou, dar era prea tîrziu. Omulețul cu tichia albă și barba căruntă plecase."

Barley scotocea în portmoneu.

– Va trebui să schimbăm toți banii pe care-i am la mine, spuse pe un ton mohorît. Am primit o sumă de la master James și mai am și eu cîteva lire.

– Am adus și eu ceva. Din Amsterdam, adică. Voi cumpăra eu biletele de tren și cred că pot plăti în plus masa și cazarea, cel puțin pentru cîteva zile.

În sinea mea mă întrebam de fapt dacă banii pe care-i aveam erau suficienți pentru a potoli apetitul uriaș al lui Barley. Era ciudat că o persoană atît de slabă putea mînca atît de mult. Și eu eram subțire, dar nu m-aș fi putut imagina devorînd două sendvișuri cu viteza pe care o demonstrase el mai devreme. Am crezut că problema asta cu banii e principala noastră dificultate, pînă ce am ajuns la casa de schimb. Barley a întrebat-o pe tînăra funcționară de la ghișeu despre cursul de schimb, iar ea a ridicat receptorul telefonului și s-a întors cu spatele spre noi pentru a vorbi.

– De ce face asta? am întrebat, agitată.

Barley mă privi surprins.

– Verifică probabil cursul de schimb. Nu știu. Dar ce ți-ai închipuit?

Nu-mi puteam explica nici eu. Probabil că mă molipsisem de la scrisorile tatei, dar acum totul mi se părea suspect. Aveam senzația că ochi nevăzuți ne urmăreau pretutindeni.

„Dînd dovadă de mai multă prezență de spirit decît mine, Turgut se repezi la ușă și ieși în hol. Se întoarse o clipă mai tîrziu, clătinînd din cap.

– A dispărut. N-am zărit nici urmă de el în stradă. S-a pierdut în mulțime.

Domnul Erozan părea că-și cere scuze, și Turgut discută cu el timp de cîteva secunde. Apoi se întoarse iarăși spre noi.

– Aveți vreun motiv să bănuiți că ați fost urmăriți pînă aici?

– Urmăriți?

Aveam toate motivele s-o cred, însă despre cine era vorba nu-mi puteam nici măcar închipui. Apoi mi-am amintit de țiganca de la restaurant, cu o seară înainte.

– Prietenul meu spune că omul acela voia să vadă exact documentele pe care le studiam noi și că s-a arătat furios cînd a aflat că sînt deja examinate de altcineva. Individul vorbea în turcă, dar cu accent, și domnul Erozan crede că era străin. De aceea v-am întrebat dacă e posibil să vă fi urmărit cineva. Dragii mei, haideți să plecăm de aici, dar să fim cu ochii în patru. Îl voi ruga pe prietenul meu să aibă grijă de aceste documente și să noteze numele tuturor celor care se interesează de ele. Dacă omul revine, va încerca să afle cine este. Poate că, dacă noi plecăm, individul se va întoarce.

– Dar... hărțile!

Îmi era teamă să las acele documente prețioase în caseta de lemn. Și, la urma urmei, ce aflasem în plus? Nimic care să ne ajute să descifrăm enigma celor trei hărți, chiar dacă le avusesem în fața ochilor aici, pe masă. Turgut se întoarse iar spre domnul Erozan și un surîs, semn al unei înțelegeri tacite, trecu de la unul la celălalt.

– Nu-ți face griji, domnule profesor, îmi răspunse apoi. Am făcut cu mîna mea copii ale acestor documente, și ele se află în siguranță, la mine acasă. În plus, prietenul meu nu va permite ca originalelor să li se întîmple ceva. Puteți să mă credeți.

Voiam să-l cred. Helen privea tăcută la cei doi bărbați; mi-ar fi plăcut să știu ce e în mintea ei.

– Bine, am spus în cele din urmă.

Turgut începu să strîngă documentele de pe masă, mînuindu-le cu o tandrețe de care poate nici eu n-aș fi dat dovadă.

– Haideți, prieteni. Cred că avem multe de discutat în liniște. Vă invit la mine acasă și vom putea vorbi acolo. Vă voi arăta totodată și

alte materiale pe această temă, adunate de mine în decursul vremii. Dar să păstrăm tăcerea în stradă. Vom pleca într-un mod cît mai demonstrativ și îl vom lăsa în tranșee pe cel mai bun general al nostru, adăugă Turgut, arătînd cu bărbia spre domnul Erozan.

Acesta dădu mîna cu fiecare dintre noi, încuie caseta cu atenție și o luă cu el, dispărînd printre rafturi. L-am privit pînă ce s-a făcut nevăzut și apoi am oftat din greu. Nu-mi puteam scutura senzația că soarta lui Rossi era încă ascunsă acolo, printre hîrtiile din caseta aceea, sau că – Doamne ferește – el însuși era prizonier acolo, iar noi nu izbutiserăm să-l salvăm.

Am părăsit clădirea, zăbovind în văzul tuturor pe treptele de la intrare cîteva minute, prefăcîndu-ne că discutăm. Îmi simțeam nervii zdruncinați, Helen era palidă, însă Turgut părea stăpîn pe sine.

– Dacă insul acela pîndește pe undeva prin apropiere, spuse în șoaptă, va vedea că am plecat.

Îi oferi brațul lui Helen, iar ea i-l luă cu mult mai puțină reticență decît m-aș fi așteptat, și am pornit împreună pe stradă. Era ora amiezii, iar mirosul de pîine coaptă și carne prăjită se ridica parcă în valuri în jurul nostru, amestecîndu-se cu un iz jilav, poate fum de cărbuni sau de motorină – un damf pe care mi-l amintesc și acum uneori, pe neașteptate, și care a ajuns să evoce pentru mine acel colț al lumii orientale. Tot ceea ce ne aștepta în continuare avea să fie o altă enigmă, la fel ca locul acesta, cu figurile turcilor din mulțime, cu minaretele zvelte ce se înțeau în fiece stradă, cu vechile cupole înconjurate de smochini și magazinele cu mărfuri exotice. Dar cea mai mare enigmă dintre toate îmi strîngea și acum inima: unde era Rossi? Se afla oare aici, în acest oraș, sau era mult mai departe? Era viu, era mort sau prins undeva la mijloc?“

Capitolul 30

La ora 14.02 ne-am îmbarcat în expresul de Perpignan. Barley urcă treptele înalte și îmi întinse o mînă pentru a mă ajuta să urc în urma lui. Erau puțini pasageri în tren și compartimentul în care ne-am instalat a rămas liber chiar și după ce locomotiva s-a pus în mișcare. Începeam să mă simt obosită; dacă aș fi fost acasă acum, doamna Clay ar fi așezat masa și mi-ar fi pus în față un pahar cu lapte și o felie de chec. Timp de o clipă, aproape că am simțit lipsa dădăcelilor ei plictisitoare. Barley se așează alături de mine, deși mai erau încă patru locuri libere în compartiment, așa că mi-am strecurat mîna sub brațul lui.

– Ar trebui să învăț, spuse el, dar nu-și deschise imediat cartea; erau prea multe de văzut pe fereastră. Mi-au revenit în minte zilele în care fusesem în Paris cu tata, plimbîndu-ne prin Montmartre sau privind cămila deprimată din Jardin des Plantes. Acum mi se părea însă că mă aflu într-un oraș complet necunoscut.

Privindu-l pe Barley mișcîndu-și ușor buzele în ritmul versurilor lui Milton, mi s-a făcut somn și, cînd mi-a spus ceva mai tîrziu că ar vrea să mergem la vagonul-restaurant să luăm cîte un ceai, am clătinat din cap, pe jumătate adormită.

– Ești o băbuță, îmi reproșă el zîmbind. Bine, stai aici și dormi, iar eu am să iau cartea cu mine. Putem merge să mîncăm atunci cînd ți se va face foame.

Ochii mi s-au închis aproape imediat ce el a ieșit din compartiment, iar cînd i-am deschis din nou, mi-am dat seama că mă ghemuisem pe banchetă ca un copil, cu fusta de bumbac trasă bine peste glezne. Cineva stătea pe locul de vizavi citind un ziar, și nu era Barley. M-am ridicat imediat. Omul citea *Le Monde* și era aproape complet ascuns în dosul lui; nu-i puteam vedea nici fața, nici partea de sus a corpului. Alături de el se afla o servietă neagră din piele.

Pentru o fracțiune de secundă, mi-am imaginat că e tata, și un val de bucurie și de confuzie m-a cuprins. Apoi i-am văzut pantofii, tot din piele neagră și bine lustruiți, cu perforații elegante la vîrf și șireturi de asemenea din piele. Omul își ținea picioarele încrucișate și avea ciorapi de mătase neagră pe sub pantalonii imaculați, de asemenea negri. În mod cert, nu erau pantofii lui tata; de fapt, era ceva în neregulă cu ei, sau cu picioarele poate, deși nu înțelegeam ce anume. M-am gîndit că n-ar fi trebuit să intre în compartiment în vreme ce dormeam – și în asta era ceva neplăcut –, și speram să nu mă fi studiat în somn. Tulburată, m-am întrebat dacă aș putea să mă ridic, să ajung la ușă și s-o deschid fără ca el să mă observe. Apoi, brusc, mi-am dat seama că insul trăsese perdelele la geamul dinspre culoar; deci nimeni din afară nu ne putea vedea. Sau poate le trăsese Barley înainte de a pleca, pentru a mă lăsa să dorm mai bine!?

Am aruncat o privire asupra ceasului de la mînă. Era aproape cinci. Afară, peisajul era splendid; ne apropiam de sud. Bărbatul din spatele ziarului ședea nemișcat, și, fără să vreau, am început să tremur. După o clipă am realizat ce anume mă speria: mă trezisem de cîteva minute bune și, în tot timpul în care îl privisem, omul nu întorsese nici măcar o dată pagina ziarului.

„Apartamentul lui Turgut era situat într-o altă zonă a orașului, aproape de Marea Marmara, și am luat feribotul într-acolo dintr-un port aglomerat numit Eminönü. Helen ședea lîngă balustradă, privind pescărușii în zbor și admirînd în zare contururile orașului vechi. M-am apropiat de ea, și Turgut a început să ne arate diverse turnuri și cupole, încercînd să acopere cu vocea duduitul motoarelor. Cartierul în care locuia era – așa cum am constatat cînd am

ajuns –mai modern decît ce văzusem noi pînă atunci; «modern» în acest caz însemna însă din secolul al XIX-lea. Mergînd pe străzile tot mai tăcute pe măsură ce ne îndepărtam de port, am văzut un cu totul alt Istanbul, nou pentru mine: copaci înalți, cu forme plăcute, case elegante din lemn și piatră, blocuri ce păreau «aduse» dintr-un cartier parizian, trotuare curate, ghivece cu flori și cornișe frumos ornamentate. Ici și colo, vechea atmosferă islamică se făcea simțită sub forma unui portic în ruină sau a unei moschei izolate. Dar, pe strada lui Turgut, Occidentul își pusese o amprentă plăcută și puternică. Mai tîrziu am văzut aceeași situație în alte orașe – Praga și Sofia, Budapesta și Moscova, Belgrad și Beirut. Acea eleganță împrumutată se răsfrînsese asupra întregului Est.

– Vă rog să intrați.

Turgut s-a oprit în fața unei case vechi, ne-a făcut semn să urcăm treptele de la intrare și s-a uitat în cutia poștală ce purta numele PROFESOR BORA și care era, probabil, goală. Deschise ușa și se trase într-o parte.

– Poftiți, vă rog! Fiți bine-veniți în sălașul meu, unde totul vă aparține. Îmi pare rău că soția mea lipsește momentan; este educatoare la grădiniță.

Am intrat mai întîi într-un hol cu podeaua și pereții din lemn lustruit, unde am urmat exemplul lui și ne-am scos pantofii, luînd în schimb papucii brodați pe care ni i-a dat. Apoi ne-a condus în camera de zi, iar Helen a scos un mic fluierat admirativ, pe care nu m-am putut stăpîni să nu-l imit și eu. Încăperea era învăluită într-o plăcută lumină verzuie, amestecată ici și colo cu palide nuanțe de roz și galben. După o clipă am realizat că era efectul luminii filtrate prin crengile copacilor de afară și prin perdelele din dantelă veche ce acopereau cele două ferestre largi. Mobilierul era extraordinar, foarte scund, lucrat în lemn închis la culoare și tapițat cu țesături fine. O canapea cu o sumedenie de pernuțe brodate se întindea pe trei laturi ale încăperii. Deasupra, pereții erau decorați cu gravuri și picturi reprezentînd imagini din Istanbul, un pergament cu un text în caligrafia arabă, portretul unui bătrîn cu fes și un altul înfățișînd un bărbat mai tînăr, în costum negru. Printre ele se aflau fotografii în sepia,

deja decolorate, ale vechiului oraș, iar în vitrinele de dedesubt se zăreau servicii de cafea. Colțurile erau decorate cu buchete de trandafiri în vaze smălțuite. Podeaua era acoperită cu un covor gros în nuanțe de stacojiu, roz-pal și verde-deschis. În centrul camerei, o masă mare și rotundă, perfect lustruită, aștepta parcă ora prînzului.

– Este cu adevărat splendid, spuse Helen răsucindu-se spre Turgut, și în clipa aceea mi-am amintit cît de frumoasă devenea cînd sinceritatea îi relaxa trăsăturile dure din jurul ochilor și al gurii. E ca într-o poveste din *O mie și una de nopți.*

Turgut rîse și alungă complimentul cu un gest al mîinii, însă era vizibil satisfăcut.

– E meritul soției mele. Iubește arta și meșteșugurile vechi și a moștenit de la familia ei o mulțime de lucruri frumoase. Poate că avem aici chiar și ceva din imperiul sultanului Mahomed. Eu nu prepar o cafea la fel de bună ca a ei – cel puțin așa îmi spune –, dar îmi voi da toată silința.

Ne invită să ne așezăm pe sofaua joasă, unul lîngă altul, și nu am putut să nu mă gîndesc pentru o clipă la toate obiectele acelea vechi sinonime cu confortul: divan, pernițe și, la urma urmei, otomană[1].

Silința lui Turgut se concretiză în cele din urmă într-un veritabil prînz, pe care-l aduse din mica bucătărie aflată de cealaltă parte a holului, refuzînd oferta noastră de a-l ajuta. Cum izbutise să încropească o masă într-un răstimp atît de scurt nu-mi puteam imagina; probabil că avusese totul pregătit. Aduse platouri cu sosuri și salate, un bol cu bucățele de pepene, o tocăniță de carne cu legume, frigărui din carne de pui împreună cu obișnuitul amestec de iaurt și castraveți, cafea și o sumedenie de dulciuri cu migdale și miere. Am mîncat cu poftă, lăsîndu-ne îmbiați de Turgut pînă ce am simțit că plesnim.

– Ei, exclamă el la protestele noastre, nu-mi permit ca soția mea să creadă că v-am înfometat.

Toate acestea au fost urmate de cîte un pahar cu apă, alături de care se afla ceva alb și dulce.

[1] Canapea în stil oriental (n.tr.)

– Unt de trandafiri, spuse Helen după ce gustă. Foarte bun. Se prepară și în România.

Am văzut-o punînd puțin din pasta aceea albă în paharul ei cu apă și am imitat-o. Nu eram sigur ce efect va avea apa asupra digestiei mele, dar nu era acum momentul pentru astfel de griji.

Cu stomacul plin pînă la refuz, ne-am întins pe divanul jos – acum înțelegeam rostul acestei piese de mobilier: recuperare în urma unei mese bogate –, iar Turgut ne-a privit pe rînd cu satisfacție.

– Sigur v-ați săturat?

Helen rîse, iar eu am emis un «mmm», dar gazda noastră ne-a umplut din nou paharele și cestile de cafea.

– Foarte bine. Și acum, să vorbim despre ceea ce n-am putut discuta înainte. În primul rînd, sînt uluit de faptul că-l cunoașteți pe profesorul Rossi, dar încă nu înțeleg care este legătura. Spui că este îndrumătorul tău, Paul?

Am privit spre Helen, și ea a încuviințat abia perceptibil. M-am întrebat dacă nu cumva untul de trandafiri îi atenuase suspiciunile.

– Ei bine, domnule profesor Bora, mi-e teamă că n-am fost pe deplini sinceri în această privință. Dar am pornit într-o misiune neobișnuită și n-am știut în cine putem avea încredere.

– Înțeleg, replică Turgut surîzînd. În cazul acesta, poate că sînteți chiar mai înțelepți decît credeați.

Am păstrat o clipă de tăcere, dar Helen încuviință din nou, așa că am continuat:

– Profesorul Rossi prezintă un interes special pentru noi, nu doar pentru că este îndrumătorul meu, ci și ca urmare a unor informații pe care ni le-a dat... mi le-a dat mie, de fapt, și pentru că... ei bine, pentru că a dispărut.

– A dispărut?

– Da.

Cu ezitări, i-am povestit despre relația mea cu Rossi, despre colaborarea cu el la disertația pe care o pregăteam și despre cartea stranie pe care am găsit-o în boxa mea de la bibliotecă. Cînd am început să descriu cartea, Turgut a schițat o mișcare bruscă și și-a lovit palmele una de alta, dar n-a spus nimic, mulțumindu-se să asculte cu atenție. Am

povestit apoi cum i-am dus cartea lui Rossi și ce mi-a relatat despre exemplarul său. Trei cărți – mi-am spus; aflasem deja despre existența a trei exemplare din această carte, un număr magic. Dar ce legătură să fie oare între ele? Am continuat apoi spunîndu-i lui Turgut ce-mi povestise Rossi despre cercetările sale în Istanbul – aici gazda noastră clătină din cap, uimit – și despre cum își dăduse seama, la arhivă, că imaginea dragonului era similară cu contururile vechii hărți. Am descris apoi circumstanțele în care dispăruse Rossi și umbra grotescă pe care o văzusem la fereastra lui în acea seară și am relatat cum începusem singur să-l caut, inițial crezîndu-i spusele doar pe jumătate.

Aici m-am oprit din nou, de această dată pentru a vedea ce are Helen de zis, fiindcă nu voiam să dezvălui și povestea ei dacă nu era de acord. Am văzut-o schimbîndu-și puțin locul și aruncîndu-mi o privire, apoi – spre surprinderea mea – începu să vorbească pe tonul acela al ei jos și oarecum aspru, povestindu-i lui Turgut tot ce-mi spusese mie înainte – despre nașterea ei, despre planul de răzbunare împotriva lui Rossi, despre cercetările ei intense legate de istoria lui Dracula și despre intențiile de a-i studia legenda chiar și aici, în Istanbul. Sprîncenele lui Turgut se ridicaseră pînă aproape de rădăcina părului. Cuvintele ei, modul clar în care le rostea și ascuțimea evidentă a minții ei – dar poate și ușoara roșeață care-i colora obrajii, contrastînd cu albastrul-palid al bluzei –, toate aduseră pe chipul lui o expresie admirativă – sau așa mi s-a părut mie, fiindcă, pentru prima dată de cînd îl cunoscusem, am resimțit o undă de ostilitate la adresa lui.

Cînd Helen își sfîrși relatarea, pentru cîteva clipe nimeni nu mai spuse nimic. Lumina verzuie ce pătrundea prin ferestre părea să se adîncească în jurul nostru și un vag sentiment de ireal mă cuprinse. În cele din urmă, Turgut sparse tăcerea:

– Povestea este remarcabilă, într-adevăr, și mă bucur că mi-ați dezvăluit-o. Îmi pare rău pentru situația tristă a familiei dumitale, domnișoară Rossi. Aș vrea totuși să știu de ce a simțit profesorul nevoia să-mi scrie că nu știe nimic despre arhiva de aici – ceea ce mi se pare o minciună, nu-i așa? Dar dispariția unei asemenea minți luminate este cu adevărat teribilă. Profesorul Rossi a fost pedepsit pentru ceva – sau este pedepsit chiar acum, în vreme ce noi discutăm.

Senzația aceea de ireal dispăru din mintea mea într-o fracțiune de secundă, alungată parcă de o adiere înghețată.

– Ce te face să spui una ca asta? am întrebat. Și cum l-am putea găsi, dacă e adevărat?

– Eu sînt un tip raționalist, ca voi, de altfel, dar instinctul îmi spune să am încredere în ce ți-a relatat Rossi în seara aceea. Iar cuvintele sale sînt susținute de ceea ce mi-a spus bătrînul bibliotecar – că un cercetător străin a fost speriat și alungat de ceva acolo – și de numele profesorului Rossi pe care l-am găsit eu însumi în registrul arhivei. Ca să nu mai amintesc despre apariția individului cu sînge la... Iar acum avem și aberația asta teribilă, numele lui și titlul articolului său adăugate cine știe cum în bibliografia din arhivă. Adăugarea asta mi se pare de neînțeles! Ați procedat corect, prieteni, venind în Istanbul. Dacă profesorul Rossi se află aici, îl vom găsi. De mult timp mă tot întreb dacă nu cumva mormîntul lui Dracula e undeva în Istanbul. Dar, dacă numele lui Rossi a fost adăugat recent în bibliografie, cred că există o probabilitate destul de mare ca și profesorul însuși să fie aici. Voi, pe de altă parte, credeți că el se află acolo unde este mormîntul lui Dracula. Vă voi ajuta cu tot ce-mi stă în putință. Mă simt... responsabil față de voi în această privință.

– Acum am eu o întrebare pentru dumneata, interveni Helen. Domnule profesor Bora, cum de te-ai nimerit în același restaurant cu noi ieri-seară? Mi se pare o coincidență prea mare să fi apărut pur și simplu din senin în ziua în care am ajuns noi în Istanbul, căutînd exact acea arhivă pe care dumneata o studiezi de atîția ani.

Turgut se ridică și luă de pe o măsuță alăturată o cutie mică din alamă, oferindu-ne țigări. Eu am refuzat, dar Helen luă una, iar Turgut i-o aprinse. Își aprinse și el una și se așeză din nou. În schimbul lor de priviri, m-am simțit pentru o clipă exclus. Tutunul avea un parfum fin, fiind, evident, de cea mai bună calitate; m-am întrebat dacă acesta o fi deliciul turcesc atît de renumit în Statele Unite. Turgut suflă un nor de fum, iar Helen își scoase papucii și își trase picioarele sub ea, de parcă de o viață întreagă ar fi fost obișnuită cu divanele orientale. Era o latură a ei pe care n-o mai remarcasem înainte, o grație lejeră, pe fondul ospitalității plăcute ce ni se oferea.

Într-un final, Turgut răspunse:

– Cum de ne-am întîlnit în restaurant? Mi-am pus și eu întrebarea asta de cîteva ori și n-am găsit încă un răspuns. Dar vă pot spune cu toată sinceritatea că nu știam cine sînteți și ce treabă aveați în Istanbul atunci cînd m-am așezat la masa de lîngă voi. De fapt, merg adesea la acel local, preferatul meu în partea veche a orașului, și uneori fac o plimbare pînă acolo între două cursuri. În ziua aceea am intrat aproape pe negîndite și, cînd am văzut înăuntru nu unul, ci doi străini, m-am simțit brusc singur și n-am vrut să rămîn izolat în colțul meu. Soția îmi spune că sînt un caz incurabil de «persoană prietenoasă».

Surîse și scutură țigara într-o scrumieră de aramă, pe care o împinse apoi spre Helen.

– Dar nu e un obicei rău, nu-i așa? continuă el. În orice caz, cînd am văzut că arhiva mea vi se pare interesantă, am fost surprins și bucuros deopotrivă, iar acum, că am auzit povestea voastră, cred că, într-un fel, vă voi putea fi de ajutor. La urma urmei, cum de ați venit *voi* la restaurantul *meu* preferat? Înțeleg că sînteți suspicioși, dar nu am nici un răspuns; pot doar să vă spun că această coincidență îmi dă speranțe. Mare e grădina...

Lăsîndu-și fraza neterminată, Turgut ne privi pe rînd, cu o expresie sinceră și mai degrabă tristă. Helen suflă în aer un nor de fum turcesc.

– Bine, replică ea. Să sperăm, deci. Dar ce vom face în continuare cu această speranță? Am văzut originalele hărților și bibliografia Ordinului Dragonului, cea pe care Paul voia atît de mult s-o studieze. Cu ce ne ajută asta?

– Veniți cu mine, o întrerupse brusc Turgut.

Se ridică, și moleșeala prînzului îmbelșugat se risipi. Helen își stinse țigara în scrumieră și se ridică la rîndul ei, atingîndu-mi degetele cu mîneca. I-am urmat și eu.

– Vă rog să veniți pentru o clipă în biroul meu.

Turgut deschise o ușă din dosul unei draperii de lînă și mătase, așteptînd politicos să trecem înaintea lui.“

Capitolul 31

Am rămas nemișcată pe locul meu, privind fix ziarul bărbatului de vizavi. Simțeam că ar trebui să mă foiesc puțin, să mă port firesc, poate chiar să-i atrag atenția, dar omul era atît de imobil, încît am început să-mi spun că nici măcar nu-l auzeam respirînd. În plus, acum respiram și eu cu greu. După o clipă, temerile mele s-au adeverit: insul mi-a vorbit fără a-și mișca ziarul. Vocea îi era exact ca pantofii și pantalonii perfect croiți. Mi-a vorbit în engleză cu un accent pe care nu l-am putut identifica, deși amintea oarecum de franceză – sau poate că mă derutau titlurile din *Le Monde*, dansînd în fața ochilor mei măriți de spaimă? Lucruri teribile se întîmplau în Algeria, în Cambodgia și în alte locuri de care nu auzisem vreodată, iar franceza mea se îmbunătățise mult în anul care trecuse. Individul vorbi din spatele foilor de hîrtie, fără a-și mișca ziarul măcar cu un milimetru. Avea o voce potolită, cultivată. Am simțit cum părul mi se ridică pe ceafă; nici nu-mi venea să cred ce aud. De fapt, mi-a pus o singură întrebare:

– Unde e tatăl tău, drăguța mea?

Am zvîcnit de pe banchetă și m-am repezit la ușă. Am auzit ziarul foșnind în spate, dar ținta mea era ivărul. Ușa nu era însă încuiată. Am ieșit fără a mai întoarce capul și am zbughit-o în direcția în care-l văzusem pe Barley plecînd spre vagonul-restaurant. Ici și colo, în celelalte compartimente, erau – slavă Domnului – alți călători cu

ziare sau reviste în mîini ori cu o gustare pe genunchi, privindu-mă curioși cum alerg pe culoar. Nu m-am oprit să verific dacă răsună pași în urma mea. Mi-am amintit brusc că lăsasem ambele bagaje în compartiment. Oare le va lua cu el? Va căuta în ele? Geanta o aveam în mînă; adormisem cu ea pe braț, așa cum o țineam mereu cînd eram în public.

Barley era în vagonul-restaurant, în capătul îndepărtat, iar pe masa din fața lui se afla o carte deschisă. Comandase ceai și mici nimicuri; abia după cîteva clipe își ridică ochii și remarcă prezența mea. Probabil că arătam cumplit, căci m-a tras imediat în separeu.

– Ce s-a întîmplat?

Mi-am îndesat fața în umărul lui, făcînd eforturi să nu plîng.

– M-am trezit, și în compartiment era un bărbat care citea ziarul și nu-i puteam vedea fața.

Barley își puse palma peste părul meu.

– Un bărbat cu un ziar? Și ce-i atît de supărător în asta?

– Nu m-a lăsat nici o clipă să-i văd fața, am șoptit privind către ușa vagonului, unde nu se vedea însă nimeni, nici o siluetă în negru venind să ne caute. Dar mi-a vorbit din dosul ziarului.

– Așa?

Barley părea să descopere că îi plăceau buclele mele.

– M-a întrebat unde e tata.

– Ce? sări el. Ești sigură?

Mi-am îndreptat și eu spatele.

– Da, în engleză. Și am fugit. Nu cred că m-a urmărit, dar e în tren. A trebuit să las bagajele acolo.

Barley își mușcă buza; aproape că mă așteptam să văd sîngele țîșnind pe pielea lui albă. Îi făcu semn chelnerului, se ridică, discută cu el cîteva momente și duse mîna la buzunar pentru un bacșiș substanțial, pe care-l lăsă lîngă ceașca de ceai.

– Următoarea oprire este Boulois, peste șaisprezece minute.

– Și bagajele noastre?

– Tu ai geanta, iar eu am portmoneul, replică Barley, dar se opri brusc, cu ochii țintă la mine. Scrisorile...?

– Sînt în geanta mea.

– Slavă Domnului! Poate că va trebui să renunțăm la bagaje, dar nu contează.

Mă luă de mînă și mă trase după el către capătul vagonului, intrînd, spre surprinderea mea, în bucătărie. Chelnerul veni după noi și ne ascunse într-o mică nișă de lîngă frigidere. Dincolo de ea era o ușă. Am rămas acolo următoarele șaisprezece minute, eu cu mîinile încleștate pe geantă. Mi se părea firesc să stăm strînși unul în altul, în spațiul acela îngust, ca doi fugari. Brusc, mi-am amintit de darul de la tatăl meu și am dus mîna la el: crucifixul îmi atîrna la gît, perfect vizibil; nu-i de mirare deci că individul nu-și luase ziarul din fața ochilor.

În sfîrșit, trenul încetini, frînele scîrțîiră și ne-am oprit. Chelnerul împinse o manetă și deschise ușa, aruncîndu-i lui Barley un rînjet conspirativ; probabil ne credea doi îndrăgostiți fugari, urmăriți prin tren de un tată furibund.

– Coboară, dar rămîi lîngă vagon, îmi spuse Barley șoptit, și am pus amîndoi piciorul pe peron.

Clădirea gării era umbrită de copaci argintii, iar aerul avea un parfum dulce și cald.

– Îl vezi?

Am privit în lungul trenului pînă ce am zărit pe cineva în față, printre pasagerii care coborau – o siluetă înaltă, cu umerii lați, în negru din cap pînă în picioare și cu ceva nelalocul lui în înfățișare, o umbră ascunsă care-mi întorcea stomacul pe dos. Purta o pălărie neagră, joasă, astfel că nu-i puteam vedea fața.

– El este!

M-am stăpînit să nu arăt cu degetul, și Barley mă trase rapid înapoi în tren.

– Stai ascunsă. Eu îl pîndesc. Acum se uită în sus și-n jos.

În vreme ce îl ținea sub observație, m-am tras mult înapoi, cu inima bubuindu-mi în piept.

– În regulă, se duce în partea cealaltă. Ba nu, se întoarce! Studiază ferestrele. Cred că are de gînd să urce înapoi. Doamne, dar știu că e tare – își verifică ceasul. Urcă. Ba nu, coboară din nou și vine încoace. Pregătește-te, poate că va trebui s-o luăm înapoi și să fugim pînă la celălalt capăt al trenului. Ești gata?

În clipa aceea sirena șuieră, locomotiva icni și Barley înjură.

– La naiba, urcă din nou! Cred că și-a dat seama că de fapt nu am coborît.

Brusc, mă trase jos, pe peron. Alături, trenul icni încă o dată și se puse în mișcare. Unii pasageri coborîseră ferestrele și fumau sau admirau peisajul. Printre ei, la cîteva vagoane distanță, am văzut un cap negru întors spre noi, un ins cu umerii lați, plin, probabil, de o furie înghețată. Trenul prinsese viteză și intra într-o curbă. M-am întors spre Barley și ne-am privit în tăcere. Cu excepția cîtorva săteni care mai zăboveau în gara de provincie, eram singuri undeva în mijlocul Franței.

Capitolul 32

„Dacă mă așteptasem ca biroul lui Turgut să fie un alt vis oriental, paradisul unui învățat otoman, mă înșelasem. Încăperea în care ne-a invitat era mult mai mică decît cealaltă, dar la fel de înaltă, iar lumina ce pătrundea prin cele două ferestre sublinia în mod clar mobilierul. Doi pereți erau căptușiți de sus pînă jos cu volume. Draperii de catifea neagră atîrnau de o parte și de alta a ferestrelor, iar o tapiserie reprezentînd cai și ogari la vînătoare conferea încăperii un aer de splendoare medievală. Teancuri de cărți în engleză umpleau masa din mijlocul camerei; o imensă colecție Shakespeare ocupa o întreagă vitrină lîngă masă.

Dar prima impresie pe care mi-a lăsat-o biroul lui Turgut nu a fost una de predominanță a literaturii engleze; în aer plutea o prezență întunecată, o obsesie ce acoperea treptat atmosfera creată de cărțile din Albion pe care le studia profesorul. Această prezență mi-a devenit la fel de evidentă ca o figură ce-ți iese în cale, o figură care se afla pretutindeni în cameră, privindu-mă cu aroganță dintr-o litografie din spatele biroului, de pe o poliță, dintr-o ciudată broderie de pe perete, de pe coperta unui dosar ori din schița de lîngă fereastră. Era aceeași figură de fiecare dată, prinsă în diverse ipostaze și în locuri diferite, dar mereu același chip cu obrajii supți, cu mustață și cu un aer medieval.

Turgut mă urmărea din priviri.

– Ah, deci știi cine este, spuse încruntat. Îl colecționez sub diverse aspecte, după cum vezi.

Ședeam alături, studiind litografia înrămată de pe peretele din spatele biroului. Era o reproducere după o gravură asemănătoare cu cea pe care o văzusem acasă, dar figura era reprezentată aici din față, astfel că ochii aceia negri ca tăciunele păreau să privească sfredelitor direct în ochii noștri.

– De unde ai luat toate aceste imagini?

– De unde am putut. Pe unele le-am copiat din cărți vechi, pe altele le-am cumpărat de la anticariate sau la licitații. Este uimitor cîte imagini ale chipului său se află și azi în acest oraș, odată ce începi să le cauți. Mi-am spus că, dacă le voi găsi pe toate, poate voi reuși să citesc în ochii lui secretul acelei stranii cărți goale. Dar gravurile astea sînt atît de simpliste, de... alb și negru... N-am fost satisfăcut de ele, și l-am rugat pe un prieten, artist, să le îmbine pe toate într-o singură imagine.

Turgut ne conduse în dreptul unei nișe de lîngă fereastră, unde o draperie scurtă, din catifea neagră, acoperea ceva. Am simțit un tremur de teamă înainte ca el să întindă mîna și să tragă de șnur, iar cînd draperia alunecă pe șina ei, inima mi se opri în piept. Catifeaua dădu la iveală un portret în ulei în mărime naturală, radiind parcă de viață: bustul unui bărbat tînăr, puternic, cu gît vînjos. Părul, în bucle negre și groase, îi cobora pînă pe umeri. Figura era frumoasă și extrem de crudă, cu pielea de o luminozitate palidă, ochi verzi neobișnuit de strălucitori și nasul lung, perfect drept, cu nările umflate. Buzele roșii aveau o curbură accentuată și senzuală sub mustața neagră, căzută, dar erau în același timp strîns încleștate, ca pentru a controla un spasm al bărbiei. Bărbatul avea pomeți reliefați și sprîncene groase, negre, sub o cușmă din catifea verde-întunecat, cu o pană cafeniu cu alb în frunte. Era o față plină de viață, însă lipsită complet de orice fărîmă de compasiune, debordînd de forță și prezență de spirit, dar fără stabilitate de caracter. Ochii erau cea mai neliniștitoare trăsătură a portretului: ne fixau cu o putere de pătrundere aproape palpabilă în intensitatea lor, și, după doar o clipă, am fost nevoit să-mi întorc privirea de la ei. Lîngă mine, Helen s-a apropiat ceva

mai mult de umărul meu, mai degrabă în semn de solidaritate decît pentru propria liniște.

– Prietenul meu este un artist desăvîrșit, spuse Turgut abia auzit. Înțelegeți de ce țin acest tablou în spatele unei draperii; nu-mi place să-l privesc în timp ce lucrez.

Poate mai corect ar fi fost să spună că nu-i place să fie privit de el – mi-am zis în sinea mea. Gazda noastră continuă însă:

– Cam așa arăta Vlad Dracula în jurul anului 1456, cînd și-a început domnia în Valahia. Avea douăzeci și cinci de ani pe atunci și o educație înaltă, după standardele culturii în care trăia, fiind totodată un bun călăreț. În următoarele două decenii, a ucis probabil cincisprezece mii de valahi – uneori din motive politice, alteori din simpla plăcere de a-i vedea murind.

Turgut trase draperia la loc, și m-am bucurat să văd cum dispar ochii aceia strălucitori.

– Mai am și alte curiozități să vă arăt, adăugă el, indicînd cu mîna o vitrină din lemn. Acesta este un sigiliu al Ordinului Dragonului, pe care l-am găsit într-o piață de vechituri de lîngă portul vechi. Aici am un pumnal din argint care provine din Istanbul, de la începutul perioadei otomane. Cred că era utilizat pentru a doborî vampiri, fiindcă pe teaca lui sînt gravate cîteva cuvinte ce sugerează acest lucru. Aceste lanțuri și pinteni erau instrumente de tortură, și am impresia că provin chiar din Valahia. Iar aici, dragii mei, este un veritabil trofeu.

Turgut luă de pe marginea biroului o casetă din lemn cu splendide incrustații și-i desfăcu încuietoarea. Înăuntru, învelite în satin negru, se aflau cîteva ustensile ascuțite, ce semănau cu instrumentele chirurgicale, alături de un mic revolver din argint și un cuțit din același material.

– Ce e asta? întrebă Helen întinzînd mîna spre casetă, dar trăgîndu-și-o repede înapoi.

– Este un set autentic destinat vînătorii de vampiri, vechi de un secol, replică Turgut cu mîndrie. Cred că provine din București. Un prieten, colecționar de antichități, l-a găsit acum cîțiva ani. Existau multe asemenea seturi, cumpărate de cei care călătoreau în Europa

de Est în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Inițial avea usturoi aici, în acest spațiu, dar am preferat să-l atîrn acolo.

Urmărindu-i direcția privirii, am văzut, cu un nou fior înghețat, două funii de usturoi ce încadrau tocul ușii, în fața biroului. Mi-a trecut prin minte – așa cum mi se întîmplase și în prezența lui Rossi, cu o săptămînă în urmă – că profesorul Bora nu era doar foarte meticulos, ci și puțin nebun. Peste ani mi-am înțeles mai bine această primă reacție pe care am avut-o cînd am intrat în biroul lui Turgut – un birou ce putea fi la fel de bine o încăpere din castelul lui Dracula, o temniță medievală dotată cu instrumente de tortură. Este îndeobște cunoscut că noi, istoricii, sîntem atrași de ceea ce constituie în parte o reflectare a propriei ființe, o parte pe care probabil am prefera să n-o analizăm decît prin intermediul studiului teoretic; la fel de adevărat este însă și faptul că, pe măsură ce ne afundăm în obiectul interesului nostru, acesta devine tot mai mult o parte integrantă din noi înșine. În timpul unei vizite la o universitate americană – alta decît cea la care predam – la cîțiva ani după aceste evenimente, mi-a fost prezentat unul dintre cei mai de seamă istorici ai Lumii Noi, care își axase cercetările pe Germania nazistă. Omul locuia într-o casă confortabilă la marginea campusului, unde colecționa nu doar cărți pe această temă, ci și piese de porțelan ale celui de-al Treilea Reich. Cîinii săi, doi ciobănești germani enormi, patrulau în curte zi și noapte. Într-o seară petrecută împreună cu alți profesori ai respectivei facultăți, istoricul mi-a declarat în termeni cît se poate de fermi ce mult disprețuia crimele lui Hitler și cum voia să le dezvăluie lumii civilizate pînă în cel mai mărunt detaliu. Am plecat de acolo devreme, trecînd cu precauție pe lîngă dulăii aceia, incapabil să-mi stăpînesc repulsia.

– Poate credeți că am exagerat, l-am auzit pe Turgut scuzîndu-se, ca și cum mi-ar fi citit gîndurile. Însă pur și simplu nu vreau să stau aici, înconjurat de aceste reflexii malefice ale trecutului, lipsit de orice protecție. Și acum, dați-mi voie să vă arăt pentru ce v-am adus aici.

Ne invită să ne așezăm, făcînd semn spre niște scaune firave, îmbrăcate în damasc. Spătarul celui pe care m-am așezat eu părea să fie dublat cu o bucată de... să fie os oare? Am evitat să mă sprijin de el. De pe unul dintre rafturi, Turgut luă un dosar gros, din care extrase

copii scrise de mînă ale documentelor pe care le examinasem la arhivă – schițe similare cu cele făcute de Rossi, doar că mai atent realizate – și o scrisoare, pe care mi-o întinse. Avea antetul universității, era dactilografiată și semnată de Rossi. Semnătura era autentică; buclele de la R și B îmi erau perfect familiare; în plus, Rossi se aflase în Statele Unite la data la care fusese expediată scrisoarea. Cele cîteva rînduri conțineau în esență mesajul despre care ne spusese Turgut: că el, Rossi, nu știa nimic despre arhiva sultanului Mahomed; regreta că trebuia să-l dezamăgească pe profesorul Bora și îi ura succes în activitate. Era, într-adevăr, o scrisoare derutantă.

Turgut luă apoi din raft o carte de mici dimensiuni, legată în piele veche. Mi-a fost greu să nu întind mîna după ea imediat, dar m-am stăpînit și am așteptat ca stăpînul ei s-o deschidă cu mișcări ușoare, să ne arate primele pagini goale și apoi gravura din centru – conturul acela deja familiar, dragonul cu aripile desfăcute și cu flamura în gheare, cu acel unic nume amenințător. Am deschis la rîndul meu servieta și mi-am scos cartea. Turgut așează cele două volume unul lîngă celălalt, pe birou. Amîndoi le-am comparat și amîndoi am văzut că dragonii erau aceiași, al lui întinzîndu-se chiar pînă la marginea paginii, mai întunecat, al meu puțin mai decolorat, dar altfel identici, identici. Se repeta chiar și pata dinspre vîrful cozii, ca și cînd placa ar fi avut acolo un defect care întinsese puțin cerneala, la fiecare copiere. Helen le studia și ea, în tăcere.

– Este remarcabil, exclamă Turgut în cele din urmă. Nu mi-am imaginat niciodată că voi vedea o a doua carte ca aceasta.

– Și că vei auzi despre o a treia, i-am reamintit. Nu uita că ăsta este al treilea exemplar pe care l-am văzut cu ochii mei. Imaginea din cartea lui Rossi era exact ca acestea de aici.

– Dar ce poate însemna asta?

Turgut întinse pe masă copiile hărților și începu să compare, urmărindu-le cu degetul, conturul dragonului și traseul munților și al rîurilor.

– Uimitor, murmură el. Cînd mă gîndesc că nu am observat asemănarea aceasta pînă acum! Într-adevăr, formele sînt similare. Dragonul e de fapt o hartă. Dar o hartă care reprezintă ce?

– Asta încerca Rossi să deslușească în arhiva de aici. Ce păcat că nu a perseverat și nu a reușit să înțeleagă adevărata ei semnificație!

– Poate că totuși a reușit, interveni Helen.

M-am întors spre ea, pentru a o întreba ce vrea să spună, cînd ușa încadrată de funiile de ustoroi s-a deschis. Amîndoi am tresărit. În locul unei apariții cutremurătoare însă, în prag ședea o femeie micuță și surîzătoare, într-o rochie verde. Era soția lui Turgut, și ne-am ridicat pentru a o saluta.

– Bine ai venit, draga mea. Ei sînt prietenii mei, profesorii din Statele Unite despre care ți-am povestit.

Prezentările fiind făcute, doamna Bora a dat mîna cu noi, păstrînd același zîmbet plăcut. Era exact pe jumătate cît Turgut, cu ochi verzi mărginiți de gene lungi, nasul puțin coroiat și un pămătuf de bucle arămii.

– Îmi pare foarte rău că nu am fost acasă mai devreme, pentru a vă întîmpina. Probabil că soțul meu nu a pus nimic pe masă, nu-i așa?

Vorbea într-o engleză lentă și atent pronunțată. Am protestat, dar ea a clătinat din cap.

– Domnul Bora nu-și tratează niciodată oaspeții cu mîncare bună. Am să-l... cert pentru asta.

Și agită pumnul micuț spre soțul ei, care păru încîntat.

– Mi-e o frică teribilă de consoarta mea. E la fel de aprigă ca o amazoană.

Helen, mult mai înaltă decît doamna Bora, surîdea privindu-i; erau, într-adevăr, irezistibili.

– Iar acum, continuă soția lui Turgut, vă plictisește arătîndu-vă colecția lui teribilă. Îmi pare rău!

Peste cîteva minute, ne așezasem din nou pe divanele din salon, iar doamna Bora turna cafea în cești. Era o femeie foarte plăcută, și delicată ca o vrăbiuță, cu un aer reținut, cam de patruzeci de ani. Engleza ei nu era foarte bogată, dar o folosea cu o bună dispoziție grațioasă, de parcă soțul ei aducea frecvent acasă vorbitori ai limbii lui Shakespeare. Rochia pe care o purta era simplă și elegantă, la fel ca modul ei de a se mișca. Mi-am imaginat copiii de la grădiniță adunîndu-se în jurul ei, venindu-i, probabil, pînă la bărbie. M-am întrebat

dacă familia Bora are copii; în încăpere n-am văzut nici o fotografie sau vreun alt obiect care să sugereze prezența unor mici moștenitori, și n-am îndrăznit să întreb.

– V-a condus soțul meu într-un tur în jurul orașului? o întrebă doamna Bora pe Helen.

– Da, pe scurt. Mi-e teamă că i-am răpit foarte mult timp astăzi.

– Nu, eu sînt cel care v-a răpit timpul, interveni Turgut, sorbind din cafea cu o plăcere nedisimulată. Dar mai avem încă multe de făcut. Draga mea – îi explică soției sale –, vom porni în căutarea unui profesor dispărut, așa că vom fi foarte ocupați în zilele următoare.

– Un profesor care a dispărut? Bine. Dar mai întîi trebuie să mîncăm. Sper că veți rămîne la cină.

Numai gîndul la o altă masă copioasă mi se părea de-a dreptul imposibil, și am avut grijă să ocolesc cu atenție privirea lui Helen. Ei însă invitația i se păru cît se poate de firească, așa că replică:

– Vă mulțumim, doamnă Bora. Sînteți foarte amabilă, dar cred că trebuie să ne întoarcem la hotel, fiindcă avem programată o întîlnire acolo la ora cinci.

O întîlnire? Inițial am rămas perplex, dar apoi i-am făcut și eu jocul.

– Adevărat, ne așteaptă cîțiva colegi americani. Dar sper să ne putem revedea cît mai curînd.

Turgut încuviință.

– Voi căuta imediat în biblioteca mea orice element care ne-ar putea fi de ajutor. Trebuie să luăm în considerație posibilitatea ca mormîntul lui Dracula să se afle în Istanbul – poate că hărțile acelea se referă la o anumită zonă a orașului. Am cîteva cărți despre vechiul Istanbul și voi apela de asemenea la colecțiile prietenilor mei. Voi căuta totul în această seară.

– Dracula! exclamă doamna Bora clătinînd din cap. Îl prefer totuși pe Shakespeare; mi se pare un domeniu de studiu mai sănătos. Și, în plus – adăugă ea cu o privire șireată –, mai bănos.

Ne-au condus amîndoi pînă la ieșire cu mare fast, iar Turgut a promis că ne vom întîlni a doua zi dimineață, la ora nouă, la pensiune. Va aduce toate informațiile pe care le va găsi și vom trece încă o dată pe la arhivă, ca să vedem dacă mai sînt noutăți. Pînă atunci – ne

sfătui el – va trebui să fim foarte precauți și atenți la orice semn de pericol. Ar fi vrut să ne însoțească pînă la pensiune, dar l-am asigurat că ne vom descurca singuri să luăm feribotul, care urma să plece peste douăzeci de minute. Gazdele noastre ne-au condus pînă la ușă și au rămas împreună pe treptele de la intrare, ținîndu-se de mînă. Am întors capul de două sau de trei ori în vreme ce ne îndepărtam pe strada mărginită de smochini și tei.

– Cred că au o căsnicie fericită, am spus cu glas tare și am regretat imediat, fiindcă Helen mi-a răspuns cu obișnuitul ei pufnit.

– Haide, yankeule! Avem ceva nou de făcut în continuare!

În mod normal, apelativul folosit de ea mi-ar fi stîrnit zîmbetul, dar de această dată ceva m-a determinat să întorc capul și s-o privesc cu un tremur adînc. Un gînd îmi dăduse tîrcoale toată după-amiaza, deși m-am străduit să-l alung pe cît posibil pînă în ultima clipă. Acum, față în față cu ea, am fost izbit de inconfundabila asemănare dintre trăsăturile ei bine conturate și chipul acela viu și cutremurător din spatele draperiei negre.“

Capitolul 35

Cînd expresul de Perpignan a dispărut dincolo de linia orizontului, printre copacii și acoperișurile caselor, Barley a clătinat din cap.

– Ei bine, individul e în tren, iar noi nu.

– Așa e, am replicat, dar el știe exact unde sîntem noi.

– Nu pentru mult timp.

Barley se duse la ghișeul de bilete, unde un bătrînel părea că doarme în picioare, dar se întoarse în scurt timp, amărît.

– Următorul tren spre Perpignan trece abia mîine-dimineață. Și nu e nici un autobuz spre un oraș mare pînă mîine după-amiază. Există o singură pensiune la o fermă, cam la jumătate de kilometru afară din oraș. Putem dormi acolo și să ne întoarcem mîine la trenul de dimineață.

Nici nu știam ce să fac: să mă înfurii sau să încep să plîng.

– Barley, nu pot aștepta pîna la trenul de mîine spre Perpignan! Pierdem prea mult timp!

– Păi, n-avem altă soluție, replică el iritat. Am întrebat de taxiuri, camioane, autobuze, căruțe, mașini de ocazie – ce altceva vrei să fac?

Am străbătut aleile satului în tăcere. Era o după-amiază tîrzie, caldă și toropită; sătenii pe care-i zăream șezînd în porți sau prin grădini păreau pe jumătate amorțiți, ca sub efectul unei vrăji. Cînd am ajuns la fermă, am văzut în față o firmă scrisă de mînă și o tarabă cu

ouă, brînză și vin de vînzare. Femeia care a ieșit să ne întîmpine, ștergîndu-și mîinile pe șorț, n-a părut surprinsă văzîndu-ne. Iar cînd Barley m-a prezentat ca fiind sora lui, a surîs plăcut și n-a pus nici o întrebare, cu toate că nu aveam vreun bagaj. La întrebarea lui dacă avea o cameră pentru două persoane, a răspuns în șoaptă *„oui, oui"*, de parcă ar fi vorbit cu ea însăși.

Curtea era o întindere de pămînt bătătorit cu cîteva flori, niște găini care scurmau în țărînă și un șir de găleți din plastic sub streșini; casa, șopronul și celelalte acareturi erau îngrămădite în jurul ei, formînd un ansamblu dezordonat, însă prietenos. Puteam mînca în grădina din spatele casei, ne-a explicat femeia, iar camera se afla pe aceeași parte cu grădina, pe latura veche a casei.

Am urmat-o în tăcere prin bucătăria joasă, și apoi în aripa în care dormeau odinioară, probabil, ajutoarele în casă. Dormitorul era mobilat cu două paturi pe pereții laterali și un șifonier mare din lemn. Baia de alături avea o toaletă și o chiuvetă. Totul era imaculat, perdelele erau apretate și vechea broderie de pe unul dintre pereți se decolorase în lumina soarelui. M-am dus în baie și mi-am stropit fața cu apă rece, în vreme ce Barley a plătit pentru cameră.

Cînd am ieșit, mi-a sugerat să facem o plimbare; stăpîna casei îi spusese că mai dura cam o oră pînă ce putea pregăti masa. La început n-am vrut să părăsesc adăpostul primitor al fermei, dar afară aerul era răcoros pe sub copacii umbroși, așa că am pornit la drum pe lîngă ruinele a ceea ce trebuie să fi fost odată o casă frumoasă. Barley a sărit gardul, și eu l-am urmat. Bucăți de piatră se desprinseseră din el și un singur turn care mai supraviețuise, într-o stare jalnică, conferea ansamblului un aer de trecută grandoare. În hambar am văzut niște fîn, ca și cum clădirea mai folosea încă pentru depozitare. O bîrnă groasă se desprinsese din plafon.

Barley se așeză printre resturi și mă privi.

– Ei bine, văd că ești furioasă, îmi spuse pe un ton provocator. Nu te deranjează cînd te salvez dintr-un pericol imediat, dar alta e situația dacă nu-ți convine ce se întîmplă după aceea!

Obrăznicia lui mi-a tăiat pentru moment răsuflarea.

– Cum îndrăznești?! am izbucnit în cele din urmă, răsucindu-mă în loc și îndepărtîndu-mă printre pietrele căzute.

L-am auzit ridicîndu-se și venind după mine.

– Ai fi preferat să rămînem în tren? mă întrebă cu o nuanță mai potolită în voce.

– Firește că nu. Dar știi la fel de bine ca mine că tata ar putea fi deja la Saint-Matthieu.

– Dracula însă – sau cine-o fi fost el – nu a ajuns încă acolo.

– Dar e cu o zi înaintea noastră! am replicat, refuzînd să-mi întorc ochii spre el.

Dincolo de un șir de plopi, în depărtare, se zărea biserica satului; atmosfera din jur era senină și calmă ca o pictură; mai lipseau doar caprele ori vacile.

– În primul rînd, continuă Barley, și în clipa aceea l-am urît pentru tonul lui didactic, nu știm cine a fost acolo, în tren. Poate că nu era însuși încornoratul. În conformitate cu ceea ce conțineau scrisorile tatălui tău, are și el acoliții lui.

– Asta e chiar mai rău! Dacă în tren a fost unul dintre acoliții lui înseamnă că se află poate deja la Saint-Matthieu.

– Ori... începu el, dar se opri brusc.

Știam ce voise să spună: „Ori poate că e aici, alături de noi". Și, pentru a-l scuti să-și termine ideea, am ripostat:

– I-am indicat clar unde aveam de gînd să coborîm, nu-i așa?

– Acum cine e răutăcioasă?

Barley veni lîngă mine și își puse un braț, stîngaci, în jurul umerilor mei; brusc, mi-am dat seama că vorbise ca și cînd ar fi crezut povestea tatălui meu. Lacrimile pe care mă străduisem să le reprim izbucniră și începură să mi se scurgă pe obraji.

– Haide, haide, gata!

Cînd mi-am rezemat fruntea de umărul lui, i-am simțit cămașa caldă de la soare și de la transpirație. După o clipă m-am retras și ne-am întors la fermă, pentru masa de seară.

„Helen a rămas tăcută pe drumul spre pensiune, așa că m-am mulțumit să cercetez trecătorii, căutînd orice semn de ostilitate, și să

privesc în jur din cînd în cînd, verificînd să nu fim urmăriți. Cînd am ajuns în cameră, mi-a venit din nou în minte frustranta lipsă de informații cu privire la soarta lui Rossi. Cum ne putea fi de folos o simplă listă de cărți, dintre care unele probabil nici nu mai existau?

– Vino în camera mea, mi-a cerut Helen cînd am ajuns la pensiune. Trebuie să vorbim.

Lipsa ei de scrupule feminine m-ar fi amuzat în alte circumstanțe, dar acum figura ei era atît de încrîncenată, încît n-am reușit decît să mă întreb ce-o avea de gînd. Nimic n-ar fi fost mai puțin seducător, oricum, decît expresia cu care m-a privit atunci. În camera ei, patul era strîns și nici unul dintre lucrurile care îi aparțineau nu era la vedere. Se așeză pe pervazul ferestrei și-mi făcu semn spre scaun.

– Uite ce e, începu scoțîndu-și mănușile și pălăria. M-am gîndit la ceva. Mi se pare că am ajuns în fața unui obstacol serios în încercarea de a-l găsi pe Rossi.

– Exact asta îmi spun de o jumătate de oră încoace. Dar poate că Turgut va afla de la prietenii lui unele informații utile.

Helen clătină din cap.

– Cred că visăm la oi verzi pe pereți.

– La cai, am corectat-o eu, fără tragere de inimă.

– La cai verzi pe pereți. Am impresia că am trecut cu vederea o sursă de informații foarte importantă.

O clipă am rămas cu ochii ațintiți la ea.

– Care anume?

– Mama. Ai avut dreptate cînd m-ai întrebat despre ea, înainte de a pleca din Statele Unite. Toată ziua m-am gîndit la ea. L-a cunoscut pe profesorul Rossi cu mult înaintea ta, iar eu nu i-am cerut niciodată cu adevărat să-mi vorbească despre el după ce mi-a spus că e tatăl meu. Nu știu de ce n-am făcut-o, dacă las la o parte faptul că este, în mod evident, un subiect dureros pentru ea. În plus – și aici Helen suspină – mama e o femeie simplă. Nu cred că mi-ar putea dezvălui ceva ce nu știu despre activitatea lui. Nici cînd mi-a spus, anul trecut, că Rossi credea în existența lui Dracula, nu i-am cerut mai multe detalii; știu cît este de superstițioasă. Dar acum mă întreb dacă nu cumva are totuși niște informații care ne-ar putea ajuta să-l găsim.

Speranța îmi renăscuse încă de la primele ei cuvinte.

– Dar cum am putea vorbi cu ea? Parcă spuneai că nu are telefon.

– Nu are.

– Și atunci...?

Helen își strînse mănușile și începu să-și lovească ușor genunchiul cu ele.

– Va trebui să mergem acolo noi înșine. Locuiește într-un oraș mic lîngă Budapesta.

– Poftim? am exclamat cu iritare. Oh, sigur, foarte simplu! Ne urcăm într-un tren, tu, cu pașaportul tău unguresc, și eu... ei bine, cu pașaportul meu american, și îi facem o vizită uneia dintre rudele tale pentru a sta puțin de vorbă despre Dracula!

În mod neașteptat, Helen surîse.

– N-ai nici un motiv să fii atît de urîcios, Paul. Știi, noi în Ungaria avem un proverb: „Dacă un lucru este imposibil înseamnă că poate fi realizat».

N-am putut decît să rîd.

– Bine, am spus. Ce plan ai? Am remarcat că întotdeauna ai unul.

– Da, am unul. De fapt, sper că mătușa mea va avea un plan.

– Mătușa ta?!

Privirile ei rătăciră pe fereastră, spre acoperișurile caselor de peste drum. Era aproape seară și lumina aceea mediteraneană pe care începusem s-o îndrăgesc arunca o boare aurie deasupra întregului oraș.

– Mătușa mea lucrează în Ministerul de Interne al Ungariei din 1948 și este o persoană importantă. Datorită ei am primit bursa. În țara mea, nu poți obține mai nimic dacă nu ai un unchi sau o mătușă acolo unde trebuie. E sora mai mare a mamei; ea împreună cu soțul ei au ajutat-o să fugă din România în Ungaria, acolo unde locuiau ei. Sîntem foarte apropiate – eu și mătușa mea –, așa că mă va ajuta în tot ce-o voi ruga. Spre deosebire de mama, are telefon, și cred că am s-o sun.

– Adică ar putea s-o aducă pe mama ta la telefon, ca să putem vorbi cu ea?

– Of, Doamne! Chiar crezi că putem discuta la telefon despre o problemă personală sau controversată?

– Îmi pare rău, am bîiguit.

– Nu. Ne vom duce noi acolo. Mătușa mea va aranja totul, și așa vom putea vorbi cu mama în persoană. În plus – un ton mai blînd se insinuă în vocea ei acum –, amîndouă se vor bucura mult de vizita mea. Nu e foarte departe de aici și nu le-am mai văzut de doi ani.

– Ei bine, eu unul sînt gata de aproape orice pentru a-l găsi pe Rossi, deși mi-e foarte greu să mă văd preumblîndu-mă prin Ungaria comunistă.

– Ah! Atunci îți va fi cu atît mai greu să te vezi preumblîndu-te prin România comunistă.

Am rămas tăcut pentru o clipă.

– Știu, am spus în cele din urmă. M-am gîndit și eu la asta. Dacă se va dovedi că mormîntul lui Dracula nu e în Istanbul, unde l-am mai putea căuta?

A urmat un minut de tăcere, fiecare adîncit în propriile gînduri și teribil de departe unul de celălalt. Apoi Helen își reveni.

– O voi întreba pe proprietăreasă dacă putem telefona din holul de jos. Mătușa mea trebuie să vină în scurt timp acasă de la serviciu și aș vrea să discut cu ea imediat.

– Pot să vin și eu? La urma urmei, mă privește și pe mine.

– Firește.

Își puse iar mănușile, și am coborît pentru a o aborda pe proprietăreasă. Am avut nevoie de zece minute pentru a o convinge, dar cîteva lire turcești în plus și promisiunea că vom achita în întregime costul convorbirii ne-au ușurat misiunea. Helen se așeză pe un scaun și formă un număr interminabil. După cîteva momente, i-am văzut figura luminîndu-se.

– Sună, îmi spuse zîmbind. Mătușii n-o să-i placă deloc ce-i cer!

Apoi expresia i se schimbă într-una de atenție.

– Éva? Aici Elena!

Ascultînd-o, mi-am dat seama că vorbea probabil în maghiară; știam cel puțin că româna e o limbă latină, așa că ar fi fost firesc să recunosc măcar cîteva cuvinte. Dar ceea ce rostea Helen părea mai degrabă galopul unei herghelii de cai, o învălmășeală fino-ugrică în care nu puteam deslușI absolut nimic. M-am întrebat dacă vorbea vreodată românește cu familia ei – sau poate că acea parte a vieții lor

era de mult apusă, sub presiunea integrării în noua comunitate. Glasul ei se ridica și cobora, întrerupt uneori de zîmbete sau de cîte o mică încruntătură. Mătușa Éva, pe de altă parte, părea a avea o sumedenie de spus, astfel că, din cînd în cînd, Helen asculta atentă, pentru a izbucni apoi în acel tropot bizar de silabe.

Părea că uitase de prezența mea, dar brusc se întoarse spre mine și-mi oferi un mic surîs și o încuviințare tăcută, veselă, de parcă rezultatul conversației ne era favorabil. În final mai zîmbi o dată în receptor și pe urmă închise. Proprietăreasa își făcu apariția imediat, temîndu-se probabil pentru factura telefonică, dar am numărat fără întîrziere suma convenită, am adăugat ceva în plus și am depus-o în mîinile ei întinse. Helen pornise deja spre cameră, făcîndu-mi semn s-o urmez; mi-am spus că grija ei pentru discreție era exagerată, dar, în fond, ce știam eu?

– Repede, Helen, i-am cerut așezîndu-mă din nou pe scaun. Suspansul mă roade!

– Am vești bune. Știam eu că mătușa va încerca să ne ajute.

– Dar ce i-ai spus?

– Ei bine, zîmbi ea, nu-i puteam dezvălui prea multe la telefon și a trebuit să adopt un ton mai degrabă oficial. I-am spus că sînt în Istanbul împreună cu un coleg, pentru un studiu academic, și că avem nevoie să venim pentru cinci zile în Budapesta pentru a ne încheia cercetările. I-am explicat că ești un profesor american și că scriem împreună un articol.

– Despre ce? am întrebat-o, avînd brusc un presentiment.

– Despre relațiile de muncă în Europa sub ocupație otomană.

– Nu-i rău. Doar că eu nu știu nimic despre asta.

Helen își scutură o scamă de pe fusta neagră.

– Nici o problemă. O să-ți spun eu cîte ceva.

– Dar știu că semeni cu tatăl tău!

Vastul ei domeniu de cunoștințe mi-a amintit brusc de Rossi, și fraza mi-a scăpat înainte de a mă putea controla. I-am aruncat rapid o privire, temîndu-mă că am jignit-o, și mi-am dat seama că era pentru prima dată cînd mă gîndisem la ea în mod firesc ca fiind fiica lui,

ca și cum la un moment dat, neștiut nici de mine, aș fi acceptat ideea. Helen m-a surprins însă cu o expresie întristată.

– Iată un argument solid în favoarea primatului geneticii asupra mediului de viață. Oricum, Éva a părut deranjată, mai cu seamă cînd i-am spus că ești american. Mi-am închipuit că așa va fi, pentru că mereu m-a considerat impulsivă și a fost de părere că îmi asum prea multe riscuri. Bineînțeles că asta fac. Și, desigur, a trebuit să se arate mai întîi supărată, ca să nu dea de bănuit la telefon.

– Să nu dea de bănuit?

– Trebuie să țină seama de postul ei. Dar a spus că se va gîndi la ceva; urmează s-o sun din nou mîine-seară. Așa deci! E foarte isteață mătușa asta a mea și nu mă îndoiesc că va găsi o rezolvare. Vom cumpăra bilete dus-întors spre Budapesta din Istanbul, poate la avion, cînd vom ști mai multe.

Am oftat în sinea mea gîndindu-mă la cheltuieli și m-am întrebat cît mă va mai ține punga, dar am replicat:

– Cred că va trebui să facă adevărate minuni pentru a-mi facilita intrarea în Ungaria și pentru a ne feri totodată de necazuri.

– Dar *face* minuni! rîse Helen. De asta nu sînt eu acasă acum, lucrînd la căminul cultural din satul în care locuiește mama.

Am coborît iar și, ca înțeleși, am ieșit în stradă.

– Acum nu avem prea multe de făcut. Trebuie să așteptăm pînă mîine să vedem ce spun Turgut și mătușa ta. Recunosc însă că îmi este greu să aștept. Ce putem face între timp?

Helen se gîndi o clipă, în lumina aurie a înserării. Își puse din nou pălăria și mănușile, dar o rază tîrzie de soare arunca o strălucire roșiatică în părul ei negru.

– Aș vrea să mai văd și alte locuri din orașul acesta, spuse ea într-un final. La urma urmei, s-ar putea să nu mai vin aici altă dată. Ne întoarcem la Hagia Sofia? Ne-am putea plimba pe acolo înainte de cină.

– Da, și mie mi-ar plăcea.

N-am mai schimbat nici un cuvînt în drum, dar, cînd ne-am apropiat de construcția masivă, cu minaretele și cupolele ei, am simțit că tăcerea dintre noi devine mai profundă, apropiindu-ne parcă. M-am întrebat dacă și ea avea aceeași senzație și dacă motivul era

vraja uriașului edificiu asupra a doi muritori mărunți. Mă gîndeam încă la ce ne spusese Turgut cu o zi în urmă, că Dracula lăsase asupra orașului un fel de moștenire a vampirismului.

– Helen, am început, deși nu-mi plăcea să rup tăcerea dintre noi. Nu crezi că ar putea fi îngropat aici, în Istanbul? Așa s-ar explica anxietatea resimțită de sultanul Mahomed chiar și după moartea lui.

– Cine? A, da, încuviință ea, aprobînd tacit faptul că nu rostisem numele în public. Mi se pare o idee interesantă, dar, dacă ar fi fost așa, Mahomed n-ar fi știut oare? Iar Turgut nu ar fi găsit ceva dovezi în acest sens? Nu pot să cred că un asemenea secret s-ar fi păstrat neștiut vreme de secole.

– Și la fel de greu de crezut e faptul că sultanul ar fi permis îngroparea în Istanbul a unuia dintre dușmanii săi – dacă ar fi știut despre ea, firește.

Helen nu mai spuse nimic, părînd să cîntărească ideea în minte. Aproape că ajunsesem la intrarea în Hagia Sofia.

– Helen!

– Da?

Ne opriserăm în mijlocul turiștilor și al pelerinilor care se îndreptau spre poartă. M-am apropiat mai mult de ea, pentru a-i vorbi de aproape, la ureche.

– Dacă mormîntul ar fi în Istanbul ar însemna că și Rossi este aici.

Se întoarse și mă privi drept în față. Ochii îi străluceau, înconjurați de cute subțiri – semne ale vîrstei și ale grijilor.

– Firește, Paul!

– Am citit în ghidul de călătorie că orașul are și ruine subterane – catacombe, cisterne, la fel ca Roma. Mai avem la dispoziție cel puțin o zi înainte de a pleca... Poate vom vorbi cu Turgut despre asta.

– Nu e o idee rea. Palatul împăraților bizantini trebuie să aibă și o zonă subterană, adăugă ea surîzătoare, dar am văzut-o ducîndu-și mîna la eșarfa de la gît, ca și cum era acolo ceva care o deranja. În orice caz, ruinele palatului trebuie să fie bîntuite de spirite malefice – împărați care și-au mutilat rudele și alte lucruri de același gen. O companie cît se poate de potrivită!

Fiindcă eram atît de atenți unul la celălalt și totodată absorbiți de strania vînătoare ce ne aștepta, nu m-am uitat bine de la început la silueta care părea să mă fixeze brusc cu privirea. La urma urmei, nu era vreun spectru înalt și amenințător, ci un bărbat mic de statură, slăbuț, care nu ieșea în evidență prin nimic și se afla la vreo cinci metri distanță, lîngă zidul bisericii.

Apoi, într-o fracțiune de secundă, l-am recunoscut pe omulețul cu tichie albă și barbă neîngrijită, îmbrăcat sărăcăcios, care venise la arhivă dimineață. Următoarea fracțiune de secundă aduse însă cu ea un șoc și mai mare. Omul făcuse greșeala de a mă privi cu atîta intensitate, încît l-am remarcat imediat în mulțime. Apoi a dispărut, evaporîndu-se ca o fantomă printre turiști. Am țîșnit, aproape răsturnînd-o pe Helen, dar degeaba. Nu mai era nici urmă de el; observase că l-am văzut. Figura lui, cît era vizibilă între barba nelalocul ei și tichia de pe cap, aparținea în mod indubitabil unui personaj de la universitate. Doar că ultima dată cînd o privisem fusese chiar înainte de a fi acoperită cu un cearșaf. Era figura bibliotecarului mort.“

Capitolul 34

Am cîteva fotografii ale tatălui meu din perioada dinaintea plecării sale în căutarea lui Rossi, deși atunci cînd le-am văzut prima dată, în copilărie, nu știam nimic despre evenimentele care au urmat. Una dintre ele, pe care am înrămat-o acum cîțiva ani și am atîrnat-o pe perete, deasupra biroului, este o imagine în alb și negru dintr-o epocă în care fotografia alb-negru era pe punctul de a fi înlocuită de instantaneele color. În ea, tata arată așa cum nu l-am cunoscut niciodată. Privește direct în obiectiv, cu bărbia puțin ridicată, de parcă se pregătea să dialogheze cu fotograful. Cine era acesta din urmă – nu voi ști niciodată; am uitat să-l întreb pe tata dacă își amintește. Nu putea fi Helen, dar poate că a fost un alt prieten sau un coleg. În 1952 – numai anul apare, cu scrisul de mînă al tatei, pe dosul pozei – terminase facultatea de un an și își începuse deja studiile despre negustorii olandezi.

Judecînd după arhitectura gotică din fundal, probabil că se afla în fața unei clădiri a universității. Stă cu un picior ridicat neglijent pe o bancă și cotul sprijinit pe genunchi, cu o mînă lăsată grațios în jos. Poartă o cămașă albă sau de culoare deschisă și o cravată cu dungi în diagonală, pantaloni întunecați și pantofi bine lustruiți. Are aceeași siluetă pe care mi-o amintesc de mai tîrziu – înălțime medie, umeri de lățime medie, un aer vînjos plăcut, dar nu remarcabil, pe care nu

l-a pierdut nici la maturitate. Ochii lui par cenușii în fotografie, dar erau de un albastru-închis în realitate. Cu ochii aceia adînciți în orbite și sprîncenele stufoase, cu pomeții proeminenți, nasul gros și buzele groase, ușor deschise într-un zîmbet, are mai degrabă o înfățișare simiană, ce radiază o inteligență animală. Dacă fotografia ar fi fost color, părul lui bine pieptănat ar fi avut nuanța bronzului în lumina soarelui; știu despre această nuanță fiindcă mi-a descris-o odată. Chiar și în cele mai vechi amintiri ale mele însă, părul lui a fost dintotdeauna cărunt.

„În noaptea aceea, în Istanbul, n-am închis un ochi. Pe de o parte, a fost oroarea clipei în care am văzut vie fața aceea pe care o știam moartă și în care am încercat să înțeleg ce se întîmplă – doar ea, și ar fi fost suficientă pentru a mă ține treaz. Pe de altă parte, faptul că bibliotecarul mort mă văzuse și apoi se evaporase m-a făcut să simt teribila vulnerabilitate a hîrtiilor pe care le aveam în servietă. Creatura știa că avem o copie a hărții. Venise în Istanbul pentru că ne urmărise sau fiindcă și-a dat seama într-un fel oarecare că originalul se afla aici? Ori, dacă nu înțelesese asta singur, avusese la dispoziție o anumită sursă de informații despre care eu nu știam? Studiase documentele din colecția sultanului Mahomed cel puțin o dată. Văzuse oare atunci hărțile originale și le copiase? Nu puteam răspunde la aceste întrebări și nu-mi puteam permite să risc să adorm, știind cît de mult își dorea creatura copia noastră și cum se repezise la Helen în biblioteca de acasă, din America. Iar faptul că o mușcase, prizîndu-i poate gustul, îmi sporea și mai mult nervozitatea.

Iar ca și cum toate acestea nu ar fi fost suficiente pentru a mă ține cu ochii deschiși în noaptea aceea, în vreme ce orele păreau că se scurg tot mai încet, mai aveam încă un motiv de nesomn: chipul adormit aflat nu departe de al meu, dar nici foarte aproape. Am insistat ca Helen să doarmă în patul meu, în vreme ce eu m-am ghemuit în fotoliu. Dacă pleoapele mi s-au închis o dată sau de două ori, o privire aruncată figurii aceleia cu trăsături puternice și grave m-a trezit de fiecare dată ca un duș cu apă rece. Helen voise să rămînă în camera ei – la urma urmei, ce va crede proprietăreasa dacă va afla –,

dar am insistat pînă ce a fost nevoită să accepte, deși enervată, să doarmă sub privegherea mea. Văzusem prea multe filme și citisem prea multe romane pentru a mă îndoi că o tînără singură în miez de noapte putea constitui următoarea țintă a creaturii. Helen era suficient de obosită pentru a adormi, așa cum o mărturiseau și cearcănele adînci de sub ochii ei, dar aveam impresia că era și puțin speriată. Acel aer de teamă din partea ei mă îngrozea mai mult decît ar fi făcut-o urletele de groază ale oricărei alte femei, stîrnindu-mi un val de adrenalină prin vene. Poate însă că și ceva în moliciunea siluetei ei, rigide și semețe în cursul zilei, mi-a ținut ochii deschiși. Dormea pe o parte, cu o mînă sub perna mea și cu buclele mai negre ca oricînd pe fondul alb al așternutului.

Nu m-am putut convinge să citesc sau să scriu. În mod cert nu aveam nici o dorință de a deschide servieta, pe care în orice caz o împinsesem adînc sub patul în care dormea Helen. Dar orele treceau și nu se auzea nici un fîșîit misterios pe coridor, nu se zărea vreo umbră pe gaura cheii, nici un fir de fum nu se strecura pe sub ușă, iar la fereastră nu răsuna fîlfîit de aripi. În cele din urmă, o aură cenușie pătrunse în cameră și Helen suspină în somn, sesizînd parcă apropierea zorilor. Apoi o rază de soare pătrunse prin jaluzele, și am auzit-o foindu-se. Mi-am luat haina, am scos servieta de sub pat încercînd să fac cît mai puțin zgomot și am ieșit pentru a o aștepta în holul de jos.

Încă nu era ora șase, dar în aer plutea deja miros de cafea și, spre surprinderea mea, l-am găsit pe Turgut șezînd pe unul dintre scaunele brodate, cu o mapă neagră pe genunchi. Părea uimitor de proaspăt și, cînd am intrat, s-a ridicat imediat pentru a-mi strînge mîna.

– Bună dimineața, prietene. Mulțumesc zeilor că te-am găsit imediat!

– Le mulțumesc și eu că ești aici, am replicat, așezîndu-mă pe scaunul alăturat. Dar ce te aduce aici atît de devreme?

– Ah, n-am putut sta departe atîta vreme cît am vești pentru voi.

– Și eu am noutăți. Dar să le auzim pe ale dumitale mai întîi, domnule Bora.

– Turgut, m-a corectat el cu un aer absent, în vreme ce desfăcea mapa. Uită-te aici. Așa cum am promis, mi-am revăzut ieri-seară

documentele. Am făcut copii ale materialelor din arhivă, după cum ai văzut, și am strîns numeroase relatări ale unor evenimente petrecute în Istanbul în timpul vieții lui Vlad și imediat după moartea lui. Unele dintre aceste documente menționează întîmplări misterioase în oraș, decese și zvonuri de vampirism. Am strîns de asemenea toate informațiile pe care le-am găsit în cărți cu privire la Ordinul Dragonului în Valahia. Dar seara trecută n-am găsit absolut nimic nou, așa că i-am telefonat prietenului meu, Selim Aksoy. El nu lucrează la universitate – are un magazin –, dar este un om foarte învățat. Știe despre cărți mai multe decît oricine altcineva în Istanbul, mai cu seamă despre cărțile ce relatează istoria orașului nostru și legendele referitoare la el. Este o persoană foarte amabilă, și și-a sacrificat o mare parte a serii de ieri uitîndu-se împreună cu mine prin biblioteca sa. L-am rugat să caute orice informații despre îmormîntarea aici, în Istanbul, a unei persoane din Valahia, la sfîrșitul secolului al XV-lea, sau orice indicii despre un eventual mormînt aflat în legătură cu Valahia, cu Transilvania sau cu Ordinul Dragonului. I-am arătat totodată – nu pentru prima oară – copiile hărților și cartea mea cu dragonul și i-am explicat teoria ta, cum că imaginile acelea reprezintă de fapt locul în care se află mormîntul lui Țepeș. Am răsfoit astfel împreună multe, foarte multe file ale istoriei Istanbulului, ne-am uitat la tipărituri vechi și la carnețelele în care el a copiat diverse lucruri găsite în biblioteci și muzee. E foarte muncitor prietenul meu, Selim Aksoy. Nu are soție, nici familie sau alte interese; istoria Istanbulului îl acaparează complet. Am stat la el pînă tîrziu în noapte, fiindcă biblioteca lui este atît de mare, încît nici el n-o cunoaște în întregime și nu știa ce am putea descoperi în ea. În cele din urmă am găsit un lucru ciudat: o scrisoare reprodusă în cadrul unui volum de corespondență dintre miniștrii sultanului și numeroși trimiși ai Imperiului în diverse colțuri ale lumii, în secolele al XV-lea și al XVI-lea. Selim Alsoy mi-a spus că a cumpărat cartea respectivă de la un anticar din Ankara. A fost publicată în secolul al XIX-lea și realizată de un istoric din Istanbul pasionat de înregistrările din acea perioadă. Selim a adăugat că nu a mai văzut niciodată vreun alt exemplar al acestei cărți.

Am așteptat răbdător, închipuindu-mi că Turgut are un motiv bine întemeiat pentru a-mi da toate aceste amănunte; pentru un specialist în literatură, era un istoric al naibii de priceput.

– Nu, prietenul meu nu știe să mai existe nici alte ediții ale cărții, dar crede că documentele reproduse în ea nu sînt... cum se spune?... falsuri, fiindcă a văzut una dintre scrisori în original, în colecția pe care am vizitat-o și noi ieri. El este îndrăgostit de arhiva aceea și ne întîlnim adesea acolo. Ei bine, pe cînd aproape că ni se închideau ochii de oboseală, și dimineața nu era departe, am găsit în această carte o scrisoare ce ar putea fi importantă pentru cercetările voastre. Colecționarul care a publicat-o este de părere că datează de la sfîrșitul secolului al XV-lea. Am tradus-o aici în engleză. Turgut scoase din mapă o foaie de hîrtie și adăugă: Scrisoarea anterioară la care face aceasta referire nu este redată în carte, din păcate. Dumnezeu știe, probabil nu mai există; altfel prietenul meu Selim ar fi găsit-o.

După ce își drese vocea, începu să citească traducerea cu glas tare:

– «Către preacinstitul Rumeli Kadiakser». Turgut se opri o clipă, pentru a-mi explica: Acesta era judecătorul militar șef peste regiunea Balcanilor, știi. Nu știam, dar am dat din cap, iar el a continuat: «Preacinstite, am dus la capăt cercetările pe care mi le-ai încredințat. Unii călugări s-au arătat cît se poate de cooperanți, pentru suma pe care am convenit-o, și am examinat eu însumi mormîntul. Cele ce mi-au spus ei mie prima dată sînt adevărate. Nu au avut altă explicație să-mi dea și au arătat aceeași teroare. Eu recomand continuarea cercetărilor în Istanbul. Am lăsat doi paznici la Snagov, pentru a urmări orice semn de activitate suspectă. Fapt straniu, nu s-a auzit de acea molimă aici. Al tău pentru totdeauna, în numele lui Allah».

– Și semnătura? am întrebat.

Inima îmi bătea cu putere; chiar după noaptea aceea de nesomn, eram perfect treaz acum.

– Nu există nici o semnătură. Selim crede că a fost ruptă din original, ori accidental, ori pentru a-l proteja pe cel care a scris misiva.

– Sau poate că n-a fost semnată de la bun început, tot pentru a păstra secretul. Și în carte nu mai există alte scrisori referitoare la acest subiect?

– Nici una. Nici dinaintea acesteia, nici de după ea. Dar Rumeli Kadiakser era un personaj foarte important, astfel că problema trebuie să fi fost una serioasă. Am căutat atent în celelalte hîrtii și cărți ale prietenului meu, dar n-am găsit nimic care să aibă legătură cu această scrisoare. Selim mi-a spus că n-a mai văzut numele «Snagov» în nici o altă lucrare de istorie a Istanbulului, din cîte își amintește el. Citise materialele acestea cu cîțiva ani în urmă, și l-a remarcat într-unul dintre documente abia după ce i-am spus eu unde se presupune că ar fi fost îngropat Dracula. Așa că, este posibil să-l mai fi văzut și în altă parte, dar să nu-și mai amintească.

– Oh, Doamne, am exclamat, gîndindu-mă nu la posibilitatea ca domnul Aksoy să mai fi văzut numele și în altă parte, ci la frustranta legătură ce părea să existe între Istanbul și îndepărtata Românie.

– Da, replică Turgut surîzînd vesel, de parcă am fi discutat opțiunile pentru micul dejun. Inspectorii publici pentru regiunea Balcanilor erau îngrijorați cu privire la ceva de aici, din Istanbul, atît de îngrijorați, încît au trimis pe cineva la mormîntul lui Dracula, din Snagov.

– Dar, la naiba, oare ce au găsit acolo? Ce au spus călugării? Și de ce erau terorizați?

– La fel de perplex sînt și eu, mă asigură Turgut. Dacă Vlad Dracula odihnea în pace acolo, de ce își făceau griji cei din Istanbul, la sute de kilometri distanță? Și dacă mormîntul lui se afla – și s-a aflat dintotdeauna – la Snagov, de ce hărțile nu se potrivesc cu acea regiune?

Nu puteam decît să mă înclin în fața preciziei întrebărilor sale.

– Și mai e un lucru, am replicat. Crezi că ar fi posibil ca Dracula să fi fost îngropat aici, în Istanbul? S-ar explica astfel temerile sultanului Mahomed și prezența vampirismului începînd cu epoca aceea?

Turgut își împreună palmele și își puse un deget pe bărbie.

– Iată o întrebare importantă. Vom avea nevoie de ajutor pentru a răspunde la ea, și poate că prietenul meu, Selim, este persoana potrivită pentru a ni-l oferi.

Timp de cîteva secunde, am rămas tăcuți, privind unul la altul în holul întunecos al pensiunii, învăluiți în aroma cafelei – doi prieteni de dată recentă, uniți de o cauză veche. Apoi Turgut se ridică în picioare.

– În mod cert, va trebui să căutăm mai departe. Selim mi-a spus că ne conduce la arhivă imediat ce sînteţi voi gata; cunoaşte acolo nişte documente din secolul al XV-lea, pe care eu nu le-am studiat fiindcă sînt departe de domeniul meu de interes în privinţa lui Dracula. Le vom examina împreună. Fără îndoială că domnul Erozan ne va pune la dispoziţie aceste documente înainte de ora deschiderii, dacă îl vom ruga. Nu locuieşte departe de arhivă şi ne poate primi acolo înainte ca Selim să plece la slujba lui. Dar unde este domnişoara Rossi? E încă în camera ei?

Spusele lui îmi stîrniseră o avalanşă de gînduri în minte, aşa că n-am mai ştiut ce aspect să abordez mai întîi. Cînd Turgut a menţionat numele prietenului său bibliotecar, mi-a revenit brusc în amintire bibliotecarul de acasă, pe care aproape că-l uitasem în entuziasmul stîrnit de scrisoare. Acum mă aştepta o sarcină dificilă, aceea de a pune şi mai mult la încercare credulitatea lui Turgut, povestindu-i despre întîlnirea cu un mort – deşi convingerea lui în existenţa vampirilor din trecut se putea extinde foarte bine şi la cei din epoca actuală. Dar întrebarea referitoare la Helen mi-a amintit faptul că o lăsasem singură nepermis de mult. Voiseм să-i ofer puţină intimitate la trezire şi nu mă îndoiseм că va coborî şi ea în cel mai scurt timp. De ce nu apăruse încă? Pe fondul acestor gînduri ale mele, Turgut încă vorbea:

– Aşa că Selim – el aproape că nu doarme niciodată – a rămas să-şi ia cafeaua de dimineaţă, fiindcă nu a vrut să vă ia pe neaşteptate... Dar iată că a venit!

Soneria pensiunii se făcu auzită şi în prag îşi făcu apariţia un bărbat zvelt, închizînd uşa în urma lui. Mă aşteptasem la o prezenţă augustă, la un bărbat de vîrstă înaintată în costum de afaceri, dar Selim Aksoy era tînăr şi subţire, îmbrăcat în pantaloni lejeri, cu un aspect mai degrabă învechit, şi o cămaşă albă. Se apropie de noi avînd în privire o expresie alertă şi intensă – nu tocmai un zîmbet. Abia cînd i-am strîns mîna osoasă am recunoscut ochii aceia verzi şi nasul lung şi îngust. Îi mai văzusem figura undeva, de aproape. O secundă mai tîrziu, mi-a fulgerat prin faţa ochilor imaginea unei mîini subţiri care mi-a întins un volum de Shakespeare. Era vînzătorul de la prăvălia de cărţi din bazar.

– Dar noi ne-am mai întîlnit! am exclamat, în vreme ce și el spunea probabil același lucru într-un amalgam de turcă și engleză.

Turgut ne privi pe rînd, perplex, iar cînd i-am explicat, a început să rîdă și a clătinat din cap, minunîndu-se parcă. Dar nu spuse decît:

– Coincidențe!

– Sînteți gata să mergem? întrebă domnul Aksoy, refuzînd cu un gest invitația prietenului său de a se așeza pe un scaun.

– Nu chiar, am răspuns. Vă rog să mă scuzați, mă duc să văd ce face domnișoara Rossi și cînd va putea coborî.

Turgut încuviință, puțin cam prea nerăbdător, poate.

M-am ciocnit de Helen pe scări, în vreme ce urcam treptele cîte trei, și ea s-a prins cu mîna de balustradă, pentru a nu cădea.

– Au! exclamă enervată. Ce naiba faci?

Începu să-și fricționeze cotul, iar eu m-am străduit să-mi alung din minte senzația umărului ei în jacheta neagră pe brațul meu.

– Te căutam. Îmi pare rău... Te-ai lovit? M-am neliniștit fiindcă te-am lăsat singură atît de mult timp.

– Sînt bine, replică pe un ton mai potolit. Mi-au venit niște idei. Profesorul Bora la ce oră vine?

– A venit deja și a adus cu el un prieten.

Helen îl recunoscu și ea pe tînărul anticar. Cei doi schimbară cîteva cuvinte, în vreme ce Turgut îi telefonă domnului Erozan și începu să strige în receptor.

– A fost o furtună, ne explică el după ce închise. Liniile telefonice din această zonă a orașului suferă atunci cînd plouă. Prietenul meu e dispus să ne întîlnească la arhivă chiar acum; mi s-a părut bolnav, răcit poate, dar a spus că vine imediat.

După ce sărută mîna lui Helen, spre iritarea mea, am plecat cu toții. Speram să pot rămîne puțin în urmă împreună cu Turgut, pentru a-i povesti despre apariția bibliotecarului din America; nu-i puteam spune așa ceva în fața unui străin, mai cu seamă a unuia despre care prietenul meu îmi dezvăluise că nu are la inimă vînătoarea de vampiri. Dar Turgut s-a angajat imediat într-o alertă conversație cu Helen, așa că am avut o dublă neplăcere: aceea de a o vedea oferindu-i surîsul cu care, în general, se dovedea atît de zgîrcită și de a ști

că păstrez pentru mine informații pe care ar fi trebuit să i le împărtășesc neîntîrziat profesorului. Domnul Aksoy mergea alături de mine, privindu-mă pieziș cînd și cînd, dar în cea mai mare parte a timpului părea pierdut în propriile gînduri, pe care n-am considerat că ar trebui să le întrerup cu remarci privitoare la frumusețea străzilor la ceas de dimineață.

Ușa de intrare în bibliotecă era descuiată – Turgut ne spuse cu un zîmbet că știa că prietenul său va fi punctual –, și am deschis-o, profesorul făcîndu-i semn galant lui Helen să poftească înaintea lui. Micul hol de la intrare, cu mozaicurile elegante și biroul de primiri, era pustiu. Helen făcuse deja cîțiva pași în sala tăcută înainte de a icni scurt, oprindu-se în loc atît de brusc, încît Turgut, care venea în urma ei, aproape că se ciocni de ea. Ceva mi-a făcut părul de pe ceafă să se ridice înainte chiar de a vedea ce anume se întîmplă, dar apoi un lucru cu totul diferit m-a determinat să-l împing nepoliticos pe profesor și să mă apropii de Helen.

Bibliotecarul care ne aștepta stătea nemișcat în mijlocul sălii, cu fața spre noi, parcă nerăbdător. Însă nu era figura prietenoasă pe care m-aș fi așteptat s-o văd și nici nu ne aducea caseta pe care speram s-o examinăm din nou ori vreun vraf de documente istorice prăfuite. Fața bibliotecarului era palidă, lipsită parcă de viață... exact ca și cînd ar fi fost lipsită de viață. Nu era prietenul lui Turgut, ci amicul nostru, cu buzele nefiresc de roșii, ochii lucitori și privirea flămîndă îndreptată spre noi. În clipa în care m-a zărit, mîna a început să-mi palpite în locul în care aproape că mi-o scrîntise acasă, în biblioteca de la universitate. În mod clar, era însetat de ceva. Chiar dacă aș fi avut liniștea mentală de a analiza ce tip de poftă îl măcina – dacă era vorba despre setea de cunoaștere sau de altceva –, n-aș fi dispus de timpul necesar pentru a-mi formula măcar gîndul. Înainte de a apuca să mă interpun între Helen și silueta lui grotescă, ea scoase din buzunarul jachetei un pistol și îl împușcă."

Capitolul 35

„Mai tîrziu am avut ocazia de a fi alături de Helen în cele mai diverse situații, inclusiv în circumstanțe banale, de zi cu zi, și niciodată nu a încetat să mă uimească. Adesea, ceea ce mă surprindea la ea era extrema rapiditate a asocierilor de idei, care se soldau de obicei cu raționamente la care eu unul ajungeam cu mare greutate. Și la fel de tare mă uimea cu ampla diversitate a cunoștințelor pe care le deținea. Helen era plină de asemenea surprize, și am ajuns cu timpul să le consider o delicatesă zilnică, dezvoltînd o veritabilă dependență de abilitatea ei de a mă prinde mereu pe picior greșit. Dar niciodată nu m-a uluit mai tare decît atunci, în Istanbul, cînd l-a împușcat pe bibliotecar.

Oricum însă, nu am avut timp să mă mir, fiindcă individul a sărit într-o parte și a azvîrlit spre noi o carte, care a trecut la doar un centimetru de capul meu. Volumul a atins o masă undeva în spate, și l-am auzit căzînd pe podea. Helen trase din nou, făcînd un pas înainte și ochind cu o mînă atît de fermă, încît mi-a tăiat răsuflarea. Abia după aceea m-a izbit caracterul bizar al reacției pe care a avut-o creatura. Nu mai văzusem pe nimeni împușcat, decît în filme, unde, pînă la vîrsta de unsprezece ani, fusesem martor la moartea a mii de indieni, hoți, bandiți, plus o cohortă întreagă de naziști, în febra filmelor de război hollywoodiene. Straniu în privința acestei împușcături însă, a celei reale de aici, a fost faptul că, deși pe hainele bibliotecarului,

undeva sub stern, apăru o pată întunecată, insul nu și-a încleștat pe ea degetele agonizînde. Al doilea glonț i-a atins umărul; creatura deja fugea, și în clipa aceea se năpusti între șirurile de rafturi din capătul sălii.

– O ușă! strigă Turgut în spatele meu. E o ușă acolo!

Am alergat cu toții după el, împiedicîndu-ne de scaune și strecurîndu-ne printre mese. Selim Aksoy, zvelt și rapid ca o gazelă, ajunse primul la rafturi și dispăru printre ele. Am auzit o hurducăială și un trosnet, urmate de bufnetul unei uși trîntite, iar cînd am ajuns, l-am văzut pe domnul Aksoy împleticindu-se printr-o ploaie de fragile manuscrise otomane, cu o umflătură purpurie pe obraz. Turgut se repezi la ușă, iar eu l-am urmat, dar era închisă. Am deschis-o și am constatat că dădea într-o alee pustie, pe care se zăreau doar niște lăzi din lemn. Am cercetat pas cu pas labirintul de străduțe din jur, dar n-am zărit nici urmă de individ. Turgut opri și întrebă cîțiva trecători, dar nimeni nu-l văzuse.

Oftînd, ne-am întors la arhivă, unde Helen ținea o batistă pe obrazul domnului Aksoy. Arma nu se vedea nicăieri, iar manuscrisele fuseseră atent aranjate pe rafturi.

– A leșinat, ne spuse Helen cînd am intrat, dar și-a revenit după un minut.

Turgut îngenunche lîngă prietenul său.

– Dragul meu Selim, ce cucui ai!

– Sînt bine îngrijit, răspunse acesta cu un surîs slab.

– Văd. Doamnă, vă felicit pentru tentativă, dar e inutil să încercați să ucideți un om deja mort.

– De unde ai știut? nu m-am putut stăpîni să nu-l întreb.

– Oh, am știut! Cunosc privirea aceea din ochii lui; este expresia morților vii. Nu există alta la fel. Am mai văzut asta și înainte.

– A fost un glonț de argint, firește, interveni Helen, presînd batista mai ferm pe obrazul domnului Aksoy și aplecîndu-i capul pe umărul ei. Dar, după cum ați văzut, individul s-a mișcat și nu l-am putut lovi în inimă. Știu că mi-am asumat un risc uriaș – Helen mă privi adînc pentru o clipă, dar nu i-am putut desluși gîndurile –, însă ați văzut că am avut dreptate. Un muritor obișnuit ar fi fost grav rănit de asemenea împușcături.

Eu priveam de la unul la celălalt, uluit.

– Ai avut mereu la tine pistolul acela? am întrebat-o.

– Oh, da! Hai, ajută-mă să-l ridic.

Helen trecuse brațul domnului Aksoy peste umărul ei și, împreună, l-am repus pe picioare; era ușor ca un copil și tot ca un copil surîse și dădu din cap, încercînd să stea fără ajutorul nostru.

– Da, continuă Helen, port pistolul la mine ori de cîte ori simt orice fel de... nesiguranță. Și nu e foarte greu să faci rost de unul-două gloanțe de argint.

– Într-adevăr, întări Turgut.

– Dar unde ai învățat să tragi așa?

Încă eram uluit de rapiditatea cu care Helen țintise și trăsese. Ea izbucni în rîs.

– În țara mea, educația se face pe domenii înguste, dar aprofundate. Am primit un premiu pentru tir în detașamentul de tineret, pe cînd aveam șaisprezece ani. Acum mă bucur că între timp n-am uitat să țintesc.

Dintr-odată, Turgut scoase un strigăt și se plesni cu palma peste frunte.

– Prietenul meu... Erozan! Am uitat de el!

Într-o clipă, am înțeles semnificația strigătului său. Selim Aksoy, care părea să-și fi revenit, țîșni primul printre rafturile între care fusese lovit, iar noi ceilalți ne-am răspîndit în încăpere, căutînd pe sub mese și printre scaune. Timp de cîteva minute, n-am găsit nimic. Apoi l-am auzit pe Selim strigîndu-ne și ne-am apropiat în fugă. Era îngenuncheat lîngă piciorul unui raft încărcat cu pungi, cutii și suluri de pergament. Caseta în care se aflau documentele Ordinului Dragonului se afla pe podea, deschisă; cîteva hîrtii erau împrăștiate alături.

Printre ele, domnul Erozan zăcea întins pe spate, alb și nemișcat, cu capul atîrnînd într-o parte. Turgut îngenunche și își lipi urechea de pieptul lui.

– Slavă Domnului! spuse după un moment. Respiră!

Apoi, examinîndu-l mai îndeaproape, ne arătă cu degetul spre gîtul rănitului. Chiar deasupra gulerului, în carnea palidă, se căsca o tăietură. Helen îngenunche și ea alături. Nimeni n-a rostit o vorbă

timp de cîteva secunde. Chiar și după ce îmi povestise Rossi despre funcționarul turc care îi confiscase documentele cu ani în urmă, chiar și după rana suferită de Helen acasă, în biblioteca universității, tot îmi era greu să cred ceea ce vedeam. Domnul Erozan era teribil de palid, aproape cenușiu la față, și respira în icnete scurte și superficiale, abia audibile.

– A fost contaminat, șopti Helen. Și cred că a pierdut mult sînge.

– Blestemată fie această zi!

Îndurerat, Turgut strînse mîinile prietenului său în palmele lui. Helen reuși prima să-și recapete prezența de spirit.

– Haideți să gîndim rațional. Probabil că acum a fost atacat pentru prima dată. Cînd am fost aici, ieri, n-ai observat nimic neobișnuit la el, nu-i așa? îl întrebă ea pe Turgut.

– Era perfect normal.

– Bine, atunci.

Helen duse mîna la buzunar și pentru o clipă am înghețat, crezînd că va scoate iarăși pistolul. Dar în palma ei se afla o căpățînă de usturoi, pe care o așeză pe pieptul domnului Erozan. În ciuda caracterului sinistru al scenei, Turgut zîmbi și scoase și el din buzunar un cățel de usturoi, punîndu-l alături. De unde făcuse oare Helen rost de usturoi? Îl cumpărase probabil din bazar, în vreme ce eu admiram cine știe ce priveliște.

– Marile minți gîndesc la fel, spuse ea, apoi luă din buzunar un pachețel de hîrtie pe care îl desfăcu, scoțînd la iveală un mic crucifix de argint.

Era cel pe care-l cumpărase de la biserica din campus și pe care îl folosise împotriva bibliotecarului, cînd acesta o atacase printre rafturile din bibliotecă. De această dată, Turgut o opri.

– Nu, nu. Noi avem propriile superstiții.

Dintr-un buzunar interior al hainei, scoase un șirag de mărgele din lemn, ca acelea pe care le văzusem în mîinile bărbaților pe străzile din Istanbul. Acesta avea la capăt un mic medalion cu un înscris în arabă. Turgut îl lipi ușor de buzele prietenului său, iar acesta se strîmbă, răsucindu-și capul, parcă dezgustat. Era o priveliște cumplită, dar dispăru imediat, și o clipă mai tîrziu omul deschise ochii și

se încruntă. Turgut se aplecă deasupra lui și începu să-i vorbească încetișor în limba turcă, atingîndu-i delicat fruntea. Apoi îi dădu să bea ceva dintr-un mic flacon.

În scurt timp, domnul Erozan se ridică în capul oaselor și privi în jur, pipăindu-și gîtul. Cînd simți mica rană cu firișorul de sînge scurs, își îngropă fața în palme și începu să hohotească sfîșietor. Turgut îi cuprinse umerii cu brațul, iar Helen îl atinse ușor. Era pentru a doua oară în răstimp de o oră cînd o vedeam oferind delicat alinare unui suferind. Turgut începu să discute cu prietenul său în turcă și, după cîteva minute, își ridică ochii spre noi, ceilalți.

– Domnul Erozan spune că necunoscutul a venit acasă la el în această dimineață, foarte devreme, și a amenințat că-l ucide dacă nu-i deschide sala bibliotecii. Vampirul era cu el cînd i-am telefonat noi, dar nu a avut curaj să-mi dezvăluie prezența lui. Cînd individul a auzit cine era la telefon, i-a cerut să meargă imediat la arhivă. Domnului Erozan i-a fost teamă să refuze și, cînd au ajuns aici, a fost obligat să descuie caseta. Imediat ce a ridicat capacul, creatura s-a repezit la el, l-a țintuit la pămînt – prietenul meu zice că avea o forță incredibilă – și i-a înfipt dinții în gîtul lui. Asta-i tot ce-și amintește.

Domnul Erozan își încleștă deodată mîna pe brațul lui Turgut și, într-o revărsare de cuvinte în turcă, păru să-l implore ceva. Timp de cîteva momente, profesorul ascultă în tăcere, apoi luă mîinile prietenului său și puse în ele șiragul de mătănii, spunîndu-i ceva cu o voce joasă.

– Domnul Erozan știe că, dacă va mai fi mușcat de încă două ori de diavolul acesta, va deveni și el unul. Și mi-a cerut ca, dacă așa se vor petrece lucrurile, să-l ucid cu mîna mea.

Cu aceste cuvinte, Turgut se întoarse cu spatele spre noi, și mi s-a părut că zăresc o lacrimă în ochii lui.

– Nu se va ajunge pînă acolo, declară Helen cu o expresie împietrită. Vom găsi sursa acestor nenorociri.

Nu știu dacă se referea la bibliotecar sau la Dracula însuși, dar, văzîndu-i fermitatea privirii, aproape că am fost convins de izbînda noastră împotriva amîndurora. Mai remarcasem privirea aceea pe chipul ei o dată, la cafeneaua de acasă, cînd discutasem pentru prima

oară despre familia ei. Jurase atunci să-și găsească tatăl mincinos și să-l demaște în ochii întregii lumi academice. Îmi imaginam eu oare, sau misiunea pe care și-o asumase se schimbase la un moment dat, poate fără ca ea însăși să-și dea seama?

Selim Aksoy, care nu se îndepărtase de noi, i se adresă lui Turgut, iar acesta încuviință.

– Domnul Aksoy mi-a amintit de ceea ce voiam să facem aici, și are dreptate. Cititorii vor începe să sosească în curînd, și va trebui ori să încuiem arhiva, ori s-o deschidem publicului. El s-a oferit să renunțe astăzi la slujba lui și să ne ajute aici. Dar mai întîi trebuie să strîngem aceste documente și să vedem dacă au fost deteriorate în vreun fel; în primul rînd, va trebui să găsim un loc sigur în care domnul Erozan să se poată odihni. Selim ar vrea să ne arate ceva în arhivă înainte de sosirea altor cititori.

Am început să adun documentele răspîndite pe podea și imediat mi s-au confirmat cele mai rele temeri.

– Hărțile originale au dispărut!

Am cercetat rafturile, dar hărțile regiunii aceleia necunoscute ce semăna cu dragonul cu coadă îmbîrligată nu erau pe nicăieri. Probabil că vampirul le luase înainte de sosirea noastră. Gîndul era tulburător. Aveam copiile, firește, atît cele realizate de Rossi, cît și cele ale lui Turgut, dar pentru mine originalele erau cheia către locul în care se afla mentorul meu, cel mai apropiat indiciu de care dispuneam pînă acum.

Pe lîngă descurajarea cauzată de pierderea acestor documente, mă simțeam abătut și la gîndul că bibliotecarul acela diavolesc le-ar putea dezlega misterul înaintea noastră. Dacă Rossi se afla la mormîntul lui Dracula, oriunde ar fi fost acesta, creatura avea acum posibilitatea de a ajunge la el în avans față de noi. Mai mult ca niciodată resimțeam în aceste momente atît dorința intensă, cît și sentimentul imposibilității de a-mi regăsi mentorul. Cel puțin însă – îmi trecu din nou prin minte –, Helen era categoric de partea mea.

Turgut și Selim discutau lîngă rănit și probabil că îl întrebaseră ceva, fiindcă acesta încercă să se ridice și arătă cu mișcări slabe spre partea din spate a rafturilor. Selim dispăru într-acolo, reapărînd după

cîteva minute cu o carte de mici dimensiuni. Era legată în piele roșie, tocită, iar pe copertă avea o inscripție cu caractere arabe aurii. Selim o așeză pe masa alăturată și începu să o răsfoiască; apoi îi făcu semn lui Turgut, care își împăturea haina, punînd-o sub capul prietenului său. Acesta părea că se simte deja ceva mai bine. Mi-a trecut prin minte să chemăm o ambulanță, dar m-am oprit, realizînd că Turgut probabil știa ce făcea. Acum se apropie de Selim, și cei doi discutară o vreme, în timp ce eu încercam să evit privirile lui Helen, amîndoi sperînd să descoperim ceva nou și temîndu-ne deopotrivă de un alt eșec. Într-un tîrziu, Turgut ne chemă lîngă el.

– Iată ce voia Selim Aksoy să ne arate aici. Ca să fiu sincer, nu știu dacă are relevanță pentru cercetările noastre, dar am să vă citesc. Este un volum realizat în secolul al XIX-lea de cîțiva editori despre al căror nume n-am mai auzit, istorici ai Istanbulului. Ei au adunat toate relatările pe care le-au găsit despre viața în primii ani ai orașului – adică începînd cu 1453, cînd sultanul Mahomed l-a cucerit și l-a proclamat capitală a imperiului său.

Ne arătă o pagină cu o splendidă caligrafie arabă; pentru a o suta oară, m-am gîndit cît de cumplit este că limbile, și chiar alfabetele lumii, au fost despărțite între ele de acest frustrant Babel al deosebirilor. Cînd am privit tipăritura aceea otomană, n-am putut deslușI decît un amalgam de simboluri, la fel de impenetrabil pentru mine ca un veritabil zid de piatră.

– Este un pasaj pe care domnul Aksoy și l-a reamintit din timpul studiilor sale aici. Este o relatare, de un autor necunoscut, a unor evenimente petrecute în 1477 – da, prieteni, la un an după uciderea lui Vlad Dracula în bătălia din Valahia. Materialul amintește despre existența unor cazuri de molimă în Istanbul, în anul acela, o molimă care i-a determinat pe imami să îngroape unele cadavre cu pari înfipți în inimă. Apoi vorbește despre sosirea în oraș a unui grup de călugări din Carpați într-o căruță trasă de catîri; de asta și-a amintit domnul Aksoy volumul. Călugării au cerut azil într-o mănăstire din Istanbul și au rămas acolo nouă zile și nouă nopți. Așa se încheie relatarea, și referirile sale nu sînt foarte clare; nu mai spune nimic

despre călugări și nici despre ce s-a întîmplat cu ei mai departe. Cuvîntul „Carpați“ i-a atras atenția prietenului meu, Selim.

Selim Aksoy a încuviințat cu mișcări energice ale capului, dar eu nu mi-am putut stăpîni un oftat. Fragmentul avea o rezonanță stranie; îmi stîrnise o anume neliniște, fără a aduce însă nici o rază de lumină asupra problemei noastre. Anul 1477, deși straniu, putea fi doar o coincidență. Curiozitatea însă m-a îndemnat să-l întreb pe Turgut ceva:

– Dacă orașul se afla deja sub stăpînirea otomanilor, cum de au mai găsit călugării o mănăstire în care să poposească?

– O întrebare bună, prietene! Dar trebuie să-ți spun că în Istanbul au continuat să existe o serie de biserici și mănăstiri chiar de la începutul dominației otomane. Sultanul s-a dovedit mărinimos, permițînd funcționarea lor în continuare.

– După ce a permis armatei sale să distrugă majoritatea bisericilor din oraș sau să le transforme în moschei, replică Helen clătinînd din cap.

– Într-adevăr, cînd a cucerit orașul, Mahomed a permis trupelor sale să-l jefuiască și să-l prade timp de trei zile. Dar, dacă bizantinii i s-ar fi predat, în loc să reziste, n-ar fi făcut acest lucru; de fapt, le oferise un acord de pace pe deplin acceptabil. Se spune chiar că, atunci cînd a intrat în Constantinopol și a văzut ce distrugeri au lăsat soldații săi în urmă – clădiri în ruină, biserici profanate și oameni uciși –, a plîns de mila splendidei cetăți. După aceea a permis existența cîtorva biserici și a oferit populației bizantine o serie de avantaje.

– Pe lîngă faptul că a înrobit mai mult de cincizeci de mii de locuitori! ripostă Helen sec. Să nu uităm și de asta!

Turgut îi oferi un surîs admirativ.

– Doamnă, mă copleșiți! N-am vrut decît să demonstrez că sultanii noștri nu au fost niște monștri. Odată ce cucereau o regiune, se arătau adesea indulgenți – comparativ cu standardele acelor vremuri. Doar cucerirea în sine nu era tocmai plăcută. Iată-l acolo – și Turgut arătă cu mîna spre zidul îndepărtat al sălii – pe gloriosul Mahomed însuși, dacă vă face plăcere să-l salutați.

M-am apropiat pentru a privi, dar Helen rămase pe loc, încăpățînată. Reproducerea înrămată – aparent o copie ieftină în acuarelă –

înfățișa un bărbat solid, cu un turban alb cu roșu. Avea pielea deschisă la culoare și barba îngrijită, sprîncene caligrafic desenate și ochii de culoarea alunelor. Ținea în mînă un trandafir, adulmecîndu-i parfumul și privind în zare. Mie îmi făcea mai degrabă impresia unui mistic sufit decît a unui cuceritor crud.

– Este o imagine surprinzătoare, am remarcat.

– Da. Sultanul era un devotat ocrotitor al artelor și al arhitecturii și a lăsat în urma sa numeroase construcții splendide. Ei bine, prietene, ce părere ai despre relatarea găsită de Selim Aksoy?

– Este interesantă, am replicat politicos, dar nu văd cum ne-ar putea ajuta să găsim mormîntul.

– Nici eu nu văd. Am remarcat însă o anume similaritate între acest fragment și scrisoarea pe care ți-am citit-o de dimineață. Tulburările din jurul mormîntului de la Snagov – indiferent de ce au fost ele cauzate – s-au petrecut în același an, 1477. Știm deja că Vlad Dracula murise cu un an înainte și că evenimentele petrecute la Snagov stîrniseră îngrijorarea unui grup de călugări. N-ar putea fi oare aceiași călugări despre care se amintește aici, sau alții care au o legătură cu cele întîmplate la Snagov?

– Posibil, dar nu putem ști cu certitudine. Relatarea nu menționează decît că grupul era din Carpați. Însă regiunea carpatică era probabil înțesată de mănăstiri la vremea aceea; cum am putea fi siguri că acei călugări erau de la Snagov? Helen, tu ce părere ai?

Probabil că o luasem prin surprindere, fiindcă am observat că mă privea cu un soi de melancolie pe care n-o mai zărisem în ochii ei pînă atunci. Impresia s-a stins însă imediat, și mi-am spus că, probabil, a fost doar rodul imaginației mele; sau poate că își amintise de mama ei și de apropiata noastră călătorie în Ungaria. Indiferent unde îi zburaseră însă gîndurile, le alungă și reveni în prezent fără întîrziere.

– Da, răspunse ea, existau numeroase mănăstiri în Carpați. Paul are dreptate; în lipsa altor informații, nu putem stabili nici o legătură între cele două grupuri.

Mi s-a părut că Turgut e puțin dezamăgit. Dădu să spună ceva, dar în acea clipă se auzi un suspin șuierător. Era domnul Erozan, întins încă pe jos.

– A leșinat! Iar noi stăm și perorăm aici ca niște coțofene! Turgut duse iarăși căpățîna de usturoi la nasul prietenului său, iar omul se scutură și își reveni.

– Repede, să-l ducem acasă. Domnule profesor, doamnă, ajutați-mă! Să chemăm un taxi și să mergem la mine. Îl voi îngriji acolo împreună cu soția mea. Selim va rămîne aici; arhiva trebuie să se deschidă în scurt timp.

După ce îi dădu cîteva instrucțiuni scurte în turcă lui Selim Aksoy, Turgut se apropie de rănit și, împreună, l-am ridicat de la podea, transportîndu-l cu grijă spre ușa din spate. Helen ne urmă, ducînd haina profesorului. Am străbătut aleea, și, în scurt timp, am ieșit la lumina soarelui. Domnul Erozan se chirci, se lipi de umărul meu și își duse o mînă la ochi, ferindu-se parcă de o lovitură."

Capitolul 36

Noaptea pe care am petrecut-o la ferma din Boulois, cu Barley în celălalt capăt al camerei, a fost una dintre cele mai lipsite de somn din viața mea. Ne-am retras pe la ora nouă, dat fiind că nu aveam mare lucru de făcut, decît să ascultăm cotcodăcitul găinilor și să privim soarele apunînd dincolo de scîndurile șopronului. Spre uimirea mea, ferma nu avea curent electric – „N-ai văzut că nu există fire?“ mă întrebase Barley –, iar proprietăreasa ne lăsă un felinar și două lumînări înainte de a ne ura noapte bună. La lumina lor, umbrele mobililerului vechi se înălțau întunecate deasupra noastră, iar broderia de pe perete tremura ușor.

După ce căscă de cîteva ori, Barley se întinse pe unul dintre paturi, fără a-și scoate hainele, și adormi într-o clipă. N-am îndrăznit să-i urmez exemplul și, în plus, îmi era teamă să las lumînările aprinse peste noapte. În cele din urmă le-am stins, lăsînd doar felinarul. Umbrele din jur s-au adîncit și mai tare, iar dincolo de fereastră, curtea fermei era ca un ocean negru. Crengi și vițe măturau din cînd în cînd oblonul, copacii păreau să se apropie de casă, și un foșnet slab – porumbei sau poate bufnițe – răsuna fantomatic. Barley părea undeva foarte departe; mai devreme fusesem bucuroasă că paturile erau atît de distanțate unul de celălalt, astfel încît să nu existe nici un echivoc, dar acum aș fi vrut să fi fost nevoiți să dormim unul lîngă altul.

După ce am stat încremenită în pat, suficient cît să înțepenesc în acea poziție, am remarcat o geană alburie strecurîndu-se prin fereastră și întinzîndu-se pe podele. Luna se ridicase pe cer și, odată cu ea, spaima mi s-a atenuat puțin, de parcă un vechi prieten sosise pentru a-mi ține companie. Am încercat să nu mă gîndesc la tata. Dacă aș fi fost acum în altă călătorie, în patul celălalt s-ar fi aflat el, în pijamaua lui sobră, cu o carte închisă alături. Tata ar fi studiat vechea fermă, ar fi știut că partea sa centrală datează din vremea Aquitaniei, ar fi cumpărat trei sticle de vin de la amabila noastră gazdă și ar fi discutat cu ea despre viile din jur.

Șezînd acolo, în pat, m-am întrebat la un moment dat, fără să vreau, ce voi face dacă tata nu va supraviețui acestei călătorii la Saint-Matthieu. În nici un caz nu m-aș putea întoarce la Amsterdam, să-mi duc zilele în vechea noastră casă împreună cu doamna Clay; ar însemna o durere în plus. Conform sistemului european, mai aveam încă doi ani pînă să pot intra la o universitate oarecare. Cine m-ar accepta înainte de asta? Barley s-ar reîntoarce la viața lui; nu mă puteam aștepta să-i mai pese de mine în continuare. Mi-a revenit în minte figura lui master James, cu zîmbetul său trist și ridurile adînci din jurul ochilor. Apoi, gîndul mi-a zburat la Giulia și la Massimo, în vila lor din Umbria. Mi-am amintit cum mi-a turnat Massimo vin în pahar – „Și tu ce studiezi, drăguță domnișoară?“ –, iar Giulia a spus că vor trebui să-mi dea mie cea mai bună cameră. Ei nu aveau copii; țineau la tata. Dacă lumea mea se va prăbuși, puteam să mă duc la ei.

Am stins felinarul, mai curajoasă acum, și m-am apropiat de geam în vîrful picioarelor, pentru a privi afară. N-am văzut decît luna, un semicerc pe fondul norilor învolburați. Dincolo de ea se zărea o formă pe care o cunoșteam prea bine – ba nu, a dispărut într-o clipă și a fost doar un nor, nu-i așa? Aripile întinse, coada îmbîrligată...? S-a dezintegrat instantaneu, însă nu m-am mai întors în patul meu; m-am așezat alături de Barley și am rămas așa, tremurînd înghețată ore întregi lîngă spinarea lui adormită.

„Transportul domnului Erozan pînă în salonul oriental al lui Turgut – unde se întinse, palid, dar liniștit, pe unul dintre divane –

ne-a luat aproape toată dimineața. Eram încă acolo la prînz, cînd doamna Bora s-a întors de la grădiniță. A intrat în viteză, ducînd în mînă o sacoșă de cumpărături. Purta o rochie galbenă și o pălărie înflorată, astfel că semăna cu o narcisă în miniatură. Și-a păstrat același zîmbet proaspăt și plăcut chiar și cînd ne-a văzut pe toți în salon, în jurul rănitului. Nimic din ceea ce făcea soțul ei nu părea să o surprindă; poate că acesta era unul dintre secretele mariajului lor fericit.

Turgut i-a explicat situația în turcă, iar expresia ei veselă a fost înlocuită mai întîi de una de scepticism, și apoi, de o evidentă teroare, cînd soțul ei îi arătă rana de la gîtul prietenului său. Ne aruncă, mie și lui Helen, o privire de spaimă mută, ca și cum acesta ar fi fost primul ei contact cu conștiința răului, și apoi luă în palma ei mîna rănitului, albă și rece. O strînse ușor, își șterse ochii în grabă și se duse apoi repede în bucătărie, de unde se auzi imediat zdrăngănit de oale. Indiferent de cele întîmplate, bietului om rănit îi trebuia o masă bună. Turgut ne invită să rămînem la prînz, iar Helen – spre surprinderea mea – o urmă pe doamna Bora în bucătărie.

După ce s-a asigurat că domnul Erozan se odihnește confortabil, Turgut m-a condus în biroul lui. Spre ușurarea mea, draperiile de catifea erau trase peste portretul din nișă.

– Nu crezi că e riscant pentru tine și pentru soția ta să-l găzduiești aici pe domnul Erozan? l-am întrebat fără a mă putea stăpîni.

– Îmi voi lua toate precauțiile necesare. Dacă într-o zi sau două se va simți mai bine, îi voi găsi un loc în care să stea și să fie păzit de cineva.

Turgut trăsese un scaun pentru mine, iar el se așezase în dosul biroului. Mi-am spus că parcă aș fi din nou împreună cu Rossi, în cabinetul lui de la universitate, doar că biroul mentorului meu era luminos și vesel, cu plantele îmbobocite și în susurul cafetierei, iar cel de aici avea un aer de sumbră excentricitate.

– Nu mă aștept la vreun atac aici, continuă Turgut, dar, dacă va urma unul, amicul nostru din America va avea de înfruntat o apărare formidabilă.

Privindu-i silueta masivă, nu m-am îndoit de spusele lui.

– Îmi pare rău, am răspuns. Ți-am adus o sumedenie de necazuri, iar acum am atras această amenințare pînă în pragul casei tale.

I-am povestit în cîteva cuvinte întîlnirile anterioare cu bibliotecarul malefic, inclusiv pe cea de seara trecută, din fața Hagiei Sofia.

– Extraordinar! exclamă el, cu ochi strălucitori și bătînd darabana cu degetele pe tăblia biroului.

– Am și eu o întrebare, am mărturisit. Dimineață, în arhivă, ai spus că ai mai văzut o față ca aceasta. La ce te-ai referit?

– Ah! da, îți voi spune. Au trecut mulți ani de atunci, dar îmi amintesc încă perfect. De fapt, s-a întîmplat la cîteva zile după ce am primit scrisoarea profesorului Rossi, cea în care îmi spunea că nu a fost în arhivele de aici. Fusesem la bibliotecă în seara aceea, după cursuri – pe atunci colecția era găzduită de vechea clădire a bibliotecii. Îmi amintesc că mă documentam pentru un articol referitor la o operă shakespeariană pierdută, *Regele din Tashkani*, despre a cărei acțiune unele opinii susțin că ar fi plasată în Istanbul. Poate că ai auzit despre ea.

Am clătinat din cap.

– Este menționată în lucrările unor istorici englezi. De la ei știm că, în piesa originală, o stafie pe nume Dracole îi apare suveranului unei frumoase și străvechi cetăți cucerite de acesta prin forță. Stafia declară că era, odinioară, dușmanul monarhului, dar că acum a venit ca să-l felicite pentru cruzimea sa și pentru vărsările de sînge ordonate. Apoi îl îndeamnă să bea fără întîrziere sîngele locuitorilor orașului, care devin astfel posedați de el. E un text sinistru. Unii susțin că nu-i aparține lui Shakespeare, dar eu cred că frazarea – cînd este citată corect – nu-i poate aparține decît lui și că respectiva cetate e Istanbulul, rebotezat cu numele pseudoturcesc Tashkani. Și mai cred – Turgut se aplecă spre mine, privindu-mă intens – că suveranul căruia îi apare spiritul nu e nimeni altul decît sultanul Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului.

Am simțit cum părul mi se zbîrlește pe ceafă.

– Și ce semnificație crezi că are acest lucru? În privința lui Dracula, firește.

– Ei bine, prietene, mi se pare foarte interesant că legenda lui Dracula a pătruns chiar și în Anglia protestantă pînă în anul... 1590, să spunem. În plus, dacă Tashkani este într-adevăr Istanbul, acest

lucru demonstrează cît de reală era prezența lui Dracula aici în vremea sultanului Mahomed. Cuceritorul a pătruns în oraș în 1453 – la numai cinci ani după ce tînărul Dracula a revenit în Valahia după prizonieratul în Asia Mică, și nu există nici o dovadă care să ateste că el s-ar fi întors aici vreodată în cursul vieții, deși unii specialiști sînt de părere că el i-ar fi plătit personal tribut sultanului. Eu nu cred că acest lucru poate fi demonstrat, dar am o teorie care susține că el a lăsat Istanbulului moștenirea vampirismului, dacă nu în răstimpul vieții, atunci după moartea sa. Dar – și aici Turgut oftă – linia de demarcație între literatură și istorie nu e una foarte clară, iar eu unul nu sînt istoric.

– De fapt, ești un istoric remarcabil. Sînt uimit de numărul pistelor istorice pe care le-ai urmat – și cu un succes atît de mare.

– Ești amabil, tînărul meu prieten. În orice caz, într-o seară lucram la un articol pe baza acestei teorii – nu l-am publicat, din păcate, deoarece editorul revistei la care l-am trimis a fost de părere că e prea superstițios. Lucram deci seara și, după trei ore petrecute în arhivă, m-am dus la un retaurant de vizavi pentru un mic *börek*. Ai mîncat vreodată *börek?*

– Încă nu.

– Trebuie să încerci cît mai curînd, este una dintre delicioasele noastre specialități naționale. Deci, m-am dus la acel restaurant. Era iarnă și deja se întunecase afară. M-am așezat la o masă și, în vreme ce așteptam, am scos scrisoarea profesorului Rossi și am recitit-o. Așa cum ți-am spus, o primisem de cîteva zile, și conținutul ei încă mă uluia. Chelnerul mi-a adus farfuria și, cînd s-a aplecat pentru a o pune pe masă, i-am văzut figura. Avea pleoapele coborîte, dar mi s-a părut că a observat scrisoarea, cu numele lui Rossi în partea de sus. A privit-o intens o dată sau de două ori și apoi a părut că-și șterge orice expresie de pe față, dar am remarcat că a trecut în spatele meu pentru a așeza un alt platou pe masă și că a privit din nou scrisoarea. Nu mi-am putut explica acest comportament al lui, care mi-a lăsat o senzație neplăcută, așa că am împăturit scrisoarea și m-am pregătit să mănînc. Chelnerul s-a îndepărtat fără un cuvînt, și nu m-am putut împiedica să nu-l urmăresc cu privirea. Era un ins masiv, lat în

umeri, cu ochi întunecați și părul negru pieptănat pe spate. Ar fi fost un bărbat frumos dacă n-ar fi avut acel aer... cum să-i spun... sinistru. Timp de o oră, deși terminasem de mîncat, a părut să mă ignore cu desăvîrșire. Am scos o carte și am început să citesc, moment în care a apărut brusc la masa mea și mi-a pus în față o ceașcă de ceai aburind. Nu comandasem ceai, așa că m-am arătat surprins; mi-am spus că probabil era un dar din partea casei ori poate o greșeală. „Ceaiul dumneavoastră, mă înștiință el. Am avut grijă să fie foarte fierbinte." Apoi mă privi drept în ochi, și nu-ți pot explica senzația de teroare pe care am simțit-o. Avea tenul palid, aproape galben, de parcă ar fi fost... cum se zice... putred pe dinăuntru. Sub sprîncenele groase, ochii îi luceau negri și sălbatici, aproape ca ai unui animal. Gura parcă era o pată de ceară roșie, iar dinții i se vedeau albi și lungi, parcă anormal de sănătoși pe fondul figurii aceleia îngălbenite. Mi-a zîmbit cînd s-a aplecat cu ceașca și m-a izbit mirosul lui aparte, care m-a îngrețoșat. Poate că ai să rîzi, prietene, dar semăna puțin cu un parfum pe care în alte circumstanțe îl considerasem întotdeauna plăcut: mirosul cărților vechi. Îl știi, pergament și piele și... și încă ceva.

– Îl știu și nu-mi vine deloc să rîd.

– O secundă mai tîrziu a plecat, îndepărtîndu-se fără grabă spre bucătărie, iar eu am rămas cu impresia că intenționase să-mi arate ceva... poate figura lui. Voise să mă uit bine la el, dar nu puteam spune că am văzut ceva anume care să-mi justifice teroarea. Turgut se rezemă de spătarul scaunului său medieval, și el palid acum, apoi continuă: Pentru a mă mai liniști, am pus puțin zahăr în ceai, am luat lingurița și am început să amestec în ceașcă. Voiam să-mi potolesc nervii cu băutura aceea fierbinte, dar imediat s-a întîmplat ceva foarte... foarte straniu.

Vocea îi scăzu, ca și cum ar fi regretat deja că a început această istorisire. Cunoșteam bine această senzație și am înclinat din cap, pentru a-l încuraja.

– Te rog, continuă!

– Știu că pare bizar ce-ți voi spune acum, dar e purul adevăr. Din ceașcă se ridicau valuri de abur – știi cum se întîmplă cînd amesteci ceva fierbinte – și, în clipa aceea, din ceai s-a înălțat o pală de abur în

forma unui minuscul dragon, răsucindu-se deasupra cești mele. L-am văzut foarte clar, cu ochii mei. Îți poți închipui cum m-am simțit, necrezîndu-mi ochilor pentru o clipă, după care m-am ridicat în grabă, mi-am strîns hîrtiile de pe masă, am plătit și am plecat.

Gura mi se uscase.

– Și l-ai mai văzut vreodată pe chelnerul acela?

– Niciodată. Timp de cîteva săptămîni n-am mai dat pe la restaurant, dar mai tîrziu curiozitatea a început să mă îmboldească, și m-am dus din nou într-o seară, dar el nu mai era acolo. Chiar l-am întrebat pe unul dintre chelneri despre el, iar omul mi-a spus că insul lucrase la ei doar pentru scurt timp și că nu-i știa numele de familie. Prenumele era Akmar. Nu l-am mai văzut de atunci niciodată.

– Și crezi că arăta așa fiindcă era...?

Nu mi-am putut duce gîndul la bun sfîrșit.

– M-a îngrozit. Asta e tot ce ți-aș fi putut spune atunci. Dar cînd am văzut figura bibliotecarului pe care l-ați atras după voi, mi-am dat seama că o cunosc deja. Și nu e simpla imagine a morții; mai e ceva în expresia aceea... Turgut se întoarse în scaun și privi abătut spre nișa acoperită de draperii. Un lucru care m-a izbit în povestea ta, în ceea ce tocmai mi-ai spus, e faptul că bibliotecarul acela din America a progresat pe calea asta a pierzaniei spirituale de cînd v-ați întîlnit cu el prima dată.

– Cum adică?

– Atunci cînd a atacat-o pe domnișoara Rossi, l-ai putut doborî. Dar prietenul meu de la arhivă, domnul Erozan, susține că era foarte puternic, iar el nu e mai slab decît tine. Și, din păcate, creatura a supt mult sînge de la prietenul meu. Dar vampirul și-a făcut apariția în plină lumină a zilei, ceea ce înseamnă că nu e în totalitate corupt. Presupun că a fost pentru a doua oară golit de viață, ori la voi, la universitate, ori aici, în Istanbul, iar dacă are anumite legături aici, e cert că va primi în scurt timp și a treia binecuvîntare a răului, devenind pentru vecie un mort viu.

– Adevărat. Dacă nu-l vom găsi, nu vom putea face nimic în privința lui, așa că va trebui să ai mare grijă de prietenul tău.

– Voi avea, declară Turgut cu o emfază sobră.

După o clipă de tăcere, se apropie de raftul cu cărți și, fără un cuvînt, scoase un album de mari dimensiuni, cu litere latine pe copertă.

– România, îmi spuse. E un album cu imagini ale bisericilor din Valahia și Transilvania, realizat de un istoric de artă recent stins din viață. Se regăsesc aici imagini ale unor biserici distruse în timpul războiului, așa că este o lucrare valoroasă. Deschide-l la pagina douăzeci și cinci, mă îndemnă el, oferindu-mi albumul.

L-am deschis. Întinsă pe cele două pagini, am văzut reprezentarea color a unei fresce. Biserica din care făcuse inițial parte era înfățișată într-un medalion în alb și negru: o construcție elegantă, cu clopotnițe răsucite. Dar imaginea cea mare mi-a atras imediat atenția. În partea stîngă se înălța în zbor un dragon feroce, cu coada încolăcită nu o dată, ci de două ori, cu ochii aurii învîrtindu-se în cap și flăcări izbucnindu-i pe gură. Părea că se repede asupra siluetei din dreapta, un bărbat gheboșat, în cămașă de zale și cu un turban în dungi. Omul se ferea înspăimîntat, cu iataganul într-o mînă și cu un scut rotund în cealaltă. La început am crezut că se află pe un cîmp cu plante ciudate, dar apoi, privind mai atent, mi-am dat seama că în jurul genunchilor săi erau oameni, o pădure de oameni, fiecare zvîrcolindu-se tras în țeapă. Unii aveau turbane, ca uriașul din mijlocul lor, dar alții purtau straie țărănești. Printre ei se vedeau cîțiva cu veșminte bogate și cușme de blană. Erau capete blonde și brune, nobili cu mustăți lungi, negre, și chiar preoți sau călugări în rase negre și potcapuri înalte, femei cu șiraguri de mărgele atîrnînd, copii goi, bebeluși. Erau chiar și vreo două animale. Și toți agonizau.

Turgut mă privea.

– Biserica a fost înzestrată de Dracula în timpul celei de-a doua domnii, îmi spuse pe un ton jos.

Am rămas o clipă tăcut, privind desenul, iar cînd n-am mai suportat, am închis albumul. Turgut mi-l luă din mînă și îl puse deoparte. Cînd se întoarse spre mine, avea o privire cruntă.

– Și acum, prietene, cum ai de gînd să-l găsești pe profesorul Rossi?

Întrebarea m-a izbit drept în moalele capului.

– Încerc încă să pun cap la cap toate aceste informații, am răspuns cu voce stinsă, dar, chiar cu generoasele tale cercetări de

azi-noapte... și ale domnului Aksoy... nu cred că avem suficiente date. Poate că Dracula a apărut într-un anume fel în Istanbul după moartea lui, dar cum putem afla dacă a fost înmormîntat aici sau dacă mai este încă? Acest lucru rămîne pentru mine un mister. Cît privește următoarea noastră mișcare, nu-ți pot spune decît că urmează să mergem pentru cîteva zile la Budapesta.

– Budapesta?

– Da. Îți amintești ce ți-a povestit Helen despre mama și despre tatăl ei, profesorul Rossi. Helen crede că mama ei ar putea deține anumite informații pe care nu i le-a dezvăluit pînă acum, așa că ne ducem să discutăm cu ea. Mătușa ei e o persoană importantă în guvern și sperăm că va aranja lucrurile pentru noi.

– Ah! Turgut aproape că zîmbi. Slavă Domnului pentru prietenii aflați în locuri potrivite! Cînd plecați?

– Mîine sau poate poimîine. Cred că rămînem acolo cam cinci sau șase zile, și pe urmă ne întoarcem aici.

– Foarte bine. Atunci, trebuie să luați asta cu voi.

Turgut se ridică brusc și luă din vitrină micul set de vînătoare de vampiri pe care ni-l arătase cu o zi în urmă, așezîndu-l pe birou în fața mea.

– Dar asta e una dintre comorile tale! Și, oricum, probabil că nu ne vor lăsa să trecem cu el la vamă.

– Oh, dar nu trebuie să-l arătați la vamă! Va trebui să-l ascundeți cu cea mai mare grijă. Verifică-ți valiza și vezi dacă nu-l poți pune cumva sub căptușeală, sau mai bine las-o pe domnișoara Rossi să-l transporte. Nu vor căuta în bagajele unei femei la fel de amănunțit ca în ale unui bărbat. Haide, insistă el, schițînd un gest de încurajare. Nu voi avea liniște dacă nu-l veți lua cu voi. Cît timp veți sta în Budapesta, eu voi încerca să vă ajut cercetînd cît mai multe cărți vechi, dar voi veți fi cei care vor porni la vînătoare de monștri. Deocamdată, pune acest set în servietă; e ușor și foarte subțire.

Am luat caseta de lemn fără a mai obiecta și am așezat-o alături de cartea cu dragonul în mijloc.

– Și, adăugă Turgut, în vreme ce voi veți discuta cu mama lui Helen, eu voi căuta aici chiar și cele mai vagi indicii ale existenței

unui mormînt. Încă n-am renunțat la ideea asta. Ar explica multe în privința nenorocirilor care s-au abătut asupra orașului meu începînd cu acea perioadă. Și poate că astfel vom reuși nu doar să le explicăm, ci și să le punem capăt...

În acel moment, ușa se deschise și doamna Bora ne chemă la masă. Prînzul a fost la fel de savuros ca acela de ieri, dar mult mai sobru. Helen era tăcută și părea obosită, gazda ne întindea farfuriile cu o grație potolită, iar domnul Erozan, deși s-a ridicat pentru a ni se alătura, n-a putut mînca mult. Doamna Bora l-a îndemnat să bea vin roșu din belșug, fapt care a părut să-l mai învioreze puțin. Chiar și Turgut avea un aer melancolic. Împreună cu Helen, m-am ridicat pentru a ne retrage îndată ce politețea ne-a permis.

Profesorul ne-a condus pînă la ieșire și ne-a strîns mîinile cu obișnuita sa căldură, rugîndu-ne să-i telefonăm cînd ne vom ști exact planurile de călătorie și făgăduindu-ne aceeași ospitalitate la întoarcere. Apoi îmi făcu un semn din cap și bătu ușor cu degetul în servieta mea, amintindu-mi astfel tăcut de setul pe care mi-l dăduse. Am încuviințat și i-am dat de înțeles lui Helen că-i voi explica mai tîrziu. Turgut continuă să ne facă semn cu mîna pînă ce l-am pierdut din vedere pe sub plopi și tei. Atunci, Helen își strecură brațul pe sub al meu. În aer plutea parfum de liliac și, pentru o clipă, mergînd agale pe strada aceea cenușie, printre peticele aurii aruncate de soare, aș fi putut crede că ne aflăm la Paris."

Capitolul 37

„Helen era într-adevăr obosită și, fără tragere de inimă, am lăsat-o să doarmă la pensiune. Nu-mi plăcea s-o știu singură acolo, dar a obiectat că lumina zilei îi oferea probabil o protecție suficientă. Chiar dacă bibliotecarul malefic știa unde locuim, nu avea să intre într-o încăpere încuiată, ziua în amiaza mare; și, în plus, avea și crucifixul la ea. Mai erau cîteva ore pînă ce urma să-i telefoneze din nou mătușii din Budapesta, și, înainte de a primi instrucțiunile ei, nu puteam face nici un fel de pregătiri. Mi-am lăsat servieta în grija lui Helen și m-am forțat să ies din cameră, conștient că mintea mi-o va lua razna dacă voi încerca să rămîn acolo, prefăcîndu-mă că citesc.

Aveam ocazia de a mai vedea și altceva în Istanbul, așa să am pornit spre Palatul Topkapî, ridicat din ordinul sultanului Mahomed pentru a-i fi reședință în orașul recent cucerit. Încă de la sosirea în Istanbul, atras de imaginea lui în zare și de explicațiile din ghidul turistic, voisem să-l vizitez. Complexul acoperă o suprafață considerabilă și este înconjurat pe trei laturi de apă: Bosforul, Cornul de Aur și Marea Marmara. Mi-am spus că, dacă n-aș vedea Palatul Topkapî, aș rata însăși esența Istanbulului otoman. Poate că mă îndepărtam astfel încă o dată de Rossi și de situația sa, dar m-am gîndit că și el ar face același lucru dacă ar avea cîteva ore la dispoziție.

Am fost dezamăgit aflînd – în vreme ce străbăteam parcurile, curțile interioare și pavilioanele în care bătuse timp de sute de ani inima Imperiului Otoman – că prea puține exponate datau din vremea Cuceritorului însuși: cîteva piese de tezaur și o serie de săbii și iatagane ce purtau cicatricile luptelor duse. Cred că, mai mult decît orice, speram să îmi fac astfel o nouă imagine despre cel care îl învinsese în bătălie pe Vlad Dracula și a cărui poliție fusese îngrijorată de siguranța presupusului său mormînt de la Snagov. Era ca și cum – aidoma partidei jucate de cei doi bătrînei de la bazar – ai fi încercat să determini poziția piesei-cheie a adversarului cunoscînd doar poziția pieselor tale.

Aveam însă multe de văzut în palat pentru a-mi ține gîndurile ocupate. După cum îmi spusese ieri Helen, aceasta fusese o lume unde cinci mii de servitori care purtau titluri precum Marele Împletitor de Turban se supuneau necondiționat voinței sultanului; o lume în care eunucii vegheau la virtutea uriașului său harem în ceea ce era, de fapt, o închisoare aurită; o lume în care sultanul Soliman Magnificul, la jumătatea secolului al XVI-lea, a consolidat imperiul, i-a structurat legislația și a readus Istanbulul la strălucirea Bizanțului de odinioară. La fel ca împărații bizantini, sultanul cobora în oraș o dată pe săptămînă – vinerea, în ziua sfîntă a musulmanilor – pentru a-și face rugăciunile în Hagia Sofia. Era o lume a protocoalelor rigide și a ospețelor îmbelșugate, a țesăturilor fine și a ceramicii delicate, a vizirilor în veșminte verzi și a șambelanilor în roșu, o lume a turbanelor răsucite și a imineilor în culori fanteziste.

Am fost impresionat mai cu seamă de ceea ce mi-a povestit Helen despre ieniceri, un corp militar format din băieți capturați din cele mai variate colțuri ale imperiului. Mai citisem despre ei și înainte: tineri creștini născuți în locuri precum Valahia sau Serbia, dar crescuți în tradiția islamică și în ura față de popoarele din sînul cărora proveneau și asmuțiți apoi asupra lor, la maturitate, aidoma șoimului către pradă. Chiar văzusem imagini ale ienicerilor undeva, poate într-un album de pictură. Amintindu-mi chipurile lor tinere, inexpresive, masate pentru a-l proteja pe sultan, am simțit cum răceala zidurilor acestui palat se adîncește în jurul meu.

Rătăcind dintr-o sală în alta, mi-a trecut prin minte că tînărul Vlad Dracula ar fi fost un ienicer excelent; Imperiul Otoman ratase astfel o ocazie, o șansă de a adăuga forței sale deja uriașe un plus de cruzime. Ar fi trebuit să-l prindă de foarte tînăr și să-l țină în Asia Mică, în loc să-l înapoieze tatălui său. După acest moment tînărul a devenit prea independent, un răzvrătit, loial doar sieși, la fel de dispus să-și ucidă atît propriii supuși, cît și inamicii turci. La fel ca Stalin; gîndul și saltul în timp m-au luat și pe mine prin surprindere. Stalin murise cu un an în urmă, și în presa occidentală ajunseseră noi informații despre atrocitățile comise de el. Mi-am amintit un articol despre un general aparent loial, pe care Stalin îl acuzase înainte de izbucnirea războiului că intenționase să-l înlăture de la putere. Generalul fusese luat de acasă în mijlocul nopții, spînzurat cu capul în jos de grinzile unei gări aglomerate de lîngă Moscova și lăsat astfel cîteva zile, pînă cînd murise. Toți pasagerii care urcau sau coborau din trenuri îl văzuseră, dar nici unul nu avusese curaj să privească de două ori în direcția lui. Ani mai tîrziu, oamenii din vecinătate nici nu mai știau dacă acest lucru se întîmplase în realitate sau nu.

Asemenea gînduri deconcertante mă frămîntau pe măsură ce treceam dintr-o încăpere în alta a palatului; pretutindeni aveam senzația că există în atmosferă ceva sinistru, ceva amenințător – probabil doar dovada copleșitoare a puterii supreme deținute de sultan, o putere nicidecum ascunsă, ci revelată de coridoarele înguste, pasajele întortocheate, ferestrele zăbrelite și grădinile izolate. În cele din urmă, sătul de amestecul de senzualitate și captivitate, de eleganță și opresiune, am ieșit în curtea exterioară, scăldată în lumina soarelui.

Aici însă am întîlnit cele mai înfricoșătoare stafii, căci în ghidul turistic scria că acesta era locul în care se înălțase odată eșafodul, prezentînd cu detalii generoase obiceiul sultanilor de a-și decapita supușii de rang înalt și, de altfel, pe oricine cădea în dizgrație. Capetele erau apoi înfipte în ulucii porților, ca un exemplu pentru întreaga populație. Sultanul și răzvrătitul din Valahia formau o pereche potrivită, mi-am spus, întorcînd capul dezgustat. Plimbarea prin parc a avut darul de a-mi liniști spiritul, iar licărul roșiatic al soarelui

reflectat în apă mi-a amintit că după-amiaza era pe sfîrșite și că ar trebui să mă întorc la Helen; poate că avea deja vești de la mătușa ei.

Cînd am ajuns, mă aștepta în hol, citind un ziar în engleză.

– Cum a fost plimbarea? mă întrebă, ridicînd ochii din paginile tipărite.

– Teribil. Am fost la Palatul Topkapî.

– Ah! Îmi pare rău că l-am ratat.

– Să nu-ți pară. Cum mai merg lucrurile în lumea reală?

– Teribil, replică ea, subliniind titlurile din ziar cu degetul arătător. Dar am vești bune.

M-am așezat într-unul dintre scaunele alăturate.

– Ai vorbit cu mătușa ta?

– Da, și, ca întotdeauna, a fost cu adevărat extraordinară. Sînt sigură că-mi va trage un perdaf cînd vom ajunge, dar asta nu mai contează. Important e că a găsit o conferință la care să participăm.

– O conferință?

– Da. Planul e excelent. Săptămîna aceasta se organizează la Budapesta o conferință internațională a istoricilor. Noi vom lua parte ca invitați. A aranjat ea ca vizele să le primim aici. Se pare că mătușa mea are un prieten istoric la Universitatea din Budapesta.

– Și care este tema conferinței? am întrebat cu o strîngere de inimă.

– Relațiile de muncă în Europa înainte de anul 1600.

– Un subiect vast. Și bănuiesc că noi participăm în calitate de specialiști în lumea otomană.

– Exact, dragul meu Watson[1]!

Am oftat.

– Atunci, bine că am fost la Topkapî!

Helen îmi surîse, dar nu știu dacă a făcut-o din maliționitate sau ca urmare a încrederii în capacitatea mea de adaptare.

– Conferința începe vineri, așa că avem doar două zile la dispoziție pentru a ajunge acolo. Amîndoi vom participa la lucrări, iar tu

[1] John Watson, prieten al celebrului Sherlock Holmes, prototip al tovarășului de nădejde, chiar dacă mai puțin înzestrat cu talente detectivistice (n.red.)

vei susține o prelegere. Duminică, jumătate de zi este liberă pentru vizitarea Budapestei, iar noi ne vom furișa și o vom vizita pe mama.

– Voi susține ce?

Nu mi-am putut împiedica o privire încruntată, dar Helen își netezi liniștită părul după ureche și îmi adresă un zîmbet cît se poate de inocent.

– O prelegere. Vei susține o prelegere. Doar așa ne putem motiva prezența acolo.

– O prelegere pe ce temă, dacă nu te superi?

– Pe tema prezenței otomane în Transilvania și Valahia, cred. Mătușa mea a avut amabilitatea de a o strecura în program deja. Nu va trebui să fie o prelegere lungă, fiindcă, firește, otomanii n-au izbutit să cucerească niciodată pe deplin Transilvania. M-am gîndit că subiectul ți se potrivește; la urma urmei, amîndoi știm atît de multe despre Vlad, iar el a fost cel care i-a ținut în frîu în epoca respectivă.

– Frumos din partea ta, am replicat. Vrei să spui că *tu* știi atît de multe despre el! Și adică va trebui să stau în fața unei adunări internaționale de istorici și să vorbesc despre Dracula?! Te rog să-ți amintești că disertația mea se referă la ghildele negustorilor olandezi și că nici măcar n-am terminat-o. De ce nu susții tu prelegerea?

– Ar fi ridicol! exclamă Helen, încrucișîndu-și mîinile deasupra ziarului. Eu sînt... cum spuneți voi în engleză, un cal breaz. Toată lumea de la universitate mă cunoaște și s-a plictisit deja de lucrările mele. Un oaspete american va adăuga însă un plus de strălucire conferinței, și îmi vor fi recunoscători că te-am adus, chiar și așa, în ultimul moment. Datorită ție, se vor simți mai puțin jenați de casa de oaspeți a universității și de mazărea conservată pe care o vor servi tuturor participanților la cina de adio. Te voi ajuta să-ți scrii prelegerea – sau o voi scrie eu în locul tău, dacă ai de gînd să fii atît de scorțos –, iar tu o vei susține sîmbătă. În jurul orei unu, parcă așa a spus mătușa.

Am oftat. Era cea mai dificilă persoană pe care o întîlnisem vreodată. Mi-a trecut prin minte că prezența mea acolo, alături de ea, ar putea constitui un risc politic mai mare decît voia ea să recunoască.

– Și ce au avut de-a face otomanii din Valahia și Transilvania cu relațiile de muncă în Europa?

– Ei, vom găsi noi o modalitate de a face legătura între ele. Asta e frumusețea solidei educații marxiste pe care nu ai avut privilegiul de a o primi. Crede-mă, dacă vrei neapărat, poți găsi elemente referitoare la relațiile de muncă în absolut orice subiect. În plus, Imperiul Otoman era o mare forță economică, iar Vlad le-a întrerupt rutele comerciale și le-a tăiat accesul la resursele naturale din regiunea danubiană. Nu-ți face griji, va fi o prelegere fascinantă.

– Dumnezeule!

– Nu, lasă-l pe Dumnezeu. Să ne îndreptăm atenția asupra relațiilor de muncă.

Nu m-am putut împiedica să nu rîd și să nu-i admir tăcut strălucirea din ochi.

– Sper doar că nimeni de acasă nu va afla ceva despre asta; nu-mi pot imagina ce ar avea de spus comitetul în fața căruia îmi voi prezenta disertația. Pe de altă parte, cred că lui Rossi i-ar fi plăcut întreaga situație.

Am început să rîd din nou, închipuindu-mi licărul similar din ochii albaștri ai mentorului meu, apoi m-am oprit. Gîndul la Rossi devenea un punct sensibil, pe care abia dacă îl mai puteam îndura; iată-mă ajuns în celălalt capăt al lumii față de biroul în care îi vorbisem utlima oară și, din păcate, aveam toate motivele să cred că nu-l voi mai vedea niciodată în viață și poate că nici măcar nu voi afla ce s-a întîmplat cu el. Acel „niciodată“ s-a întins pentru o secundă în mintea mea vast și dezolant, dar am izbutit să-mi alung gîndul. Urma să mergem în Ungaria pentru a vorbi cu o femeie care se pare că îl cunoscuse – și încă intim – cu mult înainte de a-l întîlni eu, pe cînd pornise el însuși în căutarea lui Dracula. Era o pistă pe care nu ne puteam permite s-o ignorăm. Dacă, pentru a ajunge acolo, trebuia să susțin o parodie de prelegere, aveam s-o fac și pe asta.

Helen mă privea în tăcere, și am sesizat din nou extraordinara ei capacitate de a-mi citi gîndurile. Mi-a confirmat acest lucru o clipă mai tîrziu, spunînd:

– Merită, nu-i așa?

– Da, merită.

– Foarte bine. Și mă bucur că o vei cunoaște pe mătușa mea, o persoană minunată, și pe mama mea, o persoană minunată și ea, dar într-un fel cu totul deosebit. Și că ele amîndouă te vor cunoaște pe tine.

I-am aruncat rapid o privire; dulceața din voce mi-a făcut inima să tresară în piept, dar pe figura ei reapăruse obișnuita expresie ironică.

– Atunci, cînd plecăm? am întrebat.

– Mergem să luăm vizele mîine-dimineață și, dacă totul decurge bine cu biletele de avion, plecăm poimîine. Mătușa mi-a spus să mă duc la consulatul ungar mîine-dimineață înainte de a deschide și să sun la ușa din față, pe la șapte și jumătate. De acolo putem merge direct la o agenție de voiaj, pentru biletele de avion. Dacă nu mai găsim locuri, va trebui să mergem cu trenul – un drum foarte lung.

Ea clătină din cap cu părere de rău, dar, imaginîndu-mi călătoria cu un tren balcanic șuierător, străbătînd o capitală străveche după alta, am început să sper că nu vom mai găsi bilete la avion, în ciuda timpului pe care îl vom pierde.

– Greșesc dacă-mi închipui că semeni mai mult cu mătușa decît cu mama ta?

Probabil că aventura mea mentală cu trenul m-a îndemnat să-i zîmbesc. Ea ezită o secundă înainte de a-mi răspunde:

– Nu greșești nici de data aceasta, Watson. Semăn foarte mult cu mătușa mea, slavă Domnului! Dar ție îți va plăcea mai mult mama; cei mai mulți oameni o plac. Iar acum, îmi permiți să te invit să luăm cina împreună, la localul nostru favorit, și să lucrăm puțin la prelegerea ta?

– Desigur, am acceptat, atîta vreme cît nu vom avea țigănci prin preajmă.

I-am oferit brațul cu un gest teatral, iar ea mi-a dat în schimb ziarul. Ce lucru ciudat, mi-am spus în vreme ce ieșeam în înserarea aurie pe străzile vechiului Bizanț, ce ciudat că pînă și în cele mai stranii circumstanțe, în cele mai tulburătoare perioade ale vieții, la cea mai sumbră depărtare de tot ce înseamnă casă și familiar, pot exista clipe de bucurie deplină.“

Într-o dimineață însorită, la Boulois, eu și Barley ne-am urcat în trenul de dimineață spre Perpignan.

Capitolul 38

„Avionul de vineri spre Budapesta era departe de a fi plin și, cînd ne-am așezat pe locurile noastre, printre oameni de afaceri turci în costume închise la culoare, grupuri de funcționari unguri în sacouri gri și femei în vîrstă cu haine albastre și basmale – lucrau oare ca menajere în Ungaria sau își vizitau fiicele măritate cu diplomați maghiari? –, n-am avut la dispoziție decît un zbor prea scurt pentru a nu regreta călătoria cu trenul.

Drumul acela printre munți înalți, păduri, rîuri și orașe cu iz feudal trebuia să mai aștepte și, după cum știi, l-am parcurs deja de două ori de atunci. Pentru mine e ceva misterios în trecerea pe care o vezi, de-a lungul acelui drum, de la lumea islamică la cea creștină, de la otomani la austro-ungari, de la musulmani la catolici și protestanți. Este un fel de gradare a orașelor, a arhitecturii, a minaretelor tot mai rare și a bisericilor tot mai dese, a înfățișării pădurilor și văilor, astfel încît, treptat, începi să crezi că poți descifra istoria în natura însăși. Oare coasta unui deal în Turcia e atît de diferită de pantele unei coline din Ungaria? Desigur că nu, și totuși este imposibil să ignori deosebirea vizuală, dat fiind că istoria care le reliefează este una mentală. Mai tîrziu, călătorind pe acest drum, l-am văzut deopotrivă benign și îmbibat în sînge; acesta este un alt truc al minții istoricului, de a fi sfîșiat continuu între bine și rău, între pace și război.

Indiferent că-mi imaginam incursiunile otomane în lungul Dunării sau năvala hunilor spre ea, de mai devreme, închipuirea îmi era de fiecare dată caracterizată de imagini conflictuale: un cap retezat, adus în tabără cu strigăte de ură și triumf, și apoi o bătrînă – poate ca una dintre acele bunici cu chipuri ridate pe care le-am văzut în avion – îmbrăcîndu-și nepotul în haine călduroase, mîngîindu-i obrazul smead și veghind ca tocănița de vînat să nu se ardă.

Aceste viziuni aparțineau însă viitorului, și în cursul călătoriei cu avionul am regretat peisajul de dedesubt fără a ști măcar cum arată sau ce gînduri mi-ar fi putut stîrni. Helen, o călătoare mai experimentată și mai puțin emoțională, a folosit prilejul pentru a adormi ghemuită în scaunul ei. Stătusem două zile la rînd pînă seara tîrziu la masa din restaurant, lucrînd la prelegerea pe care urma s-o susțin în Budapesta. A trebuit să învăț despre luptele lui Vlad cu turcii mai multe decît știusem înainte – deși asta nu era mare lucru. Speram că nimeni nu va dori să-mi adreseze întrebări după ce voi prezenta materialul acesta doar pe jumătate însușit. Era însă remarcabil volumul de informații pe care îl reținuse Helen, și n-am putut decît să mă mir din nou de faptul că «pasiunea» ei pentru Dracula fusese alimentată de o speranță vagă de a se impune în fața unui tată pe care nici nu-l cunoștea. Cînd capul ei mi s-a rezemat pe umăr, l-am lăsat să se odihnească acolo, străduindu-mă să nu-i respir parfumul – un șampon maghiar cumva? Era obosită, așa că am rămas cuminte și nemișcat cît timp a dormit ea.

Prima mea impresie despre Budapesta, receptată prin parbrizul taxiului, a fost a unui oraș profund nobil. Helen îmi spusese că vom fi găzduiți la un hotel de lîngă universitate, pe malul stîng al Dunării, în Pesta, dar se pare că îi ceruse șoferului să ne plimbe puțin de-a lungul Dunării înainte. Acum, străbăteam străzi din secolele XVIII-XIX, marcate ici-colo de vreo înfloritură Art Nouveau ori de un arbore secular. În clipa următoare, aveam în față Dunărea. Era enormă, și nimic nu mă pregătise pentru măreția ei și pentru cele trei poduri maiestuoase care o traversau. Pe malul pe care ne aflam se înălțau incredibilele turnuri neogotice și cupola Parlamentului, iar vizavi se zăreau silueta imensă a Palatului Regal și turlele bisericilor medievale.

Și, în mijlocul lor, se întindea panglica lată, verde-cenușie, a fluviului, cu suprafața vag încrețită de vînt și luminată de soare. Deasupra cupolelor, a turlelor și a monumentelor, oglindit în culorile tremurătoare ale apei, se boltea un cer albastru nesfîrșit.

Mă așteptasem să-mi placă Budapesta și să-mi stîrnească interesul; nu mă așteptasem însă la acest sentiment de copleșire. Orașul absorbise de-a lungul veacurilor un șir vast de invadatori, începînd cu romanii și sfîrșind cu austriecii – sau cu sovieticii, m-am corectat, amintindu-mi comentariile acide ale lui Helen –, și totuși nu semăna cu nici unul dintre aceștia. Nu era nici pe deplin occidental, nici oriental, ca Istanbulul, și nici nordic, în ciuda arhitecturii sale gotice. Avea o splendoare unică, pe care nu puteam să n-o admir prin geamul taxiului. Helen privea și ea, dar după o clipă se întoarse spre mine. Probabil că entuziasmul mi se citea pe față, fiindcă începu să rîdă.

– Văd că-ți place orășelul nostru, îmi spuse, de sub sarcasmul ei răzbătînd clar o nuanță de mîndrie. Dracula e la el acasă aici, știai? În 1462 a fost închis de regele Matei Corvin la circa treizeci de kilometri de Buda, fiindcă amenința interesele Ungariei în Transilvania. Se pare însă că regele l-a tratat mai degrabă ca pe un oaspete decît ca pe un prizonier și chiar i-a dat în căsătorie o fată din familia regală a Ungariei, deși nimeni nu știe exact cine era ea; vorbim acum despre cea de-a doua soție a lui Dracula. Vlad și-a demonstrat recunoștința convertindu-se la credința catolică, iar celor doi li s-a permis să trăiască pentru o vreme în Pesta. Îndată ce a fost eliberat din Ungaria...

– Cred că-mi pot imagina urmarea, am întrerupt-o. S-a întors imediat în Valahia, a preluat tronul fără întîrziere și și-a anulat convertirea.

– Corect. Înseamnă că începi să-l cunoști pe amicul nostru. Vlad voia mai mult decît orice să preia și să păstreze tronul Valahiei.

Curînd, taxiul reintră în partea veche a Pestei, departe de Dunăre, dar și aici aveam destule priveliști pe care să le admir. Și am făcut-o fără să mă jenez: cafenele cu terase ce aminteau de gloria vechiului Egipt și a Asiriei, străzi pietonale aglomerate, mărginite de stîlpi metalici de iluminat, mozaicuri și sculpturi, îngeri și sfinți în

marmură și bronz, regi și împărați, violoniști în tunici albe, cîntînd la colț de stradă.

– Am ajuns, spuse Helen brusc. Acesta este campusul universitar și aici e biblioteca, îmi arătă ea o clădire gălbuie, în stil clasic. O vom vizita cînd vom avea ocazia; de fapt, vreau să văd ceva acolo. Iar acesta e hotelul nostru, imediat lîngă Magyar *utca* – strada Magyar, pentru tine. Trebuie să-ți găsesc o hartă, ca să nu te rătăcești.

Șoferul ne lăsă bagajele în fața unei clădiri elegante, din piatră cenușie. Am întins mîna către Helen, pentru a o ajuta să coboare.

– Eram sigură, pufni ea. Întotdeauna aleg hotelul acesta pentru conferințe!

– Mie mi se pare acceptabil, am spus.

– Oh, nu e rău. Vei savura mai cu seamă bogata ofertă de apă la baie – rece sau rece – și mîncarea din conservă, replică ea, plătindu-i șoferului.

– Credeam că bucătăria maghiară e excelentă. Sînt sigur că am citit asta undeva. Gulaș, paprica și altele asemenea.

Helen își dădu ochii peste cap.

– Dacă spui Ungaria, toată lumea replică gulaș. Așa cum toată lumea pomenește de Dracula dacă spui Transilvania. Dar poți să uiți de mîncarea de la hotel. Așteaptă pînă ce vom mînca la mătușa mea acasă, sau la mama, și după aceea să vorbești despre bucătăria maghiară.

– Credeam că mătușa și mama ta sînt romînce, am obiectat și am regretat imediat, văzînd cum trăsăturile ei îngheață brusc.

– Poți să crezi ce vrei, yankeule! replică și puse mîna pe valiza ei înainte de a avea eu timp s-o ridic.

Holul hotelului era tăcut și răcoros, îmbrăcat în marmura și decorurile aurite ale unor vremuri mai prospere. Mi s-a părut plăcut, și nu vedeam nimic de care Helen să se poată rușina. O clipă mai tîrziu mi-am dat seama că mă aflam pentru prima dată într-o țară comunistă: pe peretele de la recepție erau expuse fotografii cu oficialități din guvern, iar personalul hotelului purta uniforme albastre ce arborau un aer evident proletar. Helen se ocupă de formalități și îmi întinse apoi cheia de la camera mea.

– Mătușa a aranjat lucrurile foarte bine. Avem un mesaj telefonic din partea ei prin care ne anunță că va fi aici diseară, la ora șapte,

pentru a ne însoți la cină. Va trebui să ne înregistrăm mai întîi pentru conferință și să participăm la recepția ce va avea loc la ora cinci.

Am fost dezamăgit că mătușa nu ne invita la ea acasă, pentru o mostră de mîncare unguroască și de viață intimă a elitei maghiare de partid, dar mi-am amintit imediat că, la urma urmei, eram un american și că nu mă puteam aștepta ca toate ușile să mi se deschidă în față. Aș putea prezenta un pericol, un risc sau, cel puțin, o problemă. De fapt, mi-am spus, ar fi indicat să nu ies în evidență și să le produc gazdelor mele cît mai puține neplăceri. Aveam noroc că ajunsesem pînă aici, în fond, și ultimul lucru pe care-l voiam era să le fac necazuri lui Helen și familiei sale.

Camera mea, la etaj, era simplă și curată, purtînd inconfundabilele semne ale unui trecut măreț: îngerași dolofani în colțurile plafonului și un lavoar de marmură în formă de cochilie. În vreme ce-mi spălam mîinile și mă pieptănam reflectîndu-mă în oglinda de deasupra, mi-am plimbat privirile de la heruvimii bucălați la patul cuminte înfățat, care semăna bine cu unul de garnizoană militară, și am zîmbit. Camera mea era la un alt etaj decît a lui Helen – prin grija mătușii oare? –, dar cel puțin mă bucuram de compania demodaților îngerași austro-ungari.

Helen mă aștepta în hol și, în tăcere, am ieșit amîndoi în strada principală. Purta din nou bluza aceea albastru-deschis – în urma atîtor călătorii, hainele mele deveniseră cam boțite, dar ale ei reușeau să-și păstreze încă aspectul îngrijit, fapt pe care l-am considerat rezultatul unui anume talent est-european – și își strînsese părul la ceafă. Părea pierdută în gînduri în vreme ce străbăteam strada spre universitate. N-am îndrăznit s-o întreb la ce se gîndește, dar după o vreme mi-a spus chiar ea:

– E atît de ciudat să mă întorc aici așa, pe neașteptate.

– Împreună cu un american necunoscut.

– Împreună cu un american necunoscut, murmură ea pe un ton ce nu aducea cîtuși de puțin cu un compliment.

Universitatea era găzduită într-o serie de clădiri impresionante, unele dintre ele amintind de biblioteca elegantă pe care o văzusem mai devreme, și am început să simt un tremur cînd Helen mi-a arătat locul

în care urma să ajungem: o construcție masivă, în stil clasic, înconjurată la etaj de o serie de statui. M-am oprit încercînd să citesc numele inscripționate la baza lor, în maghiară: Platon, Descartes, Dante – toți înveșmîntați în robe clasice și încununați cu lauri. Celelalte nume îmi erau mai puțin cunoscute: Szent István, Mátyás Corvinus, János Hunyadi. Statuile purtau pe cap coroană sau un sceptru în mîini.

– Cine sînt aceștia? am întrebat.

– Îți spun mîine. Haide, a trecut deja de ora cinci.

Am intrat în clădire împreună cu un grup de tineri veseli, probabil studenți, și ne-am îndreptat spre aula vastă de la etaj. Stomacul mi s-a strîns puțin: eram înconjurat de o sumedenie de profesori în costume negre, cenușii sau în carouri, cu cravate strîmbe, care mîncau din farfurioare mici ardei roșu cu brînză albă și beau ceva ce mirosea a medicament. Toți erau istorici, mi-am spus îngrozit și, cu toate că și eu ar fi trebuit să mă consider istoric, am simțit cum îmi piere tot curajul. Helen a fost imediat înconjurată de un grup de colegi și am zărit-o dînd mîna tovărășește cu un bărbat a cărui coamă de păr argintiu îmi amintea de un cîine. Mă hotărîsem să mă retrag, prefăcîndu-mă că privesc pe fereastră impunătoarea biserică de vizavi, cînd Helen m-a prins de braț pentru o secundă – era oare înțelept din partea ei? – și m-a atras din nou în mulțime.

– Acesta este profesorul Sándor, șeful Catedrei de istorie a Universității din Budapesta și cel mai de seamă medievalist al nostru, îmi spuse ea indicîndu-l pe cîinele cu coamă argintie, iar eu m-am grăbit să mă prezint. Mîna mi-a fost prinsă într-o strînsoare de fier, iar profesorul Sándor și-a exprimat onoarea de a mă avea oaspete la conferință. M-am întrebat în treacăt dacă el o fi misteriosul prieten al mătușii. Spre surprinderea mea, vorbea într-o engleză limpede și rară.

– Plăcerea este întru totul de partea noastră, îmi spuse el călduros. Așteptăm cu bucurie prelegerea dumneavoastră de mîine.

Am răspuns că sînt la fel de onorat să pot vorbi la această conferință, și am avut grijă să nu întîlnesc privirea lui Helen în timp ce rosteam aceste cuvinte.

– Excelent! exclamă profesorul Sándor. Nutrim un respect considerabil pentru universitățile din țara dumneavoastră. Fie ca pacea și prietenia să domnească mereu între patriile noastre!

A ridicat în cinstea mea paharul cu băutura aceea cu iz medicinal, și m-am grăbit să-i întorc salutul cu paharul care apăruse în mîna mea parcă pe neașteptate.

– Iar acum, continuă el, dacă există ceva ce am putea face pentru ca șederea dumneavoastră în frumosul nostru oraș să fie cît mai plăcută, nu ezitați să ne spuneți.

Ochii lui întunecați, strălucitori pe chipul acela îmbătrînit și contrastînd bizar cu smocul de păr argintiu îmi amintiră pentru o clipă de privirea lui Helen, și am simțit brusc că-mi plac.

– Vă mulțumesc, domnule profesor, am replicat cu sinceritate, iar el m-a bătut pe umăr cu palma sa lată.

– Vă rog, luați ceva de mîncat și de băut, și apoi vom sta de vorbă.

Dar imediat se făcu nevăzut, pentru a se achita de alte îndatoriri, iar eu m-am pomenit asaltat de întrebările celorlalți membri ai facultății și ale oaspeților străini, unii dintre ei părînd chiar mai tineri decît mine. Se strînseseră cu toții în jurul meu și al lui Helen și, treptat, am început să disting un amestec de germană și franceză, plus o altă limbă care ar fi putut fi rusă. Era un grup alert, plăcut, și, cu timpul, nervozitatea a început să mi se risipească. Helen mă prezentă tuturor cu o grație ușor distantă, care mi s-a părut cum nu se poate mai adecvată situației, explicînd în ce constă colaborarea noastră și la ce se referă articolul ce urma a fi publicat într-o revistă americană. Chipurile interesate se strînseseră acum în jurul ei, asaltînd-o cu întrebări în maghiară, și am văzut cum obrajii i s-au îmbujorat în vreme ce schimba strîngeri de mînă și sărutări pe obraz cu vechi cunoștințe. N-o uitaseră, în mod evident – și cum ar fi putut? Am remarcat că era una dintre cele cîteva femei din sală, unele mai în vîrstă, iar altele foarte tinere, dar ea le eclipsa pe toate. Era mai înaltă, mai energică și mai stăpînă pe ea însăși, cu umerii ei largi, buclele negre și privirea animată de un umor stăpînit. M-am întors spre unul dintre profesori, pentru a-mi dezlipi ochii de ea; băutura aceea tare începuse să-mi alerge deja prin vene.

– Este o participare obișnuită la o conferință din Ungaria? am întrebat fără a ști prea bine ce vreau să spun; dar trebuia să zic ceva.

– Da, mi-a răspuns cu mîndrie interlocutorul meu, un bărbat scund, de circa șaizeci de ani, cu un sacou cenușiu și cravată gri. Avem multe întruniri internaționale la universitate, îndeosebi acum.

Aș fi vrut să întreb ce înseamnă acel „îndeosebi acum", dar profesorul Sándor își făcu apariția din nou și mă conduse spre un bărbat cu chip frumos, care părea nerăbdător să mă întîlnească.

– Domnia Sa este profesorul Géza József și ar vrea să vă cunoască.

În acea clipă Helen se întoarse și, spre surprinderea mea, am văzut pe chipul ei o umbră de neplăcere – sau poate chiar de dezgust. Se apropie de noi imediat, ca pentru a interveni.

– Ce mai faci, Géza?

Îi strînse mîna, oficial și oarecum rece, înainte de a avea eu timp să-l salut.

– Îmi pare bine să te văd, Elena, se înclină acesta, și am sesizat ceva ciudat în vocea lui, ceva ce ar fi putut părea zeflemea, dar nu neapărat.

M-am întrebat dacă vorbeau în engleză doar din politețe față de mine.

– Și mie îmi pare bine, replică Helen scurt. Permite-mi să ți-l prezint pe colegul împreună cu care am lucrat în America...

– Ce plăcere să vă întîlnesc, o întrerupse el și îmi adresă un zîmbet care îi ilumină trăsăturile fine.

Era mai înalt decît mine, cu păr des, castaniu, și cu siguranța de sine a unui bărbat care-și cunoaște virilitatea; ar fi fost magnific în spinarea unui armăsar, străbătînd pusta alături de turmele de oi. Mîna lui era caldă cînd o strînse pe a mea, iar cu cealaltă îmi atinse ușor umărul. Nu înțelegeam de ce îl consideră Helen respingător, deși impresia că asta simte față de el mi s-a accentuat.

– Și ne veți face mîine cinstea susținerii unei prelegeri? Splendid! Dar engleza mea nu este foarte bună, adăugă el după o clipă. N-ați vrea să vorbiți în franceză? Sau germană?

– Engleza dumneavoastră este mult mai bună decît ar fi franceza ori germana mea, sînt convins.

– Sînteți prea amabil, replică el, copleșindu-mă cu un surîs larg. Înțeleg că domeniul dumneavoastră de studiu este dominația otomană în Carpați?

Veștile circulau repede aici; ca și acasă, de altfel.

– Oh, da. Deși sînt sigur că voi avea multe de învățat despre acest subiect de la membrii universității dumneavoastră.

– În nici un caz! murmură el amabil. Dar am făcut și eu unele cercetări și mi-ar face plăcere să le discut cu dumneavoastră.

– Profesorul József are o arie vastă de interese, interveni Helen pe un ton capabil să înghețe apele.

Întreaga situație mi se părea de neînțeles, dar știam că în orice catedră universitară există lupte intestine, dacă nu chiar un război deschis, iar cel de aici nu făcea probabil excepție de la regulă. Înainte de a putea găsi ceva împăciuitor de spus, Helen se întoarse brusc spre mine.

– Domnule profesor, trebuie să ne îndreptăm spre următoarea întrevedere.

Pentru o clipă n-am fost sigur cu cine vorbea, dar în secunda următoare își trecu brațul pe sub al meu. Profesorul József se arătă plin de regrete.

– Oh, îmi dau seama că sînteți foarte ocupat. Poate că vom discuta altă dată despre chestiunea otomană. Și mi-ar face mare plăcere să vă prezint orașul nostru ori să vă invit la un prînz...

– Profesorul are agenda plină pe toată durata conferinței, i-o tăie Helen.

I-am strîns mîna cu atîta căldură cît mi-a permis privirea ei înghețată, iar apoi József s-a întors spre ea și i-a prins degetele în palma lui.

– E o încîntare să te văd din nou acasă.

Cu aceste cuvinte, se aplecă și-i sărută mîna. Helen și-o smuci imediat, și o expresie stranie i se așternu pe față. Gestul o mișcase într-un fel și, pentru prima dată, am simțit o oarecare ostilitate față de istoricul ungur. Helen mă conduse apoi din nou spre profesorul Sándor, față de care ne-am cerut scuze și ne-am exprimat nerăbdarea de a asculta prelegerile de a doua zi.

– Iar noi vom aștepta cu aceeași plăcere alocuțiunea dumneavoastră, îmi spuse el strîngîndu-mi mîna cu ambele palme.

Ungurii păreau un popor foarte călduros, mi-am zis cu o încîntare ce era doar parțial efectul băuturii care-mi circula în sînge. Atîta vreme cît îmi puteam alunga gîndul de la prelegerea pe care urma s-o susțin, eram pe deplin mulțumit. Helen îmi luă brațul, și mi s-a părut că trece rapid în revistă întreaga adunare înainte de a ieși împreună din sală.

Afară, aerul era proaspăt, iar eu mă simțeam mai entuziasmat ca oricînd.

– Ce-a fost asta? Compatrioții tăi sînt unii dintre cei mai cordiali oameni pe care i-am întîlnit vreodată, dar am avut impresia că ești gata să-l decapitezi pe profesorul József.

– Sînt. Este un insuferit.

– Nesuferit, am corectat-o eu. De ce te-ai purtat așa cu el? Mi s-a părut că te-a salutat ca pe un vechi prieten.

– Oh, nu-i nimic în neregulă cu el, doar că e un uliu hulpav. Un vampir! Ah, n-am vrut să spun..., adăugă ea după o pauză de o clipă, privindu-mă cu ochii mari.

– Sînt convins. M-am uitat la caninii lui.

– Și tu ești un insuferit, replică ea, trăgîndu-și brațul de sub al meu.

M-am întos spre ea cu părere de rău în privire.

– Nu m-a deranjat că m-ai luat de braț, dar crezi că a fost o idee bună, în fața întregii universități?

Se opri și își fixă ochii negri asupra mea, cu o expresie pe care n-am putut s-o descifrez.

– Nu-ți face griji. Nu era nimeni de la antropologie.

– Dar îi cunoști pe mulți dintre istorici, și lumea vorbește.

– Oh, aici nu! ricană ea. Aici toți muncim cot la cot. Nu există între noi conflicte sau bîrfe, ci doar dialectica tovărășească. O să vezi tu mîine. Chiar e un fel de mică utopie.

– Helen, nu poți fi serioasă nici măcar pentru o clipă? Îmi făceam griji pentru reputația ta... reputația ta politică, vreau să spun. La urma urmei, într-o zi va trebui să te întorci aici și să dai ochii din nou cu toți oamenii aceștia.

– Chiar va trebui?

Îmi luă brațul din nou, și am pornit așa agale. Nu am mai schițat nici un gest de retragere; în clipa aceea, nimic nu-mi prindea mai bine decît senzația mînecii ei pe brațul meu.

– Oricum, a meritat, spuse ea pe neașteptate. Am făcut-o doar pentru a-i da lui Géza un motiv să scrîșnească din dinți. Din colți, mai bine zis.

– Oh, grozav, îți mulțumesc, am replicat, dar n-am avut curaj să mai adaug ceva.

Dacă intenționase să stîrnească gelozia cuiva, cu mine reușise. Brusc, mi-am imaginat-o în brațele vînjoase ale lui Géza. Avuseseră oare o legătură înainte de plecarea ei din Budapesta? Ar fi format o pereche stranie – amîndoi atît de încrezători în sine, la fel de înalți și de eleganți, cu umeri largi și părul închis la culoare. Dintr-odată, m-am simțit mărunt și britanic, departe de aprigul călăreț al stepei. Expresia de pe chipul lui Helen nu invita la alte întrebări, așa că a trebuit să mă mulțumesc cu apăsarea tăcută a brațului ei pe al meu.

În foarte scurt timp, am ajuns la ușile hotelului și am intrat în holul tăcut. Imediat, o siluetă singuratică s-a ridicat dintre fotoliile tapițate și palmierii în ghivece, așteptînd în liniște să ne apropiem. Helen a scos un mic strigăt și s-a repezit înainte, cu brațele în lături.

– Éva!“

Capitolul 39

„De când am întîlnit-o – și am văzut-o în total de trei ori –, m-am gîndit adesea la Éva, mătușa lui Helen. Există persoane care îți rămîn în amintire, după o scurtă întîlnire, mult mai viu decît altele pe care le vezi de nenumărate ori. Éva era în mod cert una dintre acestea, o femeie pe care memoria și imaginația mi-au păstrat-o în amintire în culorii vii, timp de douăzeci de ani. Am folosit-o uneori pentru a contura unele personaje din cărți sau unele figuri din istorie; înfățișarea ei mi-a apărut automat în minte, de pildă, cînd am făcut cunoștință cu doamna Merle din romanul lui Henry James, *Portretul unei doamne*.

De fapt, mătușa Éva a luat, în imaginația mea, locul atîtor femei elegante, formidabile și subtile, încît îmi este oarecum dificil acum să mi-o amintesc exact așa cum era cînd am întîlnit-o prima dată, în seara aceea de vară a anului 1954, în Budapesta. Îmi amintesc însă aievea cum s-a aruncat Helen în brațele ei, cu o neobișnuită afecțiune, și cum Éva nu s-a clintit din loc, îmbrățișîndu-și nepoata calm și stăpînit și sărutînd-o sonor pe ambii obraji. Cînd Helen s-a întors spre mine pentru a face prezentările, am văzut urme de lacrimi în ochii amîndurora.

– Éva, el este colegul meu american, despre care ți-am spus. Paul, ea e mătușa mea, Éva Orbán.

Ne-am strîns mîinile, eu avînd grijă să n-o studiez fățiș cu privirea. Era o femeie înaltă, frumoasă, cam de cincizeci și cinci de ani.

Izbitoare mi s-a părut asemănarea ei cu Helen. Ar fi putut fi surori despărțite de o diferență de vîrstă considerabilă, sau chiar gemene, una dintre ele îmbătrînind prematur ca urmare a încercărilor vieții, iar cealaltă rămînînd, ca prin magie, tînără și proaspătă. Mătușa era de fapt doar cu puțin mai scundă decît Helen, dar avea aceeași postură semeață și grațioasă. Chipul ei fusese probabil mai frumos decît al nepoatei și era încă arătos, cu același nas lung și drept, cu pomeții reliefați și ochii întunecați. Culoarea părului ei m-a nedumerit, dar mi-am dat seama apoi că nu putea fi naturală: era de un roșu-purpuriu, cu o nuanță căruntă la rădăcini. În timpul ședерii noastre în Budapesta am văzut această nuanță la multe femei, dar atunci cînd am zărit-o prima dată m-a uimit. Purta cercei mici de aur și un costum închis la culoare, copiat parcă după al lui Helen, dar cu o bluză roșie pe dedesubt.

Ne-am strîns mîinile, și Éva m-a privit în ochi cu mare seriozitate, aproape cercetător. Poate că mă studia încercînd să detecteze orice semn de slăbiciune de caracter, pentru a-și preveni nepoata, mi-am zis, dar apoi m-am tras singur de urechi: în fond, de ce m-ar considera o potențială partidă pentru ea? În jurul ochilor și al colțurilor gurii se zărea un păienjeniș fin de riduri, amprenta unui zîmbet vag. Surîsul apăru și el după o clipă, ca și cum nu și l-ar fi putut stăpîni. Nu e de mirare că femeia asta putea aranja invitații la conferințe și vize acordate la minut, mi-am zis; aerul de inteligență pe care-l radia era egalat doar de căldura zîmbetului său. La fel ca în cazul nepoatei, dinții ei erau albi și regulați – un lucru care, aveam să remarc în curînd, nu era frecvent întîlnit printre unguri.

– Îmi pare foarte bine să vă cunosc, am spus. Vă mulțumesc pentru prilejul pe care mi l-ați oferit, de a participa la conferință.

Éva rîse și îmi strînse mîna. Dacă am crezut-o o clipă mai devreme stăpînită și rezervată, m-am înșelat: izbucni pe dată într-un șuvoi de vorbe în maghiară, și, pe moment, m-am întrebat dacă ar fi trebuit să înțeleg ceva din ce spunea. Dar Helen mi-a venit imediat în ajutor.

– Mătușa nu vorbește engleza, deși înțelege mai multe decît vrea să recunoască. Înainte oamenii învățau la noi germana și rusa, uneori franceza, dar engleza mult mai rar. Așa că îți voi traduce eu. Șșt – făcu ea, punînd o mînă pe brațul Évei și adăugînd ceva în maghiară.

Spune că ești bine-venit aici și speră să nu dai de vreun necaz, fiindcă a întors cu susul în jos întregul birou al secretariatului Externelor pentru a-ți obține viza. Așteaptă s-o inviți la prelegerea pe care o vei susține, și pe care n-o va înțelege foarte bine, dar vrea să participe din principiu. În plus, trebuie să-i povestești despre universitatea la care ai învățat, despre cum m-ai cunoscut, dacă m-am comportat cum se cuvine în America și ce fel de mîncăruri gătește mama ta. Celelalte întrebări pe care le are mai pot aștepta.

Le-am privit pe rînd, uluit. Amîndouă îmi surîdeau, și am remarcat aceeași expresie ironică pe chipul lor, deși Helen ar fi avut numai de cîștigat dacă ar fi studiat ceva mai mult surîsul frecvent al mătușii. În mod cert, nimeni nu se putea pune cu o femeie atît de inteligentă ca Éva Orbán; la urma urmei, dintr-o țărăncuță româncă devenise o oficialitate în guvernul ungar.

– Voi încerca pe cît posibil să satisfac curiozitatea mătușii tale. Te rog să-i spui că specialitățile pe care le gătește mama sînt macaroanele cu brînză și șnițelul pane.

– Ah, șnițel! exclamă Helen și îi explică mătușii, care zîmbi aprobator. Te roagă să-i transmiți mamei tale salutări și felicitări pentru că are un fiu atît de bun.

Am simțit cum roșesc, spre marea mea iritare, dar am promis că voi transmite mesajul.

– Acum ar vrea să ne invite la un restaurant care îți va plăcea cu siguranță – o reminiscență a vechii Budapeste.

Cîteva minute mai tîrziu, eram așezați toți trei pe bancheta din spate a mașinii Évei – un automobil nu tocmai proletar –, iar Helen îmi arăta prin parbriz diverse clădiri, la îndemnul mătușii. Ar trebui să precizez că Éva nu mi-a adresat nici un cuvînt în engleză în cursul întîlnirilor noastre, dar am avut impresia că această reținere era mai curînd o chestiune de principiu – un protocol antioccidental, poate – decît orice altceva. Cînd vorbeam cu Helen în engleză, părea că înțelege cîte ceva chiar înainte ca nepoata ei să traducă. Era ca și cum ar fi declarat astfel, prin intermediul lingvisticii, că tot ce e occidental trebuie tratat cu o anume distanțare, cu o notă de respingere chiar, deși la nivel individual occidentalii puteau fi persoane plăcute, demne

de a fi tratate cu ospitalitatea maghiară. În cele din urmă m-am obișnuit să-i vorbesc prin intermediul lui Helen, deși uneori aveam impresia că mai am puțin și înțeleg avalanșa aceea de silabe.

Uneori comunicarea dintre noi nu mai avea însă nevoie de interpret. După o excelentă plimbare pe malul Dunării, am traversat ceea ce am aflat apoi că se numește Széchenyi Lánchid, Podul cu Lanțuri Széchenyi, un miracol al tehnicii de secol XIX, botezat astfel în onoarea unuia dintre marii modernizatori ai Budapestei, contele István Széchenyi. Cînd am intrat pe pod, luminile înserării, reflectate în apele Dunării, au inundat întreaga scenă, astfel încît contururile masive ale castelului și ale bisericilor din Buda, către care ne îndreptam, s-au învești mîntat într-o strălucire aurie-cafenie. Podul însuși era un monolit elegant, străjuit la capete de lei întinși și susținut de două arce semețe. Exclamația mea spontană de admirație stîrni surîsul mătușii, iar Helen, între noi doi, zîmbi și ea cu orgoliu.

– Este un oraș minunat, am remarcat, iar Éva mi-a strîns brațul ca și cînd aș fi fost unul dintre copiii ei, acum mari.

Helen îmi spuse că mătușa voia să aflu despre reconstrucția podului.

– Budapesta a suferit distrugeri masive în timpul războiului. Unul dintre poduri nu este nici astăzi pe deplin reparat și multe clădiri au avut de suferit. Poți vedea că încă se refac numeroase construcții în oraș. Dar podul pe care ne aflăm a fost refăcut pentru... cum se spune?... pentru centenarul construcției sale, în 1949, și sîntem foarte mîndri de acest lucru. Eu sînt mîndră mai cu seamă fiindcă mătușa a contribuit la reconstruirea lui.

Éva surîse și încuviință, apoi păru să-și aducă aminte că, de fapt, nu înțelege engleza.

O clipă mai tîrziu am intrat într-un tunel ce pătrundea parcă pe sub castel, iar mătușa ne spuse că a ales unul dintre restaurantele ei preferate, un loc „cu adevărat maghiar“, pe strada József Attila. Eram încă uimit de numele străzilor budapestane, unele cu rezonanță exotică, iar altele, ca aceasta, amintind de un trecut pe care-l credeam viu doar în cărți. Strada József Attila se dovedi la fel de largă ca majoritatea celorlalte din oraș, nicidecum o cărare noroioasă

mărginită de cazemate barbare, în care hunii războinici își înghițeau mîncarea fără a coborî din șa. Restaurantul era elegant și liniștit, iar șeful de sală ne ieși rapid în întîmpinare, salutînd-o pe Éva și spunîndu-i pe nume. Ea părea obișnuită cu acest gen de atenție. Peste cîteva minute eram așezați la cea mai bună masă, de la care puteam admira priveliștea oferită de vechile clădiri și de copacii bătrîni, de trecătorii în veșminte de vară și de mașinile zgomotoase ce străbăteau strada în viteză. M-am rezemat în scaun, cu un oftat de mulțumire.

Mătușa Éva comandă pentru noi toți, și primul fel de mîncare veni însoțit de o băutură tare numită *pálinka*, despre care Helen îmi spuse că era distilată din caise.

– Vom mînca acum ceva delicios, îmi explică Éva prin intermediul nepoatei ei. Se numește *hortobàgyi palacsinta.* E un soi de clătită umplută cu carne de vițel – un fel tradițional printre păstorii din pustă. Îți va plăcea.

Mi-a plăcut, ca de altfel și tot ce a urmat – carne cu legume înăbușite, straturi de cartofi și salam cu ouă fierte tari, salate bogate, fasole verde cu carne de oaie, alături de pîinea aurie. Pînă în acel moment nu-mi dădusem seama cît îmi este de foame după o zi întreagă pe drum. Am remarcat că Helen și mătușa ei deopotrivă mîncau cu aceeași poftă nedisimulată, pe care nici un american bine-crescut nu ar fi arătat-o atît de fățiș în public.

Ar fi o greșeală dacă aș lăsa impresia că ne-am limitat doar la a mînca, fiindcă tot timpul Éva a vorbit, iar Helen a tradus. Eu puneam cînd și cînd cîte o întrebare, dar în cea mai mare parte a timpului, din cîte îmi amintesc, eram ocupat să ingerez atît mîncarea, cît și informațiile receptate. Mătușa Éva părea să țină ferm cont de faptul că eram un istoric; poate își închipuia că nu știu prea multe despre istoria Ungariei și nu voia s-o fac de rușine la conferință ori poate că era mînată de patriotismul vechiului imigrant. Oricare ar fi fost motivul, avea un stil excelent de exprimare, și aproape că-i puteam citi frazele pe chipul mobil înainte ca Helen să le traducă.

Cînd mi-am încheiat toastul cu *pálinka* în cinstea prieteniei dintre țările noastre, Éva a garnisit clătitele păstorești cu o descriere a originilor Budapestei – am aflat că fusese inițial o garnizoană romană, numită

Aquincum, și că ruinele din acea epocă erau încă vizibile; la aceasta a alăturat o imagine vie a modului în care Attila și hunii săi au cucerit cetatea în secolul al V-lea. Otomanii erau deci invadatori tîrzii și ceva mai blînzi, mi-am spus. Tocănița de carne cu legume – un fel căruia Helen i-a spus *gulyás,* asigurîndu-mă că nu este vorba despre gulaș, numit altfel de maghiari – a atras o lungă descriere a invaziei maghiarilor în secolul al IX-lea. La musacaua de cartofi cu salam, mult mai gustoasă decît șnițelul sau macaroanele cu brînză, mătușa Éva a continuat cu încoronarea regelui Ștefan I – Sfîntul István – în anul 1000.

– Era un păgîn înveșmîntat în piei de animale, a precizat Éva prin intermediul lui Helen, dar a devenit primul rege al Ungariei, pe care a convertit-o la creștinism. Vei vedea numele lui pretutindeni în Budapesta.

Cînd credeam că n-am să mai pot înghiți nici măcar o îmbucătură, doi chelneri își făcură apariția aducînd tăvi de pateuri și prăjituri care n-ar fi fost cîtuși de puțin nelalocul lor în sala tronului austro-ungar, plus cești cu cafea – *eszpresszó*, a precizat Éva. Nu știu cum, dar am mai găsit loc în stomac și pentru ele.

– Cafeaua are în Budapesta o istorie tragică, traduse Helen. Cu mult timp în urmă, în 1541 mai precis, Soliman I l-a invitat pe unul dintre generalii noștri, pe nume Bálint Török, să ia masa cu el în cortul său, iar la sfîrșit, cînd ajunseseră la cafea – generalul a fost primul maghiar care a savurat această licoare –, Soliman l-a informat că grosul trupelor otomane cuceriseră castelul Buda în timp ce ei mîncau. Îți imaginezi cît de amară a fost cafeaua aceea pentru Török.

Surîsul ei avea de această dată o nuanță mai degrabă stînjenită decît luminoasă. Iarăși otomanii, mi-am spus; ce amestec ciudat de isteție și cruzime, de rafinament estetic și tactici barbare! În 1541, stăpîneau deja Istanbulul de aproape un secol; amintirea acestui fapt mi-a oferit încă un indiciu despre forța lor copleșitoare, grație căreia își întinseseră tentaculele în Europa, oprindu-se doar la porțile Vienei. Lupta lui Vlad Dracula împotriva lor, ca și a multor compatrioți ai săi creștini, a fost aidoma celei dintre David și Goliat, cu un succes însă mult mai anemic. Eforturile depuse însă de ei în Europa Estică și în Balcani, nu numai în Valahia, dar și în Ungaria, Grecia și

Bulgaria – pentru a nu menționa decît unele țări –, au dus în cele din urmă la alungarea otomanilor. Toate acestea le asimilasem în primul rînd grație lui Helen și-mi stîrniseră o anume admirație perversă pentru Dracula. Vlad trebuie să fi știut că revolta sa împotriva turcilor era sortită eșecului pe termen scurt, și, cu toate acestea, se războise aproape întreaga viață pentru a-și elibera țara de invadatorii otomani.

– De fapt, aceasta a fost a doua oară cînd turcii ocupau aceste teritorii, preciză Helen și, sorbind din cafea, puse ceașca pe masă cu un suspin satisfăcut, de parcă aici cafeaua ar fi fost mai delicioasă decît oriunde altundeva. Iancu de Hunedoara i-a înfrînt la Belgrad, în 1456. El e unul dintre marii noștri eroi, alături de regele Ștefan și Matei Corvin, cel care a construit noul castel și biblioteca despre care ți-am vorbit. Mîine, cînd vei auzi clopotele bisericilor din tot orașul bătînd la prînz, să știi că bat în cinstea victoriei sale de atunci; încă o mai celebrează și azi, în fiecare zi.

– Iancu de Hunedoara..., am spus gînditor. Cred că i-ai menționat numele și aseară. Și spuneai că victoria aceea a fost în 1456?

Ne-am privit pentru o clipă; orice dată care se încadra în timpul vieții lui Dracula devenise un fel de semnal între noi doi.

– Era în Valahia pe atunci, șopti Helen.

Știam că nu se referise la Iancu de Hunedoara, fiindcă încheiasem un fel de pact tacit să nu-i rostim numele în public. Éva era însă prea isteață pentru a fi păcălită de o omisiune ori de o simplă barieră de limbaj.

– Iancu de Hunedoara? întrebă ea și adăugă ceva în maghiară.

– Mătușa vrea să știe dacă ești interesat în mod deosebit de perioada în care a trăit Iancu, îmi explică Helen.

Nu știam ce să răspund, așa că am spus doar că întreaga istorie a Europei mi se părea interesantă. Această remarcă a adus pe chipul Évei o privire subtilă, aproape o încruntare, și m-am grăbit să-i distrag atenția.

– Te rog s-o întrebi pe doamna Orbán dacă-i pot adresa eu însumi cîteva întrebări.

– Desigur.

Surîsul lui Helen părea să aprobe atît solicitarea mea, cît și motivele ei ascunse. După ce ea traduse, Éva se întoarse spre mine cu o expresie precaută.

– Mă întrebam, am început, dacă este adevărat ce se aude la noi în Occident despre actualul liberalism maghiar.

De data aceasta am constatat o privire precaută în ochii lui Helen și m-am așteptat la o nouă lovitură de picior pe sub masă, dar mătușa îi făcea deja semn să-i traducă. Atunci cînd îmi înțelese întrebarea, îmi adresă un surîs indulgent, ca și răspunsul, de altfel:

– Noi, în Ungaria, am pus dintotdeauna preț pe modul nostru de viață și pe independența noastră. De aceea perioadele de dominație otomană și austro-ungară au fost atît de dificile. Adevărata guvernare a țării a servit mereu interesele poporului. Cînd revoluția a eliberat muncitorii de sărăcie și oprimare, ne-am impus propriul mod de a trăi. Zîmbetul i se lăți pe față, și mi-a părut rău că nu-l pot descifra mai bine. Partidul Comunist Ungar este întotdeauna în pas cu timpurile.

– Deci sînteți convinsă că Ungaria înflorește cu adevărat sub regimul lui Imre Nagy?

De cînd ajunsesem în Budapesta, mă tot întrebam ce schimbări adusese administrația noului premier, surprinzător de liberal, cînd îi luase locul comunistului dur Rákoczi, cu un an în urmă; eram curios și dacă se bucurase într-adevăr de susținerea populară despre care citisem în presa de acasă.

Helen a tradus cu o oarecare nervozitate, dar surîsul mătușii a rămas același.

– Văd că ești la curent cu ultimele evenimente, tinere.

– Totdeauna am fost interesat de relațiile internaționale. Cred că studiul istoriei ar trebui să ne pregătească pentru a înțelege mai bine prezentul, nicidecum pentru a fugi de el.

– Foarte înțelept! Ei bine, pentru a-ți satisface curiozitatea, am să-ți răspund: Nagy se bucură de o mare popularitate în rîndul maghiarilor, iar reformele sale sînt în armonie cu glorioasa noastră istorie.

Mi-a trebuit un minut pentru a realiza că Éva nu spusese propriu-zis nimic și un alt minut pentru a reflecta asupra strategiei sale diplomatice, care îi permisese să-și păstreze poziția în guvern pe parcursul tuturor oscilațiilor între o politică dirijată de la Moscova și una a reformelor pro-ungare. Indiferent care era părerea ei personală despre Nagy, el conducea acum guvernul în cadrul căruia lucra și ea.

Poate că însăși deschiderea pe care acesta o crease îi permisese ei – un înalt oficial guvernamental – să ia acum masa cu un american. Strălucirea din ochii ei negri ar fi putut fi aprobare, deși nu eram sigur; dar, după cum s-a dovedit mai tîrziu, nu m-am înșelat.

– Iar acum, prietene, trebuie să te lăsăm să te odihnești înainte de prelegerea de mîine. O aștept cu nerăbdare, și-ți voi spune după aceea ce părere am despre ea, traduse Helen.

Éva îmi făcu un semn amabil, și nu m-am putut împiedica să nu zîmbesc. Chelnerul apăru lîngă ea, de parcă ar fi auzit-o. Am făcut o anemică încercare de a întinde mîna după nota de plată, deși nu aveam idee ce anume cerea eticheta și nici dacă schimbasem suficienți bani pentru a plăti o cină atît de îmbelșugată. Dacă a existat însă o notă de plată, a dispărut înainte de a o zări eu și a fost achitată pe nevăzute. La garderobă, i-am ținut haina mătușii Éva, luptîndu-mă pentru ea cu șeful de sală, și ne-am îndreptat spre automobilul care aștepta.

La picioarele podului aceluia splendid, Éva a șoptit cîteva cuvinte șoferului, care a oprit. Am coborît și am zăbovit pentru o clipă privind luminile Pestei și oglinda întunecată a apei. Vîntul devenise rece, tăios la față, după aerul molatic al Istanbulului, și mi s-a părut că simt întinderea pustei dincolo de linia orizontului. Scena din fața ochilor mei era una pe care îmi dorisem toată viața s-o văd; aproape că nu-mi venea să cred că mă aflam aici, admirînd luminile Budapestei.

Mătușa Éva spuse ceva cu voce joasă și Helen traduse:

– Orașul nostru va fi totdeauna unul măreț.

Mai tîrziu mi-am amintit foarte clar cuvintele ei. Se întîmpla doi ani mai tîrziu, cînd am aflat cît de puternic fusese angajamentul Évei Orbán pentru noul guvern reformator: ambii ei fii fuseseră uciși în stradă de tancurile sovietice în cursul revoltei studenților din 1956; Éva fugise în Iugoslavia împreună cu alți cincisprezece mii de compatrioți. Helen îi scrisese de multe ori, insistînd să ne permită s-o aducem în Statele Unite, dar ea a refuzat chiar și să depună formele pentru emigrare. Am încercat din nou, cîțiva ani mai tîrziu, să mai aflu cîte ceva despre ea, fără succes însă. Iar cînd am pierdut-o pe Helen, am pierdut și orice legătură cu Éva.“

Capitolul 40

„M-am trezit a doua zi dimineață sub heruvimii auriți de deasupra patului incomod și, pentru o clipă, nu mi-am putut aminti unde mă aflam. Era o senzație neplăcută; mă simțeam pierdut, mai departe de casă decît îmi imaginasem vreodată că voi ajunge, incapabil să-mi aduc aminte dacă sînt în New York, Istanbul, Budapesta sau un alt oraș. Un junghi în inimă îmi readuse în memorie dispariția lui Rossi – un sentiment pe care îl trăiam adesea dimineața, la trezire, și m-am întrebat dacă visul din timpul nopții mu mă dusese cumva în cine știe ce loc sumbru, în care aveam șanse să-l găsesc, dacă rămîneam acolo suficient de mult timp.

Helen era în sala de mese a hotelului, cu un ziar deschis în fața ei; titlurile, din care nu izbuteam să înțeleg o iotă, m-au descurajat, dar am văzut-o făcîndu-mi semn veselă cu mîna. Combinația dintre visul pe jumătate uitat, titlurile în maghiară și apropiata prelegere pe care urma s-o susțin probabil că mi se întipărise pe față, fiindcă Helen mă întîmpină cu o privire întrebătoare.

– Ce expresie tristă! Te-ai gîndit iar la cruzimile cotropitorilor otomani?

– Nu. Doar la conferințele internaționale.

M-am așezat și m-am întins după un șervet alb, servindu-mă din porția ei de cornuri. Cu toată sărăcia lui, hotelul părea să se fi

specializat în păstrarea imaculată a șervetelor. Cornurile, însoțite de unt și gem de căpșune, erau excelente, ca și cafeaua care apăru cîteva minute mai tîrziu. Deloc amară de data aceasta.

– Nu-ți face griji, replică Helen pe un ton liniștitor. O să...

– O să-i las cu gura căscată?

– Cu tine îmi îmbogățesc engleza, rîse ea. Sau poate o distrug!

Am început să pun unt pe un alt corn.

– Mătușa ta m-a impresionat profund.

– Mi-am dat seama.

– Spune-mi, cum a reușit să vină aici din România și să ajungă pe o poziție atît de înaltă? Dacă nu te deranjează întrebarea.

Sorbi din cafea și apoi răspunse:

– Cred că a fost mîna destinului. Familia ei era foarte săracă; erau țărani din Transilvania care trăiau de pe urma unui petic de pămînt într-un sat despre care am auzit că nici nu mai există. Bunicii mei au avut nouă copii, Éva fiind cel de-al treilea. Au trimis-o la muncă pe cînd avea doar șase ani, fiindcă nu le ajungeau banii și nu aveau ce să-i dea să mănînce. A început să muncească la conacul unor unguri bogați, stăpînii tuturor pămînturilor din jurul satului. Între cele două războaie mondiale trăiau acolo mulți moșieri maghiari, ca urmare a mutării granițelor prin Tratatul de la Trianon.

– Cel care a modificat frontierele după încheierea Primului Război Mondial?

– Exact. Éva a lucrat pentru familia aceasta încă din copilărie, și mi-a spus că au fost drăguți cu ea. O lăsau să plece acasă uneori duminica, astfel că a putut păstra legătura cu familia ei. Cînd a împlinit șaptesprezece ani, cei pentru care lucra au hotărît să se întoarcă la Budapesta și au luat-o cu ei. Acolo a întîlnit un tînăr jurnalist revoluționar pe nume János Orbán. S-au îndrăgostit, s-au căsătorit, iar el a supraviețuit războiului. Mulți au fost tinerii unguri care au luptat în Primul Război Mondial, pe diverse fronturi din Europa, și zac acum în gropi comune în Polonia, Rusia... În orice caz, Orbán a ocupat o poziție înaltă în cadrul coaliției guvernamentale de după încheierea păcii și a obținut un loc în cabinet. Apoi a murit într-un accident de mașină, iar Éva și-a crescut singură fiii și i-a urmat cariera politică. E o

femeie uimitoare. N-am știut niciodată care sînt adevăratele ei convingeri politice; uneori am senzația că păstrează o anume distanță emoțională față de domeniul politicii în general, ca și cum ar fi pentru ea doar o simplă profesie. Cred că unchiul meu era un tip pasionat, un adept convins al doctrinei leniniste și un admirator al lui Stalin, înainte ca atrocitățile comise de el să devină cunoscute aici. Nu știu dacă mătușa gîndea la fel, dar cert este faptul că și-a clădit o carieră remarcabilă. Copiii ei s-au bucurat de toate privilegiile posibile, dar ea și-a folosit puterea pentru a mă ajuta și pe mine, așa cum ți-am spus.

– Și cum ați ajuns aici, tu și cu mama ta?

Helen oftă din nou.

– Mama e cu doisprezece ani mai tînără decît Éva; a fost mereu preferata ei dintre ceilalți copii ai familiei, și avea doar cinci ani cînd mătușa a plecat cu moșierii maghiari la Budapesta. Apoi, la nouăsprezece ani, fără a fi căsătorită, a rămas însărcinată. I-a fost teamă că vor afla părinții și toată lumea din sat – într-o cultură atît de tradiționalistă, ar fi riscat excluderea și, poate, moartea prin înfometare –, așa că i-a scris Évei și i-a cerut ajutorul. Mătușa mea i-a aranjat deplasarea la Budapesta, unchiul a așteptat-o la graniță, care era aspru păzită, și a adus-o în oraș. Am auzit-o o dată pe Éva spunînd că au dat o mită uriașă oficialilor de la frontieră. Transilvănenii erau detestați în Ungaria, mai cu seamă după Trianon. Mama mi-a spus că îi datorează totul unchiului; nu numai că a salvat-o dintr-o situație teribilă, dar niciodată n-a lăsat-o să simtă diferența de origine dintre ei. Cînd a murit, i-a frînt inima. El a fost cel care a adus-o în Ungaria în siguranță, oferindu-i o viață nouă.

– Și apoi te-ai născut tu.

– Și apoi m-am născut eu, la un spital din Budapesta, iar unchiul și mătușa au contribuit la creșterea și educarea mea. Eu și mama am locuit cu ei pînă cînd am intrat la liceu. În timpul războiului, Éva ne-a dus pe toți la țară și ne-a procurat de mîncare. Mama a făcut și ea școala aici și a învățat maghiara. A refuzat întotdeauna să mă învețe româna, deși uneori o auzeam vorbind în somn românește. Vezi deci – adăugă cu o privire amară – cum ne-a transformat Rossi viața. Dacă nu ar fi fost mătușa și unchiul meu, poate că mama ar fi

murit singură în vreo pădure și ar fi fost mîncată de lupi. Și eu odată cu ea, de fapt.

– Le sînt și eu recunoscător unchiului și mătușii tale, am spus, și apoi, temîndu-mă de o nouă privire sardonică din partea ei, mi-am făcut de lucru turnîndu-mi cafea în ceașcă.

Helen nu răspunse și, după cîteva momente, scoase din geantă niște hîrtii.

– Mai recitim o dată prelegerea ta?

Aerul rece și lumina soarelui de dimineață mi se păreau amenințătoare; în drum spre universitate nu mă puteam gîndi decît la momentul, din ce în ce mai apropiat, în care aveam să-mi încep prelegerea. Mai vorbisem o singură dată în fața unui public, cînd susținusem o prezentare împreună cu Rossi, cu un an în urmă, în cadrul unei conferințe pe tema colonialismului olandez. Fiecare dintre noi scrisese cîte o jumătate a prezentării. Jumătatea mea fusese o jalnică încercare de a condensa în douăzeci de minute ceea ce credeam că va cuprinde viitoarea mea disertație; cea a lui Rossi se dovedise a fi un veritabil și excelent tratat asupra moștenirii culturale a Olandei, a forței strategice a marinei olandeze și asupra naturii colonialismului. În ciuda sentimentului meu general de jenă, fusesem flatat de faptul că Rossi mă invitase să mă alătur lui. În timpul discursului fusesem susținut de prezența lui masivă și încrezătoare alături de mine, pe podium, și apoi de bătaia sa prietenească pe umăr, cînd am încheiat. Astăzi însă, aveam să fiu singur. Perspectiva era sumbră, ba chiar înspăimîntătoare, și numai gîndul la modul în care ar fi abordat Rossi situația a izbutit să mă liniștească întru cîtva.

În jurul nostru se întindeau străzile elegante ale Pestei, iar acum, la lumina zilei, puteam vedea că se află în construcție – de fapt reconstrucție – după distrugerile din timpul războiului. Multor case le lipseau încă un perete sau ferestre la etajele superioare, unele nemaiavînd nici măcar etaj, iar dacă te uitai atent, puteai vedea că aproape toate suprafețele erau marcate de cicatricile gloanțelor. Aș fi vrut să avem timp pentru o plimbare mai lungă, să pot vedea mai mult din Pesta,

dar convenisem că vom participa la toate prelegerile de dimineață, pentru a conferi o legitimitate cît mai mare prezenței noastre acolo.

– Și, în plus, aș vrea să facem ceva mai tîrziu, după-amiază, îmi spuse Helen. Vreau să mergem la bibliotecă înainte de a închide.

Cînd am ajuns la clădirea în care avusese loc recepția cu o seară înainte, se opri o clipă.

– Te rog să-mi faci o favoare.

– Desigur. Ce anume?

– Nu vorbi cu Géza József despre călătoriile noastre sau despre faptul că sîntem în căutarea cuiva.

– Nu aveam de gînd să fac așa ceva! am replicat cu indignare.

– Am vrut doar să te avertizez. Știi, omul poate fi foarte convingător.

– Bine.

Am deschis ușa cu decorațiuni baroce și am invitat-o să intre înaintea mea. Într-o sală de conferințe de la etaj, mulți dintre cei pe care îi văzusem cu o seară în urmă erau deja așezați pe scaune, discutînd în vervă sau răsfoind hîrtii.

– Doamne, murmură Helen. Și Catedra de antropologie a venit aici!

O clipă mai tîrziu, era deja adîncită în conversații. Am văzut-o surîzînd, probabil unor prieteni vechi, colegi din anii de studiu, și un val de singurătate s-a abătut asupra mea. La un moment dat arătă spre mine, încercînd să mă prezinte de la distanță, dar torentul de glasuri și maghiara ininteligibilă constituiau o barieră aproape palpabilă între noi. În clipa aceea am simțit o bătaie pe umăr și, cînd m-am întors, am dat cu ochii de formidabilul Géza. Îmi strînse mîna și îmi zîmbi călduros.

– Cum ți s-a părut orașul nostru? E totul pe gustul dumitale?

– Totul, am replicat cu aceeași căldură.

Nu uitasem avertismentul lui Helen, dar îmi era greu să nu-l simpatizez.

– Ah, sînt încîntat atunci! Și îți vei susține prelegerea în după-amiaza aceasta?

– Da. Da, într-adevăr. Dar dumneata? Tot astăzi ne vei vorbi?

– Oh, nu! Mă documentez în prezent pe o temă de mare interes pentru mine, dar încă nu sînt gata să susțin o prezentare pe marginea ei.

– Care este această temă?

Nu mă putusem stăpîni să nu întreb, dar, înainte de a primi un răspuns, profesorul Sándor, cu coama sa de păr argintiu, urcă pe podium și ceru liniște în sală. Mulțimea se așeză cuminte în scaune, ca păsările pe cablurile de telefon, și glasurile amuțiră. M-am așezat și eu alături de Helen, aruncînd o privire ceasului de la mînă. Era abia nouă și jumătate, astfel că puteam să mă relaxez. Géza József luase loc mai în față; îi puteam vedea spatele în primul rînd. Privind în jur, am zărit și alte figuri familiare deja. Erau chipuri atente, poate puțin cam bățoase, și toate priveau spre profesorul Sándor.

– *Guten Morgen!* salută el și microfonul țiui lung, pînă ce un student cu o cămașă albastră și cravată neagră veni să-l regleze. Bună dimineața, distinși oaspeți. *Guten Morgen, bonjour,* bine ați venit la Universitatea din Budapesta. Sîntem mîndri să vă fim gazde la cea dintîi Convenție europeană a istoricilor din...

Aici microfonul începu să țiuie din nou și următoarele fraze nu s-au mai auzit. În plus, profesorul Sándor părea să-și fi terminat „proviziile“ de engleză, astfel că, timp de cîteva minute, a continuat într-un amestec de maghiară, franceză și germană. Din ultimele două am înțeles că prînzul va fi servit la ora douăsprezece, și apoi – spre oroarea mea – urma momentul de vîrf al conferinței, prelegerea mea – principalul vorbitor al zilei, un distins învățat american, specializat nu doar în istoria Olandei, ci și în economia Imperiului Otoman și deopotrivă în mișcarea muncitorească din America (asta era oare invenția mătușii Éva?), a cărui carte despre ghildele negustorilor olandezi urmează să fie publicată anul viitor, drept pentru care ei sînt profund recunoscători pentru norocul de a mă putea include în programul din această săptămînă.

Era mai rău decît în cele mai cumplite vise ale mele, și mi-am jurat s-o fac pe Helen să plătească, dacă avea vreun amestec în toate astea. Mulți dintre profesorii din sală s-au întors pentru a mă privi, zîmbindu-mi amabil, încuviințînd și chiar arătînd spre mine celor

din jur. Helen ședea maiestuoasă și serioasă alături de mine, dar ceva în curbura umerilor ei îmi sugera – speram că numai mie – o dorință perfect ascunsă de a izbucni în rîs. Am încercat să adopt și eu o înfățișare demnă și să-mi reamintesc că, la urma urmei, făceam totul de dragul lui Rossi.

După ce profesorul Sándor și-a încheiat prezentarea, veni la microfon un omuleț chel care începu să vorbească despre Liga Hanseatică. Locul lui a fost luat apoi de o doamnă cu păr cărunt, într-o rochie albastră, care a prezentat un subiect legat de istoria Budapestei, deși mai mult de atît nu am reușit să înțeleg. Ultimul conferențiar înainte de prînz a fost un tînăr de la Universitatea din Londra; părea de aceeași vîrstă cu mine și, spre ușurarea mea, a vorbit în engleză, în vreme ce un student la Filologie a citit traducerea în germană a prelegerii sale. Mi s-a părut straniu să aud atîta germană aici, la numai zece ani după ce nemții distruseseră Budapesta aproape în întregime, dar mi-am amintit că era limba oficială a Imperiului Austro-Ungar. Profesorul Sándor l-a prezentat pe tînărul britanic ca fiind Hugh James, specialist în istoria est-europeană.

Profesorul James era un bărbat solid, în costum cafeniu și cravată măslinie; în decorul acela avea un aer atît de tipic englezesc, încît abia mi-am putut reține un hohot de rîs. Ochii lui au sclipit trecînd publicul în revistă și oferindu-i un zîmbet plăcut.

– Nu m-am așteptat niciodată să ajung în Budapesta, a început el privind spre noi, dar îmi pare foarte bine că mă aflu aici, în acest splendid oraș al Europei Centrale, veritabilă poartă între Orient și Occident. Și acum, aș vrea să vă răpesc cîteva minute pentru a vă vorbi despre moștenirea lăsată de turcii otomani în această regiune a continentului european odată cu retragerea lor după asediul Vienei, în 1685.

Profesorul s-a oprit și a surîs către studentul la Filologie, care a început să citească traducerea în germană a primei fraze. Astfel au decurs lucrurile în continuare, cele două limbi alternînd; dar probabil că britanicul se abătea cam mult de la textul scris, fiindcă, pe măsură ce vorbea, studentul îi arunca adesea priviri nedumerite.

– Am auzit cu toții, desigur, povestea primului *croissant,* acel corn franțuzesc născocit de un patiser parizian ca un tribut adus victoriei

asupra trupelor otomane. Cornul reprezenta, firește, semiluna de pe stindardul otoman – un simbol pe care occidentalii îl savurează încă și astăzi la o ceașcă de cafea.

Privind în jur surîzător, profesorul James a părut să-și dea seama brusc, la fel ca mine de altfel, că foarte puțini dintre omologii lui maghiari văzuseră vreodată Viena sau Parisul.

– Ei bine, moștenirea lăsată de otomani poate fi rezumată simplu printr-un singur cuvînt: estetică.

Și a continuat descriind arhitectura unor orașe din Europa Centrală, amintind despre moda locurilor, obiceiurile alimentare și designul interioarelor. L-am ascultat cu o fascinație ce era determinată numai în parte de bucuria că-i puteam înțelege pe deplin cuvintele; multe dintre imaginile văzute de curînd în Istanbul mi-au revenit în minte cînd profesorul James a amintit despre băile turcești din Budapesta și despre clădirile proto-otomane, austro-ungare, din Sarajevo. Iar cînd a descris Palatul Topkapî, m-am pomenit că îl aprob cu un gest viguros din cap, pînă ce mi-am dat seama că ar trebui, probabil, să dau dovadă de mai multă discreție.

Discursul britanicului a fost urmat de aplauze furtunoase, după care profesorul Sándor ne-a invitat în sala de mese, pentru a lua prînzul. În învălmășeala de literați și mîncare bună, am reușit să-l găsesc pe profesorul James așezat la o masă.

– Pot să mă așez lîngă dumneavoastră?

S-a ridicat imediat, cu un zîmbet.

– Desigur, desigur. Hugh James. Bună ziua.

M-am prezentat și ne-am strîns mîinile, privindu-ne cu o curiozitate prietenească reciprocă.

– Oh, spuse el, deci dumneavoastră sînteți vorbitorul principal al zilei. Aștept cu nerăbdare prelegerea pe care o veți susține.

Privit de aproape, părea mai în vîrstă decît mine cu vreo zece ani și avea ochi căprui extraordinar de luminoși, apoși și puțin bulbucați, ca ai unui basset. Îi recunoscusem deja accentul ca fiind din nordul Angliei.

– Mulțumesc, am răspuns, încercînd să nu tremur vizibil. Iar mie mi-a făcut o deosebită plăcere să ascult expunerea dumneavoastră.

A acoperit cu adevărat un spectru remarcabil. Mă întreb dacă îl cunoașteți pe... hmm... mentorul meu, Bartholomew Rossi. Și el este englez.

– Dar desigur! exclamă Hugh James, desfăcîndu-și șervetul cu un gest entuziast. Profesorul Rossi este unul dintre autorii mei preferați; am citit majoritatea cărților pe care le-a scris. Și lucrați cu Domnia Sa? Ce noroc!

O pierdusem din vedere pe Helen, dar în acel moment am zărit-o la bar, alături de Géza József. El îi vorbea la ureche, aproape lipit de ea, și, după circa un minut, s-au îndreptat amîndoi spre o masă în celălalt capăt al sălii. O puteam vedea destul de bine pentru a-i descifra expresia acră de pe figură, dar nici acest fapt nu a avut darul de a-mi face scena mai plăcută. Géza se apleca spre ea, privind-o drept în față, în vreme ce ea se uita în farfurie, iar dorința de a ști ce îi spune devenise aproape insuportabilă.

– În orice caz – Hugh James vorbea în continuare despre scrierile lui Rossi –, cred că studiul său referitor la teatrul elen este extraordinar. Omul acesta poate realiza orice!

– Da, am răspuns absent. Lucrează la un articol intitulat *Duhul din amforă,* despre recuzita utilizată în tragediile grecești.

M-am oprit brusc, dîndu-mi seama că dezvăluiam, poate, secretele profesionale ale lui Rossi. Chiar dacă nu aș fi realizat ceea ce fac, expresia de pe chipul profesorului James mi-ar fi arătat-o cît se poate de elocvent.

– Cum ați spus? întrebă el, evident uimit, așezîndu-și pe farfurie cuțitul și furculița. *Duhul din amforă?*

Uitasem complet acum de Helen și de Géza.

– Da. De ce întrebați?

– Dar e uluitor! Cred că trebuie să-i scriu imediat profesorului Rossi! Vedeți dumneavoastră, am studiat recent un document extrem de interesant din Ungaria secolului al XV-lea. De fapt, acest lucru m-a adus aici; analizam acea perioadă din istoria Ungariei și m-am înscris la conferință, cu amabila permisiune a profesorului Sándor. În orice caz, documentul este scris de unul dintre învățații regelui Matei Corvin și menționează chiar duhul din amforă.

Mi-am amintit că Helen se referise cu o seară înainte la Matei Corvin; nu el fusese oare fondatorul marii biblioteci din castelul Buda? Și mătușa Éva menționase numele lui.

– Vă rog să continuați, l-am îndemnat.

– Ei bine, poate vi se va părea caraghios, dar de ani buni nutresc un interes considerabil pentru legendele populare din Europa Centrală. Totul a început, cu multă vreme în urmă, ca un fel de glumă, dar în timp am devenit captivat de legenda vampirului.

Am rămas cu ochii lipiți de figura lui. Arăta la fel ca înainte, cu fața rozalie și amabilă, dar mi-am spus că, probabil, visez.

– Oh, știu că pare ceva copilăresc... contele Dracula și toate celelalte... dar, dacă îl aprofundezi, îți dai seama că este cu adevărat un subiect remarcabil. Vedeți dumneavoastră, Dracula a fost o persoană în carne și oase – desigur, nu un vampir –, și mă interesează să aflu dacă istoria lui are vreo legătură cu legendele despre vampiri. Acum cîțiva ani am început să caut materiale scrise pe această temă, pentru a vedea dacă există în primul rînd – fiindcă, desigur, legendele au circulat îndeosebi pe cale orală în satele din Europa Centrală și de Est. Ei bine, ce să vezi, în timp ce lucram la biblioteca universității de aici, am dat de acest document solicitat, se pare, de Matei Corvin; regele a însărcinat pe cineva să adune toate informațiile despre vampiri, din cele mai străvechi timpuri. Nu știu cine a fost cel care a realizat compilația, dar în mod cert era un clasicist, și, în loc să bată satele, așa cum ar fi făcut orice antropolog, el a început să caute în textele latine și grecești – Matei Corvin avea o colecție bogată. A găsit astfel o referire la un concept din Grecia antică, despre care eu n-am mai auzit nicăieri altundeva – pînă acum, cînd l-ați menționat dumneavoastră: duhul din amforă. În Grecia antică și în tragediile elene, în amfore era depusă uneori cenușa umană, și oamenii neștiutori ai acelor vremuri credeau că, dacă amfora respectivă nu este îngropată cum se cuvine, riscă să dea naștere unui vampir; încă nu m-am dumirit cum. Poate că profesorul Rossi știe ceva despre acest lucru, dacă scrie acel articol. O coincidență remarcabilă, nu vi se pare? Dacă e să dăm crezare folclorului, există și astăzi vampiri în Grecia.

– Știu. *Vrykolakas.*

De această dată a fost rîndul lui Hugh James să mă privească năuc. Ochii lui protuberanți deveniră enormi.

– De unde știți asta? Adică, vă rog să mă scuzați... sînt surprins să întîlnesc pe altcineva care...

– Care este interesat de vampiri? l-am întrerupt sec. Da, și pe mine mă surprindea înainte acest lucru, dar am început deja să mă obișnuiesc. Cum ați devenit dumneavoastră interesat de vampiri, domnule profesor James?

– Hugh, mă corectă el. Te rog să-mi spui Hugh. Ei bine... Mă privi fix timp de o secundă și pentru prima dată am remarcat că sub exteriorul acela jovial ardea ceva intens ca o flacără. Este ceva terbil de straniu și nu obișnuiesc să vorbesc cu oricine despre asta, dar...

Nu mai puteam aștepta, așa că l-am întrerupt din nou:

– Nu cumva ați găsit o carte veche cu un dragon în centru?

Privirea lui mă studie aproape sălbatică, iar culoarea îi pieri din obraji.

– Da. Am găsit o carte, răspunse el, prinzîndu-se cu mîna de marginea mesei. Cine sînteți dumneavoastră?

– Și eu am găsit una.

Am rămas nemișcați, privindu-ne timp de cîteva clipe, și am fi putut continua astfel, amînînd tot ce aveam de discutat, dacă n-am fi fost întrerupți. Vocea lui Géza József mi-a ajuns la ureche înainte de a-i observa prezența. Venise din spate și acum se apleca deasupra mesei cu un zîmbet vesel. Imediat sosi și Helen, iar expresia de pe chipul ei era stranie, aproape vinovată.

– Bună ziua, tovarăși, ne-a salutat Géza cordial. Ce-i cu aceste cărți pe care le-ați găsit?“

Capitolul 41

„Cînd profesorul Géza s-a aplecat deasupra mesei noastre cu acea întrebare amicală, pentru o clipă n-am știut ce să răspund. Trebuia să vorbesc cu Hugh James cît mai curînd posibil, dar în particular, nu aici, printre atîția oameni, și în mod cert nu în prezența celui cu privire la care mă avertizase Helen. (Apropo, de ce oare?) Într-un tîrziu am reușit să bîigui cîteva cuvinte:

– Vorbeam despre pasiunea noastră comună pentru cărțile vechi. Fiecare specialist ar trebui să-și recunoască această pasiune, nu credeți?

Helen ajunsese și ea lîngă noi și mă privea acum cu ceea ce mi s-a părut a fi un amestec de teamă și aprobare. M-am ridicat pentru a-i oferi un scaun. Probabil că, pe fondul dorinței de a mă preface față de Géza József, ceva din incitarea mea i s-a transmis și ei, fiindcă se uita atentă cînd la mine, cînd la Hugh. Géza ne privea pe toți jovial, dar mi s-a părut că detectez o vagă îngustare a ochilor săi frumoși; așa trebuie să se fi încruntat hunii – mi-am spus – în lumina aspră a soarelui occidental, prin fantele apărătoarelor de piele pe care le purtau pe cap. M-am străduit să nu-mi mai ridic ochii spre el.

Am fi putut rămîne astfel, prefăcîndu-ne și evitînd să ne privim reciproc, toată ziua, dacă profesorul Sándor nu și-ar fi făcut brusc apariția.

– Foarte bine, declară el. Văd că ați mîncat cu poftă. Sînteți gata? Și acum, dacă veți avea amabilitatea să veniți cu mine, ne vom pregăti pentru prelegerea dumneavoastră.

Am tresărit – timp de cîteva minute uitasem complet de tortura care mă aștepta –, dar m-am ridicat, ascultător. Géza se trase respectuos în spatele profesorului Sándor – poate puțin prea respectuos, mi s-a părut –, iar gestul său mi-a dat posibilitatea să-mi ridic ochii spre Helen. Am schițat un gest vag spre Hugh James, care se ridicase și el politicos cînd apăruse ea, iar acum ședea tăcut la masă. Helen se încruntă nedumerită, dar, spre ușurarea mea, profesorul Sándor îl bătu pe Géza pe umăr și, împreună, se îndepărtară. Mi s-a părut că descifrez o anume iritare în silueta masivă a ungurului, dar poate că avertismentele lui Helen în privința lui își făcuseră un efect prea puternic asupra mea. În orice caz, mișcarea ne-a oferit un moment de libertate.

– Hugh are o carte, am șoptit, trădînd astfel fără jenă încrederea britanicului.

Helen se uită la mine fără să înțeleagă.

– Hugh?

I-am făcut semn spre el și atunci își dădu seama. Tăcut, Hugh ne privea fix pe amîndoi.

– Deci și ea...? bîigui englezul.

– Nu. Ea mă ajută pe mine. Ți-o prezint pe domișoara Rossi, antropolog.

Hugh îi strînse mîna cu un gest călduros, încă nedumerit. Dar profesorul Sándor se întorsese și ne aștepta, așa că nu am putut face altceva decît să-l urmăm, rămînînd aproape unii de ceilalți, ca o turmă de oi.

Sala de conferințe era deja pe jumătate plină, și m-am așezat pe rîndul din față, scoțînd notițele din servietă cu o mînă ce izbutea să nu tremure. Profesorul Sándor și asistentul său își făceau de lucru din nou cu microfonul și, o clipă, mi-a trecut prin minte că poate publicul nu mă va auzi, așa că nu aveam de ce să-mi fac griji. Dar defecțiunea fu rapid remediată și profesorul începu să mă prezinte. Îmi trecu din nou în revistă extraordinarele realizări, aminti de prestigiul de care se bucura universitatea mea în Statele Unite și felicită participanții

pentru rara onoare de a mă avea ca oaspete. De această dată, pentru mine probabil, vorbi numai în engleză. Brusc, mi-am dat seama că nu dispuneam de un interpret care să-mi traducă notițele în germană în vreme ce vorbeam, iar această idee mi-a dat un plus de încredere.

– Bună ziua, dragi colegi istorici, am început și apoi, considerînd această introducere prea pompoasă, am pus notițele pe pupitru. Vă mulțumesc pentru că mi-ați acordat onoarea de a vorbi astăzi în fața dumneavoastră. Aș vrea să vă supun atenției perioada incursiunilor otomane în Transilvania și Valahia, două principate cunoscute dumneavoastră ca făcînd parte din România actuală.

Sutele de chipuri concentrate erau toate îndreptate spre mine, și, pentru o frîntură de secundă, m-am întrebat dacă în sală nu apăruse brusc o anume tensiune. Pentru istoricii maghiari și pentru unguri în general, Transilvania era un subiect delicat.

– După cum știți – am continuat –, Imperiul Otoman a ocupat timp de mai bine de cinci sute de ani teritorii în răsăritul Europei, administrația sa avîndu-și centrul în vechiul Constantinopol, cucerit în 1453. Invaziile otomane s-au soldat cu succes în zeci de țări, dar au existat unele regiuni pe care imperiul nu le-a putut supune complet niciodată, multe dintre ele fiind enclave muntoase, a căror topografie, dar și populație deopotrivă sfidau orice tentativă de cucerire. Una dintre aceste regiuni a fost Transilvania.

Și am continuat astfel, bazîndu-mă atît pe notițe, cît și pe memoria mea și resimțind din cînd în cînd cîte un val de trac. Nu cunoșteam domeniul foarte bine, deși lecțiile ținute de Helen mi se întipăriseră adînc în minte. După această introducere, am trecut pe scurt în revistă rutele comerciale otomane în regiune și diversele personaje istorice care au încercat să respingă incursiunile turcilor în teritoriile lor. L-am inclus printre ele și pe Vlad Dracula, cît mai inofensiv cu putință, deoarece convenisem cu Helen că, dacă nu l-aș menționa deloc, aș risca să stîrnesc suspiciuni în rîndul istoricilor care cunoșteau rolul jucat de el în rezistența antiotomană. Probabil că rostirea numelui său în fața atîtor necunoscuți a avut asupra mea un impact mai puternic decît m-aș fi așteptat, fiindcă, atunci cînd am început să

descriu cum a tras în țeapă douăzeci de mii de oșteni turci, mîna mea a schițat un gest prea amplu și am răsturnat paharul cu apă.

– Oh, îmi pare rău! am exclamat, aruncînd priviri jalnice oceanului de chipuri înțelegătoare – înțelegătoare, cu două excepții. Helen era palidă și încordată, iar Géza József se aplecase în față, cu o expresie serioasă în ochi, de parcă ar fi fost extrem de interesat de gafa mea. Studentul cu cămașă albastră și profesorul Sándor îmi veniră amîndoi în ajutor cu cîte o batistă, astfel că, după cîteva clipe, am putut să continui, și am făcut-o cu toată demnitatea pe care am reușit s-o afișez. Am subliniat că, deși turcii îi înfrînseseră în cele din urmă pe Vlad și pe tovarășii săi – mi s-a părut că trebuie să introduc și termenul acesta la un moment dat în prelegerea mea –, revoltele de acest gen au continuat de-a lungul secolelor pînă ce, una după alta, revoltele locale au dus la prăbușirea Imperiului Otoman. Natura locală a acestor revolte și abilitatea participantelor de a se retrage pe teritoriul propriu după fiecare atac au fost ceea ce a dus pînă la urmă la distrugerea mașinăriei otomane.

Voisem să fac o încheiere mai elocventă, însă publicul a părut mulțumit de concluzia mea, pe care a subliniat-o cu aplauze. Spre propria surprindere, terminasem și nimic teribil nu se întîmplase. Helen răsufla vizibil ușurată, iar profesorul Sándor s-a apropiat surîzător pentru a-mi strînge mîna. Privind în jur, am remarcat-o și pe Éva în spate, aplaudînd cu un zîmbet foarte larg. Ceva însă nu era în regulă în sală și, după o clipă, mi-am dat seama că silueta masivă a lui Géza dispăruse. Nu-mi aminteam să-l fi văzut plecînd, dar probabil că sfîrșitul expunerii mele fusese prea plicticos pentru el.

Îndată ce am încheiat, toată lumea s-a ridicat și a început să vorbească într-un iureș de limbi. Trei sau patru istorici maghiari au venit pentru a mă felicita și a-mi strînge mîna. Profesorul Sándor radia.

– Excelent! exclamă el. Sînt foarte bucuros să aflu că istoria Transilvaniei este atît de bine înțeleasă în Statele Unite.

M-am întrebat ce ar fi zis dacă ar fi știut că învățasem totul de la unul dintre colegii săi, la masa unui restaurant din Istanbul.

Éva își făcu loc printre ceilalți și îmi întinse și ea mîna. Nu eram sigur dacă trebuie să i-o sărut sau doar s-o strîng, dar m-am decis pentru

ultima variantă. Arăta astăzi, printre atîția bărbați în costume sobre, chiar mai înaltă și mai impunătoare. Purta o rochie neagră și cercei din aur masiv, iar părul, buclat sub o pălărioară verde, își schimbase peste noapte nuanța din roșu în negru.

Helen s-a apropiat pentru a-i vorbi, și am observat ce atitudine oficială aveau una față de cealaltă în public; aproape că îmi era greu să cred că, numai cu o seară înainte, se aruncaseră una în brațele celeilalte. Helen traduse felicitările mătușii la adresa mea:

– Ai lucrat foarte bine, tinere. Mi-am dat seama, după chipurile tuturor, că ai izbutit să nu ofensezi pe nimeni, și îmi închipui, prin urmare, că nu ai spus prea multe. Dar ți-ai menținut o postură dreaptă și ți-ai privit publicul în ochi, iar acest lucru te duce întotdeauna departe. Atenuînd aceste afirmații cu zîmbetul ei strălucitor, mătușa Éva adăugă: Acum trebuie să plec acasă, dar ne vedem la cină, mîine-seară. Putem lua masa la hotelul la care stai.

Nu știam că urma să cinăm din nou împreună, dar îmi părea bine să aud acest lucru.

– Îmi pare foarte rău că nu-ți pot oferi o masă pregătită la mine acasă, așa cum aș fi vrut, îmi spuse ea, dar, dacă-ți voi spune că locuința mea e în reconstrucție – ca toată Budapesta de altfel –, vei înțelege. N-aș putea permite unui invitat să-mi vadă salonul în harababura în care este acum.

Surîsul ei era menit să distragă atenția ascultătorului, dar am izbutit să sesizez două informații din cele spuse: în primul rînd că, în acest oraș cu apartamente mici, ea dispunea de un salon; în al doilea rînd că, harababură sau nu, era prea precaută pentru a invita acasă la ea un american.

– Trebuie să vorbesc ceva cu nepoata mea. Dacă te poți lipsi de ea, aș vrea să vină pe la mine diseară.

Helen îmi traduse totul cu o exactitate vinovată.

– Desigur, am replicat, întorcîndu-i zîmbetul. Sînt convins că aveți multe de discutat după o despărțire atît de lungă. Și cred că am deja niște planuri pentru cină.

Privirea mea îl căuta deja pe Hugh James prin mulțime.

– Foarte bine.

Îmi întinse din nou mîna, și de data aceasta i-am sărutat-o, ca un maghiar adevărat. Era pentru prima oară că făceam un astfel de gest.

După pauză a urmat o expunere în franceză, despre răscoalele țăranilor din Franța la începutul epocii moderne, și alte prelegeri în germană și maghiară. Le-am ascultat șezînd din nou pe locul meu din spatele sălii, lîngă Helen, bucurîndu-mă de un temporar anonimat. Cînd cercetătorul rus în problema statelor baltice a părăsit podiumul, Helen m-a asigurat în șoaptă că zăbovisem suficient în sală și deci puteam pleca.

– Biblioteca se închide peste o oră. Hai să ieșim acum.

– Doar o clipă, am rugat-o. Vreau să-mi stabilesc o întîlnire pentru cină.

L-am localizat pe Hugh James fără prea mare efort; și el mă căuta. Am convenit să ne întîlnim la ora șapte în holul hotelului universitar. Helen avea să se ducă la mătușa ei cu autobuzul, și mi-am dat seama, după expresia ei, că era nerăbdătoare să afle ce anume avea Hugh James de spus.

Zidurile bibliotecii universitare erau zugrăvite într-un ocru imaculat, și n-am putut să nu mă minunez din nou de rapiditatea cu care națiunea maghiară se refăcea după distrugerile războiului. Nici chiar cel mai cumplit regim tiranic nu putea fi ticăloșit pînă în măduva oaselor, dacă reușea să redea populației atîta frumusețe pierdută, într-un răstimp atît de scurt. Eforturile fuseseră susținute, probabil, atît de fervoarea comunistă, cît și de populația însăși, mi-am spus, amintindu-mi remarcile mătușii Éva.

– La ce te gîndești? mă întrebă Helen.

– La mătușa ta.

– Dacă îți place Éva atît de mult înseamnă că mama nu e, probabil, stilul tău, replică ea rîzînd provocator. Dar vom vedea asta mîine. Deocamdată, hai să căutăm ceva aici.

– Ce anume? Nu mai fi atît de misterioasă!

Ignoră cuvintele mele, și am intrat amîndoi, trecînd de ușile mari, bogat sculptate.

– Din Renaștere? am întrebat-o, dar ea a clătinat din cap.

– E o imitație din secolul al XIX-lea. Colecția originală găzduită aici nu a fost nici măcar în Pesta înainte de secolul al XVIII-lea, ci în Buda, ca și universitatea de altfel. Unul dintre bibliotecari mi-a spus la un moment dat că unele dintre cele mai vechi cărți de aici au fost donate bibliotecii de familiile care au fugit din calea invadatorilor otomani în secolul al XVI-lea. Vezi, prin urmare, că există și unele lucruri pe care le datorăm turcilor; fără ei, cine știe unde ar fi fost azi volumele acestea?

Era plăcut să intru din nou într-o bibliotecă; mirosea ca acasă. Cea de aici era o adevărată bijuterie neoclasică, îmbrăcată în lemn sculptat și decorată cu fresce, galerii și logii. Dar ceea ce mi-a atras atenția a fost altceva: șirurile de cărți, sute de mii de volume ce mărgineau pereții, legate în pînză argintie, roșie sau cafenie, cu coperte marmorate, catifelate la pipăit, și cotoare în nuanța osului vechi. M-am întrebat unde să fi fost ascunse în timpul războiului și cît a durat pînă ce au fost din nou aranjate astfel, pe rafturile reconstruite.

Cîțiva studenți citeau așezați la mesele lungi, iar un tînăr sorta un teanc de volume în spatele unui birou masiv. Helen se opri pentru a vorbi cu el, și tînărul încuviință, invitîndu-ne să intrăm într-o sală de lectură pe care o zărisem deja prin ușa deschisă. Luă de pe raft un volum de mari dimensiuni, îl puse pe o masă și ne lăsă singuri. Helen se așeză și își scoase mănușile.

– Da, spuse încet. Cred că e ceea ce-mi amintesc eu. M-am uitat în cartea asta anul trecut, chiar înainte de a pleca din Budapesta, însă atunci n-am crezut că ar avea o semnificație deosebită.

Deschise cartea la pagina de titlu, și am văzut că era scrisă într-o limbă care nu-mi era cunoscută. Cuvintele îmi păreau ciudat de familiare, și totuși nu puteam descifra nimic.

– Ce e asta? am întrebat, punînd degetul pe ceea ce mi s-a părut a fi titlul.

Hîrtia era groasă, de calitate, tipărită cu cerneală cafenie.

– E în română.

– O poți citi?

– Firește!

Își puse palma pe pagină, alături de a mea, și am văzut că mîinile noastre erau aproape la fel de mari, deși a ei avea oase mai subțiri și degete mai fine, cu vîrfurile pătrate.

– Uite, adăugă ea. Ai învățat franceza?

– Da.

Atunci mi-am dat seama ce voise să spună și am început să descifrez cuvintele din titlu.

– *Balada Carpaților,* 1790.

– Bine. Foarte bine!

– Parcă spuneai că nu vorbești româna.

– O vorbesc cu mare greutate, dar o pot citi, în general, bine. Am studiat latina în școală timp de zece ani, iar mătușa m-a învățat să scriu și să citesc în română. Împotriva voinței mamei, desigur. Mama e o persoană foarte încăpățînată. Rareori vorbește despre Transilvania, dar în inima ei n-a renunțat niciodată la ea.

– Și ce e cu această carte?

Helen întoarse prima filă cu un gest delicat. Pe următoarea am văzut o coloană înaltă de text, din care nu am reușit să descifrez nimic la o simplă privire; pe lîngă caracterul nefamiliar al cuvintelor, literele latine erau ornamentate cu liniuțe, codițe, căciulițe și alte simboluri. Mie unul îmi aducea mai mult a descîntec vrăjitoresc decît a limbă romanică.

– Am găsit cartea asta în ultimele zile de cercetări, înainte de a pleca spre Anglia. În biblioteca aceasta nu există totuși multe materiale despre el. Am găsit cîteva documente referitoare la vampiri, fiindcă regele nostru bibliofil, Matei Corvin, era interesat de ei.

– Așa mi-a spus și Hugh, am murmurat.

– Poftim?

– Îți explic mai tîrziu. Continuă!

– Nu voiam să las nimic necercetat aici, așa că am citit un volum uriaș de materiale privind istoria Valahiei și a Transilvaniei, ceea ce mi-a luat cîteva luni bune. M-am străduit să citesc toate textele în română. Desigur, multe documente despre Transilvania sînt în limba maghiară, ca urmare a secolelor de dominație ungurească, dar există și unele surse românești. Aceasta este o colecție de texte ale unor cîntece

populare din Valahia și Transilvania, publicată de un colecționar anonim. Unele dintre ele sînt însă mai mult decît simple cîntece populare, fiind veritabile poeme epice.

M-am simțit oarecum dezamăgit. Mă așteptasem la un document istoric rar, la ceva despre Dracula.

– Prietenul nostru e menționat în vreunul dintre ele?

– Mi-e teamă că nu. Dar unul dintre aceste cîntece mi-a rămas în memorie și mi-a revenit în minte atunci cînd mi-ai spus ce voia Selim Aksoy să ne arate în arhiva din Istanbul... Știi, fragmentul acela despre călugării din Carpați care vin în Istanbul în căruțe trase de catîri... Îți amintești? Îmi pare rău că nu l-am rugat pe Turgut să ne scrie traducerea lui în engleză.

Începu să răsfoiască volumul cu mare grijă. Unele texte erau ilustrate în partea superioară a paginii de cîte o gravură – în general ornamente cu aspect de broderie populară, dar ici și colo cîte un copac stilizat, o casă ori un animal. Tiparul era curat și de calitate, dar volumul în sine avea un aspect primitiv, neprofesionist. Helen urmărea rîndurile cu degetul, mișcîndu-și buzele ușor în vreme ce citea, apoi clătină din cap.

– Unele sînt atît de triste! Știi, sufletul românesc nu seamănă cu cel maghiar.

– Cum adică?

– Păi, ungurii au un proverb care spune: „Maghiarul își savurează plăcerile cu tristețe“. Și e adevărat, Ungaria are și ea cîntecele ei triste, iar satele sînt pline de violență, alcoolism și suicid. Dar românii sînt mai triști, mult mai triști. Și cred că așa sîntem din fire, nu ca urmare a greutăților vieții. Helen își plecă fruntea deasupra cărții, iar genele negre îi umbriră obrajii. Ascultă aici, spuse ea apoi. Versurile astea sînt tipice pentru astfel de cîntece.

Începu să-mi traducă încet, cu pauze, o baladă asemănătoare cu cea pe care o redau aici, deși aceasta e una diferită, extrasă de mine dintr-un volum din secolul al XIX-lea aflat acum în biblioteca mea personală:

Pruncul ce-i mort acum era odată mîndru și nurliu.
Azi sora-i mezină același zîmbet poartă în ochi

Și-i zice mamei: «O, măicuță dragă,
Buna mea surioară spusu-mi-a să nu mă tem,
Căci viața ce n-o poate ea trăi mie mi-o va dărui,
Ca tu fericită din nou să poți să fii».
Dar măicuța capul nu-l poate ridica
Și șade plîngîndu-și copilul cel mort.

– Doamne, Dumnezeule! am exclamat, scuturîndu-mi un fior. Nu e greu de înțeles cum un popor care poate crea astfel de balade crede în vampiri – ba chiar îi și produce!

– Da, se arătă Helen de acord, în vreme ce continua să răsfoiască volumul. Stai! Cred că ăsta este.

Și-mi arătă un poem scurt, cu o ilustrație deasupra, ce părea să înfățișeze clădiri și animale pe fondul unui crîng des. Am așteptat nerăbdător cîteva minute, în vreme ce Helen citi în tăcere. Într-un tîrziu, ridică ochii din pagină; privirile îi străluceau cu o expresie luminoasă.

– Ascultă aici.

Redau în continuare exact traducerea ei, pe care am păstrat-o printre hîrtiile mele în toți acești douăzeci de ani:

Și purceseră spre porți, pînă la marele oraș.
Purceseră spre marele oraș, venind de pe tărîmul morții.
«Sîntem oameni ai Domnului, oameni din Carpați.
Sîntem călugări și sfinți, dar vă aducem ticăloasă veste.
Aducem veste despre năpasta ce se abate asupra marelui oraș.
Slujindu-ne stăpînul, venim și plîngem pentru moartea lui.»
Purceseră spre porți și-ntreg orașul plînse odată cu ei
Cînd intrară.

Un nou fior mă cuprinse auzind aceste versuri ciudate, dar n-am putut fi de acord cu Helen:

– Textul e prea general. Menționează Carpații, dar probabil că așa se întîmplă cu alte zeci sau chiar sute de texte vechi. Iar «marele oraș» poate fi oricare. Poate că se referă la Cetatea lui Dumnezeu, la împărăția cerului.

Helen clătină din cap.

– Nu cred. Pentru oamenii din Balcani și din Europa Centrală, creștini și musulmani deopotrivă, marele oraș a fost dintotdeauna Constantinopolul – dacă îi lași la o parte pe cei care au fost în pelerinaj la Ierusalim sau la Mecca. Iar faptul că se amintește de o «năpastă» și de călugări mi se pare legat într-un fel de fragmentul acela al lui Selim Aksoy. N-ar fi oare posibil ca stăpînul la care se refereau călugării să fie Țepeș însuși?

– Se poate, am răspuns, deși mă îndoiam. Aș vrea să avem însă ceva mai concret de la care să pornim. Cît de veche crezi că este balada aceasta?

– Întotdeauna e greu să te pronunți în cazul liricii populare. Volumul a fost tipărit în 1790, după cum vezi, dar nu apar nicăieri nici numele editorului și nici al vreunei localități. Cîntecele populare pot supraviețui cu ușurință timp de trei sau patru sute de ani, astfel că balada aceasta ar putea fi cu cîteva secole mai veche decît cartea; e posibil să dateze din secolul al XV-lea sau chiar de mai mult timp – caz în care nu ar mai fi relevant pentru noi.

– Gravura e ciudată, am remarcat, privind-o mai de aproape.

– Sînt o sumedenie în carte. Îmi amintesc că și pe mine m-au frapat cînd am răsfoit-o prima dată. Aceasta de aici pare a nu avea nici o legătură cu balada; mai degrabă ar fi trebuit să deseneze un călugăr în rugăciune sau o cetate cu ziduri înalte.

– Da, ai dreptate, dar uită-te mai bine la ea.

Ne-am aplecat amîndoi deasupra ilustrației, aproape atingîndu-ne frunțile.

– Aș fi vrut să avem o lupă, am spus. Nu ți se pare că pădurea asta – sau crîng, ce-o fi – ascunde ceva? Nu se vede nici un oraș mare, dar, dacă privești cu atenție, poți vedea o clădire care seamănă cu o biserică, o cupolă cu o cruce în vîrf, și alături de ea...

– Un animal mic, mă întrerupse Helen mijindu-și ochii, pentru ca o clipă mai tîrziu să exclame: Dumnezeule! E un dragon!

Am încuviințat și ne-am aplecat din nou asupra ilustrației, cu răsuflarea tăiată. Conturul minuscul avea un aspect teribil de familiar:

aripi întinse și coadă îmbîrligată. Nu era nevoie să scot cartea din servietă și să compar imaginile.

– Ce să însemne asta?

Vederea dragonului, chiar și așa, în miniatură, mi-a stîrnit în piept o senzație neplăcută.

– Așteaptă! Helen studia în continuare ilustrația, ridicînd pagina la nici trei centimetri de ochi. Of, Doamne, abia reușesc să-l disting, dar e un cuvînt aici, scris printre copaci, cu litere distanțate. Sînt foarte mici, dar sînt sigură că-s litere.

– Drakulya? am întrebat în șoaptă.

– Nu. Și totuși, ar putea fi un nume. Ivi... Ivireanu. Nu știu ce e asta. N-am mai văzut un asemenea cuvînt, dar multe nume românești se termină în «u». Ce naiba să însemne asta?

– Nu știu, am oftat, dar cred că intuiția ta a fost corectă; pagina asta are o legătură cu Dracula, altfel dragonul nu și-ar avea locul aici. Nu acest dragon, în orice caz.

Ne-am privit în tăcere, nedumeriți. Sala de lectură, atît de plăcută și de ospitalieră cu numai jumătate de oră înainte, îmi părea acum deprimantă, un mausoleu al cunoștințelor uitate.

– Bibliotecarii nu știu nimic despre această carte, spuse Helen. Îmi amintesc că i-am întrebat despre ea, fiind așa o raritate.

– Ei bine, înseamnă că mai avem încă un mister pe care nu-l putem rezolva. Hai să luăm cu noi cel puțin traducerea baladei.

Am scris versurile pe o foaie, la dictarea ei, și am schițat ilustrația în linii mari. Helen își privea deja ceasul.

– Trebuie să mă întorc la hotel.

– Și eu; altfel risc să-l pierd pe Hugh James.

Ne-am strîns lucrurile și am așezat cartea înapoi pe raft, cu toată cucernicia datorată unei relicve.

Poate că de vină a fost furtuna de presupuneri în care mă aruncaseră balada aceea și ilustrația ei sau poate că eram pur și simplu mai obosit decît îmi închipuiam, după călătoria cu avionul, masa prelungită la restaurant și prelegerea susținută în fața unei săli pline, dar, cînd am intrat în camera de hotel, am avut nevoie de cîteva clipe îndelungi pentru a înțelege ce văd acolo și de alte cîteva pentru a-mi închipui că și Helen,

în camera ei aflată două etaje mai sus, vedea același lucru. Brusc am început să mă tem pentru siguranța ei și am luat-o la fugă pe scări, fără a mă opri să mai verific ceva. Camera mea fusese răscolită și totul fusese răsturnat cu susul în jos, fiece dulap, fiece sertar, așternuturile și toate obiectele personale, toate fuseseră aruncate de colo-colo, și unele, chiar rupte, de mîini nu doar grăbite, ci și rău intenționate.“

Capitolul 42

„– Dar nu poți cere ajutorul poliției? Se pare că orașul ăsta e plin de polițiști! Hugh James rupse o bucată de pîine și mușcă din ea vîrtos. Ce întîmplare oribilă într-un hotel străin!

– Am anunțat poliția, l-am asigurat eu. Sau cel puțin așa cred, fiindcă a telefonat recepționerul în locul nostru; a spus că nu poate veni nimeni pînă diseară sau mîine-dimineață și să nu atingem nimic. Apoi ne-a dat alte camere.

– Poftim? Adică și camera domnișoarei Rossi a fost vandalizată? Ochii lui Hugh se făcură și mai rotunzi. A mai fost altcineva afectat în hotel?

– Mă îndoiesc.

Ședeam la o masă afară, la un restaurant din Buda, nu departe de Colina Castelului, de unde puteam privi dincolo de Dunăre, spre clădirea Parlamentului, în Pesta. Era încă lumină afară și cerul reflecta în apă o strălucire albastră-rozalie. Hugh alesese locul; spusese că este unul dintre preferatele sale. Budapestani de toate vîrstele se perindau pe stradă în fața noastră, mulți dintre ei oprindu-se la balustradă deasupra fluviului, pentru a admira priveliștea, ca și cînd nici ei nu se puteau sătura vreodată de frumusețea ei. Hugh comandase pentru mine cîteva feluri de mîncare tradiționale și tocmai începuserăm masa cu nelipsita pîine aurie, crocantă și o sticlă de Tokay,

un vin renumit din zona de nord-est a Ungariei, după cum mi-a explicat el. Trecuserăm deja de obișnuitele remarci introductive – universitățile noastre, disertația mea (I-am stîrnit rîsul cînd i-am povestit despre ideile greșite ale profesorului Sándor cu privire la activitatea mea.), cercetările lui Hugh asupra istoriei Balcanilor și viitoarea sa carte despre orașele otomane din Europa.

– Ți-a fost furat ceva? mă întrebă el, umplîndu-mi paharul.

– Nu. Firește, nu-mi lăsasem banii în cameră și nici alte... bunuri, iar pașapoartele noastre sînt la recepție sau poate la secția de poliție.

– Și atunci, ce au căutat?

– E o poveste foarte, foarte lungă, am oftat eu. Dar are legătură cu celelalte lucruri despre care trebuie să discutăm.

– Bine. Dă-i drumul, atunci!

– Dacă vei face și tu același lucru.

– Firește.

Am băut jumătate din vinul din pahar, pentru a prinde puteri, și am început cu începutul. N-aș fi avut nevoie de vin pentru a-mi face curaj să-i povestesc lui Hugh despre ceea ce i se întîmplase lui Rossi; la urma urmei, dacă nu-i spuneam totul, probabil că nici eu n-aș fi aflat tot ce știa el. Mă ascultă în tăcere, cu evidentă concentrare, dar nu mai rezistă cînd am menționat hotărîrea lui Rossi de a-și continua cercetările în Istanbul.

– Pe Jupiter! exclamă el. Mă gîndeam eu însumi să mă duc acolo! Să mă întorc, de fapt, fiindcă am fost în Istanbul de două ori, dar niciodată pentru a căuta date despre Dracula.

– Permite-mi să te scutesc de efort.

I-am reumplut eu paharul de această dată și i-am povestit despre aventurile lui Rossi în Istanbul, continuînd cu dispariția lui. Ochii i s-au mărit din nou, bulbucați, dar nu m-a întrerupt. I-am spus apoi despre întîlnirea mea cu Helen, fără a omite nici dezvăluirile ei cu privire la Rossi, și despre toate călătoriile și descoperirile noastre de pînă acum, inclusiv despre Turgut.

– Așa că, vezi, am adăugat în chip de încheiere, de aceea nu mă surprinde ceea ce s-a întîmplat în camera mea de hotel.

– Da, ai dreptate.

Pentru un moment rămase tăcut, părînd să cugete. Ne ospătaserăm deja cu o sumedenie de tocănițe și murături, iar acum Hugh puse furculița în farfurie cu o oarecare tristețe, de parcă îi părea rău că s-au terminat.

– Este extrem de interesantă întîlnirea noastră aici, spuse el într-un tîrziu. Dar sînt dezolat să aflu despre dispariția profesorului Rossi, dezolat! E teribil de ciudat. Înainte să aud povestea ta, aș fi putut jura că nu există nimic neobișnuit în cercetările despre Dracula. Doar că am avut, în tot acest timp, o senzație stranie cu privire la cartea mea. Știu că nu trebuie să dai curs oricărei senzații stranii, dar asta e.

– Îmi dau seama că povestea mea nu ți se pare chiar atît de incredibilă cum mă temeam.

– Iar cărțile acestea... Înseamnă că sînt patru: a mea, a ta, a lui Rossi și cea a profesorului din Istanbul. E al naibii de ciudat că există patru exemplare identice!

– L-ai întîlnit vreodată pe Turgut Bora? Spuneai că ai fost în Istanbul de cîteva ori.

– Nu, nici măcar nu i-am auzit numele vreodată. Dar el studiază literatura, așa că nu aveam cum să-l întîlnesc la Catedra de istorie de acolo sau la vreo conferință internațională. Mi-ar face plăcere dacă într-o zi m-ai pune în legătură cu el. N-am fost niciodată la arhiva despre care mi-ai spus, dar am citit în Anglia despre ea și mă gîndeam să fac o vizită acolo. Însă acum m-ai scutit de efortul acesta, așa cum ai spus. Știi, nu mi-a trecut niciodată prin minte că imaginea aceea ar putea fi o hartă... la dragonul din cartea mea mă refer. Mi se pare o idee extraordinară.

– Da, și probabil o problemă de viață și de moarte pentru Rossi. Dar acum e rîndul tău. Cum ai intrat tu în posesia cărții?

Mă privi cu o expresie gravă.

– Ca și în cazul tău – și în celelalte două, de fapt –, și eu am primit cartea, deși n-aș putea spune de unde sau de la cine. Cred însă că ar trebui mai întîi să te pun în temă cu situația de ansamblu. Rămase tăcut o clipă, și am avut impresia că subiectul era dificil pentru el. Vezi tu – începu el apoi –, mi-am luat licența la Oxford acum nouă

ani și am început să predau la Universitatea din Londra. Familia mea locuiește în Cumbria, în Districtul Lacurilor, și nu e foarte bogată, așa că a făcut eforturi serioase, ca și mine, de altfel, pentru ca eu să pot avea cea mai bună educație. Totdeauna m-am simțit oarecum marginalizat, îndeosebi la școala publică, unde m-a ajutat un unchi să intru. Am învățat mai conștiincios decît majoritatea, încercînd să fiu printre cei mai buni. Încă de la început, istoria a fost marea mea pasiune. Își tamponă buzele cu șervetul și clătină din cap gînditor, de parcă își rememora nebuniile tinereții. La sfîrșitul celui de-al doilea an universitar, continuă el, știam deja că mă voi descurca bine, iar asta m-a impulsionat și mai tare. Apoi a venit războiul și a întrerupt totul. Terminasem aproape trei ani la Oxford. Prima dată am auzit despre Rossi acolo, deși nu l-am întîlnit niciodată; probabil că plecase în America cu cîțiva ani înainte de a intra eu la universitate. Îmi plăcea să învăț, dar îmi iubeam și țara, așa că m-am înrolat imediat în marină. Am fost trimis în Italia și m-am întors acasă un an mai tîrziu, cu răni la brațe și la picioare. Își atinse cu gesturi ușoare mîneca albă a cămășii, chiar deasupra manșetei, surprins parcă din nou de senzația sîngelui acolo. Mi-am revenit rapid și am vrut să mă întorc pe front, dar nu m-au mai primit; îmi fusese afectat un ochi în explozia navei. Așa că am revenit la Oxford încercînd să ignor sirenele de alarmă și mi-am luat licența chiar după sfîrșitul războiului. Ultimele săptămîni petrecute acolo au fost unele dintre cele mai fericite din viața mea, în ciuda tuturor lipsurilor: blestemul războiului fusese în fine înlăturat, eu aproape îmi încheiasem studiile și fata din Cumbria, pe care o iubeam din tot sufletul, acceptase în fine să se mărite cu mine. Nu aveam bani, nici mîncare nu se găsea, dar mă delectam cu sardine în camera mea și scriam scrisori de dragoste acasă... Sper că nu te deranjează că îți povestesc toate astea. În plus, învățam pe rupte pentru examene. Și, firește, am intrat într-o stare de teribilă extenuare. Se întrerupse pentru o clipă, luă sticla de Tokay, care era însă goală, așa că o puse la loc pe masă cu un oftat și continuă: Aproape că terminasem cu pregătirea și stabilisem data nunții pentru sfîrșitul lui iunie. În noaptea dinaintea examenului final am stat treaz pînă spre dimineață, recitindu-mi notițele. Știam că am învățat

deja tot ce trebuia să știu, dar pur și simplu nu mă puteam opri. Lucram într-un colț al bibliotecii de la colegiu, ascuns oarecum în dosul unor rafturi, ca să nu-i mai văd pe ceilalți maniaci care, asemenea mie, învățau pînă în ultima clipă. Există în biblioteca aceea unele cărți extraordinare, și, pentru cîteva clipe, m-am lăsat absorbit de sonetele lui Dryden. Apoi m-am forțat să închid volumul, gîndindu-mă că n-ar strica să ies la o țigară, ca să mă pot concentra mai bine după aceea. Am pus cartea la locul ei în raft și am ieșit în curte. Era o noapte splendidă de primăvară, și am zăbovit afară gîndindu-mă la Elspeth și la casa pe care o aranja pentru noi doi, dar și la prietenul meu cel mai bun, care ar fi trebuit să-mi fie cavaler de onoare, dar fusese ucis lîngă cîmpurile petroliere de la Ploiești, unde luptase alături de americani. În cele din urmă m-am întors în sala de lectură. Spre surprinderea mea, volumul lui Dryden se afla pe masa mea, ca și cînd nu l-aș fi pus înainte în raft, și mi-am zis că, probabil, mă zăpăcisem de atîta învățat. M-am întors să-l așez la locul lui, dar am constatat că nu mai era nici un loc liber între celelalte cărți. Fusese chiar lîngă un volum de Dante, eram sigur de asta, dar acum am văzut acolo o carte cu totul diferită, o carte al cărei cotor avea un aspect ciudat, cu o creatură gravată pe el. Am luat-o din raft, și s-a deschis de la sine în mîinile mele, la... mă rog, știi și tu.

Chipul lui prietenos era palid acum și, cu nervozitate, își pipăi mai întîi buzunarul cămășii, apoi pe cele ale pantalonilor, pînă ce găsi un pachet de țigări.

– Nu fumezi? mă întrebă, după care scoase o țigară, o aprinse și trase adînc din ea. M-au atras aspectul cărții aceleia, vechimea ei aparentă, aerul amenințător al dragonului – tot ce te-a frapat și pe tine la exemplarul tău. Nu mai era nici un bibliotecar acolo, la ora trei dimineața, așa că m-am dus la catalog și am căutat singur, dar n-am găsit decît numele lui Vlad Țepeș și al strămoșilor săi. Din moment ce cartea nu avea nici o ștampilă cu sigla bibliotecii, am luat-o acasă cînd am plecat. Am dormit prost, și dimineață nu m-am putut concentra la examen; nu mă puteam gîndi decît să mă duc la celelalte biblioteci și poate la Londra, pentru a vedea ce voi mai găsi. Dar nu aveam timp, așa că am plecat acasă, pentru nuntă. Am luat cartea cu

mine și, din cînd în cînd, mă mai uitam la ea. Elspeth m-a surprins o dată și, cînd i-am explicat, nu i-a plăcut deloc. Mai erau cinci zile pînă la căsătorie, iar eu nu mă puteam împiedica să mă tot gîndesc la carte și să-i vorbesc logodnicei mele despre ea, pînă ce m-a rugat la un moment dat să n-o mai fac. Și apoi, într-o dimineață, cînd mai erau doar două zile pînă la nuntă, am avut o inspirație bruscă. Nu departe de satul părinților mei se află o casă deosebită, o construcție din secolul al XVII-lea pe care turiștii vin adesea să o vadă. Mie mi se părea plictisitoare cînd o vizitam cu școala, dar mi-am amintit că aristocratul care o construise fusese colecționar de cărți și adunase volume din întreaga lume. Din moment ce la Londra nu mă puteam duce decît după nuntă, m-am gîndit să trec pe la biblioteca de acolo și să caut, poate voi găsi ceva despre Transilvania. Le-am spus părinților că ies la o plimbare, și cred că și-au închipuit că mă duc la Elsie. Era o dimineață ploioasă, rece și cu ceață. Menajera casei mi-a spus că în ziua aceea nu era deschis pentru public, dar m-a lăsat să intru în bibliotecă. Auzise de nunta care se pregătea, o cunoștea pe bunica mea și mi-a pregătit o ceașcă de ceai. Îndată ce mi-am scos jacheta și am dat cu ochii de cele douăzeci de rafturi pline cu cărți, am uitat de orice altceva. Am trecut în revistă toate acele minuni culese din peregrinările proprietarului prin Europa, dar și din Anglia, și curînd am dat de o istorie a Ungariei și a Transilvaniei în care era menționat numele lui Vlad Țepeș, apoi de o alta și în final, spre uimirea și bucuria mea totodată, am găsit o relatare a înmormîntării lui Vlad la Snagov, în fața altarului unei biserici pe care el însuși o refăcuse. Era o legendă culeasă de un călător englez în acea regiune – pe pagina de titlu nu era menționat numele lui, ci doar, simplu, «Un Călător» – contemporan cu colecționarul, stăpînul casei și al bibliotecii. Asta însemna cam cu 130 de ani după moartea lui Vlad. «Călătorul» vizitase mănăstirea de la Snagov în 1605 și vorbise pe larg cu călugării de acolo, care îi povestiseră o legendă: în cursul ceremoniei funerare a lui Vlad, pe altar fusese așezată o carte mare, o comoară de preț a mănăstirii, și toți călugării prezenți își trecuseră numele în ea, iar cei care nu știau să scrie desenaseră un dragon, în onoarea Ordinului Dragonului. Nu i-au spus, din păcate, și ce s-a întîmplat cu cartea

după aceea. Dar relatarea asta mi s-a părut remarcabilă. Apoi Călătorul a cerut să vadă mormîntul, iar călugării i-au arătat o lespede în podea, în fața altarului. Pe ea era zugrăvit portretul lui Vlad Draculya, iar peste el se vedeau niște cuvinte în latină – probabil scrise, deoarece Călătorul nu precizează că ar fi fost gravate, dar menționează că l-a frapat lipsa crucii pe piatra de mormînt. Epitaful, pe care l-am copiat cu grijă – nici eu nu știu de ce –, era și el în latină. Hugh coborî vocea, privi în spate și își stinse țigara în scrumiera de pe masă.

După ce l-am scris și m-am străduit să-l traduc, am citit rezultatul cu glas tare: «Cititorule, dezgroapă-l cu un...» Mă rog, știi ce urmează. Ploaia continua să cadă deasă afară și, undeva în casă, o fereastră uitată deschisă se trînti, astfel că am simțit în încăpere o pală de aer rece. Probabil că am tresărit, fiindcă mi-am răsturnat ceașca de ceai și cîteva picături au stropit cartea. În vreme ce ștergeam balta formată, bombănindu-mă pentru neîndemînarea mea, am observat cît e ceasul; se făcuse deja unu, și știam că trebuie să ajung acasă la ora mesei. Nu părea să mai fie nimic relevant acolo, așa că am pus cărțile la loc, i-am mulțumit menajerei și am pornit înapoi, pe aleile mărginite de trandafiri. Cînd am ajuns la casa părinților mei, în loc să-i găsesc, împreună cu Elsie, așezați la masă, am dat peste o harababură generală. Veniseră cîțiva prieteni și vecini, mama plîngea, iar tata era negru de supărare. Ajuns aici, Hugh își aprinse o altă țigară și flacăra chibritului i-a luminat trăsăturile în lumina tot mai slabă a asfințitului.

Tata s-a apropiat, mi-a pus o mînă pe umăr și mi-a zis că avusese loc un accident pe strada principală; Elsie se afla la volanul unei mașini împrumutate și se întorcea din orașul învecinat. Plouase toată ziua și, după toate aparențele, văzuse ceva în drum și derapase. Nu murise, slavă Domnului, dar era grav rănită. Părinții ei plecaseră imediat spre spital, iar ai mei mă așteptaseră pentru a-mi da vestea. Am găsit la rîndul meu o mașină și am pornit într-o viteză atît de mare, încît aproape că am făcut și eu un accident. Sînt sigur că nu-ți face plăcere să auzi toate aceste amănunte, dar... era în pat, cu capul bandajat și ochii larg deschiși. Acum trăiește într-un fel de azil, unde e foarte bine tratată, dar nu vorbește și nu înțelege prea multe,

și nici nu poate mînca singură. Partea cea mai cumplită... Vocea începu să-i tremure, dar continuă: Partea cea mai cumplită e că tot timpul mi-am închipuit că a fost un accident, un accident real, dar acum, după tot ce mi-ai spus tu despre Hedges, prietenul lui Rossi, și despre... despre pisica ta... nu știu ce să mai cred.

Am oftat adînc.

– Îmi pare foarte, foarte rău. Nu-mi dau seama ce ți-aș putea spune. Ce lucru groaznic pentru tine!

– Mulțumesc. Părea că încearcă să-și recapete stăpînirea de sine și adăugă: Au trecut deja cîțiva ani de atunci, știi, și timpul vindecă. Doar că...

Pe atunci, spre deosebire de acum, nu știam ce se află dincolo de punctele sale de suspensie – cuvinte inutile, durere nerostită. În vreme ce ședeam acolo, cu trecutul atîrnînd parcă între noi, chelnerul veni și așeză pe masă un mic sfeșnic de sticlă cu o lumînare aprinsă. Mesele localului erau pline acum, și din interior se auzeau rîsete. După o vreme, am rupt tăcerea:

– M-a uluit ceea ce mi-ai spus despre Snagov. N-am mai auzit pînă acum așa ceva despre mormînt – la inscripție mă refer, la portret și la lipsa unei cruci. Similitudinea dintre acea inscripție și cuvintele găsite de Rossi pe hărțile din arhiva turcă mi se pare extrem de importantă; dovedește că la Snagov s-a aflat, cel puțin inițial, mormîntul lui Dracula. Și atunci de ce, de ce nu corespunde harta – harta în formă de dragon din cărți și din arhivă – cu topografia regiunii Snagov, cu lacul și insula?

– Și eu mi-aș dori să știu.

– Ți-ai continuat apoi cercetările despre Dracula?

– Timp de mai mulți ani, nu, replică Hugh, stingîndu-și țigara în scrumieră. N-am mai fost în stare. Acum doi ani însă, am început să mă gîndesc din nou la el și, cînd am început să lucrez la cartea actuală, despre Ungaria, am fost atent și la orice informații care-l priveau.

Se întunecase deja și Dunărea licărea, reflectînd luminile orașului și felinarele de pe pod. Un chelner veni și ne oferi cîte un *eszpresszó*, pe care l-am acceptat bucuroși. Hugh luă o înghițitură și apoi lăsă ceașca pe masă.

– Vrei să vezi cartea?

Pentru o clipă, nu m-am dumirit.

– Cea pe care ai scris-o?

– Nu! Cartea mea cu dragon.

– O ai la tine?

– Totdeauna o port cu mine, replică el sec. Mă rog, aproape totdeauna. De fapt, am lăsat-o la hotel astăzi, în timpul prelegerii mele, fiindcă am considerat că va fi mai în siguranță acolo. Dar acum, cînd mă gîndesc că mi-ar fi putut fi furată... A ta nu era în camera de hotel, nu-i așa?

N-am putut să nu surîd.

– Nu. Și eu o port cu mine mereu.

Hugh împinse ceștile de cafea la marginea mesei și își deschise servieta, din care scoase o casetă de lemn lustruit. În ea se afla un pachet învelit în pînză, pe care îl puse pe masă și îl desfăcu. Înăuntru era o carte mai mică decît a mea, dar legată în același pergament ros de vreme. Paginile erau mai închise la culoare și mai fragile decît în exemplarul meu, dar dragonul din centru era același, umplînd paginile pînă la margine și privind parcă spre noi. Fără un cuvînt, mi-am luat la rîndul meu servieta și am scos volumul meu, pe care l-am așezat, deschis la mijloc, lîngă cel al lui Hugh. Ilustrațiile erau identice.

– Uită-te la pata asta de aici, chiar și ea e la fel. Înseamnă că imaginile au fost tipărite cu aceeași placă, reflectă Hugh cu voce joasă.

– Știi, asta îmi amintește de altceva ce am uitat să-ți povestesc. Astăzi, înainte de a ne întoarce la hotel, m-am oprit împreună cu domnișoara Rossi la biblioteca universitară, fiindcă voia să caute ceva ce văzuse acolo mai demult.

I-am descris volumul de balade românești și versurile ciudate despre călugării care vin în marele oraș.

– Ea crede că asta are o legătură cu povestea din manuscrisul acela din Istanbul despre care ți-am povestit. Textul baladei nu conținea nimic specific, dar avea în partea de sus a paginii o ilustrație interesantă, un fel de desiș în care se zărea o biserică și un dragon în miniatură, plus un cuvînt.

– Drakulya? presupuse Hugh, așa cum făcusem și eu la bibliotecă.

– Nu. Ivireanu, am răspuns, arătîndu-i transcrierea în carnetul meu de notițe.

Am văzut cum ochii i se măresc, surprinși.

– Dar e extraordinar! strigă.

– Ce anume? Spune-mi repede!

– Păi, tocmai ce am văzut numele acesta ieri, la bibliotecă.

– La aceeași bibliotecă? Unde? În aceeași carte?

– Da, la biblioteca universității, dar nu în aceeași carte. Am tot căutat acolo săptămîna aceasta materiale pentru proiectul meu și, dat fiind că amicul nostru nu-mi piere niciodată din minte, găsesc mereu diverse referințe la lumea lui. După cum știi, Iancu de Hunedoara îi era dușman declarat lui Dracula, ca și Matei Corvin, de altfel, așa că nu am cum să nu dau din cînd în cînd peste unele texte care îl menționează. Ți-am spus astăzi, la prînz, că am găsit un manuscris comandat de Corvin, în care este amintit duhul din amforă.

– A, da. În el ai văzut și numele «Ivireanu»?

– Nu. Manuscrisul acela e foarte interesant, dar din alte motive. În el este scris... Stai puțin, că am copiat un fragment aici; originalul este în latină.

Scoase din servietă un notes și începu să-mi citească din el:

– «În anul de la facerea lumii 1463, umila slugă a regelui a cules aceste cuvinte din scrieri mărețe, pentru a-i oferi Maiestății Sale informații despre blestemul vampirului, piară el în iad! Aceste informații sînt pentru colecția Maiestății Sale. Fie ca ele să-l ajute în alungarea răului din orașul nostru și să țină năpasta departe de sălașele noastre.» Și așa mai departe. În continuare, autorul – cine o fi fost el – enumeră referințele pe care le-a găsit în diverse lucrări clasice, printre care și poveștile despre duhul din amforă. După cum se vede, manuscrisul este datat la un an după prima întemnițare a lui Dracula lîngă Buda. Cînd mi-ai spus despre îngrijorarea sultanului stîrnită de aceleași motive despre care ai citit în documentele din Istanbul, m-am gîndit că Dracula provoca necazuri pretutindeni pe unde apărea. Ambele documente menționează o «năpastă» și ambele se referă la prezența vampirismului. Mi se par similare, nu-i așa? De fapt, conexiunea cu năpasta nu e chiar exagerată, dacă stai să te gîndești; am citit într-un

document italian de la British Museum Library că Dracula a utilizat arme biologice împotriva turcilor. Trebuie să fi fost unul dintre primii europeni care au făcut acest lucru. Îi plăcea să trimită în tabăra turcă, îmbrăcați în veșminte otomane, oameni de-ai săi care contractaseră vreo boală contagioasă.

În lumina sfeșnicului, ochii lui Hugh se îngustaseră, sclipind de o intensă concentrare, și mi-a trecut prin minte că găsisem în persoana lui un aliat de cea mai mare încredere.

– Tot ce-mi spui e fascinant, dar ce-i cu numele acela, Ivireanu?

– Oh, îmi pare rău, replică el surîzînd. Am deviat de la subiect. Da, l-am văzut în biblioteca de aici. Am dat peste el acum trei sau patru zile, într-un exemplar din secolul al XVII-lea al Noului Testament, tipărit în română. L-am răsfoit deoarece mi s-a părut că legătura volumului reflectă o neobișnuită influență otomană. Pe pagina de titlu, în partea de jos, era scris cuvîntul «Ivireanu»; sînt sigur că e același nume. Atunci nu i-am dat o prea mare importanță; sincer să fiu, găsesc mereu cuvinte în română din care nu înțeleg nimic, fiindcă nu cunosc limba aproape deloc. Acesta mi-a atras atenția datorită literelor oarecum elegante, și am presupus că este un nume de localitate sau așa ceva.

– Și asta-i tot?! am exclamat. Nu l-ai mai văzut nicăieri altundeva?

– Mi-e teamă că nu. Dacă o să-l mai găsesc în altă parte, fii sigur că am să-ți spun.

– Ei, la urma urmei s-ar putea să aibă prea puțin de-a face cu Dracula, am replicat, mai mult pentru a mă liniști pe mine însumi. Mi-ar fi plăcut să avem mai mult timp pentru a căuta în această bibliotecă. Din păcate, trebuie să ne înapoiem luni la Istanbul; eu am primit permisiunea de a rămîne aici doar pe durata conferinței. Dacă vei găsi ceva interesant...

– Desigur. Eu mai rămîn încă șase zile. Dacă găsesc ceva, să-ți scriu pe adresa universității?

Întrebarea lui mi-a dat de gîndit; de zile întregi nu mai zăbovisem cu mintea asupra lucrurilor de acasă, și cine știe cît timp va mai trece pînă ce voi ajunge să-mi verific căsuța poștală de la universitate.

– Nu, nu, am răspuns în grabă. Cel puțin, nu deocamdată. Dacă găsești ceva ce crezi că ne-ar putea fi util, te rog să iei legătura cu profesorul Bora; povestește-i ce am discutat amîndoi. Dacă voi vorbi eu cu el înainte, îi voi spune că probabil îl vei contacta.

Am scos cartea de vizită a lui Turgut și i-am scris numărul de telefon.

– Foarte bine, replică el, punînd-o în buzunarul hainei. Iată și cartea mea de vizită. Sper că ne vom mai întîlni. După cîteva clipe de tăcere, timp în care privirea lui rătăci printre farfuriile și ceștile goale de pe masă, adăugă: Uite ce e, dacă tot ce mi-ai spus – și ce a spus Rossi de fapt – este adevărat și dacă Dracula sau Vlad Țepeș mai... există încă, aș vrea să te ajut să...

– Să-l distrugem? am încheiat eu fraza în locul lui. Am să țin minte acest lucru.

Deocamdată între noi părea să nu mai fie nimic de spus, deși speram să mai putem vorbi altă dată. Am luat împreună un taxi pînă în Pesta, iar Hugh a insistat să mă conducă pînă la hotel. Tocmai ne luam la revedere, în hol, cînd recepționerul cu care discutasem mai devreme ieși din dosul biroului și mă prinse de braț.

– *Herr* Paul!

– Ce s-a întîmplat?

Și eu, și Hugh ne-am întors imediat spre el. Era un bărbat înalt și ușor adus de spate, cu un sacou albastru și o mustață ce s-ar fi potrivit perfect pe chipul unui războinic hun. M-a tras aproape de el pentru a-mi vorbi cu vocea scăzută, și am izbutit să-i fac un semn lui Hugh să mai aștepte puțin. Nu mai era nimeni altcineva în hol și nu voiam să rămîn singur în eventualitatea unei noi crize.

– *Herr* Paul, știu cine a fost astăzi la dumneavoastră în *zimmer*.

– Poftim? Cine?

– Hmm, hmm...

Funcționarul începu să-și dreagă vocea, privind în jur și pipăindu-și buzunarul cu un gest sugestiv, pe care eu însă nu-l înțelegeam, așa că pentru o clipă m-am întrebat dacă nu cumva o fi cam idiot.

– Vrea bani, îmi traduse Hugh în șoaptă.

– Oh, pentru numele lui Dumnezeu! am exclamat cu exasperare, dar privirile recepționerului au rămas la fel de goale pînă ce am pescuit din buzunar două bancnote ungurești.

Le-a luat cu un gest furișat și le-a ascuns în buzunar, dar n-a spus nimic despre ele.

– *Herr* american, șopti el în cele din urmă. Știu că n-a fost doar *ein* om azi după-amiază. Sînt doi. Unul vine primul, om foarte important. Apoi al doilea. Îl văd cînd a urcat cu o valiză la o altă *zimmer*. Pe urmă îi văd amîndoi. Vorbesc. Și pleacă împreună.

– Dar nu i-a oprit nimeni? am izbucnit. Cine erau? Sînt unguri?

Funcționarul a început să arunce din nou priviri în jur și mi-am reprimat impulsul de a-l lua de gît. Atmosfera asta de cenzură mă călca deja pe nervi. Probabil că aveam o figură înfuriată, fiindcă Hugh m-a liniștit sprijinindu-și mîna de brațul meu.

– Om important ungurul. Celălalt nu ungur.

– De unde știi?

– Unul ungur, dar ei vorbesc *Anglisch* împreună.

Altceva n-a mai vrut să-mi spună, în ciuda tirului meu de întrebări tot mai amenințătoare. Hotărîse probabil că-mi oferise suficiente informații pentru cîți bani îi dădusem și poate că n-aș mai fi auzit nici un cuvînt din partea lui, dacă nu s-ar fi întîmplat ceva care i-a atras atenția. Se uita dincolo de mine și, după o secundă, m-am întors și eu, urmărindu-i privirea dincolo de fereastra ce dădea în stradă. Prin sticla geamului, pentru o fracțiune de secundă, am zărit o figură pătimașă, cu ochi goi, pe care deja o știam prea bine, o față al cărei loc era într-un mormînt, nu pe stradă. Recepționerul bolborosea, strîngîndu-mi brațul cu degetele:

– Uite-l, cu figura lui diabolică, omul *Anglischer!*

Cu un urlet, m-am desprins din strînsoarea lui și am țîșnit spre ușă; cu o excelentă prezență de spirit (mi-am dat seama însă mai tîrziu de acest lucru), Hugh smulse o umbrelă dintr-un suport alăturat și se repezi după mine. Nici chiar în aceste momente tensionate nu dădusem drumul servietei, și greutatea ei îmi încetinea înaintarea. Am trecut de ușă, am privit la repezeală în stînga și în dreapta, am

luat-o la fugă pe stradă în sus și-n jos, dar degeaba. Nici măcar nu-i auzisem pașii, astfel că n-aveam idee în ce direcție dispăruse.

În cele din urmă m-am oprit și m-am rezemat de zidul unei clădiri, încercînd să-mi recapăt suflul. Hugh gîfîia sonor.

– Ce-a fost asta?

– Bibliotecarul, am bîiguit îndată ce am fost în stare să vorbesc. Cel care ne-a urmărit la Istanbul. Sînt sigur că el a fost.

– Oh, Doamne! exclamă Hugh ștergîndu-și fruntea cu mîneca hainei. Ce caută aici?

– Încearcă să pună mîna pe restul notițelor mele. E un vampir, dacă poți crede asta, iar acum l-am adus după noi în orașul acesta minunat.

De fapt, am spus mai multe decît atît, și Hugh trebuie să fi recunoscut în limbajul meu numeroase exprimări tipic americane ale furiei. Gîndul la blestemul pe care-l atrăgeam după mine aproape că mi-a adus lacrimi în ochi.

– Haide, haide, făcu el liniștitor. Știm bine că au fost aici vampiri și înainte.

Dar era alb la față și în mînă strîngea bine umbrela.

– La naiba! am exclamat și am bătut zidul clădirii cu pumnul.

– Trebuie să fii cu ochii în patru. Domnișoara Rossi s-a întors?

– Helen!

Nu mă gîndisem la ea nici o clipă, și Hugh păru să-și rețină un surîs la strigătul meu.

– Mă duc imediat sus să verific. Și-i voi telefona profesorului Bora. Hugh, rămîi și tu cu ochii în patru. Fii atent, bine? Te-a văzut împreună cu mine, iar acest lucru nu pare să poarte nimănui noroc în perioada asta.

– Nu-ți face griji pentru mine, replică el, măsurîndu-și umbrela din ochi. Cît i-ai dat recepționerului?

Am rîs, deși abia îmi trăgeam răsuflarea.

– E-n regulă, păstrează umbrela.

Ne-am strîns mîinile cu căldură, și Hugh a plecat spre hotelul său, care nu era departe de al nostru. Nu-mi plăcea să-l las singur, dar erau destui oameni pe stradă, plimbîndu-se și vorbind. Și, în orice caz, știam că își va urma întotdeauna propria cale; așa era el.

Cînd m-am înapoiat în holul hotelului, nu l-am mai găsit pe recepționer. Poate că i se terminase tura, fiindcă un tînăr cu obrazul proaspăt ras îi luase locul la birou. Mi-a arătat pe panou cheia de la camera lui Helen și am dedus că nu se întorsese încă de la mătușa ei. După ce am discutat aranjamentele privind costul, funcționarul mi-a permis să folosesc telefonul, și a trebuit să formez de cîteva ori numărul lui Turgut înainte de a obține vreun rezultat. Nu-mi plăcea să telefonez din hol, știind că ar putea fi instalate microfoane, dar aceasta era singura posibilitate acum. Nu puteam decît să sper că discuția noastră va fi prea ciudată pentru a fi înțeleasă de cineva. Într-un tîrziu am auzit un clic la celălalt capăt al firului și apoi vocea lui Turgut răspunzînd într-o turcă jovială.

– Domnule profesor Bora! am strigat în receptor. Turgut, sînt Paul și te sun din Budapesta.

– Paul, dragul meu! Sînt niște probleme pe fir, dă-mi numărul tău, ca să te pot suna în caz că se întrerupe.

I-am cerut numărul recepționerului și apoi i l-am spus lui Turgut.

– Ce faceți? l-am auzit strigînd. L-ați găsit?

– Nu! Noi sîntem bine, am mai aflat cîte ceva, dar s-a întîmplat un lucru teribil.

– Ce anume? Ai fost rănit? Sau domnișoara Rossi?

– Nu, sîntem bine, dar bibliotecarul ne-a urmărit pînă aici.

Am auzit în receptor o avalanșă de cuvinte care ar fi putut fi un soi de înjurătură shakespeariană, dar, din cauza pîrîiturilor de pe fir, n-am înțeles mare lucru.

– Ce crezi că am putea face? l-am întrebat, strigînd la rîndul meu.

– Încă nu știu. Porți la tine tot timpul setul pe care ți l-am dat?

– Da. Dar nu pot ajunge niciodată suficient de aproape de individ pentru a-l folosi. Cred că mi-a intrat în camera de hotel astăzi, în timpul conferinței, și se pare că a fost ajutat de cineva.

Poate că poliția îmi asculta convorbirea chiar atunci. Cine știe ce vor înțelege ei din toate astea?!

– Fii atent, profesore, mă sfătui Turgut cu îngrijorare în glas. Nu-ți pot da nici un sfat inteligent, dar voi avea noutăți în curînd, poate chiar înainte de întoarcerea voastră în Istanbul. Împreună cu

domnul Aksoy am găsit un nou document, unul pe care nici unul dintre noi nu l-a mai văzut înainte. El l-a descoperit în arhiva sultanului Mahomed. Documentul a fost scris de un călugăr al Bisericii Ortodoxe Răsăritene în 1477 și trebuie tradus.

Pe fir au început să se audă din nou pîrîituri și am fost nevoit iar să strig:

– Ai spus 1477? În ce limbă e?

– Nu te mai aud, băiete dragă! Aici a fost o furtună. Te sun eu mîine-seară.

Și cu asta, o învălmășeală de glasuri – nu-mi puteam da seama dacă vorbesc în turcă sau în maghiară – i-a acoperit cuvintele. S-au mai auzit niște pocnete, și apoi legătura s-a întrerupt. Am închis, întrebîndu-mă dacă nu ar trebui să sun din nou, dar recepționerul îmi luase deja telefonul din mînă, cu o expresie îngrijorată în ochi, și începuse să facă socoteala pe o bucată de hîrtie. Am plătit și am rămas locului cîteva clipe, deloc dornic să urc în noua mea cameră, în care mi se permisese să duc doar obiectele de toaletă și o cămașă curată. Dispoziția sufletească mi se înnegura tot mai tare; la urma urmei, fusese o zi foarte lungă, și ceasul din hol arăta ora unsprezece seara.

Și negura s-ar fi adîncit mai mult, dacă n-aș fi văzut un taxi oprind în fața intrării. Helen coborî, plăti șoferului și intră în hol. Încă nu mă observase, astfel că fața ei avea un aer reticent și grav, cu acea intensitate melancolică pe care o remarcasem uneori la ea. Își învelise umerii într-un șal de lînă roșu cu negru pe care nu-l mai văzusem înainte; era probabil un cadou de la mătușa ei. Șalul îi îndulcea liniile taiorului și dădea tenului ei o strălucire albă și luminoasă, chiar și în lumina aceea aspră a holului. Arăta ca o prințesă, și am privit-o cu nerușinare o clipă, înainte ca ea să mă observe. Nu doar frumusețea ei, reliefată de moliciunea lînii și de înclinarea semeață a bărbiei, era cea care-mi atrăsese privirea; mi-am amintit încă o dată, cu un anxios tremur interior, portretul din biroul lui Turgut – capul mîndru, nasul lung și drept, ochii mari, întunecați, cu pleoapele grele. Poate că eram doar obosit, mi-am spus, iar cînd Helen m-a văzut și mi-a zîmbit, imaginea mi-a dispărut iarăși din minte.“

Capitolul 43

Dacă nu l-aș fi trezit eu sau dacă ar fi fost singur în tren, probabil că Barley ar fi dormit pînă la granița cu Spania, fiind abia acolo trezit neceremonios de vameșii spanioli. Dar acum coborî pe peron pe jumătate adormit, așa că eu am fost cea care a trebuit să ceară îndrumări către stația de autobuz. Șeful de gară se încruntă, de parcă și-ar fi spus că locul nostru, la ora asta, era în pat, în camera copiilor, dar a fost suficient de amabil încît să ne caute și să ne găsească bagajele rătăcite. Încotro voiam să mergem? I-am spus că aveam nevoie de un autobuz spre Les Bains, iar el a clătinat din cap. Va trebui să așteptăm pînă mîine-dimineață; nu vedeam că e aproape miezul nopții?! În susul străzii se află un hotel în care eu și „fratele meu“ – am adăugat eu repede – am putea găsi o cameră. Șeful de gară ne studie o clipă, remarcînd probabil tenul meu măsliniu și vîrsta fragedă, pe lîngă pielea albă a lui Barley, dar se mulțumi să plescăie din limbă și să plece la treaba lui.

„A doua zi, dimineața se dovedi chiar mai senină și mai frumoasă decît cea dinainte și, cînd m-am așezat lîngă Helen la masă pentru micul dejun, presimțirile negre din ajun deveniseră deja un vis îndepărtat. Soarele pătrundea în voie prin ferestrele prăfuite, învăluind ceștile de cafea și fața de masă albă. Helen scria ceva într-un carnețel.

– Bună dimineața, mă salută ea afabil cînd m-am așezat și mi-am turnat cafea în ceașcă. Ești gata s-o întîlnești pe mama?

– Numai la asta m-am gîndit de cînd am ajuns în Budapesta. Cum ajungem acolo?

– Satul ei se află pe traseul unui autobuz, la nord de oraș. Autobuzul circulă duminica dimineața, așa că am face bine să nu-l pierdem. Drumul durează cam o oră și trece prin niște suburbii anoste.

Nu credeam că în excursia asta ar putea exista ceva anost, dar n-am răspuns nimic. Un singur lucru mă frămînta însă.

– Helen, ești sigură că vrei să vin și eu? Ai putea să te duci singură să vorbești cu ea. Poate că așa ar fi mai puțin stînjenitor pentru mama ta, decît să apari acolo cu un necunoscut – și american pe deasupra. Și dacă prezența mea îi provoacă necazuri?

– Tocmai prezența ta o va ajuta să vorbească, replică Helen cu fermitate. Față de mine este foarte rezervată. Tu o vei putea fermeca.

Mi-am pus în farfurie trei felii de pîine și un pătrățel de unt.

– Ei bine, pînă acum nimeni nu m-a acuzat vreodată că aș fi fermecător.

– Nu-ți face griji, că nu ești, pară ea cu un zîmbet sardonic, deși mi s-a părut că zăresc în ochii ei un licăr de afecțiune. Așa e mama, ușor de fermecat.

N-a mai adăugat: «Rossi a fermecat-o, deci poți și tu», iar eu mi-am zis că e preferabil să nu mai continui.

– I-ai spus, sper, că venim.

M-am întrebat în sinea mea dacă îi va povesti despre atacul bibliotecarului. Eșarfa aceea mică era încă bine înfășurată la gîtul ei, și am încercat din răsputeri să n-o fixez cu privirea. Helen mi-a întins gemul și mi-a răspuns pe un ton potolit:

– I-a trimis mătușa Éva un mesaj aseară.

Autobuzul, după ce ne-am urcat în el undeva la marginea de nord a orașului, a străbătut o serie de suburbii, așa cum spusese Helen: mai întîi cîteva cartiere vechi, marcate de distrugerile războiului, și apoi o serie de construcții noi, albe și înalte ca niște pietre de mormînt pentru uriași. Acesta era progresul comunist despre care presa occidentală scria adesea cu ostilitate: îngrămădirea a milioane

de oameni din întreaga Europă estică în blocuri înalte și anoste. Autobuzul opri în dreptul cîtorva astfel de complexe de clădiri, și m-am întrebat la un moment dat cît de anoste sînt ele în realitate; în jurul fiecăreia se întindea cîte o grădiniță de flori și legume, printre care zburau fluturii. Pe o bancă în fața unui bloc, nu departe de stația de autobuz, doi bătrîni în cămăși albe și haine închise la culoare jucau un joc; din cauza distanței nu mi-am putut da seama ce era. Cîteva femei în bluze cu broderii pitorești – haine de duminică, poate? – au urcat în autobuz, una dintre ele ducînd în mînă un fel de colivie cu o găină vie înăuntru. Șoferul n-a avut nimic de obiectat, și stăpîna orătaniei se așeză pe o banchetă în spate și începu să tricoteze.

Lăsînd în urmă suburbiile, autobuzul își urmă traseul pe un drum de țară, printre cîmpuri cultivate și alte drumuri, largi și prăfuite. Uneori treceam pe lîngă o căruță trasă de un cal mînat de un gospodar cu pălărie neagră de pîslă. Cînd și cînd, depășeam cîte o mașină al cărei loc, în America, ar fi fost la muzeu. Pămîntul era acoperit de o iarbă proaspătă și verde, iar sălcii cu frunze gălbui se aplecau deasupra cîte unui pîrîiaș. Din timp în timp intram în cîte un sat; rareori, printre alte turnuri, se zărea și cupola ca o ceapă a vreunei biserici ortodoxe. Helen se aplecă spre mine, încercînd să privească și ea pe geam.

– Dacă am merge mai departe pe drumul acesta, am ajunge la Esztergom, prima capitală a regilor maghiari. Ar merita văzută, dacă am avea timp.

– Data viitoare, am mințit eu. De ce a ales mama ta să locuiască în zona asta?

– Oh, s-a mutat aici cînd eram eu la liceu, pentru a fi mai aproape de munți. Eu n-am vrut să mă duc cu ea, și am rămas în Budapesta, la Éva. Mamei nu i-a plăcut niciodată orașul și obișnuia să spună că munții Börzsöny, mai spre nord, îi amintesc de Transilvania. Se duce acolo în fiecare duminică, împreună cu membrii unui club de drumeții, cu excepția perioadelor în care e multă zăpadă.

Spusele ei adăugau o altă piesă la mozaicul ce contura în mintea mea portretul mamei.

– Dar de ce nu s-a mutat chiar la munte?

– Fiindcă acolo nu găsești nimic de lucru, fiind parc național. În plus, mătușa nu i-ar fi dat voie și, cînd vrea, poate fi foarte inflexibilă. Și așa crede că mama s-a izolat prea mult.

– Și acum unde lucrează?

Ajunsesem într-o stație, și am privit pe geam; singura persoană care aștepta era o bătrînă îmbrăcată toată în negru, cu o basma, neagră și ea, pe cap și un buchet de flori roz și roșii în mînă. Nu se urcă în autobuz și nici nu făcu semn cuiva. Cînd am plecat, am văzut-o uitîndu-se în urma noastră.

– Lucrează la centrul cultural din sat; completează niște hîrtii, mai bate cîte ceva la mașină și prepară cafeaua pentru primarii care vin în vizită. I-am spus că e o muncă înjositoare pentru cineva cu inteligența ei, dar întotdeauna ridică din umeri și o face în continuare. Mama și-a făurit o adevărată profesiune din a rămîne cît mai simplă.

În vocea ei răsuna o notă amară, și m-am întrebat dacă nu cumva credea că această simplitate dăunase nu doar carierei mamei, ci și oportunităților de care se bucurase ea însăși. Totuși, acestea din urmă îi fuseseră asigurate din belșug de mătușa Éva. Helen avea acum pe buze surîsul ei răsfrînt, care-ți dădea fiori.

– O să vezi tu însuți, m-a asigurat.

Satul mamei ei era anunțat de un panou așezat la marginea drumului, și peste cîteva minute autobuzul a oprit într-o piațetă înconjurată de sicomori, cu o biserică în partea laterală. O bătrînă, parcă sora geamănă a celei cu buchetul de flori din satul anterior, aștepta singură sub refugiul din stație. M-am uitat întrebător spre Helen, dar ea a clătinat din cap, și în clipa următoare femeia s-a apropiat de un soldat care a coborît înaintea noastră și l-a îmbrățișat.

Helen părea că nu se miră de faptul că nu ne întîmpinase nimeni și porni în pas alert, pe străduțe mărginite de case cu flori la ferestre și obloane împotriva soarelui strălucitor. Un bătrîn care ședea pe o bancă de lemn în fața unei case moțăi în semn de salut și își duse mîna la pălărie. Aproape de capătul străzii, un cal cenușiu legat de un stîlp se adăpa dintr-o găleată. Două femei în capoate și papuci de casă vorbeau în fața unui birt, care părea închis. De dincolo de cîmp răsunară clopotele unei biserici, iar mai aproape, în tei, ciripeau

păsări. În aer plutea un vag zumzet somnolent; natura era la doar un pas distanță – dacă știai în ce direcție să faci pasul.

Strada se înfunda brusc într-un cîmp plin de buruieni, și Helen ciocăni la ușa ultimei case. Era o clădire foarte mică, gălbuie, cu țigle roșii pe acoperiș și un aspect îngrijit, de parcă ar fi fost proaspăt zugrăvită pe dinafară. Acoperișul depășea zidurile, umbrindu-le, iar ușa era din lemn închis la culoare, cu o clanță mare și ruginită. Casa era mai retrasă decît vecinele ei și nu avea în față grădina obișnuită sau vreo alee recent pietruită, așa cum văzusem la majoritatea celorlalte. Din cauza umbrei aruncate de streașină, pentru cîteva momente n-am putut deslușI figura femeii care ne-a deschis. Apoi am văzut-o clar, îmbrățișînd-o pe Helen și sărutînd-o pe obraz, calm și aproape cu formalism, după care s-a întors și mi-a strîns mie mîna.

Nu știu la ce mă așteptasem; poate că povestea cu Rossi și apoi cu nașterea lui Helen îmi crease în minte imaginea unei frumuseți mature, cu priviri triste, pline de regret, ori poate chiar neajutorate. Femeia din fața mea avea silueta dreaptă a fiicei sale, deși era mai scundă și mai solidă decît ea, figura senină, cu obraji rotunzi și ochi întunecați. Părul negru îi era strîns într-un coc la spate. Purta o rochie de bumbac în dungi și un șorț înflorat. Spre deosebire de Éva, nu era machiată, nu avea bijuterii, iar hainele îi erau asemănătoare cu cele ale gospodinelor pe care le văzusem în drum. Probabil că făcea chiar ceva treabă prin casă, fiindcă avea mînecile suflecate pînă la coate. Mi-a strîns mîna cu o fermitate amicală, fără a spune nimic, dar privindu-mă în ochi. Apoi, pentru o fracțiune de secundă, am văzut în ea fetișcana sfioasă din urmă cu douăzeci de ani, ascunsă în adîncimile ochilor ei întunecați, înconjurați de riduri.

Ne-a poftit înăuntru și ne-a făcut semn să ne așezăm la masă, unde pregătise deja trei cești ciobite și o farfurie cu pateuri. În aer se simțea aroma de cafea. Tăiase de curînd niște legume, căci în cameră stăruia mirosul de ceapă crudă și de cartofi.

Mi-am dat seama, încercînd să nu privesc prea evident în jurul meu, că era singura cameră a casei, care servea deopotrivă drept bucătărie, dormitor și cameră de zi. Era însă imaculată, cu patul din colț acoperit cu o cuvertură albă și cîteva perne cu broderii viu colorate.

Alături de pat, pe o măsuță, se aflau o carte, o lampă cu ulei și o pereche de ochelari, iar lîngă ea era un scaun mic. În partea destinată bucătăriei, unde ne așezaserăm noi, erau o masă cu scaune și o plită. Casa nu avea curent electric și nici cameră de baie (abia mai tîrziu am aflat despre closetul din curte). Pe un perete spînzura un calendar cu fotografii ale muncitorilor dintr-o uzină, iar altul era decorat cu o broderie în alb și roșu. Ferestrele aveau perdele, iar într-o glastră erau cîteva flori tăiate. Lîngă masă se afla o mică sobă în fața căreia erau stivuite cîteva lemne.

Mama lui Helen îmi surîse, încă puțin timidă, și atunci am văzut pentru prima dată asemănarea cu mătușa Éva și poate ceva din ceea ce-l atrăsese pe Rossi la ea. Avea un surîs de o căldură excepțională, care se ivea lent și apoi se deschidea complet, aproape radios. Se stinse apoi treptat, cînd femeia se așeză la masă pentru a tăia alte legume. Privi din nou spre mine și-i spuse lui Helen ceva în maghiară.

– Vrea să-ți pun cafea, îmi explică ea, ducîndu-se la plită și umplînd o ceașcă în care amestecă apoi puțin zahăr dintr-o cutie.

Mama ei lăsă cuțitul și împinse spre mine farfuria cu pateuri. Am luat unul, politicos, și i-am mulțumit în cele două cuvinte pe care le cunoșteam și eu în maghiară. Surîsul acela radios se ivi din nou, iar ea privi din nou spre Helen, spunîndu-i ceva ce n-am înțeles. Helen se făcu roșie la față și se întoarse iar la cafea.

– Ce s-a întîmplat?

– Nimic. Mama și ideile ei țărănești, atîta tot, replică ea și se așeză alături de noi la masă, cu o ceașcă pentru mama ei și alta pentru ea. Și acum, Paul, dacă ne scuzi, am s-o întreb ce mai face ea și care mai sînt noutățile în sat.

În vreme ce ele vorbiră, Helen în silul ei repezit și mama răspunzîndu-i murmurat, mi-am lăsat din nou privirile să rătăcească prin încăpere. Femeia asta trăia nu doar într-o simplitate remarcabilă – ca și vecinii ei, poate –, dar și în cea mai deplină singurătate. În afara celor două sau trei cărți, nu se mai vedea nimic în jur, nici un animal și nici măcar o plantă în ghiveci; parcă era chilia unei călugărițe.

Întorcîndu-mi ochii spre ea, mi-am dat seama cît era de tînără – mult mai tînără decît mama, de exemplu. În părul ei se zăreau cîteva

fire albe, în cărarea din creștet, iar figura îi era brăzdată de riduri, dar înfățișarea ei radia sănătate și forță, o atractivitate ce nu ținea cîtuși de puțin de vîrstă sau de moda zilei. S-ar fi putut căsători de mai multe ori, și totuși a preferat această izolare mănăstirească. Îmi surîse din nou, și i-am zîmbit la rîndul meu; chipul ei era atît de cald, încît a trebuit să-mi înfrînez impulsul de a întinde mîna și a i-o cuprinde pe a ei, care curăța cu gesturi moi un cartof.

– Mama ar vrea să știe totul despre tine, îmi spuse Helen și, cu ajutorul ei, am răspuns cît de bine am putut la fiecare întrebare, fiecare fiindu-mi adresată într-o maghiară potolită, însoțită de o privire cercetătoare, ca și cînd femeia ar fi sperat să se facă înțeleasă prin simpla forță a ochilor ei.

De unde anume eram din America? De ce venisem aici? Cine erau părinții mei? Nu îi deranja călătoria mea la o depărtare atît de mare? Cum o întîlnisem pe Helen? După această întrebare mai urmară altele, pe care Helen evită să le traducă, una dintre ele însoțită de un gest mîngîietor al mamei pe obrazul ei. Helen părea indignată, și n-am insistat să-mi explice. Au urmat relatări despre studiile mele, despre planurile de viitor și despre ceea ce-mi plăcea să mănînc.

Cînd se declară satisfăcută de răspunsurile mele, mama se ridică și răsturnă legumele tăiate, împreună cu bucățele de carne, într-o oală, la care adăugă ceva dintr-un borcan roșu, apoi puse vasul în cuptor. Ștergîndu-și mîinile pe șorț, se așeză din nou și ne privi pe rînd fără un cuvînt, de parcă am fi avut la dispoziție tot timpul din lume. Într-un tîrziu, Helen schiță o mișcare și, din felul în care își drese glasul, mi-am dat seama că se pregătea să aducă în discuție subiectul pentru care venisem aici. Mama o privi tăcută, fără nici o schimbare vizibilă pe chipul ei, pînă ce, la cuvîntul «Rossi», Helen arătă spre mine. Am avut nevoie de întreaga mea stăpînire de sine, șezînd acolo la masa din satul acela, departe de tot ce-mi era familiar, pentru a nu tresări vizibil. Mama lui Helen clipi o singură dată, de parcă s-ar fi repezit cineva la ea, și apoi ochii îi zburară pentru o clipă spre mine. Apoi încuviință dusă pe gînduri și o întrebă pe fiica ei ceva.

– Vrea să știe de cît timp îl cunoști pe profesorul Rossi.

– De trei ani.

– Acum am să-i povestesc despre dispariția lui.

Încet și cu hotărîre, nu chiar ca și cum ar fi vorbit unui copil, dar de parcă s-ar fi străduit să vorbească în ciuda ei înseși, Helen începu să-i vorbească mamei, arătînd din cînd în cînd spre mine sau desenînd în aer cu mîinile. La un moment dat am prins numele «Dracula», și la auzul lui am văzut-o pe mama ei pălind și prinzîndu-se cu mîinile de marginea mesei. Amîndoi am sărit în picioare, iar Helen umplu o cană cu apă dintr-un urcior aflat pe cuptor. Mama spuse ceva aspru, în viteză. Fiica ei se întoarse spre mine.

– Zice că totdeauna a știut că așa se va întîmpla.

Am rămas locului, neștiind ce să fac, dar femeia a luat cîteva înghițituri de apă, dînd impresia că și-a revenit. Mă privi și apoi, spre surprinderea mea, îmi luă mîna, așa cum voisem eu să fac cu numai cîteva minute înainte, și mă trase cu blîndețe înapoi pe scaun. Îmi ținu degetele cu blîndețe, simplu, mîngîindu-le așa cum ai alina un copil. Nu-mi puteam imagina o femeie din cultura mea care să facă așa ceva la prima întîlnire cu un bărbat, și totuși nimic nu mi s-a părut mai firesc decît gestul ei. Mi-am dat seama atunci la ce se referise Helen cînd îmi spusese că, dintre cele două femei din viața ei, mama îmi va plăcea cel mai mult.

– Vrea să știe, îmi traduse ea acum, dacă într-adevăr crezi că Dracula l-a luat pe profesorul Rossi.

Am tras adînc aer în piept.

– Da, așa cred.

– Și mai vrea să-i spui dacă ții la profesorul Rossi.

Vocea ei avea un ton vag disprețuitor, dar expresia de pe chip îi era serioasă. Dacă i-aș fi putut lua mîna în palmea mea liberă fără repercusiuni neplăcute, aș fi făcut-o.

– Sînt gata să mor pentru el, am replicat.

Helen îi repetă cuvintele mele mamei, care îmi strînse dintr-odată degetele ca într-o menghină; mai tîrziu mi-am dat seama că avea forța pe care i-o dă omului munca fizică. Îi simțeam asprimea degetelor, bătăturile din palme și încheieturile umflate. Privind în jos, la mîna aceea mică și puternică, am văzut că era mult mai bătrînă decît femeia căreia îi aparținea.

După o clipă, îmi dădu drumul și se duse la cufărul de lemn de lîngă pat, îl deschise, scormoni prin ce era înăuntru și scoase un pachet de scrisori. Ochii lui Helen se măriră, fulgerînd o întrebare nerostită; mama ei nu spuse nimic, ci se întoarse la masă în tăcere și puse hîrtiile în mîinile mele.

Scrisorile erau închise în plicuri fără timbre, îngălbenite de vreme și legate cu o ață roșie. Cînd mi le dădu, mama lui Helen îmi apăsă degetele pe ele cu ambele mîini, ca și cum m-ar fi îndemnat să le prețuiesc cum se cuvine. N-am avut nevoie decît de o scurtă privire pentru a recunoaște pe primul plic scrisul lui Rossi și pentru a citi numele destinatarului. Numele îmi suna cunoscut undeva, în străfundurile memoriei, iar adresa era Colegiul Trinity, Oxford, Anglia."

Capitolul 44

„M-am simțit profund mișcat ținînd în mînă scrisorile lui Rossi, dar, înainte de a mă putea concentra asupra lor, aveam o obligație de îndeplinit.

– Helen, am spus întorcîndu-mă spre ea, știu că uneori ai avut impresia că nu cred povestea nașterii tale. Au fost momente în care m-am îndoit de ea, într-adevăr. Te rog să mă ierți.

– Sînt la fel de surprinsă ca tine, îmi răspunse ea încet. Mama nu mi-a spus niciodată că are scrisori de la Rossi. Dar nu ei i-au fost adresate, nu-i așa? Cel puțin, nu prima.

– Nu. Dar recunosc numele. Aparține unui istoric literar de seamă din Anglia, care a scris despre secolul al XVIII-lea. În timpul colegiului am citit unele dintre cărțile lui, iar în scrisorile pe care mi le-a dat, Rossi amintește de el.

– Și ce are asta de-a face cu mama mea și cu Rossi?

– Probabil că are. Nu înțelegi? El trebuie să fi fost Hedges, prietenul lui; acesta era numele cu care i se adresa el, îți amintești? Probabil că Rossi i-a scris din România, deși asta nu explică de ce se află scrisorile în posesia mamei tale.

Femeia ședea cu mîinile încrucișate, privind cînd la unul, cînd la celălalt cu o expresie răbdătoare, deși mi s-a părut că sesizez pe chipul

ei un fior de emoție. Apoi spuse ceva, iar Helen îmi traduse, cu vocea sugrumată:

– Zice că-ți va povesti totul.

Relatarea decurse greu, cu hopuri, mama vorbind lent, iar Helen traducînd și oprindu-se cînd și cînd pentru a-și exprima ea însăși uimirea. Probabil că știuse doar liniile generale ale istoriei, iar acum cele aflate constituiau un veritabil șoc. În acea seară, cînd m-am întors la hotel, am scris totul din memorie, cît de fidel am putut; îmi amintesc că a durat aproape toată noaptea. Pînă seara, multe lucruri stranii s-au întîmplat și trebuie să fi fost obosit, dar îmi amintesc și azi că am notat totul cu o meticulozitate entuziastă.

«Cînd eram copil, locuiam în micul sat P... din Transilvania, în apropiere de rîul Argeș. Aveam numeroși frați și surori, mulți dintre ei trăind încă și azi în acea regiune. Tata spunea mereu că ne tragem dintr-o veche și nobilă familie, dar strămoșii mei trecuseră prin vremuri grele, astfel că noi am crescut fără pantofi și pleduri călduroase. Era o zonă săracă, și puținii care o duceau bine acolo erau membrii unor familii maghiare, care locuiau în casele încăpătoare din vale. Tata era un om foarte strict, și tuturor ne era teamă de biciul lui. Mama se îmbolnăvea adesea. Eu lucram pe cîmpul de la marginea satului încă de la o vîrstă foarte fragedă. Uneori preotul ne mai aducea ceva de mîncare, dar în general trebuia să ne descurcăm cu ce aveam.

Cînd am ajuns în jurul vîrstei de optsprezece ani, în sat a venit o bătrînă, dintr-un sat de sus, din munte; era o vrăciță și avea puterea de a vedea în viitor. Femeia i-a spus tatălui meu că adusese un dar pentru el și copiii lui, că auzise despre familia noastră și voia să-i dea ceva magic, ceva ce-i aparținea de drept. Tata era un om repezit, care n-avea timp de bătrîne superstițioase, deși totdeauna ungea, cu mîna lui, toate deschiderile casei cu usturoi – coșul și cadrul ușii, gaura cheii și ferestrele – pentru a ține la distanță vampirii. Așa că o izgoni aspru pe bătrînă, zicînd că nu are bani de dat pe ce-i oferea ea. Mai tîrziu, cînd m-am dus la fîntîna din sat după apă, am văzut-o stînd acolo, și i-am dat puțină apă și o bucată de pîine. M-a binecuvîntat și mi-a spus că sînt mai blîndă decît tata și că vrea să-mi răsplătească

generozitatea. A scos din sacul pe care-l purta la brîu o monedă, pe care mi-a pus-o în palmă spunîndu-mi s-o ascund și să am grijă de ea, fiindcă aparținea familiei noastre. Mi-a mai zis că provenea de la un castel din susul Argeșului.

Știam că ar trebui să-i arăt tatei moneda, însă n-am făcut-o, fiindcă mi-am închipuit că se va mînia că am vorbit cu vrăjitoarea bătrînă. Așa că am ascuns-o sub un colț al patului pe care-l împărțeam cu surorile mele și n-am spus nimănui despre ea. Din cînd în cînd o luam de acolo și o priveam, cînd credeam că nimeni nu mă vede, întrebîndu-mă de ce mi-o fi dat-o femeia aceea. Pe o parte a monedei era o creatură ciudată, cu coada îmbîrligată, iar pe cealaltă – o pasăre cu o cruce mică.

Doi ani au trecut de atunci, timp în care am continuat să lucrez pămîntul și să-mi ajut mama la treburile casei. Tata era disperat fiindcă avea multe fete; zicea că nu ne vom mărita niciodată, deoarece era prea sărac pentru a ne putea da o zestre, și că nu vom fi niciodată altceva decît o povară pentru el. Dar mama ne spunea că toată lumea din sat vorbește despre cît de frumoase sîntem și că, de aceea, cineva ne va lua și pe noi în căsătorie. Eu încercam să-mi păstrez hainele curate și părul pieptănat cu grijă, ca să fiu aleasă într-o zi. Nu-mi plăcea nici unul dintre tinerii care mă invitau duminica la horă, dar știam că în curînd va trebui să mă mărit cu unul dintre ei, pentru a nu mai fi o povară pentru părinți. Sora mea, Éva, plecase de mult la Budapesta împreună cu familia maghiară pentru care lucra și uneori ne trimitea ceva bani. Odată chiar mi-a trimis o pereche de pantofi de la oraș, din piele, de care eram foarte mîndră.

Asta îmi era viața atunci cînd l-am cunoscut pe profesorul Rossi. Era neobișnuit ca în satul nostru să apară străini, mai cu seamă cineva venit de atît de departe, dar într-o zi toată lumea a început să vorbească despre sosirea unui bărbat de la București, împreună cu un altul, dintr-o altă țară. Cei doi puneau întrebări despre satele așezate de-a lungul rîului și despre castelul în ruine din munți, aflat la o zi de mers de satul nostru. Vecinul care trecuse pe la noi pentru a ne da vestea i-a mai șoptit ceva tatei, în vreme ce ședeau amîndoi pe banca

din fața casei. La spusele lui, tata și-a făcut semnul crucii și a scuipat în țărînă.

– Prostii și aiureli! a exclamat el. Nimeni n-ar trebui să pună asemenea întrebări; e o invitație adresată diavolului.

Dar eu eram curioasă. M-am dus să iau apă, ca să pot auzi mai multe, și, cînd am intrat în piața satului, i-am văzut pe străini șezînd la una din cele două mese din fața cîrciumei, vorbind cu un bătrîn care își făcea veacul pe acolo. Unul dintre bărbații necunoscuți era solid, cu pielea întunecată, ca un țigan în haine de oraș. Celălalt era îmbrăcat cu o haină maronie croită așa cum nu mai văzusem niciodată înainte și pantaloni largi, îndesați în ghete, iar pe cap avea o pălărie cu boruri late. Am rămas de cealaltă parte a pieței, lîngă fîntînă, iar de acolo nu puteam zări fața străinului. Două dintre prietenele mele au vrut să-l vadă mai de aproape și mi-au șoptit să vin cu ele. M-am dus temătoare, știind că tata s-ar supăra.

Cînd am trecut pe lîngă cîrciumă, străinul și-a ridicat fața și, spre suprinderea mea, am văzut că era tînăr și arătos, cu o barbă aurie și ochi albaștri, strălucitori, așa cum aveau oamenii din satele sașilor. Fuma pipă și vorbea cu însoțitorul său. Din cînd în cînd scria ceva într-un carnet, iar alături de el, pe jos, se afla un sac vechi din pînză, cu curele pentru prins în spate. Avea o privire care mi-a plăcut imediat – visătoare, blîndă și foarte vie totodată. Și-a dus mîna la pălărie și și-a întors ochii imediat, iar celălalt, bărbatul cel urît, ne-a salutat și el și ne-a privit stăruitor; apoi au început din nou să-l întrebe pe bătrîn și să scrie în carnet. Negriciosul părea să discute cu el în română, iar pe urmă se întorcea spre străin și-i spunea ceva într-o limbă pe care n-o înțelegeam. Am plecat repede, împreună cu prietenele mele, fiindcă nu voiam ca străinul să creadă că eram mai îndrăzneață ca ele.

A doua zi dimineață, în sat se zvonea că străinii îi dăduseră bani unui tînăr de la cîrciumă pentru a le arăta drumul spre Poenari, cetatea ruinată din munți, de deasupra izvoarelor Argeșului. Aveau să lipsească din sat o noapte. L-am auzit pe tata spunîndu-i unui cunoscut că oamenii căutau castelul lui Vlad și că își amintea cum prostovanul cu față de țigan mai fusese o dată în sat, în căutarea cetății.

– Prostul nu învață niciodată, spuse tata mînios.

Nu mai auzisem numele acesta, Vlad, niciodată. Oamenii de la noi din sat numeau castelul Poenari sau Arefu. Tata zicea că bărbatul care ducea străinii acolo era lihnit după bani și jura că el, unul, nu și-ar petrece noaptea la castel oricîți bani i-ar da cineva, fiindcă printre ruine bîntuiau o sumedenie de spirite rele. Și mai zicea că străinul căuta probabil comoara, ceea ce era un lucru prostesc, fiindcă toate comorile celui care stăpînise acel castel fuseseră adînc îngropate și erau păzite de un blestem ticălos. Iar dacă găsea cineva comoara, spunea tata, și dacă va fi exorcizată, atunci ceva din ea i se cuvenea și lui, fiindcă îi aparținea de drept. Apoi ne-a văzut pe mine și pe surorile mele ascultînd și n-a mai vrut să spună nimic.

Vorbele tatei mi-au reamintit de moneda pe care mi-o dăduse bătrîna, și m-am gîndit cu vinovăție că ar trebui să i-o dau lui. Dar un val de revoltă s-a ridicat în mine și mi-am zis că voi încerca să-i dau moneda străinului, dacă el tot căuta comoara de la castel. Cînd am avut ocazia, am scos bănuțul din ascunzătoarea lui și l-am înnodat în colțul unei batiste, pe care mi-am prins-o de șorț.

Străinul nu a mai apărut în sat timp de două zile; apoi l-am văzut șezînd singur la aceeași masă, părînd foarte obosit, cu hainele murdare și boțite. Prietenele mele mi-au spus că țiganul de la oraș plecase în ziua aceea și îl lăsase singur. Nimeni nu știa de ce el voise să mai rămînă. Își scosese pălăria, și i-am văzut părul blond-închis, ciufulit. Alături de el mai erau cîțiva bărbați, la un pahar. N-am avut curaj să mă apropii de străin din cauza lor, așa că m-am oprit la vorbă cu o prietenă. Nu peste mult timp, străinul s-a ridicat și a intrat în cîrciumă.

M-am întristat, spunîndu-mi că-mi va fi foarte greu să-i dau moneda, însă norocul a fost de partea mea în seara aceea. Tocmai cînd plecam de pe pămîntul pe care-l lucram, în vreme ce frații și surorile mele aveau alte treburi de făcut, l-am văzut pe străin plimbîndu-se la marginea pădurii. Mergea pe poteca ce ducea spre rîu, cu fruntea plecată și mîinile încrucișate la spate. Era singur, singur de data aceasta, dar ocazia de a-i vorbi mă speria acum. Pentru a-mi da curaj, am pipăit nodul batistei în care ascunsesem moneda. M-am apropiat de el și am rămas în mijlocul potecii, așteptîndu-l.

Mi s-a părut că a trecut mult timp; cred că nu m-a observat pînă ce n-a ajuns în fața mea. Atunci și-a ridicat brusc privirea din pămînt, părînd foarte surprins. Și-a scos pălăria și a păşit într-o parte, ca pentru a-mi face loc să trec, dar am rămas nemişcată, adunîndu-mi curajul și dîndu-i bună ziua. S-a aplecat uşor și a surîs, apoi ne-am privit pentru o clipă. Nimic în înfățişarea sau în purtarea lui nu era amenințător, dar sfiala aproape că m-a amuțit.

Înainte de a-mi pierde toată îndrăzneala, mi-am desfăcut batista de la brîu și am dezvelit moneda. I-am întins-o, tăcută, iar el a luat-o din mîna mea și a întors-o pe ambele fețe, privind-o cu atenție. Dintr-odată o lumină îi apăru pe față și se uită din nou la mine, pătrunzător, de parcă îmi putea citi în inimă. Avea cei mai albaştri și mai strălucitori ochi pe care ți-i poți imagina. Am simțit cum încep să tremur.

– *De unde?* bîigui el, gesticulînd pentru a mă ajuta să înțeleg.

M-a uimit faptul că părea să știe cîteva cuvinte din limba noastră. Bătu cu piciorul în pămînt și am înțeles. O dezgropasem din țărînă? Am clătinat din cap.

– *De unde?*

Am încercat să-i desenez cu mîinile o femeie bătrînă, cu basmaua pe cap, cocîrjată în toiagul ei, și apoi dîndu-mi mie moneda. Străinul încuviință, încruntat. Schiță și el femeia, apoi arătă poteca spre sat.

– De acolo?

Am clătinat din nou din cap și am arătat în susul rîului și spre cer, într-acolo unde credeam că se află castelul și satul bătrînei. Figura i se lumină din nou și strînse moneda în palmă. Apoi mi-o întinse, dar am refuzat-o, arătînd spre el și simțind cum roşesc. Zîmbi, pentru prima dată, și se înclină înaintea mea, iar eu mi-am zis că raiul mi se deschisese pentru o clipă în fața ochilor.

– *Multumesc*, spuse el.

Am vrut să plec în fugă, înainte ca tata să-mi observe lipsa la masa de seară, dar străinul mă opri cu o mişcare iute și arătă spre el însuși.

– *Ma numesc Bartolomeo Rossi*, spuse el.

Repetă fraza și o scrise cu degetul în țărîna de pe jos. Mi-a venit să rîd încercînd să-i pronunț și eu numele. Apoi arătă spre mine.

– *Voi?* Cum te cheamă?

I-am spus și a repetat la rîndul lui, zîmbind iar.

– *Familia?* întrebă din nou, găsind cu greu cuvîntul.

– Numele meu de familie este Getzi, am răspuns.

Pe față păru să i se aștearnă uimirea. Arătă în direcția rîului și din nou spre mine, după care spuse ceva iar și iar, urmat de cuvîntul 'Drakulya', care mi s-a părut că ar însemna 'despre dragon'. N-am priceput ce vrea să zică. În cele din urmă, clătinînd din cap și oftînd, adăugă:

– Mîine.

Arătă spre el, spre mine și spre locul în care ne aflam și la soarele de pe cer. Am înțeles că voia să ne întîlnim din nou acolo, la aceeași oră, mîine-seară. Știam că tata se va mînia foarte tare dacă va afla. Am făcut semn spre pămîntul de sub picioarele noastre și apoi mi-am dus degetul la buze. Nu știam cum altfel să-l fac să înțeleagă că nu trebuie să vorbească despre asta cu nimeni din sat. Păru uimit, dar apoi duse și el un deget la buze, surîzînd. Pînă în acea clipă tot mai resimțisem o anume teamă de el, dar zîmbetul lui era blînd, iar ochii îi străluceau. Încercă încă o dată să-mi înapoieze moneda și, cînd am refuzat din nou să-o iau, se înclină, își puse pălăria și plecă în direcția din care venise. Am înțeles că mă lăsa să mă întorc în sat singură, și am luat-o repede la picior, fără să întorc capul pentru a-l privi.

În seara aceea, tot timpul la masă și apoi, spălînd vasele, m-am gîndit la el – la hainele lui străine, la plecăciunea politicoasă, la expresia aceea visătoare și atentă totodată, la ochii lui minunat de albaștri. Gîndul mi-a rămas la el toată ziua următoare în vreme ce torceam lîna alături de surorile mele, în timp ce pregăteam masa, scoteam apă din fîntînă sau munceam la cîmp. De cîteva ori m-a certat mama fiindcă nu eram atentă la ceea ce făceam. Seara am rămas în urmă pentru a termina de plivit singură și m-am simțit ușurată cînd tata și frații mei au plecat spre sat.

Imediat ce au dispărut din vedere, m-am grăbit spre marginea pădurii. Străinul stătea rezemat de un copac, iar cînd m-a văzut, a sărit și mi-a făcut semn să mă așez pe un buștean de lîngă potecă. Dar mi-era teamă că ar putea trece cineva din sat, și l-am condus printre copaci, cu inima bătîndu-mi repede. Acolo ne-am așezat pe

două pietre. Pădurea răsuna de cîntecele păsărilor – era început de vară, o zi caldă și senină.

Străinul scoase din buzunar moneda pe care i-o dădusem și o așeză cu grijă pe jos, apoi luă din rucsac două cărți, pe care începu să le răsfoiască. Am înțeles mai tîrziu că erau dicționare de română și o altă limbă pe care el o cunoștea. Foarte încet, uitîndu-se tot timpul în cărți, m-a întrebat dacă mai văzusem și alte monede ca aceea pe care i-o dădusem. I-am spus că nu. Mi-a explicat că animalul de pe bănuț era un dragon, un balaur, și a vrut să știe dacă îl mai văzusem și în altă parte, pe vreo clădire sau într-o carte. I-am răspuns că aveam unul pe umăr.

La început n-a înțeles deloc ce voiam să zic. Eram mîndră de faptul că știam literele și puteam citi puțin; era o școală în sat și, cînd eram mică, venea adesea un preot să ne învețe. Dicționarul lui mi se părea tare încurcat, dar împreună am găsit cuvîntul 'umăr'. Mă privi nedumerit și întrebă din nou 'Drakul?', ridicînd moneda în aer. Am dus mîna la umăr și am încuviințat. Străinul privi în pămînt, roșind, astfel că dintr-odată m-am simțit eu cea curajoasă. Mi-am deschis ilicul de lînă, l-am dat jos și mi-am desfăcut bluza la gît. Inima îmi bătea tare, dar ceva se întîmplase cu mine și nu mă mai puteam stăpîni. El întoarse capul, dar mi-am tras bluza de pe un umăr și i-am arătat.

De cînd mă știu am pe piele dragonul acela mic, de un verde-întunecat. Mama zicea că, în familia tatei, un copil din fiecare generație trebuie să-l poarte, iar el mă alesese pe mine, crezînd că eu voi fi cea mai urîtă. Zicea că bunicul îi spusese că astfel spiritele rele erau ținute departe de familia noastră. Auzisem despre el o dată sau de două ori, fiindcă în general tatei nu-i plăcea să vorbească despre acest lucru, iar eu nu știam nici măcar cine din generația lui purta semnul – dacă era undeva pe trupul lui sau pe corpul unuia dintre frații ori surorile lui. Balaurul de pe umărul meu nu semăna bine cu dragonul de pe monedă, astfel că nu făcusem legătura între ei pînă ce străinul nu mă întrebase dacă îl mai văzusem undeva.

Acum el privi cu atenție desenul de pe umărul meu, ținînd moneda ridicată, pentru comparație, dar fără a mă atinge sau a se apropia de mine. Roșeața îi persista în obraz, și a părut ușurat cînd mi-am

încheiat din nou bluza și mi-am pus la loc ilicul. După ce căută în dicționare, mă întrebă cine desenase dragonul acolo, iar cînd i-am spus că tata, cu ajutorul unei bătrîne din sat, a vrut să știe dacă ar putea vorbi cu tata despre asta. Am clătinat din cap atît de tare, încît roși din nou. Apoi, cu mare greutate, îmi spuse că familia mea era urmașa unui voievod rău, care construise castelul de deasupra rîului. Acestui voievod, care ucisese mulți oameni, i se spusese 'fiul dragonului'. A mai adăugat că voievodul devenise un *moroi*, un vampir. Mi-am făcut repede cruce și m-am rugat Sfintei Maria să mă apere. Apoi m-a întrebat dacă îi cunoșteam povestea și i-am zis că nu. Mi-a mai cerut să-i spun cîți ani am, dacă mai am frați sau surori și dacă în sat mai erau și alții cu numele nostru.

Într-un tîrziu am făcut semn spre soare, care era aproape de asfințit, pentru a-i arăta că trebuie să plec acasă, și se ridică imediat, cu o figură serioasă. Îmi întinse mîna și mă ajută să mă ridic. Cînd i-am atins palma, am simțit cum inima îmi coboară în degete. Tulburată, m-am întors repede; dintr-odată mi-am spus că era prea interesat de duhurile rele și că probabil îl păștea un pericol. Poate că trebuia să-i dau ceva să îl apere. Am arătat spre soare și spre pămînt.

– Vino mîine, i-am spus.

Ezită un moment, apoi surîse. Își puse pălăria și îi atinse borul cu degetele, apoi dispăru printre copaci.

A doua zi dimineață, cînd m-am dus la fîntînă, l-am văzut la cîrciumă împreună cu bătrînii, scriind iar ceva. Mi s-a părut că-i văd privirea îndreptată spre mine, dar nu dădu nici nu semn că m-ar cunoaște. Eram foarte fericită, fiindcă am înțeles că păstra astfel secretul nostru. După-amiază, cînd am rămas singură în casă, am făcut un lucru tare rău. Am deschis cufărul părinților și am luat din el micul pumnal de argint pe care îl văzusem acolo înainte. Mama spusese odată că menirea lui e de a ucide vampirii, dacă aceștia se apropiau de oameni sau de animalele lor. Am mai luat și o mînă de flori de usturoi din grădină și am ascuns totul în basma cînd am plecat la cîmp.

De data asta, frații mei au lucrat pînă tîrziu, dar în cele din urmă au spus că se întorc în sat și m-au chemat să vin cu ei. Le-am răspuns că vreau să culeg niște ierburi din pădure și vin în cîteva minute.

Eram foarte emoționată cînd am ajuns acolo unde mă aștepta străinul, adînc ascuns printre copaci, lîngă pietrele noastre. Trăgea din pipă, dar, cînd m-am apropiat, a lăsat-o la o parte și a sărit în picioare. M-am așezat alături de el și i-am arătat ce am adus. A părut uimit văzînd cuțitul și s-a arătat foarte interesat cînd i-am explicat că putea ucide moroi cu el. N-a vrut să-l primească, dar l-am implorat atît de fierbinte să-l ia, încît a devenit serios și l-a pus în rucsac, învelit în basmaua mea. După aceea i-am dat florile de usturoi și i-am arătat să păstreze cîteva în buzunarul hainei.

L-am întrebat cît va mai rămîne în satul nostru, și a ridicat cinci degete: încă cinci zile. Mi-a explicat că va călători și în cîteva sate din apropiere, pentru a vorbi cu localnicii despre castel. L-am rugat să-mi spună unde se va duce după ce vor trece cele cinci zile și mi-a răspuns că pleacă într-o țară numită Grecia, de care auzisem și eu, după care se va întoarce în satul lui, acasă. Desenînd pe pămînt, mi-a arătat că țara lui, numită Anglia, era o insulă aflată foarte departe de satul nostru. Mi-a arătat și unde e universitatea lui – nu știam ce e asta – și a scris numele ei în țărînă. Îmi amintesc și azi literele acelea: OXFORD. Peste ani obișnuiam să le scriu și eu din cînd în cînd, pentru a le privi din nou. Era cel mai ciudat cuvînt pe care îl văzusem vreodată.

Brusc, mi-am dat seama că avea să plece în curînd și că nu-l voi mai vedea, nici pe el, nici pe altcineva asemenea lui, și ochii mi s-au umplut de lacrimi. Nu voiam să plîng – niciodată nu plînsesem din cauza băieților din sat –, dar nu m-am putut stăpîni. El păru tulburat și scoase din buzunar o batistă albă, pe care mi-o întinse. Ce se întîmplase? Am dat din cap. Se ridică încet și îmi întinse mîna pentru a mă ajuta, așa cum făcuse cu o seară înainte. În vreme ce mă ridicam la rîndul meu, m-am împiedicat și am venit peste el, din greșeală, iar cînd m-a prins, ne-am sărutat. Apoi m-am răsucit și am luat-o la fugă printre copaci. Cînd am ajuns în potecă, am întors capul și am privit înapoi. Ședea acolo unde-l lăsasem, neclintit, uitîndu-se în urma mea. Am alergat tot drumul pînă în sat, iar noaptea am stat cu ochii în tavan și cu batista lui în mînă.

În seara următoare l-am găsit în același loc, de parcă nu s-ar fi mișcat de acolo. M-am repezit spre el și și-a deschis brațele, primindu-mă.

Cînd nu ne-am mai putut săruta, și-a așternut haina pe pămînt și ne-am întins unul lîngă celălalt. În ora aceea am învățat ce e dragostea, puțin cîte puțin. Aproape de ai mei, ochii lui erau albaștri precum cerul. Mi-a prins flori în păr și mi-a sărutat degetele. Am fost surprinsă de multe alte lucruri pe care le-a făcut – și de cele pe care le-am făcut eu; știam că e rău, că e un păcat, dar am simțit că porțile raiului se deschid în jurul nostru.

Mai erau doar trei seri pînă ce pleca și ne-am întîlnit în fiecare dintre ele. Le-am îndrugat părinților ce scuze mi-au trecut prin minte și în fiecare zi am venit acasă cu ierburi din pădure, ca și cum m-aș fi dus acolo pentru a le culege. În fiece seară Bartolomeo îmi spunea cît de mult mă iubește și mă implora să vin cu el cînd va pleca din sat. Voiam să mă duc, dar mi-era teamă de lumea largă din care venea el și nu-mi puteam închipui cum aș reuși să fug de tata. În fiecare seară îl întrebam de ce nu poate rămîne cu mine în sat, iar el clătina din cap și spunea că trebuie să se întoarcă la casa și la munca lui.

În ultima seară înainte de a pleca, am început să plîng încă din clipa în care ne-am atins, iar el m-a luat în brațe și mi-a sărutat părul. Nu mai întîlnisem niciodată un om atît de bun și de blînd. Cînd lacrimile mi s-au oprit, și-a scos de pe deget un inel din argint, cu o pecete. Nu știu sigur, dar acum cred că era, poate, pecetea universității sale. Îl purta pe degetul mic de la mîna stîngă, dar l-a scos și l-a pus pe inelarul meu. Apoi mi-a cerut să mă mărit cu el. Probabil că cercetase bine în dicționar, fiindcă l-am înțeles imediat.

La început ideea mi s-a părut de-a dreptul imposibilă și am început din nou să plîng – eram foarte tînără –, dar apoi am acceptat. Mi-a spus că se va întoarce peste patru săptămîni să mă ia. Pleca în Grecia pentru a face acolo ceva, n-am înțeles ce, după care va reveni și-i va da tatei niște bani, pentru a-l liniști. Am încercat să-i spun că nu aveam zestre, dar nu m-a ascultat. Surîzînd, mi-a arătat pumnalul și moneda pe care i le dădusem, apoi mi-a cuprins fața în palme și m-a sărutat.

Ar fi trebuit să fiu foarte fericită, dar aveam impresia că în jurul nostru se aflau duhuri rele și mi-era teamă că se va întîmpla ceva care-l va împiedica să se întoarcă. Fiece clipă pe care am petrecut-o împreună în seara aceea a fost foarte dulce, fiindcă credeam că va fi

ultima. Nu ne-am putut lua rămas-bun decît cînd aproape că se întunecase, dar, temîndu-mă de furia tatei, l-am sărutat pe Bartolomeo încă o dată, am verificat să aibă în buzunar florile de usturoi și am plecat. În drum am întors capul iar și iar. De fiecare dată îl vedeam stînd între copaci, cu pălăria în mînă. Părea foarte, foarte singur.

Am plîns pînă ce am ajuns acasă și am scos inelul de pe deget, l-am sărutat și l-am înnodat în basma. Cînd am intrat pe ușă, tata era furios și a vrut să știe unde am fost după lăsarea serii, fără voia lui. I-am spus că prietena mea, Maria, pierduse o capră și am ajutat-o s-o caute. M-am dus la culcare cu inima grea, simțindu-mă ba plină de speranță, ba mîhnită din nou.

A doua zi dimineață am auzit că Bartolomeo plecase spre Tîrgoviște, în căruța unui țăran. Ziua aceea a fost foarte lungă și tristă pentru mine, iar seara m-am dus la locul nostru din pădure, stînd acolo singură. Vederea lui mi-a adus din nou lacrimi în ochi. M-am așezat pe pietrele noastre și apoi m-am întins pe pămînt, așa cum făcusem în fiecare seară, și am plîns în hohote. La un moment dat am dat cu mîna peste ceva între ferigi și, spre uimirea mea, am văzut că e un pachet de scrisori. Nu puteam citi scrisul de pe plicuri și nici adresa celui căruia îi erau adresate, dar pe cealaltă parte a fiecăruia era tipărit numele lui, ca într-o carte. Am deschis cîteva scrisori și le-am sărutat scrisul, deși vedeam clar că nu mie îmi erau adresate. M-am întrebat pentru o clipă dacă destinatarul era o femeie, dar mi-am alungat gîndul din minte imediat. Mi-am dat seama că plicurile trebuie să-i fi căzut din rucsac cînd îl deschisese pentru a-mi arăta că poartă la el pumnalul și moneda de la mine.

Mi-am zis că ar trebui să încerc să le trimit la Oxford, în insula Anglia, dar nu vedeam cum aș putea face acest lucru fără să afle altcineva. Și nu știam nici cum aș putea plăti; probabil că ar costa mult să trimit niște scrisori în insula lui de departe, și nu avusesem niciodată vreun ban, cu excepția monedei pe care i-o dăruisem. De aceea, am hotărît să păstrez scrisorile pentru cînd se va întoarce.

Cele patru săptămîni au trecut foarte, foarte încet. Făceam semne pe un copac lîngă locul nostru secret, ca să țin socoteala zilelor. Munceam la cîmp, o ajutam pe mama, torceam și țeseam pînza pentru

iarna următoare, mergeam la biserică și eram atentă la orice vești despre Bartolomeo. La început bătrînii din sat au mai vorbit puțin despre el, clătinînd din cap cînd își aminteau de interesul lui pentru vampiri. 'Nimic bun nu poate ieși din asta', spunea unul dintre ei, iar ceilalți îi dădeau dreptate. Auzindu-i, resimțeam un amestec teribil de fericire și durere. Eram bucuroasă să ascult cum cineva vorbea despre el, fiindcă eu nu-i puteam rosti numele de față cu nimeni, dar îmi era și groază gîndindu-mă că risca să atragă atenția moroilor.

Mă întrebam fără încetare ce se va întîmpla cînd se va întoarce. Va bate la ușa tatălui meu și mă va cere în căsătorie? Îmi închipuiam cît de surprinși vor fi toți cei din familia mea. Se vor aduna cu toții la ușă și se vor uita cu ochii mari, în vreme ce Bartolomeo le va face daruri, iar eu îi voi săruta de rămas-bun. Apoi mă va conduce la o trăsură, sau poate chiar la un automobil. Vom ieși din sat și vom străbate pămînturi pe care nici nu mi le puteam imagina, dincolo de munți și dincolo de orașul cel mare în care locuia sora mea, Éva. Speram că ne vom opri pe la ea, s-o vedem, fiindcă întotdeauna o iubisem cel mai mult. Și Bartolomeo avea s-o iubească, fiindcă era puternică și curajoasă și îi plăcea, ca și lui, să călătorească.

Astfel a trecut o lună, și la sfîrșitul celei de-a patra săptămîni eram foarte obosită și abia dacă mai puteam dormi sau mînca. Cînd am crestat în trunchiul copacului semnul cu numărul douăzeci și opt, am început să aștept și să urmăresc semnele întoarcerii sale. Ori de cîte ori sosea în sat o trăsură, sunetul roților mă făcea să tresar. Mă duceam după apă de trei ori pe zi, privind în jur și încercînd să aud ceva vești. Mi-am spus că, probabil, nu va veni după exact patru săptămîni și că ar trebui să mai aștept una. După cea de-a cincea săptămînă, mă simțeam deja rău și eram sigură că domnul moroilor îl ucisese. O dată chiar mi-a trecut prin minte că iubitul meu s-ar putea întoarce la mine în chip de vampir el însuși. Am dat fuga la biserică în miezul zilei și m-am rugat în fața icoanei Sfintei Fecioare să-mi alunge din cap acest gînd oribil.

În săptămînile șase și șapte, speranța a început să-mi piară. În cea de-a opta, mi-am dat seama brusc, după multe semne despre care auzisem de la femeile măritate, că voi avea un copil. În noaptea aceea

am plîns neauzit în patul surorilor mele, simțind că lumea întreagă, inclusiv Dumnezeu și Maica Domnului, uitaseră de mine. Nu știam ce s-a întîmplat cu Bartolomeo, dar credeam că trebuie să fi fost ceva teribil, fiindcă eram sigură că mă iubea cu adevărat. În secret, am adunat ierburi și rădăcini despre care se zicea că împiedică venirea pe lume a unui copil, dar fără folos. Copilul creștea puternic în mine, mai puternic decît mama lui, și am început să-i iubesc această forță. Cînd puneam mîna pe pîntecul meu, simțeam dragostea lui Bartolomeo și nu credeam că m-a putut uita.

Știam că trebuie să plec din sat înainte să atrag mînia tatei asupra mea și rușinea asupra întregii mele familii. M-am gîndit s-o găsesc pe bătrîna care îmi dăduse moneda; poate mă va primi și mă va lăsa să-i îngrijesc casa și să-i fac de mîncare. Venise dintr-un sat din sus de Argeș, din apropiere de castelul moroilor, dar nu știam din care anume sau dacă mai trăia încă. În pădure erau lupi, și urși, și duhuri rele, iar eu nu aveam curaj să mă aventurez printre ele singură.

În cele din urmă am hotărît să-i scriu surorii mele, Éva – un lucru pe care-l mai făcusem o dată sau de două ori înainte. Am luat hîrtie și un plic din casa preotului, la care mai munceam uneori în bucătărie. În scrisoare i-am spus ce mi se întîmplase și am implorat-o să vină să mă ia. Au mai trecut încă cinci săptămîni pînă ce am primit răspunsul ei. Slavă Domnului, țăranul care l-a adus, odată cu ceva de-ale gurii, mi-a dat plicul mie, nu lui tata, și l-am citit pe furiș, în pădure. Mijlocul începuse deja să mi se rotunjească și aveam o senzație neobișnuită cînd mă așezam, dar izbuteam încă să-l ascund în dosul șorțului.

În plic erau și ceva bani românești, mai mulți decît văzusem eu vreodată, iar scrisoarea Évei era scurtă și foarte practică. Spunea că ar trebui să plec din sat pe jos, să merg pînă în satul următor, cam cinci kilometri, să iau o căruță sau altceva pînă la Tîrgoviște, de acolo să ajung într-un fel la București, iar din capitală să iau trenul pînă la granița cu Ungaria. Soțul ei mă va aștepta la vamă în orașul T..., pe 20 septembrie; îmi amintesc și azi data. Spunea că ar trebui să-mi planific drumurile cît mai bine, ca să ajung în ziua aceea. În plic se mai afla și o invitație de la guvernul maghiar, care îmi va permite să intru în țară. Îmi trimitea toată dragostea ei, mă îndemna să am grijă și îmi

ura o călătorie fără necazuri. Cînd am ajuns la sfîrșit, i-am sărutat numele și am binecuvîntat-o din toată inima.

Mi-am strîns cîteva lucruri într-o boccea, inclusiv pantofii mei buni, pentru drumul cu trenul, scrisorile pierdute de Bartolomeo și inelul lui de argint. În dimineața plecării, am sărutat-o și am îmbrățișat-o pe mama, care era tot mai bătrînă și mai bolnavă; voiam ca mai tîrziu să știe că mi-am luat într-un fel rămas-bun de la ea. Cred că s-a mirat, dar nu mi-a pus nici o întrebare. Cînd am plecat, în loc să mă duc la cîmp, am luat-o spre pădure, evitînd drumurile umblate. M-am oprit pentru a-mi lua adio de la locul nostru secret dintre copaci. Crestăturile din cele patru săptămîni abia dacă se mai zăreau. Acolo mi-am pus pe deget inelul lui și o basma pe cap, legînd-o așa cum făceau femeile măritate. Aerul rece și frunzele îngălbenite vesteau deja apropierea iernii. Am rămas acolo preț de cîteva clipe și apoi am pornit la drum, spre satul vecin.

Nu-mi aduc aminte toată acea călătorie; știu doar că eram foarte obosită și adesea flămîndă. Am dormit la un moment dat în casa unei bătrîne care mi-a dat o supă caldă și mi-a zis că soțul meu n-ar trebui să mă lase să umblu singură. Altă dată am rămas peste noapte într-un hambar. Într-un tîrziu am găsit pe cineva să mă ducă la Tîrgoviște și de acolo altcineva m-a luat pînă la București. Cînd puteam, cumpăram cîte o pîine, dar nu știam de cîți bani voi avea nevoie pentru tren, așa că eram strînsă la pungă. Bucureștiul era un oraș mare și frumos, dar mă speria fiindcă vedeam atîta lume, toți în haine elegante, și bărbați care mă priveau îndrăzneți pe stradă. A trebuit să dorm în gară. Și trenul mă înspăimînta, părîndu-mi un monstru negru și uriaș. Îndată ce m-am văzut însă înăuntru, așezată la fereastră, m-am mai liniștit puțin. Am zărit priveliști frumoase în drum – munți și rîuri, cîmpii largi, cu totul altfel decît pădurile noastre din Transilvania.

La graniță am aflat că era 19 septembrie și am dormit pe o bancă pînă ce unul dintre paznici m-a lăsat să intru în cămăruța lui și mi-a dat puțină cafea fierbinte. M-a întrebat unde-mi era soțul și i-am zis că mă duceam în Ungaria la el. A doua zi dimineață, un bărbat într-un costum negru, cu pălărie, a venit să mă caute. Avea o figură

blîndă, m-a sărutat pe ambii obraji și mi-a spus 'sora mea'. L-am iubit pe cumnatul meu din clipa aceea pînă în ziua morții lui și încă îl iubesc și azi. Mi-a fost frate mai mult decît oricare dintre frații mei buni. A avut el grijă de tot, mi-a cumpărat ceva cald de mîncare în tren și am stat așezați la o masă ce avea și față de masă. Acolo puteam mînca și privi totodată pe fereastră, la peisajele ce se perindau.

În gara din Budapesta ne aștepta Éva. Purta un costum și o pălărie frumoasă și mi s-a părut că arăta ca o regină. M-a îmbrățișat și m-a sărutat de nenumărate ori. Fetița mea s-a născut la cel mai bun spital din Budapesta. Am vrut să-i spun Éva, dar sora mea a zis că ar vrea s-o boteze ea, și i-a pus numele Elena. Era un copil minunat, cu ochi negri, mari, și a surîs de foarte devreme, de cînd avea numai cinci zile. Oamenii spuneau că n-au mai văzut un copil să zîmbească atît de devreme. Sperasem să aibă ochii albaștri ai lui Bartolomeo, dar semăna numai cu cei din familia mea.

Am așteptat pînă după naștere pentru a-i scrie, fiindcă voiam să-i spun despre un copil real, nu despre sarcină. Cînd Elena a împlinit o lună, l-am rugat pe cumnatul meu să mă ajute să găsesc adresa universității lui Bartolomeo, Oxford, și am scris chiar eu pe plic cuvintele acelea stranii. Cumnatul meu a formulat scrisoarea în germană, iar eu am semnat-o. În ea îi spuneam lui Bartolomeo că l-am așteptat timp de trei luni și apoi a trebuit să plec din sat fiindcă mi-am dat seama că îi port copilul. I-am povestit despre călătoria mea și despre casa surorii mele din Budapesta. I-am scris și despre micuța noastră Elena, ce copil dulce și fericit era. Am adăugat că îl iubesc și că mi-era teamă că i s-a întîmplat ceva rău, care l-a împiedicat să se întoarcă. L-am întrebat cînd îl voi vedea și dacă putea veni la Budapesta, să ne ia pe mine și pe Elena. Și i-am mai spus că, orice s-ar întîmpla, îl voi iubi pînă la sfîrșitul vieții mele.

Apoi am așteptat din nou, de data aceasta mult, foarte mult timp, iar cînd Elena făcea deja primii ei pași, a venit o scrisoare de la Bartolomeo. Era din America, nu din Anglia, și fusese scrisă în germană. Cumnatul meu mi-a tradus-o, vorbindu-mi blînd, și mi-am dat seama că era prea cinstit pentru a schimba vreun cuvînt din ce scria acolo. Bartolomeo spunea că primise scrisoarea mea, care fusese

expediată inițial la fosta lui adresă din Anglia. Politicos, adăuga că nu auzise de mine și nici nu-mi văzuse numele vreodată, că nu fusese niciodată în România, așa încît copilul despre care îi povestisem nu putea fi al lui. Regreta să audă o întîmplare atît de neplăcută și îmi ura numai noroc. Era o scrisoare scurtă și foarte amabilă, deloc dură, și nimic nu lăsa să se înțeleagă că m-ar fi cunoscut.

Am plîns îndelung atunci. Eram tînără și nu înțelegeam că oamenii se pot schimba, că gîndurile și sentimentele lor pot deveni altele. După cîțiva ani petrecuți în Ungaria, am început să-mi dau seama că poți fi o persoană acasă și o cu totul alta în altă țară și am realizat că așa ceva i se întîmplase și lui Bartolomeo. În final, singura mea dorință ar fi fost ca el să nu fi mințit, să nu fi spus că nu mă cunoaște. Îmi doream asta fiindcă atunci cînd fuseserăm împreună știusem că e un om de onoare și de încredere și nu voiam să gîndesc urît despre el.

Am crescut-o pe Elena cu ajutorul rudelor mele, astfel că a devenit o fată extraordinară, iar motivul e acela că în venele ei curge sîngele lui Bartolomeo. I-am povestit despre tatăl ei; niciodată n-am mințit-o. Poate că nu i-am spus suficient, fiindcă era prea tînără pentru a înțelege că dragostea ne orbește. S-a dus la universitate, iar eu am fost foarte mîndră de asta, și mi-a spus că a auzit despre tatăl ei, un mare savant din America. Speram ca într-o zi să-l întîlnească. Dar n-am știut că el era la aceeași universitate la care te-ai dus tu acolo», încheie mama lui Helen, întorcîndu-se spre ea cu reproș în priviri.

Helen murmură ceva, poate o scuză sau poate o replică de autoapărare, și clătină din cap. Părea la fel de uluită ca mine. Pe parcursul întregii relatări stătuse nemișcată, traducînd cu răsuflarea tăiată, murmurînd ceva de neînțeles doar atunci cînd mama ei descrisese dragonul de pe umăr. Mult mai tîrziu mi-a spus că mama nu se dezbrăcase niciodată în fața ei și nici măcar nu fuseseră împreună la baia publică, așa cum făcuse Éva.

Pentru o vreme am rămas toți trei tăcuți în jurul mesei, dar apoi Helen s-a întors spre mine, gesticulînd spre pachetul cu scrisori. Am înțeles; și eu mă gîndisem la același lucru.

– De ce nu i-a trimis unele dintre aceste scrisori lui Rossi, pentru a-i dovedi că fusese în România?

Helen își privi mama cu o ezitare profundă în ochi, dar îi traduse întrebarea. Răspunsul, când a venit, mi-a ridicat un nod în gît, o durere în parte pentru ea și în parte pentru profesorul meu mincinos.

– M-am gîndit și eu la asta, dar din scrisoarea lui am înțeles că se răzgîndise definitiv și mi-am spus că, oricum, n-ar mai avea nici un rost să i le trimit; nu mi-ar aduce decît mai multă suferință și aș pierde astfel puținele lucruri pe care le mai aveam de la el, adăugă mama, întinzînd o mînă ca pentru a-i atinge scrisul, dar renunțînd imediat. Mi-a părut rău doar fiindcă nu-i înapoiam ceea ce-i aparținea de drept. Dar el îmi lăsase mie atît de puține, așa încît mi-am zis că poate nu fac un rău dacă le păstrez.

Și ochii ei se mutară de la Helen la mine, dintr-odată mai neliniștiți. Nu sfidare mi s-a părut că zăresc în ei, ci flacăra unui vechi, foarte vechi devotament. Mi-am întors privirea în altă parte.

Helen însă avea o expresie sfidătoare.

– Atunci, de ce nu mi-a dat măcar mie scrisorile astea?

Întrebarea fusese pusă pe un ton aspru, și în clipa următoare o adresă și mamei ei. Bătrîna clătină din cap.

– Spune, traduse Helen cu fața împietrită, că știa că îl urăsc și a așteptat să i le dea cuiva care îl iubește.

«Așa cum îl iubește încă și ea», aș fi putut adăuga, resimțind parcă în atmosferă dragostea îngropată de ani de zile în casa aceasta mică. Dar gîndurile și sentimentele mele nu se îndreptau doar spre Rossi. Fără a mă ridica de la masă, am luat mîna lui Helen în mîna mea, iar în cealaltă degetele bătătorite de muncă ale mamei ei și le-am ținut strîns. În acea clipă, lumea în care crescusem eu, cu liniștea și reținerea ei, cu moravurile și manierele ei, lumea în care învățasem și reușisem și uneori încercasem să iubesc mi se părea la fel de distantă ca ultima galaxie din cosmos. N-aș fi putut rosti ceva nici dacă aș fi vrut, dar, dacă mi s-ar fi dus nodul din gît, poate aș fi găsit ceva de spus acestor două femei atît de legate – deși în mod diferit – de Rossi, încît aproape că îi puteam simți prezența între noi.

După o clipă, Helen își trase mîna din strînsoarea mea, dar mama nu și-o desprinse pe a ei și întrebă ceva pe același ton blînd.

– Vrea să știe cum te poate ajuta să-l găsești pe Rossi.

– Spune-i că deja m-a ajutat și că voi citi scrisorile acestea îndată ce vom pleca, pentru a vedea dacă ne oferă ceva nou. Și mai spune-i că o vom anunța cînd îl vom găsi.

Femeia își înclină umilă capul la auzul acestor cuvinte și se ridică pentru a amesteca în cratița din cuptor. Un miros îmbietor se ridică din ea și chiar Helen zîmbi, ca și cum întoarcerea la această casă care nu-i aparținea avea și părțile ei bune. Atmosfera pașnică a momentului îmi dădu o inspirație.

– Te rog s-o întrebi dacă știe despre vampiri ceva ce ne-ar putea ajuta în căutările noastre.

Cînd Helen îi traduse, am văzut cum i s-a spulberat calmul fragil. Mama privi într-o parte și se închină, dar după o clipă își adună forțele pentru a răspunde. Helen ascultă atentă, încuviințînd din cap.

– Zice să nu uiți că vampirul își poate schimba forma și îți poate apărea sub multe înfățișări.

Aș fi vrut să știu ce însemna asta mai exact, dar mama lui Helen începuse deja să pună mîncare în farfurii, cu o mînă tremurătoare. Căldura cuptorului și aroma de carne și pîine umpluseră casa, și am mîncat toți cu poftă, în tăcere. Cînd și cînd, mama îmi întindea cîte o felie de pîine, bătîndu-mă ușor pe braț, sau îmi mai turna puțin ceai proaspăt. Mîncarea era simplă, dar delicioasă și din abundență, iar soarele ce pătrundea prin fereastră ne decora masa.

Cînd termină, Helen ieși să fumeze o țigară, iar mama ei îmi făcu semn s-o urmez, pe lîngă casă. În spate se afla un șopron cu cîțiva pui de găină și o cușcă în care stăteau doi iepuri cu urechile lungi. Bătrîna scoase unul din ei, și am stat amîndoi cîteva clipe mîngîindu-i blana pufoasă, în vreme ce animalul clipea somnoros. Printr-una dintre ferestre o auzeam pe Helen, spălînd acum vasele. Razele soarelui erau calde și, dincolo de casă, cîmpul înverzit emana parcă un optimism nemărginit.

Apoi a venit vremea să plecăm, să ne întoarcem în stația de autobuz, și am pus cu grijă în servietă scrisorile lui Rossi. Cînd am ieșit, bătrîna se opri în prag; nu părea că are de gînd să ne conducă prin sat, pînă în stație. Mi-a luat ambele mîini în palmele ei și le-a strîns cu căldură, privindu-mă în ochi.

– Îți urează să ai numai drumuri bune în viață și spune că vei găsi acel lucru după care tînjești, îmi traduse Helen.

Am privit adînc în întunecimea ochilor ei bătrîni și i-am mulțumit din tot sufletul. După ce o îmbrățișă pe Helen, ținîndu-i cîteva clipe, cu tristețe, fața în mîinile ei, ne făcu semn de rămas-bun.

La marginea drumului, am întors capul pentru a o mai vedea o dată. Stătea în prag, rezemată cu o mînă de tocul ușii, de parcă vizita noastră ar fi slăbit-o. Mi-am lăsat servieta în praf și m-am îndreptat înapoi spre ea atît de repede, încît pentru o fracțiune de secundă nici nu mi-am dat seama că m-am mișcat. Apoi, amintindu-mi din nou de Rossi, am luat-o în brațe și i-am sărutat obrazul ridat și moale. Mă strînse lîngă ea, cu un cap mai scundă decît mine, și își îngropă fața în umărul meu. Apoi, brusc, se smulse și dispăru în casă. Am crezut că vrea să rămînă singură cu emoțiile ei, și m-am răsucit să plec, dar imediat s-a întors. Spre uimirea mea, mi-a luat mîna și mi-a închis degetele peste ceva mic și dur.

Cînd am desfăcut palma, am văzut un inel de argint cu un mic blazon. Era inelul lui Rossi, pe care i-l înapoia acum prin intermediul meu. Fața îi radia deasupra lui, iar ochii îi licăreau negri. M-am aplecat și am sărutat-o din nou, dar de această dată pe gură. Avea buzele calde și moi. Cînd i-am dat drumul și m-am întors repede la Helen și la servieta mea, am zărit pe chipul ei bătrîn luciul unei singure lacrimi. Am citit undeva că nu poate exista o singură lacrimă, aceasta fiind doar o licență poetică. Și poate că nu există, lacrima ei fiind de fapt perechea celei pe care am vărsat-o eu.

Îndată ce ne-am așezat pe banchetă, în autobuz, am scos scrisorile lui Rossi și am deschis-o pe prima. Redîndu-i textul aici, voi respecta dorința lui Rossi de a proteja intimitatea prietenului său printr-un pseudonim – un *nom de guerre*, așa cum i-a spus el. Era straniu să văd din nou, pe filele acelea îngălbenite, scrisul profesorului meu, de fapt o versiune mai tînără și mai lejeră a celui pe care îl știam eu.

– Ai de gînd să le citești aici? mă întrebă Helen uimită, aplecîndu-se peste umărul meu.

– De ce, tu mai poți aștepta?

– Nu, replică ea.“

Capitolul 45

20 iunie 1930

Dragul meu prieten,

În clipa asta nu există un singur suflet pe lume cu care să pot vorbi și stau aici cu creionul în mînă, dorindu-mi îndeosebi prezența ta; m-ai privi cu obișnuita-ți uimire potolită dacă ai vedea scena pe care o am eu în fața ochilor acum. Nici mie nu mi-a venit să cred azi – așa cum nu ți-ar veni nici ție, dacă ai ști unde mă aflu: într-un tren, deși acest lucru nu este în sine un indiciu. Dar trenul înaintează spre București. Dumnezeule mare, te aud exclamînd pe fondul sonor al locomotivei pufăind. Nu avusesem de gînd să vin aici, dar s-a întîmplat ceva cu adevărat remarcabil care m-a determinat să mă răzgîndesc. Eram în Istanbul acum cîteva zile, pentru un studiu pe care îl pregătesc, cînd am găsit ceva ce m-a îndemnat să-mi doresc să vin încoace. De fapt, nu „să-mi doresc"; ar fi mai corect dacă aș spune că mă simt atras și totuși îngrozit. Tu ești un ins atît de rațional, probabil că n-o să te intereseze deloc ce-ți voi spune, dar tare aș fi vrut să am alături mintea ta; a mea toată îmi va fi necesară, și chiar mai mult decît atît, pentru a găsi ceea ce caut.

Ne apropiem de un oraș, și deci de o ocazie de a-mi cumpăra ceva de mîncare; te voi părăsi pentru moment și voi reveni mai tîrziu.

Amiază, București

M-am retras pentru ceea ce aș putea numi siestă, dacă mintea mea nu ar fi într-o asemenea stare de agitație și entuziasm. Este afurisit de cald aici; credeam că voi da de munți răcoroși în țara asta, dar încă n-am ajuns la nici unul. Hotelul e drăguț, iar Bucureștiul este un fel de mic Paris răsăritean, mic, și totodată mare, și oarecum fanat, toate la un loc. Trebuie să fi fost extraordinar în anii optzeci și nouăzeci ai secolului trecut. Mi-a luat o veșnicie să găsesc un taxi și apoi un hotel, dar camerele în care am fost cazat sînt confortabile; pot să mă spăl, să mă odihnesc și să mă gîndesc la ce am de făcut. Sînt tentat să nu-ți scriu aici despre ideile mele, dar, dacă n-o voi face, ceea ce-ți voi spune ți se va părea atît de ininteligibil, încît nu cred că trebuie să mai amîn. Ca să încep pe scurt și cît mai șocant, am pornit într-un fel de căutare, o vînătoare istorică a lui Dracula – nu contele Dracula din literatura romantică, ci acela real, Drakulya – *Vlad al III-lea, un tiran din secolul al XV-lea care a trăit în Valahia și în Transilvania și s-a luptat pentru a ține Imperiul Otoman cît mai departe de teritoriile sale. Am rămas în Istanbul aproape o săptămînă, pentru a cerceta o arhivă în care există o serie de documente referitoare la el, adunate de turci. Am găsit acolo un set extraordinar de hărți ce oferă, cred, indicații despre mormîntul său. Îți voi explica în amănunt cînd voi ajunge acasă ce anume m-a îndemnat să pornesc la această vînătoare, iar pînă atunci va trebui să-ți cer să ai răbdare cu mine. Tu, bătrîne înțelept, o poți pune deocamdată pe seama tinereții mele.*

În orice caz, șederea mea în Istanbul s-a dovedit în final sumbră și m-a cam înspăimîntat, deși, privit cu detașare, probabil că acest lucru îți va părea copilăresc. Dar nu sînt omul care să renunțe ușor odată ce a început și nu m-am putut stăpîni să nu vin aici, înarmat cu copii ale acelor hărți, pentru a afla mai multe despre mormîntul lui Drakulya. Ar trebui să-ți explic că, după toate spusele, el a fost îngropat într-o mănăstire de pe o insulă a lacului Snagov, în sudul României; Valahia se numește această regiune. Pe hărțile găsite în Istanbul și pe care este marcat clar mormîntul lui, nu se vede nici o insulă, nici un lac și nimic nu seamănă cu zona aceasta a României, din cîte îmi dau eu seama. Ca de

obicei, mi s-a părut firesc să cercetez mai întîi ceea ce pare evident, fiindcă acesta e uneori răspunsul corect. Prin urmare, am decis – și parcă văd cum clatini din cap la încăpățînarea mea prostească – să mă duc la lacul Snagov cu acele hărți și să văd singur dacă mormîntul este acolo sau nu. Cum voi face asta încă nu știu, dar nu pot începe să cercetez alte piste pînă ce nu am eliminat această posibilitate. Și poate că, la urma urmei, hărțile mele nu sînt decît un fals străvechi, așa încît voi găsi dovezi concludente care să ateste că tiranul respectiv își doarme acolo somnul de veci.

Trebuie să ajung în Grecia pînă pe data de 5 ale lunii viitoare, astfel că nu am prea mult timp pentru această excursie. Vreau doar să aflu dacă hărțile mele se potrivesc cît de cît cu locul mormîntului. De ce țin să știu asta nu-ți pot spune nici măcar ție, dragul meu prieten; de fapt, nici eu însumi n-am habar. Am de gînd să-mi încheie călătoria prin România vizitînd cît mai mult din Valahia și din Transilvania. Ce-ți vine în minte cînd te gîndești la cuvîntul Transilvania – dacă te gîndești la el? Da, mi-am închipuit eu, nu te gîndești. Dar eu o fac, și-mi apar în fața ochilor munți de o frumusețe sălbatică, străvechi castele, vîrcolaci și vrăjitoare – un tărîm de o magică obscuritate. Cum aș putea crede că mă aflu încă în Europa odată ce am pătruns pe un astfel de teritoriu? Am să-ți spun, cînd voi ajunge acasă, dacă e într-adevăr Europa sau un tărîm fermecat. Mai întîi însă, Snagov; plec mîine.

Prietenul tău devotat,
Bartholomew Rossi

22 iunie, lacul Snagov

Dragul meu prieten,

N-am găsit încă un loc din care să expediez prima scrisoare către tine – s-o expediez avînd siguranța că îți va parveni –, dar continui să-ți scriu, fiindcă multe s-au întîmplat de atunci. Mi-am petrecut toată ziua de ieri în București, încercînd să găsesc niște hărți bune – am făcut rost de cîteva hărți rutiere ale Valahiei și Transilvaniei – și discutînd la universitate cu toți cei care ar putea fi interesați de istoria lui Vlad Țepeș. Nimeni nu pare dispus aici să vorbească despre acest subiect, și am avut

senzația că toți își fac cîte o cruce nevăzută cînd pomenesc numele Dracula. După cele întîmplate în Istanbul, toate astea mă neliniștesc oarecum, mărturisesc, dar voi merge înainte.

În orice caz, ieri am găsit la universitate un tînăr profesor de arheologie care a avut amabilitatea de a mă informa că unul dintre colegii săi, un anume domn Georgescu, s-a specializat în istoria Snagovului și face săpături acolo în această vară. Desigur, am fost entuziasmat să aflu această veste și am hotărît să mă las, cu bagaje și hărți, pe mîinile unui șofer care să mă ducă astăzi acolo; spune că locul e la doar cîteva ore de București și că putem pleca la ora unu. Trebuie să iau prînzul undeva înainte de a porni la drum; restaurantele de aici sînt neobișnuit de pitorești, iar preparatele amintesc puțin de savoarea Orientului.

Seara

Dragul meu prieten,

Nu pot să nu continui această corespondență cu tine, în speranța că îți va ajunge în cele din urmă sub priviri, fiindcă a fost o zi atît de interesantă, încît trebuie neapărat să vorbesc despre ea cu cineva. Am plecat din București într-un taxi îngrijit, condus de un tip mărunțel, și el îngrijit, cu care abia am putut schimba două vorbe (Snagov fiind una dintre ele). După o scurtă consultare a hărților rutiere și multe bătăi pe umăr liniștitoare (umărul meu, ca să fiu mai exact), am pornit la drum. Călătoria ne-a luat toată după-amiaza. Am mers pe drumuri în general asfaltate, dar pline de praf, străbătînd un peisaj în principal agricol, întrerupt din cînd în cînd de păduri.

Primul meu contact cu lacul Snagov a fost la semnele entuziaste ale șoferului, cînd am privit pe fereastră și n-am văzut decît copacii. Aceasta a fost însă doar avanpremiera. Nu știu la ce mă așteptasem, de fapt; cred că am fost atît de prins de curiozitatea mea de istoric, încît nu-mi creasem nici un fel de așteptări. Prima imagine a lacului mi-a adus însă o tresărire. Este un loc excepțional de frumos, prietene, bucolic și parcă de pe altă lume. Închipuie-ți, dacă vrei, o întindere lungă de apă cristalină, pe care o întrezărești de pe șosea printre copacii deși. Ici și colo se înalță

vile cochete; uneori nu poți zări decît un horn elegant pe acoperiș ori un zid circular, dar majoritatea par a data de la începutul secolului trecut sau chiar de mai mult timp.

Cînd ajungi la un luminiș – noi am oprit în dreptul unui restaurant în spatele căruia se legănau trei bărci la mal –, poți vedea, în mijlocul lacului, insula pe care se ridică mănăstirea, iar aceasta îți oferă o priveliște ce nu s-a schimbat, cu siguranță, de secole. Insula se află la mică distanță de țărm și e împădurită, ca și malurile. Deasupra copacilor se înalță cupolele bizantine ale mănăstirii, ce aruncă peste apă dangătul clopotelor lovite (așa cum am aflat mai tîrziu) de un călugăr cu un ciocan de lemn. Sunetul acela al clopotelor, reverberat pe deasupra lacului, mi-a strîns inima; îmi părea unul dintre acele mesaje de peste timp, care strigă pentru a fi descifrat, dacă ar exista cineva care i-ar înțelege semnificația. Eu și șoferul care mă adusese am fi putut fi, așa cum stăteam acolo în lumina înserării reflectată de apă, spioni ai armatei otomane, trăgînd cu ochiul la acel bastion al unei credințe străine, nicidecum doi călători prăfuiți, alături de automobilul lor.

Aș fi putut rămîne acolo îndelung, privind și ascultînd, dar hotărîrea de a-l găsi pe arheolog înainte de a se întuneca m-a determinat să intru rapid în restaurant. Folosindu-mă din belșug de mîini și de ceva rudimente de latină, am tocmit o barcă pentru a ne duce pe insulă. Da, da, era acolo un om din București care săpa cu lopata, mi-a spus proprietarul localului, astfel că douăzeci de minute mai tîrziu debarcam pe insulă. Mănăstirea era chiar mai frumoasă văzută de aproape și aparent inexpugnabilă, cu zidurile sale vechi și cupolele înalte, fiecare purtînd în creștet o cruce cu trei brațe. Barcagiul ne-a condus pe treptele abrupte, și eu aș fi trecut imediat dincolo de ușile de lemn sculptat, dar el ne-a făcut semn să privim în spate.

Înconjurînd zidurile acelea străvechi, mi-am dat brusc seama că, pentru prima dată, mergeam de fapt pe urmele lui Dracula. Pînă în acel moment îl urmasem printr-un labirint de documente, dar acum pășeam pe solul pe care îl atinseseră picioarele lui – în ce încălțări, oare? Cizme de piele, probabil, cu un pinten ascuțit la călcîi. Dacă aș fi obișnuit să mă închin, aș fi făcut-o acolo, în acel moment; în schimb, am fost tentat să-l bat pe barcagiu pe umăr și să-i cer să ne ducă înapoi la țărm

neîntîrziat. Dar n-am făcut-o, așa cum îți poți închipui, și sper că nu voi ajunge să regret că n-am făcut acel gest.

Dincolo de mănăstire, în mijlocul unor ruine, am găsit într-adevăr un om cu o lopată. Era un ins de vîrstă mijlocie, robust, cu păr negru, cîrlionțat, cămașa albă scoasă din pantaloni și mînecile suflecate pînă la coate. Doi băieți lucrau alături de el, scormonind pămîntul cu mîinile goale, iar din cînd în cînd omul își lăsa lopata și proceda la fel. Se concentraseră pe o zonă foarte mică, de parcă ar fi găsit ceva interesant acolo, și nu ridicară ochii de la săpătură decît cînd barcagiul nostru le strigă un salut.

Bărbatul în cămașă albă veni spre noi, cercetîndu-ne cu priviri ascuțite, iar barcagiul ne prezentă, ajutat și de șofer. Am întins mîna și am încercat una dintre frazele pe care le memorasem în română:

– Ma numesc Bartolomeo Rossi. Nu va supărati...

Învățasem fraza de la portarul hotelului din București, care îmi spusese că este o formulă prin care abordezi pe cineva necunoscut și îl rogi să-ți dea o informație. Îți poți imagina o expresie uzuală mai încărcată de istorie decît aceasta? E ca și cum ai zice: „Nu-ți scoate cuțitul, prietene; m-am rătăcit și vreau doar să mă-ndrumi către ieșire". Nu știu dacă fraza sau accentul meu probabil atroce, dar ceva l-a determinat pe arheolog să izbucnească în rîs în vreme ce-mi strîngea mîna.

Privit de aproape, era un tip vînjos, cu pielea arsă de soare și o plasă de riduri în jurul ochilor și al gurii. Doi dinți de sus îi lipseau, iar majoritatea celor rămași sclipeau aurii. Avea o palmă teribil de puternică, aspră și uscată ca a unui țăran.

– Bartolomeo Rossi, repetă el cu o voce plină, încă rîzînd. Mă numesc Velior Georgescu. *How do you do? Cu ce vă pot fi de folos? mă întrebă, trecînd pe engleză.*

Pentru o clipă m-am crezut în excursia noastră de anul trecut; ar fi putut fi unul dintre scoțienii aceia bătuți de vînt cărora le ceream tot timpul să ne îndrume, dar cu părul negru în loc de blondul lor nisipiu.

– Vorbiți engleza? l-am întrebat prostește.

– Puțintel. A trecut mult timp de cînd am avut ocazia de a-mi exersa cunoștințele, dar cu timpul se vor da pe brazdă.

Avea un vocabular bogat și fluent, rulînd abia sesizabil r-urile.

– Îmi cer scuze, l-am întrerupt grăbit. Înțeleg că vă interesează în mod deosebit Vlad al III-lea și aș vrea foarte mult să vorbesc cu dumneavoastră. Sînt istoric la Universitatea Oxford.

– Mă bucur să aud acest lucru. Ați venit pînă aici doar pentru a-i vedea mormîntul?

– Păi, speram...

– A, sperați, sperați... exclamă domnul Georgescu bătîndu-mă pe umăr prietenește. Dar va trebui să vă domolesc speranțele nițel.

Inima mi-a stat în loc; era posibil ca și omul acesta să creadă că Vlad nu era îngropat aici? Dar am decis să am răbdare și să ascult ce are de spus înainte de a mai pune alte întrebări. Arheologul mă studia curios și zîmbi din nou.

– Haide, să facem un tur.

Dădu asistenților săi cîteva scurte instrucțiuni, probabil cerîndu-le să oprească lucrul, fiindcă băieții se scuturară pe mîini și se așezară sub un copac. Lăsîndu-și lopata lîngă un zid pe jumătate dezgropat, arheologul îmi făcu semn să vin cu el. La rîndul meu, le-am mulțumit șoferului și barcagiului pentru ajutor și am umplut palma acestuia din urmă cu arginți. Omul duse mîna la pălărie și plecă, iar șoferul se așeză lîngă ruine și scoase o sticlă din buzunar.

– Bun. Vom vedea mai întîi exteriorul, mă înștiință domnul Georgescu, făcînd semn cu mîna în jurul lui. Cunoașteți istoria insulei? Puțin? Exista aici o biserică datînd încă din secolul al XIV-lea, iar mănăstirea a fost construită puțin mai tîrziu, dar în același secol. Prima biserică era din lemn, iar a doua din piatră, dar aceasta din urmă s-a scufundat în lac în 1453. Remarcabil, nu credeți? Dracula a venit la putere pentru a doua oară în Valahia în 1462, avînd propriile idei. Cred că i-a plăcut mănăstirea fiindcă insula e ușor de apărat; el căuta mereu alte locuri pe care să le poată fortifica împotriva turcilor. Iar acesta e numai bun, nu vi se pare?

Am încuviințat, încercînd să nu mă zgîiesc la el. Engleza lui mi se părea atît de fascinantă, încît îmi era greu să mă concentrez asupra a ceea ce-mi spunea, dar ultimele lui fraze mi-au atras atenția. Am aruncat o privire în jur, încercînd să-mi imaginez cei cîțiva călugări apărînd

mănăstirea împotriva năvălitorilor. Velior Georgescu m-a imitat, cu o nuanță de aprobare în ochi.

– De aceea, Vlad a transformat mănăstirea într-o veritabilă fortăreață. A construit în jurul ei ziduri consolidate, o temniță și o sală de tortură, plus un tunel secret și un pod pînă la țărm. Era un tip abil Vlad al nostru. Podul a dispărut de mult, desigur, iar eu dezgrop restul. Aici, unde săpăm acum, era temnița; am găsit deja cîteva schelete în interiorul ei, adăugă Georgescu zîmbind larg, și dinții lui de aur sclipiră în lumina soarelui.

– Atunci, aceasta e biserica lui Vlad, nu-i așa? am întrebat arătînd spre minunata clădire de alături, încununată de cupole înalte și înconjurată de copaci deși.

– Nu, mi-e teamă că nu. Mănăstirea a fost incendiată de turci și a ars parțial în 1462, cînd fratele lui Vlad, Radu – o marionetă a otomanilor – se afla pe tronul Valahiei. Iar imediat ce Vlad a fost îngropat aici, o furtună teribilă a aruncat biserica în lac.

„A fost cu adevărat Vlad îngropat aici?" – iată ce aș fi vrut să întreb, dar m-am stăpînit și i-am permis să continue.

– Țăranii au crezut, probabil, că asta a fost o pedeapsă de la Dumnezeu pentru păcatele lui. Biserica a fost reconstruită în 1517; lucrările au durat trei ani, și poți vedea rezultatele aici. Zidurile exterioare ale mănăstirii sînt reconstruite, fiind vechi de numai vreo treizeci de ani.

Ne-am apropiat de biserică, iar arhitectul bătu ușor cu palma zidurile, de parcă ar fi fost spinarea calului său preferat. În clipa aceea, de după colț apăru un bărbat, care se apropie de noi – un bătrîn cocîrjat, cu barba albă, într-o rasă neagră și un potcap înalt, tot negru, ale cărui laterale îi coborau pînă pe umeri. Mergea în baston, iar peste mijloc era legat cu o sfoară de care atîrna un set de chei. La gît, pe un lanț, avea o cruce veche, care semăna cu cele pe care le văzusem pe cupole.

Apariția lui m-a uimit atît de tare, încît aproape că m-am împiedicat; nici nu pot descrie ce efect a avut asupra mea, dar e suficient dacă spun că a a fost ca și cum Georgescu atrăsese materializarea unei fantome. Acesta se apropie însă de călugăr, surîzînd, și se aplecă deasupra mîinii sale ridate, sărutîndu-i respectuos inelul ce-i lucea pe unul dintre degete. Bătrînul păru mulțumit, fiindcă îi atinse pentru o clipă fruntea

cu mîna și zîmbi la rîndul lui – un zîmbet ofilit, în care se vedeau chiar mai puțini dinți decît la arheolog. Mi-am auzit numele în cuvintele pe care le-au schimbat între ei și m-am înclinat și eu, cît de grațios am reușit, deși nu m-am putut hotărî să-i sărut inelul.

– Dumnealui este starețul, îmi explică Georgescu. Acum, în afara lui, mai trăiesc aici doar trei călugări. El se află în această mănăstire din tinerețe și cunoaște insula mult mai bine decît mine. Îți urează bun venit și îți dă binecuvîntarea sa. Dacă ai întrebări, spune el, va încerca să răspundă la ele.

M-am înclinat din nou în chip de mulțumire, și bătrînul plecă încetișor. Cîteva minute mai tîrziu l-am văzut șezînd în tăcere pe marginea ruinelor din spatele nostru, ca un corb odihnindu-se sub soarele asfințitului.

– Trăiesc aici tot timpul anului? l-am întrebat pe Georgescu.

– Oh, da. Rămîn aici chiar și în iernile cele mai grele. Dacă nu vei pleca mai devreme, îi vei putea auzi cîntînd liturghia.

L-am asigurat că n-aș vrea să pierd acest moment, iar el m-a invitat să intrăm în biserică. Ne-am apropiat de ușile mari, din lemn sculptat, și am pătruns într-o lume pe care n-o bănuisem niciodată înainte, o lume cu totul diferită de cea a capelelor noastre anglicane.

Era răcoare în interior și, înainte ca ochii să mi se poată obișnui cu întunericul adînc, am simțit în aer un miros înțepător, de fum, combinat cu umezeala rece a pietrelor, ca o răsuflare. După cîteva clipe am început să zăresc flăcările lumînărilor și pîlpîirea lor reflectată în cîte un obiect metalic. Lumina zilei se filtra cu greu prin ferestrele din sticlă colorată în nuanțe întunecate. Nu existau strane sau bănci, cu excepția cîtorva scaune cu spătarul înalt, de-a lungul unuia dintre ziduri. În apropierea intrării, era un suport plin cu lumînări aprinse, ce picurau și răspîndeau în aer un miros de ceară încinsă; unele erau fixate într-un sfeșnic, iar altele înfipte în nisip, dedesubt.

– Călugării le aprind în fiecare zi, iar cînd vine vreun vizitator, procedează și el la fel, îmi explică arheologul. Cele de sus sînt pentru vii, iar celelalte, din nisip, pentru sufletele morților. Sînt lăsate să ardă pînă ce se sting de la sine.

Cînd am ajuns în mijlocul bisericii, îmi arătă spre cupolă și am văzut, plutind parcă deasupra noastră, o figură vag conturată.

– Sînteți familiarizat cu bisericile bizantine? mă întrebă ghidul meu. Hristos se află totdeauna în centru, privind în jos. Acest candelabru – și-mi arătă obiectul masiv ce spînzura din cupolă, parcă din pieptul lui Isus, în care lumînările se stinseseră însă – este și el tipic pentru lăcașele noastre de cult.

Apropiindu-ne de altar, m-am simțit dintr-odată ca un nepoftit, dar în jur nu se zărea nici un călugăr, iar Georgescu își urmă drumul înainte cu siguranța veselă a celui care se știe de-al locului. Altarul era acoperit cu materiale brodate, iar în fața lui se întindeau o sumedenie de carpete de lînă cu motive folclorice pe care le-aș fi crezut turcești, dacă n-aș fi știut unde mă aflam. Partea de sus a altarului era împodobită cu o serie de obiecte bogat ornamentate, printre care un crucifix emailat și o icoană a Fecioarei cu Pruncul în ramă de aur. În spatele ei se înălța un perete de sfinți cu priviri melancolice și îngeri chiar mai triști, iar în mijlocul lor am văzut două uși încrustate cu aur, dincolo de care se afla o cortină din catifea ce bloca drumul către ceva ascuns și misterios.

Am descifrat toate acestea cu greu, în lumina slabă a interiorului, dar frumusețea sumbră a scenei m-a emoționat.

– Vlad participa la slujbe aici? am întrebat. În biserica anterioară, vreau să spun.

– Oh, desigur. Omul era un ucigaș pios, chicoti Georgescu. A construit numeroase biserici și mănăstiri, pentru a se asigura că mulți oameni se vor ruga pentru mîntuirea lui. Acesta era unul dintre locurile lui preferate și se simțea foarte apropiat de călugării de aici. Nu știu ce părere aveau ei despre faptele lui, dar le plăcea că susținea biserica. Și, în plus, îi apăra de turci. Dar comorile pe care le vezi aici au fost aduse de la alte mănăstiri; în secolul trecut, cînd biserica nu a mai funcționat, țăranii au furat tot ce era de preț în ea. Uite aici, asta voiam să-ți arăt.

Și arheologul se lăsă pe vine, ridicînd carpetele din fața altarului, scoțînd la iveală un bloc de piatră lung, dreptunghiular și neornamentat – în mod evident o lespede de mormînt. Inima a început să-mi bubuie.

– Mormîntul lui Vlad?

– Da, conform legendei. Împreună cu niște colegi, am făcut săpături aici acum cîțiva ani și am găsit o nișă goală; conținea de fapt doar o mînă de oase de animal.

– El nu era înăuntru?

– Categoric, nu, replică Georgescu, și dinții îi sclipiră la fel ca aurul și argintul din jurul nostru. Documentele scrise menționează că a fost îngropat aici, în fața altarului, și că noua biserică a fost construită pe fundațiile celei vechi, astfel că mormîntul lui nu a fost deranjat. Îți poți imagina cît de dezamăgiți am fost cînd nu l-am găsit.

„Dezamăgiți?" – m-am întrebat în sinea mea. Mie ideea mormîntului gol mi se părea mai degrabă înspăimîntătoare decît dezamăgitoare.

– În orice caz, am hotărît să mai săpăm puțin în jur și aici – Georgescu mă conduse înapoi, spre intrare, și ridică o altă carpetă –, aici am găsit o a doua lespede, exact la fel ca prima.

Am privit-o îndelung. Într-adevăr, avea aceleași dimensiuni, aceeași formă și era tot neornamentată.

– Așa că am săpat și aici, continuă Georgescu.

– Și ce ați găsit?

– Oh, un schelet foarte drăguț. Într-un sicriu care mai avea încă o parte a lințoliului deasupra; uimitor, după atîtea secole! Pînza avea culoarea purpurii, cu broderii de aur, iar scheletul se prezenta în condiții bune, și el învești mîntat în purpură, cu mîneci de un roșu-închis. Cel mai grozav lucru ni s-a părut acela că pe una dintre mîneci era cusut un inel. Inelul în sine era simplu, dar unul dintre colegii mei consideră că e doar o parte dintr-un ornament mai complex, simbolul Ordinului Dragonului.

Am simțit cum, pentru o clipă, inima parcă a încetat să-mi mai bată.

– Simbolul?

– Da, un dragon cu gheare lungi și coada încovrigată. Membrii ordinului purtau asupra lor tot timpul această reprezentare, de obicei ca o agrafă de prindere a mantiei. Amicul nostru, Vlad, a făcut fără îndoială parte din ordin, învestit probabil de tatăl lui cînd a ajuns la vîrsta maturității. Dar am impresia că deja știi acest lucru, domnule profesor.

M-am simțit copleșit deopotrivă de păreri de rău, dar și de ușurare.

– Deci acesta era mormîntul său, iar legenda a greșit doar cu puțin.

– Oh, nu prea cred! exclamă Georgescu așezînd carpeta la loc peste lespede. Nu toți colegii sînt de acord cu mine, dar eu cred că dovezile indică de fapt cu totul altceva.

Nu m-am putut împiedica să nu-l privesc surprins.

– Dar atunci ce-i cu veșmintele acelea regești și cu inelul?

– Tipul ăsta era probabil și el membru al Ordinului Dragonului – un nobil de rang înalt –, și poate că pentru ocazia asta a fost îmbrăcat cu hainele lui Dracula. Poate chiar a fost „invitat" să moară, ca să existe un cadavru în acest mormînt... cine știe cînd.

– Ați îngropat scheletul la loc?

Nu puteam să nu întreb; lespedea era mult prea aproape de picioarele noastre.

– Oh, nu! L-am trimis la Muzeul de Istorie din București, dar nu poți merge acolo pentru a-l vedea; l-au pus la păstrare, cu toate hainele lui frumoase. Păcat!

Georgescu nu părea foarte afectat, de parcă scheletul respectiv ar fi fost interesant, dar deloc important, cel puțin în comparație cu cel care ar fi putut fi.

– Nu înțeleg, am mărturisit. Cu atît de multe dovezi, de ce nu crezi că era Vlad Dracula?

– Foarte simplu. Tipul ăsta avea și cap. Dracula a fost decapitat, iar capul lui a fost luat de turci la Istanbul, ca un trofeu. Așa că acum fac săpături în vechea temniță, ca să găsesc un alt mormînt. Cred că trupul a fost luat din mormîntul său din fața altarului, pentru a zădărnici căutările jefuitorilor de morminte sau poate pentru a-l proteja de ulterioarele năvăliri ale turcilor. Cred că e undeva în altă parte pe insulă.

Buzele îmi ardeau de atîtea întrebări cîte aș fi vrut să-i pun, dar Georgescu se ridică și se întinse.

– N-ai vrea să mergem la restaurantul de pe mal să mîncăm? Mie mi-e așa o foame, că aș putea înfuleca singur o oaie întreagă. Dar putem asista mai întîi la începutul slujbei, dacă vrei. Unde stai?

I-am mărturisit că nu aveam idee unde aș putea să-mi găsesc o cameră și că trebuia să-i ofer cazare și șoferului.

– Și aș mai avea multe de discutat cu dumneata, am adăugat.

– Și eu. Putem vorbi în timpul mesei.

Trebuia să discut întîi cu șoferul, așa că ne-am înapoiat la ruinele temniței. Am aflat că arheologul avea o barcă, pe care o ținea ceva mai jos de mănăstire, și ne putea duce cu ea pe uscat; a promis, de asemenea, că îl va ruga pe proprietarul restaurantului să ne găsească o locuință.

Georgescu își strînse echipamentul, dădu liber ajutoarelor sale și apoi mă conduse din nou în biserică, la timp pentru a-i vedea pe stareț și pe cei trei călugări, îmbrăcați ca și el în negru, ieșind din altar. Doi erau bătrîni, dar unul dintre ei avea încă barba castanie și se ținea drept. Cu mișcări lente, s-au întors toți cu fața spre altar, starețul fiind în frunte și ducînd în mînă o cruce și un glob. Pe umeri avea acum un patrafir țesut cu purpuriu și auriu, ce lucea în lumina lumînărilor.

În fața altarului se înclinară, iar călugării se întinseră pentru un moment pe podeaua de piatră – chiar deasupra mormîntului gol, am remarcat. Timp de o clipă am avut oribila senzație că fac plecăciuni nu înaintea altarului, ci a locului de îngropăciune al lui Țepeș.

Brusc a început să răsune o melodie stranie, părînd că se ridică din zidurile bisericii înseși, ca o boare: călugării psalmodiau. Starețul a trecut dincolo de ușile altarului – am încercat să nu întind gîtul pentru a zări ceva din sanctuar – și a ieșit apoi ducînd în mîini o carte mare, cu coperțele bogat ornamente, deasupra cărora a desenat o cruce în aer. Apoi a așezat-o pe altar. Unul dintre călugări i-a întins o cădelniță cu un lanț lung, pe care bătrînul a început s-o legene deasupra cărții, împrăștiind în aer un fum aromat. În jurul nostru, ridicîndu-se parcă din toate părțile, răsuna muzica religioasă, disonantă, cu tonuri joase. Am simțit cu mi se încrețește pielea pe trup, dîndu-mi seama că eram, în clipa aceea, mai aproape de inima Bizanțului decît fusesem vreodată în Istanbul. Muzica veche și ritul care o însoțea nu se schimbaseră probabil aproape deloc de cînd bucuraseră urechile împăraților bizantini, în Constantinopol.

– Slujba e foarte lungă, îmi șopti Georgescu. Nu se va supăra nimeni dacă vom pleca.

Scoase o lumînare din buzunar, o aprinse de la o alta ce ardea în suportul de lîngă intrare și o fixă în nisipul de dedesubt.

În restaurantul de pe mal, un local mic și întunecos, am mîncat cu poftă salate și o tocăniță, aduse la masă de o fetișcană timidă, în veșminte țărănești. Aveam în farfurie un pui întreg, iar alături de el o sticlă de vin roșu vîrtos, pe care Georgescu îl turna din belșug în pahare. Șoferul se împrietenise probabil cu cineva de la bucătărie, astfel că eram singur cu ghidul meu în sala de mese cu vedere spre lac și insulă.

După ce ne-am potolit foamea, l-am întrebat cum se explică engleza lui extraordinară. Cu gura încă plină, el izbucni în rîs.

– Le-o datorez mamei și tatălui meu, Dumnezeu să-i odihnească. El era un arheolog scoțian, specialist în medievalistică, iar mama – țigancă din Scoția. Am crescut în Fort William și am lucrat cu tata pînă la moartea lui. După aceea, niște rude ale mamei au rugat-o să vină cu ele în România, de unde erau originare. Ea se născuse și crescuse într-un sat din vestul Scoției, dar, cînd tata s-a dus, n-a mai vrut să rămînă acolo; înțelegi, familia lui nu s-a purtat bine cu ea. Așa că m-a adus aici, cînd aveam cincisprezece ani, și aici am rămas. Între timp, am luat numele ei de familie, pentru a mă integra mai bine.

Povestea m-a lăsat pentru o clipă fără replică, iar el a rîs din nou.

– E o istorie ciudată, știu. S-o auzim pe a dumitale.

– I-am spus pe scurt despre viața și studiile mele, ca și despre cartea misterioasă. M-a ascultat cu sprîncenele încruntate, iar cînd am terminat, a înclinat din cap, gînditor.

– O poveste stranie, într-adevăr.

Am scos cartea din servietă și i-am întins-o. A răsfoit-o atent, privind minute bune gravura din mijloc.

– Da, a spus pe un ton meditativ, seamănă bine cu multe dintre imaginile asociate cu Ordinul Dragonului. Am văzut un dragon similar pe bijuterii – pe inelul acela, de pildă –, dar o carte ca asta nu mi-a fost dat să văd. Și n-ai idee de unde a venit?

– Nici una. Sper că într-o zi o voi duce unui specialist, s-o examineze; poate în Londra.

– E o piesă remarcabilă, conchise Georgescu și mi-o înapoie. Iar acum, că ai văzut Snagovul, încotro o iei în continuare? Din nou la Istanbul?

M-a scuturat un frison, dar n-am vrut să-i spun de ce, așa că am răspuns simplu:

– Nu. Trebuie să mă duc în Grecia, la niște excavații, peste două săptămîni, dar m-am gîndit să trec mai întîi pe la Tîrgoviște, din moment ce acolo și-a avut Vlad capitala. Cunoști orașul?

– Oh, da, desigur. Georgescu adună și ultimele resturi de sos din farfuria lui, ca un băiețel flămînd. E un loc interesant pentru oricine e pasionat de Dracula. Dar cel mai interesant este castelul lui.

– Castelul? Chiar a avut un castel? Adică, mai există încă?

– Păi, e o ruină, dar una frumoasă. O fortăreață. Se află la cîțiva kilometri mai sus de rîul Argeș, și poți ajunge ușor acolo pe șosea, urcînd apoi cu piciorul pînă pe culme. Lui Dracula îi plăcea orice loc care putea fi apărat cu ușurință de turci, iar acesta este cu adevărat splendid. Uite ce e... Se întrerupse pentru a căuta în buzunar, de unde scoase o pipă, pe care începu s-o umple cu tutun aromat; i-am întins un chibrit. Mulțumesc, bătrîne! Uite ce e: o să vin și eu cu tine. Nu pot sta decît vreo două zile, dar am să te ajut să găsești fortăreața. E mult mai ușor dacă ai un ghid. N-am mai fost acolo de nu mai țin minte cînd și mi-ar face plăcere s-o revăd.

I-am mulțumit cu sinceritate; ideea de a mă avînta în inima României fără un ghid nu mi se părea, într-adevăr, îmbietoare. Am convenit să plecăm a doua zi, dacă șoferul era dispus să ne ducă pînă la Tîrgoviște. Georgescu știa un sat în apropiere de Argeș, unde puteam sta pentru cîțiva bănuți; nu era cel mai apropiat de fortăreață, dar nu voia să mai intre în acela, fiindcă fusese o dată alungat de acolo. Ne-am despărțit urîndu-ne noapte bună, iar acum, bunul meu prieten, trebuie să mă culc și eu în așteptarea următoarei aventuri, cu care te voi ține la curent.

Al tău cu drag,
Bartholomew

Capitolul 46

Dragul meu prieten,

Șoferul ne-a dus într-adevăr astăzi pînă la Tîrgoviște, înapoindu-se apoi la familia sa din București, în timp ce noi ne-am cazat pentru noapte într-un vechi han. Georgescu este un excelent tovarăș de călătorie. Pe drum mi-a descris istoricul regiunilor prin care treceam; are un bogat repertoriu de cunoștințe, iar interesele lui se extind pînă la arhitectura locală și la botanică, astfel încît astăzi am avut ce învăța de la el.

Tîrgoviște este un oraș frumos, de esență încă medievală, care se poate mîndri cel puțin cu acest han în care orice călător își poate spăla fața cu apă curată. Ne aflăm acum în inima Valahiei, un ținut deluros, la granița dintre munți și cîmpie. Vlad Dracula a domnit în Valahia de mai multe ori în anii 1450 și 1460, Tîrgoviște fiind capitala lui. Astăzi ne-am plimbat printre vastele ruine ale palatului său de aici, iar Georgescu mi-a explicat rosturile diverselor încăperi pe care le-am văzut. Dracula s-a născut în Transilvania, într-un oraș numit Sighișoara. Nu voi avea timp să-l vizitez, dar Georgescu a fost acolo de mai multe ori și mi-a spus că încă mai există casa în care a trăit tatăl lui Vlad și în care a venit acesta pe lume.

Cel mai remarcabil – dacă pot spune așa – dintre locurile remarcabile pe care le-am văzut în vreme ce ne-am plimbat pe străduțe vechi și printre ruine a fost turnul de veghe al lui Dracula, sau mai bine zis o

splendidă reconstrucție a acestuia, realizată în secolul al XIX-lea. Ca un bun arheolog, Georgescu strîmbă din nas în fața reconstituirilor, explicîndu-mi că, în acest caz, crenelurile din partea superioară a turnului nu reflectă realitatea; „dar la ce te-ai putea aștepta – m-a întrebat el acru – cînd istoricii încep să-și utilizeze imaginația?" Indiferent cît de fidelă este reconstituirea turnului, ceea ce mi-a spus ghidul meu despre el mi-a stîrnit un fior: și anume că Vlad îl folosea nu doar ca pe un punct de observație în acea epocă a frecventelor năvăliri otomane, ci și ca pe o „lojă" din care să privească tragerile în țeapă din curtea interioară.

Am mîncat de seară într-o cîrciumă din apropierea centrului. De acolo puteam vedea zidurile exterioare ale fostului palat și, în vreme ce ne înfruptam din tocăniță și pîine, Georgescu mi-a spus că Tîrgoviște este cel mai potrivit loc din care să pleci spre fortăreața din munți a lui Dracula.

– În 1456 a preluat pentru a doua oară tronul Valahiei, a precizat el, și a decis să construiască un castel mai sus de Argeș, în care să se poată refugia cînd năvăleau turcii în zonele de cîmpie. Munții dintre Tîrgoviște și Transilvania – și regiunile sălbatice din Transilvania în sine – au fost dintotdeauna un refugiu pentru valahi. Dracula... Georgescu se întrerupse pentru o clipă, rupse o bucată de pîine și începu să șteargă cu ea sosul din farfurie, apoi continuă zîmbind: Dracula știa că există deja vreo două fortărețe în ruine, ce datau cel puțin din secolul al XI-lea, și a hotărît s-o refacă pe una dintre ele, vechiul Castel Argeș. Avea nevoie de mînă ieftină de lucru, așa că, în felul său amabil, i-a invitat pe toți boierii la o mică masă de Paște. Nobilii au venit la curtea de aici, din Tîrgoviște, înveșmîntați în cele mai strălucite haine ale lor, iar el le-a dat să bea și să mănînce din belșug. După aceea i-a ucis pe cei care îi erau cei mai incomozi, iar pe restul – împreună cu soțiile și copiii lor – i-a mînat cincizeci de kilometri mai sus, în munți, pentru a reconstrui castelul. Georgescu privi în jurul farfuriei, pe masă, aparent în căutarea unei alte bucăți de pîine. Ei bine, de fapt realitatea a fost mai complicată; așa e întotdeauna istoria României. Fratele mai mare al lui Vlad, Mircea, fusese asasinat de inamicii săi politici cu cîțiva ani înainte, în Tîrgoviște. Cînd Dracula a venit la putere, a pus să fie dezgropat sicriul fratelui său și a constatat că bietul om fusese înmormîntat de viu. Atunci a trimis invitația aceea boierilor, răzbunîndu-l astfel pe fratele

lui și făcînd totodată rost de muncitori pentru castelul lui din munți. Nu departe de fortăreața originală existau cuptoare de ardere a cărămizilor, și toți cei care au supraviețuit călătoriei au fost siliți să muncească zi și noapte la refacerea zidurilor și a turnurilor. Vechile balade din regiune povestesc că hainele strălucitoare ale boierilor s-au transformat în zdrențe înainte ca renovarea să fie gata. Am remarcat – conchise Georgescu, luînd un ultim rest de mîncare din farfurie – că Dracula era un tip pe cît de nesuferit, pe atît de practic.

Așa se face că mîine vom porni și noi pe urmele acelor nefericiți boieri, dar nu pe jos, ca ei.

Este pitoresc să vezi țăranii în costumele lor populare, printre orășenii în haine moderne. Bărbații poartă cămăși albe și veste închise la culoare, iar în picioare au un fel de încălțări extraordinare din piele, cu șireturi tot din piele legate pe picior pînă la genunchi, de parcă ar fi păstori romani reveniți brusc la viață. Femeile, în majoritate brunete, ca și bărbații, și foarte frumoase, poartă fuste grele și bluze cu broderii bogate, peste care pun un ilic strîns pe corp. Par oameni plăcuți și energici, care vorbesc, rîd și se tîrguiesc în piața orașului, pe care am vizitat-o și eu ieri-dimineață, imediat ce am ajuns.

Nici acum nu am de unde să expediez această scrisoare, așa încît o voi păstra la adăpost în sacul meu.

Al tău cu sinceritate,
Bartholomew

Dragul meu prieten,

Spre încîntarea mea, am ajuns într-un sat de pe Argeș, după un drum de o zi printre niște munți de vis, în căruța unui țăran a cărui palmă am umplut-o generos cu arginți. Drept urmare, mă doare tot corpul, dar sînt entuziasmat. Satul e un veritabil miracol pentru mine, ceva desprins parcă din poveștile fraților Grimm, și mi-ar fi plăcut să-l poți vedea și tu măcar pentru o oră, pentru a sesiza uriașa distanță care îl desparte de lumea Europei Occidentale. Casele mici, unele dintre ele sărăcăcioase și șubrezite, dar toate cu un aer vesel, au streșini largi și hornuri mari, în vîrful cărora poți vedea cuiburile imense ale berzelor.

M-am plimbat primprejur în această după-amiază împreună cu Georgescu și am descoperit că o piațetă în centrul satului servește ca loc de adunare, cu un puț pentru localnici și o adăpătoare pentru vitele care străbat satul în sus și-n jos de două ori pe zi. Sub un șopron funcționează o cîrciumă, un loc zgomotos unde am fost nevoit să le fac cinste mușteriilor cu un rînd după altul de un fel de apă de foc afurisită; gîndește-te la asta în vreme ce stai la Lupul de Aur cu o halbă de bere domoală în față! Există însă printre aceștia și unul sau doi oameni cu care chiar pot comunica.

Unii și-l amintesc pe Georgescu din vizitele sale anterioare aici și l-au salutat cu palme zdravene trase pe spate cînd am sosit, deși alții au părut să-l evite. Georgescu spune că pînă la fortăreață și înapoi e drum de o zi, dar n-am găsit încă pe nimeni dispus să ne ducă pînă acolo; vorbesc de urși, de lupi și, desigur, de vampiri – „moroi", așa le zic ei pe limba lor. Încep să prind cîteva cuvinte în română, iar italiana, franceza și latina îmi sînt de mare folos cînd încerc să-mi dau seama ce spun unii și alții. În vreme ce stăteam de vorbă cu cîțiva băutori cu părul alb, majoritatea sătenilor s-au oprit să ne privească deloc discret – neveste, țărani, o sumedenie de țînci desculți și fete tinere, veritabile frumuseți cu ochi negri. La un moment dat m-am pomenit înconjurat de atît de mulți localnici care se prefăceau că vor să scoată apă din puț, să măture treptele de la intrare sau să discute cu hangiul, încît am izbucnit în rîs și toți au rămas cu ochii țintă la mine.

Mai multe, mîine. Ah, ce bine mi-ar prinde o oră de sporovăială cu tine, în limba mea – și a ta, firește!

Al tău cu devotament,
Rossi

Dragul meu prieten,

Spre marea mea încîntare, am fost pînă la fortăreața lui Vlad și înapoi. Acum știu de ce am vrut s-o văd; a conferit o anume aură de realitate vie înspăimîntătoarei figuri pe care o caut în moarte – sau pe care o voi căuta curînd undeva, cumva, dacă hărțile mele se dovedesc de vreun folos. Voi încerca să-ți descriu excursia, fiindcă vreau să-ți poți imagina și tu scena și pentru a o imortaliza totodată în scris.

Am pornit în zori, în căruța unui tînăr sătean, care pare a fi un om avut și e fiul unuia dintre clienții obișnuiți ai cîrciumei. Se pare că părintele lui i-a cerut să ne ducă acolo, iar fiul s-a supus fără tragere de inimă. Cînd am urcat în căruță, la prima oră a dimineții, omul a arătat spre munți de cîteva ori, clătinînd din cap și repetînd: „Poenari? Poenari?" În cele din urmă s-a resemnat însă și și-a îndemnat caii, două animale mari și cafenii luate în ziua aceea de la munca cîmpului.

Tînărul părea el însuși un personaj extraordinar, înalt și cu umeri foarte lați sub cămașa și vesta de lînă; cînd și-a pus și căciula, am văzut că ne depășește cu două capete zdravene. Mi se părea oarecum hilară sfiala cu care privea călătoria noastră, deși în mod cert n-ar trebui să rîd de temerile oamenilor de aici, după cele văzute de mine însumi în Istanbul (și despre care, așa cum ți-am mai spus, vreau să-ți povestesc prin viu grai).

Georgescu a încercat să-l atragă în conversație în timp ce înaintam prin pădurea deasă, dar bietul om se mărginea să țină hățurile într-o mutenie disperată, ca un prizonier dus spre eșafod. Din cînd în cînd își strecura mîna în deschizătura cămășii, de parcă purta un soi de amuletă protectoare – așa mi-am închipuit văzînd șnurul de piele de la gîtul lui, și m-am străduit să rezist tentației de a-l ruga să mi-o arate. Mi-a fost milă de el, pentru ceea ce-l obligam să facă în ciuda precauțiilor impuse de cultura sa, și am hotărît să-i dau niște bani în plus la încheierea călătoriei.

Intenționam să rămînem peste noapte la castel, pentru a avea timp să cercetăm totul și să vorbim cu țăranii pe care i-am întîlni prin apropiere, iar pentru aceasta tatăl tînărului ne oferise pături și pleduri, iar mama lui pusese în spatele căruței o boccea cu pîine, brînză și mere. Cînd am intrat în pădure, am resimțit imediat un fior cît se poate de neprofesional. Mi-am amintit de eroul lui Bram Stoker străbătînd pădurile Transilvaniei – sau o versiune fictivă a lor – cu diligența, și aproape că mi-am dorit să fi plecat seara, pentru a vedea și eu misterioasele focuri din desișuri și să aud lupii urlînd. „Păcat, mi-am spus, că Georgescu n-a citit cartea", și am decis să-i trimit un exemplar cînd mă voi întoarce în Anglia – dacă voi mai ajunge acolo. Apoi mi-am amintit de cele întîmplate în Istanbul și am redevenit serios.

Am înaintat încet printre copaci, fiindcă drumul era desfundat, plin de gropi și pentru că la un moment dat a început brusc să urce. Pădurea de aici e foarte adîncă și întunecată chiar și în miezul celei mai însorite zile, amintind de strania răcoare dintr-o biserică. În jur nu sînt decît copaci și o liniște apăsătoare; nimic nu se distinge cale de kilometri întregi, cu excepția trunchiurilor de copaci și a vegetației dese dintre ei, un amestec de zadă și diverse esențe tari. Unii arbori sînt uluitor de înalți, coroanele lor blocînd privirea către cer. E ca și cum te-ai plimba printre coloanele dintr-o catedrală, una foarte întunecată și bîntuită, în care te-ai aștepta să zărești madone negre sau sfinți martirizați în fiecare colț. Am remarcat cel puțin zece specii de copaci, printre care castani și un soi de stejar cum n-am mai văzut niciodată.

Cînd terenul s-a aplatizat din nou, am intrat într-un desiș de trunchiuri argintii – o pădure de mesteceni cum rar mai poți vedea în cele mai împădurite zone din Anglia. Le știi și tu, fără îndoială. Aceasta de aici ar fi putut servi drept sală de ceremonii pentru Robin Hood însuși, cu trunchiuri uriașe încununate de milioane de frunze verzi, avînd la picioare un covor ruginiu, țesut de frunzele căzute cu un an în urmă. Tînărul care mîna caii nu părea să observe nimic din această frumusețe; poate că, atunci cînd trăiești toată viața în mijlocul ei, n-o mai consideri frumusețe, ci însuși firescul lumii. Tînărul ședea deci adus de spate, învăluit în aceeași tăcere dezaprobatoare. Georgescu citea niște notițe de la lucrările sale din Snagov, astfel că nu aveam cu cine să mă bucur de minunățiile din jurul meu.

După ce am mers aproape jumătate de zi, am ieșit la un cîmp deschis, galben și verde în lumina soarelui. Acolo am constatat că urcasem mult față de sat și puteam privi înapoi peste marea de copaci, ce cobora atît de abrupt de la marginea cîmpului, încît să te aventurezi în jos ar fi însemnat să cazi vertiginos. Din acel punct pădurea se avînta spre adîncimile unor chei, la baza cărora am văzut Argeșul pentru prima dată, un fir argintiu. Pe malul opus se înălțau alte pante împădurite, aparent neescaladabile. Era o zonă potrivită pentru vulturi, nu pentru oameni, și m-am gîndit cu uimire la numeroasele lupte duse acolo între creștini și otomani. Faptul că un imperiu, oricare ar fi fost el, fusese atît de îndrăzneț încît să încerce să pătrundă în aceste regiuni mi se părea o

culme a nebuniei. Am înțeles astfel pe deplin de ce alesese Vlad Dracula această zonă pentru a-și construi fortăreața; aproape că nu avea nevoie de metereze pentru a o face inexpugnabilă.

Tînărul sări din căruță și desfăcu bocceaua cu mîncare, pe care am înghițit-o stînd pe iarbă, printre stejari și arini. După aceea omul se întinse sub un copac și își acoperi fața cu căciula, iar Georgescu se tolăni sub un altul, de parcă acest răgaz era un lucru de la sine înțeles. Amîndoi dormiră cam o oră, timp în care eu am rătăcit de colo-colo, pe pajiște. În aer domnea o liniște minunată, cu excepția șuierului pe care îl stîrnea vîntul prin frunziș. Deasupra, cerul se înălța de un albastru-viu. Am mers pînă în celălalt capăt al cîmpului și, mult mai jos, am zărit un luminiș asemănător, asupra căruia prezida un cioban în veșminte albe, cu o pălărioară maronie pe cap. Turma se răspîndise în jurul lui aidoma unor norișori, și mi-a trecut prin minte că omul ar fi putut sta acolo la fel, rezemat în bîta lui, încă de pe vremea lui Traian. Privindu-l, am simțit cum mă cuprinde un intens sentiment de pace și liniște. Caracterul macabru al vizitei noastre îmi dispăru din minte, și mi-am zis că aș putea rămîne acolo, pe pajiștea aceea înmiresmată, un mileniu sau două, la fel ca ciobanul acela.

După-amiază am urcat însă pe drumuri tot mai abrupte, ajungînd în cele din urmă într-un sat despre care Georgescu mi-a spus că e cel mai apropiat de castel. Am zăbovit o vreme la cîrciuma locală, avînd în față cîte un păhăruț din băutura aceea întăritoare căreia i se spune „țuică". Țăranul ne-a explicat cum nu se poate mai clar că el avea de gînd să rămînă alături de cai în vreme ce noi urcam pe jos pînă la fortăreață; în nici un caz nu avea de gînd să ne însoțească, și cu atît mai puțin să își petreacă noaptea la castel. Cînd am insistat, a mormăit: „Pentru nimica în lume" *și și-a dus mîna la șiretul de piele din jurul gîtului. Georgescu mi-a spus că asta înseamnă: „În nici un caz". În fața încăpățînării neclintite a omului, arheologul a rîs ușor, declarînd că drumul nu era foarte greu și că, oricum, partea finală a urcușului trebuia făcută pe jos. M-am întrebat pentru o clipă dacă Georgescu era de acord să doarmă sub cerul liber, în loc să se întoarcă seara în sat, dar, ca să fiu cinstit, nici mie nu-mi surîdea ideea de a rămîne peste noapte singur acolo, deși n-am spus nimic cu glas tare.*

În cele din urmă l-am lăsat pe tînărul țăran cu țuica lui și am pornit la drum, ducînd în spate boccele cu mîncare și pături. În vreme ce străbăteam ulița principală, mi-am amintit de povestea boierilor din Tîrgoviște în marșul lor către ruinele castelului inițial și m-am gîndit din nou la ce am văzut – sau mi s-a părut că văd – în Istanbul, astfel că m-a cuprins încă o dată un val de nesiguranță.

Ulița a lăsat curînd loc unui drum îngust de care, iar acesta s-a transformat nu peste multă vreme într-o potecă prin pădure. Numai ultima parte a fost abruptă cu adevărat, dar nu ne-a fost greu s-o urcăm. Dintr-odată ne-am pomenit pe o creastă bătută de vînt, o culme pietroasă ce se înălța dincolo de pădure. În partea ei cea mai ridicată se zăreau două turnuri și cîteva ziduri în ruină – tot ce mai rămăsese din cetatea lui Dracula. Priveliștea îți tăia răsuflarea, cu Argeșul abia licărind în valea adîncă și satele risipite ici-colo de-a lungul ei. Departe spre sud se vedeau niște dealuri joase despre care Georgescu mi-a spus că formează cîmpia Valahiei, iar spre nord se ridicau munți înalți, unii cu crestele acoperite de zăpadă.

Georgescu o luă înainte pe culme, ghidîndu-mă printre pietre, și în cele din urmă am ajuns chiar în mijlocul ruinelor. Mi-am dat seama imediat că fortăreața fusese una de mici dimensiuni și rămăsese de mult pradă stihiilor naturii; flori de cele mai diverse specii, mușchi, licheni, ciuperci și arbuști bătuți de vînt puseseră cu mult timp înainte stăpînire pe ea. Cele două turnuri care mai rămăseseră în picioare se conturau ca niște siluete descărnate pe fondul cerului. Georgescu mi-a spus că inițial existaseră cinci turnuri, de unde oamenii lui Dracula supravegheau împrejurimile. Curtea în care ne aflam adăpostise un puț adînc, pentru perioadele de asediu, și – conform legendelor – un tunel secret ce ducea spre o grotă, departe în vale. Pe acolo fugise Dracula de turci în 1462, după ce folosise fortăreața, cu intermitențe, timp de cinci ani, și, după cîte se știau, nici nu mai revenise vreodată. Georgescu credea că a identificat vechea capelă a castelului la una dintre extremitățile curții, pe unde am privit dincolo de o arcadă ce stătea să se prăbușească. Păsări zburau înăuntrul și în jurul zidurilor, șerpi și alte animale mici se foiau nevăzute în fața noastră, și am avut senzația că natura va pune curînd stăpînire deplină peste aceste ruine.

Cînd lecția noastră de arheologie s-a sfîrșit, soarele ajunsese imediat deasupra dealurilor dinspre vest, iar umbrele copacilor și ale turnurilor se alungiseră în jurul nostru.

– Ne-am putea întoarce în ultimul sat, spuse Georgescu pe un ton meditativ, dar asta ar însemna să urcăm din nou mîine-dimineață, dacă vrem să mai cercetăm zona. Mai degrabă aș rămîne peste noapte aici, ce părere ai?

Părerea mea era una mai degrabă negativă, dar arheologul părea atît de liniștit și de profesional, privindu-mă deschis cu notesul în mînă, încît n-am vrut să refuz. În consecință, începu să adune lemne pentru foc, iar eu l-am ajutat, și curînd flăcările pîlpîiau pe dalele de piatră ale vechii curți, pe care le curățasem cu grijă de mușchi. Georgescu părea să se bucure extraordinar de foc, fluierînd deasupra lui, aranjînd lemnele și încropind un fel de proțap pentru ceaunul pe care-l scoase din rucsac. Nu peste mult timp amesteca în fiertură și tăia pîinea, zîmbind la lumina flăcărilor, iar eu mi-a amintit că era, la urma urmei, pe jumătate scoțian și pe jumătate țigan.

Soarele apuse înainte ca mîncarea să fie gata și, cînd coborî dincolo de munți, întunericul învălui totul, turnurile profilîndu-se clar pe fundalul unui crepuscul perfect. Ceva – bufnițe? lilieci? – zbură prin găurile oarbe ale ferestrelor, prin care țîșniseră altădată nori de săgeți împotriva turcilor cotropitori. Mi-am luat pătura și m-am apropiat cît mai mult posibil de foc. Georgescu împărțea deja tocana delicioasă și, în timp ce mîncam, am vorbit iar despre istoria locului.

– Unul dintre cele mai triste episoade ale legendei lui Dracula s-a petrecut aici. Ai auzit despre prima lui soție?

Am clătinat din cap.

– Țăranii care locuiesc în apropiere spun despre ea o poveste pe care eu o cred adevărată. Se știe că, în toamna lui 1462, Dracula a fost alungat din castelul său de turci și nu s-a mai întors aici cînd a revenit pe tronul Valahiei în 1476, nu cu mult înainte de a fi ucis. Baladele din această regiune spun că în noaptea în care armatele turcești au ajuns pe culmea opusă, de acolo – și-mi arătă spre bezna pădurii –, și-au făcut tabăra în vechea cetate de la Poenari și au încercat să distrugă castelul trăgînd cu

tunurile în el de pe celălalt mal al rîului. N-au reușit, așa încît comandantul lor a ordonat un asalt masiv a doua zi dimineață.

Georgescu se întrerupse pentru a ațița focul; lumina flăcărilor dansa pe chipul lui oacheș și sclipea reflectată în dinții de aur, iar părul său cîrlionțat căpătase aspectul unor coarne.

– În acea noapte, un sclav din tabăra otomană, rudă cu Dracula, a tras pe furiș o săgeată printr-o deschizătură în turn, acolo unde știa că sînt încăperile locuite de el. Prins de săgeată era un mesaj prin care Dracula era avertizat să fugă din castel înainte ca el și familia lui să fie luați prizonieri. Sclavul a zărit silueta soției citind biletul la lumina lumănîrilor. Baladele locale povestesc cum aceasta i-a spus soțului ei că mai degrabă s-ar lăsa mîncată de peștii din Argeș decît să cadă în mîinile turcilor. Știi, turcii nu erau deloc drăguți cu prizonierii lor, adăugă Georgescu rînjind. Apoi a alergat în sus pe scările din turn, probabil cel de colo, și s-a aruncat în gol. Iar Dracula, desigur, a fugit prin tunelul secret. Partea asta a Argeșului este numită și astăzi Rîul Doamnei.

M-am simțit scuturat de un fior, după cum îți poți imagina; cu numai cîteva ore înainte privisem și eu în jos de acolo și văzusem că distanța pînă la apele Argeșului e teribilă.

– Dracula a avut copii cu soția aceasta?

– Oh, da, răspunse arheologul și-mi mai puse în farfurie puțină mîncare. A avut un fiu, pe Mihnea cel Rău, care a domnit în Valahia la începutul secolului al XVI-lea. Au urmat din spița sa o serie de Mihnea și de Mircea, toți indivizi deloc plăcuți. Dar Dracula s-a căsătorit a doua oară, cu o unguroaică rudă a lui Matei Corvin, regele Ungariei. Și la rîndul lor au adus pe lume o sumedenie de mici Dracula.

– Mai trăiește vreun urmaș de al lor în Valahia sau în Transilvania?

– Nu cred. Aș fi aflat de ei dacă ar mai fi trăit. Georgescu rupse o bucată de pîine și mi-o întinse, continuîndu-și explicațiile: Această a doua linie de urmași stăpînea pămînturi în regiunea Szekler și în timp s-a încrucișat cu maghiarii. Ultimul dintre ei s-a căsătorit cu o fată din familia de nobili Getzi și a dispărut și el.

Printre îmbucături, am scris în carnețel tot ce mi-a povestit arheologul, deși nu credeam că spusele lui mă vor conduce la vreun mormînt.

Iar acest lucru mă îndemnă să-i pun o ultimă întrebare, deși nu-mi era deloc comod s-o fac în bezna care ne învăluia:

– N-ar fi oare posibil ca Dracula să fi fost înmormîntat în această cetate sau ca trupul lui să fi fost mutat aici de la Snagov, pentru a fi mai bine protejat?

Georgescu rîse ușor.

– Încă mai speri, nu-i așa? Bătrînul e încă la Snagov undeva, ascultă-mă pe mine. Desigur, capela de acolo avea o criptă – o zonă mai joasă, la care se ajunge coborînd vreo două trepte. Am dezgropat-o cu ani în urmă, cînd am venit aici prima dată. Sătenii au refuzat săptămîni întregi să-mi vorbească după aceea. Dar n-am găsit nimic. Nici măcar cîteva oase.

Nu peste mult timp, arheologul începu să caște cu poftă. Ne-am tras proviziile mai aproape de foc, ne-am înfășurat în pături și ne-am întins alături. Noaptea era rece și m-am felicitat pentru că-mi pusesem haine groase. O vreme am privit la stele – păreau minunat de aproape de abisul acela negru – și am ascultat sforăielile lui Georgescu.

În cele din urmă probabil că am adormit și eu, fiindcă, atunci cînd m-am trezit, flăcările se domoliseră și un nor scămos acoperise culmea. Tremuram și tocmai mă pregăteam să mă ridic și să mai pun lemne pe foc, cînd un foșnet mi-a înghețat sîngele în vine. Nu eram singuri între ruine, și creatura – ce-o fi fost ea – cu care împărțeam locul era foarte aproape. M-am ridicat încet în picioare, cu gîndul să-l trezesc pe arheolog la nevoie și întrebîndu-mă dacă avea în sacul lui cu provizii și vreo armă. Acum se lăsase din nou o liniște mormîntală, dar după cîteva secunde n-am mai putut îndura nesiguranța. Am luat o creangă din grămada de lîngă foc, i-am împins celălalt capăt în flăcări și, cînd s-a aprins, aveam gata o torță.

Brusc, în adîncul zonei în care se aflase capela, lumina torței dădu la iveală licărul roșcat al unei perechi de ochi. Aș minți, prietene, dacă ți-aș spune că părul nu mi s-a zbîrlit pe ceafă. Ochii s-au apropiat puțin, dar nu-mi puteam da seama la ce distanță de pămînt se aflau. Pentru o clipă îndelungă m-au privit și am simțit, irațional, că lucea în ei un fel de recunoaștere, ca și cum știau cine sînt și acum mă cîntăreau. Apoi, cu un foșnet printre ierburi, o fiară se ivi pe jumătate din întuneric, întoarse

capul într-o parte și-n alta, după care se retrase din nou în beznă. Era un lup de o mărime uimitoare; în lumina slabă i-am putut vedea blana deasă și capul masiv pentru o fracțiune de secundă înainte de a dispărea dincolo de ruine.

M-am așezat din nou, nevoind să-l trezesc pe Georgescu odată ce pericolul trecuse, însă nu mai puteam adormi. Din nou și din nou, în mintea mea, vedeam ochii aceia vii, care parcă mă cunoșteau. Cred că pînă la urmă am ațipit, dar la un moment dat am sesizat un sunet îndepărtat, ce părea a pluti pînă la noi din adîncurile pădurii. Deja nu mai aveam răbdare să stau în pătură, așa că m-am ridicat din nou și m-am furișat pînă la marginea curții, pentru a privi peste zid. Cel mai adînc hău se prăvălea de acolo pînă la Argeș, așa cum am mai spus, dar în stînga mea se afla o zonă în care pădurea cobora mai lin și de acolo am auzit un murmur de voci și am văzut ceea ce mi s-a părut a fi focuri de tabără. M-am întrebat dacă țiganii își opreau șatrele în aceste păduri; dimineață trebuia să-l întreb asta pe Georgescu. Ca și cînd gîndul meu l-ar fi trezit, arheologul apăru brusc alături de mine, ca o umbră, cu ochii pe jumătate închiși.

– S-a întîmplat ceva? întrebă, privind și el dincolo de zid.

I-am arătat luminile.

– Ar putea fi o șatră de țigani?

– Nu, nu atît de departe de civilizație, rîse el și căscă, dar în lumina flăcărilor am văzut că ochii lui erau strălucitori și perfect treji. E ciudat, totuși, adăugă apoi, hai să aruncăm o privire.

Nu-mi plăcea deloc ideea asta, dar peste cîteva minute ne puseserăm deja ghetele în picioare și ne furișam în tăcere pe potecă. Zgomotul devenea din ce în ce mai puternic, cu suișuri și coborîșuri, ca într-o cadență fantomatică – nicidecum lupi de data aceasta, ci oameni. Mă străduiam să nu pășesc pe vreo creangă. La un moment dat am văzut cum Georgescu își duce mîna la haină; deci are o armă, mi-am spus cu satisfacție. Curînd printre copaci a început să se zărească licărul flăcărilor, iar el mi-a făcut semn să mă las în jos și apoi să mă ghemuiesc lîngă el, în iarbă.

Ajunseserăm la un luminiș în care, spre uimirea mea, am văzut o sumedenie de oameni. Formaseră două cercuri în jurul unui foc de vreascuri și, cu fața la el, psalmodiau ceva. Unul dintre ei, probabil conducătorul

lor, stătea chiar lîngă foc, iar ori de cîte ori vocile se înălțau în crescendo, toți ridicau un braț într-un salut țeapăn, așezîndu-și cealaltă mînă pe umărul vecinului de cerc. Figurile lor, bizar de roșii în lumina flăcărilor, erau imobile și grave, iar ochii le străluceau. Purtau un fel de uniformă, cu veste negre peste cămăși verzi, și cravate negre.

– Ce-i asta? am întrebat în șoaptă. Ce spun acolo?

– Totul pentru Patria-mamă! îmi șușoti el la ureche. Dacă faci vreun zgomot, sîntem morți. Cred că e Legiunea Arhanghelului Mihail.

– Ce mai e și asta?

Îmi era greu să-mi imaginez ceva mai puțin angelic decît fețele acestea împietrite și brațele rigide. Georgescu îmi făcu semn, și ne-am furișat amîndoi înapoi, printre copaci. Dar, înainte de a mă întoarce cu spatele, am observat o mișcare în celălalt capăt al luminișului și, spre continua mea uimire, am văzut un bărbat înalt, învăluit într-o mantie, cu părul întunecat și fața lividă, ivindu-se o secundă în lumina flăcărilor. Ședea în afara cercurilor formate de cei în uniformă, cu o expresie bucuroasă; de fapt, părea chiar să rîdă. După un moment nu l-am mai putut vedea, și mi-am spus că a reintrat probabil în pădure.

Cînd am ajuns înapoi la adăpostul ruinelor – în mod bizar, acum mi se părea că aici sîntem în siguranță –, Georgescu se așează lîngă foc și își aprinse pipa, trăgînd cu sete din ea.

– Dumnezeule! exclamă. Puteam s-o sfîrșim acolo.

– Cine sînt oamenii aceia?

Aruncă chibritul în flacără.

– Criminali, răspunse scurt. Li se mai spune și Garda de Fier. Bîntuie prin satele din regiune și aleg tineri pe care-i îndoctrinează cu ura lor. Îi urăsc îndeosebi pe evrei și vor să scape lumea de ei. Noi însă știm că, acolo unde sînt uciși evrei, țiganii au și ei aceeași soartă. Plus mulți alții, de obicei.

I-am spus despre silueta stranie pe care o văzusem dincolo de luminiș.

– Oh, nu mă îndoiesc! Indivizii ăștia atrag tot soiul de admiratori. Nu mai trece mult și în curînd toți ciobanii din munți vor hotărî să li se alăture.

Am avut nevoie de ceva vreme pentru a ne culca din nou lîngă foc, dar Georgescu m-a asigurat că, odată ce și-au început ritualul, legionarii

nu vor porni la drum pe munte. N-am reușit decît să ațipesc într-o poziție inconfortabilă, și am fost ușurat văzînd că zorii se ivesc devreme în cuibul acela de vulturi. Era liniște acum și se lăsase puțină ceață; nici o adiere nu clintea frunzele din jur. Îndată ce s-a luminat suficient, m-am apropiat cu grijă de arcadele capelei, cercetînd urmele lăsate de lup. Erau clar vizibile lîngă zidul lateral, mari și adînc întipărite în sol. Straniu mi s-a părut faptul că nu era decît un singur șir, care se îndepărta de gura criptei, așa că nu-mi puteam da seama pe unde venise fiara – sau poate că nu descifrasem eu corect urmele în vegetația din spatele capelei. Nedumerirea aceasta mi-a dat de furcă mult după ce am terminat micul dejun, după ce am mai făcut cîteva schițe și am început să coborîm.

Din nou, trebuie să pun punct deocamdată. Îți trimit cele mai calde salutări, de pe un tărîm îndepărtat...

Rossi

Capitolul 47

Dragul meu prieten,

Nu-mi pot imagina ce vei crede tu despre această corespondență ciudată și unilaterală, cînd îți va parveni în sfîrșit, dar mă simt îndemnat să-ți scriu în continuare, dacă nu pentru altceva, măcar pentru a-mi consemna eu evenimentele. Ne-am întors ieri după-amiază în satul din care am pornit spre cetatea lui Dracula, iar Georgescu s-a înapoiat la Tîrgoviște, cu o îmbrățișare vînjoasă de rămas-bun, o bătaie pe umăr și cu dorința de a ne mai întîlni într-o zi. Mi-a fost un ghid cu adevărat plăcut și îi voi simți fără îndoială lipsa. În ultimul moment am simțit un ghimpe de vină pentru că nu i-am spus tot ce am văzut în Istanbul, dar nu m-am putut hotărî s-o fac. La urma urmei, probabil că nici nu m-ar fi crezut, și ar fi trebuit să-i povestesc toate detaliile neplăcute pentru a-l convinge. Îmi puteam imagina perfect rîsul lui sănătos, grimasa de îndoială științifică și concluzia că am o imaginație prea bogată.

M-a îndemnat să mă întorc cu el pînă la Tîrgoviște, dar hotărîsem deja că voi mai rămîne cîteva zile în zonă, pentru a vizita cîteva dintre bisericile și mănăstirile de aici și pentru a mai afla cîte ceva despre regiunea din jurul cetății lui Vlad. Acesta a fost motivul pe care i l-am spus lui Georgescu – și mie însumi, de altfel –, iar el mi-a recomandat cîteva locuri pe care le-a vizitat și Dracula în vremea lui. Cred că mai aveam însă și un alt motiv, anume senzația că nu voi mai reveni niciodată

într-un loc atît de izolat, atît de îndepărtat de lumea mea obișnuită și atît de frumos. Odată ce am decis că-mi voi petrece ultimele zile libere aici, în loc să mă grăbesc spre Atena înainte de termenul fixat, m-am așezat să mă odihnesc puțin la cîrciumă, în ideea de a-mi îmbunătăți firavele cunoștințe de română încercînd – cu slabe rezultate – să vorbesc cu bătrînii satului despre legendele locale. Astăzi m-am plimbat pînă la marginea pădurii de aici și am ajuns la un altar străjuit de coroana unui copac. Era construit din pietre vechi, cu un acoperiș din paie, și mi-am spus că porțiunile sale originale se aflaseră aici probabil cu mult timp înainte ca trupele lui Dracula să străbată regiunea în goana cailor. Florile dinăuntru se ofiliseră, iar sub cruce se întărise o băltoacă de ceară.

Cînd mă întorceam spre sat, mi-a ieșit înainte o altă priveliște, la fel de uimitoare: o fată din sat, în costumul ei țărănesc, ședea nemișcată în potecă, arătînd ca un personaj desprins din cărțile de istorie. Fiindcă nu dădea semne că s-ar clinti din loc, m-am oprit să-i vorbesc și, spre uluirea mea, mi-a arătat o monedă. Era, evident, foarte veche, medievală, și pe o parte avea încrustată imaginea unui dragon. Deși nu aveam nici o dovadă, am fost convins că fusese emisă pentru Ordinul Dragonului. Fata vorbea, desigur, numai românește, dar am izbutit să înțeleg că moneda îi fusese dăruită de o bătrînă care venise la un moment dat în sat de sus, dinspre castelul lui Vlad. Fata mi-a mai spus că numele ei de familie e Getzi, deși nu părea a avea idee despre semnificația lui reală. Îți poți imagina ce am simțit auzind acest lucru: după toate aparențele, ședeam față în față cu o descendentă a lui Vlad Dracula. Ideea era pe cît de uluitoare, pe atît de tulburătoare (deși grația și puritatea fetei nu aveau absolut nimic monstruos sau crud în ele). Cînd am vrut să-i înapoiez moneda, a insistat s-o păstrez, ceea ce am și făcut deocamdată, deși voi încerca din nou să i-o restitui. Am stabilit să ne întîlnim și mîine, iar acum trebuie să te părăsesc pentru a face o schiță a monedei și a-mi studia mai intens dicționarul, în speranța că voi putea afla mai multe despre familia și despre originile ei.

Dragul meu prieten,

Seara trecută am înregistrat un progres în discuțiile cu tînăra despre care ți-am povestit. Numele ei este într-adevăr Getzi și l-a scris în fața

mea cu aceeași ortografie pe care mi-a precizat-o și Georgescu. Am rămas uimit de iuțeala ei de minte în vreme ce încercam să conversăm și am constatat că, în plus, știe să citească și să scrie și chiar m-a ajutat să caut unele cuvinte în dicționar. Mi-a făcut plăcere să-i privesc fața expresivă și ochii negri luminîndu-se cu fiecare nouă idee înțeleasă. Nu a învățat vreo altă limbă străină, firește, dar sînt convins că ar putea-o face cu ușurință, dacă i s-ar oferi instruirea necesară.

Mi s-a părut surprinzător și remarcabil să găsesc o asemenea inteligență în acest loc îndepărtat și rustic; poate asta dovedește că provine dintr-un neam de oameni nobili și educați. Familia tatălui ei a venit aici atît de demult, încît nimeni nu-și mai amintește acea perioadă, dar unii dintre ei erau maghiari, din cîte am înțeles. Spunea că tatăl ei se consideră moștenitorul celui care a stăpînit castelul Argeș și că există o comoară îngropată acolo – un lucru pe care, aparent, îl cred toți țăranii din sat. Cu mare greutate am înțeles că într-o anumită zi a sfinților, o lumină supranaturală marchează locul comorii îngropate, dar tuturor le e prea frică pentru a merge s-o caute. Caracterul fetei, cu mult superior celor din mediul ei, îmi amintește continuu de acel minunat personaj al lui Hardy, Tess d'Urberville, lăptăreasa cu origini nobile. Știu că pe tine nu te interesează ce-a fost înainte de 1800, bunul meu prieten, dar am recitit cartea aceasta anul trecut și ți-o recomand și ție, ca un mic ocol în peregrinările tale obișnuite. Și fiindcă tot a venit vorba, mă îndoiesc că există o comoară îngropată; altfel ar fi găsit-o Georgescu.

Fata mi-a mai relatat un fapt surprinzător: că, în familia ei, cîte un membru din fiecare generație este tatuat pe piele cu un mic dragon. Acest amănunt, plus numele și povestea tatălui despre el, m-a convins că fata face parte dintr-o ramură încă vie a Ordinului Dragonului. Aș vrea să vorbesc cu tatăl ei, dar, cînd i-am sugerat acest lucru, a părut atît de nenorocită, încît aș fi fost un ticălos dacă aș mai fi insistat. Cultura lor este una de tip tradițional dusă pînă la extrem; sînt sigur că și-a asumat un risc vorbind singură cu mine și, în consecință, îi sînt cu atît mai recunoscător pentru interesul și ajutorul ei.

Acum plec să mai fac o plimbare în pădure; trebuie să mă gîndesc la atît de multe lucruri, încît simt nevoia să-mi limpezesc mintea puțin.

Dragul meu prieten, unicul meu confident,

Două zile au trecut și nici nu știu cum să-ți scriu despre ele – sau dacă voi arăta cuiva vreodată aceste rînduri. Aceste două zile fac pentru mine cît o viață și mi-au dat, în proporții egale, speranță și temeri deopotrivă. Cred că în acest răstimp am trecut dincolo de o graniță, într-o nouă existență. Ce anume va însemna asta, pe termen lung, nu pot spune. Sînt cel mai fericit om din lume și totodată cel mai îngrijorat.

Cu două seri în urmă, după ce ți-am scris ultima misivă, m-am întîlnit din nou cu tînăra angelică despre care ți-am povestit, iar discuțiile noastre au luat o turnură cu totul nouă: un sărut, înainte de plecarea ei. N-am putut să dorm toată noaptea, iar dimineața am ieșit din cameră și m-am dus spre pădure. M-am plimbat puțin, așezîndu-mă cînd și cînd pe cîte o piatră sau o buturugă, văzîndu-i chipul printre copaci sau chiar în lumina palidă a zilei. M-am întrebat de nenumărate ori dacă n-ar trebui să plec imediat din sat, gîndindu-mă că, poate, am jignit-o.

Astfel mi-a trecut întreaga zi, rătăcind de colo-colo și revenind în sat doar la amiază pentru masa de prînz, temîndu-mă că m-aș putea întîlni cu ea în orice clipă și sperînd acest lucru. Dar n-am văzut-o deloc, iar seara m-am dus la locul nostru de întîlnire cu gîndul ca, dacă va mai veni, să-i spun așa cum puteam că îi datorez scuze și că n-o voi mai supăra din nou. Chiar în vreme ce-mi spuneam că nu-și va mai face apariția, că probabil o jignisem rău de tot și că va trebui să plec din sat mîine-dimineață, am văzut-o apropiindu-se. Pentru o clipă am privit-o, în fusta ei lungă și grea, cu părul negru ca abanosul lustruit împletit într-o coadă adusă peste umăr. Ochii ei erau întunecați și speriați deopotrivă, dar inteligența ce i se citea în ei mi s-a părut radioasă.

Am deschis gura pentru a-i spune ceva și în acea clipă s-a avîntat spre mine, aruncîndu-se în brațele mele. Spre uimirea mea, părea că mi s-a dăruit total, iar sentimentele noastre ne-au adus curînd în cea mai deplină intimitate, cu atît mai dulce și mai pură cu cît nu fusese plănuită. Am constatat că puteam vorbi unul cu altul liber – în ce limbă, nu știu – și că puteam descifra lumea întreagă și poate chiar viitorul meu în ochii aceia negri cu gene dese și delicatul pliu asiatic la colțul interior.

Cînd a plecat și am rămas singur cu emoțiile mele fremătătoare, am încercat să mă gîndesc la ce făcusem, dar senzația de fericire și de

împlinire mă împiedica să mă concentrez. Astăzi o voi aștepta din nou, fiindcă nu mă pot împiedica și fiindcă întreaga mea ființă pare a fi acum legată de cineva atît de diferit de mine însumi și totuși atît de familiar, încît abia dacă pot înțelege ce mi s-a întîmplat.

Dragul meu prieten (dacă tot ție îți scriu în continuare),

De patru zile trăiesc în paradis, iar dragostea mea pentru îngerul care mi-a deschis porțile raiului este exact asta: dragoste deplină. Niciodată n-am mai simțit pentru vreo femeie ce simt acum pentru ea, în locul acesta atît de străin mie. Dat fiind că mai am la dispoziție doar cîteva zile, am întors subiectul, firește, pe toate fețele. Ideea de a pleca și a renunța la ea pentru totdeauna mi se pare la fel de imposibilă ca aceea de a nu-mi mai revedea casa vreodată. Pe de altă parte, m-am tot gîndit ce ar însemna dacă aș lua-o cu mine – cum, în primul rînd, cum aș putea-o rupe de propria casă și de familie și ce consecințe ar avea faptul că aș aduce-o la Oxford. Această ultimă eventualitate este extrem de complicată, dar pentru mine situația este cum nu se poate mai clară: dacă plec fără ea, îmi frîng inima atît mie, cît și ei și, în plus, ar fi un act de lașitate și de ticăloșie, după tot ce mi-a dăruit ea.

Am hotărît deja să mă căsătoresc cu ea cît mai rapid cu putință. Viețile noastre vor urma, fără îndoială, o cale neobișnuită, dar sînt sigur că inteligența și grația ei nativă o vor ajuta în toate circumstanțele prin care vom trece împreună. N-o pot lăsa aici, ca să mă întreb apoi toată viața cum ar fi putut fi, și n-o pot părăsi în situația în care se află. Un singur lucru am decis: să-i cer în seara asta să se mărite cu mine peste o lună. Cred că mă voi duce întîi în Grecia, unde pot împrumuta de la colegii mei – sau îmi pot fi trimiși prin telegraf – suficienți bani cît să-i ofer tatălui ei ca o compensație pentru că o iau cu mine; aici mai am doar o sumă mică și nu îndrăznesc să abordez situația altfel. În plus, cred că trebuie să particip la excavațiile la care am fost invitat în Grecia – mormîntul unui nobil din Knossos. Viitoarea mea activitate depinde de acei colegi și prin intermediul ei voi putea să-mi întrețin familia în viața pe care ne-o vom construi împreună.

După aceea mă voi întoarce să o iau – și ce lungi mi se vor părea cele patru săptămîni de despărțire! Aș vrea să văd dacă preoții de la Snagov

ne pot căsători acolo, astfel încît Georgescu să ne fie martor. Desigur, dacă părinții ei vor insista să ne căsătorim înainte de a pleca din sat, sînt gata să mă supun. În orice caz, ea va călători cu mine ca soție a mea. Le voi trimite părinților mei o telegramă din Grecia, cred, și apoi vom sta împreună la ei o perioadă, cînd vom ajunge în Anglia. Iar tu, dragul meu prieten, dacă citești deja aceste rînduri, poți să te interesezi, foarte discret, de un apartament în afara colegiului, ținînd seama, desigur, și de preț? Aș vrea, de asemenea, ca ea să învețe cît mai curînd engleza; sînt sigur că se va descurca excelent. Poate că toamna te va găsi la gura focului, dragul meu, și atunci vei înțelege și tu că există o rațiune în nebunia asta a mea. Pînă atunci, rămîi singurul căruia simt că mă pot destăinui deschis pe această temă, cînd îți voi putea trimite tot ce ți-am scris, și mă rog să mă judeci cu indulgență, din bunătatea inimii tale.

Al tău cu bucurie și neliniște,
Rossi

Capitolul 48

„Aceasta a fost ultima dintre scrisorile lui Rossi, probabil ultima pe care i-a scris-o prietenului său. Șezînd alături de Helen în autobuzul spre Budapesta, am împăturit paginile cu grijă și i-am luat mîna pentru o clipă.

– Helen, am început ezitînd, fiindcă aveam senzația că unul din noi trebuie să spună acest lucru cu glas tare, ești urmașa lui Vlad Dracula.

Se întoarse către mine, apoi privi pe fereastră și mi s-a părut, din expresia ei, că nici ea nu știe ce anume să simtă, dar că sîngele îi fierbe în întregul corp.

Cînd am coborît din autobuz în Budapesta, era deja aproape seară și, cu un veritabil șoc, mi-am dat seama că nu trecuseră decît cîteva ore de cînd plecasem din aceeași stație, dimineață. Și totuși, aveam impresia că trăisem cîțiva ani de atunci. Scrisorile lui Rossi erau închise în siguranță în servieta mea, iar conținutul lor îmi aducea în minte imagini vii; puteam vedea o reflexie a lor însă și în ochii lui Helen. Stătea cu o mînă trecută pe sub brațul meu, ca și cum cele aflate în ziua aceea îi zdruncinaseră încrederea în sine. Voiam să-i cuprind umerii cu brațul, s-o îmbrățișez și s-o sărut în stradă, să-i spun că eu n-o voi părăsi niciodată și că nici Rossi n-ar fi trebuit s-o facă –

s-o părăsească pe mama ei, adică. M-am mărginit să-i strîng însă mîna lîngă mine și s-o urmez pe drumul spre hotel.

Cînd am ajuns în hol, am avut iarăși senzația că lipsisem mult timp; cît de straniu mi se părea că locurile acestea străine începeau să-mi devină familiare după numai două-trei zile. La recepție ne aștepta un bilet de la mătușa ei, pe care Helen l-a citit cu nerăbdare.

– Eram sigură! Vrea să cinăm împreună în seara asta, aici la hotel. Probabil că își va lua, cu această ocazie, rămas-bun de la noi.

– Îi vei spune?

– Despre scrisori? Cred că da. Întotdeauna îi spun Évei totul, mai devreme sau mai tîrziu.

M-am întrebat dacă îi spusese cumva despre mine ceva ce eu nu știam, dar mi-am alungat gîndul.

Aveam la dispoziție puțin timp pentru a ne spăla și a ne îmbrăca înainte de cină. Eu mi-am pus cea mai curată dintre cele două cămăși deja murdare și m-am ras în fața oglinzii din cameră, iar cînd am coborît, Helen încă nu se vedea, dar Éva ajunsese deja. Stătea cu spatele spre mine, privind pe geam în stradă. Văzută astfel, mai pierdea puțin din formidabila energie și intensitate a înfățișării pe care și-o asuma în public. Îmbrăcată în jacheta verde-închis, era relaxată, poate chiar adusă ușor de spate. Întorcîndu-se brusc, m-a eliberat de greutatea de a decide dacă ar fi trebuit s-o strig sau nu și, înainte ca radiosul ei zîmbet să mă întîmpine, i-am zărit în ochi o expresie de îngrijorare. Se apropie grăbită pentru a-mi strînge mîna, iar eu am sărutat-o pe a ei. N-am schimbat nici un cuvînt, dar ne-am purtat și ne-am simțit de parcă am fi fost doi vechi prieteni ce se întîlnesc după o despărțire de luni sau ani de zile.

O clipă mai tîrziu apăru și Helen, spre ușurarea mea, și am intrat cu toții în restaurantul cu fețe de masă albe și porțelanuri urîte. Ca și mai înainte, mătușa comandă și pentru noi, iar eu m-am relaxat în scaun, obosit, în vreme ce ele au discutat timp de cîteva minute. La început păreau să schimbe cîteva glume afectuoase, dar în scurt timp figura Évei se înnegură și am văzut-o luînd furculița în mînă și începînd s-o învîrtă între degete gînditoare. Apoi șopti ceva, și Helen se încruntă la rîndul ei.

– Ce s-a întîmplat? am întrebat, conștient că îmi luasem deja porția de secrete și mistere pe ziua respectivă.

– Mătușa a descoperit ceva, mi-a răspuns Helen coborînd vocea, deși puțini dintre meseni cunoșteau probabil engleza. Ceva ce ar putea fi neplăcut pentru noi.

– Ce anume?

Éva înclină din cap și vorbi din nou, foarte încet, iar sprîncenele lui Helen coborîră și mai mult.

– Nu e bine, șopti ea. Mătușii i-au fost puse întrebări despre tine... Despre noi. Mi-a spus că a primit în această după-amiază vizita unui inspector de poliție pe care îl cunoaște de multă vreme. Omul și-a cerut scuze și a spus că era doar o problemă de procedură, dar a interogat-o cu privire la prezența ta în Ungaria, la interesele tale și la... la relația dintre noi. Mătușa e foarte inteligentă în probleme de genul ăsta și, cînd l-a luat la rîndul ei la întrebări, polițistul i-a spus că a fost... cum se spune... a fost pus pe această pistă de Géza József.

– Géza!?

– Ți-am spus eu că e o pacoste! A încercat să mă chestioneze și pe mine la conferință, dar l-am ignorat. Se pare că lucrul ăsta l-a înfuriat mai tare decît mi-aș fi închipuit. Mătușa spune că face parte din poliția secretă și că se poate dovedi foarte periculos pentru noi. Lor nu le plac reformele liberale și se străduiesc să mențină vechea situație.

Ceva din glasul ei m-a îndemnat s-o întreb:

– Tu știai deja? Ce post deține în cadrul poliției secrete?

Helen înclină din cap cu vinovăție.

– Îți spun mai tîrziu.

Nu eram sigur cît de mult voiam să aflu, dar ideea de a fi urmăriți de uriașul acela arătos nu-mi era deloc pe plac.

– Și ce vrea?

– Are impresia, probabil, că ești implicat în mai mult decît niște simple studii istorice. E de părere că ai venit aici căutînd altceva.

– Păi, are dreptate, am replicat pe un ton scăzut.

– Și e hotărît să afle ce anume cauți. Sînt sigură că știe unde am fost astăzi; sper că n-o va lua și pe mama la întrebări. Mătușa l-a

îndepărtat pe polițist cît de mult a putut de... de pista corectă, dar acum e îngrijorată.

– Dar ea știe ce... pe cine caut?

Helen rămase tăcută o clipă, dar, cînd și-a ridicat ochii spre mine, am citit în ei o rugăminte mută.

– Da. Mi-am spus că ne-ar putea ajuta într-un fel oarecare.

– Și are vreo sugestie, ceva?

– Spune doar că e bine că părăsim mîine Ungaria și ne atenționează să nu vorbim cu nici un necunoscut.

– Firește că nu! Mai știi, poate că József va vrea să studieze documentele noastre despre Dracula mîine la aeroport.

– Te rog! imploră ea în șoaptă. Nu glumi cu asta, Paul. Poate fi o chestie foarte serioasă. Dacă voi vrea să mă mai întorc vreodată aici...

M-am retras într-o tăcere rușinată. Nu o spusesem ca pe o glumă, ci doar pentru a-mi exprima exasperarea. Chelnerul ne aducea deja desertul – prăjituri și cafea, la care Éva ne îndemnă cu o grijă maternă, de parcă punîndu-ne la îngrășat ne putea feri de relele din lume. În timp ce mîncam, Helen i-a povestit despre scrisorile lui Rossi, iar mătușa clătina lent din cap, atentă, fără a spune însă nimic. Cînd am luat ultima înghițitură de cafea, s-a întors spre mine, iar Helen mi-a tradus fără a-și ridica ochii din farfurie:

– Dragul meu, începu Éva, strîngîndu-mi mîna așa cum făcuse și sora ei cu cîteva ore în urmă. Nu știu dacă ne vom mai revedea vreodată, dar eu sper că da. Pînă atunci însă, ai grijă de nepoata mea sau cel puțin las-o pe ea să aibă grijă de tine – aici îi aruncă lui Helen o privire piezișă, pe care ea se prefăcu că n-o observă – și aveți grijă să vă întoarceți amîndoi cu bine la studiile voastre. Helen mi-a povestit despre misiunea ta, pe care o consider una meritorie, dar, dacă n-o vei putea duce la îndeplinire în scurt timp, va trebui să revii acasă, știind că ai făcut tot ce ți-a stat în puteri. Și trebuie să-ți continui viața, prietene, fiindcă ești tînăr și ai tot viitorul în față.

Acestea fiind spuse, își tamponă buzele cu șervetul și se ridică de la masă. La ușă îșI îmbrățișă nepoata în tăcere și se întinse pentru a mă săruta pe mine pe ambii obraji. Avea o expresie gravă și, cu toate că nici o lacrimă nu îi licărea în ochi, am văzut pe chipul ei un regret

profund. Mașina ei elegantă o aștepta. Ultima imagine pe care o am cu ea este pe bancheta din spate a automobilului, făcîndu-ne semn delicat cu mîna.

Timp de cîteva secunde, Helen păru incapabilă să vorbească. Se întoarse spre mine, apoi în direcție opusă, iar în cele din urmă se hotărî și mă privi în față.

– Vino, Paul. E ultima noastră oră liberă în Budapesta. Mîine va trebui să ne grăbim spre aeroport. Vreau să facem o plimbare.

– O plimbare? Cum rămîne atunci cu poliția secretă și cu interesul ei pentru mine?

– Vor să știe ce ai tu în minte, nu să te înjunghie pe vreo alee dosnică, replică ea zîmbind. Și sînt la fel de interesați de mine. Vom merge prin locuri bine iluminate, pe strada principală, dar vreau să mai vezi orașul o ultimă dată.

Ideea unei plimbări mă încîntа, știind că poate nu voi mai avea o a doua ocazie în viață să vin la Budapesta, așa că am ieșit din nou în noaptea înmiresmată. Am pornit spre fluviu, mergînd, așa cum promisese Helen, doar pe străzile principale. În fața podului ne-am oprit, apoi ea păși înainte, trecîndu-și palma pe balustradă. Deasupra apei am mai făcut un scurt popas, privind înainte și înapoi, la cele două părți ale orașului, și i-am simțit încă o dată întreaga măreție, aproape distrusă de război. Lumini străluceau pretutindeni, tremurînd pe suprafața întunecată a apei. Helen rămase o clipă lîngă balustradă, apoi se întoarse, parcă fără tragere de inimă, pentru a o lua înapoi, spre Pesta. Își scosese jacheta și, cînd s-a răsucit, am zărit o formă neregulată pe spatele bluzei. Apropiindu-mă, am văzut că era un păianjen enorm, care își țesuse pînza între umerii ei; filamentele subțiri erau clar vizibile în lumina becurilor. Mi-am amintit că văzusem pînze de păianjeni peste tot pe marginile podului, pe unde trecuse ea cu mîna.

– Helen, am spus încet, să nu te sperii, dar e ceva pe spatele tău.

Am văzut cum a înghețat.

– Ce?

– Am să-l dau la o parte. E doar un păianjen.

Un fior o străbătu, dar rămase nemișcată pînă ce am azvîrlit creatura cu un bobîrnac. Recunosc că m-am scuturat și eu, fiindcă era cel mai mare păianjen pe care îl văzusem vreodată, aproape cît jumătate din lățimea palmei mele. Cînd l-am aruncat, a izbit balustrada cu un bufnet audibil, și Helen a scos un țipăt. N-o mai văzusem niciodată speriată, și strigătul acela slab m-a îndemnat s-o prind de umeri și s-o scutur bine, ba chiar s-o lovesc.

– E-n regulă, am spus repede, luînd-o de braț și încercînd să-mi păstrez calmul.

Spre surprinderea mea, izbucni într-un scurt hohot de plîns și apoi se liniști. M-a uluit faptul că o femeie în stare să împuște vampiri putea fi atît de speriată de un păianjen, dar, la urma urmei, fusese o zi lungă și grea. Și în continuare m-a surprins din nou, întorcîndu-se pentru a privi spre fluviu și spunîndu-mi cu voce joasă:

– Am promis că-ți voi povesti despre Géza.

– Nu trebuie să-mi spui nimic.

Speram că glasul nu-mi sunase prea nervos. Helen se îndepărtă cîțiva pași, ca pentru a lăsa în urmă locul cu păianjenul, deși creatura dispăruse, căzînd poate în Dunăre.

– Nu vreau să te mint prin omisiune. În facultate, am fost îndrăgostită de el o perioadă, sau așa am crezut, iar el în schimb a ajutat-o pe mătușa mea să-mi obțină bursa și pașaportul.

M-am crispat, privind-o fix.

– Oh, n-a fost chiar atît de rău, explică ea. N-a zis: „Culcă-te cu mine și poți să pleci în Anglia". De fapt, omul e mai subtil. Și nici n-a obținut de la mine chiar tot ce a vrut. Dar cînd mi-a pierit dragostea pentru el, aveam deja pașaportul. Așa s-a întîmplat și, cînd mi-am dat seama de adevăr, primisem biletul spre libertate, spre Occident, și nu voiam să renunț la el. Și mi-am zis că merită să-mi caut tatăl. Așa că am continuat jocul cu Géza pînă ce am putut pleca la Londra, lăsîndu-i o scrisoare prin care rupeam relația cu el. Probabil că a fost foarte furios, dar nu mi-a scris niciodată nimic.

– Și de unde știai că e în poliția secretă?

– Era prea orgolios ca să nu-mi spună asta! rîse ea. Voia să mă impresioneze. Nu i-am mărturisit că eram mai degrabă speriată decît

impresionată și mai mult dezgustată decît speriată. Mi-a povestit despre oamenii pe care i-a trimis la închisoare sau la tortură, sugerîndu-mi că există și lucruri mai rele decît astea. La urma urmei, e imposibil să nu urăști un astfel de om.

– Nu mă încîntă să aud una ca asta, știind că e interesat de mișcările mele. Dar mă bucur să aflu ce simți pentru el.

– Dar ce credeai? Am încercat să stau departe de el încă din clipa în care am ajuns aici.

– Cînd l-ai văzut, la conferință, mi-am dat seama că ai niște sentimente complexe față de el. Nu mă puteam stăpîni să nu mă gîndesc că poate l-ai iubit sau că încă îl mai iubești.

– Nu! replică ea, clătinînd din cap și privind apa întunecată a fluviului. N-aș putea iubi un anchetator... un torționar... sau poate chiar un ucigaș. Și, dacă nu l-aș fi respins pentru asta – în trecut și cu atît mai mult acum –, aș fi avut alte motive s-o fac, adăugă ea, întorcîndu-se pe jumătate spre mine, dar fără a mă privi direct. Există unele lucruri mărunte, dar foarte importante. Nu e un om bun. Nu știe cînd să spună ceva alinător și cînd să tacă. Nu-i pasă cu adevărat de istorie. Nu are ochi cenușii, blînzi și sprîncene stufoase și nu-și suflecă mînecile pînă la coate.

Am rămas cu ochii ațintiți asupra ei, iar ea mă privi în față, cu un fel de hotărîre curajoasă.

– Pe scurt, continuă ea, cea mai gravă problemă a lui este că nu e tu.

Nu puteam descifra nimic în ochii ei, dar peste o clipă începu să zîmbească, parcă fără a se putea stăpîni, parcă fără să vrea, și am văzut că era același surîs minunat al tuturor femeilor din familia ei. Am continuat s-o privesc fix, încă nevenindu-mi să cred, și apoi am luat-o în brațe și am sărutat-o pasional.

– Dar ce credeai? murmură ea cînd i-am dat drumul, pentru o secundă. Ce credeai?

Am rămas acolo îndelung, poate chiar o oră, dar la un moment dat se trase înapoi cu un geamăt și își duse mîna la gît.

– Ce s-a întîmplat?

Ezită un moment.

– Rana aceea. S-a vindecat, dar uneori îmi dă niște junghiuri scurte. Și acum mi-a trecut prin minte... poate că n-ar fi trebuit să te ating.

Ne-am privit cîteva momente.

– Lasă-mă să văd, i-am cerut. Helen, lasă-mă să văd.

Fără o vorbă, își scoase eșarfa și ridică bărbia în lumina becului stradal. Pe pielea de pe gît am observat două semne purpurii, aproape vindecate. Teama mi s-a mai potolit. În mod clar, nu mai fusese mușcată după acel prim atac. M-am aplecat și mi-am lipit buzele de rană.

– Oh, Paul, nu! strigă ea și se trase înapoi.

– Nu-mi pasă. O să vindec eu însumi rana asta. Sau te-a durut?

– Nu, a fost plăcut, recunoscu ea, dar își puse din nou mîna pe cicatrice, parcă pentru a o proteja, și după un minut își legă eșarfa la loc.

Știam că, deși contaminarea fusese una ușoară, trebuia să am grijă de ea mai mult ca oricînd, așa că am dus mîna la buzunar.

– Trebuia să fi făcut asta de mult. Vreau să porți ce-ți dau eu acum.

Era una dintre cruciulițele pe care le cumpărasem de acasă, din biserica Sfînta Maria. I-am închis-o la gît, pe sub eșarfă, și, cînd a atins-o ușor cu degetele, am auzit un mic suspin de ușurare.

– Nu sînt un om credincios, știi, și mi-am spus că sînt prea învățat ca să...

– Știu. Dar ce-a fost chestia aceea din biserica Sfînta Maria?

– Sfînta Maria?

– Da, acasă, biserica de lîngă universitate. Cînd ai venit să citești scrisorile lui Rossi, ți-ai dus la frunte degetele înmuiate în apă sfințită.

Se gîndi cîteva clipe, apoi răspunse:

– Da, așa am făcut. Dar nu din credință. Doar că mi-era dor de acasă.

Am traversat încet podul și am pornit înapoi pe străzile întunecate, fără a ne mai atinge; îi simțeam încă brațele strînse în jurul meu.

– Lasă-mă să vin la tine în cameră, i-am șoptit îndată ce am zărit în față silueta hotelului.

Mi s-a părut că-i văd buzele tremurînd.

– Nu aici. Sîntem urmăriți.

Nu mi-am repetat rugămintea și m-am bucurat văzînd ce ne așteptа la recepție. Cînd am cerut cheia, funcționarul mi-a întins-o

împreună cu o bucată de hîrtie pe care scria ceva în germană: Turgut sunase și voia să-i telefonez. Helen așteptă în vreme ce eu am repetat ritualul mai vechi, rugînd să fiu lăsat să folosesc telefonul și oferindu-i recepționerului un mic stimulent în acest sens; șederea aici ajunsese să mă coste cam mult. Am format apoi numărul și într-un tîrziu am auzit sunînd în receptor. Turgut răspunse ceva ininteligibil, dar trecu repede pe engleză.

– Paul, prietene! Mulțumesc zeilor că ai sunat! Am vești pentru tine, vești importante!

Mi-am simțit inima în gît.

– Ai găsit... o hartă? Mormîntul? Pe Rossi?

– Nu, prietene, nimic atît de miraculos. Dar scrisoarea găsită de Selim a fost tradusă și s-a dovedit a fi un document uluitor. A fost scrisă de un călugăr ortodox în Istanbul, în 1477. Mă auzi?

– Da, da! am strigat, astfel că recepționerul s-a încruntat la mine, iar Helen m-a privit neliniștită. Continuă!

– În 1477. Dar nu e numai atît! Cred că trebuie să dai curs informațiilor din această scrisoare. Ți-o voi arăta mîine, cînd veți ajunge aici. Bine?

– Bine! am strigat iar. Dar scrie în scrisoare că... el... a fost îngropat în Istanbul?

Helen clătina din cap, și mi-am dat seama ce voia să spună: linia telefonică putea fi ascultată.

– Nu-mi dau seama, din scrisoare. Încă nu sînt sigur unde e îngropat, dar probabilitatea ca mormîntul să fie aici e mică. Cred că trebuie să te pregătești însă pentru o altă călătorie, și vei avea din nou nevoie de ajutorul amabilei mătuși.

În ciuda paraziților de pe linie, parcă i-am auzit și zîmbetul fin.

– O altă călătorie? Unde?

– În Bulgaria!

M-am întors spre Helen, cu receptorul gata să-mi cadă din mînă:

– Bulgaria?“

Partea a treia

Și unul dintre morminte era mai semeț ca toate celelalte, uriaș și cu o nobilă alcătuire. Pe el se vedea un singur cuvînt:
DRACULA

Bram Stoker, *Dracula*, 1897

Capitolul 49

Acum cîțiva ani am găsit printre hîrtiile tatălui meu un bilet care nu și-ar fi avut locul în această istorie, dar, cu excepția scrisorilor către mine, aceasta este singura mărturie a iubirii lui pentru Helen – singura care mi-a parvenit mie vreodată. Tata nu a păstrat jurnale, iar rarele sale notițe cu caracter personal se refereau numai la partea profesională a vieții lui: gînduri despre problemele de ordin diplomatic sau despre istorie, mai cu seamă dacă aveau relevanță pentru vreun conflict internațional. Aceste gînduri ale sale, împreună cu articolele și discursurile concepute pe baza lor, se află acum în biblioteca fundației pe care a înființat-o, iar mie mi-a rămas un singur document scris în întregime pentru el însuși – pentru Helen. Îl știam pe tata un om al ideilor și al faptelor concrete, nu al poeziei, și din acest motiv hîrtia despre care aminteam este cu atît mai importantă pentru mine. Fiindcă aceasta este o carte pentru oameni maturi și fiindcă doresc să fie o reflectare cît mai fidelă și mai deplină a realității, am inclus-o aici, în ciuda unor scrupule pe care le-am avut la început. Este posibil ca tata să fi făcut alte însemnări similare, dar era tipic pentru el să le distrugă – să le ardă poate în grădina casei noastre din Amsterdam, unde în copilărie găseam cîteodată în micul grătar din piatră bucăți arse de hîrtie; aceasta a supraviețuit probabil din întîmplare. Scrisoarea este nedatată și de aceea am ezitat cu privire

la locul pe care să i-l atribui în această cronologie. O redau în acest punct fiindcă se referă la primele zile ale iubirii dintre tata și Helen, deși tensiunea ce răzbate din ea mă face să cred că a scris-o într-un moment în care nu i-ar mai fi putut-o înmîna.

Oh, dragostea mea, voiam să-ți spun cît de mult m-am gîndit astăzi la tine. Amintirile mele îți aparțin în întregime, fiindcă se întorc necontenit la primele noastre clipe împreună. M-am întrebat de multe ori de ce alte iubiri nu-ți pot înlocui prezența, și revin de fiecare dată la iluzia că sîntem încă împreună și apoi – fără să vreau – la convingerea că mi-ai subjugat amintirile. Cînd mă aștept mai puțin, mă copleșește ecoul cuvintelor tale. Simt apăsarea palmei tale pe a mea, simt mîinile noastre împreunate ascunse sub marginea jachetei mele, haina mea împăturită pe scaunul dintre noi, delicatețea degetelor tale, profilul tău privind dincolo de mine, exclamația ta cînd am intrat, împreună, în Bulgaria, cînd am zburat pentru prima dată peste munții ei.

În timpul scurs de cînd eram noi tineri, draga mea, s-a produs o revoluție sexuală, o bacanală de proporții mitice pe care tu nu ai trăit s-o vezi; acum, în Occident cel puțin, tinerii nu mai au nevoie de preliminarii. Dar îmi amintesc de restricțiile din vremea noastră cu aproape același dor cu care evoc momentul dispariției lor, legitime, de mult mai tîrziu. Acelea sînt amintiri pe care nu le pot împărtăși cu nimeni: cunoașterea intimă a veșmintelor celuilalt, în situația în care eram nevoiți să amînăm împlinirea oricărei dorințe, felul cum renunțarea la orice piesă de îmbrăcăminte era o problemă chinuitoare, astfel încît îmi amintesc cu o claritate torturantă – și atunci cînd vreau cel mai puțin – curba delicată a gîtului tău și gulerul bluzei tale, bluza aceea a cărei formă o știam pe dinafară înainte ca degetele mele să-i fi atins măcar țesătura sau nasturii minusculi. Îmi amintesc mirosul de tren și de săpun aspru al umărului jachetei tale negre, rotunjimea pălăriei tale negre de pai, la fel cum îmi amintesc moliciunea părului tău, aproape în aceeași nuanță cu negrul pălăriei. Cînd am îndrăznit să petrecem o jumătate de oră împreună în camera mea de hotel, în Sofia, înainte de a coborî la următoarea masă insipidă, am crezut că voi muri de dor. Cînd ți-ai așezat jacheta pe scaun și ți-ai pus deasupra bluza, cu gesturi încete și deliberate, cînd te-ai întors spre mine cu ochii aceia care nu i-au părăsit nici o

clipă pe ai mei, am simțit că încremenesc în focul meu lăuntric. Cînd mi-ai luat mîinile și le-ai pus în jurul mijlocului tău, iar ele au avut de ales între textura fustei și textura mai delicată a pielii tale, mi-a venit să plîng.

Poate că atunci am zărit unica ta imperfecțiune – unicul loc, poate, pe care nu l-am sărutat niciodată – micul dragon încovrigat de pe omoplatul tău. Probabil că mîinile mele l-au atins înainte de a-l vedea. Îmi amintesc tresărirea mea – și a ta – cînd l-am văzut și l-am mîngîiat cu un deget curios. În timp, el a devenit pentru mine o parte a geografiei spatelui tău, dar în acel prim moment mi-a inspirat o dorință plină de teamă. Fie că toate astea s-au întîmplat în hotelul acela din Sofia, fie că nu, trebuie să le fi trăit cam în aceeași perioadă cînd mi s-au întipărit în minte înșiruirea delicată a dinților tăi de jos și pielea din jurul ochilor, cu primele ei semne de vîrstă, precum o fină pînză de păianjen...

Aici însemnarea tatei se întrerupe brusc, iar mie nu-mi rămîne decît să mă întorc la scrisorile lui, mai reținute, către mine.

Capitolul 50

„Turgut Bora și Selim Aksoy ne așteptau la aeroportul din Istanbul.

– Paul! Turgut mă îmbrățișă, mă sărută și mă bătu pe umăr. Doamnă profesor! exclamă apoi, strîngînd mîna lui Helen în palmele sale. Slavă Domnului că ați ajuns cu bine și în siguranță! Bine ați revenit triumfători!

– Ei, eu n-aș spune chiar triumfători, am replicat, rîzînd cam fără tragere de inimă.

– Lasă că vom discuta, vom discuta! mă încurajă Turgut cu alte cîteva palme zdravene pe spate.

Salutul lui Selim Aksoy se dovedi mult mai ponderat.

Peste o oră ne aflam în pragul apartamentului lui Turgut, unde doamna Bora ne aștepta, vizibil încîntată de întoarcerea noastră. Atît mie, cît și lui Helen ne-a scăpat o scurtă exclamație de surprindere: era îmbrăcată într-un albastru foarte deschis, ca o micuță floare de primăvară.

– Vă admiram rochia, îi explică Helen, luîndu-i mîna în palma ei.

Doamna Bora rîse.

– Vă mulțumesc.

Apoi, împreună cu Selim Aksoy, ne servi cu cafea și cu ceva pe care-l numi *börek,* un rulou din aluat cu brînză sărată în interior, urmate de o cină formată din cinci sau șase feluri de mîncare.

– Și acum, prieteni, spuneți-ne ce ați aflat.

Sarcina era dificilă, dar împreună i-am relatat ce se întîmplase la conferința din Budapesta, întîlnirea mea cu Hugh James, povestea mamei lui Helen și scrisorile lui Rossi. Turgut a făcut ochii mari cînd i-am povestit despre cartea cu dragon găsită de Hugh James. Rememorînd toate aceste întîmplări, mi-am dat seama că, într-adevăr, descoperisem multe lucruri noi. Din nefericire însă, nici unul dintre ele nu ne spunea nimic despre soarta lui Rossi.

La rîndul lui, Turgut ne povesti că, în timpul absenței noastre din Istanbul, avuseseră probleme serioase. Cu două seri înainte, prietenul său de la arhivă fusese atacat pentru a doua oară, chiar în apartamentul în care se odihnea acum. Omul pe care îl lăsaseră cu el pentru a-l veghea adormise și nu văzuse nimic. Acum angajaseră un altul, sperînd că acesta va fi mai atent. Deși luaseră toate măsurile de precauție, bietul domn Erozan se simțea foarte rău.

Dar mai aveau și alte vești. Turgut dădu pe gît o a doua ceașcă de cafea și se ridică apoi pentru a lua ceva din biroul său; m-am simțit ușurat văzînd că de data aceasta nu mă mai invită înăuntru. Cînd se întoarse, aduse cu el un notes și se așeză din nou lîngă Selim Aksoy, ațintind asupra noastră o privire gravă.

– Ți-am spus la telefon că, în absența voastră, am găsit o scrisoare. Originalul e în slavonă, limba vechilor biserici creștine. Așa cum ți-am povestit, a fost scrisă de un călugăr din Carpați și se referă la călătoriile acestuia în Istanbul. Prietenul meu, Selim, a fost surprins de faptul că scrisoarea nu e în latină, dar poate că acest călugăr era slav de origine. Să v-o citesc acum?

– Desigur, am răspuns, dar Helen ridică o mînă.

– Numai un minut, vă rog. Cum și unde ați găsit-o?

– Domnul Aksoy a descoperit-o în arhivă, în cea pe care am vizitat-o împreună. A petrecut trei zile cercetînd toate manuscrisele din secolul al XV-lea existente acolo. A găsit scrisoarea în cadrul unei mici colecții de documente aparținînd bisericilor necredincioase – adică bisericilor creștine cărora li s-a permis să funcționeze în Istanbul în timpul lui Mahomed Cuceritorul și al succesorilor săi. Nu există multe astfel de documente în arhivă, deoarece în general

erau păstrate în cadrul mănăstirilor, îndeosebi la patriarhia din Constantinopol. Unele au ajuns însă în mîinile sultanului, mai cu seamă cele referitoare la noile permise de funcționare a bisericilor în timpul Imperiului; aceste permise se numeau „firmane". Uneori sultanului îi erau adresate... cum spuneți voi?... petiții pe teme bisericești, iar acestea s-au păstrat și ele în arhivă.

Turgut traduse rapid această explicație pentru Aksoy, care îi ceru să ne explice altceva.

– Da, prietenul meu are dreptate: mi-a amintit că, la scurt timp după ce a pus stăpînire pe oraș, Cuceritorul a numit un nou patriarh al creștinilor, pe Ghenadie. Între sultan și Ghenadie exista o prietenie strînsă; v-am spus că stăpînul a dat dovadă de toleranță față de creștini după cucerirea orașului. Ei bine, Mahomed i-a cerut noului patriarh să-i rezume în scris preceptele credinței ortodoxe, document pe care l-a tradus apoi și l-a inclus în biblioteca sa personală. În arhivă există o copie a acestei traduceri, plus copii ale statutelor unor biserici, care trebuiau înaintate sultanului spre aprobare. Domnul Aksoy citea unul dintre aceste statute, ce aparținea unei biserici din Anatolia, și între două dintre filele sale a găsit această scrisoare.

– Mulțumesc, răspunse Helen și se rezemă din nou de spătarul scaunului, pregătită să asculte mai departe.

– Din păcate, nu vă pot arăta originalul; firește că nu l-am putut scoate din arhivă. Vă puteți duce și voi să-l vedeți, dacă doriți. E scris într-o splendidă caligrafie, pe o filă mică de pergament cu un colț îndoit. Acum să vă arăt traducerea noastră în engleză. Vă rog să țineți seama că este o traducere după o altă traducere, așa încît e posibil ca unele detalii să se fi pierdut pe parcurs.

Și Turgut ne-a citit următoarele:

> Sfinția Ta, mărite stareț Maxim Eupraxius,
>
> Pleacă-ți urechea la cuvintele unui umil păcătos. Așa cum ți-am scris, a fost mare gîlceavă între noi după neizbînda de ieri a soliei noastre. În orașul acesta nu sîntem feriți de primejdii, și cu toate astea nu l-am putut părăsi fără a ști ce s-a ales de comoara pe care o căutăm. În această dimineață, prin îndurarea Atotputernicului, o nouă

cale ni s-a deschis, despre care îți dau de știre aici. Auzind de la gazda noastră și totodată bunul său prieten despre necazul nostru, starețul de la Panachrantos a venit el însuși la noi, la Sfînta Irina. Domnia Sa este un om sfînt și binevoitor, cu vîrsta de cincizeci de ani, care și-a trăit îndelunga viață mai întîi în Marea Lavră de la Muntele Athos și apoi, vreme de mulți ani, ca frate și stareț la Panachrantos. Venind aici, s-a sfătuit singur cu prietenul său, și apoi amîndoi au vorbit cu noi în încăperile gazdei noastre, în cel mai deplin secret, după ce i-au trimis afară pe toți novicii și pe slujbași. Ne-a spus că n-a știut pînă dimineață de șederea noastră aci și că, auzind despre ea, a venit la prietenul său pentru a-i împărtăși ceva ce nu îi spusese mai înainte, nevoind să atragă pericolul asupra lui și a călugărilor săi. Pe scurt, ne-a dezvăluit că lucrul pe care îl căutăm a fost deja dus afară din oraș, într-un adăpost din ținuturile supuse ale bulgarilor. Ne-a dat apoi cele mai tainice sfaturi pentru a călători într-acolo fără primejdie și ne-a spus numele lăcașului pe care trebuie să-l găsim. Am mai fi zăbovit aici o vreme, ca să-ți trimitem vești și să primim ordinele Sfinției Tale, dar stareții ne-au spus că ieniceri de la curtea sultanului au venit deja la patriarh pentru a-l întreba despre dispariția lucrului căutat de noi. E mare primejdie pentru noi să mai rămînem chiar și o zi, și vom fi mai la adăpost călătorind prin tărîmurile necredincioșilor decît aici. Iartă-ne voința de a porni la drum fără a putea trimite după ordinele Sfinției Tale. Fie ca binecuvîntările tale și ale Domnului să fie cu noi în această hotărîre. Dacă va fi nevoie, voi da focului și această scrisoare înainte ca ea să ajungă în mîinile tale și voi veni să dau seamă de căutările noastre prin viu grai, dacă nu-mi va fi amuțit pînă atunci.

Nevolnicul păcătos, fratele Chiril,
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

După ce Turgut sfîrși de citit, în salon se lăsă o tăcere adîncă. Doamna Bora și Selim Aksoy rămaseră nemișcați, Turgut își trecu o mînă prin coama sa argintie, iar eu și Helen ne privirăm uimiți.

– Anul Domnului 6985? am întrebat în cele din urmă. Ce înseamnă asta?

– Documentele medievale erau datate pornind de la anul Creației din Geneză, îmi explică Helen.

– Într-adevăr, precizează Turgut. Conform cronologiei moderne, anul 6985 devine 1477.

Nu mi-am putut împiedica un oftat.

– Scrisoarea are un ton extrem de viu și reflectă, evident, o intensă preocupare pentru ceva anume. Dar eu unul mă simt pierdut aici, am recunoscut jenat. Data mă determină să bănuiesc o anume conexiune cu fragmentul acela găsit anterior de domnul Aksoy, dar ce dovadă avem că autorul acestei scrisori provenea într-adevăr din Carpați? Și de ce credeți că are legătură cu Vlad Dracula?

Turgut surîse.

– Excelente întrebări, ca de obicei, tinere necredincios. Să vedem dacă pot răspunde la ele. Așa cum v-am spus, Selim cunoaște orașul foarte bine, iar cînd a găsit scrisoarea aceasta și și-a dat seama că ne-ar putea fi utilă, a mers cu ea la un prieten al său, custodele vechii biblioteci a Mănăstirii Sfînta Irina, care încă există. Acest prieten a tradus-o în turcă și s-a arătat foarte interesat de ea, fiindcă amintea de mănăstirea lui. Dar nu a găsit în biblioteca sa nici o mențiune a vreunei asemenea vizite în 1477 – ori nu a fost înregistrată de la bun început, ori documentele în cauză au dispărut de mult.

– Dacă misiunea la care se referă era una periculoasă și secretă, sublinie Helen, probabil că n-a fost menționată nicăieri.

– Cît se poate de adevărat, dragă doamnă. În orice caz, prietenul lui Selim ne-a fost de ajutor într-o privință foarte importantă: a cercetat în cele mai vechi documente monastice pe care le-a găsit și a descoperit că persoana căreia îi era adresată scrisoarea, acel Maxim Eupraxius, a fost în ultima parte a vieții stareț al unei mănăstiri de la Muntele Athos. Dar în 1477, cînd i-a fost scrisă această misivă, era stareț al unui alt lăcaș: al celui de la lacul Snagov.

Turgut sublinie aceste ultime cuvinte cu un ton triumfător.

După cîteva clipe de tăcere intensă, Helen murmură:

– «Sîntem oameni ai Domnului, oameni din Carpați.»

– Poftim? întrebă Turgut, privind-o cu interes.

– Da, am preluat eu ideea. «Oameni din Carpați.» E dintr-o baladă, un cîntec popular românesc pe care l-a găsit Helen în Budapesta.

Le-am povestit despre vechile cărți de balade pe care le răsfoiserăm la biblioteca Universității din Budapesta, despre gravura cu dragonul și biserica ascunsă printre copaci. Cînd am menționat acest ultim amănunt, sprîncenele lui Turgut s-au ridicat pînă aproape de linia părului, așa că am început să caut cu febrilitate printre hîrtiile mele. O clipă mai tîrziu, am găsit traducerea scrisă de mînă printre dosarele din servietă – «Dumnezeule, am exclamat în sinea mea, dacă aș pierde vreodată această servietă...» – și le-am citit-o, cu pauze, pentru ca Turgut să le traducă în turcă doamnei Bora și lui Selim.

Și purceseră spre porți, pînă la marele oraș.
Purceseră spre marele oraș, venind de pe tărîmul morții.
«Sîntem oameni ai Domnului, oameni din Carpați.
Sîntem călugări și sfinți, dar vă aducem ticăloasă veste.
Aducem veste despre năpasta ce se abate asupra marelui oraș.
Slujindu-ne stăpînul, venim și plîngem pentru moartea lui.»
Purceseră spre porți și-ntreg orașul plînse odată cu ei
Cînd intrară.

– Oh, cît e de ciudat și de înspăimîntător! exclamă Turgut. Toate baladele dumneavoastră sînt la fel ca aceasta, doamnă?

– Da, majoritatea, răspunse Helen rîzînd.

Mi-am dat seama atunci că, în entuziasmul meu, uitasem pentru o clipă că Helen se află lîngă mine și cu greu m-am oprit să nu întind mîna pentru a o cuprinde pe a ei și să nu-mi ațintesc privirea asupra zîmbetului ei sau a pufușorului întunecat de pe obraji.

– Iar dragonul acela ascuns printre copaci... trebuie să fie o legătură!

– Aș vrea să-l fi văzut și eu, oftă Turgut și izbi marginea mesei cu palma atît de tare, încît cestile de cafea zăngăniră, iar doamna Bora îl bătu ușurel pe braț, liniștitor. El îi mîngîie mîna micuță. Nu, uite... năpasta!

Se întoarse spre Selim, și urmă un schimb rapid de replici în turcă. Am văzut cum ochii lui Helen se îngustează de concentrare.

– Ce năpastă? Cea din baladă?

– Da, draga mea. Pe lîngă scrisoare, am mai aflat ceva despre Istanbulul din exact acea perioadă, ceva ce prietenul meu, domnul Aksoy, știa deja. Spre sfîrșitul verii lui 1477, pe o vreme fierbinte, s-a întîmplat aici ceea ce istoricii noștri numesc Ciuma Mică sau Năpasta Mică. Epidemia a secerat multe vieți în vechiul cartier Pera, astăzi Galata. Cadavrele au fost trase în țeapă chiar prin inimă, înainte de a fi arse. Procedeul este destul de neobișnuit, fiindcă în mod normal corpurile nefericiților erau arse pur și simplu în afara porților orașului, pentru a împiedica răspîndirea bolii. Dar aceasta a fost o epidemie de scurtă durată și nu a făcut foarte multe victime.

– Și credeți că acești călugări – dacă au fost aceiași cu cei din baladă – au adus boala în oraș?

– Firește că nu avem de unde să știm, recunoscu Turgut. Dar dacă balada voastră descrie același grup de călugări...

– M-am gîndit la ceva, îl întrerupse Helen. Nu-mi amintesc, Paul, dacă ți-am povestit asta, dar Vlad Dracula a fost unul dintre primii strategi militari din istorie care au utilizat... cum se spune... boala în război.

– Arma biologică, am intervenit. Așa e, mi-a spus Hugh James.

– Da. Cînd armatele sultanului invadau Valahia, Dracula obișnuia să trimită în tabăra otomană oameni bolnavi de variolă sau de ciumă, deghizați în turci, cu misiunea de a infecta cît mai mulți dușmani înainte de a-și da sfîrșitul.

Dacă lucrurile n-ar fi fost atît de teribile, aș fi zîmbit. Domnitorul valah era pe cît de distrugător, pe atît de creativ, un inamic de o inteligență extremă. O clipă mai tîrziu mi-am dat seama că mă gîndisem la el la timpul prezent.

– Înțeleg, încuviință Turgut. Vreți să spuneți că, poate, acești călugări – dacă erau aceiași – au adus ciuma din Valahia.

Helen se încruntă însă.

– Dar asta nu explică un lucru; dacă unii dintre ei erau bolnavi de ciumă, cum de i-a lăsat starețul de la Sfînta Irina să stea în mănăstirea lui?

– Doamnă, aveți dreptate. Doar dacă n-a fost ciumă, ci o altfel de boală, dar n-avem cum ști acest lucru.

Urmară cîteva momente de tăcere frustrantă, după care, în final, Helen spuse:

– Mulți călugări ortodocși au venit în pelerinaj la Constantinopol după cucerirea otomană. Poate că și acesta era, pur și simplu, un grup de pelerini.

– Dar căutau ceva ce aparent n-au găsit în peregrinările lor, sau n-au găsit în Constantinopol. Iar fratele Chiril spune că vor merge în Bulgaria deghizați în pelerini, ceea ce ar însemna că în realitate erau altceva; cel puțin, mie așa mi se pare.

Turgut se scărpină în cap.

– Domnul Aksoy s-a gîndit și el la acest lucru și mi-a explicat că majoritatea relicvelor creștine din bisericile Constantinopolului au fost distruse sau furate în vremea invaziei – icoane, cruci, oseminte ale sfinților. Desigur, în 1453 nu mai existau aici atîtea comori ca în anii de glorie ai Bizanțului, fiindcă majoritatea obiectelor de preț fuseseră furate în timpul cruciadei din 1204 – știți, fără îndoială, acest lucru – și duse la Roma, la Veneția și în alte orașe din Occident. Turgut își desfăcu mîinile, într-un gest de dezaprobare, și continuă: Tata mi-a povestit despre minunații cai de pe bazilica San Marco, din Veneția, furați din Constantinopol de cruciați. Vedeți, invadatorii creștini au fost la fel de răi ca otomanii. În orice caz, prieteni, în timpul invaziei din 1453, unele odoare bisericești au fost ascunse, iar altele au fost chiar scoase din oraș înainte ca trupele sultanului să instituie asediul, fiind adăpostite în mănăstiri din afara zidurilor sau duse în secret în alte țări. Dacă acei călugări erau pelerini, poate că veniseră în oraș cu speranța de a se închina la vreun obiect sfînt, pe care nu l-au mai găsit. Poate că starețul celeilalte mănăstiri s-a referit de fapt la o icoană care a fost dusă în taină și pusă la adăpost în Bulgaria. Dar nu avem cum știi sigur, numai din această scrisoare.

– Acum înțeleg de ce ai spus că trebuie să mergem în Bulgaria, deși nu-mi pot imagina cum vom reuși să aflăm mai multe despre povestea asta și nici cum anume vom ajunge acolo. Și ești sigur că nu mai avem unde să căutăm aici, în Istanbul?

Turgut clătină din cap cu gravitate și își aduse aminte de ceașca sa de cafea.

– M-am folosit de toate resursele la care m-am putut gîndi, inclusiv unele despre care – îmi pare rău să recunosc – nu vă pot da amănunte. Domnul Aksoy a căutat pretutindeni, în cărțile sale, în bibliotecile prietenilor, în arhivele universității. Am discutat cu toți istoricii pe care i-am găsit, printre care și un specialist în cimitirele din Istanbul. Nu am descoperit nici o mențiune a vreunei înmormîntări neobișnuite a unui străin aici, în acea perioadă. Este posibil să-mi fi scăpat ceva, dar nu știu unde aș mai putea căuta acum, rapid. Îmi dau seama că vă va fi greu să vă duceți în Bulgaria, prieteni. M-aș fi dus eu însumi, numai că mie mi-ar fi și mai dificil. Turc fiind, eu nici măcar nu pot participa la conferințele academice de acolo. Nimeni nu-i urăște pe urmașii otomanilor mai rău decît bulgarii.

– Oh, nici românii nu se lasă mai prejos, îl asigură Helen, temperîndu-și cuvintele cu un surîs care-i aduse și lui un zîmbet pe buze.

– Dar... Oh, Doamne! am exclamat rezemîndu-mă de pernele divanului, năpădit de una dintre acele senzații de irealitate care mă cuprindea tot mai des în ultima vreme. Dar nu știu cum vom putea face asta.

Turgut se aplecă spre mine și așeză pe masă, în fața mea, traducerea în engleză a scrisorii călugărului ortodox.

– Nici el n-a știut.

– Cine?

– Fratele Chiril. Uite ce e, prietene, cînd a dispărut Rossi?

– Cu mai mult de două săptămîni în urmă.

– Deci nu aveți vreme de pierdut. Știm că Dracula nu se află în mormîntul său de la Snagov. Și nu credem că a fost îngropat în Istanbul. Dar uite aici o dovadă – și bătu cu palma pe scrisoarea călugărului. Nu știm ce anume dovedește, dar în 1477 cineva de la Mănăstirea Snagov s-a dus în Bulgaria, sau cel puțin a încercat să se ducă. Este o pistă ce merită urmată. Dacă nu veți găsi nimic, veți fi măcar împăcați că ați făcut tot ce v-a stat în puteri; după aceea veți putea pleca acasă pentru a-l plînge pe profesor cu inima împăcată, iar noi, dragii mei, vă vom prețui întotdeauna. Dar, dacă nu veți încerca, veți regreta fără încetare și vă veți întreba mereu cum ar fi fost dacă v-ați fi dus.

Cu aceste cuvinte, Turgut luă din nou traducerea, urmări ceva cu degetul și citi cu glas tare:

– «E mare primejdie pentru noi să mai rămînem chiar și o zi, și vom fi mai la adăpost călătorind pe tărîmurile necredincioșilor decît aici.» Uite, prietene, pune asta în servietă. Copia aceasta, în engleză, e pentru voi. Alături de ea veți găsi și un exemplar în slavonă, pe care l-a scris prietenul domnului Aksoy. În plus, am aflat că există în Bulgaria un specialist la care ați putea apela. Numele lui e Anton Stoicev. Domnul Aksoy nutrește o mare admirație pentru munca lui, ale cărei rezultate au fost publicate în numeroase țări. Stoicev știe despre Balcanii medievali mai multe decît oricine altcineva în viață – mai cu seamă despre teritoriul Bulgariei. Omul locuiește undeva lîngă Sofia; trebuie să întrebați de el.

Pe neașteptate și fără reticențe, spre surprinderea mea, Helen îmi luă mîna; crezusem că trebuie să ne păstrăm relația secretă chiar și aici, printre prieteni. Am observat că privirea lui Turgut se opri o clipă asupra gestului ei. Ridurile fine din jurul ochilor săi se adînciră, iar doamna Bora surîse larg, încleștîndu-și mîinile mici pe genunchi. În mod evident, era bucuroasă de apropierea noastră, și am simțit brusc un fel de binecuvîntare din partea acestor oameni inimoși.

– Atunci îi voi telefona mătușii mele, spuse Helen ferm, strîngîndu-mi degetele.

– Éva? Dar ce poate face ea?

– După cum știi, poate orice. Nu, de fapt nu știu exact cum anume va proceda și ce va putea face, dar are mulți prieteni în poliția secretă maghiară – aici Helen coborî vocea, parcă fără voia ei –, iar aceștia au la rîndul lor prieteni pretutindeni în Europa de Est. Și dușmani, firește; cu toții se spionează unii pe alții. E posibil s-o pun astfel într-un fel în pericol, și acesta e singurul lucru pe care îl regret. În plus, va trebui să dăm o șpagă mare, mare de tot.

– Bacșiș, încuviință Turgut. Desigur. Eu și Selim Aksoy ne-am gîndit deja la asta și am găsit douăzeci de mii de lire pe care le puteți folosi. Și, cu toate că nu pot veni cu voi, vă voi ajuta atît cît îmi stă în putință, la fel ca domnul Aksoy, de altfel.

Îi priveam intens acum, pe el și pe Aksoy; amîndoi ședeau în fața noastră, cu spatele foarte drept și cu o expresie serioasă în ochi. Ceva în figurile lor – a lui Turgut mare și rozalie, a celuilalt delicată, amîndouă calme, dar atente și extrem de concentrate –, ceva mi s-a părut brusc foarte familiar. O senzație nedefinită m-a cuprins și, pentru o fracțiune de secundă, mi-a întîrziat întrebarea de pe buze. Apoi am strîns hotărît mîna lui Helen – mîna aceea puternică, aspră, deja iubită – și am privit drept în ochii întunecați ai lui Turgut.

– Cine sînteți voi? am întrebat.

Cei doi se priviră și ceva păru să treacă în tăcere de la unul la altul. Apoi, pe un ton limpede și grav, Turgut răspunse:

– Lucrăm pentru sultan.“

Capitolul 51

„Eu și Helen ne-am tras înapoi odată. Pentru o clipă am crezut că Turgut și Selim erau de partea cine știe cărei forțe a întunericului, și am rezistat cu greu tentației de a-mi înhăța servieta, a prinde brațul lui Helen și a o lua la fugă din apartament. Cum altfel, decît prin mijloace oculte, ar putea bărbații aceștia doi, pe care îi crezusem prieteni, să lucreze pentru un sultan mort de mult? De fapt, toți sultanii muriseră de mult, așa că, indiferent la care dintre ei se referise Turgut, nici unul nu mai putea fi acum pe lumea aceasta. Și ne mințiseră oare în tot acest timp deopotrivă în celelalte privințe?

Deruta mi-a a fost risipită brusc de vocea lui Helen. Se aplecă în față, palidă și cu ochii mari, dar rosti întrebarea pe un ton calm, o întrebare pur practică, dată fiind situația – atît de practică, încît am avut nevoie de cîteva momente pentru a o înțelege.

– Domnule profesor Bora, cîți ani aveți?

– Ah, dragă doamnă, zîmbi el, în caz că mă întrebați dacă am cumva cinci sute de ani, răspunsul este, din fericire, nu. Lucrez pentru strălucirea sa, Magnificul Ocorotitor al Lumii Sultanul Mahomed al II-lea, dar n-am avut niciodată suprema onoare de a-l întîlni.

– Și atunci, ce naiba vrei să spui? am izbucnit eu.

Turgut surîse din nou, iar Selim înclină amabil capul spre mine.

– N-am vrut să vă spun acest lucru, dar, fiindcă ne-ați acordat încrederea în atît de multe privințe și pentru că mi-ați pus această întrebare atît de interesantă, vă voi explica. Am venit pe lume cît se poate de normal, în 1911, și sper să mor la fel de normal în patul meu, cam prin 1985, rîse el ușor. Toți cei din familia mea au trăit însă ani îndelungi, așa că și eu, probabil, voi ajunge să șed pe acest divan pînă la o vîrstă prea înaintată pentru a mai fi respectabilă. Domnul Aksoy are, de asemenea, vîrsta pe care o puteți vedea. Nu e nimic straniu sau neobișnuit în privința noastră. Ceea ce am să vă spun însă acum este cel mai tainic secret pe care l-aș putea încredința cuiva, și va trebui să-l păstrați pentru voi orice s-ar întîmpla: amîndoi facem parte din Garda Semilunii a lui Mahomed al II-lea.

– Nu cred că am auzit despre așa ceva, se încruntă Helen.

– Nu, doamnă profesor, nu ați auzit. Turgut privi spre Selim, care asculta liniștit, străduindu-se să ne urmărească discuția și privindu-ne cu ochii săi verzi ca două guri de iaz. Cred că nimeni nu a auzit despre noi, cu excepția membrilor ordinului, firește. Gruparea s-a constituit ca o gardă secretă, din rîndul celor mai bune corpuri de elită ale ienicerilor.

Mi-am amintit brusc chipurile acelea tinere, cu ochi strălucitori, pe care le văzusem în picturile de la Topkapî Sarai, grupate în rînduri strînse în jurul tronului pe care ședea sultanul, gata să se repeadă la orice potențial asasin sau la oricine avea nenorocul să cadă în dizgrația stăpînului lor.

Turgut părea să-mi fi citit gîndurile, fiindcă încuviință cu o mișcare din cap.

– Înțeleg că ați auzit despre ieniceri. Ei bine, prieteni, în 1477, Mahomed Magnificul și Gloriosul a strîns în jurul său douăzeci dintre cei mai educați și mai de încredere oameni ai săi și a constituit în secret noua Gardă a Semilunii. Oamenii aceștia aveau un singur țel, care trebuia urmărit chiar și cu prețul vieții, dacă era nevoie – și anume, să împiedice orice atacuri ale Ordinului Dragonului împotriva imperiului și, pe de altă parte, să-i vîneze și să-i ucidă pe membrii acestuia oriunde și oricînd îi găseau.

Helen a deschis gura odată cu mine, dar de această dată i-am luat-o înainte:

– Garda Semilunii a fost fondată în 1477, anul în care călugării au venit în Istanbul! Dar Ordinul Dragonului era mult mai vechi, fiind înființat de împăratul Sigismund în 1400, dacă nu mă înșel.

– Mai exact în 1408, prietene. Desigur. Pînă în 1477, el devenise deja o problemă pentru sultanii Imperiului Otoman. Dar în acel an Luminăția Sa Ocrotitorul Lumii s-a gîndit că în viitor vor urma probabil atacuri și mai crude ale Ordinului Dragonului.

– Ce vrei să spui?

Mîna lui Helen era nemișcată într-a mea și înghețată.

– Nici chiar în statutul nostru nu este precizat acest lucru în mod direct, dar eu unul sînt sigur că nu e o pură coincidență faptul că sultanul a înființat Garda la doar cîteva luni după moartea lui Vlad Țepeș. Turgut își împreună palmele ca pentru rugăciune, deși – mi-am amintit eu – cei din neamul lui obișnuiau să se roage prosternați, cu fața la pămînt. În statut, continuă el, se spune că Luminăția Sa a fondat Garda Semilunii pentru a combate Ordinul Dragonului, cel mai disprețuit vrăjmaș al mărețului său imperiu, pretutindeni și totdeauna, pe mare și pe uscat și chiar dincolo de moarte. Eu consider, adăugă el, aplecîndu-se spre noi și privindu-ne intens, cu ochi strălucitori sub claia de păr argintiu, eu consider că Luminăția Sa a bănuit, sau chiar a știut, ce pericol poate reprezenta Vlad Dracula pentru imperiu după moarte. Așa cum am văzut, sultanul a înființat tot în acea perioadă o colecție de documente referitoare la Ordinul Dragonului; arhiva nu constituia un secret, dar era consultată în taină de membrii Gărzii noastre, și încă mai este. Iar acum scrisoarea găsită de Selim și balada dumneavoastră, doamnă, sînt alte două dovezi care demonstrează că Luminăția Sa avea motive temeinice de îngrijorare.

Mintea îmi zumzăia de întrebări.

– Dar cum ați ajuns voi doi membri ai acestei Gărzi?

– Calitatea de membru este transmisă din generație în generație, de la tată la fiul cel mare al familiei. Fiecare tînăr este... cum se spune în engleză?... învestit la vîrsta de nouăsprezece ani. Dacă un

părinte nu are băieți sau are numai fii nevrednici, secretul moare odată cu el.

Turgut se întrerupse o clipă, amintindu-și de ceașca de cafea, acum goală, iar doamna Bora se ridică pentru a i-o umple din nou.

– Secretul privind Garda Semilunii a fost păstrat atît de bine, încît nici ceilalți ieniceri nu au știut că unii dintre tovarășii lor făceau parte dintr-o astfel de grupare. Iubitul nostru *fatih*[1] s-a stins în 1481, dar Garda sa a supraviețuit. Ienicerii au deținut o putere considerabilă uneori, în timpul unor sultani mai slabi, dar nimeni n-a trădat secretul. Cînd imperiul s-a stins, nimeni n-a știut de noi, astfel că ne-am continuat existența tainică. În timpul Primului Război Mondial statutul a fost păstrat în siguranță de tatăl lui Selim și apoi de el însuși în timpul celuilalt mare război. El îl ține și acum, într-un loc secret, același de secole.

Cu aceste cuvinte, Turgut trase adînc aer în piept și apoi sorbi cu poftă o înghițitură de cafea.

– Parcă ați spus, interveni Helen cu o oarecare suspiciune în glas, că tatăl dumneavoastră era italian. Cum de a ajuns atunci membru al Gărzii?

– Așa e, doamnă. Bunicul meu din partea mamei a fost însă un membru cît se poate de activ al Gărzii și nu a suportat ideea ca tradiția să moară odată cu el, deși nu a avut decît o fiică. Iar cînd și-a dat seama că imperiul se va stinge definitiv în timpul vieții sale...

– Mama dumitale! exclamă Helen.

– Da, draga mea. După cum vezi, nu ești singura de aici care se poate lăuda cu o mamă remarcabilă. Așa cum cred că v-am mai spus, a fost una dintre cele mai educate femei din țara noastră în acea epocă – una dintre foarte puținele femei cu o înaltă educație, de fapt –, iar bunicul nu a cruțat nici un efort pentru a-i transmite toate cunoștințele și întreaga sa ambiție și pentru a o pregăti să intre în rîndurile Gărzii. A devenit interesată de inginerie pe cînd aceasta era o știință relativ nouă aici și, după ce a fost primită în Gardă, bunicul i-a permis să plece la Roma pentru studii (el avea prieteni acolo). Cunoștea foarte

[1] Cuceritor (tc.)(n.red.)

bine matematica superioară și putea citi în patru limbi, inclusiv în greacă și arabă.

Turgut se întrerupse pentru a le spune ceva în turcă doamnei Bora și lui Selim, ambii încuviințînd tăcuți, apoi reluă către mine și Helen:

– Putea călări la fel de bine ca orice bărbat din cavaleria sultanului și – cu toate că puțini sînt cei care știu acest lucru – țintea tot atît de precis. Aici Turgut clipi spre Helen și mi-am amintit de micul ei revolver; oare unde îl ținea? Mama a învățat de la bunicul meu multe despre legenda vampirilor și despre cum pot fi protejate ființele vii de strategiile lor malefice. Dacă vreți s-o vedeți, am fotografia ei aici.

Se ridică și o luă de pe o măsuță sculptată din colț, așezînd-o cu gesturi moi în mîna lui Helen. Era o imagine izbitoare, învăluită în acea delicată claritate a fotografiilor de la începutul secolului. Doamna ce pozase într-un studio din Istanbul părea o persoană calmă și serioasă, dar fotograful, ascuns sub pînza neagră a vechiului aparat, prinsese o rază de amuzament în ochii ei. Nuanța sepia a tenului părea perfectă deasupra rochiei închise la culoare. Figura ei amintea fără dubii de cea a lui Turgut, dar nasul și bărbia erau mai fine, deschizîndu-se ca o floare proaspătă pe tulpina gîtului; părea chipul unei prințese otomane. Părul ei, sub o pălărie sofisticată, cu pană, era ridicat și strîns în vălătuci negri. Ochii îi luceau cu acea vagă umbră de umor și, brusc, mi-a părut rău că ne despart atîția ani.

Turgut luă din nou fotografia în mîinile sale.

– Bunicul a dat dovadă de înțelepciune cînd a încălcat tradiția și a ales-o pentru a intra în rîndurile Gărzii. Ea a fost cea care a găsit fragmente din arhiva noastră risipite în alte biblioteci și le-a readus în sînul colecției. Cînd aveam cinci ani, a ucis un lup la reședința noastră de vară, iar cînd am împlinit unsprezece ani, m-a învățat să călăresc și să trag cu arma. Tata i-a fost întru totul devotat, deși îl speria cu neînfricarea ei; totdeauna spunea că o urmase în Turcia, de la Roma, pentru a-i mai potoli puțin bravura. La fel ca soțiile cele mai de încredere ale membrilor Gărzii, tata știa despre apartenența ei la această grupare și își făcea mereu griji pentru ea. Iată-l acolo!

Turgut arătă spre un portret în ulei pe care îl remarcasem mai devreme pe un perete, între ferestre. Bărbatul care ne privea din tablou

avea o înfățișare solidă, pitorească și plăcută, cu părul și ochii negri, o expresie blîndă și un costum închis la culoare. Turgut ne spusese că tatăl lui studiase istoria Renașterii italiene, dar eu mi-l imaginam cu ușurință jucînd table cu fiul său, în vreme ce mama se ocupa de educația serioasă a copilului.

Helen se mișcă lîngă mine, întinzîndu-și cu discreție picioarele.

– Spuneați că bunicul a fost un membru activ al Gărzii Semilunii. Ce înseamnă asta? Și care sînt activitățile voastre?

Turgut clătină din cap cu părere de rău.

– Despre acest lucru, stimată colegă, nu pot vorbi în detaliu nici măcar cu voi doi. Unele lucruri trebuie să rămînă secrete. V-am povestit cele de mai sus fiindcă m-ați întrebat și fiindcă dorim să aveți încredere deplină în ajutorul nostru. Garda va avea și ea foarte mult de cîștigat dacă veți merge în Bulgaria – și dacă o veți face cît mai curînd. Astăzi gruparea noastră este mică; am mai rămas doar cîțiva. Eu, din păcate, nu am un fiu – și nici o fiică – pentru a-i transmite calitatea mea de membru; domnul Aksoy își familiarizează nepotul cu tradițiile noastre. Dar vă puteți baza cu siguranță pe sprijinul otoman, într-un fel sau altul.

Am rezistat tentației de a spune ceva. Aș fi putut discuta în contradictoriu cu Helen, poate, dar a face asta cu forțele secrete ale Imperiului Otoman era peste puterile mele. Turgut ridică un deget în aer și continuă:

– Trebuie să vă atrag atenția asupra unui lucru, prieteni, unul foarte important. V-am împărtășit un secret care a fost păstrat cu mare precauție – și cu succes, credem noi – timp de cinci sute de ani. Nu avem nici un motiv să bănuim că vechiul nostru dușman îl cunoaște, deși în mod cert urăște orașul nostru și se teme de el la fel ca în timpul vieții sale. În statutul Gărzii, Luminăția Sa a înscris această lege: oricine trădează secretul către dușmani va fi pedepsit prin execuție imediată. Din cîte știu eu, acest lucru nu s-a întîmplat niciodată pînă acum. Dar vă rog să fiți atenți, atît pentru binele vostru, cît și pentru al nostru.

N-am sesizat nici o undă de amenințare sau de malițiozitate în vocea lui, ci doar o profunzime gravă, din care răzbătea loialitatea implacabilă ce i-a permis sultanului să cucerească Măreața Cetate,

anterior inexpugnabilă și arogantă, a Bizanțului. Mi-am dat seama că, atunci cînd spusese: «Lucrăm pentru sultan», se referise exact la acest lucru, cu toate că venise pe lume la jumătate de mileniu după moartea stăpînului său.

Soarele începuse să coboare dincolo de ferestrele salonului și o lumină roșiatică învălui trăsăturile lui Turgut, înnobilîndu-le. M-am gîndit pentru o clipă cît de fascinat ar fi fost Rossi de acest personaj și am fost curios ce întrebări – pe care eu însumi nu reușeam să le formulez – i-ar fi adresat el.

Helen găsi însă cea mai potrivită replică. Ridicîndu-se în picioare, astfel încît toți ceilalți o urmară, întinse mîna spre Turgut.

– Sîntem onorați de ceea ce ne-ați spus, rosti ea, privindu-l drept în ochi. Vom veghea secretul și dorințele sultanului cu prețul propriilor vieți.

Turgut îi sărută mîna, vizibil mișcat, iar Selim Aksoy se plecă în fața ei. Nu mai era nevoie să spun și eu ceva; lăsînd la o parte pentru moment ura tradițională a poporului ei față de opresorii otomani, Helen vorbise în numele amîndurora.

Am fi putut rămîne acolo toată ziua, privindu-ne tăcuți unii pe alții în vreme ce înserarea ne învăluia, dar sunetul telefonului ne scoase din reverie. Turgut se scuză și se duse să răspundă, în vreme ce doamna Bora începu să strîngă vesela de pe masă. Turgut ascultă în receptor cîteva minute, spuse ceva pe un ton agitat și apoi închise brusc, întorcîndu-se spre Selim și vorbind ceva în turcă. Imediat, acesta din urmă își puse haina.

– S-a întîmplat ceva? am întrebat.

– Da, din păcate. Este bibliotecarul, domnul Erozan, explică Turgut, lovindu-se în piept cu pumnul. Omul pe care l-am lăsat să aibă grijă de el a ieșit pentru o clipă și bietul meu prieten a fost atacat din nou. Acum este inconștient, iar paznicul pleacă după un medic. Situația e foarte gravă. Este al treilea atac, tocmai la asfințit.

Șocat, mi-am luat și eu haina, iar Helen își puse pantofii, deși doamna Bora așezase o mînă rugătoare pe brațul ei. Turgut își sărută soția și, cînd am ieșit în grabă, m-am întors pentru a o mai privi o dată și am văzut-o stînd în ușa apartamentului, palidă și speriată.“

Capitolul 52

– Unde putem dormi? întrebă Barley cu îndoială în glas.

Ne aflam într-o cameră a hotelului din Perpignan, o cameră dublă pe care o obținusem spunîndu-i bătrînului recepționer, și de această dată, că eram frate și soră. Omul ne înmînase cheia fără un cuvînt, deși se uitase bănuitor cînd la mine, cînd la el. Nu ne puteam permite să luăm două camere, și amîndoi știam asta.

– Ei bine? făcu Barley puțin cam nerăbdător.

Ne-am întors ochii către pat. Nu mai exista nici un alt loc în care unul din noi ar fi putut dormi, nici măcar un covor pe podeaua lustruită. În cele din urmă, Barley păru să ia o decizie – cel puțin pentru el însuși. În vreme ce eu ședeam locului, nemișcată, el intră în baie luîndu-și niște haine și periuța de dinți, pentru a ieși două minute mai tîrziu îmbrăcat într-o pijama la fel de gălbuie cum îi era și părul.

Ceva în imaginea lui, în falsa nonșalanță afișată, m-a făcut să izbucnesc în rîs, deși îmi simțeam obrajii arzînd, și atunci a început și el să rîdă. Amîndoi am hohotit pînă ce ne-au dat lacrimile, Barley aplecîndu-se de mijloc și ținîndu-se cu mîinile de burtă, iar eu agățîndu-mă de vechiul dulap. Odată cu acest rîs isteric, ne-am eliberat de toate tensiunile călătoriei – temerile mele, dezacordul lui, scrisorile tatei, certurile dintre noi. Ani mai tîrziu am aflat despre sintagma *fou rire* – un acces nebunesc de rîs –, și aceasta a fost prima

mea experiență de gen, în hotelul din Perpignan. Primul meu *fou rire* a fost urmat de alte începuturi, inițiate cînd ne-am împleticit unul spre celălalt. Barley îmi prinse umerii cu un gest la fel de puțin elegant ca acela cu care mă agățasem eu de dulap, dar sărutul a fost angelic și delicat, experiența lui tinerească suprapunîndu-se peste inocența mea extremă. La fel ca rîsul de mai înainte, m-a relaxat.

Tot ce știam eu despre dragoste deriva din cîteva filme politicoase și din cărți evazive și nu aveam habar ce trebuia să fac. Barley își asumă această sarcină în locul meu, iar eu i-am urmat exemplul recunoscătoare, deși stîngace. Pînă cînd ne-am regăsit amîndoi întinși pe patul acela vechi și curat, învățasem deja ceva despre negocierile dintre îndrăgostiți și veșmintele lor. Fiecare piesă de îmbrăcăminte mi se părea un punct de cotitură, primul și cel mai important fiind bluza lui de pijama, care soase la iveală un piept de alabastru și doi umeri surprinzător de musculoși. Renunțarea la bluză și la hidosul sutien alb a fost decizia mea tot atît cît și a lui. Mi-a spus că îi place culoarea pielii mele, fiindcă era atît de deosebită de a lui, și e adevărat că brațul meu nu păruse niciodată atît de măsliniu ca atunci cînd l-am așezat lîngă cel alb ca zăpada al lui Barley. Și-a trecut palma peste trupul meu și peste hainele ce-mi mai rămăseseră, iar eu am făcut același lucru, descoperind pentru prima dată contururile trupului masculin; parcă bîjbîiam timid printre craterele de pe lună. Inima îmi bătea cu atîta putere, încît mi-a fost teamă că o va putea simți lipită de pieptul său.

De fapt, erau atît de multe de făcut, încît am renunțat să ne mai scoatem vreo altă piesă de îmbrăcăminte, și mi s-a părut că a trecut o veșnicie pînă ce l-am simțit lipindu-se de mine, cu un oftat sugrumat, murmurînd: „Ești doar un copil“ și încolăcindu-și un braț posesiv peste umărul și gîtul meu. Cînd a rostit aceste cuvinte, mi-am dat seama dintr-odată că și el era doar un copil – unul onorabil. Și cred că în clipa aceea l-am iubit mai mult decît oricînd.

Capitolul 53

„Apartamentul închiriat în care Turgut îl lăsase pe domnul Erozan era la doar zece minute de mers pe jos de locuința lui – sau mai degrabă la zece minute de mers în fugă, fiindcă am alergat cu toții pînă acolo, chiar și Helen în pantofii ei cu toc. Turgut bombănea (și probabil înjura) aproape neauzit. Luase cu el un săculeț negru în care îmi închipuiam că sînt ceva medicamente, pentru eventualitatea în care doctorul întîrzia sau nu venea deloc. În cele din urmă am ajuns, am urcat treptele de lemn ale unei case vechi, și Turgut a deschis ușa.

Casa fusese împărțită în apartamente mici; în cel în care intrasem noi, un pat, o masă și cîteva scaune mobilau camera principală, luminată de un singur bec. Domnul Erozan zăcea pe podea, acoperit cu o pătură, iar de lîngă el se ridică, împleticindu-se, un bărbat de circa treizeci de ani. Omul era aproape înnebunit de spaimă și de remușcări; își frămînta mîinile fără încetare și repeta mereu același și același lucru. Turgut îl împinse la o parte și, împreună cu Selim, îngenunche lîngă rănit. Fața acestuia era cenușie, ochii închiși și pieptul i se ridica spasmodic în ritmul respirației șuierătoare. La gîtul lui se căsca o rană urîtă, mai mare decît ultima dată cînd o văzusem și mult mai înspăimîntătoare, pentru că era straniu de curată, doar cu un firișor de sînge pe margini. Mi-a trecut prin minte că o rană atît de adîncă ar fi trebuit să sîngereze din abundență, iar gîndul mi-a stîrnit

un val de greață în stomac. Am cuprins cu un braț umerii lui Helen și amîndoi am rămas nemișcați, incapabili să privim în altă parte.

Turgut examină rana fără a o atinge și apoi ridică ochii spre noi.

– Acum cîteva minute, individul acesta detestabil a plecat după un medic oarecare, fără a mă consulta pe mine înainte, dar nu l-a găsit. Am avut deci noroc, fiindcă nu ne trebuie un doctor acum. Din păcate însă, l-a lăsat singur pe domnul Erozan exact la asfințit.

Îi spuse apoi cîteva cuvinte în turcă lui Selim, care se ridică și, cu o forță pe care nu i-am fi bănuit-o, îl lovi pe tînărul paznic și-l dădu afară din cameră. Omul se trase înapoi, și l-am auzit coborînd îngrozit scara. Selim încuie ușa și privi pe fereastră în stradă, ca pentru a se asigura că tînărul nu se va întoarce, apoi îngenunche lîngă Turgut și amîndoi discutară ceva în șoaptă.

După o clipă, Turgut deschise săculețul pe care-l adusese și scoase din el un obiect ce-mi era deja familiar: un set destinat vînătorii de vampiri, exact ca acela pe care mi-l dăduse mie cu o săptămînă înainte; al lui era așezat însă într-o casetă mai elegantă, ornamentată cu caligrafie arabă și incrustații de sidef.

– Dragii mei, spuse el cu o voce joasă, ridicînd privirile spre noi, prietenul meu a fost mușcat de vampir de cel puțin trei ori și e pe moarte. Dacă se stinge în mod natural în aceste condiții, curînd va deveni un mort viu. Sîntem într-o situație teribilă și trebuie să vă rog să părăsiți camera. Doamnă, nu e bine să vedeți ceea ce va urma.

– Vă rog, dați-ne voie să vă ajutăm cu ce putem, am început pe un ton ezitant, dar Helen mă întrerupse.

– Lasă-mă să rămîn, îi ceru ea lui Turgut. Vreau să știu cum se procedează.

Pentru o clipă m-am întrebat de ce voia să afle așa ceva, dar apoi mi-am amintit că, la urma urmei, era antropolog. Turgut se încruntă la ea, dar o clipă mai tîrziu păru să accepte în tăcere și se aplecă din nou spre prietenul său. Eu încă mai speram că bănuielile nu mi se vor adeveri, dar l-am văzut pe Turgut șoptind ceva în urechea domnului Erozan și mîngîindu-i încet brațul.

Apoi – și acesta a fost poate cel mai cumplit dintre lucrurile teribile care au urmat – duse la piept mîna prietenului său și izbucni

într-un bocet prelung, o înșiruire de cuvinte ce păreau să vină din adîncurile unei istorii nu numai străvechi, dar prea străine mie pentru a-i distinge silabele, un vaiet îndurerat asemănător cu chemarea la rugăciune a muezinului pe care o auzisem revărsîndu-se din minaretele orașului. Dar plînsul lui Turgut aducea mai degrabă a imprecație la adresa iadului, era un șir de sunete din care răzbătea oroarea și care părea să se ridice din memoria miilor de tabere otomane și a milioanelor de luptători turci. Am văzut în acea clipă stindardele fluturînd, stropii de sînge pe copitele cailor, lănciile și semiluna, sclipirile iataganelor și ale zalelor, chipurile tinere și mutilate; am auzit strigătele celor care-și dădeau sufletul în numele lui Allah și plînsetele de departe ale mamelor; am simțit în nas mirosul acru al caselor arse și al sîngelui proaspăt, pe cel înțepător al pulberii de tun, al corturilor și al cărnii de cal.

Mai straniu, am auzit în iureșul acestui vaiet un strigăt pe care l-am înțeles imediat: *Kaziklu Bey!* Țepeș! În inima acelui haos mi s-a părut că zăresc o siluetă diferită de toate celelalte – un bărbat călare, învăluit într-o mantie neagră, țîșnind prin amestecul de culori strălucitoare, cu chipul schimonosit de concentrare și cu sabia retezînd capete otomane.

Vocea lui Turgut se stinse, și mi-am dat seama că stăteam lîngă el, privind în jos spre muribund. Helen era și ea alături de mine, liniștitor de reală; am deschis gura s-o întreb ceva și am observat că sesizase și ea oroarea din bocetul turcului. Fără să vreau, mi-am amintit că în venele ei curgea sîngele lui Țepeș. S-a întors spre mine timp de o secundă, cu o expresie șocată, dar calmă, și mi-a trecut prin minte că în ea se afla și moștenirea lui Rossi – blîndă, aristocratică, toscană și engleză –, și în clipa aceea am zărit în ochii ei incomparabila lui gentilețe. În același moment, cred – nu mai tîrziu, nu acasă, în biserica de lîngă casa părinților, nu în fața vreunui preot –, atunci și acolo, m-am căsătorit cu ea, m-am unit cu ea în inimă și pentru totdeauna.

Turgut așează șiragul de mătănii pe gîtul prietenului său, trupul rănit fiind imediat scuturat de un fior, și apoi alese din trusă un instrument mai lung decît mîna mea, din argint strălucitor.

– N-am mai fost nevoit să fac așa ceva, slavă Domnului, niciodată în viața mea, spuse el pe un ton scăzut.

Descheie cămașa rănitului și sub ea am văzut pielea îmbătrînită, acoperită cu un păr sur precum cenușa, ridicîndu-se și coborînd sacadat. Selim căută prin cameră în tăcere și-i aduse o cărămidă folosită probabil pentru a propti ușa. Turgut o luă în mînă, cîntărind-o parcă pentru o secundă. Apoi lipi capătul ascuțit al țepușei de argint de pieptul domnului Erozan, în partea stîngă, și începu iar o incantație înceată, în care am sesizat cîteva cuvinte pe care mi le aminteam de undeva – dintr-o carte, un film sau poate o conversație –, *Allahu akbar, Allahu akbar:* Allah e mare. N-o puteam sili pe Helen să părăsească încăperea, așa cum nici eu nu mă puteam desprinde de acolo, dar am tras-o cu un pas înapoi în clipa în care cărămida a coborît. Mîna lui Turgut era mare, puternică și fermă. Selim ținea țepușa în poziție și, cu un trosnet ascuțit, aceasta pătrunse în carne. Vălurele de sînge apărură în jurul vîrfului, mînjind pielea albă. Fața rănitului se schimonosi oribil pentru o clipă și buzele i se retraseră în lături, dezvăluind două șiruri de dinți îngălbeniți, ca ai unui cîine. Helen nu-și întoarse privirea nici un moment, iar eu n-am îndrăznit să fac altfel; nu voiam ca ea să vadă ceva ce eu nu puteam vedea împreună cu ea. Trupul rănitului tremură, țepușa se înfipse pînă la mîner și Turgut se trase ușor înapoi, de parcă ar fi așteptat ceva. Buzele îi tremurau și sudoarea îi acoperise toată fața.

După o clipă, trupul se relaxă și chipul se liniști; buzele își reluară poziția firească și un suspin îi răzbătu din piept; picioarele, în ciorapii roși, se chircirăși apoi încremeniră. O țineam pe Helen strîns și am simțit cum tremură, fără a spune nimic. Turgut ridică mîna prietenului său și o sărută. Am văzut lacrimi șiroindu-i pe față, picîndu-i în mustață. Selim atinse ușor cu mîna fruntea mortului, apoi se ridică și strînse liniștitor umărul celuilalt prieten al său.

După o clipă, Turgut își reveni suficient încît să se poată ridica în picioare și să-și sufle nasul în batistă.

– A fost un om foarte bun, ne spuse cu glasul tremurat. Un om blînd și generos. Acum se odihnește în pace, în raiul lui Mahomed, în loc să se alăture legiunilor iadului. Prieteni, adăugă el după ce își șterse ochii, trebuie să luăm trupul de aici. Cunosc un medic la un

spital, care... ne va ajuta. Selim va rămîne aici, cu ușa încuiată, iar medicul va veni cu o ambulanță pentru a semna certificatul necesar.

Apoi scoase din buzunar cîțiva căței de usturoi, pe care îi puse în gura mortului. Selim scoase țepușa și o spălă la chiuveta din colț, după care o așeză la loc în caseta ei. Turgut curăță toate urmele de sînge, bandajă pieptul domnului Erozan și-i încheie cămașa, apoi luă cearceaful de pe pat și, cu ajutorul meu, acoperi trupul lipsit de viață.

– Acum, prieteni, vă rog un lucru. Ați văzut ce pot face morții vii. Trebuie să aveți grijă și să vă protejați clipă de clipă. Și trebuie să vă duceți în Bulgaria cît de curînd posibil, în următoarele zile, dacă puteți face aranjamentele necesare. Telefonați-mi acasă după ce pregătiți totul. Dacă nu ne vom mai vedea înainte de a pleca, vă doresc tot norocul și siguranța posibile. Mă voi gîndi la voi în fiece moment. Vă rog să mă căutați imediat ce vă veți întoarce în Istanbul, dacă vă mai întoarceți.

Speram să fi vrut de fapt să spună: «Dacă așa vă veți planifica drumurile», nu: «Dacă veți scăpa cu viață din Bulgaria». Ne-am strîns mîinile călduros, iar Selim sărută timid degetele lui Helen.

– Acum plecăm, spuse ea simplu luîndu-mi brațul, și am ieșit împreună din cămăruța aceea sinistră, coborînd în stradă."

Capitolul 54

„Primele mele imagini din Bulgaria – și amintirile ce mi-au rămas în minte pentru totdeauna – au fost cele ale munților văzuți din aer, înalți și abrupți, acoperiți de o vegetație întunecată și aproape neatinși de civilizație, deși ici și colo cîte o panglică maronie de asfalt șerpuia printre sate sau de-a lungul vreunei creste. Helen ședea liniștită lîngă mine, privind pe ochiul rotund al hubloului, cu mîna în mîna mea, pe sub haina împăturită. Îi simțeam palma caldă, degetele subțiri și puțin mai reci, fără nici un inel. Uneori, printre stîncile golașe se zăreau firișoare argintii, despre care bănuiam că trebuie să fie rîuri, și mă străduiam în van să identific silueta cozii încolăcite a dragonului – răspunsul la enigma noastră. Dar, firește, nimic nu se potrivea cu forma pe care o știam deja pe dinafară.

Și nimic nu putea să se potrivească, mi-am reamintit, fie și numai pentru a-mi atenua speranța ce renăștea în mine la vederea acestor munți străvechi. Aspectul lor întunecat, aparent neatins de istoria modernă, misterioasa lipsă a orașelor și a industrializării nu făceau decît să îmi sporească această speranță. Cu cît trecutul era mai bine ascuns în această țară, cu atît creșteau șansele să fi fost bine păstrat și conservat. Călugării, pe ale căror urme porniserăm și noi acum, deși la înălțime, își croiseră drum prin munți ca aceștia, poate chiar peste

aceste creste. I-am spus asta lui Helen, voind să-mi aud speranțele exprimate cu glas tare, dar ea a clătinat din cap.

– Nu știm sigur că au ajuns în Bulgaria, și nici măcar dacă au plecat încoace sau nu, îmi reaminti, atenuînd răceala seacă a argumentului logic cu o ușoară mîngîiere pe mîna mea.

– Eu nu știu nimic despre istoria Bulgariei, am replicat. Nu văd cum o să mă descurc acolo.

– Nici eu nu sînt un expert în domeniu, dar pot să-ți spun că slavii au migrat în această zonă în secolele al VI-lea și al VII-lea, venind dinspre nord, și că un trib turcic, bulgarii, au venit aici în secolul al VII-lea, parcă. Cele două populații s-au unit împotriva Imperiului Bizantin – în mod înțelept, aș zice eu –, iar primul lor conducător a fost un bulgar pe nume Asparuh. Țarul Boris I a instituit creștinismul ca religie oficială în secolul al IX-lea; în ciuda acestui fapt, este considerat de bulgari un mare erou. Teritoriul a fost apoi stăpînit de bizantini din secolul al XI-lea pînă la începutul anilor 1200, după care bulgarii au devenit foarte puternici, pînă ce i-au cucerit otomanii, în 1393.

– Și cînd au fost turcii alungați? am întrebat cu interes. Am impresia că dăm de ei pretutindeni.

– Abia în 1878, cu ajutorul Rusiei.

– Și după aceea Bulgaria s-a alăturat puterilor Axei în ambele războaie mondiale.

– Da, iar armata sovietică a adus și aici glorioasa revoluție proletară, imediat după încheierea războiului. Vezi, ce ne-am fi făcut noi fără armata sovietică? adăugă Helen cu un surîs amar și strălucitor.

– Vorbește mai încet, i-am zis strîngîndu-i mîna într-a mea. Dacă tu nu vrei să fii precaută, va trebui să am eu grijă pentru amîndoi.

Aeroportul din Sofia era minuscul; mă așteptam la un fel de templu al comunismului modern, dar am coborît pe o pistă modestă, pe care am străbătut-o pe jos, împreună cu ceilalți călători. Majoritatea erau bulgari, mi s-a părut, încercînd să prind ceva din conversațiile lor. Erau oameni frumoși, unii chiar uimitor de arătoși, iar figurile lor variau de la cele slave, palide și cu ochi întunecați, pînă la arămiul

mid-oriental – un caleidoscop de nuanțe bogate și sprîncene groase, nasuri lungi cu nările fremătînde, acviline sau puternic coroiate, femei tinere cu bucle negre și frunți înalte sau bătrînei energici, cu doar cîțiva dinți în gură. Zîmbeau, rîdeau și vorbeau unii cu alții; un bărbat gesticula spre vecinul său cu un ziar împăturit. Hainele lor nu erau, în mod evident, occidentale, deși n-aș fi putut spune ce anume îmi era nefamiliar în croiala costumelor și a cămășilor, în pantofii butucănoși și pălăriile închise la culoare.

Am avut de asemenea impresia unei fericiri abia stăpînite pe chipurile acestor oameni în clipa cînd atingeau din nou solul bulgar – mă rog, asfaltul –, iar acest lucru mi-a tulburat imaginea pe care mi-o formasem deja în minte: un crîncen aliat al sovieticilor, mîna dreaptă a lui Stalin chiar și acum, la un an după moartea sa, o țară sumbră, pradă iluziei comunismului, din care poate că nu avea să se mai trezească vreodată. Dificultatea cu care obținusem vizele bulgare în Istanbul – o reușită «unsă» substanțial grație fondurilor oferite de Turgut și telefoanelor date de mătușa Éva omologului său de la Sofia – nu făcuse decît să-mi accentueze neliniștile cu privire la această țară, iar funcționarii mohorîți care în cele din urmă și-au pus în silă ștampila pe pașapoartele noastre mi s-a părut că degajă în jur o atmosferă profund opresivă. Helen îmi spusese apoi că însuși faptul că ambasada bulgară acceptase să ne dea vize i se părea neliniștitor.

Bulgarii obișnuiți păreau însă cu totul altfel. Cînd am intrat în clădirea aeroportului și ne-am așezat la rînd pentru vamă, susurul vocilor și al rîsetelor era chiar mai sonor, iar dincolo de bariere puteam vedea rudele pasagerilor făcîndu-le cu mîna și strigîndu-i. Cei din fața noastră declarau mici sume de bani și suvenire aduse de la Istanbul și din escalele anterioare, iar cînd ne-a venit rîndul, am procedat la fel.

Sprîncenele tînărului ofițer vamal aproape că dispărură sub chipiu cînd am scos pașapoartele, pe care le puse deoparte pentru a se consulta cu un coleg.

– Nu e semn bun, mi-a șoptit Helen.

Cîțiva oameni în uniformă s-au adunat în jurul nostru, iar cel mai vîrstnic și mai țeapăn începu să ne chestioneze în germană, apoi

în franceză și în cele din urmă într-o engleză stricată. Așa cum ne instruise mătușa Éva, am scos așa-zisa scrisoare de la Universitatea din Budapesta, prin care guvernul bulgar era rugat să ne permită accesul în țară, într-o problemă de mare importanță academică, la care am adăugat o altă scrisoare pe care tot Éva o obținuse de la un prieten din Ambasada Bulgariei.

Nu știu ce-o fi înțeles ofițerul vamal din scrisoarea academică și amestecul ei extravagant de engleză, maghiară și franceză, dar cea de la ambasadă purta ștampila acesteia și era în bulgară. Ofițerul o citi în tăcere, încruntat, dar după cîteva momente chipul său adoptă o expresie surprinsă, chiar uimită, și în cele din urmă ne privi cu un fel de uluire. Acest lucru avu darul să mă tulbure mai rău decît ostilitatea anterioară și mi-a trecut prin minte că Éva nu ne spusese decît în mare ce conținea scrisoarea de la ambasadă. În mod cert nu puteam întreba acum ce scria acolo și m-am simțit mizerabil cînd ofițerul mi-a zîmbit larg și mi-a dat o palmă pe spate. Apoi intră într-o gheretă, puse mîna pe telefon și, după eforturi considerabile, cineva îi răspunse. Nu mi-a plăcut modul în care a zîmbit în receptor, privind spre noi la fiecare cîteva secunde. Helen își schimbă poziția lîngă mine, și mi-am dat seama că ea pricepea probabil mai multe decît mine din toată șarada asta.

În cele din urmă ofițerul închise, ne aduse valizele prăfuite și ne conduse la un bar din incinta aeroportului, unde ne făcu cinste cu cîte o porție mică dintr-o băutură amorțitoare numită *rakiia*, din care își făcu și el parte în mod generos. Ne întrebă în mai multe limbi, toate stîlcite, de cînd eram adepții revoluției, cînd intrasem în partid și altele de acest gen, fapt care nu avu darul de a mă liniști cîtuși de puțin. Dimpotrivă, mă tot gîndeam ce putea să scrie în scrisoarea aceea de prezentare, dar am urmat exemplul oferit de Helen și m-am mulțumit să surîd sau să fac afirmații cu caracter general. Ofițerul închină în cinstea prieteniei dintre muncitorii tuturor popoarelor, umplînd atît paharele noastre, cît și pe al său. Dacă unul dintre noi spunea ceva – vreo platitudine despre vizita în minunata lui țară, de pildă –, omul clătina din cap cu un zîmbet larg, ca și cînd ne-ar fi contrazis. Gestul mă nedumerea din ce în ce mai tare, pînă ce Helen

mi-a șoptit că citise undeva despre această idiosincrazie culturală: bulgarii clatină din cap în stînga și-n dreapta pentru a-și exprima acordul și în sus și-n jos atunci cînd vor să spună „nu".

Cînd înghițiserăm deja atît de mult *rakiia* cît puteam suporta fără efecte spectaculoase, am fost salvați de apariția unui ins cu figura aspră, îmbrăcat într-un costum închis la culoare și cu pălărie la fel. Părea doar cu puțin mai în vîrstă decît mine și ar fi fost arătos dacă pe chip i s-ar fi zărit chiar și cea mai vagă expresie de plăcere. Mustața neagră abia dacă îi ascundea buzele strînse într-o grimasă dezaprobatoare, iar lipsa părului negru de pe frunte nu-i ascundea cîtuși de puțin încruntarea. Ofițerul îl salută cu deferență și ni-l prezentă drept ghidul desemnat pentru noi, adăugînd că ne bucurăm de un privilegiu deosebit, Krasimir Ranov fiind o persoană de vază în guvernul bulgar, profesor asociat la Universitatea din Sofia și un cunoscător desăvîrșit al obiectivelor de interes ale străvechii și glorioasei lor țări.

Prin ceața lăsată asupra mea de băutura aceea spirtoasă, i-am strîns mîna rece și umedă ca un pește, dorindu-mi din tot sufletul să fi putut vizita Bulgaria fără ghid. Helen păru mai puțin surprinsă decît mine și îl salută cu o expresie precis dozată de plictiseală și dispreț. Domnul Ranov nu ne adresase încă nici un cuvînt, dar păru să resimtă o aversiune puternică față de Helen chiar înainte ca ofițerul să-l înștiințeze, poate cu un glas prea răsunător, că era de origine maghiară și studia în Statele Unite ale Americii. Această explicație aduse o tresărire a mustății groase deasupra unui zîmbet forțat.

– Domnule profesor, doamnă, rosti el și se întoarse cu spatele spre noi.

Ofițerul vamal surîse cu gura pînă la urechi, ne strînse mîinile și apoi ne indică printr-un gest că trebuie să-l urmăm pe Ranov.

Cînd am ieșit din aeroport, ghidul nostru a oprit un taxi – o mașină cu cel mai vechi interior pe care l-am văzut vreodată la un vehicul: o pînză neagră împănată cu ceva ce semăna a păr de cal. De pe scaunul din față, Ranov ne spuse că ne-a rezervat camere la un hotel de cea mai bună reputație.

– Cred că îl veți găsi confortabil, și are un restaurant excelent. Mîine-dimineață ne vom întîlni acolo la micul dejun, îmi veți putea explica natura cercetărilor dumneavoastră și-mi veți arăta cum anume vă pot ajuta cu aranjamentele necesare. Fără îndoială că veți dori să vă întîlniți cu colegii dumneavoastră de la Universitatea din Sofia și cu diverși oficiali. După aceea vom organiza pentru dumneavoastră un scurt tur al localităților de interes istoric din Bulgaria.

Zîmbi acru, iar eu m-am uitat la el cu oroare crescîndă. Engleza lui era prea corectă; în ciuda accentului pronunțat, avea acea tonalitate plată și lipsită de inflexiuni a înregistrărilor după care poți învăța o limbă străină în treizeci de zile.

Figura lui avea ceva ce-mi părea familiar. Desigur, nu-l mai văzusem niciodată înainte, dar mă trimitea cu gîndul la cineva pe care-l cunoșteam și-mi sporea frustrarea fiindcă nu-mi puteam aminti la cine anume. Senzația nu m-a părăsit nici o clipă în acea primă zi în Sofia, sîcîindu-mă pe tot parcursul mult prea ghidatului tur al Sofiei. Orașul era frumos într-un mod ciudat – un amestec de eleganță a secolului al XIX-lea, splendoare medievală și noi monumente strălucitoare în stil socialist. În centru am dat ocol unui mausoleu care adăpostea trupul îmbălsămat al dictatorului stalinist Gheorghi Dimitrov, care murise cu cinci ani înainte. Ranov își scoase pălăria înainte de a intra în clădire și ne făcu semn să trecem în fața lui. Ne-am așezat la o coadă formată din bulgari tăcuți, ce treceau prin fața sicriului deschis al fostului conducător. Chipul acestuia era ca de ceară, cu o mustață groasă ce semăna cu a lui Ranov. Mi-am adus aminte de Stalin, despre al cărui cadavru se spunea că se alăturase celui al lui Lenin cu un an înainte, într-un mausoleu similar din Piața Roșie. Aceste state ateiste dădeau dovadă, fără îndoială, de silință în conservarea relicvelor „sfinților" locali.

Presentimentele mele negative legate de ghidul nostru s-au accentuat cînd l-am întrebat dacă ne poate pune în legătură cu Anton Stoicev și l-am văzut tresărind indignat.

– Domnul Stoicev este un dușman al poporului, ne asigură pe același ton enervant. Pentru ce vreți să-l întîlniți? Desigur – adăugă după o clipă, în mod ciudat –, dacă doriți, pot aranja acest lucru. El

nu mai predă la universitate; date fiind opiniile sale religioase, nu-i mai poate fi încredințată educarea tineretului nostru. Dar este celebru, și probabil că acesta este motivul pentru care doriți să-l vedeți.

– Lui Ranov i s-a spus să ne ofere tot ce dorim, remarcă Helen pe un ton scăzut îndată ce am rămas o clipă singuri, în fața hotelului. De ce oare? De ce i s-a părut cuiva că asta ar fi o idee bună?

Ne-am privit temători și am replicat:

– Aș vrea și eu să știu.

– Va trebui să fim foarte atenți aici, continuă ea în șoaptă, cu o expresie gravă, și n-am îndrăznit s-o sărut. Hai să stabilim de pe acum că, dacă va trebui să discutăm de față cu el, nu vom vorbi despre absolut nimic, cu excepția intereselor noastre academice – și despre acestea pe scurt.

– De acord.“

Capitolul 55

„În anii din urmă mi-a tot revenit în memorie acea primă dată cînd am văzut casa lui Anton Stoicev. Poate că impresia profundă pe care mi-a lăsat-o s-a datorat contrastului dintre Sofia urbană și micul lui paradis de la marginea ei sau poate că mi-o amintesc atît de des din cauza lui Stoicev însuși, a caracterului aparte și subtil al prezenței sale. Cred însă că resimt acel fior premonitoriu care aproape că-mi taie respirația cînd îmi aduc aminte de poarta casei lui Stoicev deoarece întîlnirea cu el a fost un veritabil punct de cotitură în căutarea lui Rossi.

Mult mai tîrziu, cînd citeam cu glas tare despre mănăstirile aflate în afara vechilor ziduri ale Constantinopolului – sanctuare ai căror ocupanți scăpaseră neafectați de edictele referitoare la un element sau altul al ritualului bisericesc, lăcașuri neprotejate de marile ziduri ale orașului, dar în același timp oarecum în afara razei de acțiune a tiraniei statului –, mă gîndeam întotdeauna la Stoicev, la grădina sa, la merii și cireșii văruiți, la casa ascunsă în dosul unei curți lungi, cu canaturi noi și stupi albaștri, la poarta veche și dublă din lemn, cu acoperiș, la liniștea locului, la aerul de devoțiune, de voluntară izolare.

Așteptam în fața porții, în vreme ce praful stîrnit de mașina lui Ranov se așeza la loc pe drum. Helen apăsă prima pe clanță; ghidul nostru rămase cu un pas în spate, de parcă detesta să fie văzut acolo,

chiar și de noi, iar eu mă simțeam în mod ciudat încremenit locului. Pentru un moment am fost hipnotizat de zumzetul matinal al frunzelor și al albinelor, dar și de un neașteptat, tulburător sentiment de alarmă. La urma urmei, mi-am spus, este posibil ca Stoicev să nu ne fie de nici un ajutor, să se dovedească o altă pistă închisă, iar în acest caz va trebui să ne întoarcem acasă după ce vom fi străbătut o cale lungă pînă nicăieri. Îmi imaginasem deja acest sfîrșit de o sută de ori: zborul în tăcere spre New York, din Sofia sau Istanbul – probabil că voi vrea să-l mai văd pe Turgut o dată –, reorganizarea vieții mele acasă, în lipsa lui Rossi, întrebările despre locurile în care fusesem, problemele cu catedra din cauza absenței îndelungate, reluarea disertației despre negustorii olandezi – oameni placizi și prozaici – sub îndrumarea unui alt profesor, mult sub nivelul lui Rossi, și ușa închisă de la biroul acestuia. Mai mult decît orice mă speriau ușa aceea închisă și investigațiile continue, întrebările deranjante ale poliției – «Așa deci, domnule... mmm... Paul, nu-i așa? Ați plecat într-o călătorie la doar două zile după ce îndrumătorul dumneavoastră a dispărut?» –, mica adunare de la ceremonia funerară și, în cele din urmă, problemele referitoare la activitatea lui Rossi, la proprietățile sale, la drepturile de autor...

Revenirea acasă mînă în mînă cu Helen avea să fie, desigur, o mare consolare. Aveam de gînd să-i cer, cînd toată această oroare se va fi sfîrșit într-un fel sau altul, să se mărite cu mine; mai întîi trebuia să strîng ceva bani și s-o iau cu mine la Boston, ca să-i cunoască pe părinții mei. Da, mă voi întoarce ținîndu-i mîna într-a mea, însă nu va exista un tată al miresei, căruia să-i pot cere consimțămîntul. Acum, printr-un văl de întristare, am privit-o cum deschide poarta.

Dincolo de ea, casa lui Stoicev se zărea pe un fundal neuniform, în parte curte și în parte grădină cu pomi. Fundația casei fusese construită din piatră cenușie-maronie, zidită cu ciment alb; mai tîrziu am aflat că piatra aceea era un fel de granit și că din ea se înălțaseră majoritatea construcțiilor vechi în Bulgaria. Deasupra fundației, zidurile erau dintr-o cărămidă de un arămiu-auriu palid și delicat, ca și cînd ar fi stat în soare vreme de generații. Acoperișul era îmbrăcat în olane roșii, părînd oarecum dărăpănat, ca și zidurile de altfel. De

fapt, casa întreagă avea aerul că se înălțase lent din pământ și că se întorcea acum în el, copacii crescînd în jur doar pentru a umbri acest proces. Etajul întîi era asimetric, cu o aripă crescută într-o parte, iar în cealaltă cu un spalier acoperit de cîrcei de vie sus și rugi de trandafir jos. Sub spalier se aflau o masă de lemn și patru scaune rudimentare și, văzîndu-le, mi-am imaginat umbra frunzelor de viță adîncindu-se odată cu trecerea zilelor de vară. În spate, sub un măr bătrîn, am văzut doi stupi; alături de ei, în plin soare, se întindea o mică grădină în care cineva plantase deja legume în șiruri ordonate. Mirosea a diverse ierburi și poate a levănțică, a iarbă proaspătă și a ceapă prăjită. Cineva îngrijea cu drag acest loc și aproape că mă așteptam să-l zăresc pe Stoicev în veșminte de călugăr, îngenunchind printre răsaduri cu foarfeca de grădină în mînă.

Apoi o voce începu să cînte în casă, probabil în apropierea ferestrelor de la etajul întîi. Nu era tonul baritonal al unui pustnic, ci o voce feminină dulce și puternică – o melodie vioaie la auzul căreia chiar și Ranov, care fuma morocănos lîngă mine, ridică ochii.

– *Izvinete!* strigă el. *Dobăr den!*

Cîntecul se opri brusc, urmat de un zăngănit și o bufnitură. Ușa casei se deschise și tînăra care apăru în prag ne întîmpină cu o privire uimită, ca și cînd ultimul lucru pe care s-ar fi așteptat să-l vadă în curtea ei era un grup de oameni.

Am vrut să fac un pas în față, dar Ranov mi-o luă înainte și, cu pălăria în mînă, se înclină și îi adresă tinerei un salut în bulgară. Femeia își dusese o mînă la obraz, privindu-l cu o curiozitate ce mi se părea amestecată cu precauție. Privind-o mai bine, mi-am dat seama că nu era chiar atît de tînără cum mi se păruse, dar energia și vioiciunea pe care le degaja m-au făcut să cred că ea era „autoarea“ micii grădini și a mirosurilor îmbietoare ce veneau dinspre bucătărie. Avea fața rotundă și părul pieptănat spre spate, cu o aluniță întunecată pe frunte. Ochii, gura și bărbia erau cele ale unui copil drăguț. Peste bluza albă și fusta albastră purta un șorț de bucătărie. Ne privi cu o căutătură ascuțită ce nu avea nimic în comun cu inocența care i se citea în ochi, și am văzut cum, la întrebările ei rapide, Ranov își deschise portvizitul și îi arătă o legitimație. Era clar că, indiferent cine

ar fi fost, fiica sau menajera lui Stoicev – oare foștii profesori aveau menajere în țările comuniste? –, femeia nu era deloc fraieră. Ranov părea că depune un efort deosebit pentru a se arăta fermecător: se întoarse, zîmbind, ca să facă prezentările.

– Dumneaei este Irina Hristova, ne explică în vreme ce dădeam mîna cu ea. Este *nepta* profesorului Stoicev.

– Noaptea? am întrebat eu nedumerit, gîndindu-mă pentru o clipă că Ranov folosea cine știe ce metaforă complexă.

– Fiica surorii lui.

Ranov își aprinse o altă țigară și îi oferi una Irinei, care o refuză înclinînd ferm capul. Cînd îi spuse că veneam din America, fata făcu ochii mari și ne aruncă o privire precaută. Apoi izbucni în rîs, deși n-am înțeles niciodată de ce. Ranov se încruntă din nou – probabil că nu era capabil să rămînă agreabil mai mult de cîteva minute –, iar ea se întoarse și ne pofti în casă.

Interiorul mă luă și el prin surprindere; pe afară casa părea o veche și pitorească locuință rurală, dar înăuntru, într-o semiobscuritate ce contrasta puternic cu soarele din curte, era un veritabil muzeu. Ușa dădea direct într-o cameră mare, cu un șemineu pe pietrele căruia, în loc de flăcări, dansa lumina soarelui. Mobilierul – dulapuri din esențe închise la culoare, bogat sculptate, banchete și scaune aristocratice – era el însuși de excepție, dar ceea ce mi-a atras mie atenția și a adus un murmur de admirație pe buzele lui Helen a fost rar întîlnita combinație de textile populare și picturi primitive, în principal icoane de o calitate care mi s-a părut superioară celor văzute în bisericile din Sofia. Erau acolo Fecioare cu ochi luminoși și buze subțiri, sfinți triști, mari și mici, cu figurile învăluite în foiță de aur sau în argint bătut, apostoli în corăbii și martiri acceptîndu-și răbdători chinurile. Culorile vechi și bogate, patinate, se armonizau cu carpetele și ștergarele țesute cu tipare geometrice, iar printre ele am văzut chiar și un ilic brodat și două baticuri cu bănuți pe margine. Helen îmi făcu semn către ilic, care avea benzi orizontale de buzunărașe cusute pe fiecare parte.

– Pentru gloanțe, îmi spuse ea simplu.

Alături de vestă se aflau două pumnale. Aș fi vrut să întreb cine le purtase – ilicul, gloanțele, pumnalele. Pe măsuța de sub ele cineva

umpluse un urcior de lut ars cu trandafiri și plante verzi, ce păreau incredibil de vii pe fondul tuturor acelor comori ale trecutului. Podeaua era intens lustruită, iar dincolo de ușa din spate am văzut o altă cameră, asemănătoare cu prima.

Ranov privi și el în jur și se strîmbă.

– După părerea mea, profesorului Stoicev i s-a permis să păstreze prea multe bunuri naționale. Toate acestea ar fi trebuit vîndute pentru bunăstarea poporului.

Irina ori nu înțelegea engleza, ori nu catadicsi să răspundă la această remarcă; ne făcu semn să ieșim și ne conduse pe treptele unei scări înguste. Nu știu ce mă așteptam să văd sus; poate un bîrlog înghesuit, un fel de grotă în care hiberna bătrînul profesor, sau poate un birou ordonat și curat, ca acela care oglindea intelectul strălucit și tumultuos al lui Rossi. Am renunțat însă la aceste imagini cînd ușa se deschise și în prag apăru un bărbat cu părul alb, scund, dar cu spatele drept. Irina se grăbi spre el, îi prinse brațul cu ambele mîini și îi spuse ceva într-o bulgară rapidă, presărată cu rîsete nervoase.

Bătrînul se întoarse spre noi calm și tăcut, cu figura trasă, încît am avut impresia pentru o clipă că privește în podea, deși avea ochii ațintiți asupra noastră. Am făcut un pas înainte și am întins mîna, pe care mi-o strînse cu un gest grav, întorcîndu-se apoi spre Helen, pentru a face același lucru. Era politicos, ceremonios și avea acel gen de deferență care este de fapt demnitate, iar ochii lui mari, închiși la culoare, trecură de la unul la altul și în final se opriră asupra lui Ranov, care aștepta în spate. Acesta făcu acum un pas înainte și îi strînse mîna – într-un fel condescendent, mi s-a părut mie, care-l detestam din ce în ce mai intens pe acest ghid nedorit. Îmi doream din tot sufletul să plece, pentru a vorbi singuri cu profesorul Stoicev; la urma urmei, cum puteam discuta deschis și cum aveam să reușim să aflăm ceva de la Stoicev dacă Ranov stătea mereu în coasta noastră, ca o muscă supărătoare?

Profesorul se întoarse încet și ne invită să trecem pragul. Camera aceasta era una dintre cele cîteva aflate la etaj. Din cele două vizite ale mele acolo nu mi-am putut da seama unde anume dormeau locatarii casei; din cîte vedeam eu, la etaj se aflau numai salonul lung și îngust în care intraserăm noi și alte încăperi mai mici ce dădeau în el.

Ușile acestora erau întredeschise și razele soarelui pătrundeau în ele printre ramurile copacilor, mîngîind copertele nenumăratelor cărți aliniate de-a lungul pereților, stivuite în cufere de lemn pe podea sau îngrămădite pe mese. Printre ele am văzut file și documente de toate formele și dimensiunile, multe dintre ele evident foarte vechi. Nu, locul nu semăna deloc cu biroul ordonat al lui Rossi; era mai degrabă un fel de laborator ticsit, sălașul unui colecționar. Pretutindeni în jur vedeam piele veche, pergament, coperte legate, litere aurite, colțuri de pagină îndoite sau fărîmițate, volume în culoarea osului vechi – cărți, manuscrise și pergamente într-o dezordine ordonată. Nimic nu era prăfuit, nimic greu nu era așezat peste ceva fragil, și totuși întreaga încăpere era plină pînă la refuz de cărți; aveam impresia că sînt înconjurat de ele din toate părțile, așa cum nici la muzeu nu se întîmplă, acolo exponatele fiind așezate mai spațiat și mai metodic.

Pe unul dintre pereți era fixată o hartă primitivă, desenată – spre marea mea uimire – pe piele. Nu m-am putut împiedica să nu mă apropii de ea, iar Stoicev a surîs.

– Vă place? Este Imperiul Bizantin la 1150.

Era pentru prima dată cînd îl auzeam vorbind, și rostise cuvintele într-o engleză corectă.

– Pe cînd Bulgaria se afla încă sub stăpînirea sa, adăugă Helen.

Stoicev se întoarse spre ea, plăcut impresionat.

– Da, exact. Cred că harta aceasta a fost lucrată la Veneția sau la Genova și adusă la Constantinopol, poate ca un dar făcut împăratului ori cuiva de la curtea sa. Aceasta este o copie realizată de un prieten al meu.

Helen surîse, ducîndu-și un deget la bărbie, gînditoare, apoi îl privi și aproape că-i făcu un semn cu ochiul.

– Împăratul Manuel I Comnen, probabil?

Am privit-o surprins, iar Stoicev păru și el uimit. Helen rîse și îi explică:

– Bizanțul a fost într-o vreme pasiunea mea.

Bătrînul istoric zîmbi și se înclină în fața ei, brusc curtenitor. Ne făcu semn spre scaunele așezate în jurul mesei din mijloc și ne-am așezat cu toții. De unde ședeam, puteam vedea curtea din spatele

casei, coborînd lent pînă la marginea unei pădurici, cu pomi fructiferi dintre care unii aveau deja fructe mici și verzi. Ferestrele erau deschise, lăsînd să pătrundă pînă la noi zumzetul acela de albine în zbor și frunze bătute de vînt. M-am gîndit cît de plăcut trebuie să fie pentru Stoicev, chiar în exilul său de aici, să stea printre atîtea manuscrise și să citească ori să scrie, ascultînd în același timp sunetele naturii, pe care nici un stat, oricît de opresiv, nu le poate înăbuși. Era un fel de închisoare plăcută, fericită și poate mai voluntară decît ne-am fi putut imagina noi.

Pentru o vreme, Stoicev nu spuse nimic, mulțumindu-se să ne privească atent, și m-am întrebat ce o fi gîndind despre apariția noastră neașteptată și dacă avea intenția să afle cine sîntem de fapt. După cîteva minute, văzînd că tăcerea se prelungește, m-am decis să încep eu:

– Domnule profesor, vă rog să ne iertați această încălcare a intimității. Vă sîntem recunoscători, dumneavoastră și nepoatei dumneavoastră, pentru faptul că ne-ați primit.

Bătrînul își privi mîinile așezate pe masă, subțiri și pătate de vîrstă, apoi se uită la mine. Ochii lui, întunecați și mari, erau ochii unui tînăr, deși fața cu tenul măsliniu era marcată de ani. Urechile îi erau și ele mari și depărtate de cap pe lîngă părul alb, tuns scurt; o rază de soare pătrunsă prin fereastră le dădea un aspect translucid și rozaliu pe margini, ca la un iepure. De fapt, cu amestecul acela al lor de blîndețe și prudență, și ochii lui aminteau de un animal. Avea dinții gălbui și strîmbi, iar unul dintre ei, în față, era îmbrăcat în aur. Dar nu-i lipsea nici unul, și figura lui căpătă un aspect surprinzător cînd zîmbi, ca și cum un animal sălbatic ar fi afișat dintr-odată o expresie omenească. Era un chip frumos, care în tinerețe avusese probabil o strălucire aparte, un entuziasm vizibil – o figură irezistibilă.

Stoicev ne surîse cu o asemenea intensitate, încît și eu, și Helen l-am imitat. Ea se așezase pe un scaun sub icoana unui sfînt – poate Gheorghe – care țintuia la pămînt, cu sulița, un balaur subnutrit.

– Îmi pare foarte bine că ați venit aici, spuse Stoicev. Nu primim prea mulți vizitatori, iar cei care vorbesc limbi străine sînt cu atît mai rari. Mă bucur să-mi pot exersa engleza cu dumneavoastră, deși mă tem că nu mai este la fel de bună ca odinioară.

– Oh, engleza dumneavoastră este excelentă, am replicat. Unde ați învățat-o, dacă nu vă deranjează întrebarea?

– Nu mă deranjează. Am avut norocul de a studia în străinătate în tinerețe, o perioadă chiar în Londra. Vă pot ajuta cu ceva anume sau doriți doar să-mi vedeți biblioteca?

Fraza aceasta, atît de simplu rostită, mă luă prin surprindere.

– Ambele, am răspuns. Dorim s-o vizităm, dar și să vă adresăm cîteva întrebări referitoare la cercetările noastre. Eu și domnișoara Rossi sîntem foarte interesați de istoria țării dumneavoastră în Evul Mediu, cu toate că eu știu despre ea mult mai puțin decît s-ar cuveni, și am scris o... ăăă...

Începusem să mă bîlbîi, fiindcă mi-a trecut prin minte că, în ciuda sumarei «lecții» pe care mi-o predase Helen în avion, nu cunoșteam aproape nimic despre istoria Balcanilor, iar ceea ce știam i se va părea probabil jalnic și absurd acestui erudit păstrător al trecutului țării sale; dar mai aveam un motiv: trebuia să discutăm un subiect extrem de personal și de delicat, și nu-mi dădeam seama cum am putea-o face cu Ranov proțăpit lîngă noi.

– Deci vă interesează Bulgaria medievală, conchise Stoicev, și mi s-a părut că aruncase și el o privire fugară spre Ranov.

Helen îmi veni rapid în ajutor:

– Da, ne interesează viața monastică în Bulgaria Evului Mediu și o studiem cît putem de intens în vederea unor articole pe care intenționăm să le scriem. Mai precis, am vrea să aflăm amănunte despre viața în mănăstirile de aici în ultima parte a perioadei medievale și despre rutele urmate de pelerinii care veneau în Bulgaria, dar și de cei care plecau de aici spre alte teritorii.

Stoicev se lumină la față și clătină din cap cu plăcere, astfel că urechile sale prinseră o rază de lumină.

– Este un subiect foarte interesant, spuse el și privi undeva dincolo de noi, parcă într-un trecut îndepărtat în negura vremurilor, în care vedea însă poate mai bine decît oricine altcineva. Și scrieți despre ceva anume în particular? Am multe manuscrise care v-ar putea fi utile și-mi va face plăcere să vi le ofer pentru studiu, dacă doriți.

Ranov se fîțîi în scaunul său, amintindu-mi cît detestam faptul că ne supraveghea mereu. Din fericire, atenția lui părea că se îndreaptă îndeosebi spre delicatul profil al Irinei, în cealaltă parte a camerei.

– Păi, am răspuns, am vrea să aflăm mai multe despre secolul al XV-lea, iar domnișoara Rossi a cercetat această perioadă în țara din care provine familia sa, adică...

– România, mă întrerupse Helen. Dar am crescut și am învățat în Ungaria.

Profesorul Stoicev se întoarse spre ea cu un zîmbet cald.

– Ah, da, deci sîntem vecini. Și veniți de la Universitatea din Budapesta?

– Da.

– Poate că îl cunoașteți atunci pe prietenul meu de acolo, profesorul Sándor.

– Într-adevăr. Este șeful Catedrei de istorie și un bun prieten al meu.

– Foarte plăcut, chiar foarte plăcut! Vă rog să-i transmiteți cele mai calde salutări cînd îl veți întîlni.

– Așa voi face.

– Și cine mai e acolo? Nu-mi mai pot aminti acum de altcineva. Dar numele dumneavoastră, doamnă, este foarte interesant. E un nume pe care îl cunosc. Există în Statele Unite – și Stoicev se întoarse spre mine o clipă, apoi din nou spre Helen, iar Ranov deveni mai atent –, există un istoric celebru pe nume Rossi. Sînteți poate rudă cu dumnealui?

Spre surprinderea mea, Helen se înroși. Mi-am spus că probabil încă nu-i plăcea să recunoască acest lucru în public și că avea ezitări sau că remarcase și ea atenția bruscă a lui Ranov.

– Da, răspunse scurt. Este tatăl meu, Bartholomew Rossi.

Mi-am zis că n-ar fi deloc nefiresc ca Stoicev să se întrebe de ce fiica unui istoric britanic pretindea că este o româncă educată în Ungaria, dar, dacă avea astfel de nedumeriri, bătrînul nu și le exprimă.

– Da, acesta e numele, răspunse el. Este autorul unor cărți excelente, care acoperă o gamă atît de variată de subiecte! Cînd am citit unele dintre primele sale articole, mi-am spus că ar putea deveni un

fin cunoscător al istoriei Balcanilor, dar văd că a renunțat la acest domeniu, preferînd multe altele.

M-am simțit ușurat să aflu că Stoicev cunoștea activitatea lui Rossi și avea o părere bună despre ea; poate că acest lucru ne oferea o poziție favorabilă în ochii lui și astfel ne va fi mai ușor să-i obținem simpatia.

– Da, într-adevăr, am spus. De fapt, profesorul Rossi nu este doar tatăl colegei mele, ci și îndrumătorul tezei mele de doctorat.

– Ce noroc! exclamă Stoicev, încrucișîndu-și mîinile străbătute de vene groase. Și la ce se referă disertația dumneavoastră?

De data aceasta a fost rîndul meu să roșesc, sperînd ca Ranov să nu remarce aceste dese schimbări de nuanță.

– La negustorii olandezi din secolul al XVII-lea.

– Remarcabil! Un subiect foarte interesant! Și atunci, ce anume vă aduce în Bulgaria?

– E o poveste lungă. Eu și domnișoara Rossi am devenit interesați de anumite conexiuni între Bulgaria și comunitatea ortodoxă din Istanbul, după cucerirea otomană a Constantinopolului. Deși constituie o abatere de la subiectul disertației mele, am scris împreună cîteva articole pe această temă. În plus, eu tocmai am susținut o prelegere la Universitatea din Budapesta despre istoria unor... zone din România aflate sub dominația turcă.

Imediat mi-am dat seama că făcusem o greșeală; poate Ranov nu știa că fusesem și la Budapesta. Helen nu-și pierdu însă cumpătul, așa că i-am urmat exemplul.

– Am dori foarte mult – am continuat – să ne încheiem aceste cercetări aici, în Bulgaria, și ne-am gîndit că dumneavoastră ne-ați putea ajuta.

– Desigur, replică Stoicev pe un ton răbdător. Poate că ar trebui să-mi spuneți ce anume vă interesează mai mult în istoria mănăstirilor noastre medievale și a rutelor de pelerinaj, îndeosebi în secolul al XV-lea. A fost un secol fascinant în istoria Bulgariei. Știți, desigur, că după 1393 cea mai mare parte a țării noastre s-a aflat sub jugul otoman, dar unele regiuni și-au păstrat libertatea pînă tîrziu în veacul al XV-lea. Cultura noastă a fost conservată începînd din acele

vremuri în principal în cadrul mănăstirilor. Mă bucur că ele constituie un subiect de interes pentru dumneavoastră, deoarece reprezintă una dintre cele mai bogate moșteniri culturale ale țării noastre.

Stoicev se întrerupse și își împreună din nou palmele, ca și cînd ar fi așteptat să-și dea seama cît de cunoscută ne era nouă această informație.

– Da, am răspuns.

Nu aveam încotro. Trebuia să vorbim despre un anumit aspect al cercetărilor noastre de față cu Ranov. La urma urmei, dacă l-am ruga să se retragă, ar deveni imediat suspicios. Singura noastră speranță era să ne formulăm întrebările într-un mod cît mai academic și mai impersonal cu putință. Străduindu-mă să procedez astfel, am continuat:

– Sîntem de părere că există unele conexiuni interesante între comunitatea ortodoxă din Istanbulul secolului al XV-lea și mănăstirile din Bulgaria.

– Da, firește, mai cu seamă că Biserica bulgară a fost plasată de Mahomed Cuceritorul sub jurisdicția patriarhului din Constantinopol. Înainte de acest moment, desigur, Biserica noastră a fost independentă, avînd propriul patriarh în Veliko Tîrnovo.

Am simțit un val de recunoștință față de acest erudit cu urechi minunate. Comentariile mele frizaseră absurdul, și totuși el le răspundea cu o politețe circumspectă – ca să nu mai spun și informativă.

– Exact, am replicat. Și sîntem mai cu seamă interesați de... Am găsit o scrisoare... adică am fost recent în Istanbul – aici am avut grijă să nu privesc nici în treacăt spre Ranov – și am găsit o scrisoare ce se referă la Bulgaria... de fapt la un grup de călugări care călătoreau din Constantinopol spre o mănăstire din Bulgaria. Pentru articolele pe care le vom scrie ne interesează să le refacem traseul prin țara dumneavoastră. Poate că erau în pelerinaj, dar... nu sîntem siguri.

– Înțeleg, răspunse Stoicev, cu ochi de data aceasta mai precauți și mai luminoși decît oricînd înainte. Și scrisoarea aceea e datată? Îmi puteți spune ceva mai multe despre conținutul ei, despre cine a scris-o – dacă știți acest lucru – și unde ați găsit-o? De asemenea, cui era adresată și așa mai departe.

– Desigur. De fapt, am adus cu noi o copie. Scrisoarea originală este în slavonă, iar un călugăr din Istanbul a tradus-o. Originalul este păstrat în arhiva de stat a sultanului Mahomed al II-lea. Poate că ați vrea să o citiți.

Am deschis servieta și i-am întins copia, sperînd că Ranov nu va dori și el s-o vadă. Stoicev luă hîrtia și ochii îi scăpărară pentru o clipă deasupra primelor rînduri.

– Interesant, spuse el și, spre dezamăgirea mea, o puse apoi pe masă.

Poate că totuși nu avea de gînd să ne ajute și nici măcar să citească scrisoarea. Dar un moment mai tîrziu l-am văzut întorcîndu-se spre nepoata sa.

– Draga mea, nu cred că ar trebui să ne adîncim în scrisorile acestea vechi fără a oferi oaspeților noștri mai întîi ceva de mîncat și de băut. Nu vrei să ne aduci niște *rakiia* și cîte o gustare? mai adăugă el cu o privire politicoasă spre Ranov.

Irina se ridică imediat, zîmbind.

– Desigur, unchiule, răspunse ea într-o engleză plăcută; deci surprizele continuau în gospodăria lui Stoicev. Dar voi avea nevoie de ajutor pentru a aduce totul sus, adăugă tînăra cu o privire rapidă spre Ranov, care se ridică politicos și își netezi părul.

– Îmi va face plăcere s-o ajut eu pe tînăra doamnă.

I-am auzit coborînd treptele, el zdupăind zgomotos, ea vorbindu-i ceva în bulgară. Îndată ce ușa se închise în urma lor, Stoicev se aplecă în scaun și citi scrisoarea cu priviri concentrate. Cînd sfîrși, ridică ochii spre noi; părea acum cu zece ani mai tînăr, dar era încă tensionat.

– Remarcabil, exclamă el cu voce joasă. Sînt uimit citind această scrisoare.

Eu și Helen ne-am apropiat scaunele de el.

– Da? De ce? Vă puteți da seama la ce se referă?

– Oarecum. Vedeți dumneavoastră, începu el privindu-ne cu ochi mari, am și eu una dintre scrisorile fratelui Chiril.“

Capitolul 56

Îmi aminteam foarte bine stația din Perpignan, unde stătusem împreună cu tata cu doar un an în urmă, așteptînd autobuzul prăfuit ce mergea în satele din zonă. Aceeași mașină, parcă, opri acum în fața noastră și am urcat, urmată de Barley. Drumul spre Les Bains, pe șoseaua lată, îmi era și el familiar. În orașele prin care treceam vedeam aceiași platani tunși, pătrățoși, iar casele, copacii, mașinile vechi și terenurile păreau toate alcătuite din același material prăfos, ca un nor de culoarea cafelei cu lapte care învăluia totul în jur.

Hotelul din Les Bains era în mare parte așa cum mi-l aminteam, cu cele patru etaje ale sale, barele de fier la ferestre și ghivecele cu flori roz. Mi s-a făcut brusc dor de tata la gîndul că aveam să îl vedem curînd, poate în răstimp de numai cîteva minute. De data aceasta eu am fost cea care a luat-o înainte, împingînd ușa grea de la intrare și așezîndu-mi sacul de drum în fața biroului de recepție. Dar imediat biroul acela mi s-a părut din nou foarte înalt și impunător, m-am simțit iar timidă și m-am forțat să-i spun bătrînului funcționar că, probabil, tata era cazat acolo. Nu-mi aminteam figura lui, dar omul s-a dovedit răbdător și, după o clipă, mi-a spus că, într-adevăr, un domn străin cu numele respectiv ședea acolo, dar că *la clé* – cheia – nu era la recepție, deci domnul probabil că ieșise. Și ne arătă cîrligul gol al cheii. Inima mi-a tresărit din nou cînd, o clipă mai tîrziu, un

bărbat de această dată cunoscut deschise ușa din spatele biroului. Era șeful de sală de la micul restaurant al hotelului, care dădu să treacă în ograbă. Recepționerul îl întrebă ceva, iar el se întoarse spre mine – *étonné*, spuse el, uimit că tînăra domnișoară revenise la ei și că între timp crescuse atît de mare și de frumoasă. Iar... prietenul ei?

– Văr, replică Barley.

Dar domnul nu le spusese că vor sosi fiica și nepotul său; ce surpriză! Va trebui să cinăm cu toții diseară la el. I-am întrebat dacă știau unde e tata, dar nu mi-au putut spune; plecase devreme, îmi explică bătrînul, poate într-o plimbare de dimineață. Șeful de sală îmi spuse că hotelul era plin, dar că, dacă aveam nevoie de camere, va rezolva el. Dar de ce nu urcam în camera tatei să ne lăsăm bagajele acolo? Era de fapt un apartament cu priveliște plăcută și un mic salonaș, în care să ne odihnim. Ne va da el cealaltă cheie și ne va prepara cîte o cafea pînă se va întoarce tata, probabil în scurt timp. Ne-am declarat de acord cu toate sugestiile lui și am urcat în vechiul lift care ne duse la etaj atît de încet, încît m-am întrebat la un moment dat dacă nu cumva șeful de sală trăgea el însuși cablul ca să-l ridice.

Apartamentul în care fusese cazat tata era spațios și plăcut și, dacă nu aș fi avut convingerea inconfortabilă că-i invadam intimitatea pentru a treia oară într-o săptămînă, m-aș fi bucurat de fiecare colțișor al său. Și mai rău m-am simțit văzîndu-i valiza, hainele cunoscute, vechea trusă de bărbierit și pantofii cei buni. Trecuseră doar cîteva zile de cînd zărisem ultima dată toate aceste obiecte la Oxford, în camera lui din casa lui master James, iar aerul lor familiar m-a impresionat puternic acum.

Dar acest șoc a fost urmat de unul și mai mare. Tata era din fire un om ordonat; orice încăpere în care locuia chiar și pentru un răstimp foarte scurt era un veritabil model de discreție și meticulozitate. Spre deosebire de majoritatea burlacilor, a văduvilor sau a bărbaților divorțați pe care i-am cunoscut mai tîrziu, tata nu a ajuns niciodată în starea aceea care-i determină pe cei singuri să-și reverse conținutul buzunarelor de-a valma pe masă ori să-și îngrămădească hainele, una peste alta, pe spătarele scaunelor. Niciodată înainte nu-i mai văzusem lucrurile într-o asemenea dezordine. Valiza lui se afla,

pe jumătate plină, lîngă pat; probabil căutase ceva în ea și scosese vreo două lucruri, lăsînd în urmă, pe podea, un șir de ciorapi și lenjerie de corp. Jacheta lui zăcea azvîrlită de-a latul patului. Aparent își schimbase hainele în mare grabă și își trîntise costumul grămadă lîngă valiză. Pentru o clipă mi-a trecut prin minte că nu tata lăsase totul așa, că intrase cineva și scormonise prin cameră în lipsa lui. Dar costumul acela îngrămădit lîngă pat, ca pielea unui șarpe care a năpîrlit, mi-a infirmat bănuielile. Pantofii de toată ziua nu erau în locul lor obișnuit în valiză, iar șanurile pe care îi păstra zăceau aruncate alături. În mod clar, tata plecase într-o grabă extremă.

Capitolul 57

„Cînd Stoicev ne-a spus că are și el o scrisoare a fratelui Chiril, am schimbat cu Helen o privire uluită.

– La ce vă referiți? întrebă ea în cele din urmă.

Bătrînul bătu cu degetul în traducerea pe care ne-o oferise Turgut.

– Am un manuscris pe care mi l-a dăruit în 1924 prietenul meu, Atanas Anghelov, și în care este descris un alt episod al aceleiași călătorii, sînt sigur. Nu știu dacă mai există și alte documente referitoare la ea; bietul meu prieten a murit la scurt timp după ce mi-a dat manuscrisul. Stați puțin!

Și se ridică atît de repede, încît se clătină ușor pe picioare, iar eu și Helen ne-am repezit în aceeași clipă pentru a-l susține. Dar se reechilibră singur și se îndreptă spre una dintre încăperile adiacente, făcîndu-ne semn să îl urmăm și ghidîndu-ne printre teancurile de cărți de pe jos. Aruncă o privire rapidă prin rafturile de pe perete și se întinse spre o cutie, pe care l-am ajutat s-o dea jos. Din ea scoase un dosar de carton legat cu o panglică veche, îl luă înapoi în camera mare, îl puse pe masă și-l deschise, luînd din interior un document atît de fragil, încît mi s-a strîns inima văzîndu-l. Stoicev îl privi cîteva clipe, ca paralizat, apoi oftă.

– Acesta e originalul, după cum puteți vedea. Semnătura...

Ne-am aplecat asupra hîrtiei și, cu un fior care mi-a făcut pielea ca de găină pe brațe și pe ceafă, am văzut un an și un nume scris cu litere chirilice pe care chiar și eu le-am putut deslușI: Chiril, 6985. Am privit spre Helen, care își mușca buzele. Numele călugărului era teribil de real, la fel și faptul că omul respectiv trăise odată și își așternuse gîndurile pe acest pergament cu o mînă caldă, vie.

Stoicev părea la fel de uimit ca mine, deși pentru el imaginea unor documente atît de vechi era probabil ceva obișnuit.

– L-am tradus în bulgară, spuse el după o clipă, scoțînd din dosar o altă filă. Voi încerca să vi-l citesc.

Își drese glasul și apoi transpuse în engleză o scrisoare care de atunci a fost tradusă în multe alte limbi.

Sfinția Ta, iubite stareț Eupraxius,

Iau pana în mînă pentru a duce la bun sfîrșit sarcina pe care ai avut înțelepciunea de a mi-o încredința și a-ți povesti în amănunțime cele întîmplate. Fie ca să le pot privi cu nepărtinire și astfel să împlinesc dorințele Sfinției Tale, cu ajutorul Domnului. Am dormit în această noapte lîngă Virbius, la două zile de drum de voi, la Mănăstirea Sfîntului Vladimir, unde frații ne-au întîmpinat în numele Sfinției Tale. Așa cum mi-ai spus, am vorbit singur cu sfințitul stareț și i-am povestit despre misia noastră în cel mai deplin secret, cînd în preajmă nu se afla nici măcar un ucenic sau un servitor. A poruncit să fie închisă căruța noastră în grajdurile mănăstirii, sub privegherea a doi paznici dintre călugării săi și a altor doi dintre ai noștri. Nădăjduiesc să avem adesea parte de asemenea înțelegere și adăpost, măcar pînă ce vom pune piciorul pe pămînturile necredincioșilor. Așa cum mi-ai cerut, i-am încredințat o carte starețului, cu îndrumările Sfinției Tale, și am văzut că a ascuns-o imediat, fără a o deschide sub privirile mele.

Caii sînt obosiți după urcușul prin munți și vom mai dormi aici încă o noapte. Noi ne-am împrospătat sufletul cu slujbele din această biserică, în care două icoane ale Preacuratei Fecioare au făcut minuni cu nici optzeci de ani în urmă. Pe una dintre ele încă se mai văd miraculoasele lacrimi plînse pentru un păcătos și transformate acum în perle prețioase. I-am închinat și noi cele mai fierbinți rugi pentru apărarea soliei noastre, ca să ajungem cu bine în marele

oraș și să găsim chiar în acel cuib al dușmanului un sălaș din care să ne ducem sarcina la bun sfîrșit.

Al Sfinției Tale nevolnic, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh,

fratele Chiril
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

Și eu, și Helen abia mai respiram în vreme ce Stoicev traducea rar și metodic, cu mare iscusință. Eram pe punctul de a observa cu glas tare indubitabila legătură dintre cele două scrisori, cînd tropotul unor picioare pe scările de lemn m-a întrerupt.

– Se întorc, șopti Stoicev punînd scrisoarea înapoi, împreună cu a noastră. Domnul Ranov a fost desemnat ghidul dumneavoastră?

– Da, am replicat. Și pare mult prea interesat de activitatea noastră aici. Mai avem multe să vă povestim despre cercetările pe care le facem, dar sînt chestiuni personale și totodată...

– Periculoase?

– Cum v-ați dat seama? m-am mirat. Nimic din ce-i spusesem pînă acum nu sugerase vreun grad de periculozitate.

Bătrînul clătină din cap cu un amestec insondabil de experiență a vieții și regret.

– Oh! Și eu am să vă spun anumite lucruri. Nu m-am așteptat niciodată să mai văd o asemenea scrisoare. Vorbiți cu domnul Ranov cît mai puțin posibil.

– Nu vă faceți griji, interveni Helen, surîzînd.

– Liniște acum, șopti Stoicev. Voi face în așa fel încît să putem discuta din nou.

Irina intră în cameră aducînd farfurii, pahare și o sticlă cu un lichid chihlimbariu pe care le așează pe masă, iar Ranov veni în urma ei cu pîine și un castron cu fasole boabe. Zîmbea și părea aproape îmblînzit. Mi-am dorit să-i pot mulțumi nepoatei, care ne pofti pe toți la masă și își ajută unchiul să se așeze confortabil în scaunul său. În fața mîncării, mi-am dat seama că excursia dimineții îmi lăsase un gol considerabil în stomac.

– Vă rog, dragi oaspeți, să vă simțiți ca acasă, ne invită Stoicev cu un gest ce semăna probabil cu al împăraților bizantini.

Irina turnă în pahare băutura aceea al cărei miros numai ar fi fost în stare să ucidă un animal mai mic, iar bătrînul istoric îl înălță pe al său cu un zîmbet larg și autentic.

– Beau pentru prietenia dintre savanții de pretutindeni.

Toți i-am întors urarea cu entuziasm, mai puțin Ranov, care își ridică ironic paharul și privi pe rînd la noi.

– Fie ca studiile voastre să sporească nivelul de cunoștințe al partidului și al poporului, spuse el, cu o înclinare spre mine.

Replica lui aproape că-mi tăie pofta de mîncare; vorbea oare la modul general sau voia ca nivelul de cunoștințe al partidului să sporească într-un domeniu anume? Dar i-am întors mica plecăciune și am dat rachiul pe gît. Mi-am zis că singurul mod în care-l voi putea bea era dintr-o înghițitură, iar arsura de gradul trei pe care am simțit-o imediat în gît a fost curînd înlocuită de o senzație plăcută de căldură. Destul cu băutura asta, mi-am spus; altfel risc chiar să ajung să-mi placă de Ranov!

– Mă bucur că am ocazia de a discuta cu cineva interesat de istoria noastră medievală, mi se adresă Stoicev. Poate că v-ar face plăcere, dumneavoastră și domnișoarei Rossi, să luați parte la o sărbătoare care celebrează două dintre marile figuri ale trecutului nostru. Mîine este ziua Sfinților Kiril și Metodii, creatorii alfabetului slavon; dumneavoastră îi numiți Chiril și Metodiu, iar alfabetului îi spuneți chirilic, nu-i așa? Noi zicem *kirilița*, de la Kiril, călugărul care l-a inventat.

Pentru o clipă n-am știut ce să cred, gîndindu-mă că se referă la fratele Chiril din scrisoare, dar, cînd a continuat, mi-am dat seama ce avea în minte și cît de inventiv putea fi.

– În această după-amiază sînt foarte prins cu articolele mele, dar mîine vor veni aici cîțiva dintre foștii mei studenți și, dacă vă veți întoarce și dumneavoastră, vă voi putea povesti mai multe despre Kiril.

– Sînteți foarte amabil, replică Helen. Nu vrem să vă răpim prea mult timp, dar vom fi onorați să ne întoarcem mîine. Credeți că se va putea, tovarășe Ranov?

Termenul păru să-l incite pe ghidul nostru, care îi aruncă o privire pe deasupra celui de-al doilea pahar de rachiu.

– Desigur, răspunse el. Dacă așa doriți să vă continuați cercetările, mă bucur să vă fiu de ajutor.

– Foarte bine, interveni Stoicev. Ne vom întîlni cu toții aici pe la ora unu și jumătate, iar Irina va pregăti ceva gustos pentru masa de prînz. E un grup plăcut și veți întîlni cîțiva specialiști ale căror lucrări vi se vor părea, poate, interesante.

I-am mulțumit și am urmat îndemnul Irinei de a mînca, observînd că și Helen se ferea de restul rachiului din pahar. La sfîrșitul mesei, ea se ridică imediat, și toți ceilalți i-am urmat exemplul.

– Nu vrem să vă mai obosim, domnule profesor.

– Nu m-ați obosit deloc, draga mea, replică el strîngîndu-i mîna călduros, însă cu o privire istovită, mi s-a părut. Aștept cu nerăbdare să ne revedem mîine.

Irina ne conduse pînă la poartă.

– Pe mîine, spuse ea surîzînd, după care adăugă ceva în bulgară, și prin urmare Ranov își netezi atent părul înainte de a-și pune pălăria pe cap.

– E o fată tare drăguță, remarcă el în vreme ce ne apropiam de mașină, iar în spatele lui Helen își dădu ochii peste cap spre mine.

Abia seara am avut cîteva momente singuri. Ranov se retrăsese în sfîrșit, după o cină interminabilă în anosta sală de mese a hotelului. Am urcat la etaj împreună cu Helen – liftul era din nou stricat – și am zăbovit în hol, lîngă ușa camerei mele, cîteva clipe dulci, sustrase situației bizare în care ne aflam. Cînd am considerat că Ranov plecase, am coborît din nou, am mers pînă la o cafenea din apropiere și ne-am așezat la o masă, sub crengile unui copac.

– Cineva ne urmărește și aici, îmi spuse Helen în șoaptă.

Mi-am pus servieta cu grijă în poală; renunțasem s-o mai las din mînă chiar și sub mesele din cafenele.

– Dar, cel puțin, continuă ea zîmbind, aici nu sînt microfoane, ca în camera mea. Și a ta. Tei – adăugă după o clipă, ridicîndu-și privirile spre crengile de deasupra capului. Peste vreo două luni vor fi

plini de flori. Oamenii fac ceai din ele la mine acasă... și probabil aici la fel. Cînd te așezi la o masă ca asta, mai întîi trebuie s-o ștergi, fiindcă inflorescențele și polenul se scutură pretutindeni. Au un parfum de miere, dulce și proaspăt.

Și făcu un gest scurt cu mîna, de parcă ar fi alungat din fața ei mii de flori de un verde-crud. I-am luat mîna într-a mea și am întors-o cu palma în sus, ca să-i văd liniile delicat desenate. Speram ca ele să prevestească o viață îndelungată și noroc, ambele împărtășite cu mine.

– Ce părere ai despre scrisoarea pe care ne-a arătat-o Stoicev?

– Ar putea fi o șansă pentru noi. La început mi-am zis că nu-i decît o altă piesă dintr-un mozaic istoric, una foarte interesantă, însă nu vedeam cum ne-ar putea ajuta. Dar cînd Stoicev și-a dat seama că a noastră era periculoasă, am început să sper că știe ceva important.

– Și eu sper același lucru, dar, pe de altă parte, e posibil să se fi referit pur și simplu la faptul că scrisoarea este un material sensibil din punct de vedere politic, așa cum e în general munca lui, fiindcă are de-a face cu istoria Bisericii.

– Știu, oftă Helen. Într-adevăr, e posibil ca asta să fie tot.

– Și ar fi suficient ca să-l facă reticent de față cu Ranov.

– Da. Va trebui să așteptăm pînă mîine pentru a afla ce a vrut de fapt să spună. E cumplit pentru tine să aștepți astfel în fiecare zi, nu-i așa? mă întrebă, împletindu-și degetele cu ale mele.

Am încuviințat cu o mișcare ușoară a capului.

– Dacă l-ai fi cunoscut pe Rossi...

Mă privea în ochi și, încet, își dădu la o parte o șuviță de păr desprinsă din agrafe. Gestul mi s-a părut atît de trist, încît a conferit o greutate suplimentară următoarelor ei cuvinte:

– Încep să-l cunosc acum, prin tine.

În clipa aceea o chelneriță cu bluză albă ieși din cafenea și ne întrebă ceva. Helen se întoarse spre mine.

– Ce vrem de băut?

Chelnerița ne privea curioasă – două creaturi care vorbeau o limbă străină.

– De unde știi cum să comanzi?

– Ceai, hotărî Helen arătînd spre ea însăși și spre mine. Ceai, vă rog. *Molia*.

– Înveți repede, am constatat cînd chelnerița s-a îndepărtat.

– Am învățat ceva rusă. Bulgara seamănă bine cu rusa.

Cînd sosi ceaiul, Helen amestecă în al său cu o expresie serioasă.

– E atît de plăcut să nu-l mai avem pe Ranov alături, încît abia suport să mă gîndesc că mîine îl vom vedea din nou. Nu știu cum vom putea afla ceva interesant cu el în coasta noastră mereu.

– Eu unul m-aș simți mai bine dacă aș ști că bănuiește într-adevăr ceva despre cercetările noastre. Straniu e faptul că-mi amintește de cineva, de o persoană pe care am întîlnit-o cîndva demult, dar nu-mi pot da seama de cine anume, parcă m-a lovit amnezia.

Mi-am ridicat ochii spre chipul ei plăcut, serios, și în secunda aceea am simțit cum mintea mea aleargă după ceva, încercînd să descîlcească ițele unei enigme – și nu era vorba despre posibilul «geamăn» al lui Ranov. Era mai degrabă despre fața lui Helen în lumina înserării, despre gestul meu de a ridica ceașca de ceai pentru a bea din ea și despre cuvîntul acela pe care-l rostisem. Gîndurile îmi mai zăboviseră asupra lui și înainte, dar de această dată năvăliră în conștientul meu ca o revărsare.

– Amnezie! am exclamat. Helen... Helen, amnezie!

– Poftim? făcu ea, derutată de intensitatea din glasul meu.

– Scrisorile lui Rossi! Mi-am deschis servieta cu un gest atît de rapid, încît am vărsat ceaiul pe masă. Scrisoarea, călătoria în Grecia!

Mi-au trebuit cîteva minute pentru a găsi plicul printre hîrtii, pentru a localiza fragmentul și a i-l citi apoi lui Helen, ai cărei ochi se deschiseră din ce în ce mai mari, ca două hăuri întunecate.

– Îți amintești de scrisoarea în care spunea că s-a întors în Grecia, în Creta, după ce i-a fost luată harta în Istanbul, și cum i s-a schimbat norocul și totul a început să-i meargă prost? Ascultă aici: «Bătrînii de la tavernele din Creta păreau mai dornici să-mi depene sutele lor de povești cu vampiri decît să-mi spună unde pot găsi alte fragmente de ceramică precum acela pe care îl aveam eu sau antice epave pe care strămoșii lor le găsiseră și le prădaseră. Într-o seară i-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o specialitate locală numită,

straniu, *amnesia*, iar rezultatul a fost că a doua zi m-am simțit rău de dimineață pînă seara».

– Oh, Dumnezeule! exclamă Helen în șoaptă.

– «I-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o băutură numită *amnesia»,* am repetat, încercînd să nu strig. Cine naiba crezi tu că era necunoscutul acela?! De asta a uitat Rossi...

– A uitat... Helen părea hipnotizată de acest cuvînt. A uitat de România...

– ... a uitat complet că a fost acolo. În scrisorile către Hedges spune că pleacă în Grecia din România, ca să facă rost de bani și să participe la niște săpături arheologice...

– Și a uitat de mama, încheie Helen, abia auzit.

– ... De mama ta, am repetat, avînd brusc în fața ochilor imaginea mamei ei stînd în poartă și privindu-ne cum ne îndepărtam. Nu a intenționat nici o clipă să nu se întoarcă. Doar că, brusc, a uitat totul. Și de asta... de asta mi-a spus mie că nu-și mai amintea întotdeauna cu claritate studiile făcute.

Chipul lui Helen era alb acum, cu maxilarul încleștat și ochii aprigi, plini de lacrimi.

– Îl urăsc, spuse încet, și știam că nu se referă la tatăl ei.“

Capitolul 58

„Am ajuns a doua zi la poarta casei lui Stoicev exact la ora unu și jumătate. Helen îmi strînse mîna, ignorînd prezența lui Ranov. Chiar și ghidul nostru părea a fi într-o dispoziție festivă: se încrunta mai rar decît de obicei și își pusese un costum maroniu. De unde ne aflam puteam auzi susurul vocilor și al rîsetelor, pe fondul mirosului de fum de lemn și al cărnii prăjite. «Dacă mi-aș alunga din minte gîndul la Rossi, aș putea sărbători și eu», mi-am zis. Aveam sentimentul că în ziua aceea se va întîmpla ceva care mă va ajuta să-l găsesc și, în consecință, am hotărît să celebrez și eu, din plin, sărbătoarea Sfinților Chiril și Metodiu.

În curte, grupuri de bărbați și femei discutau sub copertină. Irina alerga de colo-colo, umplînd farfuriile oaspeților și turnînd în pahare licoarea aceea chihlimbarie. Cînd ne-a văzut, a venit spre noi cu brațele deschise, de parcă eram deja prieteni vechi. Ne-a strîns mîinile mie și lui Ranov, iar pe Helen a sărutat-o pe obraji.

– Îmi pare foarte bine că ați venit. Vă mulțumesc. Unchiul meu n-a dormit mai deloc și nici n-a mai putut mînca de ieri, de cînd ați fost aici. Sper să-i spuneți voi că trebuie să mănînce.

– Nu te îngrijora, o liniști Helen. Vom face tot ce putem pentru a-l convinge.

L-am găsit pe Stoicev printre oaspeți, sub meri. Cineva aranjase în cerc cîteva scaune de lemn, iar el ședea în cel mai mare, înconjurat de o serie de bărbați mai tineri.

– Oh, bun venit, ne ură el și se ridică anevoie în picioare, ajutat de cei din jur. Bine ați venit! Vă rog să faceți cunoștință cu ceilalți prieteni ai mei. Sînt studenți pe care i-am avut înainte de război și au fost atît de amabili să vină să mă vadă.

Mulți dintre bărbații din jur, în cămăși albe și costume ponosite, erau tineri doar prin comparație cu Stoicev; majoritatea trecuseră de cincizeci de ani. Toți ne-au zîmbit și ne-au strîns mîinile cu căldură, unul dintre ei aplecîndu-se și sărutîndu-i mîna lui Helen cu o politețe curtenitoare. Îmi plăceau privirile lor alerte, ochii închiși la culoare și zîmbetele potolite, în care mai licărea cîte un dinte de aur.

Irina se apropie din spate și părea că îndeamnă pe toată lumea la masă, fiindcă un minut mai tîrziu ne-am pomenit luați de un val de invitați care se îndreptau spre mesele de sub copertină. Acolo am dat peste sursa aromei aceleia minunate, care se dovedi a fi o oaie întreagă ce se frigea la proțap în curtea de lîngă casă. Masa era încărcată cu vase de ceramică pline cu cartofi fierți, salată de roșii cu castraveți, brînză, pîini aurii și pateuri cu brînză ca acelea pe care le mîncasem în Istanbul. Printre ele erau feluri cu carne, boluri cu iaurt rece, vinete prăjite și ceapă. Irina nu ne-a slăbit pînă ce nu ne-am încărcat farfuriile cu vîrf, apoi a venit după noi în mica livadă de meri, ducînd pahare cu rachiu.

Între timp, foștii studenți ai lui Stoicev se luau la întrecere care dintre ei să-i aducă mai multă mîncare și îi umpleau paharul pînă la buză. Profesorul se ridică încet în picioare. În curte, lumea ceru să fie liniște, iar el rosti cîteva cuvinte între care am prins numele Chiril și Metodiu, urmate de al meu și al lui Helen. Cînd sfîrși, un val de urale îi sublinie spusele: *Stoicev! Za zdraveto na profesor Stoicev! Nazdrave!* Toate chipurile erau luminate de zîmbete; toată lumea se întoarse spre el, cu paharul ridicat, unii oaspeți avînd lacrimi în ochi. Mi-am amintit de Rossi, cît de modest ascultase discursurile și felicitările cu care îi marcasem cea de-a douăzecea

aniversare la catedra universității. Mi-am întors privirea, cu un nod în gît. Ranov rătăcea de colo-colo, cu un pahar în mînă.

Cînd oaspeții se așezară din nou să mănînce și să discute, eu și Helen am fost invitați pe locurile de onoare, lîngă Stoicev.

– Cît mă bucur că ne-ați putut fi astăzi alături, spuse el zîmbind. Știți, aceasta este sărbătoarea mea preferată. În calendarul bisericesc avem multe zile ale sfinților, dar cea de azi e îndrăgită de toți cei cărora le place studiul, fiindcă este o ocazie de a ne cinsti moștenirea culturală slavonă și secolele de învățătură pe care Chiril și Metodiu, prin intermediul alfabetului lor, le-au făcut posibile. În plus, aceasta e ziua în care colegii și studenții mei preferați vin și-l mai scot pe bătrînul lor profesor din birou. Iar eu le sînt foarte recunoscător pentru asta.

Stoicev privi în jur cu dragoste și bătu ușor cu palma umărul celui mai apropiat dintre invitați. Am observat, cu o strîngere de inimă, cît de fragilă părea mîna lui, cu pielea subțire și aproape translucidă.

După o vreme, oaspeții începură să se retragă, ori spre masă, unde oaia era deja gata, ori în grădină, plimbîndu-se în grupuri mici. Îndată ce am rămas singuri, Stoicev se întoarse spre noi cu o privire alertă.

– Haideți să vorbim acum, cît avem posibilitatea. Nepoata mea a promis să-l țină pe Ranov ocupat cît de mult poate. Am să vă spun cîteva lucruri și am înțeles că și voi aveți multe de povestit.

– Cu siguranță, am replicat și mi-am tras scaunul aproape de al său. Helen îmi urmă exemplul.

– În primul rînd, prieteni, am recitit cu atenție scrisoarea pe care mi-ați lăsat-o ieri. Iat-o aici. Luați-o și păstrați-o în siguranță. Am citit-o de mai multe ori și cred că a fost scrisă de aceeași persoană ca și cea pe care o am eu; fratele Chiril e autorul amîndurora. Nu am avut originalul, firește, dar, dacă traducerea dumneavoastră este fidelă, înseamnă că stilul e același, iar numele și datele corespund. Putem fi siguri, cred, că ambele scrisori fac parte din aceeași corespondență și ori au fost expediate separat, ori s-au rătăcit una de alta din cine știe ce cauze. Acum mai am multe să vă spun, dar mai întîi aș vrea să aflu și alte detalii despre cercetările voastre. Am impresia că nu ați venit în Bulgaria numai pentru mănăstirile de aici. Cum ați găsit această scrisoare?

I-am replicat că ne-am început cercetările din motive pe care mi-ar fi greu să i le descriu, fiindcă par oarecum iraționale.

– Ați spus că ați citit lucrările profesorului Rossi, tatăl lui Helen. El a dispărut recent, în circumstanțe stranii.

I-am povestit apoi pe scurt despre modul în care găsisem cartea cu dragonul în mijloc, despre dispariția lui Rossi, despre scrisorile și hărțile ciudate, despre ceea ce aflasem în Istanbul și Budapesta, fără a omite balada și gravura cu numele „Ivireanu". Singurul amănunt despre care n-am pomenit nimic a fost Garda Semilunii. Cu atîția oameni în jur n-am îndrăznit să scot nici un document din servietă, dar am descris cele trei hărți și am subliniat asemănarea dintre cea de-a treia și dragonul din carte. Stoicev ascultă totul cu răbdare și interes, cu sprîncenele încruntate de concentrare și ochii larg deschiși. O singură dată mă întrerupse, cerîndu-mi să-i descriu mai exact cele patru cărți cu dragon – a mea, a lui Rossi, a lui Hugh James și a lui Turgut. Ținînd seama de cunoștințele lui în domeniul literaturii vechi și al artei tiparului timpuriu, cărțile constituiau un punct deosebit de interes pentru el și, înțelegînd acest lucru, am adăugat, cu un semn spre servieta pe care o țineam în poală:

– Am exemplarul meu aici.

L-am văzut tresărind și privindu-mă fix.

– Aș vrea să-l văd și eu cînd va fi posibil.

Dar un alt amănunt a părut să-i atragă în mod deosebit atenția: faptul că starețul căruia îi fuseseră adresate scrisorile fratelui Chiril condusese la un moment dat Mănăstirea Snagov, din Valahia.

– Snagov, șopti el și se făcu roșu la față, de am crezut că-și va pierde cunoștința. Trebuia să-mi fi dat seama! Și am scrisoarea aceea în bibliotecă de treizeci de ani!

Speram să-l pot întreba la rîndul meu unde o găsise.

– Vedeți dumneavoastră, avem dovezi că grupul de călugări al fratelui Chiril a călătorit din Valahia la Constantinopol înainte de a veni în Bulgaria, am spus.

– Da. Totdeauna am crezut că scrisoarea se referă la drumul călugărilor veniți în pelerinaj în Bulgaria de la Constantinopol. Dar nu mi-am dat seama nici o clipă că... Maxim Eupraxius... starețul de la

Snagov... Pentru un moment păru copleșit de propriile gînduri, ce se reflectau pe figura lui mobilă, dar continuă: Și numele acesta, Ivireanu, pe care l-ați găsit și voi, și domnul Hugh James la Budapesta...

– Știți ce înseamnă?

– Da, da, prieteni. Este vorba despre Antim Ivireanu, un învățat care a trăit și a lucrat la Snagov la sfîrșitul secolului al XVII-lea, mult timp după domnia lui Vlad Țepeș. Am citit despre activitatea sa. Era o personalitate de seamă printre învățații vremii și a atras numeroși oaspeți iluștri la Snagov. A tipărit Sfintele Scripturi în română și arabă, iar tiparnița sa a fost probabil prima din Valahia. Să mergem în camera mea, repede!

Am privit în jurul nostru.

– Ranov e ocupat cu Irina, am spus în șoaptă.

Stoicev se ridică.

– Da. Vom intra pe ușa aceea laterală. Repede, vă rog!

Nu era nevoie să ne îndemne. Expresia de pe figura lui ar fi fost suficientă să ne facă să-l urmăm chiar și pe cel mai înalt vîrf de munte. Am urcat scările în spatele lui, iar, odată ajunși în cameră, Stoicev se așeză la masa din mijloc, pentru a se odihni. Am observat pe ea o serie de cărți și manuscrise care nu fuseseră acolo cu o zi înainte.

– N-am avut niciodată prea multe informații despre scrisoarea aceea sau despre celelalte, spuse bătrînul după ce-și trase răsuflarea.

– Celelalte? întrebă Helen așezîndu-se lîngă el.

– Da. Mai există două scrisori ale fratelui Chiril. Împreună cu a mea și cu cea din Istanbul sînt în total patru. Trebuie să mergem neîntîrziat la mănăstirea de la Rila, pentru a le vedea pe celelalte două. Este o descoperire extraordinară! Dar altceva voiam să vă arăt. Pînă acum n-am făcut legătura...

Și se întrerupse brusc, aparent prea uluit pentru a mai continua. După o clipă, se duse într-una dintre încăperile alăturate și se întoarse cu un volum învelit în hîrtie – un vechi jurnal tipărit în germană.

– Am avut un prieten... începu el. Ah, dacă ar mai fi trăit și azi! V-am spus, îl chema Atanas Anghelov. Da, era bulgar, istoric și unul dintre primii mei profesori. În 1923 studia ceva în biblioteca de la Rila, una dintre marile noastre arhive medievale, și a găsit acolo,

ascuns în coperta unui volum din secolul al XVIII-lea, un manuscris de prin anii 1400 – cronica unei călătorii din Valahia în Bulgaria. Prietenul meu a murit în vreme ce scria un articol pe marginea lui, pe care eu l-am finalizat și l-am publicat după aceea. Manuscrisul se află încă la Rila... iar eu n-am bănuit niciodată... Iată, repede! E scris în bulgară, dar vă voi traduce eu cele mai importante pasaje.

Stoicev deschise jurnalul cu o mînă tremurîndă, iar vocea îi tremură deopotrivă cînd începu să ne relateze descoperirea prietenului său. Articolul scris pe baza notițelor lui Anghelov și documentul în sine au fost publicate de atunci în engleză, cu numeroase revizuiri și interminabile note de subsol. Dar și astăzi, de cîte ori îl văd, îmi revin în fața ochilor chipul îmbătrînit al lui Stoicev, părul lui alb răvășit deasupra urechilor mari, ochii aplecați asupra paginii și, mai cu seamă, vocea lui tremurătoare.“

Capitolul 59

„CRONICA" LUI ZAHARIA DE LA ZOGRAFU
de Atanas Anghelov și Anton Stoicev

INTRODUCERE

„Cronica" lui Zaharia ca document istoric

În ciuda caracterului său incomplet, bine-cunoscut și atît de frustrant, *„Cronica" lui Zaharia,* care include și „Povestea lui Ștefan Rătăcitorul", este o sursă importantă care confirmă existența rutelor de pelerinaj creștin în Balcani în secolul al XV-lea, oferind totodată informații despre soarta trupului lui Vlad al III-lea „Țepeș", domnitorul Valahiei, despre care mult timp s-a crezut că a fost îngropat în mănăstirea de pe lacul Snagov (aflat pe teritoriul actual al României). Este, de asemenea, o rară relatare despre soarta unor neomartiri valahi (deși nu putem ști cu certitudine care era naționalitatea călugărilor de la Snagov, cu excepția lui Ștefan, subiectul *„Cronicii").* Nu se mai cunosc decît șapte neomartiri de origine valahă, și despre nici unul dintre ei nu se știe că ar fi fost martirizat pe teritoriul actualei Bulgarii.

„Cronica", numele sub care a ajuns să fie cunoscut acest text, a fost scrisă în slavonă în 1479 sau 1480 de un călugăr numit Zaharia de la Mănăstirea bulgară Zografu de pe Muntele Athos. Zografu, sau

„mănăstirea zugravului", fondată în secolul al X-lea și aparținînd Bisericii bulgare din anii 1220, este situată aproape de centrul peninsulei Athos. Ca și în cazul Mănăstirii sîrbe Hilandar sau al celei ruse Panteleimon, populația monastică de la Zografu nu a fost exclusiv bulgară; acest fapt și lipsa oricărei alte informații despre Zaharia elimină orice posibilitate de a-i determina originea; călugărul ar fi putut fi bulgar, sîrb, rus sau poate grec, deși faptul că a scris în slavonă sugerează o origine slavă. „*Cronica*" nu ne spune decît că s-a născut cîndva în secolul al XV-lea și că starețul de la Zografu avea o părere foarte bună despre el, dat fiind că l-a ales pentru a asculta spovedania lui Ștefan Pribeagul și a o consemna într-un important scop birocratic și, probabil, teologic.

Rutele menționate de Ștefan în istorisirea sa corespund unei serii de trasee de pelerinaj bine cunoscute. Constantinopol era destinația finală pentru pelerinii valahi, așa cum era de fapt pentru întreaga lume creștină răsăriteană. Valahia, și mai cu seamă Mănăstirea Snagov, era de asemenea un loc de pelerinaj, adesea pelerinii călătorind de la Snagov la Athos sau invers. Faptul că pelerinii treceau prin Haskovo în drum spre regiunea Bacikovo sugerează că probabil preferau un traseu pe uscat cînd veneau de la Constantinopol, călătorind prin Edirne (în Turcia de astăzi) spre sud-estul Bulgariei; dacă ar fi trecut prin porturile obișnuite de la Marea Neagră, ar fi ajuns prea departe spre nord pentru a mai poposi în Haskovo.

Menționarea destinațiilor tradiționale ale pelerinilor în „*Cronica*" *lui Zaharia* ridică o întrebare: este istorisirea lui Ștefan o cronică de pelerinaj? Cele două motive ale peregrinărilor lui Ștefan la care se face referire – exilul din cetatea cucerită a Constantinopolului după 1453 și transportul unor relicve, plus căutarea unei „comori" în Bulgaria după 1476 – o transformă cel mult într-o variație pe tema clasicelor cronici ale pelerinilor. Mai mult decît atît, numai plecarea lui Ștefan, ca tînăr călugăr, din Constantinopol pare a fi fost motivată în primul rînd de dorința de a vizita alte locuri sfinte, pe alte meleaguri.

Un al doilea domeniu asupra căruia „*Cronica*" aruncă o rază de lumină este sfîrșitul vieții lui Vlad al III-lea al Valahiei, cunoscut în istorie sub numele Vlad Țepeș și supranumit Dracula. Deși mai

mulți istorici contemporani cu el au scris relatări ale campaniilor sale împotriva otomanilor și ale eforturilor pe care le-a depus pentru preluarea și păstrarea tronului valah, nici unul nu se referă detaliat la chestiunile privind moartea și îngroparea sa. Vlad al III-lea a înzestrat generos Mănăstirea Snagov, așa cum atestă și povestea lui Ștefan, reconstruindu-i totodată biserica. Este de presupus că Vlad a dorit să fie înmormîntat acolo, păstrînd astfel tradiția fondatorilor și a celor care au înzestrat biserici și mănăstiri în lumea ortodoxă.

În „*Cronică*", Ștefan afirmă că Vlad a vizitat mănăstirea în 1476, ultimul an al vieții sale, poate cu cîteva luni înainte de a muri. La vremra aceea domnia sa era supusă unor presiuni enorme din partea sultanului Mahomed al II-lea, cu care Vlad dusese numeroase bătălii începînd de prin 1460. În același timp, poziția sa la conducerea Valahiei era amenințată de un grup de boieri pregătiți să treacă de partea lui Mahomed în eventualitatea că acesta plănuia o nouă incursiune în teritoriile valahe.

În cazul în care „*Cronica*" nu greșește, Vlad al III-lea a făcut la Snagov o călătorie care a rămas neconsemnată și care trebuie să fi fost extrem de periculoasă pentru el personal. În „*Cronică*" se afirmă că Vlad a adus o comoară la mănăstire; faptul că a procedat astfel în ciuda riscurilor la care se supunea indică importanța pe care o avea pentru el relația cu Snagovul. Probabil că era perfect conștient de amenințările la adresa vieții sale, atît din partea otomanilor, cît și a principalului său rival valah din perioada respectivă, Basarab Laiotă, cel care a ocupat tronul țării pentru scurt timp după moartea lui Țepeș. Din moment ce vizita la Snagov nu-i putea aduce vreun real avantaj politic, este de crezut că mănăstirea era importantă pentru el din punct de vedere spiritual sau personal – poate fiindcă dorea ca ea să devină locul odihnei sale veșnice. În orice caz, „*Cronica*" *lui Zaharia* confirmă faptul că Vlad Țepeș a acordat Snagovului o atenție specială în ultima parte a vieții sale.

Circumstanțele morții lui Vlad al III-lea sînt foarte neclare, confuzia fiind sporită și de legendele populare care se contrazic adesea și de studii istorice îndoielnice. La sfîrșitul lunii decembrie a anului 1476 sau la începutul lui ianuarie 1477, Țepeș a fost încercuit, probabil de

o parte a armatei otomane din Valahia, și ucis în luptele care au urmat. Unele tradiții susțin că de fapt cei care l-au ucis au fost propriii oameni, care l-au confundat cu un ofițer turc atunci cînd a urcat pe o culme de deal pentru a avea o vedere mai bună asupra unui cîmp de bătălie. O variantă a acestei legende afirmă că unii dintre oamenii săi așteptau un prilej pentru a-l ucide, pedepsindu-l astfel pentru cruzimile sale extreme. Majoritatea surselor care se referă la moartea sa convin asupra faptului că trupul lipsit de viață al domnitorului a fost decapitat, iar capul a fost dus sultanului Mahomed, la Constantinopol, ca dovadă că aprigul său inamic fusese răpus.

În orice caz însă, în conformitate cu istorisirea lui Ștefan, unii dintre supușii lui Vlad trebuie să-i fi rămas loiali, dat fiind că și-au riscat viața aducîndu-i corpul la Snagov. Mult timp s-a crezut că trupul decapitat a fost înmormîntat în biserica de acolo, în fața altarului.

Dacă putem avea încredere în relatările lui Ștefan Pribeagul, cadavrul lui Vlad al III-lea a fost transportat în secret de la Snagov la Constantinopol și de acolo la o mănăstire numită Sveti Gheorghi, în Bulgaria. Scopul acestei deplasări și ce anume era „comoara" pe care călugării au căutat-o mai întîi în Constantinopol și apoi în Bulgaria rămîn neclare. Istorisirea lui Ștefan susține că această comoară ar fi „grăbit mîntuirea sufletului acestui domnitor", fapt care sugerează că starețul ar fi considerat acest lucru o necesitate de ordin teologic. Este posibil ca ei să fi căutat vreo relicvă din Constantinopol, cruțată în timpul cuceririi latine și a celei otomane. Este posibil, de asemenea, ca starețul să nu fi vrut să-și asume responsabilitatea distrugerii cadavrului la Snagov sau a mutilării sale conform credințelor despre vampiri și nici să riște ca această sarcină a mutilării să fie preluată de sătenii din regiune. Ținînd seama de statutul lui Vlad și de faptul că participarea la mutilarea cadavrelor era o practică nerecomandată clerului ortodox, reținerile starețului par firești.

Din nefericire, pe teritoriul bulgar nu a fost identificat nici un posibil sit funerar pentru Vlad al III-lea, iar locația lăcașului de cult numit Sveti Gheorghi, ca și cea a Mănăstirii bulgare Paroria, este încă necunoscută; mănăstirea a fost probabil abandonată sau distrusă în perioada stăpînirii otomane, iar „*Cronica*" este unicul document

ce aruncă o rază de lumină asupra posibilei zone de amplasament. „*Cronica*“ afirmă că grupul de călugări a străbătut o distanță mică – „nu prea departe“ – de la Mănăstirea Bacikovo, situată la circa treizeci și cinci de kilometri sud de Asenovgrad, pe rîul Cepelarska. În mod clar, Sveti Gheorghi se afla undeva în regiunea central-sudică a Bulgariei. Această zonă, care include o mare parte a munților Rodopi, a fost printre ultimele cucerite de otomani pe teritoriul bulgar; unele porțiuni de teren foarte accidentat nu au intrat niciodată pe deplin în stăpînirea turcilor. Dacă Sveti Gheorghi era situată în munți, acest lucru ar explica în parte alegerea sa ca un loc de odihnă veșnică relativ sigur pentru rămășițele trupești ale lui Vlad al III-lea.

Deși în „*Cronică*“ se susține că Sveti Gheorghi a devenit loc de pelerinaj după stabilirea acolo a călugărilor de la Snagov, nu este menționată în alte surse primare din perioada respectivă și nici în cele ulterioare, fapt care ar putea sugera că a dispărut sau a fost părăsită la scurt timp după plecarea lui Ștefan. Dispunem însă de unele date referitoare la fondarea ei, în singurul exemplar al tipicului său, păstrat în biblioteca mănăstirii de la Bacikovo. În conformitate cu acest document, Sveti Gheorghi a fost înființată de Gheorghios Comnen, un văr de departe al împăratului bizantin Alexios Comnen, în 1101. „*Cronica*“ *lui Zaharia* menționează că monahii de acolo erau „puțini și bătrîni“ cînd a sosit grupul de la Snagov; probabil că acei puțini călugări au păstrat regimul instituit prin tipic, iar lor li s-au alăturat cei veniți din Valahia.

„*Cronica*“ atrage atenția asupra călătoriei valahilor prin Bulgaria în două moduri: descriind în detaliu martiriul suferit de doi dintre ei, căzuți în mîinile oficialilor otomani, și menționînd interesul arătat de populația bulgară deplasării lor prin țară. Nu avem de unde ști ce anume i-a provocat pe otomanii din Bulgaria, cunoscuți pentru toleranța arătată față de activitățile religioase creștine, determinîndu-i să-i considere pe călugării valahi o amenințare. Ștefan afirmă prin intermediul lui Zaharia că prietenii săi au fost „interogați“ în orașul Haskovo înainte de a fi torturați și uciși, fapt ce sugerează că autoritățile otomane considerau că monahii dețin anumite informații de ordin politic, delicate. Haskovo se află în sud-estul Bulgariei, regiune

care căzuse sub dominație otomană în secolul al XV-lea. În mod straniu, călugărilor martirizați le-au fost aplicate pedepsele otomane tradiționale pentru furt (amputarea mîinilor) și pentru evadare (amputarea picioarelor). Majoritatea neomartirilor din timpul ocupației otomane erau torturați și uciși prin alte metode. Aceste pedepse, ca și percheziționarea căruței cu care se deplasau călugării, descrisă de Ștefan, subliniază acuzația de furt lansată de oficialitățile din Haskovo, cu toate că, aparent, acesta nu au avut dovezi care s-o susțină.

Ștefan menționează că populația a acordat o atenție deosebită grupului de călugări în timpul trecerii acestuia prin Bulgaria, fapt care ar fi putut detemina curiozitatea otomanilor. Dar cu numai opt ani înainte, în 1469, relicvele Sfîntului Ivan Rilski, pustnicul fondator al mănăstirii de la Rila, fuseseră transferate de la Veliko Tîrnovo într-o capelă de la Rila – o procesiune la care a asistat și pe care a descris-o apoi Vladislav Grămăticul în lucrarea sa *Cuvînt despre aducerea moaștelor Sfîntului Ivan.* În timpul acestui transfer, autoritățile otomane au manifestat toleranță față de atenția acordată de bulgari relicvelor, iar călătoria a constituit un important eveniment unificator și un simbol pentru toți creștinii bulgari. Atît Zaharia, cît și Ștefan vor fi fost cunoscut poate celebra călătorie a osemintelor lui Ivan Rilski, iar în 1479 probabil că Zaharia a avut la dispoziție, la Zografu, o relatare scrisă a acestui eveniment.

Faptul că nu cu mult timp în urmă toleraseră o procesiune similară pe teritoriul bulgar conferă o semnificație aparte preocupării arătate de otomani călătoriei grupului de călugări valahi. Percheziționarea căruței lor – efectuată probabil de garda pașalei locale – sugerează că autoritățile turce din Bulgaria aveau cunoștință într-o anumită măsură de scopul călătoriei. În mod cert, oficialitățile otomane nu ar fi fost dispuse să găzduiască în Bulgaria rămășițele pămîntești ale unuia dintre cei mai de seamă dușmani ai lor și nici să accepte venerarea lor. Mai derutant este însă faptul că la percheziție nu s-a găsit probabil nimic, din moment ce istorisirea lui Ștefan menționează ceva mai tîrziu înmormîntarea trupului la Sveti Gheorghi. Nu putem decît să emitem ipoteze asupra modului în

care călugării au izbutit să ascundă un cadavru întreg (sau chiar fără cap) – dacă aceasta era ceea ce transportau.

În fine, un punct de interes atît pentru istorici, cît și pentru antropologi este referirea pe care o face „*Cronica*" la credințele călugărilor de la Snagov cu privire la viziunile pe care le-au avut în biserica mănăstirii. Ei nu au putut cădea de acord asupra a ceea ce s-a întîmplat cu trupul lui Vlad al III-lea în timpul priveghiului și au relatat cîteva dintre incidentele considerate în mod tradițional ca stînd la baza transformării unui cadavru într-un mort viu – un vampir –, ceea ce ar indica faptul că în rîndul lor domnea credința că trupul neînsuflețit al lui Țepeș era amenințat de acest pericol. Unora dintre ei li s-a părut că au văzut un animal sărind asupra cadavrului, iar alții au crezut că o forță supranaturală, sub forma unei cețe sau a unui vînt, a pătruns în biserică și a făcut ca trupul să se ridice în capul oaselor. Cazul apariției unui animal este amplu documentat în folclorul balcanic referitor la „geneza" vampirilor, așa cum este de altfel și credința că vampirii se pot transforma în ceață sau pîclă. Firea sîngeroasă și convertirea lui Vlad al III-lea la catolicism la reședința regelui ungar Matei Corvin le erau probabil bine cunoscute călugărilor – prima deoarece era deja celebră în Valahia, iar cel de-al doilea fapt fiindcă probabil constituise un motiv de îngrijorare pentru comunitatea ortodoxă de acolo (și mai cu seamă pentru cei din mănăstirea preferată a domnitorului, al cărei stareț îi era, probabil, și duhovnic).

Manuscrisele

„*Cronica" lui Zaharia* ne este cunoscută prin intermediul manuscriselor *Athos 1480* și *R.VII.132*, cel de-al doilea numit și *Versiunea patriarhală. Athos 1480*, un manuscris in-cvarto în caligrafie semiuncială, este păstrat în biblioteca mănăstirii de la Rila din Bulgaria, unde a fost descoperit în 1923. Documentul, cea mai timpurie dintre cele două versiuni ale „*Cronicii*", a fost redactat în mod aproape cert de Zaharia însuși la Zografu, probabil pe baza notițelor luate la căpătîiul lui Ștefan. În ciuda afirmației sale că „a înregistrat fiecare cuvînt", Zaharia trebuie să fi scris această versiune după o considerabilă prelucrare a textului; documentul reflectă o eleganță a stilului

imposibil de atins „la prima mînă" și nu conține decît o sigură corectură. Manuscrisul original s-a aflat probabil în biblioteca de la Zografu cel puțin pînă în anul 1814, din moment ce titlul său este menționat într-o bibliografie a manuscriselor din secolele al XV-lea și al XVI-lea existente în mănăstire, bibliografie alcătuită în acel an. Documentul a reapărut în Bulgaria în 1923, cînd istoricul bulgar Atanas Anghelov l-a descoperit ascuns în coperta unui tratat din secolul al XVIII-lea asupra vieții Sfîntului Gheorghe (*Gheorghi 1364.21)* din mănăstirea de la Rila. În 1924, Anghelov a presupus că la Zografu nu mai exista nici un exemplar. Nu se știe cu exactitate cînd și cum a ajuns acest manuscris de la Muntele Athos la Rila, deși amenințarea atacurilor piratерești asupra mănăstirilor de la Athos în cursul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea poate să fi jucat un rol în mutarea sa (și a multor altor artefacte și documente prețioase) de pe Muntele Sfînt.

Cealaltă versiune cunoscută a *„Cronicii" lui Zaharia* – intitulată *R.XVII.132* sau *Versiunea patriarhală* – se află în biblioteca Patriarhatului Ecumenic din Constantinopol și datează, conform determinărilor paleografice, de la jumătatea sau de la sfîrșitul secolului al XVI-lea. Este, probabil, o versiune mai nouă a exemplarului trimis de starețul de la Zografu patriarhului în timpul vieții lui Zaharia. Se presupune că originalul acestei versiuni a însoțit scrisoarea starețului către patriarh, prin care acesta din urmă era atenționat cu privire la posibilitatea apariției unei erezii la Sveti Gheorghi. Scrisoarea nu mai există în prezent; este însă probabil, că din motive de eficiență și discreție, starețul de la Zografu i-a cerut lui Zaharia să facă o copie a cronicii sale spre a o trimite la Constantinopol, păstrînd oiginalul în biblioteca mănăstirii. Timp de cincizeci pînă la o sută de ani după primirea sa, *„Cronica"* a fost considerată încă un document suficient de important pentru arhiva patriarhală pentru a fi recopiat.

Pe lîngă faptul că este probabil o copie ulterioară a unei scrisori trimise de la Zografu, *Versiunea patriarhală* diferă de *Athos 1480* și din alt punct de vedere: nu mai conține o parte din relatarea despre ceea ce susțineau călugării de la Snagov că au văzut în timpul priveghiului, și anume fragmentul care începea cu cuvintele: „Un călugăr a văzut

un animal" și se termina cu: „Trupul decapitat al domnitorului s-a mișcat și a încercat să se ridice". Este posibil ca fragmentul să fi fost eliminat în încercarea de a-i feri pe cititorii arhivei patriarhale de contactul cu informațiile despre erezia descrisă de Ștefan sau cu superstițiile legate de originea morților vii, cu care în general oficialitățile Bisericii nu erau de acord. *Versiunea patriarhală* este dificil de datat, deși putem spune aproape cu certitudine că e vorba despre exemplarul listat în catalogul bibliotecii patriarhale din anul 1605.

Între cele două manuscrise ale „*Cronicii*" există o ultimă similaritate, frapantă și derutantă în același timp. Ambele au fost rupte aproximativ în același punct al relatării. *Athos 1480* se încheie cu: „Am aflat", iar *Versiunea patriarhală* continuă cu fragmentul: „Că nu era o molimă obișnuită, ci", fiecare fiind tăiată cu grijă după un rînd întreg, îndepărtîndu-se astfel probabil acea parte a relatării lui Ștefan în care se oferă detalii despre posibila erezie sau problemele existente la Sveti Gheorghi. Un indiciu referitor la data la care au fost rupte manuscrisele poate fi găsit în catalogul sus-menționat, în care *Versiunea patriarhală* este trecută ca „incompletă". Putem presupune deci că ultima parte a acestei versiuni a fost eliminată înainte de 1605. Nu putem ști însă dacă ambele acte de vandalism au avut loc în aceeași perioadă sau dacă primul a servit ca sursă de inspirație unui cititor de peste ani; de asemenea, nu ne putem da seama dacă finalurile celor două versiuni erau identice sau nu. Fidelitatea *Versiunii patriarhală* față de manuscrisul de la Zografu, cu excepția fragmentului referitor la priveghi eliminat și menționat mai sus, sugerează că relatarea se încheia probabil în mod identic sau foarte asemănător în ambele versiuni. În plus, faptul că și *Versiunea patriarhală* a fost ruptă, deși nu mai conținea fragmentul despre evenimentele supranaturale petrecute la priveghi, susține ideea conform căreia și ea se încheia cu o descriere a ereziei sau a situației malefice de la Sveti Gheorghi. Pînă în prezent, în rîndul manuscriselor medievale balcanice nu se mai cunoaște nici un alt caz de vandalizare intenționată a celor două exemplare ale unuia și aceluiași document, aflate la sute de kilometri distanță unul de celălalt.

Ediții și traduceri

„Cronica" lui Zaharia de la Zografu a mai fost publicată de două ori anterior. Prima ediție a fost o traducere în greacă, sumar comentată, inclusă în lucrarea lui Xanthos Constantinos, *Istoria bisericilor bizantine*, 1849. În 1931, Patriarhatul Ecumenic a tipărit-o sub formă de broșură, în slavonă. Atanas Anghelov, cel care a descoperit versiunea de la Zografu în 1923, intenționa s-o publice însoțită de ample comentarii, dar proiectul a fost zădărnicit de decesul său, survenit în 1924. Unele dintre notele sale au fost publicate postum în 1927, în *Balkanski istoriceski pregled.*

„CRONICA" LUI ZAHARIA DE LA ZOGRAFU

Această istorie mi-a fost spusă mie, Zaharia Păcătosul, de fratele meu întru Hristos, Ștefan Pribeagul din Țarigrad. El a venit la sfînta noastră Mănăstire Zografu în anul 6987 (1479), cînd ne-a povestit ciudatele și minunatele întîmplări ale vieții sale. Ștefan Pribeagul avea vîrsta de cincizeci și trei de ani cînd a sosit printre noi, fiind un om înțelept și pios, care străbătuse numeroase țări. Slavă aducem Maicii Sfinte care l-a îndrumat către noi din Bulgaria, spre care a pornit cu un grup de călugări din Valahia și unde a îndurat nenumărate suferințe în mîinile necredincioșilor turci și și-a văzut doi dintre tovarăși canoniți în orașul Haskovo. El și tovarășii săi aduceau cu sine prin ținuturile necredincioșilor moaște cu puteri miraculoase. Cu acestea ei au pătruns adînc în țara bulgarilor și au fost cunoscuți pretutindeni, astfel că toți creștinii, bărbați și femei deopotrivă, ieșeau în drum la trecerea procesiunii, pentru a li se închina sau a săruta marginile căruței.

Iar aceste sfinte moaște au fost duse astfel la mănăstirea numită Sveti Gheorghi și așezate acolo în raclă. Deși mănăstirea era mică și retrasă, mulți pelerini au venit apoi la ea în drumul lor de la Rila și Bacikovo sau de la Sfîntul Munte Athos. Dar Ștefan Pribeagul a fost primul pe care îl cunoaștem noi dintre cei care au văzut Sveti Gheorghi.

Fiindcă a trăit printre noi cîteva luni, am înțeles că nu vorbea prea ușor despre Mănăstirea Sveti Gheorghi, deși ne spunea multe istorisiri

despre alte locuri binecuvîntate pe care le văzuse, împărtășindu-le cu noi din firea sa cucernică, pentru ca și noi, care am trăit mereu aici, să putem cunoaște minunile bisericii lui Hristos pe alte meleaguri. Astfel ne-a povestit odată despre capela dintr-o insulă în Golful Mariei, pe marea venețienilor, o insulă atît de mică încît valurile mîngîie toate cele patru ziduri ale lăcașului, și despre Mănăstirea Sveti Ștefan, aflată la două zile de drum spre sud pe coastă, de unde și-a luat numele sfîntului, lepădîndu-se de al său. Toate acestea ni le-a spus și multe altele pe lîngă ele, printre care și cum a văzut monștri înfricoșători în Marea Marmurei.

Și cel mai des ne povestea despre bisericile și mănăstirile din cetatea Constantinopolului înainte ca oștile de necredincioși ale sultanului să le pîngărească. Cu smerenie ne-a spus despre neprețuitele icoane făcătoare de minuni, ca aceea a Fecioarei din marea biserică a Sfintei Sofia sau icoana ei acoperită din lăcașul de la Vlaherna. A văzut și mormîntul Sfîntului Ioan Hrisostomul și pe cele ale împăraților, capul binecuvîntat al Sfîntului Vasile din Biserica Panachrantos și nenumărate alte relicve sfinte. Ce binecuvîntare pentru el și pentru noi, care i-am ascultat istorisirile, că a plecat din cetate pe cînd era încă tînăr și a rătăcit din nou, astfel că era departe cînd procletul Mahomed a ridicat lîngă ea o fortăreață diavolesc de puternică pentru a lovi orașul și la scurt timp după aceea a doborît marile ziduri ale cetății Constantinopolului și i-a ucis sau i-a luat în robie pe cei care trăiau acolo. Apoi, pe cînd Ștefan era departe și a auzit veștile, a plîns împreună cu restul creștinătății pentru orașul martirizat.

Și a adus cu el în mănăstirea noastră rare și minunate cărți în desaga sa, pe care le-a adunat și din care își trage sfîntă învățătură, căci el însuși stăpînește greaca, latina, slava și poate că și alte limbi pe lîngă ele. Ne-a povestit toate aceste fapte și a lăsat cărțile în biblioteca noastră, pentru slava veșnică, lucru care s-a și făcut, cu toate că mulți dintre noi nu știu a citi decît într-o limbă, iar unii deloc. Ne-a dat toate aceste daruri zicînd că și-a sfîrșit peregrinările și va rămîne pentru totdeauna, ca și cărțile sale, la Zografu.

Doar eu și un alt frate am băgat de seamă că Ștefan n-a vorbit despre șederea lui în Valahia, decît pentru a spune că a fost acolo

ucenic, și nici despre Mănăstirea bulgară Sveti Gheorghi n-a pomenit mult, pînă la sfîrșitul vieții sale. Căci pe cînd a venit la noi era deja bolnav și îl chinuiau mult fierbințelile în mîini și picioare, iar după mai puțin de un an ne-a spus că se roagă ca în curînd să se plece în fața tronului Mîntuitorului, dacă Domnul iertării îi va ierta și lui multele păcate. Cînd s-a așezat la pat, doborît de boală pentru ultima oară, a cerut să se spovedească starețului nostru, căci văzuse rele de care trebuia să-și curețe cugetul înaintea morții, iar starețul, tare tulburat de spovedania lui, mi-a cerut s-o ascult și eu și să scriu tot ce va spune, fiindcă voia să trimită la Constantinopol misivă despre ea. Asta am făcut cu grabă și fără greșeală, șezînd la căpătîiul lui Ștefan și ascultînd cu inima plină de mare spaimă istoria pe care rabdător mi-a depănat-o, după care a primit Sfînta Împărtășanie și s-a stins în somn, și a fost îngropat în mănăstirea noastră.

Istorisirea lui Ștefan de la Snagov, cu dreaptă credință consemnată de Zaharia Păcătosul

Eu, Ștefan, după ani îndelungi de rătăciri și după căderea preaiubitei și sfintei cetăți a nașterii mele, Constantinopol, am pornit la nord de marea apă ce-i desparte pe bulgari de cei din vechea Dacie. Am cutreierat cîmpii și munți, și mi-am găsit calea către mănăstirea ce șade pe insula aflată pe lacul Snagov, un loc minunat de retras și ușor de apărat. Acolo m-a primit cu drag bunul stareț și mi-am luat locul la masă între călugări mai cucernici și mai smeriți decît toți cei pe care i-am întîlnit în călătoriile mele. Mi-au spus că sînt fratele lor și au împărțit cu mine mîncarea și băutura de la masa lor, iar eu m-am simțit în mijlocul păcii lor cucernice liniștit cum nu fusesem de multă vreme. Am muncit din greu și am urmat cu supunere toate poruncile starețului, astfel că în scurt timp mi-a dat voie să rămîn printre ei. Biserica lor nu era mare, dar avea o frumusețe răpitoare și clopote renumite, al căror dangăt răsuna peste ape.

Biserica și mănăstirea primiseră bogate înzestrări și întăriri de la domnul acelei țări, Vlad, fiul lui Vlad Dracul, care a fost alungat de două ori de pe tronul său de sultan și de alți dușmani. Și a fost o dată

întemnițat de Matei Corvin, regele maghiarilor. Domnul acesta Dracula era tare brav și în necontenite lupte a prăduit ori a luat înapoi de la necredincioși pământurile pe care ei le furaseră, și din prada de război a înzestrat mănăstirea, și cerea în toată vremea să ne rugăm pentru el, pentru familia lui, și pentru paza lor, ceea ce și făceam. Unii călugări șopteau că domnul păcătuise printr-o cruzime fără margini și că, pe cînd era întemnițat de regele maghiar, a trecut la credința latinească. Starețul însă nu voia să audă de la nimeni vorbă rea despre el și nu o dată i-a ascuns pe el și pe ai săi în altarul bisericii, cînd alții de spiță nobilă îl căutau să-l găsească și să-l omoare.

În anul din urmă al vieții sale, Dracula a venit la mănăstire, lucru pe care îl făcea mai adesea în vremurile de demult. Eu nu l-am zărit atunci, căci starețul mă trimisese împreună cu alți călugări la o altă biserică, unde avea anumite treburi. Cînd m-am întors, am auzit că domnul Dracula venise și lăsase alte averi mănăstirii. Un frate, care se tîrguia pentru hrană cu sătenii dimprejur și auzise multe vorbindu-se, șoptea că Dracula voise să aducă și un sac plin cu nasuri și urechi, dar cînd starețul a auzit șoapta lui, l-a pedepsit cu asprime mare. Așa că eu nu l-am văzut pe Vlad Dracula trăind, dar l-am văzut în moarte, despre care voi vorbi în scurtă vreme.

Poate la patru luni de la acea zi a venit veste că domnul fusese încercuit în bătălie și prins, și răpus de oșteni necredincioși, după ce mai întîi ucisese cu sabia sa mai bine de patruzeci dintr-înșii. Și la moartea sa, oștenii sultanului i-au retezat capul și l-au dus cu ei pentru a-l arăta stăpînului lor.

Toate acestea erau știute de cei din tabăra domnului Dracula și, cu toate că mulți dintre ei s-au ascuns după pieirea lui, unii au adus această veste laolaltă cu trupul lui la Mănăstirea Snagov, după care și ei au fugit. Starețul a plîns văzînd trupul coborît din barcă și s-a rugat cu glas tare pentru sufletul domnului Dracula și pentru ca Dumnezeu să ne apere, căci Semiluna necredincioșilor se apropiase mult. Și apoi a cerut ca trupul să fie dus în biserică.

Era una dintre cele mai cumplite priveliști pe care mi-a fost dat să le văd – corpul acela fără cap înveșmîntat în roșu și purpuriu și înconjurat de flăcările tremurătoare ale lumînărilor. Am stat de veghe

în biserică, la sfîntul priveghi, încă trei zile și trei nopți. Eu am stat în prima veghe, și totul era pașnic în jur – mai puțin vederea trupului descăpățînat. În a doua veghe, totul a fost deopotrivă liniștit; așa au spus frații care au privegheat în noaptea aceea. Dar în cea de-a treia noapte, cîțiva dintre monahii obosiți au ațipit și s-a petrecut ceva care a înspăimîntat inimile celorlalți. Ce anume nu s-au putut înțelege între ei mai tîrziu, căci fiecare a văzut altceva. Un călugăr a zărit un animal sărind din întunericul stranelor și repezindu-se asupra sicriului, dar n-a putut spune ce formă avea. Alții au simțit o pală de vînt ori au văzut o ceață groasă intrînd în biserică și stingînd multe dintre lumînări și au jurat pe sfinți și pe îngeri, mai cu seamă pe Arhanghelii Mihail și Gavril, că, în întuneric, trupul fără cap al domnului s-a mișcat și a încercat să se ridice. Un mare țipăt s-a înălțat printre frații din biserică, toți ridicîndu-și glasurile cu spaimă și trezindu-i pe monahii din chilii. Și, alergînd afară, călugării au povestit ce-au văzut, cu amare contraziceri între ei.

Apoi starețul a ieșit înainte și, în lumina torței pe care o ținea, am văzut că era tare palid și cutremurat de spusele fraților, făcîndu-și cruce de mai multe ori. Dar ne-a amintit tuturor că sufletul domnitorului era în mîinile noastre și că trebuie să ne purtăm cum se cuvine. Ne-a condus apoi în biserică, a aprins lumînările de acolo și am văzut că trupul zăcea în pace în sicriul lui, la fel ca înainte. Starețul a pus să se caute în biserică, dar nici un animal sau demon nu a fost găsit în vreun cotlon. După aceasta ne-a cerut să ne venim în fire și să ne retragem în chiliile noastre, iar, cînd a sosit vremea, slujba s-a ținut ca întotdeauna și totul a fost liniștit.

Dar, în seara care a urmat, starețul a chemat alături opt călugări, făcîndu-mi și mie cinstea de a mă număra printre ei, și ne-a spus că ne vom preface doar că vom îngropa trupul domnitorului în biserică, fiindcă acesta trebuie dus neîntîrziat de aici. Și a mai zis că va spune doar unuia dintre noi, în secret, unde să ducem trupul și de ce, pentru ca toți ceilalți să fie feriți cît mai îndelungă vreme prin neștiința lor. Și așa a făcut, alegînd un călugăr pe care-l cunoștea de ani buni și spunîndu-ne nouă celorlalți doar să-l ascultăm cu supunere și să nu punem întrebări.

Așa se face că eu, care crezusem că nu voi mai rătăci vreodată, am pornit din nou la drum și am străbătut cale lungă, intrînd alături de tovarășii mei în cetatea în care m-am născut și care era de acum centrul împărăției necredincioșilor, găsind că mult se schimbase între timp. Marea biserică a Sfintei Sofia era acum moschee, și n-am putut intra în ea. Multe biserici fuseseră distruse sau lăsate în paragină, iar altele deveniseră locuri de rugăciune pentru turci, chiar și Panachrantos. Și acolo am aflat că eram în căutarea unei comori ce putea grăbi mîntuirea sufletului acelui domnitor și că această comoară fusese deja dobîndită cu mare primejdie de către doi bravi și cucernici călugări de la Mănăstirea Sfîntului Mîntuitor, fiind în taină scoasă din oraș. Dar unii dintre ienicerii sultanului aveau bănuieli, și de aceea noi ne aflam în primejdie, și ne-am văzut încă o dată nevoiți să plecăm la drum pentru a o găsi, de această dată călătorind în străvechea țară a bulgarilor.

Trecînd noi prin țara lor, se părea că unii știau deja de însărcinarea noastră, căci tot mai mulți dintre ei ieșeau la drum, înclinîndu-se tăcuți la trecerea noastră, iar unii ne urmau cale lungă, atingînd căruța cu mîinile sau sărutîndu-i marginile. În această călătorie, un lucru cumplit s-a petrecut. Cînd treceam prin Haskovo, oșteni păgîni din straja orașului au ieșit călare în fața noastră și ne-au oprit cu sila și cu vorbe grele. Ne-au căutat în căruță, zicîndu-ne că vor găsi ce ducem cu noi, și au aflat două boccele, pe care le-au înșfăcat și le-au deschis. Văzînd că e mîncare înăuntru, necredincioșii le-au aruncat în stradă cu mînie și au poprit pe doi dintre noi. Fiindcă ei s-au împotrivit că nu știu nimic și i-au înfuriat astfel pe cei răi, celor doi buni călugări le-au fost tăiate mîinile și picioarele și li s-a pus sare pe răni înainte de a-și da sfîrșitul. Pe restul ne-au lăsat să plecăm, însoțiți de blesteme și de lovituri de bici. După aceea am putut lua trupurile și mădularele tăiate ale prietenilor noștri, reunindu-le pentru creștinească îngropăciune în mănăstirea din Bacikovo, ai cărei monahi s-au rugat multe zile și nopți pentru cucernicele lor suflete.

Această faptă ne-a lăsat tare întristați și îngroziți, dar ne-am continuat călătoria, nu mult mai departe și fără alte întîmplări, pînă la Mănăstirea Sveti Gheorghi. Acolo, deși erau puțini la număr și bătrîni,

călugării ne-au primit cu bine și ne-au spus că, adevărat, comoara pe care o căutam fusese adusă la ei de doi peregrini cu cîteva luni în urmă și totul era cum se cuvine. Nu ne puteam gîndi să ne întoarcem în Valahia curînd, prin atîtea primejdii, astfel că am rămas acolo. Relicvele pe care le-am adus au fost în taină puse în raclă la Sveti Gheorghi și faima lor printre creștini i-a adus pe mulți în peregrinaj acolo, și ei la rîndul lor au păstrat tăcerea. Pentru o vreme am trăit în pace, iar mănăstirea s-a înălțat mult prin munca noastră. Nu peste mult timp însă, o molimă s-a dezlănțuit în satele din apropiere, dar la început n-a molipsit și mănăstirea. Am aflat (că nu era o molimă obișnuită, ci)

(Aici manuscrisul a fost rupt sau tăiat.)

Capitolul 60

„Când Stoicev termină de citit, cîteva minute nici eu și nici Helen n-am rostit vreun cuvînt. Bătrînul profesor clătina din cînd în cînd din cap, trecîndu-și o mînă peste obraz, ca pentru a se trezi dintr-un vis. În cele din urmă, Helen sparse tăcerea:

– Este aceeași călătorie... Trebuie să fie aceeași călătorie.

Stoicev se întoarse spre ea.

– Cred că da. Și fără îndoială că monahii fratelui Chiril transportau rămășițele pămîntești ale lui Vlad Țepeș.

– Iar aceasta înseamnă că, exceptîndu-i pe cei doi uciși de otomani, grupul a ajuns cu bine la o mănăstire din Bulgaria. Sveti Gheorghi. Unde este?

Era întrebarea pe care aș fi pus-o și eu, prima din multele care mă asaltau. Stoicev își duse o mînă la frunte.

– Dacă aș ști! murmură el. Nimeni nu știe. Nu există nici o mănăstire cu numele Sveti Gheorghi în regiunea Bacikovo și nu avem dovezi că ar fi existat vreuna înainte. Este una dintre numeroasele mănăstiri medievale din Bulgaria despre care știm că au funcționat la un moment dat, dar au dispărut în primele secole ale dominației otomane. Probabil că a fost arsă, iar pietrele ei, împrăștiate sau folosite la construirea altor clădiri. Dacă turcii au avut motive s-o urască sau să se teamă de ea – adăugă Stoicev cu o privire tristă –, probabil că au

distrus-o complet. În mod cert nu au permis reconstruirea ei, așa cum s-a întîmplat cu mănăstirea de la Rila. A fost o vreme cînd mi-am dorit foarte mult să pot localiza Sveti Gheorghi. După ce prietenul meu, Anghelov, a murit, am încercat pentru o vreme să-i continui cercetările. M-am dus la *Bacikovski manastir* și am vorbit cu călugării de acolo și cu oamenii din regiune, dar nimeni nu știa de o mănăstire numită Sveti Gheorghi. N-am găsit-o nici pe vreuna dintre vechile hărți pe care le-am examinat și m-am întrebat dacă nu cumva Ștefan i-a spus lui Zaharia un nume fals. M-am gîndit că localnicii trebuie să aibă cel puțin o legendă în acest sens, dacă relicvele unui personaj atît de important precum Vlad Dracula au fost îngropate acolo. Am vrut să mă duc la Snagov înainte de război, pentru a vedea ce aș putea afla acolo...

– Dacă v-ați fi dus, l-ați fi putut întîlni pe Rossi ori măcar pe arheologul acela, Georgescu! am exclamat.

Stoicev surîse straniu.

– Poate. Dacă l-aș fi întîlnit pe Rossi acolo, poate că ne-am fi completat unul altuia cunoștințele atunci, înainte de a fi prea tîrziu.

Eram curios dacă voise să spună «înainte de revoluția din Bulgaria, înainte de a fi eu exilat aici», dar nu l-am întrebat. O clipă mai tîrziu însă, ne-a explicat el:

– Vedeți dumneavoastră, mi-am întrerupt cercetările relativ brusc. În ziua în care m-am întors din regiunea Bacikovo, hotărît să mă duc în România, am găsit, cînd am intrat în apartamentul meu din Sofia, o scenă cutremurătoare. Stoicev se întrerupse un moment și închise ochii, apoi continuă: Încerc să nu mă gîndesc la ziua aceea. Trebuie să vă spun mai întîi că aveam un mic apartament în apropiere de *Rimskaia stena* – zidul roman din Sofia, un sit antic –, la care țineam mai mult pentru istoria împrejurimilor sale. Am ieșit după niște cumpărături și mi-am lăsat pe birou cărțile și hîrtiile despre mănăstiri și despre Bacikovo. Cînd m-am întors, am constatat că îmi răscolise cineva lucrurile, îmi scosese cărțile de pe rafturi și îmi căutase prin dulap. Pe birou, peste hîrtiile mele, era o mică dîră de sînge. Știți cum pătează... cerneala... o foaie de hîrtie... În mijlocul biroului se afla o carte pe care n-o mai văzusem niciodată înainte...

Brusc, bătrînul se ridică și se îndreptă din nou spre camera alăturată, unde l-am auzit mișcîndu-se și frunzărind cărțile. Ar fi trebuit să mă duc și să-l ajut, dar am rămas încremenit, privind neajutorat spre Helen – și ea la fel de înghețată ca mine. După o clipă, Stoicev se întoarse, aducînd un volum legat în piele veche și roasă. Îl așeză pe masă și îl deschise cu mîini tremurătoare, răsfoindu-l și arătîndu-ne, fără un cuvînt, filele goale și unica imagine din centru. Dragonul părea mai mic, fiindcă formatul mare al paginilor lăsa un spațiu larg în jurul lui, dar era în mod cert aceeași gravură, identică pînă și în privința petei aceleia pe care o văzusem în cartea lui Hugh James. Aici mai era însă o pată, pe marginea îngălbenită de lîngă ghearele dragonului. Stoicev ne-o arătă, însă, copleșit probabil de emoție – dezgust, teamă poate? –, uită să ni se mai adreseze în engleză:

– *Krîv*. Sînge.

M-am aplecat asupra paginii. Pata maronie era, în mod clar, amprenta unui deget.

– Dumnezeule! am exclamat amintindu-mi brusc de biata mea pisică și de Hedges, prietenul lui Rossi. Mai era cineva sau ceva în cameră? Ce-ați făcut cînd ați văzut asta?

– Nu mai era nimeni în cameră. Ușa fusese încuiată și era încă așa cînd m-am întors eu acasă și am găsit scena aceea oribilă. Am chemat poliția, au căutat peste tot și în final au... cum se spune?... au analizat o mostră de sînge proaspăt și au făcut unele comparații. Au descoperit rapid cui aparținea pata de sînge.

– Cui? întrebă Helen, aplecîndu-se în scaun.

Vocea lui Stoicev scăzu și mai mult, astfel că m-am aplecat și eu pentru a-i prinde cuvintele și am văzut broboane de sudoare lucindu-i pe față.

– Mie, răspunse el.

– Dar...

– Nu, sigur că nu. Nu fusesem acolo, în cameră. Dar poliția a crezut că eu pusesem totul la cale. Unicul element care nu se potrivea era amprenta. Specialiștii au spus că n-au văzut niciodată o amprentă umană ca aceea; avea prea puține linii. Mi-au înapoiat cartea și hîrtiile

și m-au pus să plătesc o amendă fiindcă au considerat că înscenasem totul. Și aproape că mi-am pierdut postul universitar.

– Și ați renunțat la cercetări?

Stoicev ridică resemnat din umerii săi slabi.

– E singurul proiect pe care nu l-am finalizat. L-aș fi putut continua totuși, dacă nu ar fi fost asta, adăugă el, întorcînd încet paginile cărții, pînă la fila a doua.

Acolo, pe pagina aceea, am văzut un singur cuvînt, caligrafiat cu cerneală veche, deja decolorată, într-o elegantă scriere arhaică. Știam deja suficient de bine alfabetul inventat de Chiril, astfel că am deslușit semnificația cuvîntului, deși prima literă m-a derutat la început. Helen îl citi însă cu glas tare:

– STOICEV. Oh, ați găsit scris propriul nume! Ce teribil!

– Da, numele meu, scris cu o cerneală și într-un stil evident medievale. Am regretat întotdeauna lașitatea de care am dat dovadă, dar mi-a fost teamă. M-am gîndit că mi s-ar putea întîmpla ceva – așa cum i s-a întîmplat tatălui dumneavoastră, doamnă.

– Și ați avut dreptate să vă temeți, am intervenit. Dar să sperăm că nu este deja prea tîrziu pentru profesorul Rossi.

– Într-adevăr. Dacă am putea găsi Sveti Gheorghi! Mai întîi, trebuie să mergem la Rila și să cercetăm celelalte scrisori ale fratelui Chiril. Așa cum v-am spus, n-am făcut niciodată legătura între ele și *„Cronica" lui Zaharia.* Nu am aici copii ale lor, iar autoritățile de la Rila nu au permis publicarea lor, deși o serie de istorici – eu numărîndu-mă printre ei – au cerut această permisiune. Și există la Rila o persoană cu care aș vrea să vorbiți, cu toate că s-ar putea să nu vă fie de nici un ajutor.

Stoicev părea că ar vrea să mai spună ceva, dar în momentul acela s-au auzit pași apăsați pe scară. Bătrînul a încercat să se ridice și mi-a aruncat o privire rugătoare. Am înhățat volumul vechi de pe masă și m-am repezit cu el în încăperea alăturată, ascunzîndu-l cît mai bine în spatele unei cutii. Apoi am revenit în cameră la timp pentru a-l vedea pe Ranov deschizînd ușa.

– Ah! exclamă el. O reuniune a istoricilor. Lipsiți de la propria petrecere, domnule profesor.

Și începu să scotocească nestingherit printre cărțile și hîrtiile de pe birou, oprindu-se în cele din urmă asupra jurnalului din care Stoicev ne citise fragmente ale *„Cronicii" lui Zaharia.*

– Spre ăsta s-au îndreptat atențiile voastre? întrebă el, aproape cu un zîmbet. Poate că ar trebui să-l citesc și eu, pentru a fi mai învățat. Sînt multe lucruri pe care încă nu le cunosc despre Bulgaria medievală. Iar amuzanta dumneavoastră nepoată nu e atît de interesată de mine pe cît am crezut. I-am adresat o foarte serioasă invitație în cel mai drăguț ungher al grădinii de aici și am constatat că e cam inflexibilă.

Stoicev se înroși de furie și păru gata să spună ceva, dar, spre surprinderea mea, Helen i-o luă înainte:

– Ține-ți mîinile murdare departe de fata aceea, rosti ea privindu-l în ochi. Ai venit aici ca să ne tracasezi pe noi, nu pe ea.

Am prins-o de braț, temîndu-mă să nu-l înfurie; ultimul lucru de care aveam nevoie acum era un dezastru de ordin politic. Dar Ranov se mulțumi să-i întoarcă aceeași privire lungă și măsurată, pentru ca în cele din urmă fiecare să se întoarcă în altă parte. Stoicev, între timp, își revenise.

– Ar fi extrem de util pentru cercetările oaspeților noștri dacă ați aranja să poată călători la Rila, îi spuse el calm lui Ranov. Aș vrea să merg și eu cu dumnealor lor; va fi o onoare pentru mine să le pot prezenta eu însumi biblioteca de la Rila.

– Rila? făcu Ranov, cîntărind jurnalul în palmă. Foarte bine. Aceea va fi următoarea noastră destinație. Probabil poimîine. Vă voi trimite un mesaj, domnule profesor, ca să știți cînd anume să veniți.

– N-am putea merge mîine? am întrebat încercînd să adopt un ton cît mai firesc.

– A, deci vă grăbiți!? E nevoie de timp pentru a satisface o solicitare atît de serioasă.

Stoicev încuviință printr-o înclinare a capului.

– Vom aștepta răbdători, iar pînă atunci distinșii profesori se pot relaxa vizitînd Sofia. Deci, prieteni, mi-a făcut plăcere acest schimb de idei, însă Chiril și Metodiu nu se vor supăra dacă vom merge acum să mîncăm, să bem și să ne veselim, cum se spune. Haideți, domnișoară Rossi – Stoicev întinse o mînă fragilă spre Helen, care îl

ajută să se ridice. Dați-mi brațul și vom merge să celebrăm împreună o sărbătoare a cunoașterii și a învățăturii.

Ceilalți oaspeți se strînseseră deja sub copertină și imediat am văzut de ce: trei dintre bărbații mai tineri își scoteau din cutii instrumentele muzicale, pregătindu-le, alături de mese. Un ins costeliv cu un smoc de păr negru încerca clapele unui acordeon. Altul avea un clarinet la care scoase cîteva note, în vreme ce un al treilea scoase la iveală o tobă din piele și un bețișor lung, cu un capăt îngroșat. Muzicanții se așezară în scaune, își zîmbiră unul altuia, încercară o gamă și își aranjară pozițiile. Cel de la clarinet își scoase haina.

Apoi, schimbînd cîte o privire, începiră parcă de nicăieri cea mai vioaie muzică pe care am auzit-o vreodată. Stoicev surîdea din scaunul său, de lîngă oaia friptă, iar Helen, alături de mine, mă strînse de braț. Era o melodie ce se învîrtejea în aer asemenea unui ciclon, adoptînd apoi un ritm ce nu-mi era familiar, dar care mi s-a părut irezistibil odată ce i-am prins mișcarea. Acordeonul îl însoțea, notele zburînd de sub degetele interpretului. Mă uimeau energia și rapiditatea cu care cîntau cei trei, stîrnind strigăte de veselie și de încurajare din partea spectatorilor.

După numai cîteva minute, cîțiva dintre cei care ascultau se ridicară de pe locurile lor, prinzîndu-și cîte un partener pe după mijloc, și începură un joc la fel de vioi ca muzica. Pantofii lor lustruiți săreau și tropoteau pe iarbă. Curînd li se alăturară cîteva femei în rochii sobre, dansînd cu partea de sus a corpului țeapănă și dreaptă, doar picioarele mișcîndu-li-se în viteză. Chipurile tuturor radiau; zîmbeau de parcă nu s-ar fi putut stăpîni, iar acordeonistul le răspunse pe măsură. Bărbatul din capul șirului de dansatori scoase o batistă albă și o ridică fluturînd-o în aer, în cercuri repezi. Ochii lui Helen străluceau, iar palma ei bătea tactul pe masă, de parcă n-ar fi putut sta locului. Muzicanții continuară să cînte, în vreme ce noi, ceilalți, strigam și îi încurajam printre înghițituri, iar dansatorii nu dădeau semne că s-ar opri. Într-un tîrziu, muzica încetă și hora se destrămă, participanții ștergîndu-și frunțile asudate și rîzînd în gura mare. Bărbații își reumplură paharele, iar femeile își aranjară părul sau își căutară batistele, chicotind și vorbind între ele.

Apoi acordeonistul își manevră din nou instrumentul, dar de această dată într-o serie de triluri lente, prelungi, ca niște vaiete. Dîndu-și capul pe spate, omul începu să cînte cu glas tare. Era de fapt ceva jumătate cîntec, jumătate bocet, o melodie baritonală atît de sfîșietoare, încît mi-am simțit inima strîngîndu-se, chinuită parcă de toate dorurile vieții mele.

– Ce cîntă? l-am întrebat pe Stoicev, pentru a-mi masca emoția.

– E un cîntec vechi, foarte vechi; cred că datează de cel puțin trei sau patru sute de ani. Este povestea unei frumoase și tinere bulgăroaice, hăituite de năvălitorii turci. Ei vor s-o ducă în haremul pașei lor, dar fata refuză. Aleargă și urcă pe un munte din apropiere, iar ei o urmăresc în galopul cailor. În vîrful muntelui e o stîncă înaltă. Acolo fata strigă că mai degrabă moare decît să devină ibovnica unui necredincios și se aruncă în hău. Mai tîrziu, un izvor se naște la poalele muntelui, cu cea mai dulce și mai curată apă din vale.

– Avem și noi, în România, cîntece cu temă similară, spuse Helen.

– Cred că pot fi întîlnite pretutindeni acolo unde jugul otoman a asuprit popoarele din Balcani. Folclorul bulgar cuprinde mii de astfel de cîntece, cu teme diferite, și toate sînt strigăte de revoltă împotriva jugului străin.

Acordeonistul păru să-și spună că ne-a îndurerat suficient, fiindcă la finele cîntecului ne gratulă cu un zîmbet șoltic și de pe clapele instrumentului zbură iarăși o melodie veselă, de joc. De data aceasta majoritatea oaspeților se alăturară șirului de dansatori, care șerpuia pe terasă. Cineva ne îndemnă să ne ridicăm și noi și, după o secundă, Helen se prinse în joc. Eu însă am rămas nemișcat în scaun, alături de Stoicev. Îmi plăcea s-o privesc cum prinde rapid pasul. Probabil că dansul era în sîngele ei; corpul îi adoptase o poziție semeață, dar firească, iar picioarele i se mișcau fără greș în ritmul sincopat. Privindu-i silueta mlădioasă în bluza albă și fusta neagră, chipul strălucitor încadrat de buclele întunecate, m-am pomenit rugîndu-mă ca nimic rău să nu i se întîmple vreodată și întrebîndu-mă în același timp dacă mă va lăsa să am grijă de ea.“

Capitolul 61

„Dacă locuința lui Stoicev mi-a umplut sufletul, cînd am văzut-o, de o bruscă descurajare, prima imagine a mănăstirii de la Rila mi-a insuflat un sentiment de smerenie. Lăcașul era așezat într-o vale adîncă, umplînd-o aproape cu totul. Deasupra zidurilor și cupolelor ei se înălțau munții Rila, foarte abrupți și împăduriți cu molizi înalți. Ranov parcase mașina în umbra porții principale și, împreună, am intrat alături de cîteva grupuri de turiști. Era o zi fierbinte și uscată; vara balcanică părea din ce în ce mai aproape și, pe jos, praful se învîrtejea în jurul gleznelor noastre. Porțile mari de lemn erau deschise și, printre ele, am pătruns într-o lume pe care n-o voi putea uita vreodată. În jurul nostru se ridicau zidurile mănăstirii, albe și vîrstate în negru și roșu, cu lungi logii orizontale din lemn. Ocupînd aproape o treime din curtea imensă, biserica se înălța splendid proporționată, decorată cu fresce bogate la intrare, iar cupolele de un verde-palid erau luminate de soarele amiezii. Alături străjuia un turn pătrat, solid, din piatră cenușie, evident mult mai vechi decît restul clădirilor. Stoicev ne-a spus că era Turnul lui Hrelio, construit de un nobil din Evul Mediu, ca refugiu împotriva dușmanilor săi politici. Era singurul element care supraviețuise din prima mănăstire ridicată pe acest loc, incendiată de turci și reconstruită secole mai tîrziu. În momentul acela clopotele începură să bată, speriind un stol de păsări

ce-și luară zborul și, urmărindu-le cu privirea, am văzut din nou crestele uluitor de înalte care ne înconjurau – un drum de o zi pînă sus, cel puțin. Oare Rossi se afla undeva aici, între aceste stînci imemoriale?

Lîngă mine, cu o eșarfă subțire legată peste păr, Helen își trecu brațul pe sub al meu, și mi-am amintit de seara aceea în Istanbul, în Hagia Sofia – o amintire parcă din trecutul îndepărtat, deși abia se scurseseră cîteva zile de atunci –, cînd îmi strînsese mîna cu atîta forță. Otomanii cuceriseră aceste pămînturi cu mult înaintea Constantinopolului; aici ar fi trebuit să ne începem călătoria, nu în Hagia Sofia. Pe de altă parte, principiile bizantinilor, artele și arhitectura lor își lăsaseră cu mult înainte amprenta asupra culturii bulgare. Acum, Hagia Sofia era un muzeu printre moschei, în vreme ce această vale izolată părea însăși chintesența civilizației bizantine.

Alături de noi, Stoicev gusta cu evidentă plăcere sentimentele noastre de uimire. De sub o pălărie cu boruri largi, Irina îl ținea ferm de braț. Doar Ranov ședea singur, într-o parte, privind încruntat în jur, întorcînd capul cu suspiciune cînd un grup de călugări trecu pe lîngă noi și intră în biserică. Dusesem adevărate lupte pentru a-l convinge să-i ia în mașină pe Stoicev și pe Irina; era foarte bine că profesorul voia să ne prezinte el însuși mănăstirea – obiectase Ranov –, dar nu vedea de ce n-ar lua și el autobuzul, la fel ca toți ceilalți bulgari. M-am abținut să-i răspund că bulgarul de față – Ranov în persoană – nu lua nicidecum autobuzul. În cele din urmă am avut cîștig de cauză, dar acest lucru nu l-a împiedicat pe ghidul nostru să bombăne tot drumul din Sofia pînă la casa profesorului: Stoicev se folosise de celebritatea sa pentru a susține idei superstițioase și antipatriotice; toată lumea știa că refuzase să se dezică de neștiințificul său atașament față de Biserica Ortodoxă; avea un fiu care studia în Germania de Est și era aproape la fel de rău ca părintele lui. Dar cîștigasem bătălia, Stoicev venise cu noi, iar cînd ne-am oprit pentru masa de prînz la un local în munți, Irina mi-a șoptit că nu l-ar fi lăsat pe unchiul ei să vină dacă ar fi trebuit să ia autobuzul; n-ar fi suportat un asemenea drum în căldura amiezii.

– Aceasta e aripa în care locuiesc și azi călugării, ne spuse Stoicev. Iar acolo, pe latura aceea, este pensiunea în care vom dormi noi. Veți

vedea ce liniște e aici noaptea, în ciuda mulțimii de vizitatori de peste zi. Mănăstirea este una dintre comorile noastre naționale și oamenii vin aici în număr mare, mai cu seamă vara. Seara însă, tăcerea se reinstaurează. Haideți, intrăm să vorbim cu starețul. I-am telefonat ieri și ne așteaptă.

Și profesorul deschise drumul cu o neașteptată vigoare, privind nerăbător în jur, ca și cum lăcașul îi dăduse o nouă viață.

Sala de audiențe a starețului se afla în aripa monastică, la etajul întîi. Un călugăr cu rasă neagră și barba castanie, lungă ne deschise ușa. Stoicev intră primul, scoțîndu-și pălăria. Starețul se ridică de pe o banchetă de lîngă perete și ne veni în întîmpinare, schimbînd saluturi cordiale cu Stoicev, care se aplecă pentru a-i săruta mîna și primi binecuvîntarea clericului. Acesta era un bărbat zvelt, de circa șaizeci de ani, cu fire cărunte în barbă și ochii limpezi, albaștri; am fost uimit să constat că există și bulgari cu ochi albaștri. Ne strînse mîinile într-un stil cît se poate de modern, sub privirea evident disprețuitoare a lui Ranov. Apoi ne făcu semn să ne așezăm și un călugăr aduse o tavă cu pahare – de această dată pline nu cu *rakiia,* ci cu apă rece – alături de care, pe mici platouri, se afla pastă din aceea cu aromă de trandafiri, de care văzusem și în Istanbul. Am observat că Ranov nu bău din paharul lui, de parcă s-ar fi temut să nu fie otrăvit.

Starețul era în mod clar încîntat să-l primească pe Stoicev, și mi-am închipuit că vizita constituia o veritabilă plăcere pentru amîndoi. Prin intermediul bătrînului istoric ne întrebă de unde veneam din America, dacă mai vizitasem și alte mănăstiri în Bulgaria, cum anume ne putea ajuta și cît vom rămîne acolo. Stoicev vorbi cu el pe îndelete, traducîndu-ne apoi pentru a răspunde la întrebări. Puteam zăbovi în biblioteca mănăstirii atît cît doream, ne spuse starețul; puteam dormi în casa de oaspeți; ar trebui să participăm la slujbele din biserică; eram bine-veniți oriunde, cu excepția chiliilor – aici monahul schiță un gest ușor spre Helen și Irina –, și în nici un caz nu va admite ca prietenii profesorului Stoicev să plătească pentru găzduire. I-am mulțumit, recunoscători, iar Stoicev se ridică în picioare.

– Și acum, fiindcă am primit această amabilă permisiune, să mergem în bibliotecă.

Și porni deja spre ușă, după ce sărută din nou mîna starețului, plecîndu-se în fața lui.

– Unchiul meu e foarte emoționat, ne șopti Irina. Mi-a spus că scrisoarea dumneavoastră este o descoperire de mare importanță pentru istoria Bulgariei.

M-am întrebat dacă ea știa totuși cît de multe depindeau în realitate de aceste cercetări, ce hățișuri ne așteptau în cale, dar mi-a fost imposibil să descifrez altceva în expresia ei. Își ajută unchiul să iasă, și i-am urmat de-a lungul galeriilor de lemn ce străbăteau curtea, însoțiți de Ranov cu o țigară în mînă.

Biblioteca era găzduită de o încăpere lungă la primul etaj, pe laterala opusă față de camerele starețului. La intrare ne întîmpină un călugăr cu barba neagră – un ins înalt, cu obrajii supți, care mi s-a părut că i-a aruncat lui Stoicev o privire aspră înainte de a schița un salut înspre noi.

– Dumnealui este fratele Rumen, bibliotecarul, ni-l prezentă profesorul, și ne va ajuta să găsim ceea ce dorim.

Cîteva cărți și manuscrise fuseseră expuse în vitrine din sticlă și etichetate, pentru turiști. Mi-ar fi plăcut să zăbovesc puțin asupra lor, dar ne-am îndreptat spre o nișă adîncă, în partea din spate a încăperii. Domnea o răcoare miraculoasă aici, în pîntecele mănăstirii, și nici chiar cele cîteva becuri electrice nu izbuteau să alunge întunericul profund ce învăluia colțurile. Dulapurile și rafturile de lemn erau înțesate de cărți în cutii și lăzi. Într-o margine, un mic altar fusese ridicat sub icoana unei Fecioare cu prețiosul ei Prunc, flancată de doi îngeri cu aripi roșii, în fața cărora atîrna o candelă de aur cu pietre prețioase. Zidurile străvechi erau văruite, iar mirosul ce se simțea pretutindeni era amestecul familiar de pergament în descompunere, piele și catifea. M-am bucurat văzînd că Ranov avusese decența de a-și stinge măcar țigara înainte de a intra în această veritabilă sală a comorilor.

Stoicev bătu cu piciorul în podea, de parcă ar fi invocat niște spirite.

– Aici, spuse el, se află însăși inima poporului bulgar; de patru sute de ani, călugării din această mănăstire au vegheat asupra moștenirii noastre culturale, adesea în secret. Generații de monahi bine-credincioși au copiat aceste manuscrise sau le-au ascuns atunci cînd mănăstirea a fost atacată de păgîni. Se află aici doar un mic procent

din moștenirea poporului nostru; mare parte din ea a fost distrusă, desigur. Dar sîntem recunoscători pentru ceea ce ne-a rămas.

Stoicev se adresă apoi bibliotecarului, care începu să caute atent în cutiile etichetate de pe rafturi. După cîteva minute, luă o ladă din lemn și scoase din ea cîteva volume. Cel de deasupra era ornat cu o frapantă imagine pictată a lui Isus – sau cel puțin așa am crezut eu –, cu un glob într-o mînă și un sceptru în cealaltă, cu figura învăluită într-o melancolie tipic bizantină. Spre dezamăgirea mea, scrisorile fratelui Chiril nu se aflau în acest volum splendid, ci într-unul cu înfățișare banală, de dedesubt, care avea nuanța osului vechi. Bibliotecarul îl așeză pe o masă, iar Stoicev se așeză și îl deschise nerăbdător, cu încîntare. Eu și Helen ne-am pus alături notesurile, iar Ranov continuă să se plimbe prin fața rafturilor, de parcă ar fi fost prea plictisit pentru a sta într-un loc.

– Din cîte îmi amintesc, începu Stoicev, există două scrisori aici, și nu se știe în mod cert dacă au mai fost și altele, dacă fratele Chiril a mai scris unele care nu s-au păstrat pînă azi.

Degetul său arătă spre prima pagină, acoperită cu un scris mărunt, rotund și îngrijit; fila era foarte veche, aproape maronie. Profesorul se întoarse spre bibliotecar și-l întrebă ceva.

– Da, ne spuse apoi, mulțumit. Le-au copiat în bulgară, și pe acestea, și alte documente rare din acea perioadă.

Bibliotecarul așeză pe masă un dosar, pe care Stoicev îl examină o vreme tăcut, comparînd paginile dactilografiate cu textul de pe filele vechi și îngălbenite.

– Au făcut o treabă bună, aprecie el în cele din urmă. Voi încerca să vă traduc cît mai fidel cu putință.

Și începu să ne citească, pe rînd, cele două scrisori.

> Sfinția Ta, mărite stareț Eupraxius,
>
> Sîntem deja de trei zile pe drumul ce duce de la Laota la Vin. Într-o noapte am dormit în grajdul unui bun gospodar, iar în alta la sihăstria Sfîntului Mihail, unde nu mai viețuiesc acum călugări, dar unde am avut cel puțin parte de adăpostul unei grote. Noaptea trecută am fost nevoiți, pentru prima dată, să rămînem în pădure, întinzîndu-ne pledurile în țărînă și odihnindu-ne trupurile în cercul

format de cai și căruță. Lupii s-au apropiat îndestul pentru a-i auzi urlînd, iar caii, îngroziți, au dat să fugă. Cu mare greutate i-am potolit. Acum sînt tare bucuros de prezența fraților Ivan și Teodosius, cu puterea și statul lor vînjos, și aduc slavă Domnului pentru înțelepciunea ta de a ni-i da tovarăși.

În seara aceasta am fost bine primiți în casa unui cioban oarecum înstărit și deopotrivă cucernic; are trei mii de oi în regiune și ne-a poftit să ne odihnim pe așternuturile sale moi, deși eu, unul, aș fi ales podeaua, ca fiind mai potrivită pentru rugăciunile noastre. Nu mai sîntem în pădure, ci ne înconjoară acum dealurile, prin care vom putea merge cu egală binecuvîntare pe ploaie ca și pe vreme bună. Bunul gospodar ne spune că au fost de două ori loviți de năvala păgînilor de peste rîu, aflat acum la depărtare de numai cîteva zile de mers – dacă fratele Angelus se poate însănătoși pentru a ține pasul cu noi. Mă bate gîndul să-l las să urce pe unul dintre cai, deși sfînta greutate pe care o transportă le este deja de-ajuns. Din fericire, n-am văzut în drum nici urmă din oastea necredincioșilor.

Umilul tău supus întru Hristos,
fr. Chiril
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

Sfinția Ta, mărite stareț Eupraxius,

Sînt cîteva săptămîni de cînd am părăsit orașul, iar acum străbatem deschis ținuturile necredincioșilor. Nu îndrăznesc să-ți scriu unde ne aflăm, de teamă că vom fi capturați. Poate că ar fi trebuit totuși să aleg drumul pe mare, dar Dumnezeu ne va apăra pe calea pe care am ales-o. Am văzut în drum ruine arse: două mănăstiri și o biserică. Biserica mai fumega încă. Cinci călugări au fost spînzurați acolo pentru că au pus la cale o revoltă, iar frații lor întru Domnul, care au supraviețuit, au fost risipiți deja pe la alte mănăstiri. Acesta e singurul lucru pe care l-am aflat, căci nu putem vorbi cu oamenii care ies în calea noastră. Nu avem motive să credem totuși că una dintre aceste mănăstiri e cea căutată de noi. Semnul va fi clar acolo – monstrul egal cu sfîntul. Dacă îți voi putea trimite această misivă, mărite stareț, o voi face cu grabă cît mai mare.

Umilul tău supus întru Hristos,
fr. Chiril
iunie, anul de la facerea lumii 6985

Cînd Stoicev sfîrși de tradus, am rămas cu toții tăcuți. Helen încă mai scria în notesul ei, concentrată, Irina ședea cu mîinile încrucișate, iar Ranov se sprijinea neglijent de un dulap, scărpinîndu-se pe sub guler. Eu, unul, renunțasem să mai iau notițe; știam că Helen va prinde esențialul. Cele două texte nu ofereau nici o indicație clară asupra destinației exacte, nu menționau vreun mormînt sau vreo ceremonie funerară; dezamăgirea pe care o resimțeam îmi tăia răsuflarea.

Dar Stoicev nu părea cîtuși de puțin dezarmat.

– Interesant, spuse el după cîteva minute de tăcere. Vedeți voi, scrisoarea pe care ați găsit-o în Istanbul trebuie să-și aibă locul între acestea două de aici, din punct de vedere cronologic. În prima și în cea de-a doua, grupul călătorește prin Valahia spre Dunăre; e clar acest lucru după numele locurilor. Urmează scrisoarea voastră, pe care fratele Chiril a scris-o în Constantinopol, poate în speranța de a o trimite de acolo împreună cu anterioarele. Dar n-a putut sau s-a temut să le expedieze; ori poate că acestea sînt doar niște copii – nu avem de unde știi. Iar ultima scrisoare poartă o dată din iunie. Grupul a urmat un traseu pe uscat, asemănător celui descris în *„Cronica" lui Zaharia*. De fapt, trebuie să fi fost exact același drum, de la Constantinopol prin Edirne și Haskovo, fiindcă aceasta era principala rută din Țarigrad în Bulgaria.

– Dar putem fi siguri că această scrisoare se referă la Bulgaria? întrebă Helen ridicînd ochii din notițe.

– Nu putem fi absolut siguri, admise Stoicev. În orice caz, eu cred că e probabil. Dacă au călătorit de la Țarigrad – Constantinopol – într-o țară în care mănăstirile și bisericile erau arse la sfîrșitul secolului al XV-lea, e foarte posibil ca această țară să fie Bulgaria. De asemenea, în scrisoarea pe care ați găsit-o în Istanbul se afirma că grupul de călugări intenționa să meargă în Bulgaria.

Nu mi-am putut reține sentimentul de frustrare.

– Dar nu se mai oferă nici o altă informație despre situarea mănăstirii pe care o căutau! Presupunînd totuși că era vorba despre Sveti Gheorghi!

Ranov se așezase și el la masă alături de noi, iar acum își privea degetele de la mîini; m-am gîndit că poate ar fi trebuit să-mi ascund

față de el interesul pentru Sveti Gheorghi, dar cum altfel puteam să-l întreb pe Stoicev despre mănăstire?

– Nu, răspunse profesorul. Fratele Chiril n-ar fi scris numele destinației în misivele sale, așa cum n-a amintit numele de Snagov alături de numele lui Eupraxius. Dacă scrisorile ar fi căzut în mîini nedorite, mănăstirile ar fi suferit și alte persecuții sau, cel puțin, ar fi fost percheziționate.

– E o frază interesantă aici, interveni Helen, sfîrșind cu notițele ei. Ați putea s-o citiți din nou – aceea cu semnul din mănăstirea pe care o căutau, monstrul egal cu sfîntul? Ce credeți că ar putea însemna asta?

Mi-am îndreptat rapid privirea spre Stoicev; fraza mă frapase și pe mine. Bătrînul oftă.

– S-ar putea referi la o frescă sau la o icoană care s-a aflat în mănăstire – în Sveti Gheorghi, dacă aceasta era destinația lor. Este dificil să ne imaginăm ce anume ar putea fi această reprezentare. Și, chiar dacă am reușit să găsim Sveti Gheorghi, este greu de crezut că o icoană existentă acolo în secolul al XV-lea s-ar mai afla și azi în mănăstire, mai cu seamă că lăcașul a fost probabil incendiat nu numai o dată. Nu, nu știu ce poate însemna fraza aceea. Poate că este o referință teologică pe care starețul ar fi înțeles-o sau poate că face trimitere la cine știe ce acord secret între ei. Trebuie să ținem seama de ea însă, dat fiind că fratele Chiril o definește ca semnul ce le va arăta că au ajuns în locul potrivit.

Dezamăgirea mă copleșea; acum îmi dădeam seama că mă așteptasem ca aceste scrisori îngălbenite de vreme să dețină cheia finală a căutărilor noastre sau, cel puțin, să arunce o rază de lumină asupra hărților pe care încă mai speram să le putem utiliza.

– Dar mai e o problemă, mai serioasă și foarte stranie, continuă Stoicev, mîngîindu-și bărbia cu mîna. În scrisoarea din Istanbul se spune că acea comoară pe care o căutau – poate o relicvă sfîntă din Țarigrad – se afla într-o anumită mănăstire din Bulgaria, și de aceea grupul de călugări trebuia să se ducă acolo. Vă rog să-mi citiți din nou acel pasaj, domnule profesor, dacă sînteți amabil.

Scosesem deja din servietă textul scrisorii din Istanbul, pentru a-l avea alături în vreme ce studiam celelalte misive ale fratelui Chiril.

– Spune așa: „...Ceea ce căutăm a fost dus deja afară din oraș, într-un adăpost din ținuturile supuse ale bulgarilor".

– Acesta e fragmentul! Întrebarea e – și Stoicev bătu cu un deget lung în tăblia mesei – de ce ar fi fost o relicvă sfîntă, spre exemplu, scoasă pe furiș din Constantinopol în 1477. Orașul era stăpînit de otomani încă din 1453 și majoritatea relicvelor sale fuseseră distruse în cursul invaziei. De ce a trimis Mănăstirea Panachrantos o relicvă supraviețuitoare în Bulgaria, douăzeci și patru de ani mai tîrziu? Și de ce s-au dus acești călugări la Constantinopol pentru a căuta tocmai această relicvă?

– Păi, știm din scrisoare că ienicerii căutau aceeași relicvă, și deci trebuie să fi avut o anumită valoare și pentru sultan.

Stoicev se gîndi o clipă.

– Într-adevăr, dar ienicerii au căutat-o după ce a fost scoasă din mănăstire.

– Trebuie să fi fost un obiect sfînt de importanță politică pentru otomani, dar și o comoară spirituală pentru călugării de la Snagov, interveni Helen gînditoare. O carte, eventual?

– Da, am replicat, deja incitat. Dacă era o carte ce conținea anumite informații dorite de otomani și necesare călugărilor?

De cealaltă parte a mesei, Ranov îmi aruncă o privire aspră. Stoicev încuviință cu o mișcare lentă a capului, dar după o secundă mi-am amintit că, la bulgari, acest gest desemna dezacordul.

– Cărțile din acea perioadă nu conțineau de obicei informații de ordin politic; erau texte religioase, copiate și recopiate pentru a fi utilizate în mănăstiri sau în moscheile și școlile religioase islamice, dacă erau otomane. Nu este de crezut că grupul de călugări ar fi întreprins o călătorie atît de periculoasă pentru o carte, fie ea și un exemplar al Sfintelor Scripturi. Și în mod cert aveau asemenea cărți la Snagov.

– Stați o clipă, interveni Helen din nou, cu ochii măriți de concentrare. Trebuie să fi fost ceva legat de nevoile celor de la Snagov, ale Ordinului Dragonului sau poate de priveghiul lui Vlad Dracula... Vă amintiți ce spunea *Cronica*? Starețul voia ca Dracula să fie îngropat altundeva.

– Adevărat, recunoscu Stoicev. Voia să trimită trupul lui Vlad în Țarigrad, chiar și cu riscul ca monahii săi să-și piardă viața.

– Da...

Eram pe punctul de a mai spune ceva, de a sugera un alt fir al căutărilor, dar Helen se întoarse spre mine brusc și mă trase de braț.

– Ce e? am întrebat-o, dar am văzut că se calmase deja.

– Nimic, îmi răspunse ea moale, fără a privi spre mine sau spre Ranov. Îmi doream din tot sufletul ca oficialul bulgar să se ridice și să iasă la o țigară sau să se plictisească de discuțiile noastre, astfel ca Helen să poată spune deschis ce avea în minte. Stoicev o privi nerăbdător, dar după o clipă începu să explice cu glas monoton cum erau realizate și copiate manuscrisele medievale – uneori de călugări care nici măcar nu știau să citească și care perpetuau astfel sumedenie de mici greșeli – și modul în care diferitele lor caligrafii fuseseră codificate de cercetătorii moderni. Nu înțelegeam pentru ce ne dădea astfel de detalii, cu toate că spusele sale mi se păreau foarte interesante. Din fericire, am păstrat tăcerea, și după o vreme Ranov începu să caște. În cele din urmă se ridică și ieși din bibliotecă, scoțînd din buzunar un pachet de țigări. Îndată ce ușa se închise în urma lui, Helen îmi strînse din nou brațul. Stoicev o privea cu atenție.

– Paul, începu ea, iar expresia de pe chipul ei era atît de stranie, încît i-am cuprins umerii cu brațul, temîndu-mă că va leșina. Capul lui! Nu înțelegi? Dracula s-a întors la Constantinopol pentru a-și recupera capul!

Stoicev scoase un sunet înăbușit, dar era prea tîrziu. În acea clipă, privind în jur, am zărit figura colțuroasă a fratelui Rumen pe după marginea unui raft. Intrase neauzit în încăpere și, cu toate că era cu spatele spre noi, așezînd ceva printre cărți, mi-am dat seama că asculta. După un moment ieși de asemenea în liniște, iar noi, în jurul mesei, am rămas tăcuți. Am schimbat cu Helen o privire neajutorată și m-am ridicat, verificînd colțurile îndepărtate ale camerei. Călugărul plecase, dar nu avea să treacă probabil mult timp înainte ca altcineva – Ranov, de pildă – să afle cuvintele rostite de Helen. Și ce ar putea face Ranov cu o asemenea informație?“

Capitolul 62

„Puține au fost clipele, în anii mei de studiu, scrieri și cercetări, care mi-au insuflat o atît de neașteptată claritate a gîndirii ca acel moment din biblioteca de la Rila. Vlad Dracula se întorsese în Constantinopol pentru a-și recupera capul; sau, mai degrabă, starețul de la Snagov îi trimisese trupul acolo, pentru a-l reîntregi. Să fi cerut Dracula acest lucru dinainte, știind prețul pus pe capul lui încă din vremea în care trăia și cunoscînd obiceiul sultanilor de a expune în văzul populației capetele dușmanilor săi? Sau starețul își asumase singur această misiune, nevoind ca trupul decapitat al ereticului – ori periculosului – său patron să rămînă la Snagov? Desigur, un vampir fără cap nu constituia cine știe ce amenințare – imaginea era chiar ilară –, dar tulburările iscate printre călugări ar fi fost poate suficiente pentru a-l determina pe stareț să-i caute lui Dracula un loc de îngropăciune creștină în altă parte. Poate că starețul nu avusese tăria de a distruge el însuși trupul domnitorului ucis. Și cine știe ce îi făgăduise el înainte lui Dracula?

O unică imagine îmi reveni în amintire: palatul Topkapî din Istanbul, prin care mă plimbasem în acea dimineață însorită nu cu mult timp în urmă, și porțile în stîlpii cărora călăii otomani înfigeau capetele dușmanilor răpuși ai sultanului. Capul lui Dracula ar fi avut rezervat unul dintre stîlpii cei mai înalți, mi-am spus – Țepeș tras în

cele din urmă în țeapă. Cîți oameni nu s-ar fi înghesuit să-l vadă, ca pe o dovadă a triumfului înregistrat de sultan? Helen îmi spusese odată că și populația din Istanbul se temea de Dracula și era alarmată la gîndul că acesta și-ar putea croi drum chiar pînă în orașul lor. Acum, nici o tabără otomană nu mai avea de ce să tremure la apropierea lui; sultanul îngenunchease în sfîrșit regiunea aceea problematică și putea așeza un vasal al său pe tronul Valahiei, așa cum intenționase de ani buni să facă. Tot ce mai rămăsese din Țepeș era un trofeu sinistru, cu ochii căscați și mustața mînjită de sînge.

Stoicev părea că are în fața ochilor o imagine similară; îndată ce am fost siguri că fratele Rumen a ieșit, reluă pe un ton scăzut:

– Da, este foarte posibil. Dar cum ar fi putut lua călugării de la Panachrantos capul lui Dracula din palatul sultanului? Era cu adevărat o comoară, așa cum l-a numit Ștefan în povestea sa.

– Cum am obținut noi vizele de intrare în Bulgaria, ripostă Helen, ridicînd din sprîncene. Bacșiș! Din belșug. Mănăstirile erau sărace după cucerirea Constantinopolului, dar unele mai dispuneau încă de rezerve ascunse – monede de aur, giuvaiere, ceva cu care să ispitească gărzile sultanului.

M-am gîndit o clipă.

– În ghidul turistic al Istanbulului scrie că, după ce erau expuse o perioadă, capetele dușmanilor erau aruncate în Bosfor. Poate că a intervenit cineva de la Panachrantos în acest proces; ar fi fost mai puțin riscant decît să încerce să-l recupereze de pe poarta palatului.

– Pur și simplu nu vom putea ști adevărul în această privință, conchise Stoicev, dar cred că domnișoara Rossi are dreptate. Capul lui Dracula este ceea ce căutau, cel mai probabil, călugării în Țarigrad. Și există un solid motiv de ordin teologic pentru acest lucru. Credința noastră ortodoxă afirmă că trupul trebuie să fie, pe cît posibil, întreg în moarte – noi nu practicăm incinerarea, spre exemplu –, fiindcă în Ziua Judecății toți vom învia în trupurile noastre de carne.

– Cum rămîne atunci cu sfinții și cu relicvele lor, răspîndite în lumea întreagă? Ei cum vor mai învia? Ca să nu mai spun că acum cîțiva ani am văzut eu însumi în Italia cinci mîini ale Sfîntului Francisc!

Stoicev rîse.

– Sfinții se bucură de privilegii speciale. Dar, cu toate că era un pasionat ucigaș de turci, Vlad Dracula în mod cert n-a fost un sfînt. De fapt, Eupraxius era chiar îngrijorat pentru sufletul lui nemuritor – cel puțin dacă e să dăm crezare istorisirii lui Ștefan.

– Sau pentru trupul lui nemuritor, completă Helen.

– Așadar, poate că monahii de la Panachrantos i-au luat capul pentru a-l îngropa creștinește, chiar cu riscul propriilor vieți, iar ienicerii au observat furtul și au început să-l caute, astfel că starețul l-a trimis departe de Istanbul, în loc să-l îngroape acolo. Poate că se făceau pelerinaje în Bulgaria din cînd în cînd – am continuat eu privind spre Stoicev pentru confirmare – și călugării au trimis capul pentru a fi îngropat la... la Sveti Gheorghi sau la o altă mănăstire bulgară cu care păstrau legătura. Iar apoi au sosit în Constantinopol călugării de la Snagov, prea tîrziu însă pentru a mai găsi capul și a-l reuni cu trupul fostului domnitor. Starețul de la Panachrantos a auzit despre acest lucru și a vorbit cu ei, iar monahii de la Snagov au hotărît să-și ducă misiunea la bun sfîrșit. În plus, trebuia să plece imediat de aici, înainte ca ienicerii să afle și despre ei.

– Excelente supoziții, remarcă Stoicev cu un zîmbet plăcut. Așa cum am mai spus, nu putem ști cu certitudine, fiindcă documentele de care dispunem se referă la aceste evenimente doar evaziv. Dar imaginea pe care ați conturat-o pare convingătoare. Prin urmare, în cele din urmă vă vom determina să-i uitați pe negustorii olandezi!

Am simțit cum roșesc, în parte de plăcere, în parte de mîhnire, dar surîsul profesorului era prietenesc.

– Iar apoi otomanii au fost puși în gardă mai întîi de prezența în oraș și după aceea de plecarea călugărilor de la Snagov – preluă Helen firul supozițiilor –, astfel că au căutat prin mănăstiri și au aflat că monahii poposiseră la Sfînta Irina, trimițînd apoi vestea oficialilor de pe traseu, poate la Edirne și apoi la Haskovo. Acesta a fost primul mare oraș bulgar în care au ajuns călugării și aici au fost... cum se spune?... reținuți.

– Da, încheie Stoicev. Oficialii otomani i-au torturat pe doi dintre ei pentru a afla amănunte, dar bravii călugări n-au dezvăluit nimic. Apoi turcii au percheziționat căruța și n-au descoperit decît

provizii. Toate acestea ridică însă o întrebare: De ce n-au găsit otomanii trupul?

După o scurtă ezitare, am răspuns:

– Poate că nu căutau trupul; poate că erau încă în căutarea capului. Dacă în Istanbul ienicerii nu aflaseră mare lucru, poate credeau că grupul de la Snagov transporta capul. „*Cronica*“ *lui Zaharia* menționează că otomanii erau furioși cînd au desfăcut cîteva boccele și n-au găsit decît mîncare. Corpul ar fi putut fi ascuns în pădurile din apropiere, dacă monahii ar fi fost preveniți din vreme asupra iminenței percheziției.

– Sau poate că au construit căruța în așa fel încît să aibă un compartiment special pentru a ascunde trupul, sublinie Helen.

– Dar un cadavru ar fi început să miroasă!

– Depinde de ceea ce crezi, replică ea cu unul dintre acele zîmbete enigmatice și încîntătoare.

– De ceea ce cred?

– Da. Vezi tu, un trup care e pe cale să devină mort viu, sau care a și devenit, nu putrezește. Sau se descompune mult mai lent. În Europa de Est, conform tradiției, dacă sătenii suspectau un caz de vampirism, dezgropau cadavrul respectiv pentru a-i vedea gradul de descompunere și, dacă nu era putrezit în mod corespunzător, îl distrugeau în mod ritual. Obiceiul încă se practică uneori, chiar și în prezent.

Stoicev se cutremură.

– O practică bizară. Am auzit despre ea și în Bulgaria, deși acum este ilegală, firește. Biserica a descurajat întotdeauna profanarea mormintelor, iar acum guvernul combate toate superstițiile – atît cît poate.

– E mai bizară oare decît speranța în învierea trupului? întrebă Helen aproape cu o ridicare din umeri, dar zîmbind către profesor.

– Doamnă, avem interpretări cu totul diferite ale moștenirii noastre culturale, dar vă apreciez iuțeala de minte. Iar acum, prieteni, dați-mi puțin timp pentru a mă uita la hărțile voastre; m-am gîndit că există în această bibliotecă materiale ce pot contribui la descifrarea lor. Lăsați-mi o oră. Ce voi face acum va fi plictisitor pentru voi, iar explicațiile ar necesita prea mult timp.

Ranov tocmai intrase din nou în sală, nerăbdător, iar acum stătea în picioare, privind în jur. Speram să nu fi auzit remarca despre hărți. Stoicev își drese glasul.

– Poate că v-ar face plăcere să intrați în biserică și să-i admirați frumusețea, spuse el, privind ușor spre Ranov.

Helen se ridică imediat și se apropie de oficialul bulgar pentru a-i distrage atenția, în timp ce eu am căutat discret în servietă și am scos copiile hărților. Cînd am văzut nerăbdarea cu care le-a privit Stoicev, speranța mi-a revenit. Din nefericire, Ranov părea mai degrabă interesat să vadă ce lucra Stoicev și să discute cu bibliotecarul decît să ne urmeze pe noi, cu toate că îmi doream din tot sufletul să-l pot scoate din încăpere.

– N-ați vrea să ne ajutați să găsim ceva de mîncare? l-am întrebat.

Bibliotecarul mă studia îndeaproape, tăcut, iar Ranov surîse.

– Vă e foame? N-a venit încă ora mesei; cina se ia aici la ora șase. Vom aștepta și noi. Și va trebui, din păcate, să mîncăm împreună cu călugării.

Cu asta, ne întoarse spatele și începu să studieze un raft cu volume legate în piele. Helen mă urmă spre ușă și mă strînse de mînă.

– Mergem la o plimbare? mă întrebă ea odată ajunși afară.

– Nu știu cum mă voi mai pricepe acum să fac ceva fără Ranov, am replicat mușcător. Despre ce să vorbim în lipsa lui?

Helen rîse, dar mi-am dat seama că și ea era îngrijorată.

– Să mă întorc și să încerc din nou să-i distrag atenția?

– Nu. Mai bine nu. Cu cît vom insista mai mult, cu atît va fi mai curios să vadă ce face Stoicev. Nu putem scăpa de el, așa cum nu putem scăpa de o muscă sîcîitoare.

– Ar fi potrivit în rolul de muscă!

Soarele strălucea încă și era cald în curte cînd am ieșit din umbra imenselor ziduri și galerii. Privind în sus, puteam vedea pantele împădurite ale munților din jurul mănăstirii, cu piscurile stîncoase abrupte de deasupra. În înaltul cerului se rotea un vultur. Cu rasele lor negre și grele, potcapurile negre și înalte, și bărbile negre și lungi, călugării își vedeau de drumurile lor între biserică și primul etaj al mănăstirii, măturau galeriile de lemn sau ședeau în triunghiul de umbră de lîngă intrarea în biserică. M-am întrebat cum suportau căldura verii în hainele

acelea închise la culoare. Interiorul lăcașului de rugăciune m-a lămurit: era răcoros ca un izvor de munte, iluminat numai de licărul lumînărilor și strălucirea odoarelor din aur, metal obișnuit și pietre prețioase. Pereții erau decorați cu reprezentări ale sfinților și profeților – «artă din secolul al XIX-lea», mi-a spus Helen încrezătoare – și m-am oprit în fața unei imagini deosebit de sobre, un sfînt cu barba lungă și albă, cu părul alb despărțit în două de o cărare, cu ochi ce ne fixau direct. Helen citi literele din apropierea aurei sale: Ivan Rilski.

– Cel ale cărui oseminte au fost aduse aici cu opt ani înainte ca amicul nostru din Valahia să vină în Bulgaria? Era menționat în *Cronică*.

– Da.

Helen rămase cu ochii la pictură, de parcă ar fi crezut că o să ne vorbească dacă ședeam acolo un timp suficient. Așteptarea asta nesfîrșită începuse să mă calce pe nervi.

– Helen, hai să facem o plimbare. Putem urca puțin pe munte, ca să vedem priveliștea.

Dacă nu mă oboseam într-un fel oarecare, gîndul la Rossi avea să mă scoată din minți.

– Bine, acceptă ea și-mi aruncă o privire aspră, de parcă mi-ar fi sesizat nerăbdarea. Dacă nu e prea departe. Ranov nu ne-ar lăsa să ne îndepărtăm prea mult.

Poteca șerpuia printre copacii deși, care ne fereau de căldura amiezii aproape la fel cum o făcuseră zidurile bisericii. Era atît de bine să nu-l mai avem pe Ranov în coastă, încît pentru cîteva minute m-am mulțumit să-mi legăn brațul înainte și înapoi, în ritmul mersului, cu mîna lui Helen în mîna mea.

– Crezi că i-a fost greu să aleagă între noi și Stoicev?

– O, nu, replică ea plat. În mod cert a pus pe altcineva să ne urmărească. Vom întîlni persoana respectivă în scurt timp, mai ales dacă vom lipsi mai mult de o jumătate de oră. Nu ne poate face față de unul singur și trebuie să-l supravegheze atent pe Stoicev, pentru a afla unde vor duce cercetările noastre.

– Vorbești despre asta atît de senin! am exclamat privindu-i profilul în vreme ce înaintam pe potecă. Își dăduse pălăria pe spate, iar

fața i se îmbujorase ușor. Nu-mi pot imagina cum e să crești cunoscînd toate lucrurile astea cinice, fiind mereu sub supraveghere.

Ea ridică din umeri.

– Nu mi s-a părut prea cumplit, fiindcă pe atunci nu cunoșteam altceva.

– Și totuși, ai vrut să-ți părăsești țara și să pleci în Occident.

– Da, răspunse ea privindu-mă pieziș. Am vrut să-mi părăsesc țara.

Ne-am oprit pentru a ne odihni cîteva minute pe trunchiul unui copac căzut, nu departe de potecă.

– M-am gîndit la motivele pentru care ne-au lăsat să venim în Bulgaria.

Chiar și aici, în pădure, aveam tendința de a coborî glasul.

– Da. Și de ce ne lasă să rătăcim pe aici de unii singuri. Te-ai gîndit și la asta?

– Mi se pare, am răspuns fără a mă grăbi, că dacă nu ne împiedică să căutăm ceea ce dorim – lucru pe care l-ar putea face cu ușurință – înseamnă că *vor* să găsim acel lucru.

– Bravo, Sherlock! Începi să înveți binișor.

– Atunci, hai să spunem că știu sau că bănuiesc ce anume căutăm. De ce ar crede ei că le-ar fi util să știe dacă Vlad Țepeș e un mort viu – sau măcar că așa ceva este posibil?

Mi-a fost greu să rostesc aceste cuvinte, deși am făcut-o în șoaptă.

– Mi-ai spus chiar tu de multe ori – am reluat – că guvernele comuniste dezaprobă superstițiile populare. De ce ne-ar încuraja astfel pe noi, prin însuși faptul că nu ne opresc? Oare cred că ar putea dobîndi cine știe ce puteri supranaturale asupra populației bulgare dacă îi vom găsi noi mormîntul aici?

Helen clătină din cap.

– Nu cred. Interesele lor au la bază, în mod cert, puterea, dar modul de abordare este întotdeauna cel științific. În plus, dacă se va descoperi ceva interesant, nu vor dori ca un american să-și asume creditul pentru acest fapt. Gîndește-te... Ce ar putea fi mai valoros pentru știință decît descoperirea că morții pot fi readuși la viață – mă rog, la acest fel de viață? Mai cu seamă pentru statele Europei Răsăritene, cu marii lor conducători îmbălsămați în morminte?

Mi-a revenit în fața ochilor imaginea chipului îngălbenit al lui Gheorghi Dimitrov în mausoleul din Sofia.

– Atunci avem cu atît mai multe motive să-l distrugem pe Dracula, am replicat, simțind cum transpirația îmi izvorăște pe frunte.

– Mă întreb însă dacă distrugerea lui ar însemna chiar atît de mult pentru viitor. Gîndește-te la ce a făcut Stalin poporului său. Și Hitler. Ei n-au avut nevoie să trăiască cinci sute de ani pentru a lăsa în urmă atîtea orori.

– Știu. M-am gîndit și eu la asta.

– Ciudat e însă faptul că Stalin nutrea o admirație declarată pentru Ivan cel Groaznic. Doi conducători dispuși să-și ucidă și să-și subjuge propriul popor – să facă orice era necesar pentru a-și consolida puterea. Și pe cine crezi că admira Ivan cel Groaznic?

Am simțit cum sîngele mi se scurge din inimă.

– Mi-ai spus că rușii aveau multe povești despre Dracula.

– Da. Exact.

Am privit-o fix.

– Îți poți imagina o lume în care Stalin ar trăi cinci sute de ani? mă întrebă ea, curățînd cu unghia o bucată de scoarță de pe buștean. Sau pentru totdeauna?

Fără să vreau, mi-am încleștat pumnii.

– Crezi că vom putea găsi un mormînt medieval fără a mai atrage și pe altcineva acolo?

– Va fi foarte dificil, poate chiar imposibil. Sînt sigură că există oameni care ne urmăresc oriunde.

Exact în acel moment, un bărbat se ivi după un cot al potecii. Apariția lui m-a surprins atît de tare, încît aproape că am înjurat cu glas tare. Dar era un ins cu o înfățișare simplă, îmbrăcat țărănește, cu un snop de crengi pe umăr, și ne făcu un semn prietenesc cu mîna cînd trecu pe lîngă noi. M-am întors spre Helen.

– Vezi? spuse ea.

Continuîndu-ne drumul spre culme, am găsit la un moment dat un stei abrupt.

– Uite, îmi atrase Helen atenția. Hai să stăm aici cîteva minute.

Valea împădurită se întindea chiar sub noi, iar zidurile și acoperișurile roșii ale mănăstirii aproape că o umpleau. Acum se distingeau clar dimensiunile uriașe ale complexului. Celelalte clădiri formau un cocon colțuros în jurul bisericii, ale cărei cupole străluceau în lumina amiezii, iar în mijloc se înălța Turnul lui Hrelio.

– De aici îți poți da seama cît de bine fortificat era locul acesta. Imaginează-ți de cîte ori au privit dușmanii de aici, ca și noi.

– Sau pelerinii, îmi reaminti Helen. Pentru ei era, probabil, o destinație spirituală, nu o provocare de ordin militar.

Se rezemă cu spatele de trunchiul unui copac, netezindu-și fusta. Își lăsase geanta din mînă, își scosese pălăria și își suflecase mînecile bluzei, în încercarea de a se răcori. Stropi fini de transpirație îi luceau pe frunte și pe obraji. Pe fața ei se așternuse expresia aceea care îmi plăcea mie cel mai mult: era pierdută în gînduri, privind deopotrivă înlăuntrul ei și în afară, cu ochii mari atenți și maxilarul strîns într-o linie fermă. Din cine știe ce motiv, îndrăgeam această privire a ei mai mult chiar decît pe cele îndreptate direct spre mine. Purta încă eșarfa în jurul gîtului, deși cicatricea lăsată de mușcătura bibliotecarului se estompase, iar micul crucifix licărea sub ea. Frumusețea ei aspră îmi stîrni un spasm intern – nu doar dorință fizică, ci mai degrabă ceva asemănător cu veneraţia pentru desăvîrșirea ei. Era de neatins; a mea, dar pierdută pentru mine.

– Helen, am spus fără a-i lua mîna. Nu intenționasem să vorbesc, dar nu m-am putut stăpîni. Aș vrea să te întreb ceva.

Înclină din cap, cu ochii și gîndurile încă îndreptate spre sanctuarul imens din vale.

– Helen, vrei să te măriți cu mine?

Se întoarse încet spre mine, și m-am întrebat dacă pe chipul ei se citea uimire, amuzament sau plăcere.

– Paul, replică ea pe un ton plat. De cît timp ne cunoaștem noi?

– De douăzeci și trei de zile.

Mi-am dat seama în clipa aceea că nu mă gîndisem bine la ce voi face dacă-mi va răspunde nu, dar era prea tîrziu pentru a-mi retrage întrebarea, pentru a o amîna. Iar dacă mă va refuza, nu mă puteam

arunca de acolo, de pe stîncă, în miezul căutărilor lui Rossi, chiar dacă aș fi fost tentat s-o fac.

– Crezi că mă cunoști?

– Deloc, am replicat moale.

– Crezi că eu te cunosc?

– Nu sînt sigur.

– Ne știm atît de puțin unul pe altul! Venim din lumi complet diferite, adăugă ea, zîmbind de data asta, parcă pentru a mai îndulci tonul cuvintelor. În plus, totdeauna m-am gîndit că eu n-o să mă mărit. Nu sînt genul care se căsătorește. Și ce zici de asta? întrebă, ducîndu-și mîna la eșarfă. Te-ai însura cu o femeie ce poartă amprenta iadului?

– Te-aș apăra de orice iad care s-ar putea apropia de tine.

– Dar n-ar fi asta o povară? Și cum am putea avea copii – privirea ei mă ațintì directă, deschisă –, știind că ar risca să fie afectați cine știe cum de contaminarea asta?

Îmi era greu să vorbesc, să-mi potolesc arsura din gît.

– Atunci, răspunsul tău e nu? Sau să te mai întreb altă dată?

Mîna ei – mîna aceea fără de care nu mă mai puteam imagina, cu unghiile pătrate la vîrf și pielea fină pe oasele tari – se închise peste a mea, și mi-a trecut prin minte gîndul fugar că nu am un inel pe care să i-l dăruiesc. Privirea ei se ridică spre mine, gravă.

– Răspunsul e că mă voi mărita cu tine, firește.

După săptămînile de căutări ale celeilalte persoane dragi mie, ușurința cu care o «descoperisem» pe aceasta de aici m-a împietrit prea tare pentru a mai putea spune ceva sau a o săruta. Am rămas aproape unul de altul în tăcere, privind în jos, spre nuanțele roșii, aurii și cenușii ale mănăstirii.“

Capitolul 63

Barley stătea lîngă mine în camera de hotel a tatălui meu, contemplînd harababura, dar zări ceea ce eu nu observasem – hîrtiile și cărțile de pe pat. Am găsit un exemplar zdrențuit al romanului *Dracula* de Bram Stoker, o carte nouă de istorie a ereziilor medievale în sudul Franței și un volum ce părea foarte vechi, despre tradiția vampirilor în Europa. Printre cărți erau risipite hîrtii, notițe scrise de mîna lui și cîteva cărți poștale cu un scris pe care nu-l cunoșteam, mărunt și regulat, cu o cerneală închisă la culoare. Ca la un semnal, amîndoi – din nou m-am bucurat că nu sînt singură – am început să căutăm pretutindeni, iar primul meu instinct a fost să adun cărțile poștale. Timbrele lor formau un veritabil curcubeu de țări – Portugalia, Franța, Italia, Monaco, Finlanda, Austria – și nu aveau nici o ștampilă. Uneori mesajul de pe o vedere se continua pe alte patru sau cinci, atent numerotate. Și cel mai uimitor era faptul că toate purtau aceeași semnătură: Helen Rossi. Și fiecare îmi era adresată mie.

Privind peste umărul meu, Barley îmi observă surprinderea, și ne-am așezat amîndoi pe marginea patului. Prima vedere era din Roma – o imagine în alb și negru a ruinelor scheletice ale Forumului.

mai 1962

Iubita mea fiică,

În ce limbă ar trebui să-ți scriu oare, copilul inimii și al trupului meu, pe care nu l-am mai văzut de peste cinci ani? Ar fi trebuit să

vorbim una cu alta în tot acest timp, un nonlimbaj al gîngurelilor și al sărutărilor, al privirilor și al murmurelor. Îmi e atît de greu să mă gîndesc, să-mi amintesc ce am pierdut, încît trebuie să mă opresc astăzi din scris, cînd abia am început să încerc a o face.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

A doua era o vedere color, deja decolorată, cu flori și jardiniere: *Jardins de Boboli* – Grădinile Boboli – Boboli.

mai 1962

Iubita mea fiică,

Îți voi spune un secret: urăsc engleza asta. Engleza e un exercițiu de gramatică sau un curs de literatură. În inima mea, simt că aș putea vorbi cel mai bine cu tine în limba mea, maghiara, sau chiar în cea care curge prin maghiara mea – româna. Româna este și limba monstrului pe care îl caut, dar nici chiar acest lucru nu m-a făcut s-o detest. Dacă ai sta pe genunchii mei în dimineața asta, admirînd grădinile de aici, te-aș învăța o primă lecție: „Mă numesc...“ Și apoi ți-aș șopti numele iar și iar în acel grai dulce care e și limba ta maternă. Ți-aș spune că româna este limba unui popor viteaz, trist și bun, de păstori și agricultori, limba bunicii tale, a cărei viață el a distrus-o de la depărtare. Ți-aș povesti lucrurile minunate pe care ea mi le-a spus mie, despre stelele ce luminează noaptea deasupra satului ei, despre felinarele de pe rîu. „Mă numesc...“ A-ți spune asta ar însemna o insuportabilă fericire pentru o zi.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

Ne-am privit tăcuți, iar Barley îmi cuprinse delicat umerii cu brațul.

Capitolul 64

„L-am găsit pe Stoicev la masa de lucru din bibliotecă, într-o stare de agitație. Ranov stătea în fața lui, bătînd darabana cu degetele și aruncînd cîte o privire spre documentele pe care bătrînul le punea pe rînd deoparte. Părea mai iritat decît îl văzusem pînă atunci, fapt care sugera că Stoicev nu-i răspunsese la întrebări. Cînd am intrat, profesorul ridică privirea nerăbdător.

– Cred că am reușit, spuse el în șoaptă.

Helen se așeză alături de el, iar eu m-am aplecat asupra manuscriselor pe care le examina. Semănau cu scrisorile fratelui Chiril, ca stil și execuție, cu un scris de mînă plăcut, îngrijit, pe file decolorate și destrămate la margini. Am recunoscut scrierea slavonică a scrisorilor. Alături de ele erau întinse hărțile noastre. Abia mai respiram, sperînd, aproape nebunește, că bătrînul istoric ne va dezvălui ceva cu adevărat important. Poate că mormîntul era aici, la Rila – mi-am spus brusc; poate că de aceea insistase Stoicev să venim aici, fiindcă așa bănuise și el. Eram însă surprins și îngrijorat la gîndul că intenționa să divulge ceva în fața lui Ranov.

Profesorul privi în jurul său, apoi scurt către Ranov, își frecă fruntea ridată și spuse pe un ton scăzut:

– Cred că mormîntul nu se află în Bulgaria.

Am simțit cum sîngele mi se scurge din cap.

– Poftim?

Helen îl privea fix, iar Ranov se întoarse cu spatele spre noi, răpăind cu degetele în masă ca și cum ar fi ascultat doar pe jumătate.

– Îmi pare rău că vă dezamăgesc, prieteni, dar mi se pare clar din acest manuscris, pe care nu l-am mai examinat de mulți ani, că un grup de pelerini s-a întors de la Sveti Gheorghi în Valahia în jurul anului 1478. Manuscrisul acesta e un document vamal care le oferea călugărilor permisiunea de a duce înapoi, în Valahia, anumite relicve creștine de origine valahă. Regret! Poate că într-o zi vă veți putea duce acolo, pentru a cerceta mai în amănunt această problemă. Dacă doriți totuși să vă continuați cercetările pe traseele urmate de pelerini în Bulgaria, voi fi fericit să vă ajut.

M-am uitat la el, fără un cuvînt. Nu mai puteam intra acum în România, mi-am spus. Era deja un miracol că ajunsesem atît de departe.

– Vă recomand să obțineți permisiunea de a vizita și alte mănăstiri, plus traseele pe care sînt situate acestea, îndeosebi mănăstirea de la Bacikovo; este un exemplu strălucit de stil bizantin bulgar, iar construcția este mult mai veche decît cea de la Rila. Mai mult decît atît, au acolo cîteva manuscrise foarte rare, pe care călugării în pelerinaj le-au adus mănăstirii ca daruri. Va fi interesant și veți putea strînge astfel material pentru articolele voastre.

Spre uimirea mea, Helen părea perfect de acord cu acest plan.

– Credeți că am putea aranja acest lucru, domnule Ranov? întrebă ea. Poate că profesorul Stoicev va dori să ne însoțească, la fel ca pînă acum.

– Oh, mă tem că eu trebuie să mă întorc acasă, replică Stoicev cu regret în glas. Am mult de lucru. Aș vrea să vă fiu alături pentru a vă ajuta la Bacikovo, dar îi pot trimite starețului o scrisoare prin care să vă prezint. Domnul Ranov poate fi interpretul dumneavoastră, iar starețul vă va ajuta cu traducerile manuscriselor de care veți avea nevoie; este un fin cunoscător al istoriei mănăstirii.

– Foarte bine.

Ranov părea mulțumit de faptul că Stoicev nu ne mai însoțea. Nu puteam obiecta cu privire la această situație teribil de neplăcută, mi-am spus; trebuia pur și simplu să mergem la o altă mănăstire sub

pretextul cercetărilor și apoi să decidem «din mers» ce vom face în continuare. România? Imaginea ușii de la biroul lui Rossi, la universitate, mi-a apărut din nou în fața ochilor; era închisă și încuiată. Profesorul meu nu avea s-o mai deschidă niciodată. Am privit amorțit cum Stoicev așeza manuscrisele înapoi în cutia lor și închidea capacul. Helen o duse pe un raft și îl ajută să iasă din încăpere. Ranov veni după noi tăcut – o tăcere în care credeam că se ascunde o bucurie răutăcioasă. Ceea ce sperasem să găsim aici era acum dincolo de posibilitățile noastre și aveam să fim lăsați din nou singuri cu ghidul nostru, care va face tot posibilul pentru a ne putea încheia cercetările și a părăsi Bulgaria cît mai curînd.

Irina fusese probabil în biserică; se apropie de noi prin curtea fierbinte și, la vederea ei, Ranov se retrase într-una dintre galerii pentru a fuma, după care se îndreptă spre poarta principală și dispăru. Mi s-a părut că-l văd mergînd ceva mai repede cînd s-a apropiat de ieșire; poate că și el simțea nevoia să scape de noi puțin. Stoicev se așeză cu greu pe o bancă din lemn aproape de poartă, cu mîna protectoare a Irinei pe umărul său.

– Uite ce-i, spuse el în șoaptă, surîzînd ca și cum am fi vorbit despre vremea frumoasă de afară. Trebuie să vorbim rapid, pînă nu se întoarce amicul nostru. N-am vrut să vă sperii. Nu există nici un document referitor la vreun pelerinaj înapoi în Valahia, cu niște relicve. Îmi pare rău, dar am mințit. În mod cert, Vlad Dracula este înmormîntat la Sveti Gheorghi – oriunde o fi această mănăstire – și am mai găsit ceva foarte important. În *Cronică,* Ștefan spunea că Sveti Gheorghi nu era departe de Bacikovo. N-am putut găsi nici o legătură între regiunea Bacikovo și hărțile voastre, dar există o scrisoare de la începutul secolului al XVI-lea, adresată de starețul de la Bacikovo celui de la Rila. N-am îndrăznit să v-o arăt în prezența amicului nostru. În scrisoare se spune că starețul de la Bacikovo nu mai are nevoie de ajutorul celui de la Rila sau al oricăror altor clerici pentru a elimina erezia de la Sveti Gheorghi, fiindcă mănăstirea a fost arsă, iar călugării de acolo s-au împrăștiat pe la alte lăcașuri. Expeditorul îl avertizează totodată pe starețul de la Rila să fie foarte atent la toți călugării proveniți de acolo sau la cei care ar putea împrăștia ideea că balaurul sau

dragonul l-a răpus pe Sveti Gheorghi – Sfîntul Gheorghe –, fiindcă acesta este semnul ereziei lor.

– Că dragonul l-a răpus pe... Stați puțin! am exclamat. Vă referiți la fraza despre monstru și sfînt? Chiril spunea că grupul de călugări căuta o mănăstire în care se afla un semn că sfîntul și monstrul erau egali.

– Sfîntul Gheorghe este una dintre cele mai importante figuri ale iconografiei bulgare. Ar fi o stranie răsturnare de situație ca balaurul să fie ce-l care-l răpune pe Sfîntul Gheorghe. Dar amintiți-vă că valahii căutau o mănăstire în care se afla deja semnul, fiindcă acela ar fi fost locul potrivit pentru ca trupul lui Dracula să fie reunit cu capul lui. Acum încep să mă întreb dacă n-a existat cumva o erezie mai amplă, despre care nu avem cunoștință – una despre care s-a știut probabil în Constantinopol sau în Valahia, ori poate despre care a știut însuși Dracula. Ordinul Dragonului avea propriile convingeri spirituale, în afara canoanelor bisericești? Este posibil să fi dat naștere într-un fel vreunei erezii? Niciodată înainte nu mi-a trecut prin minte o astfel de posibilitate. Trebuie să vă duceți la Bacikovo și să-l întrebați pe starețul de acolo dacă știe ceva despre această egalitate sau inversare a rolurilor între sfînt și monstru. Trebuie să-l întrebați însă în secret. În scrisoarea pe care i-o voi trimite – și pe care ghidul vostru o va cere pentru a o citi – voi scrie doar că vreți să faceți cercetări cu privire la rutele de pelerinaj, dar trebuie să găsiți o modalitate de a vorbi singuri cu el. În plus, există acolo un călugăr care a fost înainte un reputat specialist și care a studiat istoria lăcașului Sveti Gheorghi. A lucrat cu Atanas Anghelov și a fost a doua persoană care a văzut *Cronica lui Zaharia*. Îl chema Pondev cînd l-am cunoscut eu, dar nu știu ce nume poartă acum, după ce s-a călugărit. Starețul vă poate ajuta să-l identificați. Și mai e ceva. Nu am aici o hartă a regiunii Bacikovo, dar cred că undeva la nord-est de mănăstire se află o vale lungă, șerpuită, prin care curgea probabil un rîu. Îmi amintesc că am văzut-o și am vorbit despre ea cu monahii, cînd am vizitat zona, dar acum nu-mi amintesc cum spuneau ei că se numește. Ar putea fi oare această vale coada dragonului nostru? Și dacă da, care ar fi atunci aripile? Munții, poate? Trebuie să le identificați și pe ele.

Aș fi vrut să îngenunchez în fața lui Stoicev și să-i sărut picioarele.

– Dar dumneavoastră nu veniți cu noi?

– M-aș certa chiar și cu nepoata mea pentru a veni, replică el, surîzîndu-i Irinei, dar mi-e teamă că astfel n-aș face decît să stîrnesc și mai multe suspiciuni. Dacă Ranov va bănui că eu sînt încă interesat de aceste cercetări, va fi și mai atent. Dacă puteți, treceți pe la mine imediat ce vă întoarceți la Sofia. Mă voi gîndi la voi mereu și vă doresc să aveți o călătorie ușoară și să găsiți ceea ce căutați. Iată, trebuie să luați asta.

Bătrînul profesor puse un obiect mic în mîna lui Helen, iar ea își închise rapid degetele peste el, astfel că nu am văzut ce anume era și nici unde l-a pus ea pe urmă.

– Domnul Ranov a lipsit deja prea mult timp, pentru obiceiurile lui, observă ea.

Am privit-o scurt.

– Să mă duc să văd ce face?

Învățasem să mă încred în instinctele ei, și m-am apropiat de poarta principală fără să-i mai aștept răspunsul. Imediat ce am ieșit din curte, l-am văzut pe Ranov vorbind cu un alt bărbat lîngă un automobil lung și albastru. Celălalt era un tip înalt și elegant într-un costum de vară, cu pălăria pe cap, și ceva în înfățișarea lui m-a determinat să mă retrag repede în umbra porții. Cei doi se aflau în mijlocul unei discuții aprinse, care se întrerupse brusc. Insul elegant îi altoi lui Ranov o palmă pe umăr și se așeză la volanul mașinii. În clipa aceea am simțit eu însumi atingerea prietenească a mînecii sale; cunoșteam gestul, fiindcă palma aterizase și pe umărul meu odată. Oricît de incredibil ar fi părut, bărbatul care părăsea acum parcarea prăfuită a mănăstirii era Géza József. M-am strecurat înapoi în curte și m-am întors cît de repede am putut la Helen și Stoicev. Helen îmi aruncă o privire întrebătoare; poate că și ea învățase să se încreadă în instinctele mele. Am tras-o deoparte pentru o clipă și, cu toate că părea derutat, profesorul se dovedi prea politicos pentru a interveni.

– Cred că József e aici, am șoptit. Nu i-am văzut fața, dar un tip care semăna bine cu el tocmai discuta cu Ranov.

– Rahat! exclamă Helen în șoaptă.

Cred că aceea a fost prima și ultima dată cînd am auzit-o rostind un asemenea cuvînt. O clipă mai tîrziu, Ranov apăru în grabă.

– E timpul pentru cină, declară el, și m-am întrebat dacă regreta cumva că ne lăsase singuri cu Stoicev timp de cîteva minute. Din tonul lui mi-am dat seama că nu mă zărise afară. Haideți! Vom mînca.

Masa de seară în liniștea mănăstirii a fost delicioasă, servită de doi călugări. Cîțiva turiști ședeau probabil la casa de oaspeți, la fel ca noi, și am remarcat că unii dintre ei nu vorbeau bulgara. Cei care vorbeau în germană veniseră probabil în vacanță, din Germania de Est – mi-am spus –, iar ceilalți erau poate cehi. Am mîncat cu poftă, așezați la o masă lungă, călugării luîndu-și cina la o masă alăturată. Mintea mi-a zburat cu plăcere la paturile strîmte care ne așteptau. Nu avusesem nici o clipă de singurătate cu Helen, dar știam că se gîndea la prezența lui József. Ce treabă avea el cu Ranov? Sau, mai degrabă, ce anume voia de la noi? Mi-am amintit avertismentul ei, că eram urmăriți. Cine îi spusese lui József unde ne aflam?

Fusese o zi obositoare, dar eram atît de nerăbdător să mergem la Bacikovo, încît aș fi pornit bucuros la drum imediat, dacă astfel am fi putut ajunge acolo mai repede. Dar trebuia să dormim mai întîi, să ne pregătim pentru călătoria de a doua zi. Printre sforăiturile berlinezilor și ale praghezilor, aveam să aud vocea lui Rossi discutînd despre cine știe ce amănunt controversat din lucrarea noastră și pe cea a lui Helen spunînd, oarecum amuzată de lipsa mea de perspicacitate, «Firește că mă voi căsători cu tine».“

Capitolul 65

iunie 1962

Iubita mea fiică,

Sîntem bogați, știi asta, datorită unor lucruri teribile care ni s-au întîmplat mie și tatălui tău. I-am lăsat lui cea mai mare parte a banilor, pentru îngrijirea ta, dar mi-au rămas suficienți pentru a-mi ajunge pe parcursul îndelungii mele căutări – un asediu, i-aș putea spune. Am schimbat o sumă în Zürich cu aproape doi ani în urmă și am deschis un cont bancar sub un nume pe care nu-l voi spune nimănui, niciodată. Contul e substanțial. Retrag bani din el o dată pe lună, pentru a-mi plăti camerele închiriate, intrările la arhive, mîncarea la restaurante. Cheltuiesc cît mai puțin posibil, pentru ca într-o zi să-ți dau ție tot ce-mi va rămîne, micuța mea, atunci cînd vei fi devenit femeie.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

iunie 1962

Iubita mea fiică,

Astăzi a fost una dintre acele zile rele. (N-am să expediez niciodată vederea aceasta. Dacă voi trimite vreodată una dintre cele pe care le scriu, aceasta nu se va număra printre ele.) Azi a fost una dintre zilele în care nu-mi pot aminti dacă îl caut pe diavolul acela sau

pur și simplu fug de el. Stau în fața oglinzii, o oglindă veche în camera mea de la Hotel d'Este; sticla are pete ca niște licheni crescuți pe suprafața ei curbată. Îmi scot eșarfa și pipăi cicatricea de la gît, o urmă roșie care nu se vindecă niciodată pe deplin. Mă întreb dacă mă vei găsi înainte să-l găsesc eu pe el. Mă întreb dacă el mă va găsi înainte de a-l găsi eu. Mă întreb de ce nu m-a găsit încă. Mă întreb dacă te voi mai revedea vreodată.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

august 1962

Iubita mea fiică,

Cînd ai venit pe lume, părul tău era negru și lipit de pielea capului în bucle. După ce te-au spălat și te-au șters, a devenit un pufușor moale în jurul feței tale, negru ca al meu, dar și arămiu ca al tatălui tău. Zăceam ametită de morfină, te țineam în brațe și urmăream nuanțele părului tău trecînd de la negrul ca de țigan la o culoare strălucitoare și înapoi la negru. Totul la tine era parcă lucios și strălucitor; te-am lustruit și te-am conturat în mine fără a ști măcar ce fac. Degetele tale erau aurii, pielea obrazului rozalie, genele și sprîncenele semănau cu penele puilor de corb. Fericirea îmi întrecea chiar și amorțeala morfinei.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

Capitolul 66

„M-am trezit devreme în patul meu din dormitorul bărbaților, la Rila; lumina soarelui începea să pătrundă prin ferestrele mici care dădeau în curte, iar unii dintre ceilalți turiști dormeau încă duși. Auzisem prima chemare a clopotelor, în întuneric, iar acum băteau din nou. Primul meu gînd cînd am deschis ochii a fost la Helen, care spusese că se va mărita cu mine. Voiam s-o văd din nou, cît mai curînd posibil, voiam să găsesc un moment pentru a o întreba dacă ziua de ieri fusese doar un vis. Lumina care învăluia curtea era un ecou al fericirii mele, iar aerul dimineții îmi părea incredibil de proaspăt – exultînd veacuri de prospețime.

Dar Helen nu venise la masa de dimineață. Ranov era acolo, morocănos ca de obicei, fumînd, pînă ce un călugăr l-a rugat să iasă în curte pentru a-și termina țigara. Imediat după ce am mîncat, m-am dus spre dormitorul femeilor, unde mă despărțisem de Helen cu o seară în urmă, și am găsit ușa deschisă. Celelalte femei, din Cehia și Germania, ieșiseră, lăsîndu-și paturile ordonat strînse. Helen părea că doarme încă; îi vedeam silueta în patul de lîngă fereastră. Era întoarsă cu fața spre perete, și am intrat tăcut, spunîndu-mi că era logodnica mea acum și că aveam dreptul de a o săruta de bună dimineața, chiar și într-o mănăstire. Am închis ușa în urma mea, sperînd să nu treacă vreun călugăr prin dreptul ei.

Helen stătea cu spatele spre restul încăperii, pe patul de sub fereastră. Cînd m-am apropiat, s-a răsucit ușor spre mine, ca și cum mi-ar fi simțit prezența. Capul îi era dat pe spate, cu ochii închiși și buclele negre răvășite pe pernă. Dormea adînc și respira audibil, aproape hîrîit. Mi-am spus că era probabil obosită după atîtea drumuri și după mica plimbare de ieri, dar ceva în atitudinea ei m-a determinat să mă apropii, neliniștit. M-am aplecat, vrînd s-o sărut înainte de a se trezi, dar apoi, într-o unică și terifiantă fracțiune de secundă, am văzut paloarea verzuie a chipului ei și sîngele proaspăt de pe gît. Acolo unde fusese cicatricea veche, aproape vindecată, în cea mai ascunsă parte a gîtului ei, două mici perforații sîngerau, deschise și roșii. Pe marginea cearceafului era de asemenea puțin sînge, și ceva mai mult pe o mînecă a cămășii de noapte albe și ieftine, de cînd își ridicase probabil un braț în somn. Partea din față a cămășii era trasă într-o parte și ușor răsucită, astfel că unul dintre sîni era vizibil pînă aproape de sfîrcul întunecat. Am înregistrat toate aceste imagini într-o fracțiune de secundă, iar inima mi s-a oprit parcă în piept. Apoi am întins mîna și am tras ușor cearceaful pentru a-i acoperi goliciunea, așa cum aș fi învelit un copil în somn. În clipa aceea nu mă puteam gîndi la nici un alt gest. Un hohot înfundat mi-a năvălit în gît, o frustrare pe care n-o mai resimțisem încă niciodată.

– Helen!

Am scuturat-o ușor de umăr, dar chipul ei a rămas imobil. Am observat cît de slăbită părea, ca și cum durerea o chinuia chiar și în somn. Unde era crucifixul? Mi-am amintit brusc de el și am privit în jur. L-am găsit lîngă piciorul meu; lanțul subțire era rupt. I-l smulsese oare cineva sau îl rupsese ea în timp ce dormea? Am scuturat-o din nou.

– Helen, trezește-te!

De data aceasta se mișcă, dar cu o anume iritare, și m-am întrebat dacă nu cumva riscam să-i fac rău trezind-o prea brusc. După o secundă însă, deschise ochii, încruntîndu-se. Mișcările îi erau foarte slabe. Cît sînge pierduse oare în noaptea asta – în noaptea asta, în care eu dormisem adînc, la distanță de numai un coridor? De ce o lăsasem singură, acum și în oricare altă noapte?

– Paul, spuse ea, confuză parcă, ce faci aici?

Apoi încercă să se ridice și descoperi dezordinea în care îi era cămașa de noapte. Își duse mîna la gît în vreme ce eu o priveam cu o durere mută și apoi o retrase cu un gest lent. Pe degete avea sînge vîscos, aproape uscat. Rămase cu ochii la ele, ridicîndu-le pe urmă spre mine.

– Oh, Doamne!

Se ridică de-a binelea, și am simțit un început de ușurare, în ciuda groazei pe care i-o citeam pe chip; dacă ar fi pierdut foarte mult sînge, ar fi fost prea slăbită chiar și pentru această mișcare.

– Oh, Paul! șopti.

M-am așezat pe marginea patului, i-am luat cealaltă mînă în palma mea și i-am strîns-o tare.

– Te-ai trezit bine? am întrebat-o.

Înclină capul în semn că da.

– Și știi unde te afli?

– Da, răspunse, dar în clipa următoare își lăsă capul în mîna însîngerată și izbucni în hohote răgușite – un sunet teribil. N-o mai auzisem niciodată plîngînd în gura mare, și hohotele ei mi-au înghețat sîngele în vine. I-am sărutat mîna curată.

– Sînt aici.

Mi-a strîns degetele încă plîngînd, dar încercă să se stăpînească.

– Trebuie să ne gîndim ce... Acela e crucifixul meu?

– Da. L-am ridicat spre ea și am privit-o fix, dar – spre imensa mea ușurare – n-am văzut nici un semn de repulsie. Tu l-ai scos?

– Nu, sigur că nu! Clătină din cap și o ultimă lacrimă i se rostogoli pe obraz. Și nu-mi amintesc să-i fi rupt lanțul. Nu cred că ei... că el... ar îndrăzni s-o facă, dacă legenda nu minte, adăugă ea, ștergîndu-și fața și ferindu-se cu grijă să ducă mîna la rana de la gît. Probabil că s-a rupt în timp ce dormeam.

– Așa cred și eu, ținînd seama de locul în care l-am găsit. Și faptul că-l ai aproape de tine nu te face să te simți... inconfortabil, nu-i așa?

– Nu, replică ea, parcă mirîndu-se. Cel puțin, nu *încă.*

Acel ultim cuvînt înghețat mi-a tăiat o clipă răsuflarea. Se întinse și atinse crucifixul, la început cu un gest ezitant, dar după aceea cuprinzîndu-l în palmă. Am răsuflat ușurat. Helen suspină și ea.

– Am adormit cu gîndul la mama și la un articol pe care aș fi vrut să-l scriu despre elementele broderiilor transilvănene – sînt celebre, știi? – și m-am trezit abia acum. Am avut un vis urît, dar mama apărea și ea în el, gonea o pasăre mare și neagră. Cînd a îndepărtat pasărea, s-a aplecat și m-a sărutat pe frunte, așa cum făcea în copilăria mea, seara la culcare, și atunci am văzut semnul... – se opri o clipă, de parcă gîndul însuși era dureros – semnul dragonului pe umărul ei gol, dar mi s-a părut că este o parte din ea însăși, nicidecum ceva teribil. Și cînd m-a sărutat pe frunte, nu mi-a mai fost atît de teamă.

Am simțit un fior straniu, amintindu-mi noaptea în care îl ținusem departe de mine pe cel care-mi ucisese pisica, citind pînă după miezul nopții despre viața negustorilor olandezi, pe care ajunsesem să-i îndrăgesc. Ceva o apărase și pe Helen – într-o anumită măsură, cel puțin; fusese rănită rău, dar nu secătuită de sînge. Ne-am privit în tăcere cîteva momente.

– Ar fi putut fi mult mai rău, îmi spuse.

Am luat-o în brațe și am simțit tremurul umerilor ei de obicei fermi. Eu însumi eram zguduit.

– Într-adevăr, am șoptit. Însă trebuie să te ferim de orice altceva.

Clătină din cap dintr-odată, mirîndu-se parcă.

– Dar sîntem într-o mănăstire! Nu pot să înțeleg. Morților vii le repugnă asemenea locuri. Arătă spre crucifixul de deasupra ușii și spre candela ce ardea într-un colț. Aici, sub privirile Sfintei Fecioare?

– Nici eu nu înțeleg, am replicat moale, răsucindu-i mîna în palma mea. Dar știm că rămășițele trupești ale lui Dracula au fost transportate de călugări și că au fost îngropate probabil într-o mănăstire. Și în aceasta e ceva ciudat. Helen, m-am gîndit la altceva. Bibliotecarul de acasă... ne-a găsit în Istanbul și apoi din nou, în Budapesta. E posibil să ne fi urmărit și aici? Să te fi atacat în noaptea asta?

Am văzut-o chircindu-se.

– Știu. M-a mușcat o dată în bibliotecă, așa că ar fi putut să poftească la mine din nou. Dar în vis am simțit cu tărie că e vorba despre altceva – ceva mult mai puternic. Dar cum ar fi putut intra aici unul dintre ei, chiar dacă nu se teme de mănăstire?

– Partea asta e simplă. Am arătat spre fereastra din apropiere, întredeschisă la nici doi metri de patul ei. Of, Doamne, de ce te-am lăsat să rămîi aici singură?

– N-am fost singură. Alți cinci oameni au dormit în camera asta alături de mine. Dar ai dreptate: așa cum spunea mama, el își poate schimba forma – un liliac, o ceață...

– Sau o pasăre mare și neagră, am continuat, amintindu-mi de visul ei.

– Acum am fost deja mușcată de două ori, mai mult sau mai puțin, spuse ea ca pradă unui vis.

– Helen! N-am să te mai las niciodată singură, nici chiar pentru o oră!

– Să nu mai am nici măcar o oră pentru mine însămi?

Zîmbetul ei vechi, sarcastic și afectuos, îi reapăru în privire pentru o clipă.

– Și vreau să-mi promiți... dacă simți ceva ce eu nu sesizez, dacă simți ceva ce te pîndește...

– Am să-ți spun, Paul, dacă am să simt așa ceva. Vorbise pe un ton aspru, și făgăduiala păru s-o trezească la acțiune. Vino, te rog! Am nevoie să mănînc și să beau niște vin roșu sau coniac, dacă găsim așa ceva. Adu-mi un prosop acolo, la chiuvetă. Am să-mi spăl gîtul și să-l bandajez.

Pragmatismul ei pasionat era contagios, și m-am supus imediat.

– Mai tîrziu, continuă ea, vom merge în biserică și-mi voi spăla rana cu apă sfințită, cînd nu ne va vedea nimeni. Dacă am să pot suporta înseamnă că avem încă speranțe mari. Ce ciudat – adăugă, și m-am bucurat văzîndu-i din nou zîmbetul cinic –, totdeauna am crezut că ritualurile astea bisericești sînt niște aiureli, și încă mai cred.

– El însă nu pare să creadă că sînt niște aiureli.

Am ajutat-o să-și spele gîtul cu buretele, evitînd cu grijă rănile deschise, și am vegheat la ușă în timp ce s-a îmbrăcat. Mi s-a părut atît de cumplit să văd leziunea aceea de aproape, încît pentru o clipă am crezut că trebuie să ies pentru a-mi vărsa lacrimile afară. Cu toate că se mișca greu, hotărîrea era vizibilă pe chipul ei. Își înfășură la gît obișnuita eșarfă și găsi în bagaj un șnur pe care agăță crucifixul – unul mai solid, speram. Cearceaful de pe pat era pătat, cu stropi mici însă.

– O să-i lăsăm pe călugări să creadă... Ei bine, au găzduit femei în dormitorul lor, spuse Helen pe tonul ei direct. În mod cert, nu e pentru prima dată că vor trebui să spele puțin sînge de pe așternuturi.

Cînd am ieșit din biserică, Ranov aștepta în curte. La vederea lui Helen, își îngustă pleoapele.

– Ai dormit pînă tîrziu, spuse el acuzator.

I-am studiat atent privirea tăioasă, dar ochii lui nu mi s-au părut mai reci decît de obicei; doar mohorîți și cenușii pe fondul zîmbetului neplăcut.“

Capitolul 67

„Mi se păruse exasperantă reticența lui Ranov de a ne conduce la Rila, însă entuziasmul pe care-l arăta acum, în drum spre Bacikovo, era chiar mai neliniștitor. Pe drum ne arăta diverse priveliști, multe dintre ele interesante în ciuda comentariilor lui continue. Am încercat să nu schimb prea multe priviri cu Helen, dar eram sigur că și ea simte aceeași apăsare deranjantă. Iar acum trebuia să ne mai facem griji și din cauza lui József. De la Plovdiv, drumul era îngust și șerpuia, mărginit pe o latură de albia pietroasă a unui rîu, iar pe celalată de stînci înalte. Treptat, intram din nou între munți; în Bulgaria niciodată nu poți fi departe de munți. Am remarcat acest lucru cu glas tare, iar Helen, care privea pe fereastra mașinii, încuviință cu o mișcare a capului.

– *Balkan* înseamnă «munte» în limba turcă.

Intrarea în mănăstire nu era impunătoare; am oprit pur și simplu pe marginea drumului într-o parcare noroiasă, iar de acolo am mers pe jos pînă la poartă. *Bacikovski manastir* se înălța printre dealuri înalte și sterpe, în parte stîncă goală, în parte împădurite, nu departe de rîul îngust; chiar și la începutul verii, peisajul era deja uscat, și îmi imaginam cu ușurință cît de prețioasă trebuie să fi fost pentru călugări sursa aceea de apă. Zidurile exterioare aveau aceeași nuanță cenușie ca stîncile din jur. Acoperișul era îmbrăcat în olane roșietice, așa

cum văzusem pe casa lui Stoicev și pe o sumedenie de alte case și biserici. Intrarea în mănăstire se făcea printr-o arcadă largă, la fel de întunecată ca o gaură în pămînt.

– Putem intra pur și simplu? l-am întrebat pe Ranov.

Clătină din cap, ceea ce însemna „da", și am pășit în atmosfera rece și întunecată a arcadei. Am avut nevoie de cîteva secunde pentru a o străbate, și în acele momente petrecute între zidurile goase ale mănăstirii nu am auzit altceva decît ecoul pașilor noștri.

Poate că mă așteptasem la un alt spațiu vast, ca acela de la Rila; frumusețea și intimitatea curții principale de la Bacikovo mi-a smuls un suspin, iar Helen murmură și ea ceva. Biserica ocupa cea mai mare parte a curții, cu turnurile sale roșii, colțuroase, în stil bizantin. Aici nu existau cupole aurite, ci doar o străveche eleganță – cele mai simple materiale de construcție dispuse în forme armonioase. Pe turnuri se înfășurau vițe; la umbra lor creșteau copaci; un chiparos impresionant se înălța aidoma unei turle. Trei călugări în rase negre și cu potcapuri ședeau vorbind lîngă biserică. Siluetele lor aruncau petice de umbră în curtea însorită, iar o adiere ușoară flutura frunzele în copaci. Spre surprinderea mea, ici și colo se vedeau găini scurmînd printre dalele vechi de piatră, iar un pisoi vărgat alerga după ceva ce se ascunsese într-o crăpătură a zidului.

Ca și la Rila, interiorul mănăstirii, cu galerii lungi, era din piatră și lemn. Partea de jos a unor galerii, asemenea porticului, era acoperită cu fresce decolorate de vreme. În afara celor trei călugări, a găinilor și a pisoiului, nu mai părea a fi nimeni prin preajmă. Eram singuri acolo, singuri în Bizanț.

Ranov se apropie de monahi și începu o discuție cu ei; eu și Helen am rămas în spate. După o clipă, se întoarse la noi.

– Starețul e plecat, dar bibliotecarul e aici și ne poate ajuta.

Nu mi-a plăcut acel «ne», dar n-am spus nimic.

– Puteți vizita biserica în timp ce eu mă duc să-l caut, adăugă el.

– Venim și noi, replică Helen ferm, și l-am urmat pe unul dintre călugări. Bibliotecarul lucra într-o încăpere de la primul etaj; cînd am intrat, se ridică de la birou pentru a ne întîmpina. Camera era goală, cu excepția unui cuptor de fier și a unui covor pe podea. M-am întrebat

unde sînt cărțile și manuscrisele. În afara celor două volume de pe birou, nimic nu arăta că ne-am fi aflat într-o bibliotecă.

– Dumnealui este fratele Ivan, ni-l prezentă Ranov.

Călugărul se înclină în fața noastră, fără a întinde mîna. De fapt, ținea ambele mîini în mînecile lungi ale rasei, încrucișate pe abdomen. Mi-a trecut prin minte că nu voia să se atingă de Helen. Același gînd i-a venit probabil și ei, fiindcă s-a tras înapoi, rămînînd aproape în spatele meu. Ranov a schimbat cu el cîteva cuvinte.

– Fratele Ivan vă roagă să vă așezați.

L-am ascultat, supuși. Deasupra bărbii, figura monahului era prelungă și serioasă, și omul ne studie cîteva clipe.

– Puteți să-i puneți întrebări, ne încurajă Ranov.

Mi-am dres vocea. Nu aveam încotro; eram nevoiți să discutăm de față cu Ranov și, ca urmare, trebuia să-mi formulez întrebările astfel încît să pară pur științifice.

– L-ați putea întreba pe fratele Ivan dacă știe ceva despre venirea aici a unor pelerini din Valahia?

Ranov i se adresă călugărului, iar la auzul numelui Valahia, figura acestuia se lumină.

– Spune că mănăstirea a întreținut o strînsă legătură cu Valahia, începînd de la sfîrșitul secolului al XV-lea.

Inima începu să-mi bată mai tare, dar am încercat să rămîn calm.

– Da? În ce anume a constat legătura?

După ce au mai discutat puțin, fratele Ivan arătă cu o mînă prelungă spre ușă, iar Ranov încuviință.

– Spune că în epoca aceea domnitorii din Valahia și Moldova au început să acorde mănăstirii un sprijin substanțial. Există în bibliotecă manuscrise care descriu acest sprijin.

– Și știe de ce anume au procedat domnitorii așa? interveni Helen.

Ranov îl întrebă pe călugăr.

– Nu, replică apoi. Nu știe decît că aceste manuscrise prezintă sprijinul oferit.

– Întrebați-l, l-am rugat eu, dacă știe despre unele grupuri de pelerini care au venit în acea perioadă aici, din Valahia.

Fratele Ivan zîmbi.

– Da, traduse Ranov. Au fost multe grupuri. Mănăstirea era un important loc de popas pe rutele de pelerinaj ce porneau din Valahia, iar mulți își continuau drumul de aici spre Athos sau spre Constantinopol.

Simțeam că-mi vine să scrîșnesc din dinți.

– Dar despre un anumit grup de pelerini din Valahia, care transporta un... un tip oarecare de relicvă sau căuta o relicvă... despre așa ceva știe?

Ranov părea că-și reprimă un surîs triumfător.

– Nu, răspunse apoi. Nu a văzut nici o relatare despre așa ceva. În veacul acela au trecut pe aici mulți pelerini; *Bacikovski manastir* era foarte importantă atunci. Patriarhul Bulgariei a fost exilat aici din Veliko Tîrnovo – vechea capitală – cînd otomanii au cucerit țara, și a murit în 1404 tot aici, unde a și fost îngropat. Cea mai veche parte a mănăstirii, și unica originală, este osuarul.

Helen interveni din nou:

– Îl puteți întreba, vă rog, dacă printre frații săi există un călugăr care se numea înainte Pondev?

Ranov traduse, iar fratele Ivan păru mai întîi nedumerit, apoi precaut.

– Spune că trebuie să fie bătrînul frate Anghel; îl chema anterior Vasil Pondev și a fost istoric. Dar nu mai e... sănătos la cap. Nu veți putea afla nimic vorbind cu el. Starețul este principalul nostru învățat acum, și e mare păcat că lipsește pe perioada ședерii dumneavoastră aici.

– Totuși, am dori să vorbim cu fratele Anghel.

Odată întrevederea stabilită, bibliotecarul – deși vizibil nemulțumit – ne conduse înapoi în curtea însorită și, printr-o a doua arcadă, într-o altă curte interioară, în centrul căreia se afla o clădire foarte veche. Această a doua curte era mai puțin bine întreținută decît prima, iar pietrele din pavaj și construcțiile aveau un aspect părăginit. Pe sub tălpile noastre se ițeau buruieni, iar într-un colț al acoperișului am văzut crescînd un copac; cu timpul, dacă era lăsat acolo, avea să devină suficient de puternic pentru a distruge acea parte a clădirii. Era ușor de imaginat că repararea acestui străvechi lăcaș al Domnului nu constituia o prioritate de prim rang pentru guvernul bulgar. Rila era un fel de vitrină națională, cu istoricul său «pur» bulgăresc și conexiunile pe

care le avea cu revoltele împotriva otomanilor. Acest loc străvechi și splendid prinsese rădăcini în vremea bizantinilor, a invadatorilor și a cuceritorilor precum turcii de mai tîrziu și aparținuse armenilor, georgienilor, grecilor – tocmai auzisem că își păstrase independența sub ocupația otomanilor, spre deosebire de alte mănăstiri bulgare. Nu era deci de mirare că guvernul lăsa copacii să-i crească prin acoperiș.

Bibliotecarul ne conduse într-o încăpere din colț.

– Infirmeria, explică Ranov.

Atitudinea lui cooperantă îmi accentua nervozitatea. Fratele Ivan deschise o ușă din lemn, șubredă, și cînd am pășit înăuntru, am dat cu ochii de o scenă atît de patetică, încît nu-mi place să-mi amintesc de ea. Doi călugări bătrîni ședeau în cameră. Mobilierul era format doar din paturile lor, un singur scaun din lemn și un cuptor de fier; chiar și așa, locul trebuie să fi fost cumplit de friguros pe timpul iernii. Podeaua era din piatră și o pojghiță subțire de var acoperea pereții, cu excepția unui mic altar într-un colț: o candelă, un raft bogat sculptat și o icoană ștearsă a Fecioarei.

Unul din cei doi bătrîni ședea culcat în pat și nu a întors privirea spre noi cînd am intrat. După o clipă, am văzut că ochii lui erau iremediabil închiși, umflați și roșii; din cînd în cînd călugărul își răsucea bărbia într-o parte sau alta, ca și cum ar fi încercat să vadă cu ea. Omul era aproape complet acoperit cu un cearceaf alb; una din mîinile lui pipăia marginea patului, de parcă ar fi vrut să afle astfel limitele spațiului disponibil, punctul dincolo de care ar fi putut cădea dacă nu era atent; cealaltă mînă îi tremura pe pielea lăsată a gîtului.

Al doilea ocupant al camerei, mai în puteri, ședea pe scaunul din lemn, iar alături, sprijinit de perete, se afla un baston, ca și cum drumul de la pat la scaun fusese unul lung și greu. Era îmbrăcat în rasă neagră, fără cingătoare peste abdomenul proeminent. Ochii lui, imenși, albaștri și evident funcționali se întoarseră spre noi cînd am intrat. Părul și favoriții i se răsculaseră aidoma unor ierburi albe în jurul feței, iar capul îi era neacoperit. Asta îi conferea un aspect mai anormal și mai bolnav decît orice alt amănunt – capul acela gol într-o lume în care toți cei din jur purtau întotdeauna potcapuri negre. Acest călugăr cu țeasta neacoperită ar fi putut fi întruchiparea vreunui profet

într-o Biblie de secol XIX, numai că expresia de pe chipul lui nu era nicidecum vizionară. Monahul își încreți nasul în sus, de parcă i-am fi mirosit urît, își mușcă buzele la colțuri, îngustîndu-și și redeschizîndu-și ochii larg la fiecare cîteva minute. N-aș fi putut spune dacă era temător, amuzat într-un fel drăcesc sau batjocoritor, fiindcă expresia i se schimba mereu. Trupul și mîinile i se odihneau în scaunul șubred, ca și cum toate gesturile pe care le-ar fi putut schița fuseseră absorbite de chipul lui extrem de mobil. Mi-am întors privirile.

Ranov discuta cu bibliotecarul, care arătă cu mîna în jurul încăperii.

– Bătrînul din scaun este Pondev, traduse ghidul nostru. Fratele Ivan ne previne că ne putem aștepta la foarte puține vorbe coerente din partea lui.

Ranov se apropie precaut, parcă temîndu-se că fratele Anghel îl va mușca, și îl privi în față. Călugărul – Pondev – își roti capul pentru a se uita la rîndul lui la el – un gest ca al unui animal în cușca de la grădina zoologică. Ranov păru să încerce să facă prezentările, iar după o secundă ochii de un albastru suprarealist ai fratelui Anghel se îndreptară asupra noastră. Fața i se încreți și zvîcni. Apoi începu să vorbească și cuvintele i se revărsară într-un torent urmat de un huruit aspru, un fel de mîrîit. Își ridică o mînă în aer și schiță un gest, ceva între o cruce și o încercare de a ne ține la distanță.

– Ce spune? l-am întrebat pe Ranov în șoaptă.

– Numai aiureli, replică el, interesat. N-am mai auzit niciodată ceva asemănător. Par a fi parțial rugăciuni – superstiții din liturghia lor – și parțial ceva despre sistemul de troleibuze din Sofia.

– Puteți încerca să-l întrebați ceva? Spuneți-i că sîntem istorici la fel ca el și că vrem să știm dacă un grup de pelerini a venit aici din Valahia via Constantinopol, la sfîrșitul secolului al XV-lea, transportînd o relicvă sfîntă.

Ranov ridică din umeri, dar îi adresă întrebarea, iar fratele Anghel răspunse cu o învălmășeală de silabe, clătinînd din cap. Asta însemna oare da sau nu?

– Alte aiureli, preciză Ranov. De data asta parcă ar fi ceva despre invazia turcilor în Constantinopol.

Brusc ochii călugărului se limpeziră, ca și cum ne observaseră cu adevărat abia acum. În mijlocul torentului său straniu de cuvinte – o limbă să fi fost, oare? – am auzit distinct numele „Atanas Anghelov".

– Anghelov! am strigat, adresîndu-mă direct monahului. L-ai cunoscut pe Atanas Anghelov? Îți amintești să fi lucrat cu el?

Ranov ascultă atent.

– Ceea ce spune e încă în mare parte fără sens, dar voi încerca să traduc ce zice. Fiți atenți.

Începu să redea vorbele călugărului, rapid și pe un ton lipsit de pasiune; oricît de mult îmi displăcea personajul, nu puteam să nu-i admir priceperea.

– Am lucrat cu Atanas Anghelov. Cu ani în urmă, poate secole. Era nebun. Stinge lumina acolo, îmi face rău la picioare. Voia să știe totul despre trecut, dar trecutul nu vrea să fie cunoscut. Zice nu, nu, nu. Și sare și te rănește. Voiam să iau numărul unsprezece, dar ăsta nu mai merge în cartierul nostru. În orice caz, tovarășul Dimitrov a anulat banii pe care trebuia să-i primim, pentru binele poporului. Un popor bun.

Ranov trase aer în piept, timp în care probabil că ratã ceva, dat fiind că șuvoiul de cuvinte al fratelui Anghelov nu se opri. Bătrînul zăcea încă în scaun, nemișcat de la gît în jos, dar capul i se clătina, iar trăsăturile feței i se contractaseră.

– Anghelov a găsit un loc periculos, a găsit un loc numit Sveti Gheorghi, a auzit cîntecul. Acolo au îngropat ei un sfînt și au dansat pe mormîntul lui. Pot să vă ofer puțină cafea, dar e numai grîu măcinat, grîu și mizerie. N-avem nici măcar pîine.

Am îngenuncheat în fața bătrînului călugăr și i-am luat mîna în palma mea, deși mi s-a părut că Helen ar vrea să mă împiedice. Degetele îi erau moi ca un pește mort, albe și pufoase, cu unghiile galbene și ciudat de lungi.

– Unde e Sveti Gheorghi? l-am implorat.

Simțeam că în cîteva secunde voi izbucni în plîns, în fața lui Ranov, a lui Helen și a celor două creaturi uscate de vreme în temnița lor.

Ranov se ghemui lîngă mine, încercînd să prindă privirile rătăcitoare ale monahului.

– *Kde e Sveti Gheorghi?*

Dar fratele Anghel se retrăsese deja într-o lume îndepărtată.

– Anghelov s-a dus la Athos și a văzut tipicul, s-a dus în munți și a găsit locul teribil. Am luat numărul unsprezece până acasă la el. A zis: Vino repede, am găsit ceva. Mă întorc acolo să sap în trecut. Ți-aș da puțină cafea, dar e numai mizerie. Oh, oh, era mort în camera lui și apoi corpul lui nu era la morgă.

Pe chipul călugărului apăru un zîmbet la vederea căruia m-am tras înapoi. Avea doi dinți, iar gingiile îi erau zdrențuite. Respirația ce răzbătea dintre ele l-ar fi putut răpune pe diavol însuși. Bătrînul începu să cînte cu o voce subțiratică, tremurîndă:

Dragonul a coborît în valea noastră.
A ars recoltele și ne-a furat fecioarele.
I-a speriat pe turcii păgîni și ne-a apărat satele.
Răsuflarea lui a uscat rîurile, iar noi le-am traversat.

Cînd Ranov sfîrși de tradus, fratele Ivan – bibliotecarul – spuse ceva cu o anume energie. Își ținea încă mîinile în mîneci, dar avea o expresie animată și interesată.

– Ce zice? am întrebat rapid.

Ranov clătină din cap.

– Că a mai auzit acest cîntec înainte. L-a cules de la o bătrînă din satul Dimovo, baba Ianka – o interpretă de seamă –, acolo unde rîul a secat cu mult timp în urmă. În regiune se organizează mai multe festivaluri în cadrul cărora se cîntă baladele acestea vechi, iar ea este mai mare peste soliști. Unul e chiar peste două zile, Festivalul Sfîntului Petko; poate veți dori s-o ascultați.

– Alte cîntece populare! am bombănit. Vă rog să-l întrebați pe domnul Pondev – adică pe fratele Anghel – dacă știe ce înseamnă acest cîntec.

Ranov i-a adresat întrebarea cu deosebită răbdare, dar bătrînul rămase tăcut, strîmbîndu-se și zvîcnind. După o clipă, tăcerea mă împinse pînă aproape de limită și am strigat:

– Întrebați-l dacă știe ceva despre Vlad Dracula! Vlad Țepeș! E îngropat în această regiune? A auzit de numele ăsta? De numele *Dracula*?

Helen mă prinse de braț, dar nu mă mai puteam stăpîni. Bibliotecarul se holbă la mine, deși nu părea să se simtă alarmat, iar Ranov îmi

aruncă o privire pe care aș fi putut-o considera plină de milă, dacă i-aș fi acordat vreo atenție. Asupra lui Pondev însă, efectul se dovedi devastator. Păli cumplit, iar ochii începură să i se învîrtească în cap aidoma unor mărgele albastre și mari. Fratele Ivan se repezi și-l prinse cînd dădu să se prăvălească din scaun, reușind împreună cu Ranov să-l așeze în pat. Omul devenise o grămadă greoaie, cu picioarele albe și umflate ieșindu-i din așternut și mîinile bălăbănindu-i-se pe după umerii celor doi. Cînd izbutiră să-l așeze în capul oaselor, bibliotecarul aduse o cană cu apă și turnă puțin pe fața nefericitului. Mie mi se tăiase respirația; nu intenționasem să-i provoc o asemenea tulburare și mi-era teamă să nu fi ucis una dintre ultimele noastre surse de informații. După cîteva clipe nesfîrșite, fratele Anghel se mișcă și deschise ochii, dar acum privirile îi erau sălbatice și ferite ca ale unui animal hăituit, zburînd îngrozite în jurul încăperii, de parcă pe noi nu ne putea zări deloc. Bibliotecarul îl bătu ușurel pe piept și încercă să-l așeze mai comod în pat, dar călugărul îi împinse mîinile, tremurînd.

– Haideți să-l lăsăm, spuse Ranov grav. N-o să moară; nu din asta, cel puțin.

Am ieșit cu toții în urma bibliotecarului, tăcuți și siderați.

– Îmi pare rău, am spus cînd am pășit în lumina reconfortantă a curții.

Helen se întoarse spre Ranov.

– Îl puteți întreba pe fratele Ivan dacă mai știe ceva despre cîntecul acela sau dacă are idee din ce vale provine?

Cei doi schimbară cîteva cuvinte, iar bibliotecarul privi spre noi.

– Spune că provine din Krasna Poliana, valea aflată de cealaltă parte a munților, spre nord-est. Îl puteți însoți la festivalul sfîntului peste două zile, dacă doriți să rămîneți aici. Interpreta aceea bătrînă ar putea ști ceva despre el; cel puțin vă va putea spune de unde l-a învățat.

– Crezi că ne-ar fi util? am întrebat-o pe Helen.

– Nu știu, dar asta e tot ce avem. Dat fiind că amintește de un dragon, cred că ar trebui să vedem despre ce e vorba. Între timp, putem explora locul pe îndelete și, dacă fratele Ivan e dispus să ne ajute, vom consulta și biblioteca.

M-am așezat îngîndurat pe o bancă de piatră, la capătul galeriilor.

– Bine.“

Capitolul 68

septembrie 1962

Iubita mea fiică,

La naiba cu engleza asta! Dar cînd încerc să-ți scriu cîteva rînduri în maghiară, știu imediat că nu asculți. Tu ai copilărit în limba engleză. Tatăl tău, care mă crede moartă, îți vorbește în engleză cînd te ridică sus, pe umărul său. Îți vorbește în engleză cînd îți pune pantofii – porți deja de ani buni pantofi adevărați – și tot în engleză cînd vă plimbați mînă-n mînă în parc. Dar dacă eu îți vorbesc în engleză, am impresia că nu mă poți auzi. Nu ți-am mai scris deloc de mult timp, fiindcă nu te pot auzi ascultînd în nici o limbă. Știu, tatăl tău mă crede moartă, fiindcă niciodată n-a încercat să mă găsească. Dacă ar fi încercat, ar fi reușit. Dar el nu mă poate auzi în nici o limbă.

Mama ta iubitoare,
Helen

mai 1963

Iubita mea fiică,

Nu mai știu de cîte ori am încercat tăcută să-ți explic că în primele luni am fost foarte fericite împreună. Cînd te vedeam trezindu-te din somn, cînd îți vedeam mînuțele mișcîndu-se primele, înaintea oricărei alte părți a corpului, urmate de fluturarea genelor, cînd te vedeam apoi cum te întinzi și îmi surîzi, mă simțeam cu adevărat împlinită. Dar

după aceea s-a întîmplat ceva. N-a fost ceva din afara mea, nu o amenințare exterioară la adresa ta. A fost ceva din mine. Am început să-ți verific trupușorul perfect iar și iar, în căutarea vreunui semn de rănire. Dar rana era a mea, înainte chiar de înțepătura aceasta de pe gît, și nu se vindeca niciodată definitiv. A început să-mi fie teamă să te ating, îngerul meu perfect.

Mama ta iubitoare,
Helen

iulie 1963

Iubita mea fiică,

Azi mi-e dor de tine mai mult ca niciodată. Sînt în arhivele Universității din Roma. Am fost aici de șase ori în ultimii doi ani. Paznicii mă cunosc, arhivarii mă cunosc, chelnerul de la cafeneaua din fața arhivei mă cunoaște și ar vrea să mă cunoască și mai bine, dacă nu m-aș retrage cu răceală, prefăcîndu-mă că nu-i observ interesul. În arhivă există înregistrări despre o molimă din 1517, ale cărei victime erau afectate de o singură problemă, o rană roșie la gît. Papa a ordonat să fie îngropate cu cîte un par înfipt în inimă și cu usturoi în gură. În 1517. Încerc să trasez o hartă a mișcărilor sale în timp sau – dat fiind că e imposibil să le deosebești – a mișcărilor celor care-l slujesc. Harta aceasta, de fapt o listă în notesul meu, umple deja multe pagini. Dar la ce mi-ar putea folosi – încă nu știu. Aștept să aflu în vreme ce lucrez.

Mama ta iubitoare,
Helen

septembrie 1963

Iubita mea fiică,

Sînt aproape gata să renunț și să mă întorc la tine. În luna asta e ziua ta de naștere. Cum mai pot rata încă o aniversare? Aș reveni imediat la tine, dar știu că, dacă aș face-o, același lucru s-ar întîmpla. Mi-aș simți necurăția, așa cum am simțit-o prima dată cu șase ani în urmă; aș simți oroarea ei și aș vedea perfecțiunea ta. Cum aș putea sta lîngă tine cînd mă știu mînjită? Ce drept am să-ți ating obrajii moi?

Mama ta iubitoare,
Helen

octombrie 1963

Iubita mea fiică,

Sînt în Assisi. Bisericile și capelele acestea uimitoare, urcate pe colina lor, mă copleșesc cu un sentiment de disperare. Am fi putut veni aici, tu în rochiță și pălărioară, eu și tatăl tău, ținîndu-ne de mîini cu toții, ca niște turiști. În loc de asta, muncesc în colbul unei biblioteci monastice și citesc un document din 1603. Doi călugări au murit aici în luna decembrie a acelui an. Au fost găsiți în zăpadă, cu gîturile doar puțin mutilate. Latina mea a rezistat foarte bine, iar cu banii pe care-i am îmi pot cumpăra tot ajutorul de care am nevoie pentru traduceri și pentru a-mi spăla rochiile. Așa cum fac cu vizele, pașapoartele, biletele de tren, o carte de identitate falsă. În copilărie n-am avut niciodată bani. Mama, în satul ei, abia dacă știa cum arată. Acum aflu că ei pot cumpăra totul. Nu, nu totul. Nu tot ce vreau eu.

Mama ta iubitoare,
Helen

Capitolul 69

„Cele două zile petrecute la Bacikovo au fost unele dintre cele mai lungi din viața mea. Voiam să mergem neîntîrziat la festivalul promis, voiam ca el să aibă loc imediat, astfel încît să pot urma acel cuvînt al cîntecului – dragon – pînă în cuibul său. Și totuși, îmi era teamă de clipa pe care o consideram inevitabilă, momentul în care și acest indiciu se va evapora sau se va dovedi că nu duce nicăieri. Helen mă prevenise deja că baladele și cîntecele populare erau întotdeauna evazive; originile lor se pierdeau în decursul secolelor, textele se schimbau, evoluau, iar interpreții rareori mai știau de unde provin sau cît de vechi sînt.

– De aceea sînt numite cîntece populare, îmi spuse ea cu regret în glas, netezindu-mi gulerul cămășii în vreme ce stăteam în curtea mănăstirii, în a doua zi a șederii noastre acolo.

Nu era genul care să dăruiască asemenea mici mîngîieri intime și de aceea bănuiam că era îngrijorată. Ochii îmi ardeau, iar capul mă durea în vreme ce priveam în jur, la pietrele însorite printre care scormoneau găinile. Era un loc minunat, rar și exotic pentru mine, iar stînd astfel puteam urmări viața scurgîndu-se așa cum o făcea încă din secolul al XI-lea: găinile căutau viermișori, pisoiul se juca pe lîngă picioarele noastre, lumina strălucitoare a soarelui pulsa pe pietrele albe și roșii care ne înconjurau.

A doua dimineață m-am trezit foarte devreme. Mi-am spus că auzisem probabil clopotele bisericii, dar nu mi-am putut da seama dacă fusese doar un vis sau nu. De la fereastra chiliei mele, cu perdelele ei grosolane, am zărit patru sau cinci călugări îndreptîndu-se spre biserică. M-am îmbrăcat – Doamne, ce murdare erau hainele mele acum, dar nu mă putea preocupa spălarea lor – și am coborît fără zgomot treptele pînă în curte. Era într-adevăr foarte devreme, încă nu se luminase bine, iar luna se pregătea să apună dincolo de munți. M-am gîndit pentru o clipă să intru în biserică și am zăbovit lîngă ușa deschisă; dinăuntru se revărsa lumina lumînărilor și un miros de ceară și tămîie. Interiorul, ce părea cufundat în beznă la amiază, era călduț și primitor la ora aceasta matinală. Îi auzeam pe călugări cîntînd și volutele melancolice ale sunetelor îmi străpungeau inima ca un pumnal. Probabil că exact la fel se petrecuseră lucrurile într-o dimineață oarecare a anului 1477, cînd frații Chiril și Ștefan alături de ceilalți călugări lăsaseră în urmă mormintele monahilor martirizați – în osuar, poate – și porniseră la drum prin munți, păzind comoara pe care o transportau în căruță. Dar în ce direcție plecaseră? M-am întors spre est, apoi spre vest – unde luna cobora cu repeziciune dincolo de linia orizontului – și în cele din urmă spre sud.

O adiere începuse să fluture frunzele teilor și după cîteva minute am văzut prima rază de soare luminînd pantele munților și zidul mănăstirii. Apoi, cu întîrziere, cîntatul unui cocoș răsună undeva în incinta lăcașului. Ar fi putut fi un moment de bucurie deosebită, acel tip de cufundare în istorie la care visasem dintotdeauna – dacă aș fi avut starea de spirit necesară. Dar m-am pomenit răsucindu-mă încet, forțîndu-mă să intuiesc direcția în care călătorise fratele Chiril. Undeva nu departe se afla un mormînt, poate – un mormînt a cărui locație fusese pierdută de atît de mult timp, încît chiar și amintirea lui pierise. Ar putea fi la depărtare de o zi de mers pe jos sau poate la trei ore, ori o săptămînă. «Nu mult mai departe și fără alte întîmplări», spusese Zaharia. Cît de departe era «nu mult mai departe»? Încotro porniseră? Pămîntul se trezea acum – munții aceia împăduriți cu steiurile lor golașe, curtea pietruită de sub picioarele mele, pajiștile și pășunile mănăstirii –, dar își păstra secretul.

Pe la ora nouă în acea dimineață am plecat în mașina lui Ranov, cu fratele Ivan pe locul de lîngă șofer. Am mers paralel cu rîul vreo zece kilometri, pînă cînd apa păru să dispară, iar drumul o luă de-a lungul unei văi uscate, ce șerpuia abrupt printre dealuri. Peisajul stîrni ceva în amintirile mele. I-am făcut un semn lui Helen, iar ea se încruntă la mine.

– Helen, valea rîului!

Trăsăturile ei se luminară brusc și puse o mînă pe umărul lui Ranov.

– Întrebați-l pe fratele Ivan unde a dispărut rîul. L-am traversat la un moment dat?

Ranov vorbi cu călugărul fără a întoarce capul și ne traduse răspunsul acestuia:

– Spune că rîul a secat aici; acum a rămas în urma noastră, acolo unde am traversat ultimul pod. Aceasta a fost valea lui cu mult timp în urmă, dar acum nu mai există apă în albia lui.

Am schimbat o privire tăcută cu Helen. În fața noastră, în capătul văii, am văzut două piscuri înălțîndu-se abrupt dintre dealuri, doi munți singuratici, ca niște aripi ascuțite. Iar între ele, încă departe în față, se vedeau turnurile unei biserici mici. Pe neașteptate, Helen îmi strînse mîna cu putere.

Cîteva minute mai tîrziu, am intrat pe un drum prăfuit între coaste largi de dealuri, urmînd un indicator pe care scria numele unui sat; eu îl voi numi Dimovo. Drumul se îngustă și în cele din urmă Ranov opri în fața bisericii, deși satul însuși nu se zărea nicăieri.

Biserica Sveti Petko Martirul era foarte mică – o capelă dărăpănată – și se ridica pe o pajiște care ar fi putut fi folosită ca fîneață în toiul verii. Doi stejari cocîrjați se plecau deasupra ei, ocrotind-o parcă, și alături se afla un cimitir cum nu mai văzusem pînă atunci – «morminte țărănești, unele dintre ele datînd din secolul al XVIII-lea», explică Ranov cu mîndrie.

– E un cimitir tradițional; există multe astfel de locuri în care muncitorii agricoli sînt îngropați chiar și azi.

Crucile mormintelor erau din lemn sau din piatră, cu un vîrf triunghiular, iar la baza multora dintre ele ardea cîte o candelă.

– Fratele Ivan spune că abia la unsprezece și jumătate începe ceremonia; acum pregătesc biserica. Pînă atunci ne va duce la baba Ianka și apoi ne vom întoarce pentru a vedea totul.

Și Ranov ne privi atent, parcă pentru a-și da seama ce anume ne interesa cel mai mult.

– Ce se întîmplă acolo?

Am arătat spre un grup de bărbați care lucrau la cîmp lîngă biserică. Unii adunau lemne – bușteni și crengi mari – într-o grămadă, iar alții aranjau pietre și cărămizi în jurul lor. Deja strînseseră o «recoltă» bogată din pădure.

– Fratele Ivan spune că sînt pentru foc. Nu mi-am dat seama pînă acum, dar se va merge prin foc.

– Se va merge prin foc! exclamă Helen.

– Da. Cunoașteți acest obicei? E rar întîlnit în Bulgaria în epoca modernă și chiar mai rar în această regiune a țării. N-am auzit de mersul prin foc decît în zona adiacentă Mării Negre. Dar ne aflăm într-o regiune săracă și plină de superstiții, la progresul căreia partidul încă mai lucrează. Nu mă îndoiesc că asemenea obiceiuri vor fi eradicate în cele din urmă.

– Am auzit despre așa ceva, spuse Helen întorcîndu-se spre mine. Era un obicei păgîn, care a fost preluat de creștini în Balcani, cînd populația de aici a fost convertită. În general presupune mai degrabă dans decît mers prin foc. Mă bucur că sîntem aici pentru a vedea un asemenea obicei.

Ranov ridică din umeri și ne îndemnă să mergem spre biserică, însă în acel moment unul dintre cei care roboteau în jurul lemnelor se aplecă brusc în față și aprinse rugul. Focul se înteți imediat, cuprinzînd toată grămada, și începu să trosnească. Lemnele erau uscate și flăcările ajunseră în scurt timp la cele din vîrf, astfel că toate crengile se aprinseră. Chiar și Ranov rămase locului o clipă. Bărbații se retraseră cîțiva pași și apoi alți cîțiva, ștergîndu-și mîinile pe pantaloni. Rapid, focul deveni o vîlvătaie, flăcările înălțîndu-se pînă la acoperișul bisericii din apropiere, aflate totuși la o distanță sigură. Am continuat să le privim pînă cînd Ranov se întoarse din nou.

– Îl vor lăsa să ardă cîteva ore și să se stingă de la sine. Nici chiar cei mai superstițioși n-ar dansa în el acum.

Cînd am intrat în biserică, un tînăr, se pare preotul, ne-a ieșit în întîmpinare, ne-a strîns mîinile cu un surîs plăcut și s-a înclinat cordial în fața fratelui Ivan, care i-a răspuns la fel.

– Zice că este onorat să vă primească aici, de ziua sfîntului lor patron, ne traduse Ranov puțin cam sec.

– Spuneți-i că noi sîntem onorați și-i mulțumim pentru posibilitatea de a urmări festivalul. Îl puteți întreba cine este Sveti Petko?

Preotul ne explică: un martir ucis de turci, în timpul ocupației otomane, fiindcă a refuzat să-și renege credința. Sveti Petko fusese preotul unei biserici aflate anterior pe acest loc, biserică pe care turcii o arseseră, și chiar după distrugerea ei Petko nu voise să accepte credința musulmană. Biserica actuală fusese construită mai tîrziu, iar relicvele sfîntului își găsiseră adăpost în vechea criptă. În prezent, mulți oameni veneau pentru a îngenunchea în fața lor. Icoana sa specială plus alte două cu puteri deosebite urmau să fie purtate în procesiune în jurul bisericii și prin foc. Iată-l pe Sveti Petko, în fresca de pe zidul din față – și preotul arătă spre o pictură murală decolorată aflată în spatele său, ce înfățișa un chip cu barbă, oarecum asemănător cu al său. Ar trebui să revenim și să facem turul bisericii cînd toate pregătirile vor fi sfîrșite. Vom fi bine-veniți să vedem întreaga ceremonie și să primim binecuvîntarea lui Sveti Petko. Nu am fi primii pelerini sosiți de pe alte meleaguri care au venit la sfînt pentru a fi vindecați de boală sau de alte suferințe. Și preotul ne surîse cu blîndețe.

L-am întrebat, prin intermediul lui Ranov, dacă auzise de o mănăstire numită Sveti Gheorghi și clătină din cap.

– Cea mai apropiată mănăstire este Bacikovo. Uneori, în decursul anilor, călugării de la alte lăcașuri au venit și ei aici, în pelerinaj – majoritatea cu mulți ani în urmă.

Mi-am închipuit că asta însemna înainte de instaurarea comunismului și mi-am propus să-l întreb pe Stoicev cînd ne vom întoarce în Sofia.

– O să-l rog s-o găsească pe baba Ianka, spuse Ranov după o clipă.

Poetul știa bine care era casa ei; ar fi vrut să vină cu noi, dar biserica fusese închisă luni de zile – el însuși venea aici doar de sărbători –, așa că, împreună cu asistentul său, mai avea încă multe de făcut.

Satul se întindea într-o vîlcea dincolo de poiana în care se afla biserica; era cea mai mică dintre comunitățile pe care le văzusem de cînd intrasem în Europa de Est: doar cincisprezece case strînse una lîngă alta, parcă temător, cu meri și grădini de legume împrejur, ulițe neasfaltate, largi doar atît cît să poată trece o căruță, un puț străvechi cu ciutura de lemn și o găleată atîrnînd deasupra. M-a frapat lipsa oricărui element modern și m-am pomenit căutînd în jur un indiciu că ne aflăm în secolul XX; aparent, acest veac nu sosise încă acolo. M-am simțit aproape trădat cînd am văzut o găleată albă de plastic în curtea laterală a uneia dintre casele din piatră. Clădirile păreau crescute din îngrămădiri de rocă cenușie, cu etajele de sus tencuite parcă în urma unui gînd întîrziat și acoperișurile din olane cu aspect neted. Unele afișau minunate ornamentații din lemn, care s-ar fi potrivit de minune într-un sat din Anglia Tudorilor.

Cînd am intrat pe unica stradă din Dimovo, oamenii au început să iasă din case și din șure și șoproane pentru a ne saluta – majoritatea bătrîni, mulți dintre ei incredibil de cocîrjați în urma muncii grele, femeile cu picioarele grotesc arcuite, bărbații gheboșați de parcă ar fi dus încontinuu în spinare un sac invizibil cu cine știe ce greutate. Aveau pielea măslinie și obrajii roșii; zîmbeau, ne salutau și le puteam vedea gingiile goale sau licărul dinților de metal în gură. Cel puțin aveau acces la un cabinet stomatologic, mi-am spus, deși îmi era greu să-mi imaginez unde sau cum. Cîțiva s-au apropiat și s-au plecat în fața fratelui Ivan, iar el i-a binecuvîntat și mi s-a părut că îi întreabă ceva. Am ajuns la casa babei Ianka în mijlocul unei mici mulțimi, ai cărei membri mai tineri ar fi putut avea șaptezeci de ani, deși mai tîrziu Helen mi-a spus că țăranii erau probabil cu vreo două decenii mai tineri decît păreau.

Casa babei Ianka era foarte mică, aproape o coșmelie ce se sprijinea greu de un șopron la fel de mic. Bătrîna veni la ușa din față pentru a vedea ce anume se întîmplă; primul lucru pe care l-am zărit la ea a fost basmaua cu flori roșii de pe cap; apoi i-am văzut șorțul și pieptarul

dungat. A privit afară, spre noi, și unii dintre săteni au strigat-o, drept care bătrîna a început să dea din cap energic. Avea pielea de un arămiu-închis, nasul și bărbia ascuțite, iar ochii – am văzut pe măsură ce ne apropiam – păreau căprui, pierduți în faldurile ridate ale pielii.

Ranov i-a strigat ceva – speram să nu fi fost nimic poruncitor sau lipsit de respect – și, după ce ne-a privit fix cîteva minute, femeia a închis ușa din lemn. Am așteptat tăcuți afară și, cînd a deschis-o din nou, mi-am dat seama că nu era chiar atît de micuță precum îmi închipuisem; îi venea lui Helen pînă la umeri, iar ochii îi luceau veseli pe chipul precaut. Sărută mîna fratelui Ivan, iar noi am dat mîinile cu ea, ceea ce inițial a părut să o deruteze. Apoi ne ușui în casă, de parcă am fi fost un cîrd de găini neastîmpărate.

Interiorul era sărăcăcios, dar curat, și am observat cu oarecare simpatie că îl decorase cu un vas cu flori de cîmp, așezat pe masa scorojită. Casa mamei lui Helen era un veritabil conac pe lîngă cămăruța aceasta amărîtă, cu o scară de lemn într-un colț, spre etajul de sus. M-am întrebat cît timp va mai putea bătrîna să urce scara aceea, dar am văzut că se mișca de colo-colo cu atîta energie, încît mi-am dat seama, treptat, că nu era totuși bătrînă. I-am șoptit asta lui Helen, iar ea a încuviințat.

– Cincizeci de ani, poate, mi-a șoptit la rîndul ei.

Constatarea m-a izbit cu o forță nouă. Mama mea, în Boston, avea cincizeci și doi de ani și, după cum arăta, femeia de aici i-ar fi putut fi bunică. Mîinile babei Ianka erau pe atît de noduroase și de zbîrcite, pe cît de ușoare îi erau picioarele. Am urmărit-o în vreme ce aducea pe masă pahare și vase acoperite cu șervete și m-am întrebat ce făcuse oare toată viața cu mîinile acelea, de ajunseseră să arate așa. Tăiase copaci, pesemne, spărsese lemne pentru foc, culesese recolta, muncise pe ger și în arșiță. În vreme ce robotea, ne aruncă o privire sau două pe furiș, fiecare însoțită de un zîmbet fugar, și în cele din urmă turnă în pahare o băutură albă și groasă – ceva ce Ranov dădu imediat pe gît, cu un gest din cap spre ea și ștergîndu-și gura apoi cu batista. I-am urmat și eu exemplul, dar am simțit imediat că mă sufoc: băutura era călduță și avea un gust clar de șopron. Am încercat să nu mă înec vizibil cînd baba Ianka mă privi cu o lucire jucăușă în ochi. Helen își bău porția cu demnitate, iar bătrîna o bătu ușor pe mînă.

– Lapte de oaie amestecat cu apă, îmi spuse Helen. Gîndește-te că e un fel de milkshake.

– Acum am s-o întreb dacă vrea să ne cînte, spuse Ranov. Asta doriți, nu-i așa?

Discută apoi cîteva momente cu fratele Ivan, care se întoarse spre baba Ianka. Femeia se trase înapoi, bîțîind disperată din cap. Nu, nu avea să ne cînte; în mod clar, nu voia s-o facă. Gesticulă spre noi și își vîrî mîinile sub șorț, dar fratele Ivan se dovedi insistent.

– O vom ruga să cînte ce vrea ea la început, ne explică Ranov. După aceea îi puteți cere și balada care vă interesează.

Baba Ianka părea să se fi resemnat și m-am întrebat dacă protestele ei nu fuseseră de fapt un fel de ritual al modestiei, fiindcă deja ne zîmbea iarăși. Oftă și apoi își ridică umerii pe sub bluza veche, cu flori roșii. Ne privi cu inocență și deschise gura. Sunetul pe care l-am auzit mi s-a părut uluitor. În primul rînd, era uimitor de sonor: paharele de pe masă aproape că zornăiră, iar sătenii strînși afară – aproape jumătate din sat, aveam impresia – își ițiră capetele înăuntru. Sunetul vibră în pereți, sub picioarele noastre, iar funiile de ceapă și ardei se legănară deasupra cuptorului vechi. Am luat, pe furiș, mîna lui Helen. Mai întîi se făcu auzită o notă, apoi o alta, prelungi și lente, fiecare un vaiet de zădărnicie și suferință. Mi-am amintit de fata care se aruncase de pe o stîncă înaltă, pentru a nu fi dusă în haremul pașei, și m-am întrebat dacă nu cumva era un text asemănător. Dar, în mod straniu, baba Ianka zîmbea la fiecare notă, inspirînd adînc, cu trăsăturile iluminate. Am ascultat într-o tăcere împietrită pînă ce, brusc, se opri; ultima notă păru să reverbereze la nesfîrșit în cămăruța strîmtă.

– Vă rog, spuneți-i că am vrea să auzim și cuvintele, ceru Helen.

Cu o aparentă reticență, care nu-i șterse surîsul însă, baba Ianka recită textul cîntecului, iar Ranov traduse:

Eroul zace muribund în vîrf de munte înverzit.
Eroul zace muribund, cu nouă răni în coastă.
O, șoimule, zboară la el și spune-i că ai lui sînt bine,
Sînt bine în munți, toți ai lui.
Eroul are nouă răni în coastă,
Dar a zecea a fost cea care l-a răpus.

Cînd sfîrși, bătrîna îi spuse lui Ranov ceva, cu aceeași lumină pe chip și clătinînd un deget spre el. Am avut senzația că e gata să-l altoiască și să-l trimită la culcare nemîncat, dacă nu se purta cum se cuvine în casa ei.

– Întrebați-o cît de vechi este cîntecul, îl rugă Helen, și de unde l-a învățat.

Ranov formulă întrebarea, iar baba Ianka izbucni în hohote de rîs, arătînd peste umăr și dînd din mîini. La rîndul lui, Ranov zîmbi și el.

– Spune că e la fel de vechi ca munții și că nici măcar străbunica ei nu știa de cînd datează. L-a învățat de la mama bunicii ei, care a trăit pînă la vîrsta de nouăzeci și trei de ani.

În continuare, bătrîna voia să afle niște răspunsuri de la noi. Cînd ne aținti cu privirile, am văzut că avea ochi frumoși, migdalați sub pielea ridată de soare și vînt, aproape chihlimbarii și cu o strălucire în plus datorită basmalei roșii. Dădu din cap, parcă incredulă, cînd i-am spus că venim din America.

– *Amerika?* replică ea gînditoare. Asta trebuie să fie dincolo de munte.

– E o bătrînă tare ignorantă, interveni Ranov. Guvernul face tot ce poate pentru a ridica standardele educaționale aici; este o prioritate de prim rang.

Helen scosese o bucată de hîrtie și luă mîna babei Ianka.

– Întrebați-o dacă știe un cîntec ca acesta – va trebui să i-l traduceți: «Dragonul a coborît în valea noastră. A ars recoltele și ne-a furat fecioarele».

Ranov traduse. Bătrîna ascultă atentă o clipă și, pe neașteptate, fața i se contractă de spaimă și nemulțumire; se trase înapoi în scaunul ei și se închină repede.

– *Ne!* replică ea vehement, trăgîndu-și mîna dintre degetele lui Helen. *Ne, ne!*

Ranov ridică din umeri.

– Ați înțeles! Nu-l știe.

– În mod evident, îl știe, am spus calm. Întrebați-o de ce îi este frică să vorbească despre el.

De data aceasta, bătrîna adoptă o înfățișare rigidă.

– Nu vrea să mai discute despre asta.

– Spuneți-i că-i vom da o răsplată.

Sprîncenele ghidului nostru se ridicară iar, dar îi transmise oferta noastră.

– Zice că trebuie să închidem ușa.

Apoi se ridică și închise ușile, trăgînd și obloanele de lemn în fața spectatorilor din stradă.

– Acum va cînta.

Nici nu mi-aș fi putut imagina un contrast mai puternic între felul în care a interpretat primul cîntec și cel de acum. Bătrîna se chirci în scaunul ei, adăpostindu-se parcă și privind în podea. Zîmbetul vesel îi pierise, iar ochii chihlimbarii erau ațintiți asupra picioarelor noastre. Melodia îngînată era în mod cert melancolică, deși ultimul vers al textului mi s-a părut că se încheie cu o notă sfidătoare. Ranov traduse atent. De ce – m-am întrebat iar – era atît de îndatoritor?

Dragonul a coborît în valea noastră.
A ars recoltele și ne-a furat fecioarele.
I-a speriat pe turcii păgîni și ne-a apărat satele.
Răsuflarea lui a uscat rîurile, iar noi le-am traversat.
Acum trebuie să ne apărăm.
Dragonul era apărătorul nostru,
Dar acum trebuie să ne apărăm noi de el.

– Ei bine, spuse Ranov. Asta ați vrut să auziți?

– Da.

Helen bătu ușor mîna bătrînei și aceasta începu să turuie pe un ton aspru și răstit.

– Întrebați-o de unde provine acest cîntec și de ce se teme de el.

Ranov avu nevoie de cîteva minute pentru a strecura întrebarea printre reproșurile babei Ianka.

– L-a învățat în secret de la străbunica ei, care i-a spus să nu-l cînte niciodată după lăsarea întunericului, fiindcă e un cîntec care aduce nenoroc. Pare de bun augur, dar nu e. Aici nu e cîntat decît în ziua Sfîntului Gheorghe; numai atunci poate fi cîntat în siguranță, fără a

aduce ghinion. Speră că în felul ăsta nu ați atras moartea asupra vacii ei sau altceva mai rău.

– Spuneți-i că avem o răsplată pentru ea, un dar care alungă piaza rea și aduce în loc norocul, spuse Helen zîmbind și punînd în mîna zbîrcită a bătrînei un pandantiv de argint. Acest medalion aparține unui înțelept foarte cucernic, care i-l trimite pentru a o proteja. Poartă chipul lui Sveti Ivan Rilski, un mare sfînt al bulgarilor.

Mi-am dat seama că era vorba despre micul obiect pe care i-l dăduse Stoicev. Baba Ianka îl privi pentru o clipă, întorcîndu-l între degetele ei bătătorite, apoi îl duse la buze și-l sărută, după care îl ascunse într-un buzunar secret al șorțului.

– *Blagodaria*.

Sărută mîna lui Helen și o mîngîie de parcă și-ar fi regăsit fiica de mult pierdută.

– Vă rog s-o întrebați dacă știe ce înseamnă cîntecul și de unde provine. Și de ce îl cîntă de ziua Sfîntului Gheorghe?

Baba Ianka ridică din umeri.

– Cîntecul nu înseamnă nimic. E doar un cîntec vechi, ce poartă nenoroc. Străbunica mi-a spus că unii oameni credeau că provine dintr-o mănăstire. Dar asta nu-i posibil, fiindcă monahii nu cîntă asemenea cîntece; ei înalță slavă lui Dumnezeu. Îl cîntăm numai de ziua Sfîntului Gheorghe fiindcă îl îndeamnă pe Sveti Gheorghi să omoare balaurul și să pună capăt chinurilor îndurate de oameni.

– Din ce mănăstire? am strigat. Întrebați-o dacă știe o mănăstire numită Sveti Gheorghi, una distrusă de mult timp.

Dar baba Ianka înclină din cap – nu – și plescăi din limbă.

– Aici nu-i mănăstire. E la Bacikovo. Noi avem doar biserica, unde voi cînta după-amiază împreună cu sora mea.

Am oftat și i-am cerut lui Ranov să mai încerce o dată. De data asta, plescăi și el din limbă.

– Zice că nu știe despre nici o mănăstire. Niciodată n-a fost aici vreo mănăstire.

– Cînd e celebrat Sfîntul Gheorghe?

– Pe 6 mai. L-ați ratat cu cîteva săptămîni.

Bătrîna s-a înveselit din nou. Ne-a strîns mîinile, a sărutat-o pe Helen și ne-a cerut să-i promitem că vom veni s-o ascultăm după-amiază.

– E mult mai bine cu sora mea. Ea cîntă vocea a doua.

I-am spus că vom veni. A insistat să mîncăm ceva de prînz, din cele pe care le pregătea cînd sosisem: cartofi și un fel de terci de ovăz, plus lapte de oaie, cu care – mi-am spus – probabil că m-aș obișnui dacă aș rămîne aici cîteva luni. Am mîncat arătîndu-ne cît mai recunoscători cu putință, lăudîndu-i bucatele, pînă cînd ne-a spus Ranov că ar trebui să ne întoarcem la biserică, dacă vrem să prindem începutul slujbei. Baba Ianka s-a despărțit de noi cu părere de rău, strîngîndu-ne iar mîinile și bătînd-o ușurel pe Helen pe obraji.

Focul de lîngă biserică se stinsese aproape, deși cîțiva bușteni încă mai ardeau deasupra jarului, palid în lumina vie a amiezii. Sătenii se strînseseră deja, chiar înainte de chemarea clopotelor. Acestea începură să bată în turnul de piatră și preotul cel tînăr ieși în prag. Era înveșmîntat acum în auriu și roșu, cu un patrafir lung și brodat peste sutană și o pînză neagră ce-i îmbrăca potcapul. În mînă ținea o cădelniță prinsă de un lanț lung, pe care o legănă în trei direcții odată ce ieși pe ușa bisericii.

Mulțimea adunată – femei îmbrăcate ca baba Ianka, în veșminte cu dungi și flori, sau în negru din cap pînă-n picioare, și bărbați în ilice de lînă și pantaloni cafenii, cu cămăși albe încheiate la gît – se trase înapoi la apariția preotului. Înaintînd printre ei, îi binecuvînta făcînd semnul crucii asupra lor, iar unii se înclinau în fața lui sau își plecau capetele. După el venea un bărbat mai în vîrstă, înveșmîntat ca un călugăr, numai în negru – probabil asistentul lui. Acesta din urmă ducea o icoană drapată în mătase purpurie – un chip rigid, palid, cu ochi întunecați. Acesta trebuie să fie Sveti Petko, mi-am spus. Sătenii urmau icoana în tăcere în jurul bisericii, mulți dintre ei sprijinindu-se în bastoane sau de brațul cuiva mai tînăr. Baba Ianka ne văzu și îmi luă brațul mîndră, ca pentru a le arăta vecinilor ce relații bune are. Toată lumea ne privea, și mi-a trecut prin minte că atrăgeam cel puțin tot atîta atenție ca icoana.

Cei doi preoți ne-au condus în tăcere spre partea din spate a bisericii și apoi pe cealaltă latură, unde se vedeau nu departe focul și fumul ce se ridica în aer. Flăcările erau pe cale de a se stinge, iar ultimii bușteni mocneau deja cu luciri roșietice adînci, transformîndu-se și ei în jar aprins. Procesiunea a înconjurat biserica de trei ori, după care preotul s-a oprit în dreptul ușii și a început să cînte. Din cînd în cînd asistentul cel vîrstnic îi răspundea, iar alteori enoriașii murmurau ceva, închinîndu-se sau făcînd cîte o plecăciune. Baba Ianka dădu drumul brațului meu, dar rămase aproape de noi. Helen privea totul cu un interes viu, la fel ca Ranov, de altfel.

La finele ceremoniei, am intrat cu toții în biserică; după strălucirea vegetației de afară, înăuntru părea la fel de întunecat ca într-un mormînt. Lăcașul era mic, dar interiorul său avea un aer măreț cu care nu se puteau mîndri alte biserici mai mari pe care le văzusem. Preotul așeză icoana lui Sveti Petko la loc de cinste, în față, sprijinind-o pe un podium sculptat. L-am observat pe fratele Ivan plecîndu-se în fața altarului. Ca de obicei, nu existau scaune; credincioșii ședeau în picioare ori în genunchi pe podeaua rece din piatră, iar în mijlocul bisericii se prosternaseră cîteva bătrîne. Pe zidurile laterale se aflau nișe ce conțineau fresce sau icoane și într-una dintre ele se căsca o deschidere întunecată, pe unde – am bănuit – se cobora spre criptă. Nu-mi era greu să-mi imaginez generații de țărani închinîndu-se aici și în biserica mai veche, care se înălțase pe acest loc înainte.

După un răstimp care mi s-a părut o veșnicie, incantația încetă. Oamenii își plecară capetele încă o dată și se întoarseră pentru a ieși din biserică, unii oprindu-se ici și colo pentru a săruta o icoană sau pentru a aprinde lumînări pe care le așezau apoi în sfeșnicul de fier de la intrare. Clopotele începură să bată din nou, și i-am urmat pe săteni afară, unde soarele, vîntul și cîmpul verde din jur ne izbiră iar privirile. O masă lungă fusese așezată sub niște copaci, cîteva femei descopereau deja vase cu mîncare și turnau ceva din urcioare de lut. Apoi am văzut că mai exista aici un al doilea foc, unul mai mic, deasupra căruia se frigea un miel la proțap. Doi bărbați îl roteau mereu deasupra cărbunilor, iar aroma lui îmi stîrni o poftă primitivă, lăsîndu-mi apă în gură. Baba Ianka ne umplu farfuriile și ne conduse

pe o pătură, departe de mulțime. Acolo am întîlnit-o pe sora ei, care arăta la fel ca ea, fiind doar ceva mai înaltă și mai subțire. Am înfulecat cu toții din mîncarea delicioasă; chiar și Ranov, încrucișîndu-și cu grijă picioarele în pantalonii scumpi de oraș, părea aproape mulțumit. Ceilalți săteni se opreau pentru a ne saluta și a le întreba pe cele două bătrîne cînd vor cînta – un interes pe care ele îl tratau cu demnitatea unor stele ale operei.

Cînd nu mai rămase nimic din mielul fript, iar femeile curățau farfuriile deasupra unei găleți de lemn, am observat trei bărbați care aduseseră instrumente muzicale și se pregăteau să cînte. Unul dintre ei avea cel mai vechi instrument pe care îl văzusem vreodată – un sac dintr-o piele albă de animal, din care ieșeau țevi de lemn. Era în mod cert un fel de cimpoi, iar Ranov ne spuse că era un străvechi instrument bulgăresc, *gaida,* confecționat din piele de capră. Bătrînul care îl ținea în brațe îl umflă treptat, ca pe un balon mare; procesul dură zece minute bune și, la sfîrșitul lui, bărbatul era roșu-aprins la față. Apoi îl prinse sub braț și suflă într-o țeavă, drept care toată lumea strigă și aplaudă. Avea un sunet de animal, un chelălăit sonor, un țipăt sau un behăit, și Helen izbucni în rîs.

– Știi, îmi spuse, cimpoiul există în toate culturile pastorale din lume.

Bătrînul începu să cînte și după o clipă ceilalți doi i se alăturară, unul cu un fluier lung din lemn, al cărui glas spirala în jurul nostru aidoma unei panglici fluide, iar celălalt bătînd într-o tobă din piele. Cîteva femei se ridicară și formară un șir, iar un bărbat cu o batistă albă, așa cum văzusem și la Stoicev acasă, le conduse în jurul pajiștii. Cei prea bătrîni și prea neputincioși pentru a juca rămaseră locului, zîmbind cu gurile lor știrbe și bătînd tactul cu palma ori cu bastoanele.

Baba Ianka și sora ei ședeau tăcute, ca și cînd vremea lor încă nu sosise. Așteptară pînă cînd fluierașul le chemă, gesticulînd și zîmbind, și pînă ce întreaga audiență se alătură invitației lui. Prefăcîndu-se mai întîi că ezită, în cele din urmă se ridicară și se apropiară de muzicanți, mînă în mînă. Peste întreaga adunare se așternu liniștea și *gaida* îngînă o scurtă introducere. Cele două bătrîne începură să cînte, ținîndu-se de mijloc una pe alta, iar melodia lor – o armonie

răscolitoare, aspră și minunată – părea emisă de un singur trup. Sunetul instrumentului urmă un crescendo, iar apoi cele trei voci – ale femeilor și a caprei – se împletiră și se revărsară asupra noastră ca un geamăt al pământului însuși. Am văzut cum ochii lui Helen se umplu de lacrimi – ceva atît de neobișnuit pentru ea, încît am cuprins-o cu brațul în văzul tuturor.

După ce bătrînele cîntară cinci sau șase melodii, întrerupte de strigătele apreciative ale mulțimii, toată lumea se ridică – la ce semnal, nu mi-am putut da seama, pînă ce l-am văzut pe preot apropiindu-se iar. Purta icoana Sfîntului Petko, acum drapată în catifea roșie, iar în spatele lui mergeau doi băieți care purtau rase negre și duceau cîte o icoană complet acoperită cu un văl de mătase albă. Procesiunea își continuă drumul spre cealaltă latură a bisericii, urmată de muzicanții care intonau o melodie sumbră, și se opri între zidul lăcașului și cercul de foc. Flăcările se stinseseră și în urma lor rămăsese doar un inel de jar, infernal de adînc și de roșu. Fuioare de fum se ridicau cînd și cînd din el, de parcă dedesubt zăcea o creatură vie, respirînd. Preotul și ajutoarele sale se opriră lîngă zidul bisericii, ținînd odoarele în fața lor.

În final, muzicanții începură o nouă melodie – energică și gravă în același timp – și, unul cîte unul, sătenii care puteau dansa ori măcar merge în picioare formară un șir lung, șerpuit, care înconjură fără grabă focul. Cînd șirul ajunse în fața bisericii, baba Ianka și încă o femeie – de data aceasta nu sora ei, ci o altă bătrînă, mai ofilită, cu ochi încețoșați ce păreau aproape orbi – făcură un pas în față și se plecară în fața preotului și a icoanelor. Amîndouă își scoaseră apoi pantofii și ciorapii, așezîndu-i cu grijă pe treptele bisericii, sărutară chipul sever al lui Sveti Petko și primiră binecuvîntarea preotului. Asistenții acestuia înmînară fiecăreia cîte o icoană, dezvelită din vălul de mătase alb. Muzica se înălță; cel care cînta la *gaida* asudase abundent, cu obrajii umflați și fața de un roșu-aprins.

Baba Ianka și bătrîna cu ochi încețoșați își continuară dansul fără a pierde ritmul nici o clipă și apoi, în vreme ce priveam nemișcat, începură să danseze cu picioarele goale în foc. Fiecare ținea icoana în față cînd pătrunse în cercul de jar; fiecare își purta capul sus, semeț, privind cu demnitate parcă într-o altă lume. Mîna lui Helen îmi

strîngea degetele atît de tare, încît începuseră să mă doară. Picioarele celor două bătrîne se ridicau și pășeau din nou în cărbunii aprinși, aruncînd în jur scîntei; la un moment dat am văzut cum fusta dungată a babei Ianka mocnea ușor la poale. Continuară să danseze în jar pe ritmul acela misterios intonat de cimpoi și de tobă, fiecare urmînd o altă direcție în cercul de foc.

Nu văzusem fața icoanelor cînd intraseră pe cărbunii aprinși, dar acum am observat că una dintre ele, cea din mîinile bătrînei oarbe, o înfățișa pe Fecioara Maria cu Pruncul pe un genunchi, cu capul ușor aplecat sub greutatea unei coroane masive. Icoana pe care o purta baba Ianka mi-a devenit vizibilă abia cînd bătrîna înconjură din nou cercul de jar. Chipul îi era frapant, cu ochii enormi și privirile fixe, cu buzele destinse și pielea ofilită lucind în căldura teribilă. Icoana pe care o ducea în mîini trebuie să fi fost foarte veche, ca și aceea a Fecioarei, dar prin aerul tremurător și negreala depusă de fum i-am putut distinge imaginea destul de clar: două siluete față-n față, într-un fel de dans al lor, două creaturi la fel de amenințătoare și de spectaculoase. Una era un cavaler în armură, cu mantie roșie, iar cealaltă – un dragon cu coada lungă, îmbîrligată.“

Capitolul 70

decembrie 1963

Iubita mea fiică,

Sînt în Napoli acum. Anul acesta încerc să fiu mai sistematică în căutările mele. La Napoli vremea e caldă în decembrie și sînt recunoscătoare pentru răceala urîtă de care sufăr. N-am știut niciodată ce înseamnă să fii singur înainte de a te părăsi pe tine, fiindcă n-am fost niciodată iubită de cineva așa cum m-a iubit tatăl tău – și cum te iubește pe tine, cred. Acum sînt o femeie singură într-o bibliotecă, ștergîndu-mi nasul și luînd notițe. Mă întreb dacă a mai existat cineva la fel de singur cum sînt eu aici și în camera de la hotel. În public port eșarfa sau o bluză cu guler ridicat pe gît. În vreme ce-mi iau masa de prînz, cineva îmi surîde, iar eu îi răspund cu un zîmbet. Apoi îmi întorc privirile. Nu ești tu singura persoană alături de care nu trebuie să fiu.

Mama ta iubitoare,
Helen

februarie 1964

Iubita mea fiică,

Atena e un oraș murdar și zgomotos și îmi e greu să obțin acces la documentele de care am nevoie la Institutul Greciei Medievale, ce pare el însuși la fel de medieval ca și conținutul său. Dar în această

dimineață, stînd aici, pe Acropolă, aproape că îmi pot imagina ziua în care despărțirea noastră va lua sfîrșit și vom sta împreună – tu o femeie în toată firea, poate – pe aceste pietre, privind spre oraș. Să vedem: vei fi înaltă, ca mine și ca tatăl tău, cu părul negru și bogat – tuns foarte scurt sau prins într-o coadă groasă? – cu ochelari de soare și pantofi de sport, poate cu o eșarfă pe cap, dacă vîntul va sufla la fel de aspru ca astăzi. Iar eu voi fi deja îmbătrînită, ridată, mîndră numai de tine. Chelnerii de la cafenele te vor urmări cu privirile pe tine, nu pe mine, iar eu voi rîde plină de mîndrie, în vreme ce tatăl tău se va încrunta la ei pe deasupra ziarului pe care îl citește.

Mama ta iubitoare,
Helen

martie 1964

Iubita mea fiică,

Fantezia mea de pe Acropolă a fost atît de vie ieri, încît în această dimineață am urcat din nou acolo, doar pentru a-ți scrie. Dar, odată ce am ajuns sus, admirînd orașul, rana de la gît a început să mă doară și mi-am spus că o prezență familiară se apropie de mine, astfel că n-am putut decît să privesc în jur mereu, încercînd să identific, în mulțimea de turiști, pe cineva suspect. Nu înțeleg de ce individul acesta nu a străbătut secolele pentru a pune mîna pe mine. Sînt deja a lui, deja contaminată, tînjind vag după el. De ce nu face ultimul pas, pentru a mă scuti de atîta suferință? Dar îndată ce-mi trece prin minte acest gînd, îmi dau seama că trebuie să-i rezist în continuare, să mă apăr și să mă protejez împotriva lui cu orice talisman posibil și să-i găsesc multiplele bîrloguri, în speranța de a-l prinde într-unul dintre ele, de a-l prinde atît de pe nepregătite, încît să pot face istorie distrugîndu-l. Tu, îngerul meu pierdut, ești focul ce animă această ambiție disperată.

Mama ta iubitoare,
Helen

Capitolul 71

„Cînd am văzut icoana purtată de baba Ianka, nu știu care din noi – eu sau Helen – a tresărit primul de surprindere, dar amîndoi ne-am reprimat imediat orice reacție. Ranov stătea rezemat de un copac la nici trei metri distanță și, spre ușurarea mea, am observat că privea peste vale, plictisit și disprețuitor, ocupat cu țigara lui și, aparent, fără a remarca icoana. Cîteva secunde mai tîrziu, baba Ianka se întoarse cu spatele spre noi și, alături de cealaltă femeie, dansă în același ritm viu și semeț dincolo de cercul de foc, către preot, amîndouă înapoind icoanele pe care asistenții le acoperiră imediat cu vălul. Nu mi-am luat privirea de la Ranov. Preotul le binecuvînta pe dansatoare, iar fratele Ivan le conduse într-o parte, oferindu-le cîte un pahar cu apă. Baba Ianka ne aruncă o privire mîndră cînd se îndepărtă, roșie la față, zîmbind și aproape făcîndu-ne complice cu ochiul, iar eu și Helen ne-am înclinat în fața ei, la fel de uluiți amîndoi. M-am uitat atent la picioarele ei cînd a trecut pe lîngă noi; tălpile bătrîne, goale nu păreau să fi suferit cîtuși de puțin, ca și cele ale băbuței cu ochi încețoșați, de altfel. Dogoarea focului li se reflecta doar pe fețe, ca o arsură.

– Dragonul, murmură Helen în vreme ce le priveam.

– Da. Trebuie să aflăm unde este păstrată icoana aceea și cît de veche este. Vino! Preotul ne-a promis un tur al bisericii.

– Dar ce facem cu Ranov? întrebă ea fără a privi în jur.

– Va trebui să ne rugăm să nu-i treacă prin minte să vină după noi. Nu cred că a văzut icoana.

Preotul tocmai reintra în biserică, iar enoriașii începuseră să se risipească. L-am urmat fără grabă și l-am găsit așezînd icoana lui Sveti Petko înapoi pe podiumul ei. Celelalte două icoane nu se zăreau nicăieri. I-am mulțumit și i-am spus, în engleză, cît de splendidă mi s-a părut ceremonia, gesticulînd și arătînd spre curte. Părea mulțumit. Apoi am făcut un semn cu mîna în jurul bisericii și mi-am ridicat sprîncenele.

– Putem face un tur?

– Un tur?

Se încruntă gînditor pentru o secundă, dar imediat surîse din nou, rugîndu-ne să-l așteptăm doar să-și scoată veșmintele de sărbătoare. Cînd s-a întors, în sutana neagră obișnuită, ne-a condus în fiece nișă laterală, arătînd spre *ikoni* și *Hristos,* și spre alte elemente cu privire la care pricepeam mai mult sau mai puțin ce vrea să spună. Părea să știe o sumedenie de amănunte despre istoria locului; păcat însă că nu-l puteam înțelege! În cele din urmă l-am întrebat unde erau celelalte icoane și ne-a făcut semn spre deschizătura întunecată pe care o remarcasem mai devreme într-una dintre capelele laterale. Se pare că fuseseră duse din nou în criptă, acolo unde erau păstrate, și preotul își luă lanterna pentru a ne conduce jos.

Treptele din piatră erau abrupte, iar aerul rece ce urca spre noi lăsa impresia că în biserică era chiar cald. I-am luat mîna lui Helen și am strîns-o într-a mea în vreme ce urmam fasciculul de lumină al lanternei. Mica încăpere de dedesubt nu era pe deplin cufundată în beznă; două suporturi de lumînări licăreau lîngă un altar și, după o clipă, am observat vag că nu era totuși un altar, ci un relicvariu din alamă, acoperit în parte cu o pînză roșie, cu broderii bogate. Deasupra lui se aflau cele două icoane cu rame din argint, Fecioara și – m-am apropiat cu un pas – cavalerul și dragonul.

– Sveti Petko, ne înștiință preotul cu mîndrie, atingînd relicvariul.

Am arătat spre Fecioară și ne-a explicat ceva ce avea legătură cu *Bacikovski manastir,* deși doar atît am putut înțelege. Apoi am făcut semn spre cealaltă icoană, iar preotul ne-a zîmbit larg.

– Sveti Gheorghi, spuse el arătînd spre cavaler. Apoi întinse degetul spre dragon: *Drakula*.

– Cuvîntul înseamnă probabil „dragon", mă avertiză Helen.

Am înclinat din cap.

– Cum l-am putea întreba cît de veche crede el că este icoana?

– *Star? Staro?* bîigui Helen.

Preotul clătină din cap, arătîndu-și acordul.

– *Mnogo star,* declară el solemn.

L-am privit muți, apoi am ridicat mîna și am numărat pe degete. Trei? Patru? Cinci? Tînărul preot surîse. Cinci. Cinci degete – deci circa cinci sute de ani.

– Crede că e din secolul al XV-lea, îmi traduse Helen. Doamne, cum îl vom întreba acum de unde provine?

Am arătat spre icoană, mi-am rotit mîna în jurul criptei și am indicat spre biserica de deasupra noastră. Cînd a înțeles ce doream, preotul ne-a răspuns cu gestul care denotă, pentru oricine, ignoranța: ridică din umeri și, concomitent, din sprîncene. Nu știa. Părea să ne spună că icoana se afla aici de sute de ani, dar unde fusese înainte de asta el, unul, nu avea habar.

În cele din urmă se întoarse, tot zîmbind, și ne-am pregătit să-l urmăm pe scările abrupte, în sus. Și am fi părăsit acel loc pentru totdeauna, pierzînd definitiv orice speranță, dacă Helen nu și-ar fi prins tocul subțire al pantofului între două dale de piatră. Oftă de enervare – știam că nu are la ea o altă pereche de pantofi – și m-am aplecat repede pentru a-i elibera piciorul. Preotul aproape că nu se mai vedea în față, dar lumînările de lîngă relicvariu dădeau suficientă lumină pentru a putea vedea ce era gravat pe partea verticală a ultimei trepte de jos, chiar lîngă piciorul ei. Era un mic dragon, vag trasat, dar neîndoielnic și evident același cu cel din cartea mea. M-am lăsat în genunchi pe pardoseală și am urmat conturul cu degetele. Îmi era atît de familiar, încît l-aș fi putut grava eu însumi acolo. Helen se ghemui lîngă mine, uitînd de pantof.

– Dumnezeule! exclamă ea. Ce e oare locul ăsta?

– Sveti Gheorghi, am răspuns încet. Aici trebuie să fie Sveti Gheorghi.

Mă privi în lumina palidă, cu părul căzîndu-i în ochi.

– Dar biserica datează din secolul al XVIII-lea! obiectă, însă imediat chipul i se lumină. Crezi că...

– Multe biserici sînt clădite pe fundații mult mai vechi, nu-i așa? Și știm că aceasta a fost reconstruită după ce turcii au ars lăcașul inițial. N-ar fi putut fi aceasta biserica unei mănăstiri de mult uitate de toată lumea? E posibil să fi fost reclădită decenii sau secole mai tîrziu și redenumită în amintirea martirului pe care oamenii încă nu-l uitaseră.

Helen se întoarse cu o privire oripilată și privi relicvariul de alamă.

– Și crezi că...?

– Nu știu. Nu mi se pare credibil că ar fi putut confunda relicvele între ele, dar cît de recent crezi că a fost deschisă ultima dată caseta aceea?

– Nu pare suficient de mare, murmură Helen, părînd incapabilă să mai adauge ceva.

– Nu, într-adevăr, dar trebuie să încercăm. Cel puțin, eu trebuie să încerc. Vreau ca tu să stai deoparte, Helen.

Îmi aruncă o privire nedumerită, derutată parcă de ideea că aș încerca măcar s-o îndepărtez, și replică:

– E foarte grav să pătrunzi într-o biserică și să profanezi mormîntul unui sfînt.

– Știu. Dar dacă ăsta nu e mormîntul unui sfînt?

Existau două nume pe care nici unul din noi n-ar fi îndrăznit să le rostească în locul acesta întunecat și rece, cu luminile sale tremurînde și mirosul de ceară amestecată cu lut. Unul din ele era numele lui Rossi.

– Acum? Ranov o să înceapă să ne caute, mă preveni Helen.

Cînd am ieșit din biserică, umbrele copacilor se alungiseră deja și Ranov ne căuta, cu o expresie nerăbdătoare. Fratele Ivan ședea alături și am remarcat că abia dacă își vorbeau.

– Ați tras un somn bun? întrebă Helen politicoasă.

– E vremea să ne întoarcem la Bacikovo.

Vocea îi redevenise tăioasă; m-am întrebat dacă era dezamăgit fiindcă, în aparență, nu găsisem nimic aici.

– Vom pleca spre Sofia mîine-dimineață, continuă Ranov. Am niște lucruri de rezolvat acolo. Sper că sînteți mulțumiți de cercetările dumneavoastră.

– Aproape, am replicat. Aș vrea să mai trecem o dată pe la baba Ianka și să-i mulțumim pentru ajutorul acordat.

– Foarte bine.

Deși părea sîcîit, Ranov ne conduse înapoi în sat, fratele Ivan urmîndu-ne tăcut. Pe stradă, în lumina aurie a înserării, domnea liniștea și pretutindeni în aer plutea miros de mîncare. Am văzut un bătrîn apropiindu-se de fîntîna din mijlocul satului și scoțînd o găleată cu apă. La capătul uliței pe care stătea baba Ianka, o turmă de oi și capre se întorcea de la păscut; le auzeam glasurile plîngătoare și le vedeam îngrămădindu-se printre case, după care un băiețandru le mînă pe după colț.

Baba Ianka era încîntată să ne vadă din nou. Am felicitat-o, prin intermediul lui Ranov, pentru cîntecele ei și pentru dansul în foc. Fratele Ivan o binecuvîntă cu un gest mut.

– Cum de nu te arzi? o întrebă Helen.

– Oh, asta e puterea lui Dumnezeu, replică ea încet. Mai tîrziu nu-mi mai amintesc ce s-a întîmplat. Uneori după aceea picioarele îmi sînt fierbinți, dar niciodată nu m-am ars. Pentru mine e cea mai frumoasă zi din an, cu toate că nu-mi amintesc prea mult din ea. Luni de zile pe urmă sînt la fel de liniștită ca apa unui lac.

Se ridică și luă din dulap o sticlă fără etichetă, din care ne turnă în pahare o băutură cafenie, limpede. În sticlă pluteau plante lungi, iar Ranov ne spuse că erau ierburi, pentru a da aromă băuturii. Fratele Ivan refuză, dar ghidul nostru acceptă un pahar. După cîteva înghițituri, începu să-l chestioneze pe fratele Ivan cu o voce la fel de plăcută ca o mînă de urzici; curînd, se cufundară amîndoi într-o discuție din care nu înțelegeam nimic, deși am prins de mai multe ori cuvîntul *politiceski*.

După o vreme, i-am întrerupt pentru a-l ruga pe Ranov s-o întrebe pe baba Ianka dacă aș putea folosi toaleta, iar el izbucni într-un rîs neplăcut. În mod evident, revenise la vechea sa stare de spirit.

– Mi-e teamă că n-o să vi se pară prea drăguț.

Baba Ianka rîse și ea, arătînd spre ușa din spatele casei. Helen spuse că vine cu mine, așteptîndu-și rîndul. Latrina din curte avea un

aspect chiar mai jalnic decît casa, dar era suficient de mare pentru a ne ascunde fuga printre copaci și stupi, dincolo de poartă. Nu se vedea nimeni în jur, dar cînd am ajuns la drum am rărit pasul, ne-am strecurat printre tufișuri și am început să urcăm dealul. Slavă Domnului, era pustiu în preajma bisericii, învăluită deja în penumbră. Sub copaci, cercul de jar sclipea roșiatic.

N-am mai pierdut vremea încercînd la ușa din față, unde am fi putut fi văzuți din stradă, ci am dat ocol pînă în spate, unde se afla o fereastră joasă, acoperită în interior cu perdele purpurii.

– Duce în altar, spuse Helen.

Rama de lemn era prinsă doar cu un cîrlig, neîncuiată, și cu puțin efort am deschis-o, ne-am strecurat înăuntru și am închis-o bine în urma noastră. Helen avusese dreptate: ne aflam în spatele iconostasului.

– Femeile nu au voie aici, șopti ea, privind însă în jur cu o curiozitate științifică.

Încăperea era dominată de un altar înalt, acoperit cu o țesătură fină și cu lumînări. Pe un suport din apropiere se aflau două cărți foarte vechi, iar în cuierele de pe pereți atîrnau veșmintele de sărbătoare pe care le purtase preotul cu cîteva ore mai devreme. Totul era cît se poate de tăcut, de neclintit. Am văzut ușa sfîntă pe care ieșise preotul în fața enoriașilor, am împins-o și am pășit, cu un sentiment de vinovăție, în biserica întunecată. Prin ferestrele înguste intra puțină lumină, dar toate lumînările fuseseră stinse, probabil de teama vreunui incendiu, și mi-a luat ceva timp pînă cînd am găsit o cutie de chibrituri. Am luat două lumînări dintr-un sfeșnic, le-am aprins și apoi am coborît treptele cu mare atenție.

– Nu-mi place asta, am auzit-o pe Helen murmurînd în spatele meu, dar știam că nu avea de gînd să dea înapoi, în nici un caz. După cît timp crezi că va începe Ranov să ne caute?

Cripta era cel mai întunecat loc în care fusesem vreodată; nici o lumînare nu mai ardea acolo, așa că m-am bucurat pentru cele două pe care le luasem cu noi și de la care le-am aprins pe toate celelalte. Lumina lor s-a reflectat imediat în broderia aurie ce acoperea relicvariul. Mîinile începuseră să-mi tremure rău, dar am izbutit să scot din buzunar micul pumnal dăruit de Turgut, pe care-l păstrasem asupra mea, în

teaca lui, încă de cînd plecasem din Sofia. L-am așezat pe pardoseală, lîngă relicvariu, și ajutat de Helen am ridicat cele două icoane – întorcîndu-mi parcă fără să vreau ochii de la dragon și de la Sfîntul Gheorghe –, rezemîndu-le de un perete. Am ridicat apoi țesătura grea, pe care Helen a împăturit-o și a pus-o deoparte. În tot acest timp ascultam cu fiecare fibră a trupului meu, încercînd să prind orice zgomot din criptă sau de sus, din biserică, astfel că în cele din urmă liniștea începu să-mi țiuie în urechi. La un moment dat, Helen mă apucă de mînecă, și am ascultat amîndoi, încremeniți, dar nimic nu se clintea.

Relicvariul era acum dezvelit, și l-am privit amîndoi, tremurînd. Capacul era splendid ornamentat cu un basorelief – un sfînt cu părul lung, cu o mînă ridicată într-un gest de binecuvîntare, poate martirul ale cărui oseminte se aflau înăuntru. M-am pomenit sperînd să găsim, într-adevăr, doar cîteva fragmente de oase sfinte, după care să închidem relicvariul la loc și gata. Dar asta ar fi însemnat să ne confruntăm după aceea cu deznădejdea – cu faptul că nu l-am găsit pe Rossi, că nu ne-am putut răzbuna, că am pierdut totul. Capacul relicvariului părea bătut în cuie sau încuiat și pentru nimic în lume n-aș fi putut să-l deschid. Încercînd, l-am înclinat puțin și am auzit ceva alunecînd înăuntru, înspăimîntător, lovindu-se apoi de o margine. Relicvariul era într-adevăr prea mic ca să conțină altceva decît un trup de copil sau niște fragmente, dar era în același timp foarte greu. Pentru un moment – oribil – mi-a trecut prin minte că poate numai capul lui Vlad ajunsese aici, deși asta ar însemna că rămîneau neexplicate o sumedenie de alte lucruri. Transpirasem deja și am început să mă întreb dacă n-ar trebui să urc în biserică și să caut vreun instrument cu care să deschid capacul, deși nu prea credeam că aș putea găsi ceva.

– Să încercăm să-l așezăm pe podea, am spus printre dinții încleștați.

Împreună, am reușit cu greu să coborîm relicvariul pe pardoseală. Așa poate că voi putea vedea mai bine balamalele capacului – mi-am spus – sau chiar să mă opintesc și să-l deschid.

Eram pe punctul de a încerca acest lucru, cînd Helen scoase un mic țipăt.

– Paul, uite!

M-am întors repede și am văzut că marmura prăfuită pe care stătuse relicvariul nu era un bloc solid; partea de sus se deplasase puțin în urma eforturilor noastre de a coborî caseta. Cred că nici nu mai respiram, dar împreună, fără un cuvînt, am reușit să îndepărtăm placa de marmură. Nu era groasă, dar cîntărea foarte mult și gîfîiam amîndoi din greu cînd am izbutit s-o rezemăm de zid. Sub ea se afla o lespede lungă de piatră, cît un stat de om – aceeași piatră din care fuseseră clădite zidurile și pardoseala. Portretul dăltuit în suprafața ei dură era cu totul rudimentar – nu fața unui sfînt, ci figura unui om adevărat, cu trăsături dure și ochi migdalați larg deschiși, nas lung și mustață aidoma –, un chip crud încununat de o cușmă triunghiulară, ce părea distins chiar și în această reprezentare schematică.

Helen se trase înapoi, albă la față în lumina lumînărilor, și am simțit imboldul de a-i prinde brațul și a o lua la fugă pe scări în sus.

– Helen... am început moale, dar nu mai era nimic altceva de spus.

Am luat pumnalul, iar ea își duse mîna în vreun buzunar undeva – n-am văzut unde – și scoase micul revolver pe care îl așeză la îndemînă, în apropierea zidului. Apoi am apucat de marginea lespezii și am ridicat. Piatra culisă pe jumătate – ingenios construită. Tremuram amîndoi vizibil, astfel că lespedea aproape că ne scăpă din mîini. Cînd am dat-o complet la o parte, ne-am aplecat pentru a privi trupul dinăuntru – ochii închiși, pielea gălbuie, buzele nefiresc de roșii, respirația superficială, inaudibilă. Era profesorul Rossi.“

Capitolul 72

„Aș vrea să pot spune că am făcut ceva brav sau util ori că am prins-o pe Helen în brațe de teamă că va leșina, dar nu pot. Aproape că nu există nimic mai rău decît să vezi o figură iubită ce poartă amprenta morții, a putreziciunii fizice sau a vreunei boli cumplite. Astfel de chipuri sînt monștri teribil de înfricoșători – ființa iubită devenită insuportabilă.

– Oh, Ross! am murmurat și lacrimile au început să mi se reverse pe obraji atît de brusc, încît nici măcar nu le-am simțit venind.

Helen făcu un pas mai aproape și îl privi. Purta aceleași haine pe care le avusese în seara în care vorbisem cu el pentru ultima dată, cu aproape o lună în urmă; erau boțite și murdare, de parcă fusese implicat într-un accident. Cravată nu mai avea. O dîră de sînge îi umplea ridurile de pe o parte a gîtului, formînd un estuar rubiniu pe gulerul murdar. Buzele îi erau destinse și umflate și, cu excepția ușoarelor mișcări de ridicare și coborîre ale pieptului, era neclintit. Helen întinse o mînă spre el.

– Nu-l atinge! m-am răstit, sunetul propriului glas sporindu-mi oroarea.

Dar Helen părea pradă unei transe la fel de adînci ca a lui și, după o secundă, cu buzele tremurînde, îi mîngîie obrazul cu degetele. Nu știu dacă asta a înrăutățit situația, dar în clipa următoare el deschise

ochii. Erau încă foarte albaștri, chiar și în lumina slabă a lumînărilor, însă aveau albul injectat și pleoapele umflate. Ochii aceia erau oribil de vii, confuzi, și rătăceau de colo-colo ca și cînd ar fi încercat să ne sesizeze figurile, în vreme ce restul trupului zăcea complet nemișcat, ca mort. Apoi privirea i se opri asupra lui Helen, aplecată spre el, și albastrul ochilor lui se limpezi cu o forță uluitoare, deschizîndu-se larg, ca pentru a o cuprinde în întregime.

– Oh, iubirea mea, murmură abia audibil.

Avea buzele crăpate, groase, dar vocea era aceea pe care o iubeam eu, cu accentul viu, energic.

– Nu... mama mea, bîigui Helen căutîndu-și cuvintele. Apoi își puse palma pe obrazul lui. Tată, sînt Helen... Elena. Sînt fiica ta.

Rossi ridică un braț, de parcă l-ar fi controlat cu mare dificultate, și îi luă mîna. Avea degetele vinețiii, cu unghiile îngălbenite, foarte lungi. Voiam să-i spun că-l vom scoate de acolo imediat, că vom merge împreună acasă, dar știam deja cît de rănit era.

– Ross, am spus aplecîndu-mă mai mult deasupra lui. Sînt Paul. Sînt aici.

Ochii lui se întoarseră, nedumeriți, spre mine, spre Helen și din nou spre chipul meu, apoi îi închise cu un suspin ce-i cutremură întregul trup.

– Oh, Paul! murmură. Ai venit după mine. N-ar fi trebuit s-o faci.

O privi iar pe Helen, cu ochii încețoșați, părînd că vrea să mai spună ceva.

– Îmi amintesc de tine, șopti după o clipă.

Am căutat în buzunarul hainei și am scos inelul pe care mi-l dăduse mama ei. I l-am apropiat de ochi, dar nu prea mult, iar el dădu drumul mîinii lui Helen și atinse inelul cu un gest stîngaci.

– Pentru tine, îi spuse lui Helen.

Ea luă inelul, punîndu-și-l pe deget.

– Mama, murmură ea cu buzele tremurîndu-i vizibil. Ți-o amintești? Ai întîlnit-o în România.

O privi cu o expresie ce amintea de vechea lui însuflețire și zîmbi, schimonosindu-și trăsăturile.

– Da, șopti el într-un tîrziu. Am iubit-o. Unde a plecat?

– E în siguranță, în Ungaria.

– Și tu ești fiica ei?

Din vocea lui răzbătea acum o anume mirare.

– Sînt fiica ta.

Încet, lacrimile urcară în ochii lui, de parcă nu mai puteau curge cu ușurință, și se prelinseră pe la colțuri. Urma lor umedă licărea în lumina lumînărilor.

– Te rog să ai grijă de ea, Paul.

– Mă voi căsători cu ea.

Mi-am pus mîna pe pieptul lui. Dinăuntru răzbătea un fel de șuier inuman, dar m-am forțat să nu mă îndepărtez.

– Asta e... bine, spuse el în cele din urmă. Mama ei trăiește? E bine?

– Da, tată, replică Helen. E în siguranță, în Ungaria.

– Da, mi-ai spus asta.

Închise ochii din nou.

– Încă te iubește, Ross, l-am încredințat mîngîindu-i pieptul cămășii cu o mînă tremurătoare. Ți-a trimis inelul acesta și... un sărut.

– Am încercat de atîtea ori să-mi amintesc unde era, dar ceva...

– Știe că ai încercat. Odihnește-te o clipă.

Respirația îi devenise alarmant de greoaie. Brusc, deschise ochii și se zbătu să se ridice. Era cumplit să-i vezi eforturile, mai cu seamă că s-au dovedit aproape inutile.

– Copii, trebuie să plecați imediat, gîfîi el. E foarte periculos să mai rămîneți aici. Se va întoarce și vă va ucide.

Ochii îi alergau dintr-o parte în alta.

– Dracula? am întrebat moale.

La auzul numelui, figura lui căpătă un aspect feroce.

– Da. E în bibliotecă.

– În bibliotecă? am bîiguit privind în jur uluit, în ciuda expresiei de oroare de pe chipul lui Rossi. Ce bibliotecă?

– Biblioteca lui e acolo înăuntru... și încercă să arate spre un zid.

– Ross, spune-ne ce s-a întîmplat și ce ar trebui să facem.

Timp de cîteva secunde păru că se străduiește să-și focalizeze privirea, fixîndu-mă și clipind rapid. Sîngele uscat de pe gît se mișca în ritmul respirației lui chinuite.

– A venit după mine pe neașteptate, la birou, și m-a luat într-o călătorie lungă. Eu n-am fost... conștient o bună parte din ea, așa că nu știu unde ne aflăm.

– În Bulgaria, interveni Helen ținîndu-i cu blîndețe mîna umflată.

Ochii lui luciră din nou, animați de o veche preocupare, de o scînteie de curiozitate.

– Bulgaria? Deci de asta...

Încercă să-și umezească buzele.

– Ce ți-a făcut?

– M-a adus aici ca să am grijă de... diabolica lui bibliotecă. M-am opus în toate modurile în care am putut. A fost greșeala mea, Paul. Am început din nou unele cercetări, pentru un articol... Se întrerupse, chinuindu-se să respire, apoi continuă: Voiam să-l înfățișez ca făcînd parte dintr-o... tradiție mai amplă. Începînd cu grecii. Am... am auzit că era la universitate un nou specialist care scria despre el, deși nu i-am putut afla numele.

La auzul cuvintelor lui, Helen răsuflă adînc. Ochii lui Rossi se întoarseră spre ea.

– Am crezut că ar trebui în fine să public...

Răsuflarea îi devenise un șuier greu și închise ochii pentru un moment. Ținîndu-i mîna, Helen începuse să tremure lipită de trupul meu. Am prins-o de talie și am strîns-o lîngă mine.

– E în regulă, am spus. Odihnește-te!

Dar Rossi părea hotărît să încheie ce avea de spus.

– Nu e în regulă, șopti, fără a deschide ochii. El ți-a dat cartea. Știam atunci că va veni după mine și a venit. M-am opus, dar aproape că m-a adus... în aceeași stare ca a lui.

Părea incapabil să ridice și cealaltă mînă, dar întoarse capul cu greu, ca să ne arate o înțepătură adîncă într-o parte a gîtului. Era încă deschisă și, la mișcarea lui, se căscă și începu să supureze. Faptul că o priveam păru să-l incite din nou și se uită la mine implorator.

– Paul, s-a întunecat deja afară?

Un val de oroare și disperare mă străbătu, reverberîndu-mi în mîini.

– Simți, Ross?

– Da, știu cînd se lasă întunericul și devin... flămînd. Vă rog! Curînd vă va auzi. Plecați, repede!

– Spune-ne cum îl putem găsi, i-am cerut disperat. Îl vom ucide imediat.

– Da, ucideți-l, dacă o puteți face fără a risca voi înșivă. Ucideți-l pentru mine, șopti, și pentru prima data mi-am dat seama că încă mai putea simți furia. Ascultă, Paul! Există o carte acolo. *Viața Sfîntului Gheorghe*. Foarte veche, adăugă, chinuindu-se iar să respire. Foarte veche, cu coperta în stil bizantin... Nimeni n-a mai văzut o asemenea carte pînă acum. Are o mulțime de cărți, dar asta e... Păru să-și piardă cunoștința pentru o clipă, și Helen îi strînse mîna în palmele ei, fără a-și mai putea reține lacrimile. Cînd își reveni, Rossi continuă: Am ascuns-o în spatele primului dulap, spre stînga. Luați-o cu voi, dacă puteți. Am scris ceva... am pus ceva în ea. Repede, Paul! Se trezește. Iar eu mă trezesc odată cu el.

– Oh, Dumnezeule! am exclamat privind în jur după un ajutor, ceva – ce anume, nu știam. Ross, te rog! Nu-l pot lăsa să te stăpînească. Îl vom ucide și ai să te faci bine. Unde e?

Helen se liniștise între timp și, ridicînd pumnalul, i-l arătă.

Rossi păru să răsufle prelung, un oftat pe fondul unui surîs. Am văzut cît de mult i se lungiseră dinții, ca ai unui cîine, și cum colțul buzelor era deja ros pînă la carne. Lacrimile îi curgeau din ochi, șiroindu-i pe pomeții învinețiți.

– Paul, prietene...

– Unde e? Unde e biblioteca?

Dar nu mi-a mai putut răspunde. Helen schiță un gest rapid pe care l-am înțeles și am scos o piatră de la marginea pardoselei. Mi-a trebuit destul de mult timp pentru a o desprinde și în clipele acelea m-am temut că aud o mișcare sus, în biserică. Helen îi descheie cămașa și o deschise cu gesturi blînde, așezînd apoi vîrful pumnalului chiar deasupra inimii.

Ochii lui zăboviră asupra noastră pentru o clipă, încrezători, albaștri ca ai unui copil, după care îi închise. Fără a mai pierde vremea, mi-am adunat toate forțele și am izbit mînerul pumnalului cu piatra aceea veche, pusă acolo de mîinile unui călugăr anonim sau de un țăran

oarecare, de mult dispărut, cîndva în secolul al XII-lea sau al XIII-lea. Piatra aceea probabil că zăcuse neclintită veacuri de-a rîndul, sub pașii monahilor care aduceau oseminte în criptă sau vin în pivniță. Piatra aceea nu se mișcase nici cînd cadavrul unui venetic ucigaș de turci fusese adus în secret și ascuns într-un mormînt proaspăt săpat în pardoseala de alături, nici cînd călugării valahi celebraseră o nouă slujbă, eretică, deasupra ei, și nici cînd otomanii căutaseră în van cadavrul ori cînd năvăliseră cu torțele aprinse în biserică, nici cînd un nou lăcaș de cult fusese înălțat deasupra, nici cînd osemintele Sfîntului Petko fuseseră depuse în relicvariul lor, aproape, și nici cînd pelerinii îngenuncheaseră pe ea pentru a primi binecuvîntarea martirului. Zăcuse acolo neclintită de secole, pînă cînd am desprins-o eu și i-am dat o nouă folosință – și asta e tot ce mai pot scrie despre ea.“

Capitolul 73

mai 1954

Nu am pe nimeni căruia să-i scriu aceste rînduri și nici speranța că ele vor fi găsite vreodată, dar mi se pare o crimă să nu încerc măcar să consemnez în scris ceea ce cunosc, atîta vreme cît o mai pot face – și numai Dumnezeu știe cît voi mai putea.

Am fost luat din biroul meu de la universitate cu cîteva zile în urmă – nu știu sigur cîte anume, dar presupun că sîntem încă în luna mai. În seara aceea mi-am luat rămas-bun de la iubitul meu student și prieten care mi-a arătat un exemplar al cărții aceleia diavolești, pe care atîția ani am încercat s-o uit. I-am dat tot ajutorul de care am fost în stare și l-am privit plecînd, apoi am închis ușa în urma lui și am stat cîteva momente, cuprins de spaimă și de păreri de rău. Știam că sînt vinovat. Îmi reluasem, în taină, cercetările în istoria vampirilor și intenționam cu hotărîre să aflu mai multe despre legenda lui Dracula și poate chiar să rezolv, în fine, misterul mormîntului său. Permisesem timpului, rațiunii și mîndriei să-mi liniștească temerile și să mă îndemne să cred că reluarea cercetărilor nu va avea consecințe neplăcute. Dar față de mine mi-am recunoscut vinovăția chiar în acel prim moment de solitudine.

Mi-a fost foarte greu să-i dau lui Paul scrisorile și notițele referitoare la experiențele prin care am trecut, nu fiindcă le voiam pentru mine mai

departe; orice dorință de a-mi continua cercetările mi-a dispărut în clipa în care mi-a arătat cartea lui. Pur și simplu m-a durut să-i pun la dispoziție această cunoaștere teribilă, deși eram sigur că se va putea proteja pe sine însuși cu atît mai bine cu cît înțelegea mai multe. Nu pot decît să sper că, dacă va urma vreo pedeapsă, eu voi fi cel pedepsit, nu Paul cu optimismul său tineresc, cu mersul lejer și inteligența sa încă nepusă la încercare. Paul nu poate avea mai mult de douăzeci și șapte de ani; eu am trăit deja decenii și am avut parte de multă fericire nemeritată. Acesta a fost primul meu gînd; următoarele au avut un caracter practic. Chiar dacă voiam să mă protejez într-un fel, nu aveam nici o posibilitate de a o face imediat – cu excepția propriei credințe în ceea ce este rațional. Mi-am păstrat notițele, dar nu și vreun mijloc tradițional de îndepărtare a răului – nici crucifixe sau gloanțe de argint, nici funii de usturoi. N-am recurs niciodată la așa ceva, nici chiar în toiul cercetărilor, dar acum am început să regret că l-am sfătuit pe Paul să se bazeze doar pe resursele sale mentale.

Aceste gînduri nu mi-au luat decît un minut sau două și, așa cum s-a dovedit, doar un minut sau două am avut la dispoziție. Apoi, odată cu un val neașteptat de aer înghețat și puturos, o imensă prezență s-a revărsat asupra mea, astfel că abia mai puteam vedea ceva, și am avut impresia că întregul corp mi se ridică din scaun de spaimă. Într-o frîntură de secundă am fost învăluit, orbit, și am crezut că mor, deși nu-mi puteam da seama din ce cauză. În acele clipe am avut însă o bizară viziune a tinereții și frumuseții, mai degrabă un sentiment decît o viziune, senzația că sînt mult mai tînăr și plin de dragoste pentru ceva sau cineva. Poate că așa se întîmplă cînd mori. Dacă da, atunci cînd îmi va veni timpul – și va veni curînd, indiferent de forma teribilă pe care o va lua –, sper că această viziune mă va însoți din nou în acea ultimă clipă.

După acest moment nu-mi mai amintesc nimic – un nimic care a durat o perioadă pe care n-am putut atunci și nu pot nici acum s-o apreciez. Cînd mi-am revenit, treptat, am fost uimit să constat că sînt încă viu. În primele secunde n-am putut vedea sau auzi nimic. Era ca și cum aș fi ieșit dintr-o brutală intervenție chirurgicală, iar trezirea mi-a fost imediat urmată de înțelegerea faptului că eram pradă durerilor, că trupul mi-era teribil de slăbit, că resimțeam o arsură în piciorul drept, în

gît și în cap. Aerul era rece și umed, eram așezat pe ceva rece, astfel că tremuram, înghețat. Această senzație a fost urmată de o lumină – slabă, dar suficientă pentru a mă convinge că nu eram orb și că ochii îmi erau deschiși. Lumina aceasta – și durerea mai mult decît orice altceva – mi-au confirmat că sînt în viață. Am început să-mi amintesc ceea ce la început am crezut că era seara dinainte, cînd venise Paul în biroul meu, cu șocanta sa descoperire. Apoi am înțeles, cu un junghi cumplit în inimă, că mă aflu probabil în stăpînirea răului; de aceea îmi fusese trupul chinuit și de aceea părea că domnește în jurul meu duhoarea maleficului.

Mi-am mișcat membrele cît mai ușor cu putință și, în ciuda uriașei slăbiciuni care mă cuprinsese, am izbutit să-mi întorc capul și apoi să-l ridic. Cîmpul vizual îmi era blocat de un zid vag la nici zece centimetri distanță, dar lumina palidă pe care o sesizasem înainte provenea de deasupra lui. Am suspinat și mi-am auzit propria răsuflare; asta m-a făcut să cred că nici auzul nu-mi era afectat și că pur și simplu mă aflam într-un loc atît de tăcut, încît îmi dăduse iluzia surzeniei. Am ascultat mai atent ca niciodată și, neauzind nimic, m-am ridicat cu grijă în capul oaselor. Mîinile și picioarele mă dureau îngrozitor și le simțeam slăbite, iar capul îmi vuia. Șezînd, mi-am recăpătat într-o măsură mai mare simțul tactil și mi-am dat seama că mă aflam pe ceva de piatră; zidurile joase din dreapta și din stînga m-au ajutat să mă susțin. Aveam un zumzet teribil în cap, care părea să umple tot spațiul din jurul meu. Era un spațiu nedeslușit, așa cum am mai spus, tăcut și cufundat în întuneric la colțuri. Am pipăit cu mîinile pe lîngă mine. Ședeam în capul oaselor într-un sarcofag deschis.

Această descoperire m-a îngrețoșat, dar în același timp am remarcat că eram încă îmbrăcat cu hainele pe care le avusesem la birou, deși cămașa și haina aveau cîte o mînecă ruptă, iar cravata îmi dispăruse. Faptul că purtam încă hainele mele m-a liniștit oarecum; nu eram mort, nu înnebunisem pur și simplu și nu mă trezisem într-o altă eră – decît poate dacă-mi luasem și hainele cu mine. Mi-am pipăit veșmintele și, într-unul dintre buzunarele din față ale pantalonilor, mi-am găsit portmoneul. A fost un adevărat șoc să simt în mîini obiectul acela familiar. Ceasul – am descoperit cu părere de rău – îmi dispăruse de la încheietură, ca și stiloul cel bun din buzunarul interior al hainei.

Apoi mi-am ridicat mîna la gît și la față. Înfățișarea mea părea neschimbată, cu excepția unei vînătăi dureroase de pe frunte, dar în mușchiul gîtului am constatat că apăruse o înțepătură dureroasă și lipicioasă la atingere. Cînd îmi întindeam gîtul prea mult sau cînd înghițeam cu putere, rana scotea un sunet ca de supt, care mi se părea teribil dincolo de orice logică. Zona înțepată era de asemenea umflată și pulsa dureros cînd o atingeam. Am simțit că risc să leșin din nou de oroare și de disperare, dar mi-am amintit că avusesem forța de a mă ridica în capul oaselor. Poate că nu pierdusem chiar atît de mult sînge cum crezusem inițial și asta însemna – poate – că nu fusesem mușcat decît o dată. Mă simțeam eu însumi, nicidecum un demon; nu aveam poftă de sînge și nici nu mă anima vreo ticăloșie a inimii. Și atunci o mare disperare m-a cuprins. Ce importanță avea că nu eram încă însetat de sînge? Indiferent unde mă aflam, era în mod cert doar o problemă de timp pînă ce aveam să devin pe deplin infestat – asta dacă nu puteam evada.

Mi-am răsucit capul ușor, privind în jur, încercînd să-mi limpezesc vederea, și am izbutit să identific sursa luminii. Era o lucire roșiatică undeva departe, în beznă – dar n-aș fi putut spune cît de departe –, iar între mine și ea se zăreau siluete masive, întunecate. Mi-am plimbat mîinile pe exteriorul sălașului meu de piatră. Sarcofagul părea a se afla aproape de sol sau de o pardoseală din piatră și am pipăit în jur pînă ce am hotărît că pot ieși fără a cădea de la o înălțime mare. Am avut de făcut un pas mare pînă pe podea și picioarele îmi tremurau cumplit, astfel că am căzut în genunchi imediat ce am coborît din sarcofag. Acum puteam vedea ceva mai bine. Am pornit spre sursa luminii roșietice ținînd brațele întinse în față și la un moment dat m-am lovit de ceea ce mi s-a părut a fi un alt sarcofag, care am constatat că era gol, și de o mobilă din lemn. Cînd m-am ciocnit de aceasta din urmă, au auzit ceva moale căzînd, dar n-am văzut ce anume era.

Bîjbîiala prin acea semiobscuritate era terifiantă și mă așteptam în orice clipă să fiu înhățat de creatura care mă adusese aici. M-am întrebat din nou dacă nu cumva eram mort – dacă asta nu era o versiune înfiorătoare a morții, pe care o considerasem, momentan, un fel de continuare a vieții. Dar nimic nu s-a repezit asupra mea, durerea din picioare era suficient de convingătoare și mă apropiam tot mai mult de lumina

care dansa și licărea la un capăt al sălii aceleia lungi. Acum se vedea că în fața ei se afla o formă întunecată, nemișcată. Cînd am ajuns la cîțiva metri de ea, am zărit o vatră cu focul aprins, ce ardea mocnit cu o flacără roșie. Era încadrată de un fel de șemineu arcuit și dădea suficientă lumină pentru a reliefa o serie de piese masive de mobilier vechi – un birou mare cu vrafuri de hîrtii, un cufăr sculptat, unul sau două scaune înalte, colțuroase. Într-unul dintre ele, orientat cu spatele spre mine și cu fața spre foc, ședea cineva nemișcat – o siluetă întunecată se vedea deasupra spătarului. Mi-am dorit în clipa aceea s-o fi pornit în direcție opusă, departe de lumină și spre o posibilă cale de scăpare, dar mă simțeam teribil de atras de imaginea siluetei întunecate, de scaunul cu aspect regal și de licăririle roșii ale focului. Pe de o parte, am avut nevoie de toată voința mea pentru a mă apropia de ea, iar pe de alta, nu m-aș fi putut întoarce din drum nici dacă aș fi vrut.

M-am apropiat încet de lumină și, cînd am dat ocol scaunului impunător, silueta se ridică lent și se întoarse spre mine. Fiindcă ședea acum cu spatele spre foc și în jurul nostru lumina era atît de slabă, nu i-am putut vedea fața, deși în prima secundă am crezut că am zărit un obraz alb ca osul gol și doi ochi licăritori. Avea părul negru, lung și buclat, care îi cădea pe umeri aidoma unei mantii scurte. Fusese ceva în mișcarea lui, ceva indescriptibil de diferit de mișcarea unui om viu, dar n-aș putea spune dacă fusese mai rapidă sau, dimpotrivă, mai lentă. Era doar cu puțin mai înalt decît mine, dar dădea impresia unui trup înalt și masiv, umerii lui lați conturîndu-se pe fondul flăcărilor din vatră. Apoi se întinse după ceva, aplecîndu-se spre foc. M-am întrebat dacă avea de gînd să mă ucidă și am rămas tăcut, nemișcat, sperînd să mor cu oarecare demnitate, oricum ar fi să se întîmple. Dar insul n-a făcut decît să întindă o lumînare lungă în foc și, cînd s-a aprins, a apropiat-o de celelalte lumînări ale unui sfeșnic de lîngă scaun, pentru a le aprinde și pe ele, după care s-a întors din nou spre mine.

Acum îl vedeam mai bine, deși chipul îi era încă în umbră. Purta o cușmă ascuțită verde cu auriu, pe care era prinsă deasupra frunții o fibulă grea, cu o piatră prețioasă, și o tunică din catifea aurie, cu umerii marcați și cu un guler verde, înalt, sub bărbia masivă. Giuvaierul de pe frunte și firele aurii din țesătura gulerului străluceau în lumina focului.

O mantie de blană albă îi învelea umerii, prinsă cu o broșă din argint de forma unui dragon. Veșmintele îi erau extraordinare; mă simțeam aproape la fel de speriat de ele pe cît mă îngrozea prezența acestui mort viu. Erau haine reale, vii, noi, nu piese decolorate din vitrinele unui muzeu. Iar el le purta cu o extraordinară opulență și grație, stînd tăcut în fața mea cu mantia aceea albă căzînd în falduri în jurul lui asemenea unui vîrtej de zăpadă. În lumina lumînărilor i-am văzut mîna cu degete boante și răni cicatrizate, așezată pe mînerul unui pumnal, iar dedesubt piciorul puternic într-un pantalon verde și încălțat în gheată. Își schimbă ușor poziția, întorcîndu-se în lumină, dar la fel de tăcut. Îi vedeam fața mai bine acum, iar amestecul ei de forță și cruzime m-a determinat să mă trag înapoi – ochii aceia negri sub sprîncenele împreunate, nasul lung și drept, pomeții largi, de culoarea osului. Gura – am remarcat – era închisă într-un zîmbet dur, rubinie și ușor curbată sub mustața sîrmoasă, închisă la culoare. În colțul buzelor am zărit o urmă de sînge închegat – oh, Doamne, ce senzație cumplită am avut! Imaginea în sine era oribilă, dar gîndul că era, probabil, sîngele meu m-a năucit complet.

Își îndreptă umerii, chiar mai orgolios, și mă privi drept în față, în semiobscuritatea care ne despărțea.

– Eu sînt Dracula, spuse el.

Cuvintele răsunaseră limpezi și reci. Am avut impresia că fuseseră rostite într-o limbă pe care n-o cunoșteam, cu toate că le înțelesesem perfect. Incapabil să vorbesc, am rămas locului holbîndu-mă la el, pradă unei paralizii oripilate. Corpul lui se afla la doar trei metri de al meu, incontestabil real și puternic, indiferent dacă era mort sau viu.

– Vino, adăugă pe același ton rece și pur. Ești obosit și flămînd în urma călătoriei. Am pregătit o cină pentru tine.

Gesturile îi erau grațioase, chiar curtenitoare, însoțite de licărul pietrelor prețioase de pe degetele albe și mari. Lîngă foc am văzut o masă încărcată cu vase acoperite. Simțeam acum miros de mîncare – bună, reală, omenească –, iar aroma mi-a înmuiat picioarele. Dracula se apropie tăcut de masă și turnă într-un pahar ceva roșu dintr-o carafă – ceva ce pentru o clipă am crezut că trebuie să fie sînge.

– Vino, mă îndemnă iar, mai blînd de data aceasta.

Se îndepărtă și se așeză în scaunul său, ca și cum și-ar fi spus că voi avea mai mult curaj să mă apropii dacă el ședea ceva mai departe. Am păşit ezitant spre scaunul liber de lîngă masă, tremurînd deopotrivă de slăbiciune, dar și de teamă. M-am așezat între pernele închise la culoare – m-am prăbușit mai degrabă – și m-am uitat la vasele cu mîncare. De ce – m-am întrebat – voiam să mănînc cînd știam că pot muri în orice clipă? Era un mister pe care numai corpul meu îl înțelegea. Dracula privea spre foc acum; îi puteam vedea profilul feroce, nasul lung și bărbia puternică, buclele negre ale părului căzut pe umăr. Ședea gînditor, cu mîinile strîns împreunate, astfel că mantia și mînecile brodate i se trăseseră înapoi, dezvelind încheieturile înveșmîntate în catifea verde și o cicatrice mare pe dosul mîinii dinspre mine. Avea o atitudine liniștită, meditativă; am început să simt că visez, că nu sînt amenințat, și am îndrăznit să ridic capacul de pe unele vase.

Brusc m-a năpădit o foame atît de imperioasă, încît abia m-am stăpînit să nu înfulec sălbatic, cu ambele mîini, dar am izbutit să apuc furculița de metal și cuțitul de os și să-mi tai mai întîi un pui fript și apoi o bucată de vînat cu carnea închisă la culoare. Erau pe masă boluri de ceramică pline cu cartofi și terci de ovăz, niște pîine tare și o supă fierbinte, cu legume. Am mîncat cu poftă, încercînd să nu înghit prea repede, pentru a nu căpăta dureri de stomac. Carafa de argint era plină cu vin roșu, tare, nu cu sînge, și l-am băut pe tot. Tot timpul cît am mîncat, Dracula nu s-a clintit, deși eu, unul, nu mă puteam împiedica să nu-i arunc priviri furișe la fiecare cîteva secunde. Cînd am terminat, m-am simțit aproape gata să mor, mulțumit timp de un lung minut. Iată deci de ce condamnatului la moarte i se oferea o ultimă masă – mi-am spus. Acesta a fost primul meu gînd clar după ce m-am trezit în sarcofag. Am acoperit cu gesturi lente vasele goale, încercînd să fac cît mai puțin zgomot, și m-am rezemat de spătar, așteptînd.

După o vreme destul de îndelungată, Dracula se întoarse în scaunul său.

– Ți-ai terminat cina, constată pe un ton potolit. Atunci, vom putea discuta puțin și îți voi spune de ce te-am adus aici.

Vocea îi era din nou limpede și rece, dar de această dată am sesizat un slab huruit în profunzimile ei, ca și cum mecanismul care o emisese

ar fi fost extrem de vechi și de șubrezit. Mă privi gînditor, și am simțit cum mă chircesc sub uitătura lui.

– Ai idee unde te afli?

Sperasem să nu fiu nevoit să-i vorbesc, dar mi-am zis că n-are rost să rămîn tăcut – fapt care l-ar putea înfuria, deși pe moment părea destul de calm. De asemenea, mi-a trecut prin minte că răspunzîndu-i, antrenîndu-l oarecum în conversație, aș putea cîștiga ceva timp pentru a testa împrejurimile în vederea unei posibile evadări sau pentru a găsi o modalitate de a-l distruge, dacă aș găsi curajul necesar, ori poate pentru amîndouă. Probabil că era noapte, altfel nu ar fi treaz – dacă legenda nu greșea. În cele din urmă avea să vină și dimineața, iar el va trebui să doarmă, în timp ce eu voi rămîne treaz – dacă aveam să mai trăiesc pînă atunci.

– Ai idee unde te afli? repetă pe un ton aproape răbdător.

– Da, am replicat, fără a mă putea hotărî să folosesc față de el o titulatură anume. Sau așa cred, cel puțin. Sîntem în mormîntul tău.

Zîmbi.

– Unul dintre ele. Preferatul meu, în orice caz.

– Sîntem în Valahia? nu m-am putut stăpîni să nu întreb.

Clătină din cap, astfel că lumina flăcărilor dansă în pletele lui negre și în ochii strălucitori. Fusese ceva inuman în acel gest, ceva ce mi-a întors stomacul pe dos. Nu se mișca așa cum se mișcă o persoană vie, și totuși n-aș fi putut spune exact care anume era deosebirea.

– Valahia a devenit prea periculoasă. Ar fi trebuit să fiu lăsat să odihnesc acolo pentru totdeauna, dar n-am avut această posibilitate. Imaginează-ți: după ce am luptat atît de greu pentru tronul meu, pentru libertatea noastră, nici măcar nu mi-am putut odihni oasele acolo.

– Și atunci, unde sîntem?

Am încercat din nou, în van, să mă conving că duceam o conversație obișnuită, dar imediat mi-am dat seama că nu voiam doar să fac astfel încît noaptea să treacă repede și în siguranță – dacă acest lucru ar fi fost posibil; voiam totodată să aflu cîte ceva despre Dracula. Creatura aceasta – orice ar fi fost ea – trăise cinci sute de ani. Răspunsurile aflate aveau să moară odată cu mine, firește, dar acest lucru nu mă împiedica să resimt o anume curiozitate.

– Ah, unde sîntem! repetă Dracula. Cred că asta nu contează. Nu sîntem în Valahia, care este condusă încă de netoți.

M-am holbat la el.

– Știi... Știi ce se întîmplă în lumea de azi?

Mă privi cu un amuzament surprins, care îi încreți trăsăturile teribile. Pentru prima dată i-am văzut atunci dinții lungi și gingiile retrase, care îi dădeau, atunci cînd zîmbea, aspectul unui cîine bătrîn. Imaginea dispăru la fel de rapid cum apăruse – nu, sub mustața întunecată, gura lui era normală, cu excepția petei aceleia mici de sînge, sîngele meu sau al altcuiva.

– Da, replică și mi-a fost teamă pentru o clipă că voi fi nevoit să-l aud rîzînd. Cunosc lumea modernă; este pasiunea mea, activitatea mea preferată.

Mi-am spus că un atac frontal mi-ar putea fi de ajutor, dacă astfel i-aș capta atenția.

– Și atunci, ce vrei cu mine? Eu, unul, am evitat lumea modernă timp de mulți ani; spre deosebire de tine, eu trăiesc în trecut.

– Oh, trecutul! În lumina flăcărilor, își apropie palmele, unindu-și vîrfurile degetelor. Trecutul e foarte util, dar numai prin ceea ce ne poate învăța despre prezent. Prezentul este cel care contează. Dar eu țin mult la trecut. Vino! De ce să nu-ți arăt acum, dacă tot ai mîncat și te-ai odihnit?

Se ridică, din nou cu acea mișcare ce părea declanșată de o altă forță decît cea a membrelor sale, iar eu i-am urmat rapid exemplul, temîndu-mă să nu fie un truc, să nu se repeadă la mine pe loc. Dar se răsuci fără grabă și luă o lumînare din suportul de lîngă scaunul său, ridicînd-o în aer.

– Ia o lumină cu tine, îmi recomandă pornind spre marginea întunecată a sălii.

Am luat și eu o lumînare și l-am urmat, fără a-i pierde din vedere veșmintele bizare și mișcările înfiorătoare. Speram că nu mă duce înapoi, la sarcofagul meu.

În lumina slabă a lumînărilor am început să deslușesc lucruri pe care nu le putusem vedea înainte, lucruri minunate. Zăream în față mese lungi, mese de o soliditate străveche, pe care se aflau teancuri, teancuri de cărți – volume legate în piele uzată și coperte aurite, care luceau în lumina lumînării mele. Și mai erau alte obiecte – niciodată nu mai văzusem o asemenea călimară și nici pene și tocuri de scris atît de ciudate.

Alături se aflau un vraf de pergamente licărind în lumină și o veche mașină de scris, cu o hîrtie subțire în ea. Am văzut sclipirile casetelor și ale legăturilor bătute în pietre prețioase, sulurile de manuscrise în tăvițe de alamă. Erau acolo volume vechi mari și mici legate în piele moale și șiruri de cărți mai recente, pe rafturi lungi. De fapt, eram înconjurați: toți pereții păreau căptușiți cu cărți. Ridicînd lumînarea, am început să citesc titluri ici și colo, cînd o elegantă înfloritură arabă în centrul unei coperte din piele roșie, cînd ceva într-o limbă occidentală, pe care o puteam înțelege. Majoritatea volumelor erau însă prea vechi pentru a purta vreun titlu. Era un depozit colosal și, fără să vreau, am început să mă simt zgîndărit de dorința de a deschide cîteva dintre aceste cărți și de a atinge manuscrisele în tăvițele lor de lemn.

Dracula se întoarse, ținînd lumînarea sus, iar lumina se reflectă în pietrele de pe cușma lui: topaz, smarald și perlă. Ochii îi străluceau puternic.

– Ce părere ai despre biblioteca mea?

– Pare o... o colecție remarcabilă. O veritabilă comoară.

Un soi de plăcere îi cuprinse trăsăturile cumplite.

– Ai dreptate, spuse ușor. Această bibliotecă este cea mai strălucită din lume, între cele de acest gen. Este rezultatul unor secole de riguroasă selecție. Dar vei avea suficient timp pentru a explora minunile pe care le-am adunat aici. Acum lasă-mă să-ți arăt altceva.

Mă conduse spre un zid de care nu ne apropiaserăm încă și am văzut acolo o tiparniță foarte veche, așa cum se văd în ilustrațiile din Evul Mediu tîrziu – o mașinărie masivă, din metal negru și lemn închis la culoare, cu un spiral mare deasupra. Placa circulară era din obsidian lustruit cu cerneală. Pe masa presei se afla o foaie groasă de hîrtie. Aplecîndu-mă mai aproape, am văzut că era parțial tipărită – o tentativă abandonată –, iar limba folosită era engleza. „Duhul din amforă", scria pe primul rînd al titlului. „Vampirii, de la tragedia greacă la tragedia modernă". Iar dedesubt: „Bartholomew Rossi".

Dracula așteptase probabil șuierul meu de surprindere, iar eu nu l-am dezamăgit.

– După cum vezi, sînt la curent cu cele mai de seamă cercetări moderne – de ultimă oră, cum se spune. Cînd nu pot obține o lucrare

publicată sau cînd o vreau fără întîrziere, uneori o tipăresc eu însumi. Dar e aici ceva ce te va interesa la fel de mult.

Arătă spre o masă din spatele tiparniței, pe care se afla un șir de xilogravuri. Cea mai mare dintre ele, expusă la loc vizibil, înfățișa dragonul din cărțile noastre – a mea și a lui Paul –, pe negativ însă, firește. Cu greu mi-am stăpînit o exclamație sonoră.

– Ești surprins, constată Dracula, apropiindu-și lumînarea de dragon. Contururile sale îmi erau atît de bine cunoscute, încît le-aș fi putut trasa eu însumi. Știi foarte bine această imagine, cred.

– Da. Am strîns bine lumînarea în mînă. Ai tipărit tu însuți cărțile? Și cîte exemplare există?

– Călugării mei au tipărit cîteva, iar eu le-am continuat munca, replică el pe un ton scăzut, privind în jos, spre gravură. Aproape că mi-am realizat ambiția de a tipări o mie patru sute cincizeci și trei de exemplare, dar am făcut-o treptat, ca să am timp să le distribui pe măsură ce le-am lucrat. Numărul acesta are o semnificație pentru tine?

– Da, am răspuns după o clipă. Este anul în care a fost cucerit Constantinopolul.

– M-am gîndit că îți vei da seama, spuse cu acel surîs amar al lui. E cea mai cumplită dată din istorie.

– Se pare că există multe altele care își dispută această „onoare".

– Nu, ripostă clătinînd din cap.

Apoi ridică lumînarea mai sus și în lumina ei am văzut că ochii îi luceau, roșii în adînc ca ai unui lup și plini de ură. Era ca și cum aș fi văzut o privire moartă revenind brusc la viață. Și înainte ochii lui mi se păruseră strălucitori, dar în acest moment ardea în ei o lumină sălbatică. N-am mai putut vorbi; nu mi-am putut întoarce privirea. După o clipă, se întoarse și contemplă din nou dragonul.

– A fost un mesager eficient, spuse gînditor.

– Pe al meu mi l-ai lăsat mie? Cartea mea, vreau să spun.

– Să zicem că așa am aranjat, replică, atingînd lemnul gravat cu degetele sale marcate de cicatricile bătăliilor. Sînt foarte atent la modul în care sînt distribuite. Cărțile ajung numai la cei mai promițători specialiști, la cei suficient de insistenți pentru a urma dragonul pînă în bîrlogul său. Tu

ești primul care a reușit, de fapt. Te felicit! Pe ceilalți asistenți ai mei i-am lăsat în lume, pentru a-mi continua cercetările.

– Nu eu te-am urmat, m-am aventurat să ripostez. Tu m-ai adus aici.

– Ah! exclamă, revelînd din nou curba aceea a buzelor rubinii și zvîcnetul mustății lungi. N-ai fi aici, dacă n-ai fi vrut să vii. Nimeni altcineva nu mi-a desconsiderat avertismentele de două ori în viață. Tu singur te-ai adus aici.

Am privit vechea tiparniță și dragonul xilogravat.

– De ce mă vrei aici?

Nu intenționam deloc să-i stîrnesc mînia cu întrebările mele; în noaptea următoare mă putea ucide dacă așa dorea și dacă în timpul zilei nu voi fi găsit o modalitate de evadare. Dar nu m-am putut stăpîni să nu-l întreb asta.

– Am așteptat îndelung pe cineva care să-mi catalogheze cărțile din bibliotecă, îmi răspunse simplu. Mîine te vei uita la toate, pe îndelete. În seara asta trebuie să vorbim.

Mă conduse înapoi, la scaune, cu același mers puternic și lent. Cuvintele lui mi-au dat speranțe nebănuite – aparent nu avea de gînd să mă ucidă în seara aceea; în plus, curiozitatea mea devenea din ce în ce mai intensă. Se părea deci că nu visam; vorbeam cu cel care trăise istoria o perioadă mai îndelungată decît cea pe care ar putea-o studia, chiar și rudimentar, orice istoric în cariera sa de-o viață. L-am urmat, de la o distanță precaută, și ne-am așezat din nou în fața focului aprins. Am remarcat în acel moment că masa și vasele din care mîncasem dispăruseră, locul lor fiind luat de o otomană confortabilă, pe care mi-am sprijinit picioarele atent. Dracula ședea drept, magnific, în scaunul său cu spătar înalt. Deși al lui era din lemn, în stil medieval, scaunul meu avea o tapițerie plăcută, ca și cum gazda s-ar fi străduit să-i ofere oaspetelui său ceva mai potrivit slăbiciunii ființei umane moderne.

Am stat în liniște cîteva minute lungi și tocmai mă întrebam dacă avea de gînd să rămînem astfel toată noaptea, cînd începu din nou să vorbească:

– În viață, mi-au plăcut cărțile. Se întoarse ușor spre mine, pentru a-i putea vedea strălucirea din ochi și luciul pletelor aspre. Poate nu știi că eram, în felul meu, un cărturar. Lucrul acesta nu pare a fi prea bine

cunoscut, adăugă el pe un ton lipsit de inflexiuni. Știi că, pe vremea mea, cărțile acopereau o gamă îngustă de domenii. În decursul vieții mele de muritor am văzut în principal acele texte pe care Biserica le-a autorizat – Evangheliile și comentariile ortodoxe pe marginea lor, de exemplu. Asemenea lucrări nu-mi erau de nici un folos și, la data la care mi-am preluat eu pentru prima dată tronul care mi se cuvenea, marile biblioteci din Constantinopol fuseseră deja distruse. Ceea ce a mai rămas din ele, în mănăstiri, nu-mi era mie accesibil – nu puteam citi acele cărți cu propriii ochi. Dar am avut și alte resurse. Negustătorii mi-au adus texte minunate, stranii, din nenumărate locuri – din Egipt și din Țara Sfîntă sau de la marile mănăstiri din Occident. Din ele am aflat despre ocultismul antic. Și, cum știam că nu voi putea ajunge în rai, adăugă pe același ton plat, am devenit istoric, astfel încît să-mi pot păstra propria istorie pentru totdeauna.

Rămase tăcut o vreme și mi-a fost frică să-l întreb ceva. În cele din urmă păru să se însuflețească, bătînd cu palma sa mare în brațul scaunului.

– Așa s-a născut biblioteca mea.

Eram prea curios pentru a mai păstra tăcerea, deși am reușit cu mare dificultate să formulez întrebarea:

– Dar după... după ce ai murit, ai continuat să colecționezi cărți?

– Oh, da! Se întoarse pentru a se uita la mine, poate fiindcă îl întrebasem ceva din proprie inițiativă, și îmi zîmbi întunecat; privirea lui, umbrită, mi s-a părut foarte greu de susținut. Ți-am spus, în sufletul meu sînt un cărturar, așa cum sînt și războinic, iar aceste cărți mi-au ținut companie de-a lungul anilor. Poți învăța din ele și o sumedenie de lucruri practice – arta politicii, de pildă, sau tacticile combative ale marilor generali. Dar am multe feluri de cărți. Le vei vedea mîine.

– Și ce anume vrei să fac eu pentru biblioteca ta?

– Așa cum am spus, să cataloghezi cărțile din ea. N-am făcut niciodată un inventar complet al tuturor posesiunilor mele, al originilor și al stării lor. Aceasta va fi prima ta misiune, și o vei duce la îndeplinire mai repede și mai eficient decît oricine altcineva, date fiind multele limbi pe care le vorbești și amploarea cunoștințelor tale. Pe parcursul acestei misiuni vei lucra cu unele dintre cele mai strălucite – și mai profunde – cărți scrise vreodată. Multe dintre ele nu mai există nicăieri altundeva. Poate știi,

domnule profesor, că numai circa unu la mie din întreaga literatură produsă în decursul mileniilor a supraviețuit pînă azi. Eu mi-am asumat sarcina de a mări, odată cu trecerea secolelor, acest procent.

În vreme ce vorbea, am remarcat din nou acea stranie claritate și răceală a vocii lui, ca și hîrîitul din profunzimile ei – precum zornăitul unui șarpe cu clopoței sau clipocitul apei curgînd peste stînci.

– Cea de-a doua misiune a ta va fi mult mai amplă. De fapt, va dura la nesfîrșit. Cînd îmi vei cunoaște biblioteca și obiectivele ei atît de bine pe cît le știu eu, vei ieși în lume, sub comanda mea, și vei căuta noi achiziții – dar și vechi –, fiindcă nu voi înceta niciodată să colecționez realizările trecutului. Îți voi pune la dispoziție numeroși arhiviști, pe cei mai buni, iar tu îi vei aduce pe alții sub puterea ta.

Dimensiunile acestei viziuni și implicațiile sale depline – dacă le înțelesesem corect – mă copleșiră aidoma unui val de transpirație înghețată. Am reușit să-mi regăsesc glasul, deși îmi tremura.

– De ce nu continui să faci tu însuți acest lucru?

Zîmbi cu privirea ațintită în foc, și din nou am zărit pentru o fracțiune de secundă licărirea unui chip diferit – cîinele, lupul.

– De acum înainte voi avea altele de care să mă ocup. Lumea se schimbă și intenționez să mă schimb și eu odată cu ea. Poate că în curînd, pentru a-mi împlini ambițiile, nu voi mai avea nevoie de forma asta – și arătă cu un gest moale al mîinii spre înfățișarea sa medievală, spre forța deosebită, însă moartă, a membrelor lui. Dar țin mult la bibliotecă și vreau s-o văd dezvoltîndu-se. În plus, simt de la o vreme că locul acesta e din ce în ce mai puțin sigur. Mai mulți istorici au fost aproape de a-l descoperi, iar tu ai fi făcut-o singur, dacă te-aș fi lăsat în pace suficient de mult timp. Dar am nevoie de tine aici, imediat. Miros pericolul apropiindu-se, iar biblioteca trebuie catalogată înainte de a fi mutată.

Mi-a prins bine, timp de o clipă, să mă prefac din nou că visez.

– Unde ai de gînd să o muți?

„Și pe mine odată cu ea?" – aș fi putut să adaug.

– Într-un loc antic, mai vechi chiar decît cel de aici, care păstrează pentru mine multe amintiri. Un loc izolat, dar apropiat totodată de marile orașe moderne, de unde să pot pleca și unde să mă pot întoarce cu ușurință. Vom aranja biblioteca acolo, iar tu îi vei spori considerabil colecția.

Mă privi cu un soi de încredere care, pe o figură omenească, ar fi putut aduce a afecțiune, apoi se ridică în picioare cu obișnuitele sale mișcări viguroase, dar stranii.

– Am discutat destul pentru o seară, îmi spuse. Văd că ești obosit. Hai să folosim orele ce vin pentru a citi puțin, așa cum obișnuiesc eu, iar apoi va trebui să ies. Dimineață, va trebui să iei creioanele și hîrtia pe care le vei găsi lîngă tiparniță și să începi catalogarea. Cărțile mele sînt deja sortate pe categorii, nu în funcție de secol sau deceniu. O să vezi. Există și o mașină de scris, pe care am adus-o pentru tine. Poate vei dori să alcătuiești catalogul în latină, dar las acest amănunt la alegerea ta. Și, desigur, ești liber acum și oricînd să citești tot ce dorești.

Cu aceste cuvinte, se ridică de pe scaun și luă o carte de pe masă, apoi se așeză din nou, cu ea în mînă. Mi-a fost teamă să nu-i urmez exemplul și am luat primul volum care mi-a venit la îndemînă. Era una dintre primele ediții ale Principelui *lui Machiavelli, însoțită de o serie de discursuri asupra moralității pe care nu le văzusem și despre existența cărora nici nu auzisem vreodată. Nu puteam începe să citesc din ea în starea de spirit în care mă aflam, dar am rămas acolo, cu ochii la literele tipărite, întorcînd cîte o pagină din cînd în cînd. Dracula părea absorbit de lectura lui. Uitîndu-mă pe furiș la el, m-am întrebat cum se obișnuise oare cu existența aceasta nocturnă, subterană, de cărturar, după o viață întreagă de acțiune și de lupte.*

În cele din urmă se ridică și puse volumul deoparte. Fără un cuvînt, păși în întunericul ce învăluia sala imensă, astfel că nu i-am mai putut zări silueta. Apoi am auzit un sunet sec, hîrîit, ca al unui animal săpînd în pămîntul moale sau ca al unui chibrit frecat pentru a-l aprinde, deși n-am văzut nici o lumină, și m-am simțit brusc teribil de singur. Oricît de atent am ascultat, nu mi-am putut da seama în ce direcție dispăruse. M-am întrebat, înspăimîntat, pentru ce anume mă păstra, cînd m-ar fi putut transforma mult mai rapid în marioneta lui, potolindu-și în același timp și setea. Am rămas în scaunul acela cîteva ore, ridicîndu-mă din cînd în cînd pentru a-mi dezmorți trupul îndurerat. N-am îndrăznit să dorm cîtă vreme era încă noapte, dar trebuie să fi ațipit puțin fără voie, fiindcă m-am trezit la un moment dat brusc, simțind o schimbare

în aer, deși nu se zărea nici o altă lumină în sala aceea întunecată, și am văzut silueta lui Dracula apropiindu-se de foc.

– Bună ziua, mi-a spus încet și s-a întors spre zidul întunecat lîngă care se afla sarcofagul meu.

Mă ridicasem deja în picioare, copleșit de prezența lui. Apoi a dispărut din nou din vedere și o tăcere adîncă m-a învăluit.

După multă vreme mi-am luat lumînarea și le-am reaprins pe cele din sfeșnic, plus unele pe care le-am găsit în suporturile de pe ziduri. Pe multe mese am descoperit lămpi de ceramică sau mici felinare din fier și am aprins cîteva dintre ele. Lumina sporită mi-a adus o anume ușurare, dar nu puteam să nu mă întreb dacă voi mai vedea vreodată soarele sau dacă începuse deja pentru mine o veșnicie de beznă și pîlpîiri ale lumînărilor; această perspectivă se întindea în fața mea aidoma unei viziuni a iadului. Cel puțin, acum puteam vedea ceva mai mult din încăperea în care mă aflam; se adîncea mult, în toate direcțiile, iar pereții erau mărginiți de dulapuri și rafturi masive. Pretutindeni se vedeau cărți, cutii, manuscrise – șiruri și teancuri ale colecției lui Dracula. De-a lungul unui zid se zăreau trei forme neclare: trei sarcofage. M-am apropiat cu lumînarea. Cele două mai mici erau goale; într-unul dintre ele trebuie să mă fi trezit eu.

Apoi l-am văzut pe cel mai mare, un mormînt maiestuos, mai măreț decît toate celelalte, uriaș în lumina lumînării, cu proporții nobile. Pe o laterală se vedea un singur cuvînt, gravat cu litere latine: DRACULA. *Am ridicat lumînarea și am privit înăuntru, aproape împotriva propriei voințe. Trupul lui zăcea acolo, inert. Pentru prima dată i-am putut vedea clar figura crudă și, în ciuda repulsiei resimțite, am rămas locului holbîndu-mă la ea. Sprîncenele îi erau apropiate și încruntate, ca într-un vis neplăcut, iar ochii îi erau deschiși și ficși, astfel că părea mai degrabă mort decît adormit, cu pielea de un galben ca de ceară, genele lungi și negre nemișcate și trăsăturile ferme, aproape frumoase, translucide. Un val de păr negru îi cădea în jurul umerilor, umplînd părțile laterale ale sarcofagului. Cele mai teribile mi s-au părut a fi intensitatea culorii din obraji și de pe buze și aspectul sătul, pe care fața și silueta sa nu le avuseseră cînd le văzusem în lumina focului. Mă cruțase deocamdată, era adevărat, dar, cîndva și undeva în noapte, își făcuse plinul. Micul strop din sîngele meu îi dispăruse de pe buze; acum gura îi mustea rubinie sub mustața neagră.*

Părea atît de plin de o viață și o sănătate artificiale, încît mi-a înghețat sîngele în vene văzînd că nu respiră – pieptul lui nu schița nici cea mai vagă mișcare. Și mai era un lucru straniu: purta acum alte veșminte, la fel de bogate și de elegante ca acelea pe care le văzusem înainte: o tunică și cizme de un roșu-intens, o mantie și o cușmă de catifea purpurie. Mantia era puțin destrămată în dreptul umerilor, iar la cușmă avea prinsă o pană maronie. Gulerul îi strălucea de pietre prețioase.

Am rămas acolo privindu-l pînă cînd bizareria imaginii m-a sleit de puteri și m-am retras pentru a-mi aduna gîndurile. Era încă devreme, mai aveam cîteva ore pînă la asfințit. Urma să caut mai întîi o modalitate de evadare și apoi un mijloc de a-l distruge în timp ce dormea, astfel încît să pot fugi imediat, indiferent dacă aș fi reușit sau nu să-l distrug. Am luat lumînarea cu o mînă fermă. Este suficient să spun că am căutat în sala aceea imensă timp de aproape două ore, fără a găsi nici o posibilitate de ieșire. La un capăt, cel opus față de vatră, se afla o ușă masivă din lemn cu o încuietoare din fier; am împins și am tras de ea pînă ce am simțit că pic din picioare. Nu s-a clintit; de fapt, cred că nu mai fusese deschisă de ani sau poate chiar de secole. Alte ieșiri nu existau – nici o altă ușă, nici un tunel, nici o piatră dislocată sau o deschidere de vreun fel. În mod cert nu erau ferestre și nu mă îndoiam că sala se afla la mare adîncime sub pămînt. Unica nișă în zid era cea în care se aflau sarcofagele; nici acolo nu se găsea vreo piatră care să se miște cît de cît. Mi se părea cumplit să pipăi zidul acela văzînd alături chipul imobil al lui Dracula cu ochii larg deschiși; cu toate că nu s-au clintit nici o clipă, aveam senzația că dețin o putere ascunsă de a vedea și a otrăvi.

M-am așezat din nou lîngă foc, pentru a-mi recăpăta forțele. Focul nu scăzuse în intensitate, am observat ținîndu-mi mîinile deasupra lui, deși consuma bușteni și ramuri reale, emanînd o căldură palpabilă, plăcută. Tot atunci mi-am dat seama, pentru prima dată, că nu scotea fum; oare arsese așa toată noaptea? Mi-am trecut palma peste față, ca pentru a mă avertiza. Aveam nevoie de întreaga mea sănătate mentală. De fapt – și în acea clipă am luat hotărîrea –, aveam să-mi fac o misiune din a-mi păstra mintea și fibra morală intacte pînă în ultima clipă. Asta îmi va fi susținerea, ultima care îmi mai rămăsese.

Cînd mi-am revenit, mi-am reluat cercetările sistematic, căutînd orice modalitate posibilă de a-mi distruge monstruoasa gazdă. Chiar dacă aș fi reușit, firește, tot aveam să mor singur, fără nici o scăpare, dar cel puțin el nu va mai putea ieși niciodată de aici, pentru a bîntui în lumea de afară. Mi-a trecut prin minte, fugar și nu pentru prima oară, gîndul la comoditatea sinuciderii, dar nu-mi puteam permite așa ceva. Riscam deja să devin ca el, iar legenda susținea că orice sinucigaș se putea transforma într-un mort viu chiar și fără contaminarea la care eu fusesem deja supus – o legendă crudă, de care însă trebuia să țin seama. Această cale de scăpare nu-mi era accesibilă. Am cercetat fiecare colț și ungher al încăperii, am deschis sertare și cutii, am căutat pe rafturi, ținînd lumînarea la înălțime. Era greu de crezut că precautul domnitor mi-ar fi lăsat la îndemînă o armă pe care s-o pot folosi împotriva lui, dar trebuia să încerc. N-am găsit nimic, nici măcar vreo bucată de lemn din care să pot ciopli un par ascuțit. Cînd am încercat să scot un buștean din foc, flăcările s-au înfuriat brusc, arzîndu-mi mîna. Am încercat de mai multe ori, cu același diavolesc rezultat de fiecare dată.

În cele din urmă m-am întors la sarcofagul central, gîndindu-mă cu groază la ultima șansă care mă aștepta acolo: pumnalul pe care Dracula însuși îl purta la cingătoare. Era foarte posibil ca pumnalul să fie din argint, caz în care i l-aș putea înfige în inimă, dacă aș avea curajul să i-l smulg de la brîu. M-am așezat puțin, pentru a prinde curaj și a-mi depăși repulsia. Apoi m-am ridicat și mi-am apropiat degetele cu grijă de pumnal, ținînd lumînarea sus cu mîna cealaltă. Atingerea ușoară n-a stîrnit nici o scînteiere de viață pe chipul acela rigid, deși cruzimea expresiei sale și ascuțimea nasului mi s-a părut că s-au accentuat. Dar, spre groaza mea, am constatat că palma lui latră era încleștată, dintr-un motiv oarecare, pe mînerul pumnalului; va trebui s-o desfac singur pentru a lua arma. Mi-am pus mîna pe mîna lui Dracula, iar senzația pe care am resimțit-o a fost una de o oroare pe care nu vreau s-o redau aici, pentru nimeni altcineva decît pentru mine. Degetele erau ca împietrite pe mîner. Nu le-am putut desprinde și nici măcar clinti; la fel de bine aș fi putut încerca să iau pumnalul de marmură din mîna unei statui. Ochii morți păreau să scînteieze de ură. Oare își va aminti de momentul acesta, cînd

se va trezi? M-am tras înapoi, extenuat și îngrețoșat, și m-am așezat din nou pe podea, fără a lăsa lumînarea din mînă.

În cele din urmă, nevăzînd vreo posibilitate de reușită a planurilor mele, m-am hotărît asupra unui nou curs al acțiunii. În primul rînd, voi încerca să dorm puțin, cîtă vreme era încă amiază, astfel încît să mă pot trezi cu mult înaintea lui Dracula, ca să nu risc să mă găsească el adormit. Am reușit să ațipesc timp de o oră sau două, cred – trebuie să găsesc o modalitate mai bună de a măsura sau de a evalua trecerea timpului în neantul acesta –, așezîndu-mă în fața vetrei, cu haina împăturită sub cap. Nimic nu m-ar fi putut convinge să urc din nou în sarcofag, dar căldura pietrei sub membrele mele îndurerate era oarecum confortabilă.

Cînd m-am trezit, am ascultat cu atenție încercînd să prind orice sunet, dar sala era cufundată în aceeași tăcere de moarte. Pe masa de lîngă scaunul meu apăruseră din nou vase cu mîncare apetisantă, deși Dracula zăcea în mormîntul lui, în aceeași stare de paralizie. Am pornit apoi în căutarea mașinii de scris pe care o văzusem mai devreme. La ea scriu de atunci, cît de repede pot, pentru a consemna tot ce am observat. Astfel am regăsit o modalitate de măsurare a timpului, fiindcă îmi cunosc rapiditatea de dactilografiere și știu cîte pagini pot umple într-o oră. Scriu acum aceste ultime rînduri la lumina unei singure lumînări; le-am stins pe celelalte pentru a face economie. Sînt flămînd și mi-e cumplit de frig aici, departe de foc. Voi ascunde aceste pagini, voi mînca puțin și apoi voi începe misiunea pe care mi-a atribuit-o Dracula, ca să mă găsească lucrînd cînd se va trezi. Mîine voi încerca să scriu mai departe, dacă voi mai fi încă în viață și încă eu însumi pentru a o putea face.

Ziua a doua

După ce am scris cele de mai sus, am împăturit paginile și le-am strecurat în spatele unui dulap din apropiere, unde să le pot găsi din nou, dar să nu fie vizibile de nicăieri. Apoi am luat o lumînare nouă și mi-am croit drum încet, printre mese. Am estimat că erau zeci de mii de cărți în sala aceea imensă – poate sute de mii, dacă puneam la socoteală toate manuscrisele. Se aflau nu numai pe mese, ci și teancuri-teancuri în dulapuri și pe rafturile rudimentare aliniate de-a lungul pereților. Cărți medievale păreau a se amesteca printre elegante volume renascentiste și tipărituri

moderne. Am găsit un in-cvarto timpuriu cu operele lui Shakespeare alături de un volum de Toma d'Aquino. Ample lucrări de alchimie din secolul al XVI-lea se învecinau cu o vitrină întreagă de rulouri arabe cu anluminuri – otomane, am presupus. Erau predici puritane împotriva vrăjitoriei, mici volume de poezie din secolul al XIX-lea și tratate masive de filozofie și criminologie din secolul XX. Nu, nu exista o ordine cronologică, dar am remarcat, destul de clar, un alt tip de structurare.

Aranjarea cărților așa cum ar fi fost firesc într-o colecție de istorie a unei biblioteci normale ar fi necesitat săptămîni sau luni de zile, dar, dat fiind că Dracula le considera deja sortate conform intereselor sale, trebuia să le las așa cum erau și să încerc doar să operez o distincție între un tip de colecție și altul. Mi-am spus că prima colecție începea de la zidul din apropierea ușii imobile și continua în trei dulapuri plus două mese mari: „Arta guvernării și strategie militară", ar fi putut fi numele ei.

Acolo am găsit alte volume de Machiavelli, în desăvîrșite formate in-folio tipărite la Padova și Florența. Am descoperit de asemenea o biografie a lui Hannibal scrisă de un englez din secolul al XVIII-lea și un manuscris grecesc, datînd poate de pe vremea Bibliotecii din Alexandria: Herodot despre războaiele ateniene. *Am început să resimt un nou fior scotocind printre cărți și manuscrise, fiecare volum mai uimitor decît cel dinainte. Se afla acolo o ediție cu colțurile îndoite din* Mein Kampf *și un jurnal în franceză – scris de mînă, pătat ici și colo de mucegai maroniu – ce părea, după data inițială și după relatări, să prezinte Regimul Terorii din punctul de vedere al unui oficial guvernamental. Va trebui să-l răsfoiesc pe îndelete mai tîrziu; autorul nu părea să-și fi precizat nicăieri numele. Am găsit și un volum gros despre tactica primelor campanii militare ale lui Napoleon, tipărit – după cum am calculat – pe vremea cînd el era în Elba. Într-o cutie pe una dintre mese am văzut un document îngălbenit, dactilografiat în alfabetul chirilic; rusa mea este rudimentară, dar din titluri mi-am dat seama că era o notiță internă trimisă de Stalin cuiva din armata rusă. N-am putut citi prea mult din ea, dar conținea o listă lungă de nume rusești și poloneze.*

Astea sînt cîteva dintre piesele pe care le-am putut identifica; mai erau multe alte cărți și manuscrise ai căror autori și ale căror subiecte îmi erau complet necunoscute. Tocmai începusem o listă cu tot ce putusem

identifica, împărțindu-le grosier în funcție de secol, cînd am simțit un frig pătrunzător, ca o adiere acolo unde nu există pală de vînt, și, cînd am ridicat privirea, am văzut silueta aceea stranie stînd la trei metri de mine, de cealaltă parte a uneia dintre mese.

Era îmbrăcat în veșmintele elegante roșu cu violet pe care le văzusem în sarcofag și părea mai mare și mai solid decît mi-l aminteam de noaptea trecută. Am așteptat tăcut, să văd dacă are de gînd să mă atace pe loc; oare își aducea aminte de tentativa mea de a-i lua pumnalul? Dar își înclină capul ușor, ca pentru a mă saluta.

– Văd că ți-ai început munca. Fără îndoială că ai să-mi pui unele întrebări. Mai întîi să luăm micul dejun și apoi vom discuta despre colecțiile mele.

Am zărit o licărire pe figura lui în semiobscuritatea sălii, poate o străfulgerare a ochilor. Mă conduse cu acel mers al său inuman, dar imperios, spre vatră, și acolo am găsit din nou mîncare caldă și băutură, inclusiv un ceai aburind care mi-a dezmorțit mîinile și picioarele înghețate. Dracula ședea privind focul fără fum, ținîndu-și capul drept pe umerii lați. Fără să vreau, m-am gîndit la cadavrul său decapitat; asupra acestui punct concordau toate relatările privind moartea lui. Cum de mai avea cap acum – sau era doar o iluzie? Gulerul tunicii rafinate i se ridica pînă sub bărbie, iar buclele negre se răsuceau în jurul lui și-i cădeau pe umeri.

– Și acum, spuse el, să facem un scurt tur. Aprinse din nou toate lumînările și l-am urmat de la o masă la alta, în vreme ce aprindea felinarele de acolo. Vom avea ceva de citit, adăugă.

Nu-mi plăcea modul în care lumina se răsfrîngea pe fața lui cînd se apleca deasupra fiecărei flăcări noi, și m-am străduit să privesc mai degrabă spre titlurile cărților. Veni lîngă mine cînd m-am oprit în fața șirurilor de volume și manuscrise în arabă pe care le remarcasem mai devreme. Spre ușurarea mea, era totuși la aproape doi metri distanță, dar prezența lui emana un miros înțepător, și am încercat să-mi alung senzația vagă de leșin. Trebuie să mă controlez, mi-am spus; nu aveam de unde să știu ce îmi va aduce noaptea asta.

– Văd că ai descoperit una dintre comorile mele, observă el cu o umbră de satisfacție în vocea înghețată. Acestea sînt posesiunile mele otomane. Unele dintre ele sînt foarte vechi, din primele zile ale diabolicului

lor imperiu, iar pe raftul de aici sînt volume din ultimul lor deceniu. Nu-ți poți imagina, adăugă zîmbind în lumina pîlpîindă, ce satisfacție a fost pentru mine să le văd civilizația stingîndu-se. Credința lor n-a murit încă, desigur, dar sultanii au dispărut pentru totdeauna, iar eu le-am supraviețuit.

M-am gîndit pentru o clipă că va începe să rîdă, dar următoarele lui cuvinte au avut un ton grav:

– Sînt aici cărți de valoare, scrise pentru sultan, despre numeroasele teritorii stăpînite de el. Aceasta, precizează Dracula atingînd marginea unui rulou, este istoria lui Mahomed – să-i putrezească sufletul în iad! – scrisă de un istoric creștin devenit lingăul lui. Și el să putrezească în iad! Am încercat să-l găsesc eu însumi pe istoricul acela, dar a murit înainte de a putea ajunge la el. Aici sînt relatări despre campaniile lui Mahomed, scrise de lingușitorii lui, și o cronică a cuceririi Marii Cetăți. Nu citești în arabă?

– Foarte puțin, am mărturisit.

– Ah! exclamă oarecum amuzat. Eu am avut ocazia să le învăț limba și scrierea cînd am fost prizonierul lor. Știai că am fost zălog la ei?

Am încuviințat, încercînd să nu-l privesc.

– Da, tatăl meu m-a predat tatălui lui Mahomed, ca un gaj că nu va porni război împotriva imperiului. Imaginează-ți, Dracula un pion în mîinile necredincioșilor! Dar n-am irosit deloc timpul acolo; am învățat despre ei tot ce-am putut, pentru a-i întrece pe toți. Atunci mi-am jurat că voi face istorie, nu voi fi o victimă a ei.

Vocea îi era atît de pătimașă, încît am ridicat privirea spre el în ciuda reținerilor anterioare și am văzut ferocitatea oglindită în trăsături, ura, colțurile răsucite în sus ale gurii sub mustața lungă. Apoi izbucni în rîs, și sunetul nu era cu nimic mai puțin cutremurător.

– Eu am triumfat, iar ei au dispărut. Apoi, atingînd o copertă de piele elegant lucrată, adăugă: Sultanului îi era atît de frică de mine, încît a fondat un ordin cavaleresc ca să mă vîneze. Mai există cîțiva dintre ei, undeva în Țarigrad – o pacoste. Dar sînt tot mai puțini, rîndurile lor se subțiază, în vreme ce robii mei sînt mereu mai mulți, în toată lumea. Vino, spuse apoi către mine, îndreptîndu-și spatele. Îți voi arăta și alte comori ale mele, iar tu va trebui să-mi spui cum propui să le cataloghezi pe toate.

Mă conduse de la o secțiune la alta, arătîndu-mi cîte o raritate, și am constatat că presupunerile mele cu privire la structurarea colecțiilor erau corecte. Am văzut o vitrină întreagă plină cu manuale de tortură, unele datînd din Antichitate, trecînd prin închisorile Angliei medievale și camerele de tortură ale Inchiziției pînă la experimentele din vremea celui de-al Treilea Reich. Unele volume din perioada Renașterii conțineau gravuri reprezentînd instrumente de tortură sau scheme ale corpului uman. Într-o altă parte a încăperii se aflau volume despre ereziile religioase pentru care fuseseră utilizate multe dintre manualele acelea de tortură. Un colț era dedicat alchimiei, altul vrăjitoriei și al treilea filozofiilor celor mai ciudate.

Dracula se opri în fața unui raft masiv, pe care îl atinse cu o mișcare afectuoasă.

– Acesta prezintă un interes special pentru mine – și pentru tine deopotrivă, cred. Lucrările de aici sînt biografii ale mele.

Fiecare volum de acolo avea o anume legătură cu viața lui. Erau cărți scrise de istorici bizantini și otomani, unele dintre ele originale extrem de rare, plus numeroase reeditări în decursul anilor. Erau de asemenea broșuri medievale din Germania, Rusia, Ungaria, Constantinopol, toate referitoare la crimele sale. Despre multe dintre ele nici nu auzisem în cadrul cercetărilor mele, și am simțit un fior de anormală curiozitate, pînă ce mi-am amintit că nu mai aveam acum nici un motiv pentru a finaliza acele cercetări. Am văzut și numeroase volume de folclor, începînd cu secolul al XVII-lea, axate pe legendele despre vampiri; mi s-a părut deopotrivă straniu și cumplit faptul că le inclusese atît de fățiș printre biografiile lui. Își sprijini mîna lată de una dintre primele ediții ale romanului lui Bram Stoker și zîmbi, dar nu spuse nimic. Apoi se îndreptă spre o altă secțiune.

– Cele de aici te vor interesa de asemenea în mod special. Sînt lucrări de istorie a secolului tău, XX. Un secol interesant – aștept cu nerăbdare anii ce vor urma. Pe vremea mea, un domnitor putea elimina elementele turbulente, doar cîte unul o dată. Voi faceți azi acest lucru cu o eficiență infinit mai mare. Ține seama, de exemplu, de progresele realizate de la blestematul tun care a doborît zidurile Constantinopolului la focul divin pe care țara ta adoptivă l-a aruncat asupra orașelor japoneze cu cîțiva

ani în urmă. Schiță către mine o vagă plecăciune curtenitoare, de admirație și felicitare, după care continuă: Probabil că ai citit deja multe dintre aceste lucrări, domnule profesor, dar poate că acum le vei răsfoi privindu-le dintr-o nouă perspectivă.

În cele din urmă îmi permise să mă așez din nou lîngă foc, unde am găsit altă porție de ceai fierbinte așteptîndu-mă. Cînd ne așezarăm amîndoi pe scaune, se întoarse spre mine.

– Curînd, va trebui să iau și eu o gustare, spuse încet. Dar mai întîi am să-ți pun o întrebare.

Mîinile începură să-mi tremure, în ciuda intenției mele de a mă stăpîni. Încercasem pînă în acel moment să-i vorbesc cît mai puțin posibil, fără a-i stîrni furia.

– Te-ai bucurat de ospitalitatea mea, așa cum o pot oferi eu aici, și de încrederea mea nemărginită în talentele tale. Vei avea parte de o viață eternă, la care puține ființe pot spera. Ești liber să dispui cum vrei de cea mai strălucită arhivă de felul ei, din cîte există pe fața pămîntului. Opere rare îți stau la dispoziție, opere care acum nu mai există nicăieri altundeva. Toate acestea sînt ale tale. Se fîțîi în scaun, ca și cum îi era greu să stea complet nemișcat mai mult timp, apoi continuă: În plus, ești un om cu o rațiune și o imaginație deosebite, de o acuratețe extremă și cu o judecată profundă. Am multe de învățat de la metodele tale de cercetare, de la modul în care îți sintetizezi sursele și de la imaginația de care dispui. Pentru toate aceste calități, ca și pentru marea cunoaștere pe care ele o alimentează, te-am adus aici, în mijlocul comorilor mele.

Făcu din nou o pauză. Îi urmăream trăsăturile, incapabil să-mi întorc privirea în altă parte. El se uita în foc.

– Cu onestitatea ta fermă, poți desluși lecțiile istoriei, continuă Dracula. Istoria ne-a învățat că omul e rău din fire, de o răutate sublimă. Binele nu e perfectibil; maleficul e. De ce să nu-ți folosești atunci calitățile în slujba a ceea ce este perfectibil? Îți cer, prietene, să mi te alături de bunăvoie în cercetările mele. Dacă vei accepta, te vei scuti pe tine de o mare suferință, iar pe mine de multe necazuri. Împreună vom duce munca de istoric dincolo de orice limite cunoscute azi. Nu există puritate mai mare decît cea a chinurilor istoriei. Tu vei avea ceea ce-și dorește orice istoric: pentru tine, istoria va fi realitate. Ne vom spăla pe mîini în sînge.

Își întoarse întreaga forță a privirii spre mine, cu ochii ce îi scînteiau, cunoscători, și cu buzele rubinii întredeschise. Ar fi fost un chip de o inteligență desăvîrșită, dacă nu l-ar fi animat o ură atît de feroce. M-am străduit să nu mă prăbușesc, să nu mă reped la el în secunda aceea, să nu mă arunc în genunchi în fața lui, să nu-i cedez controlul asupra mea. Era un conducător, un suveran; nu tolera nici un refuz. Am invocat dragostea pentru tot ce avusesem în viața mea și am rostit cuvîntul cît de ferm am izbutit:

– Niciodată.

Fața îi tresări, palidă, iar nările și buzele îi zvîcniră.

– În mod cert ai să mori aici, domnule profesor, spuse încercînd parcă să-și controleze glasul. Nu vei părăsi niciodată încăperile acestea viu, deși vei ieși de aici într-o nouă viață. De ce să nu-ți oferi o posibilitate de alegere în privința asta?

– Nu, am replicat cît de blînd am putut.

Se ridică, amenințător, și zîmbi.

– Atunci vei lucra pentru mine împotriva voinței tale.

O întunecime începu să se închege în fața ochilor mei și mi-am adunat toate rezervele interne de... de ce oare? Pielea a început să mă furnice și stele mi-au apărut în jur, pe fondul semiobscurității din sală. Cînd s-a apropiat, i-am văzut fața nedisimulată – o imagine atît de cumplită încît acum nu mi-o mai pot aminti, deși am încercat. Apoi n-am mai știut nimic un timp îndelungat.

M-am trezit în sarcofagul meu, în beznă, și am crezut că e din nou prima zi, prima mea trezire aici, pînă cînd mi-am dat seama că știu bine unde mă aflu. Eram slăbit, mult mai slăbit de data aceasta, iar rana de la gît supura și zvîcnea. Pierdusem sînge, dar nu atît de mult încît să mă răpună complet. După o vreme am reușit să mă mișc, să ies tremurînd din închisoarea mea. Mi-a revenit în minte clipa în care îmi pierdusem cunoștința. La lumina lumînărilor care mai ardeau încă, l-am văzut pe Dracula dormind din nou în mormîntul lui. Avea ochii deschiși, sticloși, buzele roșii, iar mîna încleștată pe pumnal. M-am întors cu spatele, cu trupul și sufletul covîrșite de oroare și m-am ghemuit lîngă foc, încercînd să mănînc ce am găsit acolo. Aparent avea de gînd să mă distrugă treptat, poate să-mi lase deschisă pînă în ultimul moment posibilitatea de alegere oferită cu o noapte în urmă, astfel încît să-i pot pune la dispoziție

întreaga forță a unei minți dornice și binevoitoare. Eu am însă acum un singur țel – ba nu, două: să mor cu personalitatea mea cît mai intactă posibil, în speranța diminuării relelor cumplite pe care le voi face odată ce voi deveni un mort viu, și să rămîn în viață suficient timp pentru a scrie cît mai mult, deși probabil că aceste file vor putrezi aici, necitite vreodată. Aceste ambiții sînt singurele lucruri care mă mai susțin. E o soartă mai rea decît orice m-ar fi putut cutremura vreodată.

Ziua a treia

Nu mai sînt foarte sigur ce zi e; încep să cred că au mai trecut și alte zile sau că am visat timp de cîteva săptămîni, ori că răpirea mea s-a produs acum o lună. În orice caz, e a treia oară cînd scriu. Mi-am petrecut ziua examinînd biblioteca, nu pentru a împlini dorința lui Dracula de a o cataloga, ci pentru a afla din ea ceva ce ar putea fi de folos cuiva – dar în van. Voi scrie doar că am descoperit azi că Napoleon și-a asasinat doi generali în primul său an ca împărat – decese despre care n-am văzut pomenindu-se nicăieri pînă acum. Am examinat de asemenea o scurtă lucrare a Anei Comnena, istoricul bizantin, intitulată Tortura autorizată de împărat pentru binele poporului *– dacă greaca mea e corectă. În secția destinată alchimiei am găsit un volum extraordinar ilustrat al Cabalei, provenind poate din Persia. Pe rafturile cu lucrări despre erezii am dat peste o evanghelie bizantină a Sfîntului Ioan, dar e ceva în neregulă cu începutul textului: se referă la întuneric, nu la lumină. Va trebui s-o răsfoiesc cu atenție. Am descoperit și un volum englez din 1521 – este datat – intitulat* Filosofia grozăveniei *–, o lucrare despre Carpați despre care am auzit, dar nu credeam că mai există.*

Sînt prea obosit și prea slăbit pentru a studia aceste texte așa cum aș putea în alte condiții – și cum ar trebui –, dar, îndată ce văd o lucrare nouă și ciudată, o iau cu o pasiune disproporționată față de teribila mea neputință. Acum trebuie să dorm puțin, cît doarme și Dracula, ca să pot face față următoarelor încercări oarecum odihnit, orice ar fi să se mai întîmple.

Ziua a patra?

Simt că mintea începe să mi se destrame; oricît aș încerca, nu pot aprecia corect trecerea timpului și nici eforturile mele de a cerceta biblioteca.

Nu mă simt pur și simplu slăbit, ci bolnav, iar azi am avut o senzație care mi-a trimis o durere nouă în ceea ce mi-a mai rămas din inimă. Mă uitam la o lucrare din arhiva nepereche despre tortură a lui Dracula, cînd am văzut într-un elegant volum francez proiectul unei noi mașinării menite să smulgă capul instantaneu de pe trup. Exista și o gravură ilustrativă – segmentele mașinăriei și omul elegant îmbrăcat al cărui cap teoretic fusese separat de corpul lui la fel de teoretic. Uitîndu-mă la această schiță, n-am resimțit doar dezgust față de menirea mașinăriei, doar surprindere văzînd starea excelentă a cărții, ci și o bruscă dorință de a vedea scena respectivă pe viu, de a auzi strigătele mulțimii și de a privi revărsarea sîngelui peste jaboul de dantelă și jacheta din catifea. Fiecare istoric cunoaște setea de a trăi realitatea trecutului, dar sentimentul meu a fost ceva nou, un soi de foame diferită. Am azvîrlit cartea deoparte, mi-am lăsat capul pe masă și am plîns pentru prima dată de la începutul prizonieratului meu. Nu mai plînsesem de ani întregi – de fapt de la înmormîntarea mamei mele. Gustul sărat al propriilor lacrimi m-a alinat puțin: era atît de obișnuit!

Ziua

Monstrul doarme, dar toată ziua de ieri nu mi-a vorbit deloc, decît pentru a mă întreba cum decurge catalogarea și a-mi examina eforturile timp de cîteva minute. Sînt prea obosit pentru a mai continua acum și chiar pentru a mai scrie mult. Mă voi așeza în fața focului și voi încerca acolo să-mi revin puțin în fire.

Ziua

Noaptea trecută m-a așezat din nou în fața focului, de parcă am fi întreținut încă o conversație civilizată, și mi-a spus că va muta biblioteca în curînd, mai curînd decît intenționase inițial, din cauza unei amenințări care se apropia.

– Aceasta va fi ultima ta noapte, după care te voi părăsi aici pentru scurt timp, îmi spuse, dar vei veni la mine cînd te voi chema. Apoi îți vei putea relua activitatea într-un loc nou, mai sigur. Mai tîrziu vom vedea dacă te pot trimite afară, în lume. Gîndește-te cît de bine poți la

cei pe care mi-i vei aduce, pentru a ne ajuta în misiunea noastră. Deocamdată, te voi lăsa unde nu vei putea fi găsit, în nici un caz.

Zîmbi, drept care privirea mi se înceţoşă, şi am încercat să-mi îndrept atenţia mai degrabă spre foc.

– Ai fost foarte încăpăţînat. Te vom ascunde, poate, în chip de relicvă sfîntă.

N-am avut nici o dorinţă de a-l întreba ce voise să spună prin asta.

Prin urmare, e doar o chestiune de timp foarte scurt pînă ce-mi voi încheia viaţa de muritor. Acum îmi folosesc întreaga energie pentru a mă întări în vederea ultimelor momente. Am grijă să nu mă gîndesc la cei pe care i-am iubit, în speranţa că aşa voi fi mai puţin înclinat să mă gîndesc la ei în starea blestemată în care voi intra. Voi ascunde aceste pagini în cea mai frumoasă carte pe care am găsit-o aici – una dintre puţinele de aici care nu-mi stîrneşte o plăcere oripilată –, iar apoi voi ascunde şi cartea, astfel încît să nu mai aparţină acestei arhive. Ah, dacă m-aş putea încredinţa şi eu neantului odată cu ea! Simt asfinţitul apropiindu-se, undeva în lume, acolo unde mai există încă lumină şi întuneric, şi îmi voi folosi puţina energie de care mai dispun pentru a rămîne eu însumi pînă în ultima clipă. Dacă există ceva bun în istorie, în propriul trecut, în viaţa mea, îl invoc acum. Îl invoc cu întreaga pasiune cu care am trăit.

Capitolul 74

„Helen atinse fruntea tatălui ei cu două degete, dîndu-i parcă o binecuvîntare și încercînd să-și rețină lacrimile.

– Cum îl putem scoate de aici? Vreau să-l înmormîntez.

– Nu avem timp, am replicat amar. Ar fi vrut să scăpăm de aici vii, sînt sigur.

Mi-am scos haina și am întins-o ușor deasupra lui, acoperindu-i fața. Capacul din piatră era prea greu pentru a-l pune la loc. Helen luă de jos micul pistol, verificîndu-l atentă, în ciuda emoției care o stăpînea.

– Biblioteca, șopti ea. Trebuie s-o găsim imediat. Și, cu o clipă în urmă, ai auzit ceva?

Am încuviințat.

– Cred că da, dar n-aș putea spune de unde venea.

Am ascultat amîndoi cu atenție. Liniștea ne învăluia neîntreruptă. Helen începu să verifice zidurile, pipăindu-le fără a lăsa pistolul din mînă. Lumina lumînării era frustrant de slabă. Am căutat de colo-colo, peste tot, pipăind și apăsînd în pereți. N-am găsit nici o nișă, nici o piatră ieșită în afară, nici o posibilă deschidere, nimic suspect.

– Trebuie să fie aproape întuneric afară, murmură Helen.

– Știu. Probabil că mai avem vreo zece minute, după care ar trebui să ieșim de aici, sînt sigur.

Am parcurs din nou mica încăpere, verificînd fiecare centimetru pătrat. Aerul era rece, mai ales acum, că nu mai aveam haina pe mine, dar sudoarea începuse să-mi curgă pe spate.

– Poate că biblioteca e în altă parte a bisericii sau în fundație.

– Trebuie să fie complet ascunsă, probabil sub pămînt, răspunse Helen în șoaptă. Altfel ar fi aflat cineva despre ea, cu mult timp în urmă. Și, dacă tata e în mormîntul acesta...

Nu-și sfîrși fraza, dar știam că era vorba despre întrebarea care nu-mi dăduse pace încă din prima clipă de șoc, cînd îl văzusem pe Rossi acolo: unde era Dracula?

– Aici nu e nimic neobișnuit?

Helen privea acum spre plafonul boltit și jos, încercînd să-l atingă cu vîrful degetelor.

– Eu nu văd nimic.

Apoi un gînd neașteptat mă îndemnă să smulg o lumînare de pe suport și să mă ghemuiesc la podea. Helen îmi urmă rapid exemplul.

– Da, murmură.

Am atins cu mîna dragonul sculptat în partea verticală a primei trepte de jos. Îl atinsesem cu degetele prima dată cînd coborîsem în criptă, dar acum l-am împins cu putere, lăsîndu-mă pe el cu toată greutatea. Era nemișcat. Dar mîinile sensibile ale lui Helen pipăiau deja pietrele din jur și imediat găsi una mobilă: se desprinse și rămase pur și simplu în mîna ei ca un dinte scos, din locul în care fusese zidită, chiar lîngă dragon. O gaură mică, neagră se căsca în urma ei; mi-am trecut brațul prin ea, bîjbîind, dar n-am găsit nimic. Helen își strecură și ea mîna în deschizătură, pipăind spre dragon, în spatele acestuia.

– Paul! strigă înăbușit.

I-am urmat mîna în întuneric. Era un mîner acolo, un mîner mare, din fier rece, și, cînd l-am împins, dragonul s-a ridicat cu ușurință din locul lui, fără a deranja nici o piatră în jur și nici treapta următoare. Era o lucrătură frumos dăltuită, cu un mîner metalic de forma unui animal cu coarne – probabil pentru a-l trage și a-l închide în urma ta cînd coborai treptele înguste ce se vedeau acum în fața noastră. Helen luă o a doua lumînare, iar eu am înhățat chibriturile. Am intrat mergînd în mîini și genunchi – mi-am amintit brusc de juliturile și zgîrieturile lui Rossi, de hainele lui rupte, și m-am întrebat dacă fusese tîrît

oare de mai multe ori prin această deschidere; curînd însă, ne-am putut ridica în picioare pe trepte.

Aerul care ne-a întîmpinat era extrem de umed și de rece și m-am forțat să-mi controlez tremurul interior și să-i țin ferm brațul lui Helen, care tremura și ea. La capătul celor cincisprezece trepte începea un pasaj cufundat într-o beznă infernală, deși lumina lumînărilor revela suporturi de fier prinse sus în ziduri, ca și cum trecerea ar fi fost odinioară iluminată. La capătul pasajului – mi s-a părut că sînt circa cincisprezece pași, fiindcă am avut grijă să-i număr – se afla o ușă dintr-un lemn greu și vizibil foarte vechi, ruptă în partea de jos, cu același mîner ciudat de mai înainte – un animal cu coarne lungi, din fier turnat. Mai mult am simțit decît am văzut cum Helen ridică pistolul. Ușa era ferm înțepenită, dar, examinînd-o îndeaproape, am constatat că era zăvorîtă pe partea noastră. Am împins ivărul cu toată greutatea mea, și apoi am deschis ușa cu o groază lentă, care aproape că mi-a înghețat sufletul.

Înăuntru, așa slabă cum era, lumina lumînărilor dezvălui o încăpere vastă. Lîngă ușă erau mese, mese lungi de o soliditate străveche, și rafturi goale. Aerul din sală era surprinzător de uscat după umiditatea înghețată a celui din pasaj, de parcă ar fi avut un sistem secret de ventilație sau ar fi fost săpată în adîncurile protectoare ale pămîntului. Am rămas locului, agățați unul de altul, și am ascultat intens, dar nici un sunet nu se auzea în încăpere. Îmi doream din tot sufletul să putem vedea dincolo de beznă. Următorul lucru intrat în raza noastră de lumină a fost un sfeșnic cu brațe, plin de lumînări pe jumătate arse; le-am aprins imediat pe toate și am văzut în jur dulapuri înalte. Am privit cu precauție într-unul din ele. Era gol.

– Asta e biblioteca? am întrebat. Nu-i nimic aici!

Am rămas iar nemișcați, ascultînd, iar pistolul lui Helen lucea în lumina vie. Mi-am spus că ar fi trebuit să mă ofer să-l țin eu, să-l folosesc la nevoie, dar nu pusesem niciodată mîna pe o armă, iar ea – știam bine – țintea perfect.

– Paul, uite!

Arătă cu mîna liberă, și am văzut lucrul care-i atrăsese privirea.

– Helen, am început, dar ea pornise deja.

După o secundă lumina lumînării mele învălui o masă aflată pînă atunci în întuneric, o masă mare, din piatră. O fracțiune de secundă mai tîrziu mi-am dat seama că nu e de fapt o masă, ci un altar... ba nu, nici un altar... un sarcofag. Și mai era unul în apropiere; să fi fost aceasta un fel de continuare a criptei, un loc în care stareții săi puteau odihni în pace, departe de torțele bizantinilor și de catapultele otomane? Apoi am văzut, dincolo de ele, un alt sarcofag, cel mai mare. Pe o latură a sa, săpat în piatră, se afla un singur cuvînt: DRACULA. Helen ridică pistolul, iar eu mi-am încleștat mîna pe par. Făcu un pas înainte, și am urmat-o imediat.

În acea clipă am auzit zgomote în spatele nostru, la distanță, tropăit de pași și foșnet de trupuri grăbite, care aproape că au acoperit sunetul ușor ce a răsunat în întunecimea de dincolo de mormînt, ca de pămînt uscat răscolit. Am țîșnit amîndoi înainte, ca un singur om, și am privit înăuntru: sarcofagul cel mare nu avea lespede deasupra și era gol, ca și celelalte două, de fapt. Iar sunetul acela... undeva în întuneric, o creatură mică își croia drum printre rădăcinile copacilor.

Helen ținti și trase în întuneric, stîrnind un trosnet de pămînt și pietriș; m-am repezit înainte, cu lumînarea. Capătul bibliotecii se înfunda, cu cîteva rădăcini de copaci atîrnînd din plafonul boltit. În nișa din peretele din spate, unde se aflase poate odată o icoană, am văzut o dîră neagră pe pietrele goale. Sînge? Umezeală infiltrată din pămînt?

Ușa din spatele nostru se deschise brusc și ne-am răsucit amîndoi în loc, fără ca eu să dau drumul brațului liber al lui Helen. În fața noastră au apărut un felinar mare, lanterne, siluete alergînd și strigînd. Era Ranov și, alături de el, un ins înalt, a cărui umbră s-a repezit parcă gata să ne înghită: Géza József, urmat îndeaproape de fratele Ivan, îngrozit. În spatele lui venea un funcționar mărunțel și vînjos, în costum, cu pălărie și cu o mustață neagră, groasă. Și mai era o siluetă, una care se deplasa șontîc și al cărei mers încet – mi-am dat seama – trebuie să-i fi stînjenit la fiecare pas: Stoicev. Pe chipul lui se citea un straniu amestec de teamă, regret și curiozitate, iar pe obraz avea o vînătaie. Ochii lui se încrucișară cu ai noștri pentru un lung și dureros moment, iar apoi l-am văzut mișcîndu-și buzele, parcă mulțumindu-i lui Dumnezeu că ne-a găsit în viață.

Într-o fracțiune de secundă, Géza și Ranov s-au repezit asupra noastră. Ranov ațintea un pistol asupra mea, iar Géza altul asupra lui Helen, în vreme ce călugărul încremenise cu gura căscată, iar Stoicev aștepta, tăcut și prudent, în spatele lor. Funcționarul ședea în afara razei de lumină.

– Lasă arma jos, strigă Ranov către Helen, iar ea dădu drumul pistolului pe podea. Cu o mișcare lentă, am cuprins-o cu brațul. În lumina palidă a lumînărilor, fețele lor păreau mai mult decît sinistre – cu excepția figurii lui Stoicev. Mi-am dat seama că, dacă n-ar fi fost atît de speriat, ar fi îndrăznit chiar să ne surîdă.

– Ce mama dracului faceți voi aici? se răsti Helen la Géza înainte ca eu s-o pot opri.

– Dar voi ce mama dracului faceți aici, draga mea? ripostă el.

Părea mai înalt ca oricînd, îmbrăcat în pantaloni și cămașă de culoare deschisă, cu bocanci grei în picioare. La conferință nu-mi dădusem seama cît de mult îl urăsc.

– Unde e? mîrîi Ranov, privind cînd la mine, cînd la Helen.

– E mort, am replicat eu. Ați venit prin criptă, trebuie să-l fi văzut!

Ranov se încruntă.

– Despre ce vorbești?

Ceva, poate un instinct deprins de la Helen, m-a împiedicat să spun mai multe.

– La cine te referi? întrebă ea rece.

Géza își aținti pistolul mai bine asupra ei.

– Știi la cine mă refer, Elena Rossi. Unde e Dracula?

Era ușor de răspuns la întrebarea asta, și am lăsat-o pe Helen să înceapă.

– Nu-i aici, evident, replică ea pe cel mai obraznic ton al ei. Poți examina mormîntul.

La aceste cuvinte, micul funcționar făcu un pas în față și păru că vrea să spună ceva.

– Stai cu ei, îi ceru Ranov lui Géza.

Bulgarul înaintă precaut printre mese, privind mereu în jur; era clar că nu mai fusese aici niciodată. Funcționarul îl urmă fără un cuvînt. Cînd ajunseră la sarcofag, Ranov ridică lanterna și pistolul, privind cu prudență înăuntru.

– E gol, îi spuse lui Géza, apoi se întoarse către celelalte două sarcofage, mai mici. Ce-i asta? Veniți încoace și ajutați-mă!

Supuși, călugărul și funcționarul se apropiară. Stoicev îi urmă încet, și mi s-a părut că zăresc o lumină pe figura lui cînd privi în jur, la mesele și la dulapurile goale; nu puteam decît bănui ce crede el despre acest loc. Ranov privea deja în sarcofag.

– Gol, spuse cu obidă. Nu-i aici. Căutați prin încăpere.

Géza porni printre mese, iluminînd cu lanterna fiecare perete, deschizînd dulapuri.

– L-ați văzut sau l-ați auzit?

– Nu, am răspuns, mai mult sau mai puțin adevărat.

Mi-am zis că voi considera expediția aceasta un succes numai dacă n-o vor răni pe Helen, dacă o vor lăsa să plece; n-aș mai cere de la viață nimic altceva, niciodată. Și mi-a trecut prin minte, cu o recunoștință fugară, că Rossi scăpase de toată această situație.

Géza bombăni ceva ce trebuie să fi fost o înjurătură în maghiară, fiindcă Helen dădu să surîdă, în ciuda armei ațintite asupra ei.

– N-are nici un rost, spuse el după o clipă. Mormîntul din criptă e gol, la fel ca și cel de aici. Iar el nu se va întoarce niciodată în acest loc, din moment ce noi l-am găsit.

Am avut nevoie de cîteva secunde pentru a asimila înțelesul cuvintelor lui. Mormîntul din criptă era gol? Și atunci, unde dispăruse trupul lui Rossi, cînd noi îl lăsasem acolo?

Ranov se întoarse spre Stoicev.

– Spune-ne ce e aici.

În sfîrșit coborîseră amîndoi armele, și am tras-o pe Helen spre mine – gest la care Géza mi-a aruncat o privire urîtă, deși a rămas tăcut.

Stoicev își ridică lanterna, ca și cum ar fi așteptat acest moment, apoi se îndreptă spre cea mai apropiată masă și bătu cu palma în tăblia ei.

– Cred că sînt din stejar, spuse rar, iar după model ar putea fi medievale. Se uită sub masă, la încheietura unui picior, bătu cu degetul într-un dulap și continuă: Dar nu știu prea multe despre mobilier.

Noi așteptam, în tăcere. Géza trase un șut uneia dintre mese.

– Ce-o să-i spun ministrului culturii? Valahul acela ne aparținea nouă! A fost prizonierul ungurilor, iar țara lui era teritoriu maghiar!

– De ce să nu ne certăm pe tema asta după ce-l găsim? mîrîi Ranov.

Am realizat într-o fracțiune de secundă că singura limbă în care se puteau înțelege era engleza și că se disprețuiau reciproc. În momentul acela mi-am dat seama de cine-mi amintea Ranov. Cu fața lui latră și mustața groasă, neagră, semăna cu fotografiile lui Stalin în tinerețe, pe care le văzusem odată. Oamenii ca Ranov și Géza provoacă daune minime doar fiindcă puterea lor e minimă.

– Spune-i mătușii tale să aibă mai multă grijă cu convorbirile telefonice, o sfătui Géza, aruncîndu-i o privire otrăvită, și Helen se strînse lîngă mine. Acum, lasă-l pe afurisitul ăsta de călugăr să păzească locul, adăugă ungurul privind spre Ranov, iar acesta spuse ceva ce-l făcu pe bietul frate Ivan să se înfioare.

În acea clipă, fasciculul lanternei lui Ranov se îndreptă brusc într-o nouă direcție, în vreme ce îl agita de colo-colo, examinînd mesele. Lumina căzu pe figura funcționarului în costum negru, cu pălărie pe cap, care ședea mut lîngă sarcofagul gol al lui Dracula. Poate că nu i-aș fi remarcat cîtuși de puțin figura, dacă n-ar fi avut expresia aceea bizară – o expresie de mîhnire personală, brusc iluminată de lanternă. I-am văzut atunci bine chipul, numai piele și os sub mustața ciudată și licărul familiar al ochilor.

– Helen! am strigat. Uite!

Ea îl privi fix, iar Géza se întoarse imediat.

– Ce e?

– Omul acela... Helen era siderată. Omul de acolo... este...

– Este un vampir, am strigat. Ne-a urmărit de la universitate, din America.

Abia începusem să vorbesc, cînd creatura se și repezi. Trebuia să vină drept spre noi pentru a scăpa, izbindu-se de Géza, care încercă să-l prindă, și trecînd pe lîngă Ranov. Acesta se dovedi mai rapid: îl înhăță, se ciocniră dur, apoi Ranov se trase înapoi cu un salt, țipînd, iar bibliotecarul o luă din nou la fugă. Ranov se întoarse și trase în silueta alergîndă, care nu apucase să se depărteze decît cîțiva metri. În prima secundă nu se clătină, de parcă bulgarul trăsese în aer. Apoi bibliotecarul dispăru atît de brusc, încît n-am fost sigur dacă a ajuns la pasaj sau s-a evaporat pur și simplu în fața ochilor noștri. Ranov alergă după el, trecu de ușă, dar se întoarse aproape imediat. Avea fața albă, iar acolo unde își încleștase mîna pe țesătura ruptă a hainei

începuse să i se prelingă un fir de sînge. După un lung moment, întrebă cu vocea tremurîndă:

– Ce mama naibii mai e și asta?

Géza clătină din cap.

– Dumnezeule, te-a mușcat! exclamă el, retrăgîndu-se cu un pas. Iar eu am fost de atîtea ori singur cu individul acela! Mi-a zis că-mi poate spune unde îi găsim pe americani, dar niciodată n-a mărturisit că e...

– Firește că nu ți-a spus, ricană Helen, deși mă străduiam s-o liniștesc. Voia să-și găsească stăpînul, să ne urmeze pe noi pînă la el, nu să te ucidă pe tine. I-ai fost mai util așa. El ți-a dat notițele noastre?

– Taci!

Géza părea pe punctul de a o lovi, dar am sesizat teama și uluiala din glasul lui și am tras-o încet deoparte.

– Haideți!

Ranov ne mîna iar cu arma, ținîndu-și o mînă la umărul rănit.

– Ne-ați fost de foarte puțin ajutor. Vreau să vă văd în Sofia și la bordul unui avion cît mai repede cu putință. Sînteți norocoși că nu avem permisiunea de a vă face dispăruți; ar fi prea complicat.

Am crezut că ne va lovi cu piciorul, așa cum făcuse Géza cu masa, dar el se întoarse și ne împinse cu bruschețe afară din bibliotecă. Îi ceruse lui Stoicev să meargă în frunte și, cu o strîngere de inimă, m-am gîndit prin ce trecuse bătrînul în cursul acestei vînători grăbite. În mod cert, Stoicev nu dorise să fim urmăriți; fusesem sigur de acest lucru văzîndu-i în primul moment expresia îndurerată. Ajunsese oare înapoi la Sofia înainte să-l oblige ei să se întoarcă și să ne urmărească? Speram ca reputația lui internațională să-l protejeze de alte abuzuri, așa cum se întîmplase și în trecut. Dar Ranov... Asta era cea mai rea parte. Ranov avea să se întoarcă, infectat, la îndatoririle sale din poliția secretă. M-am întrebat dacă Géza va încerca să facă ceva în privința asta, dar expresia de pe figura lui era atît de amenințătoare, încît n-am îndrăznit să scot un cuvînt.

Am privit o dată înapoi, din prag, la sarcofagul princiar aflat acolo de aproape cinci sute de ani. Ocupantul său putea să fie oriunde acum sau în drum spre nicăieri. La capătul scărilor ne-am tîrît unul cîte unul prin deschiderea îngustă – m-am rugat să nu se descarce vreuna dintre arme – și acolo am văzut ceva foarte straniu. Relicvariul Sfîntului

Petko era deschis, pe piedestalul său. Probabil că avuseseră niște unelte cu care îl deschiseseră, din moment ce noi nu reușisem. Lespedea de marmură de dedesubt era din nou la locul ei, acoperită cu țesătura brodată, nederanjată. Helen îmi aruncă o privire goală. Privind spre relicvariu cînd am trecut pe lîngă el, am văzut cîteva fragmente de os, un craniu – tot ce mai rămăsese din martirul respectiv.

Afară din biserică, în noapte, erau o mulțime de oameni și de mașini; Géza venise, se pare, cu însoțitori, dintre care doi păzeau acum ușile bisericii. Dracula n-a fugit în nici un caz pe aici – mi-am spus. Munții se înălțau deasupra noastră, mai negri decît cerul întunecat. Cîțiva săteni aflaseră despre sosirea străinilor și se apropiaseră cu torțe aprinse; se traseră înapoi, tensionați, cînd apăru Ranov, zgîindu-se la haina lui ruptă și însîngerată. Stoicev mă prinse de braț și se apropie de urechea mea.

– Noi l-am închis, șopti.

– Poftim?

– Eu și călugărul am coborît primii în criptă, în timp ce... în timp ce brutele acelea vă căutau prin pădure și prin biserică. L-am văzut pe bărbatul din mormînt – nu era Dracula – și mi-am dat seama că ați fost acolo. Am închis sarcofagul, iar cînd au coborît și ei, au deschis numai relicvariul. Erau atît de furioși, încît am crezut că vor azvîrli pe jos osemintele bietului sfînt.

Mi-a trecut prin minte că fratele Ivan era destul de vînjos, dar fragilitatea profesorului Stoicev ascundea probabil o forță rar întîlnită. Bătrînul mă privi cu intensitate.

– Dar cine era în mormîntul acela, dacă nu...

– Era profesorul Rossi, am șoptit.

Ranov deschise portierele mașinii, cerîndu-ne să urcăm. Stoicev îmi aruncă o privire rapidă, însă elocventă.

– Îmi pare rău.

Așa l-am lăsat pe dragul meu prieten să odihnească în Bulgaria, fie-i somnul liniștit pînă la sfîrșitul lumii.“

Capitolul 75

După aventura din criptă, salonul familiei Bora îmi părea a fi raiul pe pământ. Era o extremă ușurare să ne aflăm din nou acolo, cu cîte o ceașcă de ceai fierbinte în mîini – vremea se răcorise simțitor în săptămîna aceea, deși era deja iunie – și să-l vedem pe Turgut surîzîndu-ne de pe pernele divanului. Helen își scosese pantofii la ușă și încălțase niște papuci roșii cu ciucuri, oferiți de doamna Bora. Selim Aksoy era și el acolo, șezînd tăcut într-un colț, iar Turgut avea grijă să traducă, pentru el și pentru stăpîna casei, toate cuvintele noastre.

– Sînteți siguri că mormîntul era gol?

Era pentru a doua oară că Turgut ne punea această întrebare, părînd că nu-i vine să creadă. Am privit spre Helen.

– Foarte siguri. Ceea ce nu știm este dacă zgomotul pe care l-am auzit a fost făcut de Dracula fugind pe undeva, la sosirea noastră. Probabil că se întunecase deja afară și i-a fost deci ușor să se deplaseze de colo-colo.

– Și, desigur, dacă legenda e corectă, și-a putut schimba și înfățișarea, oftă Turgut. Blestemați să-i fie ochii! Ați fost foarte aproape să-l prindeți, prieteni, mai aproape decît a ajuns Garda Semilunii în cinci sute de ani. Mă bucur că n-ați fost uciși, dar îmi pare teribil de rău că nu l-ați putut distruge.

– Unde credeți că s-a dus? întrebă Helen aplecîndu-se în față, cu ochii sclipindu-i întunecați.

Turgut își mîngîie bărbia.

– Păi, draga mea, nu pot să fac presupuneri. Poate călători rapid și departe, dar n-am idee cît de departe s-ar duce. Într-un alt loc străvechi, sînt sigur, în vreo ascunzătoare neatinsă de secole. Trebuie să fi fost o lovitură pentru el necesitatea de a părăsi Sveti Gheorghi, dar înțelege probabil că locul acela va fi păzit pentru mult timp de acum înainte. Mi-aș da și brațul drept pentru a ști dacă a rămas undeva în Bulgaria sau a părăsit țara. Granițele și politica nu înseamnă mare lucru pentru el, sînt sigur.

– Nu credeți că ne va urmări? întrebă Helen simplu, dar ceva în înclinarea umerilor ei îmi sugeră că însăși această simplitate presupusese un efort din partea ei.

Turgut clătină din cap.

– Sper că nu, doamnă profesor. Aș crede mai degrabă că deja îi e cam frică de voi doi, din moment ce l-ați găsit, în vreme ce nimeni altcineva n-a reușit pînă acum s-o facă.

Helen nu răspunse, și îndoiala care se citea pe figura ei nu mi-a plăcut. Mi s-a părut că Selim Aksoy și doamna Bora o priveau și ei cu afecțiune; poate se întrebau cum de îi permisesem să se implice într-o situație atît de periculoasă, cu toate că izbutiserăm să ne întoarcem teferi. Turgut se întoarse spre mine.

– Îmi pare foarte rău pentru prietenul tău, Rossi. Mi-ar fi plăcut să-l întîlnesc.

– Iar eu știu că ați fi savurat reciproc compania celuilalt, am răspuns sincer, luînd mîna lui Helen.

Ochii ei se umpleau de lacrimi ori de cîte ori era pomenit numele lui Rossi, iar acum și-i feri, parcă în căutarea discreției.

– Mi-ar fi făcut plăcere să-l întîlnesc și pe profesorul Stoicev, oftă Turgut din nou, așezîndu-și ceașca pe măsuța din fața noastră.

– Ar fi fost extraordinar, am replicat, zîmbind la imaginea celor doi cărturari făcînd schimb de idei. V-ați fi putut explica unul altuia situația Imperiului Otoman și a Balcanilor medievali. Poate că vă veți întîlni într-o zi.

– Nu cred. Barierele dintre noi sînt înalte și... spinoase... așa cum erau între țar și pașă. Dar, dacă veți mai vorbi cu el sau dacă-i veți scrie, transmiteți-i neapărat salutările mele.

Nu mi-a fost deloc greu să-i promit așa ceva.

Selim Aksoy voia să ne adreseze o întrebare, și Turgut îl ascultă cu o privire gravă.

– Ne întrebam, spuse el apoi, dacă – în mijlocul pericolelor care vă înconjurau și al acelui întreg haos – ați văzut cumva cartea despre care amintea profesorul Rossi... despre viața Sfîntului Gheorghe, nu-i așa?

Rîsul lui Helen putea fi surprinzător de copilăresc cînd era cu adevărat încîntată și mi-am stăpînit pornirea de a o săruta acolo, în fața tuturor; abia dacă mai zîmbise de cînd plecasem de la mormîntul lui Rossi.

– E în servieta mea, am spus. Deocamdată.

Turgut ne privi uimit și a avut nevoie de cam mult timp pentru a-și aminti de îndatoririle sale de traducător.

– Și cum a ajuns acolo? întrebă în cele din urmă.

Helen tăcea, încă surîzînd, așa că am început eu explicațiile.

– Nu m-am mai gîndit la ea decît cînd am ajuns înapoi în Sofia, la hotel.

Nu, nu le puteam povesti întregul adevăr, așa că le-am oferit o versiune cuviincioasă. Întregul adevăr era că, atunci cînd rămăsesem în sfîrșit singuri, pentru zece minute, în camera de hotel a lui Helen, o luasem în brațe și îi sărutasem părul negru, strîngînd-o lîngă mine prin hainele murdare de pe drum, ca pe o altă parte a propriei ființe – jumătatea lipsă de care amintea Platon –, simțind nu numai ușurarea de a fi supraviețuit amîndoi și a ne putea îmbrățișa, nu numai frumusețea osaturii lungi și răsuflarea ei pe gîtul meu, ci și ceva inexplicabil de anormal în privința trupului ei, ceva dur și inegal. M-am tras înapoi și am privit-o, temător, văzîndu-i zîmbetul crispat și degetul dus la buze. Era doar un avertisment, o reamintire: amîndoi știam că în cameră fuseseră montate, probabil, microfoane.

După o secundă mi-a luat mîinile și mi le-a pus pe nasturii bluzei ei, mototolite și murdare în urma aventurilor prin care trecusem. Am descheiat-o fără a îndrăzni să gîndesc mai departe și i-am scos-o.

Am mai spus că, în acea vreme, lenjeria feminină era mult mai complicată, cu șnururi secrete, copci și compartimente ciudate – ca o armură. Înfășurată într-o batistă și caldă de la contactul cu pielea ei am găsit o carte – nu volumul de mari dimensiuni pe care mi-l imaginasem cînd ne spusese Rossi despre el, ci unul suficient de mic ca să-mi încapă în palmă. Cartea era legată în piele și lemn, cu un model complex în aur bătut cu smaralde, rubine, safire, lapislazuli și perle – un mic firmament de giuvaiere menite să preacinstească figura sfîntului din centru. Trăsăturile lui bizantine, delicate arătau ca și cum ar fi fost pictate cu numai cîteva zile în urmă, iar ochii mari, triști, atoateiertători păreau să-i urmărească pe ai mei.

Sprîncenele se ridicau ca două arce fine, nasul era lung și drept, iar gura, de o severitate tristă. Portretul avea o rotunjime, o deplinătate și un realism pe care nu le mai văzusem înainte în arta bizantină – o aură de descendență romană. Dacă n-aș fi fost deja îndrăgostit, aș fi putut spune că era cea mai frumoasă față pe care o văzusem vreodată, umană, dar și celestă totodată, sau celestă, dar și umană. La gît, pe robă, erau scrise cîteva cuvinte.

– În greacă, spuse Helen cu vocea mai slabă decît o șoaptă, ca o adiere în urechea mea. Sfîntul Gheorghe.

Pe partea din interior erau mici file de pergament în stare extraordinar de bună, fiecare acoperită cu un scris elegant, medieval, de asemenea în greacă. Ici și colo apărea cîte o pagină splendid ilustrată: Sfîntul Gheorghe înfigîndu-și sulița în botul unui balaur, sub privirile unei mulțimi de nobili; Sfîntul Gheorghe primind o coroană mică și aurită din mîinile lui Isus, care cobora cu ea de pe tronul său ceresc; Sfîntul Gheorghe pe patul de moarte, plîns de îngeri cu aripi roșii. Fiecare ilustrație era redată cu uimitoare detalii miniaturale. Helen înclină din cap și îmi trase din nou urechea mai aproape de gura ei, abia răsuflînd.

– Nu sînt specialistă în domeniu, dar cred că a fost lucrată pentru împăratul Constantinopolului – rămîne de văzut care anume. Aceasta e pecetea împăraților din ultima perioadă.

Pe partea din interior a copertei era desenat vulturul bicefal, care privea cu un cap în trecut, spre trecutul august al Bizanțului, și cu

celălalt înainte, spre viitorul său etern; totuși, pasărea nu fusese suficient de ageră pentru a prevedea că Imperiul avea să fie distrus de un necredincios arogant.

– Asta înseamnă că datează cel puțin din prima jumătate a secolului al XV-lea, am șoptit eu. Dinaintea cuceririi.

– Oh, cred că are o vechime mult mai mare. Tata... tata spunea că e foarte veche. Și vezi, însemnul de aici îl indică pe Constantin Porfirogenetul, care a domnit în... în prima jumătate a secolului al X-lea. A fost la putere înainte de fondarea mănăstirii de la Bacikovo. Vulturul trebuie să fi fost adăugat mai tîrziu.

Abia am avut puterea de a mai rosti următoarele cuvinte:

– Vrei să spui că volumul acesta are mai mult de o mie de ani?

Ținînd cartea cu grijă în ambele mîini, m-am așezat pe marginea patului, alături de Helen. Nici unul din noi n-a scos un cuvînt; vorbeam mai mult sau mai puțin din priviri.

– Este într-o condiție aproape perfectă. Și ai de gînd să scoți pe furiș o asemenea comoară din Bulgaria? Helen, am adăugat aruncîndu-i o privire, ți-ai ieșit din minți! Ce să mai zicem de faptul că aparține poporului bulgar?

Mă sărută, îmi luă cartea din mîini și o deschise la prima pagină.

– E un dar de la tatăl meu.

Pe partea din interior, coperta era acoperită cu un pliu adînc de piele, în care își strecură degetele.

– Am așteptat s-o putem deschide împreună, îmi spuse scoțînd un teanc de foi subțiri, acoperite cu un scris des, dactilografiat.

Am citit împreună, în tăcere, jurnalul chinuit al lui Rossi. Cînd am terminat, nici unul din noi n-a rostit un cuvînt, deși amîndoi plîngeam. Într-un tîrziu, Helen înfășură din nou cartea în batistă și o puse înapoi, în ascunzătoarea ei secretă, lipită de trup.

Turgut zîmbi cînd am încheiat versiunea diluată a acestei relatări.

– Dar mai am ceva să vă spun, ceva foarte important, am adăugat și le-am descris cumplitul prizonierat al lui Rossi în bibliotecă.

M-au ascultat privindu-mă gravi, neclintiți, iar cînd le-am povestit că Dracula știa despre existența Gărzii fondate de sultan pentru vînarea lui, Turgut oftă adînc.

– Îmi pare rău, am spus.

Traduse rapid pentru Selim, care își plecă fruntea și murmură ceva. Turgut încuviință.

– Sînt de aceeași părere cu el. După această veste cumplită înseamnă că trebuie să fim mult mai atenți în urmărirea lui Țepeș și să ne ferim pe cît posibil orașul de influența lui. Luminăția Sa Ocrotitorul Lumii exact asta ne-ar cere dacă ar mai fi în viață. Adevărat. Și ce veți face cu cartea cînd veți ajunge acasă?

– Știu pe cineva care are unele relații la o casă de licitații. Vom fi foarte precauți, firește, și vom aștepta o vreme înainte de a întreprinde ceva. Cred că o va achiziționa un muzeu, mai devreme sau mai tîrziu.

– Iar banii? Ce veți face cu atît de mulți bani?

– Încă ne mai gîndim, am replicat. Ceva în slujba binelui. Deocamdată nu știm ce.

Avionul spre New York decola la ora cinci, iar Turgut începu să se uite la ceas îndată ce am terminat ultimul prînz copios pe divanele din salonul lui. El avea un curs de susținut, din păcate, dar domnul Aksoy ne va conduce la aeroport cu un taxi. Cînd ne-am ridicat pentru a pleca, doamna Bora aduse o eșarfă din mătase fină, de culoare crem, brodată cu fir de argint, și o înnodă la gîtul lui Helen. Țesătura ascundea astfel uzura jachetei negre și gulerul murdar și toți am suspinat la unison – sau cel puțin eu, deși nu cred că am fost singurul. Chipul ei, deasupra eșarfei, avea un aer regal.

– Pentru ziua căsătoriei voastre, spuse doamna Bora și se ridică pe vîrfuri, sărutînd-o.

Turgut îi sărută la rîndul lui mîna.

– I-a aparținut mamei mele, spuse el simplu.

Fiindcă Helen nu mai avea glas, am vorbit eu în numele amîndurora, strîngîndu-le tuturor mîinile: le vom scrie, ne vom gîndi la ei. Iar viața fiind lungă, ne vom revedea la un moment dat.“

Capitolul 76

„Această ultimă parte a istoriei mele mi se pare cel mai dificil de redat, fiindcă începe cu atît de multă fericire, în ciuda tuturor celor întîmplate. Ne-am întors discret la universitate și ne-am reluat activitatea. Eu am fost încă o dată interogat de poliție, oficialitățile fiind satisfăcute, se pare, de faptul că deplasarea mea în străinătate avusese legătură cu temele de cercetare, nu cu dispariția lui Rossi. Ziarele aflaseră deja vestea dispariției lui și o transformaseră într-un mister local, pe care universitatea se străduia din răsputeri să-l ignore. Șeful de catedră m-a luat la întrebări, desigur, și evident că nu i-am spus nimic, cu excepția faptului că eram mîhnit, la fel ca toată lumea, din cauza lui Rossi. M-am căsătorit cu Helen în biserica parohială a părinților mei din Boston, în toamna aceea; nici chiar în mijlocul ceremoniei nu m-am putut stăpîni să nu remarc cît de goală și de banală era, cît de lipsită de orice fast.

Părinții mei au fost oarecum luați prin surprindere, firește, dar în cele din urmă n-au putut să n-o îndrăgească pe Helen. Nimic din duritatea ei nativă nu ieșea la iveală în preajma lor și, cînd îi vizitam în Boston, adesea o găseam rîzînd împreună cu mama la bucătărie, învățînd-o să gătească specialități ungurești sau discutînd antropologie cu tata, în biroul său înghesuit. În ceea ce mă privește, deși resimțeam durerea morții lui Rossi și frecventa melancolie pe care părea s-o stîrnească în

sufletul lui Helen, în acel prim an mi s-a părut că radiază de bucurie. Mi-am încheiat disertația sub îndrumarea unui alt profesor, al cărui chip a rămas pentru mine, pe parcursul întregului proces, învăluit în ceață. Nu-mi mai păsa de negustorii olandezi; voiam doar să-mi încheie studiile și să ne putem stabili undeva în mod confortabil. Helen a publicat un voluminos articol despre superstițiile rurale din Valahia, bine primit, și a început o disertație despre vestigiile tradițiilor transilvănene în Ungaria.

Și am mai scris împreună ceva, îndată ce ne-am întors în Statele Unite: un bilet către mama lui Helen, care avea să-i parvină prin grija mătușii Éva. Helen n-a îndrăznit să dea prea multe informații în el, dar i-a spus mamei, în cîteva cuvinte, că Rossi murise amintindu-și de ea cu dragoste. Apoi a sigilat plicul cu o expresie disperată.

– Îi voi povesti totul într-o zi, mi-a spus, atunci cînd îi voi putea șopti la ureche.

N-am știut niciodată dacă scrisoarea a ajuns la destinație, fiindcă nici mama și nici mătușa Éva n-au răspuns, iar în mai puțin de un an trupele sovietice au invadat Ungaria.

Intenționam ferm să trăim fericiți pînă la adînci bătrîneți și i-am spus soției mele, la scurt timp după ce ne-am căsătorit, că speram să avem copii. La început a clătinat din cap, atingînd cu o mișcare ușoară cicatricea de pe gît; știam ce vrea să spună. Dar expunerea fusese minimă, am subliniat, iar ea era o femeie puternică și sănătoasă. Odată cu trecerea vremii, însănătoșirea ei completă a părut să-i amorțească orice reticență și o vedeam privind cu jind spre cărucioarele de copii pe lîngă care treceam pe stradă.

Helen și-a luat doctoratul în antropologie în primăvara de după căsătoria noastră. Viteza cu care și-a scris disertația m-a făcut să mă rușinez; adesea mă trezeam în cursul acelui an la ora cinci dimineața, iar ea stătea deja la birou. Părea palidă și obosită, iar în ziua de după susținerea disertației, am găsit sînge pe așternut; Helen ședea alături, slăbită și distrusă: pierduse o sarcină. Așteptase să-mi facă o surpriză, dîndu-mi vestea cea bună. Cîteva luni după aceea a fost bolnavă și foarte tăcută. Disertația ei primise cele mai înalte onoruri, dar nu vorbea niciodată despre acest lucru.

Cînd mi s-a oferit prima slujbă de profesor în New York City, m-a îndemnat s-o accept și ne-am mutat. Am ales o casă din piatră, veche, dar plăcută, în Brooklyn Heights. Făceam plimbări lungi pe faleză, pentru a vedea remorcherele intrînd în port și marile transatlantice – ultimele din familia lor – plecînd spre Europa. Helen preda la o universitate la fel de prestigioasă ca a mea, iar studenții o îndrăgeau; era un echilibru perfect în viețile noastre și ne cîștigam existența făcînd ceea ce ne plăcea cel mai mult.

Cînd și cînd mai luam *Viața Sfîntului Gheorghe* și o răsfoiam pe îndelete; într-o zi, am dus-o la o casă de licitații discretă, iar englezul care a deschis-o a fost cît pe-aci să leșine. Cartea a fost vîndută unei persoane particulare și, în cele din urmă, a ajuns la Muzeul de Artă Medievală Cloisters, în Manhattan, iar o mare sumă de bani a intrat într-un cont bancar pe care l-am deschis cu acest scop. Helen agrea traiul simplu, la fel ca mine, și, cu excepția unor sume mici pe care a încercat să le trimită rudelor din Ungaria, nu ne-am atins de banii aceia.

Cel de-al doilea avort spontan a fost mult mai dramatic decît primul, și mai periculos; am venit acasă într-o zi și am văzut un șir de urme însîngerate pe parchetul din hol. Reușise să cheme ambulanța și, cînd am ajuns eu la spital, era aproape în afară de orice pericol. Mult timp după aceea, mă trezeam în toiul nopții amintindu-mi pașii ei însîngerați. Am început să mă tem că nu vom putea avea niciodată un copil sănătos și să mă întreb cum va afecta acest lucru viața soției mele. Apoi a rămas din nou însărcinată, și a trecut o lună după alta, cu precauții și fără nici un incident. Ochii ei deveniseră blînzi ca ai unei madone, silueta i se rotunjise sub rochia de lînă albastră, iar mersul îi era puțintel nesigur. Avea un surîs permanent; copilul acesta – obișnuia să spună – era cel pe care-l va păstra.

Te-ai născut într-un spital de pe malul rîului Hudson. Cînd am văzut că aveai tenul oacheș și fruntea delicată, ca a mamei tale, și că erai perfectă ca un ban nou de argint, că ochii lui Helen revărsau lacrimi de durere și fericire, te-am ridicat, înfășată, pentru a-ți arăta vasele de pe oglinda apei. Am făcut-o în parte pentru a-mi ascunde eu lacrimile. Te-am botezat după mama lui Helen.

Helen era vrăjită, cucerită de tine; aș vrea să știi acest lucru mai mult decît orice altceva despre viața noastră. A renunțat la profesie în timpul sarcinii și părea mulțumită să petreacă ore întregi acasă, jucîndu-se cu degețelele și cu picioruşele tale, despre care spunea cu un zîmbet șiret că erau în întregime transilvănene, sau legănîndu-te în balansoarul mare pe care i-l cumpărasem. Ai zîmbit de la o vîrstă foarte mică, iar ochii tăi ne urmăreau pretutindeni. Uneori plecam de la birou în urma unui simplu impuls și veneam acasă pentru a mă asigura că voi două – fetele mele brunete – dormeați pe sofa împreună.

Într-o zi am ajuns acasă devreme, la patru, aducînd cîteva cutii cu mîncare chinezească și niște flori pe care să le privești. În salon nu era nimeni, iar pe Helen am găsit-o aplecată asupra leagănului tău, în timp ce dormeai. Fețișoara ta era delicios de liniștită în somn, dar chipul lui Helen șiroia de lacrimi și, pentru o secundă, mi s-a părut că nu mi-a conștientizat prezența. Am luat-o în brațe și am simțit, cu un fior, că o parte din ea a răspuns foarte lent la îmbrățișarea mea. N-a vrut să-mi spună ce o tulbura și, după cîteva încercări, n-am îndrăznit să mai insist. În seara aceea a reacționat jucăușă la garoafe și la mîncarea adusă în pachet, dar o săptămînă mai tîrziu am găsit-o iar înlăcrimată, din nou tăcută, răsfoind una dintre cărțile lui Rossi, pe care îmi dăduse el un autograf cînd începusem colaborarea. Era volumul acela uriaș despre civilizația minoică; zăcea în poala ei, deschis la una dintre fotografiile făcute de Rossi însuși: un altar de sacrificiu din Creta.

– Unde e copilul? am întrebat.

A ridicat capul încet și s-a uitat la mine, parcă abia amintindu-și în ce an eram.

– Doarme.

M-am pomenit, straniu, rezistînd tentației de a intra în dormitor, să verific că totul e în regulă.

– Draga mea, ce s-a întîmplat?

Am pus cartea deoparte și am luat-o în brațe, dar a clătinat din cap, refuzînd să vorbească. Cînd, în final, am intrat în cameră să te văd, tocmai te treziseși în pătuț, te întorseseși pe burtică și încercai să te ridici, zîmbind, ca să te uiți la mine.

În curînd, Helen a devenit tăcută aproape în fiecare dimineață și plîngea, fără un motiv aparent, în fiece seară. Din moment ce cu mine nu voia să vorbească, am insistat să consulte un medic și, mai apoi, un psihanalist. Medicul a declarat că n-a găsit nimic anormal la ea, că femeile aveau uneori perioade de depresie în primele luni de maternitate și că, odată ce se va obișnui cu situația, își va reveni. Am descoperit prea tîrziu, cînd un prieten comun a întîlnit-o întîmplător la Biblioteca Publică din New York, că nu se dusese deloc la psihanalist. Cînd i-am spus ce-am aflat, a răspuns că s-a gîndit că puțin studiu ar înveseli-o mai mult și că și-a folosit în acest fel timpul cît tu stăteai cu bona. Dar în unele seri era atît de deprimată, încît am decis că avea nevoie disperată de o schimbare de peisaj. În consecință, am retras ceva bani din contul nostru și am cumpărat bilete de avion spre Franța, pentru începutul primăverii.

Helen nu fusese niciodată în Franța, deși citise toată viața despre ea și vorbea o excelentă franceză școlărească. În Montmartre părea veselă, comentînd cu ceva ce amintea de vechile ei grimase că Sacré Coeur este chiar mai urîtă decît și-ar fi închipuit vreodată. Îi plăcea să-ți împingă căruciorul prin piața de flori și de-a lungul Senei, unde zăboveam printre tarabele buchiniștilor, în vreme ce tu, cu căciulița roșie pe cap, priveai apa. Erai un excelent tovarăș de călătorie la vîrsta de nouă luni, iar Helen îți spunea că acela era doar începutul.

Portăreasa de la pensiunea la care stăteam s-a dovedit a avea o sumedenie de nepoței, și te lăsam să dormi în grija ei cînd ieșeam la vreun bar sau beam cîte o cafea la o masă pe trotuar, fără a ne scoate mănușile din mîini. Mai presus de toate, Helen – și tu de altfel, cu ochii tăi strălucitori – îndrăgea interiorul răsunător de la Notre Dame și, în cele din urmă, am început să rătăcim mai departe spre sud, pentru a vedea și alte splendori cavernoase – Chartres cu vitraliile sale luminoase, Albi cu ciudata sa biserică-fortăreață roșie, cămin al ereziilor, sau sălile de la Carcassone.

Helen voia să vizităm și vechea Mănăstire Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales, așa că am hotărît să mergem acolo pentru o zi sau două înainte de a ne întoarce la Paris și a lua avionul spre casă. Mi s-a părut că fața i s-a luminat considerabil în timpul călătoriei și îmi

plăcea cum se întindea de-a latul patului nostru din camera de hotel din Perpignan, răsfoind un volum de istorie a arhitecturii franceze pe care îl cumpărasem din Paris. Mănăstirea fusese construită în anul 1000, mi-a spus, deși știa că deja citisem și eu secțiunea respectivă. Era cel mai vechi exemplu de arhitectură romanescă încă existent în Europa.

– Aproape la fel de veche ca *Viața Sfîntului Gheorghe,* am murmurat.

La cuvintele mele, a închis cartea, figura i s-a înnegurat și a rămas locului privindu-te cu ochi flămînzi în vreme ce te jucai pe pat, alături de ea.

Helen a insistat să mergem la mănăstire pe jos, ca pelerinii. Am urcat pe drumul din Les Bains într-o dimineață rece de primăvară, cu puloverele înnodate în jurul taliei pe măsură ce a început să se încălzească. Helen te ducea într-un portbebe la piept, iar cînd a obosit, te-am luat eu în brațe. Drumul era pustiu în acea perioadă a anului, cu excepția unui țăran tăcut, cu părul negru, care ne-a depășit urcînd călare. I-am spus lui Helen că trebuia să-l fi rugat să ne ia și pe noi, dar nu mi-a răspuns. Deprimarea îi revenise în acea dimineață, și am remarcat cu anxietate și frustrare că, din cînd în cînd, ochii i se umpleau de lacrimi. Știam deja că, dacă aș întreba-o ce o supără, ar clătina din cap, cerîndu-mi astfel s-o las în pace, așa că am încercat să mă mulțumesc ținîndu-te cu drag în brațe în vreme ce urcam, arătîndu-ți priveliștile cînd ajungeam la vreun cot al drumului – sate și cîmpuri prăfuite. Sus, pe culme, drumul lăsa loc unei întinderi largi de pămînt, cu una sau două mașini vechi parcate și calul țăranului legat de un copac, deși omul însuși nu se vedea nicăieri. Mănăstirea se înălța deasupra, ziduri groase de piatră urcînd pînă pe creastă, și am pătruns împreună pe poartă, lăsîndu-ne în grija călugărilor.

Pe atunci, Saint-Matthieu se întreținea din munca monahilor într-o măsură mai mare decît acum și probabil că avea o comunitate formată din doisprezece sau treisprezece călugări care trăiau așa cum trăiseră predecesorii lor timp de o mie de ani, cu excepția faptului că organizau tururi ocazionale pentru turiști și aveau la poartă un automobil pentru uzul lor. Doi monahi ne-au condus în jurul peristilului; îmi amintesc cît de surprins am fost cînd am ajuns la capătul deschis al curții și am văzut hăul care se căsca sub colții de piatră,

stînca aproape verticală și cîmpia de jos. Munții din jurul mănăstirii sînt mai înalți decît cel pe care se află lăcașul și, pe pantele lor îndepărtate, se distingeau văluri diafane de alb; o clipă mai tîrziu mi-am dat seama că erau cascade.

Am stat o vreme pe o bancă aproape de hău, cu tine între noi doi, privind cerul adînc de amiază și ascultînd clipocitul apei în bazinul din centrul curții, săpat în marmură roșie; numai Dumnezeu știe cum l-au urcat acolo sus, cu atîtea secole în urmă. Helen părea din nou mai binedispusă, și am observat cu plăcere liniștea ce i se oglindea pe față. Chiar dacă mai era tristă uneori, călătoria se dovedise utilă.

În cele din urmă, mi-a spus că vrea să vadă mai mult din mănăstire. Te-am pus din nou în portbebe și ne-am plimbat pe la bucătărie și pe la refectoriul în care călugării mîncau încă, pe la casa de oaspeți unde pelerinii puteau dormi pe paturi de campanie și pe la scriptoriu – una dintre cele mai vechi părți ale complexului, unde o sumedenie de manuscrise fuseseră copiate și decorate cu anluminuri. Am găsit și un exemplar expus într-o vitrină, o Evanghelie după Matei deschisă la o pagină avînd pe margini demoni mărunței fugărindu-se unul pe altul. La vederea ei, Helen chiar a surîs. A urmat capela – mică, la fel ca totul în această mănăstire, dar armonioasă asemenea unei melodii în piatră; nu văzusem niciodată stilul romanesc atît de intim și de splendid. Ghidul susținea că rotunjirea în exterior a absidei a fost prima mișcare a stilului romanesc, un gest brusc care a permis pătrunderea luminii spre altar. Ferestrele înguste erau acoperite cu sticlă din secolul al XIV-lea, iar altarul în sine era pregătit pentru slujbă, acoperit în roșu și alb, cu sfeșnice aurii. Am ieșit în tăcere.

În cele din urmă, ghidul nostru, un călugăr tînăr, spuse că am văzut totul cu excepția criptei, și l-am urmat pe scări în jos. Era o cavernă mică și jilavă, în afara peristilului, interesantă din punct de vedere arhitectural grație unei bolți în stil romanesc timpuriu, susținute de cîteva coloane scunde și groase, și unui sarcofag din piatră, cu ornamentații severe, datînd din primul secol de existență a mănăstirii – locul de odihnă veșnică a celui dintîi stareț, după spusele ghidului. Alături de sarcofag se afla un călugăr bătrîn, pierdut în

meditație; cînd am intrat, a ridicat ochii blînd și confuz, plecîndu-se în fața noastră fără a se ridica de pe scaun.

– Tradiția noastră, veche de secole, cere ca unul dintre noi să stea mereu cu starețul, ne-a explicat ghidul. De obicei este un călugăr vîrstnic, care a deținut această onoare toată viața.

– Ce neobișnuit, am exclamat, dar ceva, poate frigul din subteran, te-a făcut să scîncești și să te agiți la pieptul lui Helen.

Văzînd că e obosită, m-am oferit să te duc sus, la aer. Am ieșit din caverna aceea igrasioasă cu un sentiment de ușurare și am mers să-ți arăt fîntîna din curte. Sperasem ca Helen să mă urmeze imediat, dar ea a mai rămas jos, iar cînd a ieșit, figura îi era atît de schimbată, încît m-am alarmat. Părea animată – da, mai energică decît o văzusem timp de luni întregi –, dar totodată palidă, cu ochii mari, concentrată asupra ceva ce eu nu puteam vedea. M-am apropiat de ea cît mai firesc cu putință și am întrebat-o dacă mai era ceva interesant acolo, jos.

– Poate, mi-a răspuns, ca și cum nu m-ar fi auzit bine din cauza tumultului stîrnit de propriile gînduri.

Apoi s-a întors spre tine și mi te-a luat din brațe, strîngîndu-te la piept și sărutîndu-te pe cap și pe obraji.

– Fetița e bine? I-a fost frică?

– E bine, am spus. Cred că-i e puțin foame.

Helen s-a așezat apoi pe o bancă, a scos un borcănel cu mîncare pentru copii și a început să-ți dea să mănînci, cîntîndu-ți unul dintre acele cîntecele pe care eu nu le înțelegeam, maghiar sau românesc.

– E un loc minunat aici, spuse după cîteva clipe. Hai să mai rămînem vreo două zile.

– Trebuie să ne întoarcem la Paris pînă joi seara, am obiectat.

– Păi, nu-i nici o diferență între a rămîne aici peste noapte și a sta în Les Bains, a replicat ea calm. Putem coborî mîine să luăm autobuzul, dacă ești de părere că trebuie să plecăm atît de repede.

Am acceptat, fiindcă părea atît de bizară, dar am resimțit o oarecare strîngere de inimă chiar și atunci cînd m-am dus să vorbesc cu ghidul nostru. El a discutat cu superiorul lui, care a spus că eram bine-veniți să rămînem, casa de oaspeți fiind goală. Între prînzul simplu și cina la fel de simplă pe care monahii ni le-au oferit într-o încăpere de lîngă

bucătărie, am rătăcit prin grădina de trandafiri, ne-am plimbat prin livada de dincolo de zidurile mănăstirii și am stat în partea din spate a mănăstirii pentru a asculta mesa, în vreme ce tu dormeai în poala lui Helen. Un călugăr ne-a așternut paturile cu cearceafuri aspre și curate. După ce ai adormit pe unul dintre ele și le-am lipit pe ale noastre de al tău în stînga și-n dreapta, ca să nu cazi, eu am început să citesc, prefăcîndu-mă că nu mă uit la Helen. Ea ședea pe marginea patului ei în rochia neagră de bumbac, privind în noapte. Mă bucuram că perdelele erau trase, dar în cele din urmă s-a ridicat, le-a dat într-o parte și a rămas acolo, cu ochii pierduți afară.

– Trebuie să fie întuneric, am spus, nefiind nici un oraș în apropiere.

– E foarte întuneric, dar așa a fost totdeauna aici, nu crezi?

– De ce nu vii în pat?

M-am aplecat peste tine și am bătut cu palma așternutul, ca pentru a o invita.

– Bine, a replicat ea, fără a protesta cîtuși de puțin.

De fapt, mi-a zîmbit și s-a aplecat pentru a mă săruta înainte de a se culca. Am luat-o în brațe pentru o clipă, simțindu-i forța din umeri și pielea netedă a gîtului. Apoi s-a întins și s-a învelit, părînd că a adormit mult înainte ca eu să-mi termin capitolul și să sting felinarul.

M-am trezit în zori, simțind o adiere în cameră. Era foarte liniște; tu răsuflai ușor lîngă mine, sub păturica ta de copil, dar patul lui Helen era gol. M-am ridicat fără zgomot și mi-am pus pantofii și haina. Chiliile abia se deslușeau, curtea era învăluită într-o lumină palidă, cenușie, iar din fîntînă nu se zărea decît o formă întunecată. Mi-a trecut prin minte că soarele avea nevoie de ceva timp să ajungă aici, dat fiind că trebuia să treacă mai întîi de piscurile acelea înalte dinspre est. Am privit în jur, căutînd-o pe Helen fără s-o strig, fiindcă știam că îi place să se trezească devreme și poate că ședea pierdută în gînduri undeva, pe vreo bancă, așteptînd răsăritul. Dar n-am zărit-o nicăieri și, cînd cerul s-a mai luminat puțin, am început s-o caut mai rapid, ducîndu-mă la banca pe care stătusem cu o zi înainte și apoi în capelă, cu mirosul său fantomatic de fum.

În cele din urmă am început s-o strig, mai întîi încet, apoi mai tare și în final alarmat. După cîteva minute, un călugăr a ieșit din

refectoriu, unde probabil își lua prima masă a zilei, tăcut, și m-a întrebat dacă mă poate ajuta, dacă aveam nevoie de ceva. I-am explicat că soția mea dispăruse, iar el m-a însoțit în căutări.

– Poate că doamna s-a dus să se plimbe?

Dar nu era nici urmă de ea în livadă, în parcare sau în cripta întunecată. Am căutat pretutindeni în vreme ce soarele urca dincolo de piscuri, apoi călugărul a chemat și alți monahi, iar unul dintre ei a spus că ia mașina și coboară spre Les Bains, pentru a întreba și acolo. Într-o pornire de moment, l-am rugat să aducă și poliția la întoarcere. Apoi te-am auzit plîngînd în casa de oaspeți; am alergat spre tine, speriat că ai căzut poate din pat, dar tocmai te treziseși. Ți-am dat repede să mănînci și apoi te-am luat în brațe, și am căutat din nou în locurile deja știute.

În cele din urmă am cerut să fie adunați toți călugării și chestionați. Abatele a acceptat imediat și i-a chemat în peristil. Nimeni n-o văzuse pe soția mea după ce ieșisem de la bucătărie cu o seară în urmă, ducîndu-ne spre casa de oaspeți. Toată lumea era îngrijorată – *la pauvre,* a spus un călugăr, iar remarca lui mi-a stîrnit un val de iritare. Am întrebat dacă vorbise cineva cu ea ieri sau dacă observase ceva neobișnuit.

– Noi nu vorbim cu femeile, ca regulă generală, mi-a răspuns abatele politicos.

Dar un călugăr a făcut un pas înainte și l-am recunoscut imediat pe bătrînul care avea datoria de a sta mereu în criptă. Trăsăturile lui erau calme și blînde, așa cum le văzusem cu o zi înainte în lumina lanternei, cu acea ușoară confuzie pe care o remarcasem deja.

– Doamna s-a oprit pentru a vorbi cu mine, a spus el. Nu mi-a plăcut să încalc regulile mănăstirești, dar era o doamnă atît de liniștită și de politicoasă, încît i-am răspuns la întrebări.

– Ce v-a întrebat?

Inima îmi bătea deja repede, dar la cuvintele lui a început să-mi bubuie frenetic.

– A vrut să știe cine e îngropat acolo și i-am explicat că este vorba despre un abate de la începuturile mănăstirii noastre și că îi venerăm amintirea. Apoi m-a întrebat ce fapte măreațe făcuse, iar eu

i-am povestit că avem aici o legendă – monahul a privit întrebător spre abate, care i-a făcut semn să continue – o legendă care spune că abatele a dus o viață de sfînt, dar din nefericire a fost lovit de un blestem în moarte, drept care s-a ridicat din mormînt pentru a le face rău călugărilor, iar trupul lui a trebuit purificat. Iar cînd a fost purificat, un trandafir alb a crescut din inima lui, simbolizînd iertarea pe care i-a acordat-o Maica Domnului.

– Și de aceea stă cineva de veghe la căpătîiul lui? am întrebat cu răsuflarea tăiată.

Abatele ridică din umeri.

– Așa ne cere nouă tradiția, să-i cinstim amintirea.

M-am întors spre călugărul cel bătrîn, înăbușindu-mi pornirea de a-l strînge de gît și de a-i vedea fața blîndă învinețindu-se.

– Asta-i povestea pe care i-ai spus-o soției mele?

– M-a întrebat despre istoria noastră, *monsieur*. N-am văzut de ce să nu-i răspund la întrebări.

– Și ce ți-a răspuns?

Bătrînul surîse.

– Mi-a mulțumit cu glasul ei blînd, m-a întrebat care e numele meu, iar eu i-am spus: *frère* Kiril.

Cu aceasta, își încrucișă mîinile deasupra abdomenului. Am avut nevoie de cîteva secunde pentru a înțelege vorbele lui și numele mai greu de recunoscut din cauza accentului francez și a inocentului *frère*. Apoi te-am strîns tare în brațe, să nu te scap.

– Ai spus că te numești Kiril? Așa ai spus? Cum se scrie numele acesta?

Uluit, căugărul mi-a răspuns.

– Și de unde vine numele ăsta? am întrebat, fără a-mi putea stăpîni tremurul din voce. E numele tău real? Cine ești tu?

Abatele interveni, poate fiindcă bătrînul monah părea de-a dreptul stupefiat.

– Nu e numele lui de botez. Toți călugării își iau alt nume atunci cînd depun legămîntul. Totdeauna a existat un Kiril – cineva a purtat mereu numele acesta –, un *frère* Michel... cel de aici...

– Vrei să-mi spui, am replicat ținîndu-te strîns, că a mai fost un frate Kiril înaintea acestuia, și altul înaintea lui?

– Oh, da, mi-a răspuns abatele, nedumerit și el de interogatoriul meu. În întreaga noastră istorie, atît cît ne amintim din ea. Sîntem mîndri de tradițiile noastre și nu ne plac lucrurile moderne.

– De unde vine tradiția asta?

Aproape că țipasem.

– Nu știm, *monsieur*. Așa a fost întotdeauna la noi.

Am făcut un pas spre el și aproape că mi-am lipit nasul de al lui.

– Vreau să deschizi sarcofagul din criptă, i-am cerut.

Abatele se trase înapoi, consternat.

– Ce tot spuneți? Nu putem face așa ceva!

– Vino cu mine. Ține! Te-am împins în brațele călugărului care ne fusese ghid cu o zi în urmă și am adăugat: Te rog să ai grijă de fiica mea.

Te-a luat, nu chiar atît de stîngaci cum ar fi fost de așteptat, iar tu ai început să plîngi.

– Haide! i-am spus abatelui.

L-am tras spre criptă și le-am făcut semn celorlalți călugări să rămînă pe loc. Am coborît treptele în fugă. În caverna înghețată, în care fratele Kiril lăsase două lumînări aprinse, m-am întors către abate.

– Nu e nevoie să spui nimănui nimic despre asta, dar eu trebuie să văd ce e în sarcofagul ăsta. Am făcut o pauză, pentru efect, și am continuat: Dacă nu mă ajuți, am să abat asupra mănăstirii întreaga forță a legii.

Mi-a aruncat o privire – teamă? resentiment? milă? – și s-a apropiat fără o vorbă de unul dintre capetele sarcofagului. Împreună am tras la o parte capacul masiv, suficient cît să putem privi în interior. Am ținut lumînarea sus. Sarcofagul era gol. Cu ochii măriți peste măsură, abatele a tras înapoi capacul, dintr-o mișcare. Am rămas privind unul la altul. Avea trăsături fine, perspicace, de tip galic, care, în alte circumstanțe, probabil că mi-ar fi plăcut enorm.

– Te rog să nu le spui fraților despre acest lucru, mi-a cerut pe un ton jos, după care se întoarse și urcă treptele afară din criptă.

L-am urmat, încercînd să mă gîndesc la ce trebuia să fac în continuare. Am hotărît să te iau și să ne întoarcem imediat la Les Bains,

asigurîndu-mă între timp că poliția fusese alertată. Poate că Helen decisese să se întoarcă la Paris înaintea noastră – de ce, nu-mi puteam imagina – sau chiar să ia avionul spre casă. Simțeam un bubuit cumplit în urechi, în inimă și în gît, de parcă sîngele îmi urca în gură.

Cînd am ieșit din nou în curte, unde soarele inunda deja fîntîna și pavajul străvechi, iar păsările cîntau, am știu ce se întîmplase. Timp de o oră mă străduisem să nu mă gîndesc la asta, dar acum aproape că n-am mai avut nevoie să aud vestea, să-i văd pe cei doi călugări alergînd spre abate și strigîndu-l. Mi-am amintit că fuseseră trimiși să caute în afara mănăstirii, în livadă, în grădina de legume, printre pîlcurile de copaci și pe colții de stîncă. Tocmai se întorseseră de pe partea abruptă a muntelui și unul dintre ei arăta spre capătul peristilului, unde cu o zi în urmă stătusem pe bancă împreună cu Helen, cu tine între noi, privind spre hăul de dedesubt.

– Sfinte părinte! a strigat unul dintre călugări, ca și cum n-ar fi îndrăznit să mi se adreseze mie direct. Sfinte părinte, e sînge pe stînci! Acolo jos!

Nu există cuvinte care să descrie asemenea momente. Am alergat către capătul peristilului, strîngîndu-te lîngă mine, simțindu-ți obrazul catifelat pe gîtul meu. Lacrimile îmi urcau deja în ochi, mai fierbinți și mai amare decît tot ce cunoscusem pînă atunci. Am privit peste zidul scund. Pe un colț de piatră la cinci metri mai jos am văzut o pată rubinie – nu mare, dar clară în soarele dimineții. Dincolo de ea se căsca hăul, se ridicau cețuri, zburau vulturi, iar munții coborau pînă la rădăcinile lor de piatră. Am alergat spre poarta principală, m-am împleticit de-a lungul zidurilor exterioare. Prăpastia era atît de abruptă, încît, chiar dacă nu te-aș fi ținut pe tine în brațe, tot n-aș fi putut coborî în siguranță pînă la primul stei. Am rămas acolo, simțind cum un val de deznădejde se abate asupra mea prin aerul pur al acelei dimineți minunate. Apoi durerea m-a cuprins, ca un foc inexprimabil.“

Capitolul 77

„Am rămas acolo trei săptămîni, la mănăstire și în Les Bains, căutînd printre stînci și prin păduri împreună cu poliția locală și cu o echipă chemată de la Paris. Părinții mei au venit în Franța și au petrecut ore întregi jucîndu-se cu tine, hrănindu-te, plimbîndu-te cu căruciorul prin oraș – sau cel puțin cred că asta făceau. Eu completam formulare în birouri mici, în care lucrurile se mișcau lent, și dădeam telefoane inutile, căutîndu-mi cuvintele în franceză pentru a-mi exprima durerea. Zi după zi am răscolit pădurea de la poalele muntelui, uneori însoțit de un detectiv cu figura detașată și de echipa lui, alteori singur cu lacrimile mele.

La început voiam doar s-o găsesc pe Helen în viață, venind spre mine cu zîmbetul ei sec, obișnuit, dar în cele din urmă m-am resemnat la dorința amară de a-i găsi trupul, sperînd să dau peste el undeva printre stînci sau în pădure. Dacă i-aș fi putut duce corpul acasă – ori în Ungaria, îmi spuneam uneori, deși cum aveam să intru în Ungaria controlată de sovietici era o enigmă –, aș fi avut ce să cinstesc în urma ei, ce să îngrop, aș fi avut o modalitate de a pune capăt acestei situații și a rămîne singur cu durerea mea. Aproape că nu puteam recunoaște nici față de mine însumi că-i voiam trupul și dintr-un alt motiv – să văd dacă moartea ei avusese în întregime cauze naturale sau dacă îi fusesem necesar pentru a împlini crunta îndatorire de care mă achitasem și față de Rossi. De ce nu-i puteam găsi corpul? Uneori, mai cu seamă dimineața, aveam senzația că pur și simplu căzuse,

că nu ne-ar fi părăsit în mod intenționat; în acele momente puteam crede că are un mormînt nevinovat undeva printre trunchiurile copacilor, chiar dacă eu nu aveam să-l găsesc niciodată. Dar după-amiaza îmi aminteam numai depresiile, numai bizarele ei stări sufletești.

Știam că o voi plînge toată viața, dar faptul că nu-i puteam găsi nici măcar trupul mă chinuia cumplit. Medicul din localitate mi-a dat un sedativ, pe care-l luam noaptea ca să pot dormi și să-mi recapăt puterile, astfel încît a doua zi să-mi reiau căutările. Cînd poliția a avut de răspuns altor solicitări, am continuat s-o caut singur. Uneori găseam alte relicve în desișuri: pietre, ziduri sfărîmate și o dată un fragment dintr-un gargui spart; căzuse oare la fel de departe ca Helen? Pe zidurile mănăstirii mai rămăseseră puține garguie.

Într-un tîrziu, părinții m-au convins că nu pot continua așa la nesfîrșit, că ar trebui să mă întorc cu tine la New York pentru o vreme și că apoi voi putea oricînd să revin și să mai caut. Poliția de pe întregul continent fusese alertată, prin intermediul rețelei franceze; dacă Helen era în viață – spuneau ei mîngîietor –, cineva o va găsi. În final, am renunțat nu datorită acestor asigurări ale lor, ci din cauza pădurii în sine, a verticalității pantelor, a desișului adînc care-mi sfîșia haina și pantalonii cînd încercam să trec, din cauza înălțimii teribile a copacilor și a liniștii care mă învăluia ori de cîte ori mă opream și rămîneam nemișcat timp de cîteva minute.

Înainte de a pleca, l-am rugat pe abate să rostească o binecuvîntare pentru Helen la capătul îndepărtat al peristilului, locul de unde se prăbușise. Preotul a transformat-o într-o slujbă, strîngîndu-i pe ceilalți călugări în jurul lui, ridicînd în aer un odor bisericesc după altul – nu mă interesa ce anume erau de fapt – și intonîndu-și rugăciunile în fața unui hău care-i înghițea vocea pe dată. Părinții mei mi-au stat alături, mama ștergîndu-și ochii pe furiș, iar tu te-ai agitat mereu în brațele mele. Te țineam strîns, fiindcă aproape că uitasem în acele zile cît de moale îți era părul negru și cît de puternice piciorușele atunci cînd protestai. Mai presus de orice, tu erai vie; respirai în bărbia mea, iar brațul tău micuț îmi înconjura gîtul, reconfortant. Cînd trupul mi s-a cutremurat de un hohot de plîns, m-ai luat de păr și m-ai tras de ureche. Strîngîndu-te la piept, mi-am făgăduit că voi încerca să revin la viață, la un oarecare fel de viață."

Capitolul 78

Eu și Barley ședeam uitîndu-ne unul la altul, pe deasupra cărților poștale de la mama. La fel ca scrisorile tatălui meu, și ele se încheiau fără a-mi oferi prea multe detalii despre prezent. Principalul amănunt însă, cel care mi se întipărise în minte, era datarea lor. Mama le scrisese după moartea ei.

– Tata a plecat la mănăstire.

– Da.

Am adunat vederile și le-am pus pe tăblia din marmură a măsuței de toaletă.

– Să mergem, l-am îndemnat.

Am căutat în poșetă, am luat micul pumnal din argint în teaca sa și l-am pus cu grijă în buzunar. Barley se aplecă și mă sărută pe obraz. Gestul m-a surprins.

– Să mergem, spuse și el.

Drumul spre Saint-Matthieu era mai lung decît îmi aminteam, prăfuit și fierbinte chiar pe înserat. Nu existau taxiuri în Les Bains – sau cel puțin eu n-am văzut nici unul –, și am pornit pe jos, mergînd repede de-a lungul cîmpurilor cultivate, pînă cînd am ajuns la marginea pădurii. Cînd am intrat printre copaci, printre măslini, pini și stejari înalți, mi s-a părut că pătrund într-o catedrală; era răcoare și penumbră,

și am coborît amîndoi vocile, cu toate că nu vorbeam prea mult. Îmi era foame, pe fondul anxietății pe care o resimțeam; nici măcar nu mai așteptasem cafeaua promisă de șeful de sală. Barley își scoase șapca de bumbac pe care o purta și își șterse fruntea.

– N-ar fi supraviețuit unei asemenea căderi, am spus la un moment dat, cu glasul sugrumat.

– Nu.

– Tata nu s-a întrebat niciodată – în scrisori, cel puțin – dacă a fost cumva împinsă de cineva.

– Într-adevăr, replică Barley, punîndu-și șapca înapoi pe cap.

Am rămas tăcută o vreme. Tălpile noastre pe asfalt – drumul era încă pavat – scoteau unicul zgomot care se auzea. Nu voiesem să spun toate lucrurile acelea, dar izbucniseră din mine fără voia mea.

– Profesorul Rossi a scris că sinuciderea implică riscul ca persoana respectivă să devină un... să devină...

– Îmi amintesc, spuse Barley simplu.

Aș fi vrut să nu fi deschis discuția. Drumul urca acum șerpuit.

– Poate că va trece o mașină, adăugă Barley.

Dar nu apăru nici o mașină, iar noi mergeam din ce în ce mai repede, astfel că, după o vreme, în loc să vorbim, gîfîiam. Zidurile mănăstirii m-au luat prin surprindere cînd am ieșit din pădure, după ultimul cot al drumului; nu-mi aminteam de acea curbă și nici de neașteptatul luminiș din vîrful muntelui, unde ne-am pomenit înconjurați de înserare. Abia dacă îmi aminteam de peticul de pămînt gol din fața porții principale, unde nu se afla azi nici o mașină parcată. Oare unde erau turiștii? m-am întrebat. O clipă mai tîrziu ne-am apropiat suficient de mult pentru a citi inscripția de pe panou: se făceau reparații, accesul vizitatorilor nefiind permis timp de o lună.

– Vino, spuse Barley.

M-a luat de mînă și i-am fost profund recunoscătoare; degetele mele începuseră să tremure.

Pe zidurile de lîngă poartă se vedeau schele. Un malaxor de ciment – ciment aici? – era așezat în calea noastră. Ușile de lemn erau închise, dar nu încuiate, așa cum am descoperit trăgînd cu precauție de inelul din fier. Nu-mi plăcea să intru astfel, prin efracție; nu-mi

plăcea nici că tata nu era de zărit nicăieri. Poate că rămăsese încă în Les Bains sau poate că era în altă parte. Să caute oare la poalele stîncilor, așa cum făcuse cu ani în urmă, la zeci de metri dedesubt, undeva unde nu-l puteam vedea? Începusem să-mi regret impulsul de a veni direct la mănăstire. În plus, cu toate că avea să apună abia peste o oră, soarele cobora deja rapid dincolo de Pirinei, spre vest, lunecînd vizibil în spatele celor mai înalte piscuri. Pădurea prin care venisem era cufundată în întuneric și în curînd ultima rază de lumină a zilei avea să se prelingă pe zidurile mănăstirii.

Am păşit înăuntru, precauți, străbătînd curtea și peristilul. Fîntîna de marmură roșie clipocea în mijloc. Iată coloanele cu delicate torsade de care-mi aminteam, peristilul prelung și grădina de trandafiri de la capăt. Lumina aurie dispăruse deja, lăsînd în loc umbrele crepusculului. Nu se vedea nimeni.

– Crezi că ar trebui să ne întoarcem în Les Bains? am întrebat.

Barley se pregătea să-mi răspundă, cînd am auzit un zgomot – o litanie din biserica de pe cealaltă latură a peristilului. Ușile erau închise, dar se auzea clar slujba dinăuntru, corul și perioadele de liniște.

– Sînt toți acolo, spuse Barley. Poate că e și tatăl tău.

Eu însă mă îndoiam.

– Dacă e aici, probabil că a coborît...

M-am oprit și am privit în jur, în curte. Trecuseră aproape doi ani de cînd fusesem aici cu tata – în cea de-a doua mea vizită – și pentru o clipă nu mi-am putut aminti unde era intrarea în criptă. Brusc, am văzut ușa, ca și cum s-ar fi deschis în zidul apropiat al peristilului, fără ca eu s-o observ. Mi-au revenit în minte creaturile stranii sculptate în piatră în jurul ei: grifoni și lei, dragoni și păsări, animale bizare pe care nu le puteam identifica, hibrizi ai binelui și răului.

Priveam amîndoi spre biserică, dar ușile au rămas ferm închise, și ne-am furișat prin curte spre intrarea în criptă. Stînd acolo pentru un moment, sub privirea creaturilor încremenite în piatră, n-am văzut decît bezna în care trebuia să coborîm, și inima mi s-a strîns în piept. Apoi mi-am amintit că tata ar putea fi acolo jos, poate chiar în cine știe ce pericol cumplit. Iar Barley, lîngă mine, mă ținea de mînă calm, înalt și sfidător. Aproape că mă așteptam să-l aud bombănind ceva

despre situațiile ciudate în care obișnuia familia mea să intre, însă era încordat alături de mine, atent la orice, așa cum eram și eu, de altfel.

– N-avem nici o lumină, îmi șopti.

– Păi, nu putem intra în biserică să luăm una, am subliniat în mod inutil.

– Am eu o brichetă.

Nu știusem că fumează. Scoase bricheta din buzunar și o aprinse pentru scurt timp, ținînd-o deasupra scărilor, astfel încît să putem coborî amîndoi în întuneric.

La început era beznă, într-adevăr, și ne-am găsit calea pe bîjbîite de-a lungul treptelor străvechi, dar apoi am zărit o lumină licărind în profunzimile cavernei – nu bricheta lui Barley, pe care o reaprindea la fiecare cîteva secunde –, ca urmare mi s-a făcut o frică teribilă. Lumina aceea spectrală era într-un fel mai rea chiar decît întunericul. Barley mi-a strîns mîna pînă cînd am simțit că nu-mi mai circulă sîngele prin vene. În partea de jos scara se curba și, cînd am ajuns la ultimul cot, mi-am amintit ce-mi spusese tata, că aici fusese nava primei biserici construite pe acest loc. Iată sarcofagul din piatră al abatelui. Iată crucea săpată în antica absidă, bolta joasă de deasupra noastră – una dintre primele trăsături ale stilului romanesc care au supraviețuit în Europa.

Am sesizat toate acestea superficial însă, fiindcă exact în acea clipă o umbră de cealaltă parte a sarcofagului se desprinse din umbrele mai întunecate care o înconjurau și se ridică: un bărbat cu o lanternă în mînă. Era tata. În lumina tremurătoare, chipul lui părea răvășit. Ne-a văzut, cred, în fracțiunea de secundă în care l-am zărit și noi și a exclamat:

– Isuse Hristoase!

Am rămas cu ochii pironiți unii la alții.

– Ce căutați aici? întrebă pe un ton jos, privind cînd la mine, cînd la Barley, cu lanterna îndreptată spre fețele noastre.

Vocea îi era feroce, plină de furie, spaimă și dragoste. Am lăsat mîna lui Barley și am alergat spre tata, ocolind sarcofagul, iar el m-a prins în brațe.

– Isuse! șopti, mîngîindu-mi părul timp de cîteva secunde. Ăsta e ultimul loc în care ar trebui să te afli tu!

– Am citit capitolul acela din arhiva de la Oxford, am șoptit la rîndul meu. Mi-a fost teamă că ești...

N-am putut sfîrși fraza. Acum, că îl găsisem și era în viață și arăta normal, ca el însuși, tremuram din tot corpul.

– Ieșiți de aici, spuse și apoi mă strînse mai tare lîngă el. Nu! E prea tîrziu acum, nu vreau să vă știu acolo singuri. Mai avem cîteva minute pînă ce apune soarele. Uite – îmi întinse lanterna –, ține asta, iar tu – adăugă întorcîndu-se spre Barley – ajută-mă cu capacul.

Barley se apropie imediat, deși mi s-a părut că și lui îi tremurau genunchii, și amîndoi împinseră încet capacul de pe sarcofag. Am văzut atunci că tata proptise de zidul apropiat un par lung. Probabil că se pregătise pentru a găsi în sicriul acela din piatră cine știe ce oroare îndelung căutată, dar nu și pentru ce a văzut de fapt. Am ridicat lanterna pentru a lumina locul, jinduind să mă uit, dar temîndu-mă s-o fac, și am privit cu toții în gaura aceea goală.

– Oh, Dumnezeule! exclamă tata.

Răsunase în glasul lui o notă pe care n-o mai auzisem niciodată la el, un ton de disperare absolută, și mi-am amintit că el mai privise o dată, în trecut, în acel vid. Se împletici înainte și am auzit parul căzînd pe pardoseala de piatră. Am crezut că va începe să plîngă, să-și smulgă părul din cap, aplecat deasupra mormîntului gol, dar a rămas nemișcat în durerea lui.

– Dumnezeule, repetă, aproape în șoaptă. Am crezut că am identificat corect locul și data, în sfîrșit... am crezut...

Nu apucă să-și termine gîndul, fiindcă în acel moment, din umbra vechiului transept, unde nu pătrundea nici o rază de lumină, se ivi o siluetă ce nu semăna cu nimic din ceea ce văzuse vreunul dintre noi în viața lui. Era o prezență atît de stranie, încît n-aș fi putut țipa nici dacă glasul nu mi-ar fi amuțit. Lanterna din mîna mea îi lumina picioarele, un braț și un umăr, dar nu și chipul învăluit încă în întuneric, iar mie-mi era prea frică pentru a ridica lanterna mai sus. M-am strîns lîngă tata, la fel ca Barley, astfel că eram cu toții oarecum adăpostiți în spatele sarcofagului gol.

Silueta se mai apropie puțin și se opri, cu fața încă invizibilă. Deja îi puteam distinge forma omenească, dar vedeam că nu se mișcă așa

cum ar fi făcut-o un om. Picioarele îi erau încălțate în cizme negre, înguste, incredibil de diferite de orice încălțări pe care le văzusem eu vreodată – niște cizme care scoteau un zgomot înăbușit cînd pășeau pe piatră. În jurul lor cădea o mantie, sau poate doar o umbră mai amplă, iar gambele puternice îi erau înveșmîntate în catifea închisă la culoare. Nu era la fel de înalt ca tata, dar umerii sub mantia grea erau lați, iar ceva în alura lui întunecată lăsa impresia unei înălțimi copleșitoare. Probabil că mantia avea o glugă, fiindcă fața îi era încă umbrită. După primele secunde cutremurătoare i-am putut vedea mîinile, albe ca osul pe fondul veșmintelor închise la culoare, cu un inel cu piatră prețioasă pe un deget.

Era atît de real, atît de aproape de noi, încît nici nu mai puteam respira; de fapt, începusem să cred că, dacă m-aș forța să mă apropii de el, aș putea respira din nou; apoi am început să-mi doresc să mă apropii încă puțin. Știam că am pumnalul de argint în buzunar, dar nimic în lume nu m-ar fi putut convinge să întind mîna după el. Ceva licări acolo unde trebuie să fi fost figura lui – ochi roșietici oare? dinți? un zîmbet? – și în clipa următoare, cu o revărsare de silabe, l-am auzit vorbind. Spun „revărsare" fiindcă niciodată în viața mea n-am auzit un asemenea sunet, un șuvoi gutural de vorbe care ar fi putut fi un amestec de mai multe limbi sau una ciudată, pe care n-o mai întîlnisem vreodată. După o clipă, sunetul se transformă în cuvinte pe care le puteam înțelege și am avut senzația că recunosc acele cuvinte cu însuși sîngele meu, nu cu urechile.

Bună seara. Vă felicit.

În acea clipă, tata păru să revină la viață; nu știu de unde a găsit forța de a vorbi.

– Unde e ea? întrebă, cu glasul tremurîndu-i de spaimă și de furie.

Ești un cărturar remarcabil.

Nu știu de ce, dar în acel moment corpul meu păru să se îndrepte spre el, parcă din propria voință. Tata ridică mîna aproape în aceeași fracțiune de secundă și mă prinse strîns de braț, astfel că lanterna se clătină, iar în jurul nostru începură să danseze petice înfiorătoare de umbre și lumini. În acea clipă am zărit ceva din fața lui Dracula, doar curbura unei mustăți negre și un obraz care ar fi putut fi la fel de bine os gol.

Tu ai fost cel mai hotărît dintre toți. Vino cu mine și-ți voi oferi cunoaștere cît pentru zece mii de vieți.

Încă nu-mi dădeam seama cum de-l pot înțelege, dar credeam că lui tata i se adresează.

– Nu! am strigat.

Atît de tare m-a îngrozit faptul că-i vorbisem, încît pentru un moment am simțit că-mi pierd cunoștința. Am avut senzația că prezența aceea din fața noastră surîde, cu toate că fața îi era din nou învăluită în întuneric.

Vino cu mine sau las-o pe fiica ta să vină.

– Ce e? mă întrebă tata, aproape inaudibil.

În acea clipă mi-am dat seama că el nu înțelegea cuvintele lui Dracula și poate că nici nu le auzea; reacționase doar la strigătul meu.

Silueta păru că se gîndește o vreme, în tăcere, apoi își mișcă picioarele în cizmele ciudate. Era ceva în alura lui, sub veșmintele străvechi, ceva ce era nu doar înfiorător, ci și grațios, ca o demult însușită conștiință a forței.

Am așteptat multă vreme un cărturar cu un talent ca al tău.

Vocea îi era blîndă acum și infinit mai periculoasă. Eram învăluiți într-o întunecime ce părea să izvorască din însăși silueta aceea obscură.

Vino cu mine de bunăvoie.

Acum tata părea să se încline spre el, cu mîna încă încleștată pe brațul meu. Probabil că simțea ceea ce nu putea înțelege. Umerii lui Dracula zvîcniră; își trecuse teribila greutate de pe un picior pe altul. Prezența trupului său era parcă una cu prezența morții, și totuși el era viu, se mișca.

Nu mă face să aștept. Dacă nu vii tu, voi veni eu după tine.

Silueta se ridică și am văzut o strălfulgerare turbată de ochi, os și dinți, am văzut gluga căzîndu-i din nou pe față și mîna încleștîndu-se la marginea cercului de lumină. Am avut senzația cumplită a unui animal ghemuit pentru a sări, impresia unui salt asupra noastră înainte chiar ca el să se miște, și în acea clipă a răsunat un zgomot de pași pe scara din spatele lui, iar în aer am simțit vibrația unei mișcări pe care n-am putut-o vedea. Am ridicat lanterna cu un țipăt care mi s-a părut că vine din afara mea și i-am văzut fața lui Dracula – o față

pe care n-am s-o pot uita vreodată –, iar în acea secundă, spre uluirea mea, am zărit o altă siluetă chiar în spatele lui. Această a doua persoană probabil tocmai coborîse scările – o siluetă întunecată și vag conturată ca a lui, dar mai masivă: silueta unui om viu. Nou-venitul se mișca rapid și avea ceva strălucitor în mîna ridicată. Dar Dracula îi simțise deja prezența și se întoarse cu brațul întins, împingîndu-l. Forța lui trebuie să fi fost teribilă, fiindcă, brusc, silueta aceea umană, masivă, se izbi de zidul criptei. Am auzit un bufnet sec și apoi un geamăt. Dracula se răsucea de colo-colo, într-un fel de oribilă indecizie, cînd spre noi, cînd spre omul care gemuse.

Deodată au răsunat iar pași pe trepte – pași ușori de această dată, însoțiți de fasciculul luminos al unei lanterne puternice. Dracula se pomeni luat prin surprindere; se întoarse prea tîrziu, ca un vîrtej întunecat. Cineva mătură întreaga scenă cu raza de lumină, ridică brațul și trase o dată.

Dracula nu se mișcă așa cum mă așteptasem, năpustindu-se peste sarcofag, spre noi; începu să cadă, mai întîi în spate, astfel că figura lui colțuroasă și palidă ieși la iveală din nou pentru o clipă, și apoi în față, tot mai în față, pînă ce am auzit un trosnet pe piatră, un zgomot sec ca pîrîitul de oase. Zvîcni în convulsii timp de o secundă și în fine rămase nemișcat. Apoi trupul lui păru să se preschimbe în praf, în nimic, chiar și veșmintele putrezidu-i în jur, ofilindu-se în lumina derutantă.

Tata îmi dădu drumul la braț și se repezi spre fasciculul de lumină, sărind peste grămada de pe podea.

– Helen! strigă, sau poate îi plînse numele, ori i-l șopti.

Dar și Barley țîșni înainte, înhățînd lanterna din mîna lui. Un bărbat masiv zăcea pe podea, cu pumnalul lîngă el.

– Oh, Elsie, murmură o voce tremurîndă, cu accent englez.

Din cap i se scurgea un fir de sînge și, sub privirile noastre paralizate de groază, ochii i se stinseră. Barley se aruncă în praful de lîngă silueta prăbușită, sufocat de surprindere și de durere.

– Master James?!

Capitolul 79

„Hotelul din Les Bains avea un salon cu plafonul înalt, cu un șemineu în care directorul aprinsese focul, închizînd apoi ferm ușile în fața celorlalți oaspeți.

– Călătoria pînă la mănăstire v-a obosit, spusese el scurt, așezînd în fața tatălui meu o sticlă de coniac și pahare – cinci pahare, am remarcat, ca și cum tovarășul nostru ar fi fost încă lîngă noi, pentru a bea împreună.

Din privirile pe care tata le-a schimbat cu el, mi-am dat seama însă că între ei destăinuirile fuseseră mult mai ample.

Directorul hotelului vorbise la telefon toată seara și clarificase situația cu poliția, care ne chestionase doar la hotel, lăsîndu-ne apoi sub supravegherea lui binevoitoare. Cred că sunase de asemenea la o morgă sau la o firmă de servicii funerare – cum obișnuiau francezii de la țară în astfel de situații.

Acum, că toți reprezentanții autorităților plecaseră, mă așezasem pe canapeaua incomodă alături de Helen, care întindea mîna și-mi mîngîia părul la fiecare cîteva minute, și încercam să nu mă gîndesc la chipul bonom și la trupul lui master James, inert sub un cearceaf alb. Tata stătea pe un scaun lîngă șemineu, privind spre ea, spre noi două. Barley își sprijinise picioarele lungi pe o sofa și încerca – cred – să nu se zgîiască la coniacul din sticlă, pînă cînd tata și-a venit în fire și a turnat fiecăruia

în pahar. Ochii lui Barley erau roșii de plîns, însă părea că vrea să fie lăsat în apele lui; privind spre el, pentru o clipă lacrimile m-au podidit și pe mine, devenind de nestăpînit. Tata și-a îndreptat privirile spre Barley și pentru un moment am crezut că va începe și el să plîngă.

– A fost foarte curajos, îi spuse el cu o voce scăzută. Știi, nu-i așa, că atacul său i-a dat lui Helen posibilitatea să tragă atît de bine. N-ar fi putut ținti drept în inimă dacă el nu i-ar fi distras atenția acelui monstru. Cred că, în ultimele sale clipe, James a știut cît îi datorăm. Și a răzbunat astfel persoana pe care a iubit-o mai presus de orice, și pe multe altele totodată.

Barley înclină capul, încă neputînd să vorbească, iar între noi se lăsă un moment de liniște.

– Am promis că vă voi povesti totul atunci cînd vom avea răgazul, spuse Helen în cele din urmă, lăsîndu-și paharul pe masă.

– Sînteți siguri că nu vreți să mă retrag? întrebă Barley fără entuiasm.

Helen rîse, iar melodia din glasul ei, atît de diferită de tonul cu care vorbea în mod obișnuit, m-a luat prin surprindere. Nici chiar în încăperea aceea marcată de tristețe, rîsul ei nu părea nelalocul lui.

– Nu, nu, dragul meu! N-am putea vorbi în lipsa ta.

Îmi plăcea accentul ei, engleza aceea aspră și totuși dulce pe care aveam impresia că o cunosc deja de atît de mult timp, încît nici nu-mi mai aminteam de cînd. Era o femeie înaltă, uscățivă, într-o rochie neagră cam demodată, cu părul cărunt răsucit în jurul capului. Avea o figură frapantă – ridată, trecută, cu ochii însă tineri. Imaginea ei mi se părea șocantă ori de cîte ori întorceam capul – nu doar fiindcă era acolo, reală, ci și pentru că totdeauna mi-o imaginasem pe Helen tînără; în închipuirea mea nu inclusesem niciodată și anii pe care-i petrecuse departe de noi.

– Îmi va lua mult, foarte mult timp ca să vă povestesc totul, începu ea, dar vă pot spune acum cîteva lucruri, cel puțin. În primul rînd, că-mi pare rău. Ți-am provocat atîta durere, Paul, știu.

Și privi spre tata, dincolo de lumina flăcărilor. Barley schiță o mișcare, stînjenit, dar ea îl opri cu un gest ferm.

– Mie mi-am provocat însă o durere și mai mare. În al doilea rînd, deja ar fi trebuit să-ți spun asta, dar acum fiica noastră – mă privi cu un zîmbet dulce, iar în ochi îi luciră lacrimi –, fiica noastră și prietenul nostru îmi pot fi martori. Trăiesc, nu sînt un mort viu. N-a reușit să ajungă la mine și a treia oară.

Voiam să mă uit la tata, dar n-am putut nici măcar să întorc capul; era clipa lui, intimă. Am remarcat totuși că plînsul i-a fost mut. Helen se întrerupse, trăgîndu-și parcă răsuflarea.

– Paul, atunci cînd am vizitat împreună Saint-Matthieu și am aflat despre tradițiile celor de acolo – despre abatele care s-a ridicat din morți și despre fratele Kiril, care îl veghea –, m-a copleșit disperarea, dar și o curiozitate nestăpînită. Nu poate fi o coincidență – mi-am spus – că voisem atît de mult să văd mănăstirea aceea. Înainte de a pleca spre Franța, începusem alte cercetări în New York, fără a-ți spune ție, Paul, în speranța că voi găsi cea de-a doua ascunzătoare a lui Dracula și voi răzbuna moartea tatălui meu. Dar n-am găsit nimic despre Saint-Matthieu. Dorința de a merge acolo a început să se manifeste abia cînd am citit articolul din ghidul de călătorie. Și a fost doar o dorință arzătoare, fără nici o bază științifică. Îmi reluasem cercetările în New York fiindcă simțeam că din cauza mea murise tata – din cauza ambiției mele de a-l depăși, de a-i dezvălui trădarea față de mama – și nu puteam suporta acest gînd. Apoi am început să cred că sîngele meu malefic – sîngele lui Dracula – m-a împins să fac așa ceva și mi-am dat seama că-i transmisesem și copilașului meu același sînge, chiar dacă eu însămi păream vindecată după atingerea răului.

Se opri pentru a mă mîngîia pe obraz și a-mi lua mîna în palmele ei. M-am înfiorat la această atingere, la senzația apropierii de această femeie neștiută și totuși familiară, rezemată de umărul meu, pe canapea.

– Mă simțeam tot mai nedemnă și, cînd fratele Kiril mi-a explicat legenda de la Saint-Matthieu, mi-am spus că nu-mi voi putea găsi niciodată odihna dacă nu voi afla mai multe. Credeam că, dacă-l pot găsi și distruge pe Dracula, îmi voi reveni pe deplin, voi fi o mamă bună, voi avea o viață nouă. După ce tu ai adormit, Paul, am ieșit în peristil; voiam să cobor în criptă din nou, cu pistolul, și să deschid sarcofagul, dar mi-am spus că n-o voi putea face singură. Încercînd să mă hotărăsc

dacă să te trezesc și să te implor să mergi cu mine, m-am așezat pe o bancă, privind dincolo de buza stîncii. Știam că n-ar trebui să stau acolo singură, dar locul mă atrăgea. Era o noapte splendidă, cu lună, iar fuioare de ceață coborau pe versanții munților. Șezînd acolo, am simțit cum mă furnică pielea de pe spate, ca și cum ceva se afla chiar lîngă mine. M-am întors repede și, de cealaltă parte a peristilului, acolo unde lumina lunii nu ajungea, mi s-a părut că zăresc o siluetă întunecată. Figura îi era în umbră, dar îi simțeam ochii arzători ațintiți asupra mea. Era doar o chestiune de secunde pînă ce avea să-și întindă aripile și să se repeadă spre mine, iar eu eram singură pe buza hăului. Dintr-odată mi s-a părut că aud voci, voci chinuitoare în mintea mea, care-mi spuneau că niciodată nu-l voi putea înfrînge pe Dracula, că asta era lumea lui, nu a mea. Și-mi spuneau să mă arunc cît timp mai eram încă eu însămi, și m-am ridicat, ca în transă, și am sărit.

Stătea foarte dreaptă acum, privind în foc, iar tata și-a trecut palma peste față.

– Voiam să cad liber, ca Lucifer, ca un înger, dar nu văzusem stîncile. Am căzut pe ele și m-am lovit la brațe și la cap, dar era un petic mare de iarbă acolo, așa că n-am murit și nu mi-am rupt nici un os. După cîteva ore, cred, răcoarea nopții m-a trezit, am simțit sîngele scurgîndu-mi-se pe față și pe gît, am văzut luna apunînd și hăul de dedesubt. Dumnezeule, dacă în loc să leșin m-aș fi rostogolit... Știam că n-aș putea să-ți explic ce încercasem să fac, și rușinea m-a copleșit ca un fel de nebunie. Simțeam că, după toate astea, n-aș mai putea fi demnă niciodată de tine sau de fiica noastră. Cînd m-am putut ridica, am constatat că nu sîngerasem foarte mult. Deși mă durea peste tot, nu-mi rupsesem nimic și simțeam că el nu mă atacase; probabil că mă crezuse moartă deja. Eram teribil de slăbită și mergeam cu greu, dar am ocolit zidurile mănăstirii și am ieșit în drum, pe întuneric.

Am crezut că tata va plînge iar, dar era liniștit, fără a-și lua o clipă ochii de la ea.

– Am plecat în lume. Nu mi-a fost foarte greu. Aveam poșeta cu mine – din obișnuință, cred, și fiindcă în ea țineam pistolul și gloanțele de argint. Îmi amintesc că aproape am izbucnit în rîs cînd mi-am găsit geanta încă agățată de braț, pe colțul acela de stîncă. Și mama

obișnuia să poarte mereu toți banii la ea; cred că așa procedau țăranii din satul ei. Niciodată n-a avut încredere în bănci. Mult mai tîrziu, cînd am avut nevoie de mai mulți bani, am retras o sumă din contul nostru din New York și am depus-o într-o bancă elvețiană. Apoi am părăsit Elveția cît de repede am putut – pentru eventualitatea că ai fi încercat să-mi dai de urmă, Paul. Oh, iartă-mă! strigă Helen brusc, strîngîndu-mi și mai tare degetele în mîna ei, și mi-am dat seama că se referise la absența ei, nu la bani.

Tata își încleștă mîinile una pe alta.

– Retragerea aceea mi-a dat speranțe timp de cîteva luni, sau cel puțin m-a pus pe gînduri, dar banca mea n-a putut da de urma banilor. Iar suma am primit-o înapoi.

„Dar nu și pe tine", ar fi putut adăuga, însă n-a făcut-o. Fața îi strălucea, obosită și fericită. Helen plecă ochii.

– În orice caz, am găsit un loc în care să stau timp de cîteva zile, departe de Les Bains, pînă ce mi s-au vindecat rănile. M-am ascuns pînă cînd am putut ieși din nou în lume.

Își duse mîna la gît și am văzut cicatricea aceea mică și albă, pe care o mai observasem deja de multe ori.

– Știam în sufletul meu că Dracula nu uitase de mine și că m-ar putea căuta din nou. Mi-am umplut buzunarele cu usturoi și mi-am întărit sufletul. Păstram mereu la mine pistolul, pumnalul și crucifixul. Oriunde mergeam, mă opream la bisericile din sat și ceream binecuvîntarea preoților, deși uneori vechea rană îmi zvîcnea chiar și cînd încercam să intru în biserică. Aveam mereu grijă să-mi țin gîtul acoperit. În cele din urmă m-am tuns și mi-am vopsit părul, mi-am schimbat hainele și mi-am pus ochelari cu lentile întunecate. Mult timp am rămas departe de orice oraș, dar apoi, treptat, am început să colind arhivele în care voiseм dintotdeauna să-mi urmez cercetările. Și am fost meticuloasă. L-am găsit pretutindeni pe unde am căutat – la Roma în anii 1620, la Florența în timpul familiei Medici, la Madrid, la Paris în vremea Revoluției. Uneori era amintită o molimă ciudată, alteori un acces de vampirism într-un mare cimitir – Père Lachaise, spre exemplu. Totdeauna păreau să-i fi plăcut cărturarii, arhiviștii, bibliotecarii, istoricii... toți cei care, prin intermediul cărților, se afundau

în trecut. Am încercat să deduc, din mișcările lui, unde anume se afla noul său mormînt, unde se ascunsese după ce-i deschisesem sarcofagul de la Sveti Gheorghi, dar n-am reușit să descopăr nici un tipar. Îmi spuneam că, odată ce-l voi găsi, odată ce-l voi ucide, mă voi putea întoarce pentru a vă spune cît de sigură a devenit lumea. V-aș fi meritat din nou. Trăiam mereu cu spaima că mă va găsi el înainte de a da eu de urma lui. Și oriunde mă duceam, îmi era atît de dor de voi... eram atît de singură!

Îmi luă iar mîna, începînd s-o mîngîie ca o ghicitoare în palmă, și am simțit un neașteptat val de mînie: toți anii aceia petrecuți fără ea...

– În cele din urmă mi-am spus că, deși nu meritam, tot voiam să vă zăresc măcar. Pe amîndoi. Am citit în ziare despre fundația ta, Paul, și știam că sînteți în Amsterdam. Nu mi-a fost greu să vă găsesc, să stau într-o cafenea lîngă biroul tău sau să vă urmăresc în vreo călătorie – cu mare grijă, cu mare, foarte mare grijă. Nu mi-am permis niciodată să vă întîlnesc, pe oricare din voi, față-n față, de teamă că m-ați putea vedea; veneam și plecam. Dacă aveam rezultate bune în urma cercetării, îmi ofeream o călătorie la Amsterdam și vă urmăream de acolo. Apoi, într-o zi – în Italia, la Monteperduto – l-am văzut în piața centrală. Și el vă urmărea, vă supraveghea. Atunci mi-am dat seama că devenise suficient de puternic pentru a ieși din cînd în cînd la lumina zilei. Știam că sînteți în pericol, dar mi-am spus că, dacă aș veni la voi pentru a vă avertiza, aș risca să aduc pericolul și mai aproape de voi. La urma urmei, poate că pe mine mă căuta, nu pe voi, sau poate că voia doar să-l conduc către voi. A fost cumplit. Știam că începuseși să faci din nou cercetări, Paul, că te interesai din nou de el; altfel nu i-ai fi atras atenția. Și nu mă puteam hotărî ce să fac.

– Eu am fost de vină, am murmurat, strîngîndu-i mîna ridată. Eu am găsit cartea.

Mă privi pentru o clipă, cu capul înclinat într-o parte.

– Tu ești un istoric, spuse apoi. Nu fusese o întrebare. Un moment mai tîrziu oftă și continuă: Timp de mai mulți ani ți-am scris cărți poștale, fetița mea, fără a ți le trimite, desigur. Într-o zi am crezut că aș putea comunica de la distanță cu voi amîndoi, să vă spun că sînt în viață fără ca nimeni altcineva să mă vadă. Și am trimis cărțile poștale la voi acasă, la Amsterdam, într-un pachet adresat lui Paul.

De data aceasta m-am întors spre tata, uluită și furioasă.

– Da, a replicat el cu tristețe. Am crezut că nu ți le pot arăta, că nu te pot tulbura fără să fiu în stare să-ți găsesc mama. Cred că-ți imaginezi ce a însemnat perioada aceea pentru mine.

Îmi imaginam. Mi-am amintit brusc teribila sa oboseală din Atena, seara în care-l văzusem arătînd de parcă era pe jumătate mort, la biroul din camera sa. Dar acum ne zîmbi, și mi-am dat seama că de azi înainte ar putea surîde în fiercare zi. Helen surîse și ea; în jurul gurii avea riduri adînci, iar în colțul ochilor se vedeau cute fine.

– Și am început să te caut – și pe tine, și pe el.

Zîmbetul lui deveni grav. Ea îl privea.

– Mi-am dat seama că trebuia să renunț la cercetările mele și să mă mulțumesc să-l urmăresc pe el, pornit în urmărirea voastră. Te vedeam uneori; te-am văzut reluîndu-ți cercetările, te-am văzut ducîndu-te iar la biblioteci, Paul, sau ieșind din ele, și cît aș fi vrut să-ți spun tot ce aflasem eu! Apoi ai plecat la Oxford. Eu nu fusesem niciodată acolo în cursul cercetărilor mele, deși auzisem că se înregistrase în zonă mai multe acte de vampirism, la sfîrșitul Evului Mediu. Iar la Oxford ai lăsat o carte deschisă...

– A închis-o cînd m-a văzut pe mine, am intervenit eu.

– Și pe mine, adăugă Barley cu un zîmbet strălucitor.

Era pentru prima dată cînd vorbea și mă simțeam ușurată văzînd că încă mai putea fi binedispus.

– Ei bine, prima dată cînd a citit-o, a uitat s-o închidă, preciză Helen, aproape făcîndu-ne cu ochiul.

– Ai dreptate. Dacă stau să mă gîndesc, așa e, am uitat.

Helen se întoarse spre el, cu un surîs delicat.

– Știi că eu nu văzusem niciodată cartea aceea înainte? *Vampires du Moyen Âge*.

– O lucrare clasică, dar foarte rară.

– Cred că master James trebuie s-o fi văzut și el, interveni Barley. Știți, l-am zărit acolo chiar după ce v-am surprins în bibliotecă, domnule.

Tata îl privi perplex.

– Da, întări Barley. Mi-am uitat pardesiul la parterul bibliotecii și m-am întors după el o oră mai tîrziu. L-am văzut atunci pe master James ieșind din nișa aceea, dar el nu m-a observat. Mi-am zis că pare teribil de îngrijorat, parcă supărat și distras. M-am gîndit la asta și cînd am hotărît să-i telefonez.

– I-ai telefonat tu lui master James? am întrebat surprinsă, deși indignare nu mai puteam simți. Cînd? Cînd i-ai telefonat?

– L-am sunat de la Paris, fiindcă mi-am amintit ceva, replică el simplu, întinzîndu-și picioarele.

Aș fi vrut să mă duc la el și să-i cuprind gîtul cu brațele, dar n-o puteam face în fața părinților mei. El mă privi.

– Ți-am spus că încercam să-mi amintesc ceva în tren, ceva despre master James, și, cînd am ajuns la Paris, mi-am amintit. Văzusem o scrisoare pe biroul lui odată, cînd își strîngea niște hîrtii – un plic de fapt, și mi-a plăcut timbrul de pe el, așa că m-am uitat mai bine. Era din Turcia și părea vechi – de aceea m-am uitat la timbru; fusese expediat cu douăzeci de ani în urmă de un oarecare profesor Bora și mi-am zis în sinea mea că-mi doresc să am și eu un birou mare la un moment dat și să primesc scrisori din toată lumea. Numele „Bora“ mi-a rămas în minte... avea o sonoritate exotică. N-am deschis și n-am citit scrisoarea, firește, adăugă Barley repede; n-aș fi făcut așa ceva.

– Desigur că nu, pufni tata ușor, dar mi s-a părut că ochii îi strălucesc, afectuoși.

– Ei bine, cînd am coborît din tren, în Paris, am văzut un bătrîn pe peron, un musulman, cred, cu un fes roșu-închis cu ciucure și cu o robă lungă, de parcă era un pașă otoman. În clipa aceea mi-am amintit brusc de scrisoare. Apoi povestea tatălui tău m-a frapat iar – știi tu, numele profesorului aceluia turc –, așa că m-am dus la telefon, fiindcă mi-am dat seama că, într-un fel sau altul, și master James se afla încă pe aceleași urme.

– Eu unde eram? am întrebat, geloasă.

– În baie, cred. Fetele sînt mereu în baie.

Ar fi putut la fel de bine să-mi trimită o bezea, dar nu în fața celorlalți.

– Master James a fost furios la telefon, dar, cînd i-am spus ce se întîmplă, mi-a replicat că îmi rămîne pe veci recunoscător. Buzele lui Barley tremurară pentru o clipă, dar continuă: N-am îndrăznit să-l întreb ce vrea să spună, dar acum știm cu toții.

– Da, știm, interveni tata, trist. Probabil că și-a făcut și el calculele după cartea aceea veche și și-a dat seama că se împlineau exact șaisprezece ani de cînd Dracula trecuse ultima dată pe la Saint-Matthieu. Apoi și-a închipuit încotro m-am dus. De fapt, cred că mă controla cînd a intrat în nișa cu cărți rare; de cîteva ori la Oxford mi-a cerut să-i spun ce se petrece, îngrijorat pentru sănătatea și pentru starea mea de spirit. N-am vrut să-l implic însă și pe el, știind ce riscuri existau.

Helen încuviință.

– Da. Cred că eu am fost acolo chiar înaintea lui. Am găsit cartea deschisă și am făcut calculele singură, dar apoi am auzit pe cineva urcînd scările și m-am furișat în direcție opusă. Ca și prietenul nostru, mi-am dat seama că te vei duce la Saint-Matthieu, Paul, pentru a încerca să mă găsești pe mine și pe creatura aceea deopotrivă, și am pornit la drum cît de repede am putut. Dar nu știam ce tren vei lua și în nici un caz nu bănuiam că fiica noastră va încerca să vină după tine.

– Te-am văzut! am exclamat uluită.

Ea se întoarse spre mine, dar pentru moment am abandonat subiectul; vom avea mult timp pentru a vorbi. Se vedea că era obosită, că toți eram frînți și că nu aveam cuvinte pentru a ne spune unul altuia ce triumf înregistrasem. Devenise oare lumea mai sigură fiindcă eram toți împreună sau pentru că el dispăruse din ea în cele din urmă? Priveam într-un viitor despre care nu avusesem habar înainte. Helen avea să locuiască împreună cu noi. Avea să vină cu mine în ultima zi de liceu și în prima mea zi de universitate. Avea să mă ajute să îmbrac rochia de mireasă – dacă urma să mă căsătoresc vreodată. Ne va citi cu glas tare în salon, după masa de seară, va reveni în lume și la catedră, va merge cu mine să-mi cumpere bluze și pantofi, va merge alături de mine, cu brațul în jurul taliei mele.

Nu aveam de unde să știu că se va mai depărta de noi din cînd în cînd, fără a vorbi cu orele, pipăindu-și gîtul, și nici că o boală cumplită ne-o va răpi definitiv nouă ani mai tîrziu – cu mult înainte de a

ne fi obișnuit din nou cu prezența ei, deși probabil că nu ne-am fi obișnuit niciodată, probabil că niciodată nu ne-am fi plictisit de fericirea pe care ne-o oferea prezența ei. Nu puteam prevedea că ultimul nostru dar va fi ușurarea de a ști că odihnește în pace, cînd ar fi putut fi altfel, și că această certitudine va fi atît chinuitoare, cît și tămăduitoare pentru noi. Dacă aș fi putut prevedea toate astea, aș fi știut probabil că tata avea să dispară pentru o zi, după înmormîntarea ei, și că micul pumnal din salonul nostru avea să dispară odată cu el, și că eu nu-l voi întreba niciodată, niciodată, nimic despre acest lucru.

Dar acolo, în salonul hotelului din Les Bains, anii pe care aveam să-i trăim împreună cu ea se întindeau în fața noastră, ca o nesfîrșită binecuvîntare. Și au început cîteva minute mai tîrziu, cînd tata s-a ridicat și m-a sărutat, i-a strîns mîna lui Barley cu o fervoare spontană și a ridicat-o pe Helen de pe canapea.

– Vino, i-a spus, iar ea s-a rezemat de el, odată povestea sfîrșită, cu fața obosită și bucuroasă.

El i-a luat mîinile într-ale lui.

– Vino la culcare!

Epilog

Cu doi ani în urmă, pe cînd eram în Philadelphia, la o conferință internațională a istoricilor specialiști în medievalistică, mi s-a oferit o ocazie ciudată. Nu mai fusesem niciodată în Philadelphia și am fost uimită de contrastul dintre întrunirile noastre, ce explorau trecutul feudal monastic, și metropola agitată din jur, cu istoria sa ceva mai recentă, de republicanism iluminist și revoluție. De la fereastra camerei mele de hotel, situate la etajul paisprezece, se vedea un bizar amestec de zgîrie-nori și cartiere de case din secolul al XVII-lea sau al XVIII-lea, miniaturale pe lîngă ei.

În primele momente de timp liber, am renunțat la nesfîrșita vorbărie despre artefacte bizantine pentru a vedea unele reale în excelentul muzeu de artă al orașului. De acolo am luat o broșură despre un mic muzeu literar și totodată bibliotecă, aflat în centru, despre al cărui nume auzisem cu ani în urmă de la tata și a cărui colecție îmi era cunoscută dintr-un motiv aparte: era un centru important pentru cei care îl studiau pe Dracula – al căror număr crescuse, firește, considerabil de la primele investigații ale tatălui meu –, la fel de important cum erau multe arhive din Europa. Acolo, mi-am amintit, un cercetător putea vedea notițele lui Bram Stoker pentru viitorul său roman *Dracula,* provenite din sursele existente la British Museum, și un important pamflet medieval. Oportunitatea mi s-a părut irezistibilă.

Tata dorise întotdeauna să viziteze această colecție; aveam să petrec o oră acolo, în amintirea lui. Fusese ucis de o mină de teren în Sarajevo, cu mai mult de zece ani înainte, pe cînd încerca să medieze cea mai dură conflagrație a ultimului deceniu din Europa. Eu n-am știut nimic timp de aproape o săptămînă; vestea, atunci cînd mi-a parvenit, m-a lăsat cufundată în tăcere timp de un an. Încă îi simțeam lipsa în fiecare zi, uneori în fiecare oră.

*

Așa s-a întîmplat să ajung într-o cămăruță climatizată, într-o casă de piatră din secolul al XIX-lea, răsfoind documente ce aminteau nu doar de un trecut îndepărtat, ci și de intensitatea cercetărilor întreprinse de tata. Ferestrele încăperii dădeau spre doi copaci înfrunziți și, dincolo de ei, spre alte case din piatră cu fațade elegante, neurîțite de adăugiri moderne. În biblioteca mică se mai afla în ziua aceea o singură persoană, o femeie din Italia care a vorbit cîteva minute la telefonul mobil înainte de a deschide niște jurnale scrise de mînă – am încercat să nu privesc insistent spre ele – și apoi a început să citească. Cînd m-am așezat la o masă, cu notesul în față și un pulover pe umeri, ca pavăză împotriva aerului condiționat, bibliotecara mi-a adus mai întîi notițele lui Stoker și apoi o cutie mică de carton legată cu o panglică.

Notițele s-au dovedit a fi un plăcut intermezzo, un studiu consemnat într-un stil haotic, unele cu un scris de mînă înghesuit, altele dactilografiate pe hîrtie subțire. Printre ele se aflau articole decupate din ziare, despre întîmplări misterioase, și file din agenda scriitorului. M-am gîndit cît de mult i-ar fi plăcut tatei să le vadă, cum ar fi zîmbit în fața inocentelor tatonări ale lui Stoker în domeniul ocultului. Dar după o jumătate de oră le-am lăsat deoparte și m-am întors spre cutia de carton. În ea se afla un singur volum subțire, cu o copertă simplă, probabil din secolul al XIX-lea: patruzeci de pagini tipărite pe un pergament aproape intact din secolul al XV-lea – o comoară medievală, realizată cu ajutorul tiparului mobil. Pe prima pagină se afla o gravură, o figură pe care o cunoșteam din îndelungata mea activitate: ochi mari, larg deschiși și totuși oarecum pieziși, privindu-mă pătrunzător, mustața groasă căzută pe maxilarul pătrat, nasul lung și subțire, amenințător, și buzele senzuale, abia vizibile.

Era o broșură din Nürnberg, tipărită în 1491, și descria crimele înfăptuite de Dracole Vaida, cruzimea și festinurile lui însîngerate. Am deslușit, grație familiarității lor, primele rînduri scrise în germana medievală: „În anul Domnului 1456, Drakula a înfăptuit nenumărate lucruri teribile și ciudate". Biblioteca oferea și o traducere a lucrării, în care am recitit, cu un fior, despre unele dintre crimele lui Dracula împotriva omenirii. Fripsese oameni de vii, îi jupuise, îi îngropase pînă la gît, trăsese în țeapă sugari la pieptul mamelor. Tata studiase alte asemenea scrieri, desigur, dar ar fi prețuit-o pe cea de aici datorită uimitoarei sale prospețimi, aspectului neîntinat al pergamentului, aproape neatins de vreme. Deși avea cinci sute de ani, părea tipărit de curtînd. Puritatea sa m-a descumpănit și, după o vreme, am legat panglica în jurul cutiei cu un sentiment de ușurare, întrebîndu-mă de ce voisem oare să văd broșura. Privirea aceea arogantă m-a urmărit pînă cînd am închis cartea în cutia ei.

Mi-am strîns lucrurile, cu sentimentul unui pelerinaj dus pînă la capăt, și i-am mulțumit amabilei bibliotecare. Femeia părea bucuroasă de vizita mea; broșura era una dintre lucrările ei preferate din colecția arhivei și scrisese chiar un articol pe marginea ei. Ne-am despărțit cordial, cu o strîngere de mînă, și am coborît la magazinul de suvenire, iar de acolo am ieșit în stradă, printre mirosurile de gaze de eșapament și mîncare servită undeva în apropiere. Contrastul dintre aerul purificat din interiorul muzeului și agitația orașului mi-a dat senzația că ușa de stejar din spatele meu s-a închis pentru a nu se mai deschide vreodată și, de aceea, m-a surprins cu atît mai mult s-o văd pe bibliotecară ieșind în grabă și venind spre mine.

– Cred că ați uitat astea, îmi spuse. Îmi pare bine că v-am mai prins.

Și mi-a oferit zîmbetul plin de sine al cuiva care îți înapoiază o comoară: portmoneul, cheile și o brățară elegantă.

I-am mulțumit și am luat notesul și cartea pe care mi le-a întins, surprinsă din nou, moțăind în semn de mulțumire, iar ea a dispărut în vechea clădire la fel de rapid precum ieșise. Notesul era al meu, în mod cert, deși crezusem că-l pusesem bine în servietă înainte de a pleca. Iar cartea era... nu, nu pot spune aici ce-am crezut în acel prim moment că era; pot spune doar că avea coperta din catifea roasă, veche, foarte,

foarte veche, și că mi-era deopotrivă familiară și nefamiliară la atingere. Hîrtia nu aveau cîtuși de puțin aceeași prospețime ca broșura pe care tocmai o citisem înăuntru; în ciuda filelor complet goale, purta amprenta unor secole întregi de mînuire. Mîinile mele au deschis-o la unica imagine, cruntă, din centru, înainte de a le putea opri, și au închis-o apoi înainte de a o privi îndelung.

Am rămas nemișcată în stradă și o senzație de ireal m-a cuprins; mașinile, trecînd pe lîngă mine, erau la fel de concrete ca înainte, un claxon răsună undeva, un bărbat cu un cîine în lesă încercă să mă ocolească, să treacă printre mine și copacul de pe marginea străzii. Mi-am ridicat rapid privirea spre ferestrele muzeului, gîndindu-mă la bibliotecară, dar în ele n-am văzut decît oglindirea caselor de vizavi. Nici o perdea n-a fluturat și nici o ușă nu s-a închis neauzită. Totul era cum trebuia pe stradă.

În camera de hotel, am așezat cartea pe măsuța din sticlă și mi-am dat cu apă pe mîini și pe față. Apoi m-am dus la fereastră și am privit îndelung panorama orașului. Ceva mai în față se zărea diformitatea patriciană a clădirii primăriei, cu statuia iubitorului de pace William Penn în echilibru pe acoperiș. Dincolo de ea, parcurile și grădinile erau doar niște petice verzi de frunziș. Lumini se reflectau în zgîrie-norii băncilor. Departe, în stînga, se vedeau clădirea federală care fusese ținta unui atentat cu bombă cu o lună înainte și macaralele galben cu roșu ce curățau molozul din centru; zgomotul reconstrucției ajungea pînă la mine.

Dar nu aceasta era scena care mi s-a înfățișat înaintea ochilor. Deși nu voiam, gîndurile mi-au zburat la o alta, pe care parcă o mai privisem înainte. M-am rezemat de fereastră, învăluită în căldura soarelui de vară și simțindu-mă, în ciuda înălțimii la care mă aflam, în siguranță – ca și cum nesiguranța, pentru mine, pîndea de pe un tărîm cu totul diferit.

Mi-am imaginat o dimineață senină de toamnă a anului 1476, o dimineață răcoroasă doar atît încît să ridice fuioare de ceață de pe oglinda lacului. O barcă plutește în apropiere de malul insulei, pe sub zidurile și cupolele încununate cu cruci mari de fier. Fundul de lemn al bărcii hîrșîie ușor pe pietrele de la țărm și, dintre copaci, doi

călugări se reped s-o tragă la mal. Bărbatul care coboară din barcă e singur, iar picioarele cu care păşeşte pe digul de piatră îi sînt încălţate în cizme elegante din piele roşie, fiecare cu cîte un pinten ascuţit la călcîi. E mai scund decît cei doi călugări, dar pare că se înalţă deasupra lor. E înveşmîntat în purpuriu şi roşu, cu o mantie lungă din catifea neagră, prinsă cu o fibulă sofisticată pe pieptul său lat. Pe cap poartă o cuşmă ascuţită, neagră, cu pene roşii în partea din faţă. Mîna lui, cu cicatrici adînci pe dosul palmei, se joacă uşor cu sabia scurtă de la cingătoare. Are ochii verzi, extraordinar de mari şi depărtaţi, gura şi nasul crude, iar în părul şi mustaţa negre se ţesc fire aspre, argintii.

Stareţul a fost deja anunţat şi vine în grabă pentru a-l întîmpina sub coroanele copacilor.

– Sîntem onoraţi, mărite doamne, spune întinzînd mîna.

Dracula îi sărută inelul, iar stareţul face semnul crucii deasupra lui.

– Binecuvîntat să fii, fiule, adaugă, parcă într-un spontan acces de recunoştinţă.

Ştie că apariţia voievodului se datorează unei adevărate minuni: pentru a ajunge aici, Dracula a fost probabil nevoit să străbată ţinuturile aflate în stăpînirea turcilor. Şi nu e prima dată cînd ocrotitorul mănăstirii vine ca adus de un miracol divin. Stareţul a auzit că mitropolia de la Curtea de Argeş îl va repune în scurt timp pe Dracula pe tronul Valahiei şi atunci fără îndoială că Dragonul va elibera întreaga ţară de turci. Mîna părintelui îi atinge fruntea într-un gest de binecuvîntare.

– Am crezut ce-i mai rău cînd nu ai venit în primăvară. Lăudat fie Domnul!

Dracula surîde, însă nu spune nimic, aruncîndu-i stareţului o privire lungă. Au mai discutat ei despre moarte şi înainte, monahul îşi aminteşte bine; în timpul spovedaniei, Dracula îl întrebase de mai multe ori dacă el, un om sfînt, crede că orice păcătos poate ajunge în rai cu condiţia să se căiască profund. Stareţul se teme mai cu seamă că ocrotitorului său îi va fi refuzată ultima împărtăşanie, atunci cînd va veni clipa, deşi îi e frică să-i spună aşa ceva. La blîndele insistenţe ale monahului însă, Dracula s-a lăsat rebotezat întru adevărata credinţă, pentru a-şi arăta căinţa faţă de temporara convertire la credinţele eretice ale Bisericii din Apus. Stareţul l-a iertat, în particular, pentru

toate – pentru absolut toate. Oare nu și-a dedicat el viața alungării necredincioșilor și înfrîngerii monstruosului sultan care distruge toate zidurile de apărare ale creștinătății? Dar, de asemenea în particular, starețul nu poate să nu se întrebe ce-i rezervă Atotputernicul acestui bărbat ciudat. Speră că Dracula nu va readuce în discuție subiectul raiului și se simte ușurat cînd voievodul vrea să vadă ce progrese s-au mai înregistrat în lipsa lui. Împreună dau ocol curții, cu găinile alergîndu-le printre picioare. Dracula privește cu mulțumire clădirile recent construite și grădina de legume înverzită, iar starețul se grăbește să-i arate și aleile trasate de la ultima lui vizită aici.

În chilia monahului, beau amîndoi ceai. Apoi Dracula așază o pungă de catifea în fața starețului.

– Deschide-o, îi cere, netezindu-și mustața.

Stă în scaun, cu picioarele musculoase larg depărtate; la brîu îi atîrnă nelipsita sabie. Starețul și-ar dori ca oaspetele să-și ofere darurile cu ceva mai mulă umilință, dar deschide punga.

– Comori turcești, spune Dracula, cu un zîmbet mai larg.

Unul dintre dinții de jos i-a căzut, dar ceilalți sînt albi și puternici. În pungă, starețul găsește giuvaiere de o frumusețe nespusă, ciorchini mari de smaralde și rubine, inele groase de aur și broșe cu lucrătură otomană, iar alături de ele alte odoare, printre care o cruce din aur bătut cu safire întunecate. Starețul nu vrea să știe de unde provin darurile acestea.

– Vom împodobi sacristia și vom aduce o nouă cristelniță, îl înștiințează Dracula. Vreau să chemi meșteșugari de oriunde crezi de cuviință. Obiectele de aici ajung cu prisosință pentru plata lor și va mai rămîne destul pentru mormîntul meu.

– Mormîntul tău, mărite?

Starețul își ațintește, respectuos, privirea în podea.

– Da, părinte. Mîna lui atinge din nou mînerul spadei. M-am gîndit la asta și aș vrea să fie așezat în fața altarului, cu o placă de marmură deasupra. Îmi vei ține cea mai frumoasă slujbă, firește. Să mai aduci încă un cor pentru asta.

Starețul schițează o plecăciune, însă e tulburat de expresia oaspetelui, de privirea calculată din ochii lui verzi.

– Și mai am niște cerințe, pe care ai să le reții fără greș. Vreau ca portretul meu să fie pictat pe lespedea mormîntului, dar să nu-mi puneți cruce.

Starețul ridică ochii, siderat.

– Fără cruce, mărite?

– Fără cruce, replică Dracula ferm.

Și îl privește pe monah drept în față, iar pentru o clipă acesta nu îndrăznește să mai spună ceva. Dar e îndrumătorul spiritual al domnitorului și, după cîteva secunde, îi vorbește iar:

– Fiece mormînt poartă însemnul suferinței Mîntuitorului nostru, iar al tău trebuie să aibă aceeași cinste.

Chipul lui Dracula se întunecă.

– N-am de gînd să mă supun morții mult timp, spune pe un ton scăzut.

– O singură cale avem de a scăpa de moarte, intervine starețul cu bravură, iar această cale e Mîntuitorul, dacă El ne dăruiește îndurarea Sa.

Dracula îl fixează cîteva minute, iar monahul se străduiește să nu-și ferească privirea.

– Poate, spune el în cele din urmă. Dar nu de mult am întîlnit un om, un negustor care a călătorit la o mănăstire din Apus. Și mi-a zis că se află un loc acolo, în Galia, cea mai veche biserică din partea aceea de lume, unde cîțiva călugări catolici au înfrînt moartea prin mijloace tainice. S-a oferit să-mi vîndă mie acele taine, pe care le-a înscris într-o carte.

Starețul se cutremură.

– Dumnezeu să ne apere de asemenea erezii, spune el repede. Sînt sigur, fiule, că n-ai cedat ispitei.

Dracula surîde.

– Știi cît îmi plac mie cărțile.

– Nu există decît o singură Carte adevărată, și pe aceasta trebuie s-o iubim cu tot sufletul și cu toată inima noastră, ripostează starețul, incapabil să-și ia ochii de la mîna mutilată a domnitorului și de la mînerul sabiei cu care se joacă.

Dracula poartă un inel pe degetul mic; monahul știe bine, fără a-l privi de aproape, ce simbol încovrigat poartă în lucrătură. Spre ușurarea lui însă, oaspetele pare că s-a săturat de vorbe și se ridică brusc în picioare.

– Vino! Vreau să-ți văd copiștii. Voi avea pentru ei o însărcinare aparte, în curînd.

Și se îndreaptă amîndoi spre micul scriptoriu, unde trei călugări copiază manuscrise conform vechii tradiții, iar un altul cioplește literele pentru a tipări o pagină din *Viața Sfîntului Anton*. Tiparnița se află într-un colț al încăperii. Este prima presă de tipărit din Valahia, și Dracula își trece cu mîndrie mîna peste ea, o mînă grea și lată. Cel mai bătrîn dintre călugării din încăpere stă la o masă în apropierea tiparniței, sculptînd un bloc de lemn. Dracula se apleacă asupra lui.

– Și ce va fi asta, părinte?

– Sfîntul Mihail răpunînd balaurul, Măria Ta, murmură bătrînul.

Ochii pe care îi ridică spre el sînt încețoșați și umbriți de sprîncene groase, cărunte.

– Mai bine arată-l pe dragon răpunîndu-i pe necredincioși, spune Dracula, rîzînd ușor.

Călugărul încuviințează din cap, dar starețul se cutremură din nou.

– Am o lucrare aparte pentru tine, îi mai spune domnitorul. Îi voi lăsa cuviosului stareț izvodul pentru ea.

În curte, în lumina asfințitului, se oprește o clipă.

– Rămîn la slujbă și voi lua împărtășania cu tine. Apoi privește spre stareț zîmbind. Ai un pat și pentru mine într-una dintre chilii, în noaptea asta?

– Ca întotdeauna, mărite. Casa Domnului e casa ta.

– Atunci, să urcăm în turnul meu!

Starețul cunoaște bine acest obicei al ocrotitorului său; întotdeauna îi place să privească lacul și țărmurile din depărtare din cel mai înalt punct al bisericii, parcă mereu la pîndă în căutarea dușmanului. Și are motive întemeiate, își spune monahul. Otomanii caută an de an să-i ia capul, regele ungur îi poartă sîmbetele, iar propriii boieri se tem de el și-l urăsc. Oare există cineva care să nu-l dușmănească, în afara celor de pe această insulă? Starețul îl urmează încet pe

scara în spirală, pregătindu-se pentru bătaia clopotelor, care va începe curînd și răsună foarte tare aici, în turn.

Sus de tot, turnul are deschideri înguste de fiecare parte. Cînd starețul pășește pe ultima treaptă, Dracula s-a postat deja în locul său favorit, privind dincolo de apă, cu mîinile împreunate la spate, așa cum îi stă în obicei cînd se gîndește, cînd pune la cale noi planuri. Monahul l-a mai văzut stînd astfel în fața oștenilor, imaginînd strategia pentru raidul de a doua zi. Nu pare cîtuși de puțin a fi într-un neîncetat pericol – un domnitor pe care moartea îl poate surprinde în orice clipă și al cărui gînd ar trebui să se îndrepte necontenit spre mîntuirea sufletului. Dimpotrivă, își spune starețul, arată de parcă toată lumea se întinde la picioarele lui.

„Am scris această carte din plăcere și nu am avut nici o clipă certitudinea că voi vinde vreodată manuscrisul, din cauza îmbinării neobișnuite a elementelor narațiunii. Am fost încîntată de faptul că cititori din întreaga lume au savurat-o și sînt foarte mulțumită că mulți dintre ei s-au simțit atrași de ținuturile din România și de Balcani."

„Mi-am promis ca n-o să curgă mai mult sînge decît ar încăpea într-o ceașcă de cafea."

Elizabeth Kostova

„Locuri exotice, o poveste fascinantă, o moștenire de familie și o dragoste însetată de sînge: este greu de crezut că nu vom fi contaminați."

Publishers Weekly

„Rareori o carte provoacă un șoc atît de puternic. Succesul de care s-a bucurat instantaneu este pe deplin justificat."

New York Times

biblioteca rao

De la clasici la contemporani, într-o formulă
grafică nouă, cei mai reprezentativi autori pentru

biblioteca dumneavoastră

Madeleine Albright	DOAMNA SECRETAR DE STAT
David Baldacci	JOCUL ORELOR
M. Baigent, R. Leigh, H.Lincoln	SÎNGELE SFÎNT ŞI SFÎNTUL GRAAL ◆ MOŞTENIREA MESIANICĂ
J.L. Borges & E. Sábato	DIALOGURI BORGES–SÁBATO (consemnate de Orlando Barone)
Dan Brown	ÎNGERI ŞI DEMONI ◆ CODUL LUI DA VINCI ◆ FORTĂREAŢA DIGITALĂ
Albert Camus	STRĂINUL / CIUMA / CĂDEREA / EXILUL ŞI ÎMPĂRĂŢIA ◆ FAŢA ŞI REVERSUL / NUNTA / MITUL LUI SISIF / OMUL REVOLTAT / VARA ◆ CARNETE ◆ TEATRU ◆ PRIMUL OM
John Le Carré	PRIETENIE ABSOLUTĂ
Eugen Ovidiu Chirovici	MISTERELE ISTORIEI
Bill Clinton	VIAŢA MEA
Robin Cook	RISC ASUMAT ◆ ŞOCUL
Clive Cussler	AURUL INCAŞILOR ◆ WALHALA
Nelson DeMille	CĂDEREA NOPŢII
Charles Dickens	DAVID COPPERFIELD (2 vol.)
Denis Diderot	NEPOTUL LUI RAMEAU
Josif Constantin Drăgan	PRIN EUROPA (5 vol.)
Nancy Farmer	MAREA TROLILOR
William Faulkner	CĂTUNUL ◆ ORAŞUL ◆ CASA CU COLOANE
Joseph Finder	PUTERI EXCEPŢIONALE ◆ PARANOIA
Colin Forbes	CATACLISMUL ◆ RINOCERUL ◆ CONSPIRAŢIA ◆ VALUL UCIGAŞ
André Gide	FRUCTELE PĂMÂNTULUI ◆ FALSIFICATORII DE BANI / PORUMBELUL
John Grisham	ULTIMUL JURAT ◆ UN ALTFEL DE CRĂCIUN ◆ CAMPIONUL DIN ARKANSAS ◆ MAESTRUL ◆ MOŞTENITORII ◆ MEDIATORUL
V.D. Guşă de Drăgan	CONDAMNAT LA ADEVĂR
Jack Higgins	ATAC LA PREŞEDINTE
Hermann Hesse	LUPUL DE STEPĂ ◆ SIDDHARTHA / CĂLĂTORIE SPRE SOARE-RĂSARE ◆ KNULP / DEMIAN
Franz Kafka	CORESPONDENŢĂ (vol. 1)
Dean Koontz	ÎN PUTEREA NOPŢII ◆ TRĂIEŞTE NOAPTEA

Mario Vargas Llosa	CONVERSAŢIE LA CATEDRALA
André Malraux	CUCERITORII / CALEA REGALĂ
Thomas Mann	DOCTOR FAUSTUS ◆ POVESTIRI ◆ MĂRTURISIRILE ESCROCULUI FELIX KRULL ◆ LOTTE LA WEIMAR
G. García Márquez	TOAMNA PATRIARHULUI ◆ DESPRE DRAGOSTE ŞI ALŢI DEMONI ◆ INCREDIBILA ŞI TRISTA POVESTE A CANDIDEI ERÉNDIRA ŞI A BUNICII SALE FĂRĂ SUFLET ◆ DRAGOSTEA ÎN VREMEA HOLEREI ◆ AVENTURA LUI MIGUEL LITTÍN, CLANDESTIN ÎN CHILE ◆ A TRĂI PENTRU A-ŢI POVESTI VIAŢA ◆ GENERALUL ÎN LABIRINTUL SĂU ◆ POVESTEA TÎRFELOR MELE TRISTE ◆ OCHI DE CÎINE ALBASTRU
Virgil Măgureanu	DECLINUL SAU APOTEOZA PUTERII?
Ilie Năstase	MR NĂSTASE
Regina Noor	CALEA SPRE CREDINŢĂ
Ioan Paul al II-lea	MEMORIE ŞI IDENTITATE
L. Picknett & C. Prince	MISTERUL TEMPLIERILOR ◆ CONSPIRAŢIA STARGATE ◆ GIULGIUL DE LA TORINO
Mario Puzo	OMERTA
Ernesto Sábato	ESEURI (vol. 1)
Antoine de Saint-Exupéry	CURIERUL DE SUD / ZBOR DE NOAPTE / PĂMÎNT AL OAMENILOR / PILOT DE RĂZBOI
Jean-Paul Sartre	TEATRU ◆ CUVINTELE / GREAŢA
John Saul	CASA DE LA RĂSCRUCE ◆ CLUBUL MANHATTAN
Dinu Săraru	TRILOGIA ŢĂRĂNEASCĂ ◆ CIOCOII NOI CU BODYGUARD
Dinu Săraru & Victor Stănculescu	GENERALUL REVOLUŢIEI CU PICIORUL ÎN GHIPS
John Steinbeck	ŞOARECI ŞI OAMENI ◆ FRUCTELE MÎNIEI
Stendhal	ROŞU ŞI NEGRU ◆ MĂNĂSTIREA DIN PARMA
Alex Mihai Stoenescu	ISTORIA LOVITURILOR DE STAT ÎN ROMÂNIA (vol. I, II, III şi IV[1, 2]) ◆ PATIMILE SFÎNTULUI TOMMASO D'AQUINO ◆ INTERVIURI DESPRE REVOLUŢIE
J.R.R. Tolkien	ROVERANDOM ◆ POVEŞTI NETERMINATE
L.N. Tolstoi	CAZACII ŞI ALTE POVESTIRI ◆ SONATA KREUTZER ŞI ALTE POVESTIRI
Marius Tucă	ASTENII DE BUZUNAR ◆ PAMFLETE CU ROMÂNI
Oswald Wirth	FRANCMASONERIA PE ÎNŢELESUL ADEPŢILOR SĂI
Moony Witcher	FETIŢA CELEI DE A ŞASEA LUNI ◆ NINA ŞI MISTERUL NOTEI A OPTA ◆ NINA ŞI BLESTEMUL ŞARPELUI CU PENE

clubul cărţii rao

CLUBUL CĂRȚII RAO
are un nou regulament de funcționare, mai modern,
mai eficient și mai adaptat nevoilor dumneavoastră,
care este pus la dispoziția membrilor o dată cu fișa
de înscriere. Principala inovație o reprezintă
introducerea a TREI TIPURI DE CARDURI
care vă oferă mari reduceri de preț
în achiziționarea cărților.
Pentru detalii privind acest regulament
vă puteți informa din broșurile editurii noastre
sau scriindu-ne pe adresa:

C.P. 2-124, București;
e-mail: *club@raobooks.com*

sau accesînd site-urile:
www.raobooks.com;
www.rao.ro